



Naim Dilmener

Hafif Türk Pop Tarihi

iletişim

Bak Bir Varmış Bir Yokmuş

NAİM DİLMENER 1956 yılında Mardin'de doğdu. İlk, ortaokul ve liseyi Mardin'de okudu. Beyazıt Maliye ve Muhasebe Yüksek Okulu'nu bitirdi. 1995 yılında Mavi Radyo'da başlayan radyo serüveni, halen Açık Radyo'da sürmekte. Gazete yazılarına 1997 yılının Ocak ayında *GazetePazar*'da başladı. *GazetePazar*'dan ayrıldıktan sonra *Radikal İki*'ye geçen Naim Dilmener, yazılarına halen aynı yerde devam etmekte.

İletişim Yayınları 905
ISBN 975-05-0149-7
© 2003 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2003, İstanbul (1000 adet)
2. BASKI 2003, İstanbul (500 adet)
3. BASKI 2006, İstanbul (500 adet)

EDİTÖR Asena Günal
KAPAK Utku Lomlu
KAPAK FİLMİ 4 Nokta Grafik
UYGULAMA Suat Aysu
DÜZELTİ Asude Ekinci
DİZİN Hasan Deniz
MONTAJ Şahin Eyilmez
BASKI ve CİLT Sena Ofset

İletişim Yayınları
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

NAİM DİLMENER

Bak Bir Varmış Bir Yokmuş

Hafif Türk Pop Tarihi

iletişim

Belinda ve Oku'ya,

İçindekiler

Bu Satırların Yazarından Sonsuz Teşekkür 11

Giriş / ÖNCE MÜZİK VARDI 15
Mary Had a Little Lamb 17
Ev Tipi Müzik 18
Oryantal 20
Kafesin Önünde 22
Mazi 23
Sahibinin Sesi 24
Bibop 26
Rüya 28
Neşriyat 28
Bila Fasıla 30
Little Lucy 31

60'lar / NEDEN GÜLMESİN GÜL GİBİ YÜZLER? 35
Özleyiş 37
Popüler Melodi 38
Tatlı Bir Kız Yaşarmış Boğaziçi'nde 40
Kara Tren 43
Aman Halimem Canım Mahmudum 46
Limbo 48
Abidik Gubidik 50
Mutlu Olsun Bu Yıl 52
Kundurama Kum Doldu 57
Bakın Şu Deyyusun Kaç Tarlası Var 62

Her Yerde Kar Var....67
Mühür Gözlüm....75
Altın Yüzük Hoş Bilezik....82
Gece Karanlık Eller Birleşmiş....88
Duydum Annemden, Evlenmişsin Bir Esmerle....95
Temmuz Ağustos Eylül, Her Mevsimde Durma Gül....101
Aşk Eski Bir Yalan, Hayatıma Dolan....105
Seninle Deli Doluyum....118
Perhaps One Day....126
Eğlenecek Yer Bulamam Gönlümdeki Köşk Olmasa....132

70'ler / HÜR DOĞDUM, HÜR YAŞARIM....143
Ağlama Değmez Hayat....145
Söyle Sazım Ne Söylersin....156
Unutulmaz Gençlik Yılları....165
Dünyaya Geldik Bir Kere....171
Yağmurun Sesine Bak....179
Kalbim Bir Pusula....187
Babylone Babylone....193
Gel Mario, Katerina Sen de Gel....201
Al Beni Çal Beni, Götür Cehenneme....207
Kolla Kendini Sıra Bana Geldi....213
Bim Bam Bom....222
Nerde Unuttum Kalbimi Bilmem....228
Bu Ne Dünya Kardeşim Seven Sevene....232
İşte Öyle Bir Şey....238
Olmaz Olsun Cüzdanımda Milyonlar....242
Çıkmaz Bu Yol Bir Yere....245
Mutluluktan Haber Ver Dilek Taşı....249
İşin Sırrı Dengede....252
Beni Sarar Melankoli....255
Sardı Korkular, Gelecek Yıllar....259

80'ler / AĞLAMA GÖZBEBEĞİM SANA KIYAMAM....265
Artık Dizginlerim Senin Elinde Petrol....267
Ben Seni Seven Kadın....278
Bir Gün Gelir Ödenir, Öde Firuze....290
Yenik Düşüyor Her Şey Zamana....299
Sen Ağlama Dayanamam....307
Fahriye Abla....313

Bir Müjde Ver Şu Kalplere 319
Şarkıdaki Kötülük 324
Yıllar Sonra 329
Kara Sevda Dedikleri Daha Ne Olabilir ki 333

90'lar / KIZ HEPSİ SENİN Mİ? 341
Seni Aldattım İçim Kan Ağlayarak 343
Beni Yak, Kendini Yak, Her Şeyi Yak 350
Hey Corç Versene Borç 357
Ya Sen Ya Hiç 360
Ah Yanar Döner A-Acayipsin 364
Macera Dolu Amerika 370
Onun Arabası Var 374
Sabır Sabır Ya Sabır 377
Yine Bir Başıma Daralır Yüreğim 381
Şarkılara Tutundum 385

2000'ler / ÜZERİMDE SEVDİĞİN MAVİ ELBİSEM 391
Hafife Alma Beni, Alışkanlık Yaparım 393

Kaynakça 403

Bu Satırların Yazarından Sonsuz Teşekkür

Makara bantlardan Arapça müzik dinlenen bir evde doğdum. Bu şarkılara, çok sık olarak, dedemin taş plaklardan dinlediği Kürtçe türküler karıştı. Sonra da, başta "Mektebin Bacaları" olmak üzere yüzlerce Türkçe şarkı-türkü. Müziğin "yalnızca bu kadar" olduğunu sanırken, bir gün, uzak bir akraba evinde, bambaşka havalarla karşılaştım. Evin genç kızı, daha önce görmüş olduğum taş plakların neredeyse yarısı büyüklüğündeki bir plağı, şarkı sona erer ermez başa alıyor, yerinde sallana sallana dinleyip duruyordu. Bütün evi sarmış olan bu melodi (Sacha Distel'den "Kime Derler Sana Derler"), sonraları bütün yaşamımı etkileyecek her türlü şeyin başlangıcı oldu. Plağı başa alıp duran, bunu yaparken de beni görmezden gelmeye özellikle dikkat eden Vivet'e ne kadar teşekkür etsem azdır. O gün, onun sayesinde, geleceğim (ben henüz bilmesem de) "pop" damgası yemiş.

Biriktire-dinleye yıllar geçti. 90 ortalarında, elimdeki bu arşivi birileriyle paylaşma isteğim giderek şiddetlendi ve ben de özel radyo patlamasından nasibimi alabilir miyim diye, önüme her gelene niyetimi anlatmaya, notlar bırakmaya başladım. Cevap, hiç ummadığım bir radyodan geldi. Dönemin en muhalif radyolarından biri olan Mavi Radyo'nun müdürü Handan Öztürk, büyük bir cesaret örneği göstererek "devrimci" kimliği çok açık olan bir radyoda "eski 45'likler"imi döndürebileceğimi söyledi. Olur mu, olmaz mı derken başladım ve gayet iyi de oldu. Tam tersi umulabilecekken radyoda çalışan herkes, diğer programcı arkadaşlar, bana destek oldu; kimse bin yıllık (üstelik doğru ve haklı) "afyon" gerekçesi ile karşıma dikilmedi. "Sendika - grev - işkence" haberlerinden hemen sonra programa başlayıp "Böyle gelmiş böyle, böyle geçer dünya" mealinde şarkılar çalmak bizzat beni bile zaman zaman rahatsız etti, ama kaydadeğer bir gerginlik yaşamadan "Eski 45'likler" programı, radyonun mad-

di nedenlerle kapanacağı 1996 ortalarına kadar sürdü. Bu dönem zarfındaki en komik anım ise Erol Büyükburç ile ilgili: İki saatlik programa konuk olarak katılan Erol Büyükburç ile sohbetimiz sürmekteyken, haber bölümü "acil haber" girmesi gerektiğini söylemiş ve biz de "Berduş"lara-merduşlara ara vererek haberleri dinlemeye başlamıştık. Haberleri okuyan arkadaşımız işini bitirip dışarı çıkar çıkmaz Erol Büyükburç'un bana, büyük bir korku ve şaşkınlık ifadesi ile ilk söylediği şey şu olmuştu: "Bu radyo komünist galiba..." Handan Öztürk ve radyonun bütün çalışanlarına da teşekkür borcum sonsuz. Galiba, asıl her şey, onlarla birlikte başladı.

Murat Çelikkan ile de devam etti. Radyo kapanmış ve ben sudan çıkmış balığa dönmüşken aramıştı beni Çelikkan. Radyo yayındayken yaptığım programları dinlediğini ve şimdi de çıkacak olan *GazetePazar* adlı haftalık bir gazetede, bu programları, yazılı hale dönüştürüp dönüştüremeyeceğimi sormuştu. "Evet, evet, evet" şeklinde verdiğim cevap sonrası, bir iki deneme yazısı yazıp gönderdim. "Bakalım beğenecekler mi?" diye heyecanlanırken, ilk çıkan sayıda bana koca bir köşe ayrıldığını ve deneme niyetiyle gönderdiğim yazılardan birinin bu köşeye yerleştirildiğini gördüm. Artık bir köşemin olması, bana neler yaptırmadı ki... Yıllardır taptığım isimlere, büyük bir heyecan ve bir parça da abartı ile, içinde "emsalsiz", "mükemmel", "eşsiz" ve "hazine" sözcüklerinin uçuşup durduğu methiyeler düzdüm; "eski usûl bir hayran" olmanın gereği olarak, yeni çıkan isimlere "sıfır" verip durdum. "Hoş, hâlâ öylesin" diyecek olanlara, "Haksızlık etmeyin" diyebilirim ancak. O dönem yazdıklarıma yeniden baktığımda, heyecanımın epeyce yatıştığını, daha makul bir noktaya geldiğimi görüyorum. *GazetePazar*'dan ayrıldıktan sonra Tuğrul Eryılmaz'ın kollarına sığındım. "Nasılsa bir yerlerden teklif gelir" deyip gururla ortalıkta gezdiğim o *GazetePazar* sonrası günlerde, hiçbir yerden teklif meklif gelmeyince, "Bu böyle olmaz" diyerek Eryılmaz'ı ben aramış ve "Neden *Radikal İki*'ye çağrılmıyorum?" diye şakayla karışık hesap sormuştum. Sevgili editörümün cevabı çok kısa olmuştu: "Gel". Koşturmaca orada devam etti. Hâlâ da sürüyor. Teşekkür borcum yalnızca Çelikkan ve Eryılmaz'a değil. Onlar sayesinde tanıştığım, birlikte çalıştığım isimlere de: Nilgün Toptaş, Nazan Özcan, Zeynep Aksoy, Asu Maro, Filiz Aygündüz, Sema Aslan, Aslı Onat, Yasemin Bay, Ilgın Sönmez, Alin Taşçıyan, Şengün Kılıç, Sosi Dolanoğlu, Haluk Kalafat, Banu Tuna, Berran Tözer ve Ayşen Gür ile her şey çok daha keyifli yürüdü ve yürüyor.

Elinizdeki kitabın ilk işaretini ise Selim İleri çaktı. Herkesi "millenium" heyecanının sardığı günlerde, İshak Reyna bir "21. Yüzyıla Kalanlar" dizisi yapmaya karar vermişti ve İleri, işin "pop" kısmını da bana yazdırmak istediklerini iletmişti. Kabul etmiştim tabii. Yapılan görüşmelerde, kitabın 30-40 sayfalık bir "pop tarihi" ile başlaması ve benim 21. yüzyıla kalacağını varsaydığım (Ajda Pekkan'dan Tarkan'a uzanan) yirmi ismin uzun biyografileri ile devam etmesi

kararlaştırıldı. Kaynakları taramaya ve ilk satırları yazmaya başlamışken dizinin iptal edildiği haberi geldi. Üzülmedim, aksine çok zor olan bu işin artık sona ermiş olmasından dolayı bir tür huzur buldum; haftalık yazılarımla, sevgili dostum Fatih Özgüven bir gün ofisime uğrayana kadar başbaşa kaldım. Fatih hep sorardı, yine sordu: "Ne oldu o kitap?" Projenin iptal edildiğini duyunca, bu kitabı İletişim'e önermek istediğini söyledi ve bu konudaki fikrimi sordu. Korkuyor olmama rağmen yine "Evet" dedim. Ama bu sefer her şey daha hızlı gelişti. Hemen İletişim'de bir toplantı yapıldı ve Ahmet İnsel, kitabın yazılması için istediğim uzun süre (1,5 yıl kadar) dahil her konuda beni serbest bırakıp "Başlayın" dedi. Aynı toplantıda, bu kitap için çok emek harcamış olan Asena Günal ile de tanıştırıldım. Editörüm o olacaktı ve her yazdığım bölümü bitirir bitirmez ona gönderecektim. Öyle de yaptık. Asena her bölümü aldıktan sonra, yaptığı onlarca düzeltmeden hiç söz etmeden "Çok güzel olmuş" diyerek moral verdi, işe büyük bir heyecan ile devam etmemi sağladı. Bu kitapta, en az benim kadar onun da emeği var.

Kitaba emeği geçenlerin isimleri aslında uzun bir liste oluşturuyor. Büyük bir titizlikle ciltlettiği *Hey* dergilerini ta *GazetePazar* zamanında "Bunlar sana daha çok lazım" diyerek bana veren dostum-kardeşim Murathan Mungan; kitabın yazılması sırasında karşılaştığım her türlü güçlüğü torbalar dolusu dergi-doküman göndererek aşmamı sağlayan kıymetli dostum Hakan Eren; özellikle 60'lı yıllar gibi zor ve belalı bir dönem içinde bocalarken, (o güne kadar adını dahi duymamış olduğum) çeşitli dergiler bularak beni kurtaran Volkan Özboz (Dip Sahaf); hem dergi hem de plak koleksiyonumun zenginleşmesine her zaman katkıda bulunmuş Meral Altundal (Mim Sahaf); kolay yazılır sandığım ama en az beni ilk dönemler kadar sıkıştıran 90'lı yılları, *BoomMüzik* dergi koleksiyonunu bana aktararak kolaylıkla çözmemi sağlayan Sinan Doyan ve dünya kadar (üstelik külçe gibi) gazete ciltlerini yılmadan-yorulmadan taşıyıp çalıştığım masaya dizen İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi çalışanları bu listenin en başında yer almakta. Bu kütüphanede, bu kitap için aylarca çalıştım. Yüzlerce (*Milliyet*, *Hürriyet*, *Cumhuriyet*...) gazete cildi gitti geldi. Kütüphanenin çalışanları, tek bir gün bile surat asmadı, işimi engellemedi. Neyyire Özkan'ın katkıları ile girdiğim Hürriyet arşivindeki arkadaşlar da öyle. Onlar yalnızca cilt ya da doküman taşımakla kalmadılar; çay kahve ve yemek de ısmarladılar.

Kitabın yazımı sırasında, çok sıkı bir şekilde beni takip edip yönlendiren, yorulup vazgeçmemi engelleyen arkadaşlarım için de ne desem azdır: Murat Somer, Bilal Dede, Barbaros Altuğ, Hakan Tok, Deniz Durukan, Levent Çelik, Mert Özmen, Alper Akyüz, Serkan Seymen, Agop Çekmen ve Gökhan Pamuk; "Bu kitap asla bitemez" noktasına gelip sıkıştığımda beni desteklediler ve verdikleri fikirlerle önümde yeni yollar açtılar.

Bu kadar ilgiye-desteğe rağmen, bu kitabın tam ve mükemmel olduğunu söylemek mümkün değil. Kitabın eksiği-gediği muhtemelen çoktur. Bu, büyük ölçüde, bu alanda pek yazılıp çizilmemiş olmasındandır. Olup biten her şey, her biri bir başka köşeye atılmış yüzlerce kaynak ve binlerce sayfa arasında kalakalmış. Bu karışık yığının büyük bir kısmını taramak, taranan bilgilerden anlamlı bir hikâye çıkarmak ve bu hikâyeyi makul bir üslupla anlatmak, her zaman olmasa da, çoğunlukla bana "yapılamaz" görünmüştü. Ama niyetlenildi ve yapıldı. Yine de, bunca çabaya rağmen bu kitap, dört başı mamur bir kitap değil. Muhtemelen, bir kısım okur, benim süzgecimden geçmeyi başaramamış bazı noktaları arayacak ve bulamayacaktır. Aynı şekilde, var olup da benim ulaşamadığım bazı kaynaklar nedeniyle, bazı dönem ya da olaylar "geçiştirilmiş" kabul edilecektir. Ama her şeye rağmen bu kitap, bir "taslak" olarak kabul edilebilir. Ya da, binlerce sayfanın taranmasıyla oluşturulmuş bir "ön çalışma". Ama bu kitap sonrası, daha ayrıntılı çalışmalara girmek isteyenlerin işi artık daha kolay. Bunu gönül rahatlığı ile söyleyebilirim. Artık aradıklarını nerede ya da hangi zaman aralığı içinde arayacaklarını biliyor olacaklar. Bu da, hiçbir tarihin doğru hatırlanmadığı bir alanda hiç de az şey değil.

İyi eğlenceler.

Mayıs 2003 / Beyazıt

ÖNCE MÜZİK VARDI



giriş

Mary Had A Little Lamb

Önce müzik vardı...

Böyle olmasına böyleydi de, müziğin yaygınlık kazanıp, kolayca herkese ulaşabilmesi için 1877 yılına kadar beklemek gerekti. Çünkü ancak bu tarihte, *ses*in kaydedilebilmesi üzerine yapılan çalışmalar başarılı bir sonuca ulaştı. 1877 yılının 6 Aralık günü, bu alanda uzun süredir yılmadan usanmadan ses kaydetmeye çalışan Thomas Edison, yardımcısı John Kruesi ile birlikte, *fonograf* (phonograph) adını verdiği aleti çalıştırmayı başardı ve alete fısıldadığı "Mary had a little lamb" cümlesinin, fonografın ana parçalarından biri olan *silindir*in üzerine kaydedildiğini ve bu kaydı canı çektiği kadar tekrar tekrar dinleyebildiğini gördü.

Aşağı yukarı aynı tarihlerde, benzer bir alet üzerinde çalışan Emile Berliner de, zorlu bir mücadele sonrası, 1887 yılında *gramofon* (gramophone) adını verdiği alete patent aldı ve ses kaydetmeyi başardığını ilan etti.

Birbirine yakın tarihlerde bu işe girişmiş ve patent sorunları nedeni ile yalnızca on yıllık bir ara ile keşiflerini dünyaya duyurmuş olmalarına rağmen; Edison ve Berliner'in ses kayıt aletleri arasında epeyce farklılık vardı. Edison'un fonografı, bir silindir üzerine *dikey* (vertical) kayıt yapmaktayken, Berliner'in gramofonu, günümüzde de kullanılan yuvarlak disklere benzer düz bir yüzey üzerine *yanal* (lateral) kayıt yapmaktaydı. Edison ve Berliner arasında, bir de önemli bir niyet farkı vardı. Edison'un bütün bu işlere girişmekteki tek amacı ses kaydetmeyi başarmaktı, bunun arkasından gelebilecek ticari başarılar, maddi imkânlar, Edison'un, en azından işin başında düşündüğü, planladığı, ya da peşinde olduğu şeyler değildi. Oysa Berliner, daha işin en başında, tek kopya olarak kalacak bir ses kaydının değil, makul bir yüzey üzerinde herkese ulaşabilecek, yayılabilecek bir ses kaydının peşindey-

Ses kayıt aletleri

Ses kaydının başarılması, herkesi bir bayram havasına soktu, her alanda yenilikler arka arkaya piyasaya sunulmaya başlandı. Firmalar, herkesten, bugüne kadarki alışkanlıklarını bir tarafa bırakarak, bu yenilikleri hayata geçirmelerini istemekteydi. Değiştirilmesi istenen alışkanlıklardan biri de "mektup yazmak"tı. Empire State Observatory, mektup yerine "Voice - O - Graph"ın kullanılmasını öğütlüyordu. İsteyen herkes, 5 inç (bugünkü CD) büyüklüğündeki boş plaklar üzerine kendi sesini kaydedip, sevenlere, akrabalara, hasret çekenlere, mektup niyetine gönderebilecekti.

Herkesin birden böyle bir yeniliğin peşine düştüğünü söylemeye gerek bile yok. "Ses veren"lerden biri de, New York'ta yaşayan Semih Bey'di. Bu "ses", İstanbul Sultanahmet'te mukim Nuran Hanım'a verilmişti.



di. Gramofon da buna imkân veriyordu zaten. Berliner, çinko, cam ve balmumundan yapılmış yüzeyler üzerinde yaptığı denemelerden sonra, nihayet 1889 yılında, sesin bir kalıp üzerine kaydedilip, bu kalıptan istenildiği kadar kopya çıkarılması işini de başardı.

Bu da, müzik endüstrisinin doğmak üzere olduğunun ilk işaretiydi.

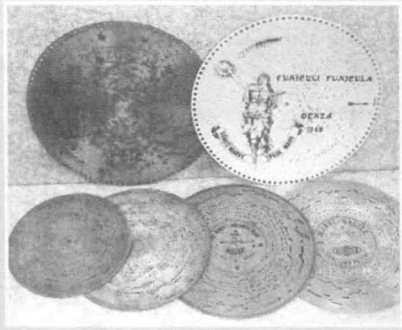
Ev Tipi Müzik

İlk plak 1889 yılında yapıldı. Berliner ile anlaşan Kammerer & Reinhardt adlı bir Alman oyuncak firması, 5 inç'lik (bugünkü CD büyüklüğünde) ilk plağı basarak piyasaya verdi ve bu plak yaklaşık üç yıl satışta kaldı. 1895 yılında ise, epeyce ses getiren "Twinkle Twinkle Little Star" adlı plak piyasaya verildi. Tam da bu tarihte Edison, yetki verdiği Columbia firmasının vasıtası ile *home phonograph* adını verdiği ve evlerde de ses kaydedilmesini sağlayacak bir fonograf modelini piyasaya sürdü. Bu modele 40 dolar gibi bir fiyat biçilmişti ve bu uygun fiyatın, aletin milyonlarca eve bir anda girmesini sağlayacağı tahmin edilmekteydi. Ancak bu fiyat, çoğu insan tarafından yüksek bulundu ve fonografın evlere yayılması beklendiği kadar hızlı olmadı. Bir yıl sonra, Berliner'in bizzat kurduğu ve yönettiği Gramophone Company de, piyasaya, gramofon ve

plak sürmeye başladı. Berliner, kendi firmasında *7 inç*'lik (45'lik büyüklüğünde) plaklar üretmeyi seçmişti. Bu plakların ses kalitesi çok düşüktü, buna rağmen Gramophone firması, 1898 yılının sonunda, yalnızca Amerika'da, tam 11.211 adet gramofon ve 408.195 adet plak sattığını ve Avrupa için bundan daha fazlasını umduklarını açıkladı. Berliner, Avrupa işini bambaşka bir firma ile görmek istiyordu. Yetki verdiği ilk firma olan Kammerer & Reinhardt'ın, yaptığı üç beş plaktan sonra bu işten çekildiğini ve artık plak üretmeyeceğini açıklamasının hemen ardından Berliner, Londralı bir avukat olan William Bary Owen ve tüccar Trevor Williams'ın bir araya gelerek kurdukları Deutsche Grammophon adlı bir firmaya yetki verdi. Berliner'in, Hannover'de bir telefon firmasının başındaki kardeşi Joseph Berliner de, firmaya göz kulak olacak ve abisinin haklarını yakından takip edecekti. Avrupa'da işler henüz düzene girmişken, Berliner'in Amerika'daki firması, Columbia ile patent sorunları nedeni ile mahkemelere düşmüş ve iş yapamaz duruma gelmişti. Tam iki yıl süren davanın mağlubu olmadı; mahkeme, hem Berliner'in firmasına, hem de Columbia'ya, Amerika'da plak basma ve satma hakkını tanıdı. Ancak Berliner, Columbia'nın niyeti, kendisini tamamen silerek tek başına ayakta kalmak olduğu için bu davanın galibi sayılması gerektiğini açıkladı ve yeni bir firma kurup firmaya Victor (galip) adını verdi.

Bir yanda Amerika bir yanda Avrupa, bir yanda Columbia ve Victor bir yanda yepyeni firmalar; müzik endüstrisi doğmakla kalmamış, süratle de genişlemeye başlamıştı.

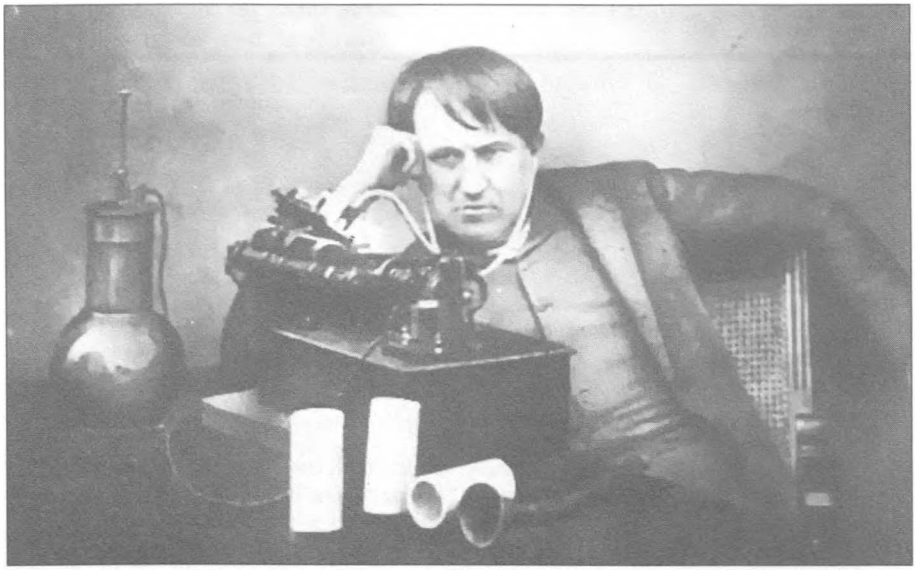
5 inç



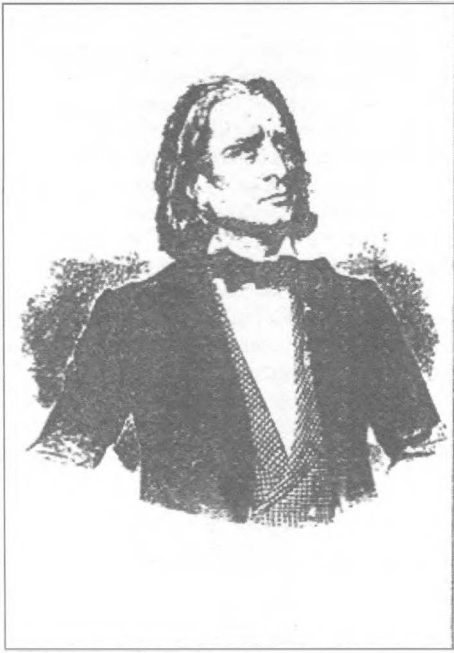
1889 yılında yapılan ilk plak, *5 inç*'likmiş (bugünkü CD büyüklüğünde). Sırasıyla *7 inç* (45'lik), *10 inç* (78'lik), *12 inç* (LP ve maxi single) ve *3 inç* (daha çok CD single) ebatları denenmiş. Bugün, bu formatların hepsi (malzeme değişmiş olsa da) hâlâ kullanımda. Ama 5 inç ölçüsünde daha çok mutabık kalınmış gibi. Yalnızca CD olarak değil; CD - Rom, VCD, SACD (Super Audio CD) ve DVD formatlarında da büyüklük artık bu. Yukarıdaki fotoğraf; işin henüz başlarındayken, 15,5 inç (39,4 cm) gibi epeyce büyük ölçülerin bile denendiğini gösteriyor. Müzik endüstrisi, elli çeşit denemeden sonra "küçük güzeldir"de karar kılmış.

Oryantal

Amerika ve Avrupa'da herkesi *ses* ve *kayıt* heyecanı sarınca, büyük bir kısmını plak firmalarının finanse ettiği epeyce sayıda insan, dünyanın dört bir yanına dağılıp farklı ve ilginç kayıtlar yapmaya çalıştılar. Son yıllarını yaşamakta olan Osmanlı İmparatorluğu da bu gelişmelerin dışında kalmaz. Sultan II. Abdülhamid'in başta olduğu 1900'lü yılların hemen başında, Alman ses teknisyeni Tantix İstanbul'a gelir ve Eminönü'nde tezgâhını açar. Tantix, ilk gramofon plağı kaydını Yeni Cami civarında gerçekleştirir. Aslında İstanbul, sesin kaydedilebiliyor olmasına çok da yabancı değildir. Edison'un keşfinin üzerinden on küsur yıl geçtikten sonra fonograf, İstanbul'da da görülmeye başlanmış, bir zaman sonra da, alınıp satılabilen bir ürün haline gelmiş ve başta Tamburi Cemil Bey olmak üzere, epeyce sayıda sanatçının kaydı yapılmıştır. Ancak fonograf, zor bir alet olduğu için yaygınlaşamamış ve müziğin her yana dağılabilmesi için gramofonun İstanbul'a yolunun düşmesi gerekmiştir. Zaten Osmanlı yönetimi de bunu desteklemektedir. Meşrutiyeti ilan ederek demokrasi ile ilgili ilk işaretlerden birini veren II. Abdülhamid, zamanla bu konudaki fikirlerini değiştirip, son derece baskıcı bir yönetim anlayışını benimsemiş olsa bile, Batılı denilebilecek her türlü harekete de destek vermekten imtina etmemiştir. Bir yandan sarayın etrafında kuş uçurtulmazken, diğer yandan *La Revue Orientale* ve benzeri dergiler desteklenmektedir. Zaten, kısmen de olsa Batılılaşmak ya da Batı'ya göz kırpmak gerektiği, II. Abdülhamid'den önceki sultanlar tarafından da kabul edilmiş bir şeydir.



Edison: *Yıl 1888. Edison fonografı ile birlikte.* Old Gramophones *kitabının yazarı Ben Bergonzi'ye göre bu fotoğraf, sabah 05:00 civarı, uykusuz geçirilmiş tam 72 saatlik bir çalışmanın sonunda çekilmiş.*



SALLE FRANCHINI.

VENDREDI, 18 JUIN 1847,

MATINÉE MUSICALE PAR

F. LISZT.

PROGRAMME.

1. Andante de Lucie de Lammermoor.
2. Fantaisie sur des motifs de la Norma.
3. Mazurka de Chopin.
4. Le roi des Aulnes, mélodie de Schubert.
5. Hexameron, variations sur un thème des Puritains.
6. Mélodies hongroises.

On commencera à 1 heures précises après midi.

Prix des Places: 100 Piastres.

On trouvera les Billets à l'Hôtel de l'Europe; et le jour du Concert, à l'entrée.

Liszt: *Vedat Kosal'ın* Osmanlı'da Klasik Batı Müziği *adlı kitabından: "... Liszt 1847 Haziranında İstanbul'daydı. Piyano ithalatçısı, müzik editörü ve müzik malzemeleri satan bir dükkânın sahibi olan Alexandre Comendinger'in Beyoğlu'ndaki evinde misafir kaldı... Liszt'in İstanbul'da üç konser verdiği bilinir. Sarayda ve Avusturya Sefareti'nde verdiği iki konserin programını bile bilmiyoruz. Elimizde sadece Büyükdere'deki Salle Franchini'de, muhtemelen o dönemde Bab-ı Âli nezdindeki Fransa sefirinin yazlık köşkünde, 18 Haziran 1847'de verdiği konserin programı var..."*

Sözgelimi, ülkemiz pop müziğinin geriye doğru dayanabileceği en uç nokta olan "Muzika-yı Humayun", Sultan II. Mahmud tarafından, 1826 yılında kurulmuştur. O tarihte, Yeniçeri Ocağı'nı kapatan Sultan II. Mahmud, bu ocağa bağlı bulunan mehterhaneyi de kapatmış ve yerine, daha Avrupai bir kuruluş olacağı varsayılan Muzika-yı Humayun'u kurdurmuştur. Tam iki yıl sonra, bu kuruluşun başına İtalyan Giuseppe Donizetti'yi getiren Sultan II. Mahmud'un, bu konuyu epeyce ciddiye aldığı görülmüştür. Donizetti, bir yandan asıl görevi olan bandoyu bir şekle sokmaya çalışırken, diğer yandan özel müzik dersleri vermekte ve bulabildiği her fırsatta marş bestelemekteydi. Sarayın Batı müziğine duyduğu ilgi bu kadarla kalmaz. Sultan Abdülmecid döneminde, Franz Liszt, bir konser vermek üzere İstanbul'a davet edilir. "Majestelerinin son derece nazik davrandığı, hem para verdiği hem de sedef kaplı bir kutu hediye ettiği" Franz Liszt, bu konseri sırasında, Donizetti tarafından bestelenmiş "Mecidiye Marşı"nı duyacak ve bu marşın temalarını kullanarak "Grand Marche Paraphrase"i yazacaktır.

İtalyan operaları, Dolmabahçe Sarayı'nın içinde bir tiyatro binası inşası, ha-

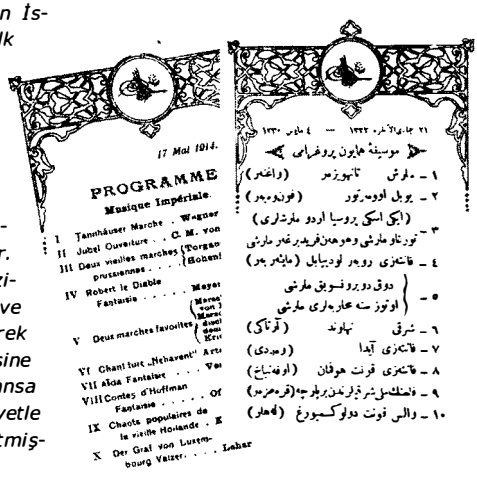
Balolar, konserler

Vedat Kosal'ın *Osmanlı'da Klasik Batı Müziği* adlı kitabından:

"Osmanlı İmparatorluğu'nun klasik Batı müziğiyle belgelendirilebilen ilk ilişkileri İstanbul'un fethinden yaklaşık bir yüzyıl sonra başlar. 1553'de Fransa Kralı I. François, Kanuni Sultan Süleyman'ın politik yardımına teşekkür ederken İstanbul'a bir orkestra gönderir. Bu ilk karşılaşma ne yazık ki, Avrupa müziğinin bizdeki geleceği açısından pek de içaçıcı olmamıştır. Kanuni Sultan Süleyman, şahsen bu müzikten hoşlanmasına rağmen, bütün enstrümanları yaktırmış, müzisyenleri de çok kıymetli hediyelerle Fransa'ya geri göndermiştir. Bu davranışın nedeni, bu tarz müziğin Türk ordusunun savaş şevkine ve kahramanlığına olumsuz etki ederek onu yumuşatacağından çekinmesine bağlanabilir. Hatta padişah, Fransa Kralı'nın orkestrayı özellikle bu niyetle göndermiş olduğunu bile zannetmiştir..."

Bu bakış açısı epey bir zaman egemen olur. Ama gün gelir, "bu tarz müziğin", ordunun "savaş şevkine" engel olmayacağına inanan padişahlar geçer başa. Bunun için 19. yüzyılı beklemek gerekmiştir. Sultan II. Mahmud, "Vak'a-i Hayriyye" ile 15 Haziran 1826 tarihinde Yeniçeri Ocağı'nı kaldırarak reformlarına başlayacak ve "Osmanlı devlet teşkilatını Batılı anlamda modernize etmeye" çalışacaktır. "Saray orkestrası niteliğindeki" Muzika-yı Hümayun kurulacak, arkasından opera temsilleri, konserler, balolar gelecek, Yıldız Saray Tiyatrosu'nda Wagner, Verdi ve Offenbach'ın müziği yankılanacaktır.

Gülbün Türkgeldi koleksiyonundan, 17 Mayıs 1914 tarihli bir konserin davetiyesi:



remde, yalnızca kadınlardan oluşan orkestraların kurulması, Sultan Abdülaziz'in besteleri, aynı sultanın 1867 yılında yaptığı Avrupa seyahati, Richard Wagner'in Bayreuth opera binasına saray tarafından verilen maddi destek, **balolar, konserler** derken, önce saray, arkasından İstanbul, *Batı müziğ*ine tamamen kendini kaptıracak, eksik kalanı da, gelmekte olan *Cumhuriyet*, bir emir ve direktifler silsilesi ile tamamlayacaktır.

Kafesin Önünde

Saray marifetiyle bütün bunlar olup biterken, saray dışında da, herkes kendisini *kanto* dinlemeye ya da seyretmeye kaptırmıştır. İtalyanca *cantare* sözcüğün-

den türetilen kanto, İstanbul'u ziyaret eden gezgin tiyatro grupları vasıtası ile yerleşir bize. İlk örnekleri Güllü Agop Tiyatrosu'nda görülür; kısa bir zaman içerisinde de, önce Beyoğlu ve Galata, sonra da Şehzadebaşı'nda yayılır. Kanto ya da kantocular, önceleri yalnızca programı çeşitlendirmek üzere aralara sıkıştırılmaktayken, halkın gösterdiği ilginin büyüklüğü üzerine, giderek her gösteride daha fazla yer kaplamaya başlamış, işin başında, kantoya uzak durmaya çalışan tiyatro gruplarını da önüne katmayı başarmıştır. İsmail Dümbüllü'nün "bizim çiftetelli dediğimiz kırık oyun tarzının bir çeşitlemesi" diye tanımladığı ve trompet, davul, keman gibi aletlerden kurulu bir takım ile icra edilen kantonun yaptığı en önemli şey, Türk kadınlarını da sahneye çekebilmiş olmasıdır. İlk kantoyu, Kadıköy Yoğurtçu Parkı'nda Aranik Hanım söyler; "sahneye çıkan ilk müslüman kadın sanatçı" olarak kabul edilen Kadriye Hanım'ın gelişi de çok gecikmez; Kadriye Hanım, Amelia adını kullanarak kantolarına başlamıştır artık. Kısa bir süre sonra, bir yandan Victoria, Eugenie, Kamelia ve Virgin gibi *bizden* olmayan; öte yandan, Kadriye Hanım'ın arkasında son sürat kuyruğa girmiş Nassip, Gülfidan, Şevkidil gibi *bizden* isimlerin katkıları ve yaptıkları ile kafes arkalarında gizlene gizlene herkesin neredeyse unutmuş olduğu *kadınlar* dört bir yandaki sahneleri sarar. Neye uğradığını şaşırmış bir erkek kalabalığı da şevkle bu kadınları seyretmeye başlar. Gündelik hayata tuhaf bir rahatlık ve keyif getiren kantonun bu tırmanışına yalnızca halk değil, plak şirketlerimiz de kayıtsız kalmaz ve Tantix'in ziyaretinden bir zaman sonra her yanı sarmaya başlayan *taş plak*lar (78 devirli plak) üzerinde, yalnızca şarkılar, türküler, gazeller, taksimler değil, kantolar da dönmeye başlar. Madam Pepron, plağa kaydedilen ilk kantoculardan olur.

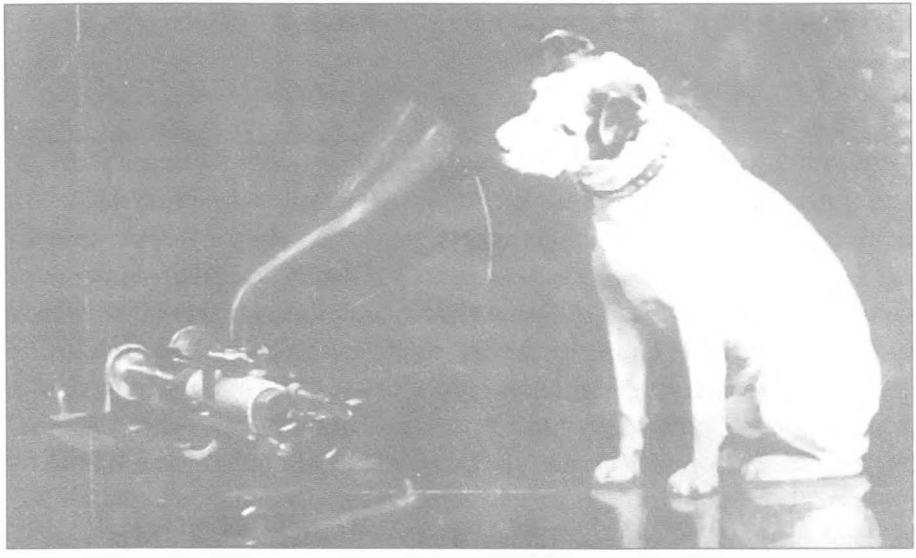
Mazi

Kanto, yoluna dört nala devam ederken, Cumhuriyet ile birlikte esmeye başlayan özgürlük rüzgârları, her türden Batılı hareketin desteklenmesi sonucunu da beraberinde getirir. Zaten hükümetin bizzat kendisi bu işe önayak olmaktadır. Tangonun bize gelişi de bu günlere rastlar. Arjantin'den kalkıp, bütün dünyayı bir anda etkileyen tango, bir müzik türü olmasının yanında bir dans biçimi de olduğundan ve bunun için de iki vücut gerektiğinden, ülkemizde ancak Cumhuriyet sonrası yaygınlaşabilme imkânı bulmuştur. Türk popunun en eski örnekleri olarak kabul edeceğimiz yerli tangolarımızdan ilki olan "Mazi"yi, Necip Celal, 1928 yılında besteler; bu tango birkaç yıl sonra, Seyyan Hanım tarafından plağa okunur. Necip Celal'i Fehmi Ege, Kadri Cerrahoğlu, Nusret Rıfkı, Halit Bedii Akçay ve Ziyaettin Sarıkartal gibi besteciler takip eder. 1930'lu yılların bu önemli isimlerine, 1940'lı yıllarda Necdet Koyutürk eklenir. Türk popunun temelinin 30'lu ve 40'lı yıllarda, bu isimlerin (ve diğerlerinin: Musta-

fa Şükrü Alpar, İbrahim Özgür, Ferdi Daryal, Faik Bereket...) yaptıkları ile atıldığını söylemek yanlış olmaz. Bu besteciler ve bestelenen tangoları seslendiren isimler (Seyyan Hanım, Mahmure Hanım, Seyyide Poroy, Celal İnce, Şecaattin Tanyerli, İbrahim Solmaz, Saime Şengil, Bedriye Tüzün...) sayesinde tango her yana ulaşmış, kulaklar bu tür ağır olmayan bir müziğe aşinalık kazanmıştır. Üstelik tango üstadları bu kadarı ile de yetinmeyecek, İstanbul Radyosu'nda, orkestraları ile birlikte programlar yaparak bu akışı daha da hızlandıracaklardır. Bütün bunlar üzerine Türk popu, 50'li yıllarla birlikte utangaç bir şekilde kendini gösterecek, sonra da dalga dalga her yanı saracaktır.

Sahibinin Sesi

Kanto ve tango furyasını biz taş plaklar ile geçirmekteyken, dışardaki firmalar, bu kadarı ile yetinmiyor, farklı metod ve formatların peşinde koşuyordu. Hiç kullanışlı bir kayıt ortamı sunmayan *10 inç*'lik taş plakların yerine daha başka bir şey koymak isteyen firmaların en hızlısı, RCA Victor oldu. Bu firma, diğer firmalara göre çok erken sayılabilecek bir tarihte, 1931 yılında, 50'lerin hemen başından itibaren her yanı saracak 33 devirli LP'lerin (LongPlay) ilk örneklerini verdi piyasaya. 1935 yılında, kayıt yapabilen bir teyp modeli de, Alman AEG firması tarafından Berlin'de halka sunuldu. Savaş yıllarının karışıklığı içinde, bu yeni buluşun patent hakları Amerika'ya geçti ve ilk



Firma: *Fonograf ve gramofonun keşfi ile birlikte, bunları dünyanın her yanına yayacak firmalar da hızla kurulmaya başlandı. His Master's Voice (Sahibinin Sesi) da bunlardan biriydi. Francis Barraud'un çektiği bu fotoğraf, firmanın yıllar yılı değişmeyecek alametifarikasının ilk halidir.*

Plastik

İlk sayısı 27 Mayıs 1950 yılında yayımlanan ve kısa süre içinde dönemin en önemli müzik dergilerinden biri haline gelen *Radyo Haftası*'nın üçüncü sayısında, derginin muhabirlerinden Zeki Tükel, İstanbul Radyosu'nu ziyaret eder ve radyonun spikerlerinden Fikret Öncel'i, canlı yayın sırasında izlemeye çalışır. Zeki Tükel, "susunuz", "bekleyiniz" gibi ışıklı emirler karşısındaki şaşkınlığı geçer geçmez etrafı ile ilgilenmeye başlar ve ilk dikkatini çeken şey yayın sırasında çalınan plak olur. Spiker Fikret Öncel'in; "sayın dinleyiciler, şimdi Harry Harlich Orkestrası'ndan sevilmiş parçalar dinleyeceksiniz" anonsunun hemen arkasından, teknisyen Selim Devrim tarafından daha önce hazırlanmış plak dönmeye başlar ve daha önce buna benzer bir plak görmemiş olan muhabirimiz şaşırır: "Harry Harlick (bir paragraf sonra, şarkıları sevilmiş orkestra şefimizin soyadı değişmiştir) orkestrasından sevilmiş parçalardan beşi bir plak üzerindeydi. Yani bir eser bitince teknisyen plağı katiyen değiştirmiyor, o plak durmadan çalıyordu. Bildiğimiz plaklardan birkaç misli büyük olan bu plak mikaydı. Kırılma tehlikesi katiyen yoktu. Bu plağın neşriyatı bitince onu yakından tetkik ediyorum. Bizim paramızla 150 lira kıymetinde olan bu plak üzerinde her parçanın ayrı ayrı adı, kaç dakika kaç saniye süreceği yazılıydı..."

Dönemin en önemli müzik dergilerinden birinin muhabiri, yalnızca bir iki yıl evvel Columbia tarafından piyasaya sunulmuş LP'lerden, kanlı canlı (Harlich ya da Harlick) bir örnekle böyle karşılaşmış olur.



olarak 1947 yılında Bing Crosby, radyo programlarını, teyp üzerine kaydetmeye başladı. Bu yeni buluşun, 78 devirli plaklara göre çok daha fazla imkân sunması nedeni ile, müzik piyasasının baş formatı haline geleceği beklenirken bu gerçekleşmedi ve RCA Victor'un ilk örneğini piyasaya verdiği tarihten sonra epeyce mesafe kaydeden LP, piyasanın belirleyici gücü haline geldi. 1948 yılında, RCA Victor'un en büyük rakibi olan Columbia, *12 inç*'lik LP (33 1/3 devirli plak) formatını, bunun çalınabileceği bir alet ile birlikte piyasaya verdi. Çok dayanaksız bir madde olan *gomalak*tan (shellac) imal edilen taş plakların aksine, LP'ler son derece dayanıklı bir madde olan plastikten imal ediliyordu. Üstelik bu yüzeye çok daha fazla kayıt yapılabiliyordu; yarım

saat, hatta daha fazla süren uzunlukta kayıt yapılabilmesi artık hayal olmaktan çıkmıştı. Bu nedenle LP'ler kısa bir süre içinde yaygınlık kazandı. Tam bir yıl sonra, ilk LP'yi piyasaya sunmuş ama daha sonra bu projeden vazgeçerek başka şeyler üzerinde kafa yormaya başlamış olan RCA Victor da, 7 inç'lik 45'lik plakları (45 devirli plak) sundu piyasaya. RCA, bu formatın, 2 şarkılık *single* ya da 4 şarkılık *EP* (ExtendedPlay) olarak kullanılabileceğini duyurmaktaydı. Ne yazık ki bu plakların, Columbia'nın LP'ler için geliştirdiği cihazda çalınıp dinlenebilme imkânı yoktu ve bunun için de RCA'nın geliştirdiği cihazı almak gerekiyordu. Daha işin en başında fonograf / gramofon olarak iki ayrı cihaz ile yol almaya başlayan müzik endüstrisi, bir kere daha, senin aletin / benim aletim, onun keşfi / bunun keşfi kavgasına girişmişti ve böyle yapmaktan hiçbir zaman vazgeçmeyecekti. Üzerinde herkesin mutabık kaldığı bir format olan CD'nin 70'li yılların sonlarına doğru ortaya çıkışı bile bunu sona erdirmeyecek; özellikle görüntülü kayıt alanında (önce VHS / beta, sonra da laserdisc, CDI, CD-Rom, VCD, DVD...) kavga günümüze kadar sürecekti. Ama bütün bu zorluklara rağmen, hem LP hem de 45'lik, öngörülenden daha hızlı yaygınlaşacak, zaman içinde, her iki formatı da çalan, ayrıca herkesin çoktan unutmaya niyetlendiği 78'lik plakları döndürebilen aletler (pikap) verilecekti piyasaya.

Ancak bu yeni formatın ülkemize girişi, 78'lik plakların hızında olmadı. Columbia ve Sahibinin Sesi (HMV) gibi iki büyük firmanın ülkemizde fabrikası da olduğu halde, bu yeni formatların, 78'lik plakların yerini alması için çok zaman geçmesi gerekti. Ülkemizde, ilk 45'liklerin basılması için 1962 yılını beklemek zorunda kaldık. Bu ilk 45'likleri, Grafson firmasının bastığı söylenir. Grafson, gazetelere verdiği büyük ilanlarla, bu durumu, "Türkiye'de ilk defa: 45 devirli kırılmaz plaklar" şeklinde duyurmuş ve işe, Zeki Müren'in bütün taş plak külliyatını 45'lik plaklara aktararak başlamıştır. Zeki Müren'den hemen sonra da Behiye Aksoy ve Muzaffer Akgün, 45'lik plaklara sahip ilk sanatçılar olmuşlardır. Ancak 45'lik basmaya başlayan firmalar, 78'lik plak basmaktan da vazgeçmediler, bir süre aynı plağın hem 45'lik, hem de 78'lik hali basıldı. 78'lik plaktan ancak 1965 yılında tamamen vazgeçildi. Son 78'likler Adnan Pekak, Zeki Müren, Müzeyyen Senar ve benzeri isimlere yapıldı.

Bibop

40'lı yılların sonuna doğru, caz alanında, o güne kadarki en önemli adım atılır. İstanbul Konservatuarı'na devam ederek kontrbas konusunda uzman haline gelmiş ve sahip olduğu plak koleksiyonuyla meşhur olan Robert Kolejli, Cüneyt Sermet; gitarist Turhan ve İlham Gencer ile elele verip (piyano, gitar ve kontrbastan oluşan) bir caz trio oluşturdu. Kurucularının "King Cole'vari" dedikleri bu

Fabrika



31 Ağustos 1968 tarihli *Ses* dergisinden:

"Türkiye'de plak yapabilen tek fabrika, Gramofon Limited Şirketi'dir. Matrisleri burada yaptırmayanlar, plaklarının kalıplarını Avrupa'da aldırmak zorundadırlar. Genellikle İtalya ve Almanya'da yaptırılan bu kalıpların maliyeti 500 ile 1.000 lira arasında değişmektedir. Matris yapan fabrikanın azlığına karşılık, plak baskısı yapan birçok firmalar vardır. Bunlar Gramofon, Grafson, Diskofon, Grafofon, Melodi ve Şençalar firmalarıdır...

Bir plak nasıl yapılır?

Plak yapımı ses kaydıyla başlar. Türkiye'de ençok tatbik edilen sisteme göre önce müzik alınır. Sonra şarkıcı başka bir yerde çalınan ve kulakları vasıtasıyla işittiği müziğin üzerine şarkısını okuyor. Bu sırada kayıt odasındakiler önlerindeki aletlerle şarkıcının sesini devamlı kontrol ederler... Stüdyoda doldurulan bantlar transfer odasına gelir ve burada sesler aliminyum üzerine kaplanmış siyah plastikten başka bir şey olmayan laker üzerine geçirilir. Laker'le orijinal bant arasında hiçbir ses farkının olmaması için dikkat edilir. Bir plağın kaliteli ve kalitesiz oluşu da bu farklardan doğar... Laker plastik olduğu için iletken değildir. Elektrik geçirebilmesi için laker, galvano bölümünde önce iyice temizlenir, sonra da çeşitli kimyasal karışımlarından müteşekkil ilaçlarla muamele edilir. Son olarak hidroklorik asit ve saf suyla yıkanır. Laker bu muameleden sonra gümüş bir disk halini alır... Galvano bölümünde son şeklini alan laker, artık klişe haline gelmiştir. Hemen pres odasına gönderilir ve burada bizim evlerimizde kullandığımız plaklar teker teker basılır. Bunun için özel bir mahlul prese konur, kalıp yerleştirilir ve sonra basıma geçilir... Pres odasında basılan plaklar kontrol odasına gelir. Buradaki ilgili, plakları her yirmi beş tanede bir olmak üzere dinler. Bu son kontroldan gaye basım sırasında hatalı çıkan plakları ayıklamaktır. Bozuk plaklar derhal imha edilir. Sağlam olanlar ise paketleme servisine gönderilir... Bütün bunlar olurken matbaaya sipariş edilen cins cins, renk renk plak kapakları da gelmiştir. Ambalaj odasında plaklar kaplarına geçirilir, kutulara yerleştirilir ve plakçılara sevk edilir. Bin bir meşakketle meydana gelen plak, müzikten hoşlananların artık hizmetindedir...



Plağın ham maddesi Amerika ve İngiltere'den ithal edilmektedir. Plak yapımcıları, İzmit'te imalata başlayacak olan Petkim'in PVC yapması ile ithal için kaybedilen dövizin sona ereceğini söylüyorlar..."

Meğer ne 'muamele'ler görerek gelmiş müzik piyasamız bu günlere. Ama dijital çağ hepimizden çok şarkıcılara yaramış olmalı, özellikle sesi olmayan şarkıcılara. Eski usûlde, stüdyonun kapısından geçmeye korkarlardı muhtemelen. "Başka bir yerde çalınan ve kulakları vasıtasıyla işittikleri müziğin üzerine" bir seferde şarkı okumak pek onların harcı olmazdı.

trio, Türk cazının kanatlanmasını sağlayan en önemi adımları atmıştır. Trio'nun gördüğü ilgi üzerine grup, kısa bir zaman içerisinde sextet halini alır. Kurucu üçlünün yanına, Müfit Kiper (trompet), İsmet Sıral (tenor saks) ve Şadan (davul) eklenir. Kendilerine Bibop adını veren altılı, Taksim Belediye Gazinosu (o zamanlar Taksim Belediye Pavyonu) ile anlaşır ve orada çalmaya başlarlar.

Türk popuna oldukça sağlam bir zemin hazırlayacak, zemin hazırlamakla kalmayıp, bu alanda yetişmiş çok kıymetli müzisyenlerin bir bölümünü Türk popunun emrine amade edecek Türk cazının bu hareketliliği, 50'li yıllara doğru hızlanarak devam eder. Bu alanda atılan neredeyse her adımda Cüneyt Sermet öncüdür. Hayatını caza adamış olan bu emsalsiz ismin önderliğinde gruplar kurulur ve caz daha geniş bir kitleye ulaşmaya başlar.

Rüya

50'li yıllar, giderek hareketlilik kazanmış cazın etkisi altında başlar. Bibop Sextet'inin kurucularından Cüneyt Sermet, 1951 yılında, bu sefer tam 14 kişilik bir modern caz orkestrasının kurulmasına öncülük eder. Bugün bize rüya gibi gelecek bir takım oluşturmuştur bu orkestrayı. Arif Mardin (piyano), Faruk Akel (alto saks), İsmet Sıral (tenor saks), Dikran Haçaduryan (trompet), Arto Haçaduryan (trombon) ve elbette Cüneyt Sermet (bas), bu grubun başını çekmektedir. Tam iki yıl bir arada kalabilmeyi başaran bu geniş kadrolu orkestra, ne yazık ki sonradan, tamamen maddi nedenlerle dağılmak zorunda kalır. Dönemin şartları, 14 kişilik bir kadroya sahip olan orkestrayı bir arada tutmaya imkân vermez. Bu eşsiz orkestra, daha sonra da her nitelikli oluşum ya da denemenin karşısına çıkacak olan parasızlık nedeni ile paydos etmiştir. Ama orkestra tamamen yerle bir olmaz. Cüneyt Sermet ve İsmet Sıral, yeni bir sextet kurmak için kolları sıvarlar; Zekai Apaydın ve Nejat Cendeli'yi de yanlarına alıp, mikrofonun önüne de ölümsüz Sevinç Tevs'i koyarlar.

Kadınlar, "Soir de Paris" parfümü ile sıvanır ve "Cutex sayesinde renkli tırnaklar"a sahip olur; Müzeyyen Senar, Rumelihisarı'ndaki köşkünün önünden denize girerken boğulma tehlikesi geçirir ve Coty'nin, "bütün kadınların hayran olduğu yüksek evsafta güzelleştirici seri"si her eve girerken, "Sara Voughan'vari caz baladları" söylemekle ünlenecek olan Sevinç Tevs'li Caz Sextet'imiz, 50'li yılların ortasına kadar çalmaya devam edecektir.

Neşriyat

Çok partili hayat başlamıştır artık. Celal Bayar'ın "boş vaatler yerine fiiliyat istiyoruz" diye ortalığı ayağa kaldırdığı günlerde LP'ye geçiş, beklenildiği kadar hızlı olmaz ama, dolaylı olarak herkesi etkiler. Taş plaklara oranla daha uzun

süreli müzik kaydedilmiş bu format, radyolarımız vasıtası ile derhal kullanıma sokulur. Tek şarkı çalıp hemen ardından plağı çevirmek ya da değiştirmek zorunda kalan programcı ve teknisyenler, LP'nin sunduğu kolaylıkların farkına çok çabuk varır. Plak neşriyatı, LP'ler sayesinde daha da hızlanır, çeşitlenir. İstanbul ve Ankara Radyosu, imkânlar ve kaynaklar artınca; şarkılar, türküler, oyun havaları ve saz eserlerinin arasına, daha fazla dans müziği, caz, rumba, samba, tango ve hafif gece müziği sıkıştırmaya başlar. İsimleri, dinleyene bir

Radyo

Radyo Haftası dergisi, 1950 yılının Mart ayı itibariyle, ülkede mevcut radyo sayısını 270.030 adet olarak veriyor. Bu miktarın 99.320 adedi İstanbul'daymış. Ankara'da 28.331, İzmir'de ise 18.440 adet radyo varmış. Yani, bütün memlekette mevcut radyo sayısının yarıdan fazlası bu üç şehirde toplanmış. Listenin sonunda Hakkari var, radyo sayısı 53. Ağrı'da 292, Bitlis'te 192, Bingöl'de 132, Tunceli'de 175 radyo var. Doğu ve Güneydoğu'daki radyo toplamı, belki de İstanbul'un orta halli bir semtinde bulunandan daha az... Üstelik durum hâlâ aynı. Bir bilgisayar dergisi, ülkede mevcut bilgisayar miktarını, internet erişim sayısını verse, bunların şehirlere dağılımı hakkında bizi aydınlatsa, muhtemelen yine aynı tablo ile karşılaşacağız. Kader, ülkenin bir bölümü ile ilgili ağları şuursuzca örmeye devam etmiş demek ki...

Aynı derginin, "Köylü radyoyu nasıl karşılıyor?" başlıklı haberinde ise, Mahmut Makal'ın, *Bizim Köy* kitabı referans alınarak bu durumun bir başka boyutuna dikkat çekilmiş: "Bizim memlekette, bizim köyde radyonun ne mühim, ne kadar büyük ehemmiyette bir şey olduğunu kestirmek şehirli için çok güçtür. Bunu en güzel şekilde ifadelendiren *Bizim Köy* isimli eserin sahibi köy öğretmeni Mahmut Makal'dır..." Dergi, haberin bundan sonrasında *Bizim Köy*'den uzun bir alıntı yaparak; 150 kilo zahire karşılığı filanca köye öğretmen olarak giden İsa Çavuş'un şahsında, belli bir eğitime sahip olanların bile bu radyo işine akıl erdiremediğini anlatmaya çalışır bize. İsa Çavuş, "radyonun bulunduğu yerin altında birisi var, o çıkartıyor bu sesleri" diye özetler bu konudaki fikirlerini.

İnternet çağında, hiç olmazsa işin bu tarafı değişti artık. Doğu'daki cafe'leri dolduran genç nüfus, ne ile karşı karşıya olduğundan son derece emin bir şekilde kuruluyor aletin karşısına. Hayalleri, istekleri, bazen aletin bile önünde koşuyor; istediklerine cevap alamadıklarında "bak bunu yapamıyor" diye yakınabiliyorlar bile.



şey ifade etsin ya da etmesin, epeyce sayıda orkestra, plakların üzerinde döne döne evlere ulaşmaya başlar. Kısa bir süre sonra da *hafif Batı müziği dinleyici istekleri* saati girer yayına; dinleyiciler, artık önlerine sürülmüş onlarca orkestranın, yüzlerce şarkısı arasından bir seçim yapıp bu şarkıları yeniden dinlemek istediklerini radyolara bildirmeye başlamışlardır. Programlarda 40'lı yıllarda başını almış yürümüş olan tangonun en önemli isimlerinin kurduğu orkestralara daha fazla yer ayrılıyordu. Artık, Necdet Koyutürk Orkestrası tam yarım saat çalabiliyor, orkestranın önündeki Şecaattin Tanyerli, tangolarını bu kadarlık bir süreye yayarak söyleyebiliyordu. *Hafif Öğle Müziği*'nde Semiramis Orkestrası çalıyor, İbrahim Özgür ve Celal İnce, bu alanda hiç star görmemiş dinleyicinin büyük ilgi gösterdiği ilk isimler olmaya başlıyordu. Türk sanat ya da halk müziği alanında epeyce büyük isim, epeyce star vardı: Müzeyyen Senar, Safiye Ayla, Münir Nurettin Selçuk, Ahmet Üstün, Hamiyet Yüceses, Perihan Altındağ Sözeri, Saime Sinan, Zehra Bilir, Lütfi Güneri, Behiye Aksoy (o zamanlar Tetiker), Sabite Tur Gülerman (daha sonra da Kardeşler), Radife Erten, Mualla Mukadder... Dergi ve gazetelerde, daha çok bu isimlerle ilgili haberler ya da röportajlar yer alıyordu. Yükselen yeni dalga ile birlikte, basın da radyonun yaptığını yapıp yeni starlar yaratmanın peşine düştü. Bu nedenle, kısa bir zaman içerisinde, "bütün genç kızların sevgilisi Ahmet Üstün'e gelen aşk mektupları" başlıklı haberlerin yanına, "dans müziğinde en güzel tangolarını zevkle dinlediğimiz sanatkar İbrahim Özgür", "dans musikisinin en güzel ve en tatlı şarkılarını söyleyen sanatkar Celal İnce" ve benzeri başlıklı haberler, röportajlar eklendi.

"Ankara'nın keman sesli yıldızı" Sabite Tur, radyo programlarına "büyük bir muvaffakiyet ile" devam eder; "çağlayan sesli sanatkar" Mustafa Çağlar giderek ünlenip "refikası ile" foto muhabirlerine gülümser ve henüz 29 yaşındaki Necdet Koyutürk, genç kızlara "fena haber"ini verip evleneceğini açıklarken, kafalar, *musiki* ve *müzik* sözcükleri arasında gidip gelecek, bu yeni akımı *dans* ya da *hafif Batı müziği* olarak adlandırmak arasında kararsız kalınacaktır. Ama bir şeylerin değişmekte olduğu da çok bellidir; dışarda değişmiştir, bizde de böyle olacağa benzemektedir.

Bila Fasıla

Umuma, "Züppe kızlardan, süslü ihtiyar kadınlardan, sevgililerini kıskandırmağa çalışan kızlardan, çiklet çiğneyen kızlardan son derece nefret ediyor" diye sunulan Celal İnce'nin "bila fasıla" çalıştığı memleketimizi bırakıp Amerika'ya yerleşmesi dahi bu değişim dalgasını zayıflatmaz. Celal İnce, artık tangolarını Amerika'nın Sesi Radyosu'nda seslendirmektedir ama, burada da yeni isimler hiç beklemeden ortalığı saracaktır. Sessiz sedasız bir şekilde her yanı

sarmış olan caz müziği de, basının desteği ile starlarını yaratmaya başlar. İstanbul Radyosu'nda İlham Gencer ile yaptığı programlarla adını duyurmuş, güzelliği dillere destan ve gençliğinin baharında Ayten Alpman, caz müziğimizin en tepedeki ismi olarak sunulur dinleyici ve okuyucuya. Eleştirmenler (o zamanlar münekkit), "çok geçmeden bizim June Christy'miz olacak" diye yazılar yazarlar onun için; "esasen sağlam olan tekniğinin de, gün geçtikçe terakkiler müşahede ettiğini" altını çizerek belirtirler. Sık sık, hem çok güzel, hem çok şık bir kadın olan sanatçı ile ilgili bol fotoğraflı "mufassal röportajlar" yayımlanır dergi ve gazetelerde. Röportajlara, kimi zaman İlham Gencer Orkestrası'ndan da manzaralar yansır. Başını İlham Gencer'in çektiği orkestrada, sonradan caz müziğimizin efsane isimlerinden biri haline gelecek olan İsmet Sıral da vardır. Türk popunun da ilk starlarından olan Ayten Alpman, bu çok sağlam orkestra ile çalışmakta, bu nedenle de, çalıp söyledikleri her mekân tıklım tıklım dolmaktadır. 50'li yılların tamamını, caz müziğimizin altın yılları olarak kabul etmek yanlış olmaz.

"Artık ev kadınlarının tabii bir ihtiyacı" haline gelen Hoover süpürgeleri "temizler, süpürür, döver"; "kendisini tamamen şark musikisine vermiş" Hacer Buluş, radyo dışında, filmlerde de şarkı söylemeye başlar; meraklılar, Tekel'in piyasaya sürdüğü "cidden nefis" Ankara Purosu'nu tüttürür; "sesini büyük bir zevkle dinlediğimiz" Şecaattin (o zamanlar Sücaettin) Tanyerli, LondraBar'da her gece "Papatya" ile büyük alkış alır; "içli ve berrak bir sese sahip olmanın yanında güzel gözlere de malik olan" Saime Sinan, Ankara Radyosu'nda programlarına (elbette "büyük bir muvaffakiyet ile") devam eder ve "orta şarkın yegane Amerikan usûlü kuru temizleme ve boya fabrikası" Ekspres, bizzat evimizden eşyaları alır, temizler ve iade ederken, caz müziğinin gördüğü büyük ilgi üzerine, giderek daha fazla isim, daha fazla orkestra bu alana girecek, belli aralıklarla, başta Sevinç Tevs, Rüçhan Çamay, Yaşar Güvenir, Hayati Kafe, Tülay German olmak üzere epeyce isim ünlenecek; bu isimlerin hepsi yalnızca yaptıkları müzik ya da söyledikleri şarkılar ile değil, özel hayatları (sözgelimi, Ayten Alpman'nın İlham Gencer, Rüçhan Çamay'ın Turgut Demirağ ile olan aşkı) ile de herkesin ilgisini çekecektir. Bu isimlerin tamamı, 60'lı yılların başından itibaren, Türk popunu da sırtlayan isimler olacaktır.

Little Lucy

1955 yılında, başını Durul Gence'nin çektiği Deniz Harp Okulu öğrencileri, müziğin gidişatını etkileyecek çok önemli bir işe kalkışır ve ülkemizin ilk rock'n roll grubunu kurarlar. Amerika, henüz yeni yeni sallanıp yuvarlanmaktayken Deniz Harp Okulu Orkestrası, bu yeni akımın en önemli örneklerini çalıp söylemeye başlamıştır. Bir okulun, üstelik Deniz Harp Okulu gibi sıkı bir

okulun orkestrası olarak kaldıklarında çok fazla yayılamayacak, ünlenemeyecek ve kimseleri etkileyemeyecekleri düşüncesi ile grup elemanları, kısa bir zaman sonra zor bir karar vererek Somer Soyata ve Arkadaşları adı altında, gizli saklı bir şekilde okul dışında da konserler vermeye başlarlar. Bu gelişme, bu grup ile sınırlı kalmaz; aşağı yukarı aynı tarihlerde, Alman Lisesi öğrencisi Erkin Koray, arkadaşları ile birlikte, rock'n roll'u kendine iş edinmiş bir grup kurar. Olup bitenler karşılıklı olarak birbirini etkiler. Konser mekânları dolup taşmaya başlar, böyle olduğu için yeni orkestralar arka arkaya kurulur, yeni orkestraların sayısı arttıkça konserler ve bu konserlere gelen seyirci sayısı da katlanarak artar. Şan Sineması, konser verilebilen tek mekân değildir artık. Yalnızca bir iki yıl gibi bir süre içerisinde, işin çehresi tamamen değişmiş, henüz tam bir mutabakata varılamamış olsa da, çoğunlukla "hafif Batı müziği" olarak adlandırılan bu yeni müzik türü her yanı sarmıştır. Orhan Sezener, İlhan Feyman, Müfit Kiper, Nejat Cendeli, İsmet Sıral, İlham Gencer, İbrahim Solmaz gibi müzisyenlerin başını çektiği orkestralar arka arkaya kurulmuş; sayıları, bu yeni oluşumlarla birlikte giderek artmaya başlamış kulüp ve konser mekânları dolup taşmaya başlamıştır.

50'ler bitmek üzereyken Türk popu, ilk büyük starını yaratır. Sahneye ilk defa 1952 yılında henüz bir öğrenciyken İsmet Sıral Orkestrası ile birlikte çıkan ve 1954 yılında "Fascination" ve "Star Bright" adlı yabancı şarkılara bizzat kendisi Türkçe söz yazarak sahnelerde söyleyip herkesi şaşkına çevirmiş olan Erol Büyükburç, "Little Lucy" adlı şarkısını taş plak olarak yayınlar. Odeon firmasınca basılan bu plağın gördüğü büyük ilgi, Türk popunun geleceği üzerindeki bütün şüphe bulutlarını dağıtmaya yeter. Erol Büyükburç'un öncülüğü, onu takip eden diğer isimler, sayıları her geçen gün artan orkestralar, henüz el değmemiş ve olduğu gibi duran koca bir halk müziği mirasının, bu yeni gelişmelerin sonucunda bambaşka bir şekilde değerlendirilebileceğinin anlaşılması ve kapımızı çalmak üzere olan 45'liklerin varlığı, Türk popunun 60'lara sıkı bir giriş yapacağının habercisidir.

Tepebaşı Bahçesi'nde, Tevhid Bilge, Aziz Basmacı milleti kahkahaya boğar; Açıkhava Tiyatrosu'nda "Emekli Sahne Sanatkârları Yurdu menfaatine operet, konser ve skeçler" devam eder; Çiftesaraylar Bahçesi'nde, Ahmet Yatman, Safiye Ayla, Perihan Altındağ, Mualla Gökçay, Mefharet Yıldırım, Rikkat Uyanık, Suzan Güven, Menşure Tunay bazen birlikte bazen ayrı ayrı sahneyi inletir ve Necmi Rıza mağazası bu gösterilere bilet yetiştiremez; "yeni bir Amerikan keşfi" olan "çıkmayan, bulaşmayan ilk ve yegane ruj Likit Liptone" bütün kadınların dudaklarına yerleşir; "büyük bir alaka ile seyredilen bir Türk filmi olan Karanlık Yollar Taksim Sineması'nda eşsiz bir muvaffakiyetle" gösterilir; Burla Biraderler, "ayda 30 lira, 18 ay taksitle Amerikan tekniğinin en mükemmel radyosu, 9 lambalı RCA radyosu"nu satar da satar; "Türkiye'nin en büyük ka-

Gencer

Dilimizin dönmediği sözcükleri eğip bükerek altından kalkabileceğimiz bir hale getirmeye her zaman meraklı olmuşuzdur. Ya da bir meraktan daha fazla bir sev bu; bahis konusu sözcükleri, zaten istesek de doğru olarak çıkartamıyoruzdur ağzımızdan. Televizyon kanallarının arasında. yalnızca on dakika dolanıldığında bile, *program* sözcüğünün, bin farklı şekilde telaffuz edildiği görülebilir. Amerika'yı Amarika, ameliyat'ı amaliyat yapan sunucuların sayısı az değil.

Bu durum, artık ünlenmiş, adları dilimize pelesenk olmuş kişilerin isimlerinde bile çıkar karşımıza. Türk popu da bundan payını almış alanlardandır. İlham Gençer'in soyadı. şöhrete kavuştuğu ilk yıllarda dikkatli bir şekilde **ç** ile yazılmış olmasına rağmen, zaman içinde, elbirliği ile ç, c'ye dönüştürülmüş ve Gencer halini almıştır. Daha çok Ajda Pekkan'a yazdığı şarkı sözleri ile ünlenmiş Fikret Şeneş'in soyadı ise her zaman tek **ş** ile yazılmış ve **s** ile bitirilmeye gayret edilmiştir. 'Bayan bacak' Serpil Örümcer'in bu konuda başına gelenler ise kimsenin başına gelmemiştir. Sahiden çok zor olan bu soyadı, hiçbir zaman **o** ile başlatılmamış, Örümcer olarak söylenmiş, bazen bu bile yetmemiş ve Örümcek olarak da yazılır çizilir olmuştur. Bu konudaki çileyi çeken son isim de Tuba Önal oldu.Rama'nın reklam müziği ile ünlenen genç şarkıcı, ilk albümü ile karşımıza çıkar çıkmaz Tuğba Önal diye bağırlara basılmış ve Ahu Tuğba ismi nedeniyle vumuşak **g**'den fedakarlık yapılmamıştır.



Sunar

BAK BIR VARMIŞ BIR YOKMUŞ

İLHAM GENCER

Karakediler

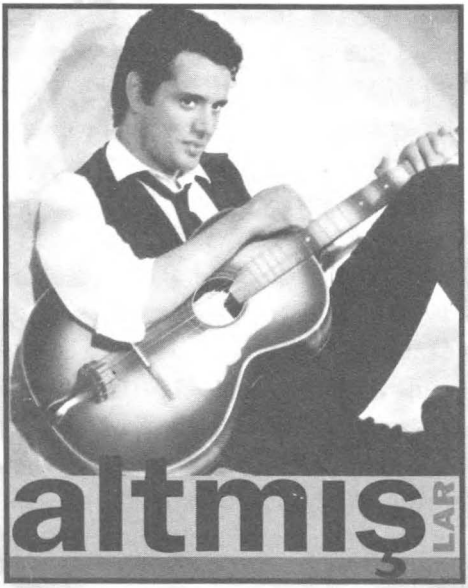
Söz : Fecri Ebcioğlu

(Odeon LA 345)

dın gazetesi Hanımeli 50 kuruşa en son modaları takdim" eder; evlerin hepsinde "dünyada eşine cidden az tesadüf edilir Çapamarka enfes baharat" tüketilir ve "solveks ihtiva eden" Parker Quink sayesinde "kalemleriniz bozulmaz, tortular erir, madeni ve lastik kısımlar" yıpranmazken zaman uçup gitmiş ve artık 60'lar ile bambaşka bir döneme girmeye hazır hale gelmişizdir.

Artık pop oturup pop kalkacağımız çok bellidir.

neden gülmesin gül gibi yüzler?



Özleyiş

60'lı yıllar, hiçbir zaman kolay hazmedilememiş çok partili döneme son verilmesiyle başlar. Demokrat Parti, devlet eliyle kurulmamış bir parti olmanın imkânlarını zorlayıp, yıllar sonra Özal iktidarının kuş konduracağı bir usûlde har vurup harman savurunca, Türk Silahlı Kuvvetleri, "kardeş kavgasına meydan vermemek maksadıyla" memleketin idaresini ele alır. Demokrat Parti'nin ülkeyi yönetiş biçimini "Türk milletini zincire vurmak" olarak yorumlayan Türk Silahlı Kuvvetleri, "bu feci akibete hissiz ve alakasız" kalmamış, "politika ihtirasına kapılmaktan şuurları bozulmuş" siyasetçilerin hepsini önüne katıp sürüklemeye başlamıştı. Demokrasi ciddi olarak kesintiye uğratılmış, halkın oyları ile seçilmiş siyasetçiler halka sorulmadan içeri tıkılmış olmasına rağmen, "Türk milleti hissiz bir sürü değildir" diyen Milli Birlik Komitesi, kendisinden beklenmeyecek ölçüde demokrasi yanlısı bir yönetim biçimini seçer ve bunun sonucunda da, memlekette nispi bir serbestlik havası esmeye başlar.

Türk popu da bundan nasibini alır. 60'ların ilk günlerinde, henüz rock'n roll hâkimdir. Müziği Türkçe olarak yapmaya başlamak hâlâ çok az kimsenin aklından geçmektedir, ama düşünceler, hazırlıklar, planlar, projeler vardır artık. 50'lerin ikinci yarısında, okuldan arkadaşları ile bir grup kurup, amatörce de olsa kendini göstermeye başlamış ve 29 Aralık 1957 yılında verdiği tarihî önemi haiz konser ile herkesi kendine hayran bırakmış olan Erkin Koray, Erkin Koray ve Ritmcileri adını verdiği grubu ile işi profesyonelliğe vurmuş, ilk bestelerini yapmaya başlamıştır. Türk popunun ilk bestelerinden birisi olan "I'm Sorry Mama", sanatçı ve grubunun verdiği bütün konserlerde en sevilen, en çok alkışlanan şarkılardan biri olur.

Erol Büyükburç'un hâlâ "Little Lucy"nin keyfini sürdüğü, Cliff Richard'ın, Shadows ile birlikte estiği, İstanbul Radyosu'nun sahip olduğu plak miktarının artık "iki büyük oda"yı doldurduğu günlerdir o günler. Erol Büyükburç'un "Little Lucy"si çok sevilmiş, çok ses getirmiştir, ama bu kadar uzun bir zaman listelerde yer almasının sevilmiş olmaktan başka sebebi de vardır; o da, firmaların yerli şarkıcı ve grupları teşvik etmiyor oluşlarıdır. O günlerde ülkemizde mevcut firmaların hiçbiri, bizden şarkıcı ya da grupların plaklarını basmaya çok meraklı değildi. O sıralarda faaliyet halinde olan firmalar, Capitol, Columbia, Odeon, Sahibinin Sesi, Pathe, Grafson ve Fonit'ti. Ancak bu firmaların tamamına yakını, yurtdışında bağlı oldukları merkezlerin emirleri doğrultusunda hareket ediyor, onların öngördüğü programı uyguluyordu. Odeon hariç, bu firmaların hiçbiri yükselmekte olan dalgaları hissedememiş, bu gidişe öncü olmayı beceremeyiştir. Yerli şarkıcılarımıza yalnızca Odeon ilgi gösterir; bu, sınırlı bir ilgidir, ama hiç yoktan iyidir. Odeon, tam o sıralarda, Ayten Alpman'ın (o zaman Gencer) "Tango Tomorrow" 78'liğini verir piyasaya. Necip Celal'in, meşhur "Özleyiş" tangosu, İngilizce olarak söylenmiştir bu sefer. Müziğin Türkçe olarak söylenmesi için planlar, programlar, projeler vardır ama, Türkçe müzik dendiğinde, hâlâ bucak bucak kaçan epey sayıda insan da vardır. Özellikle, caz müziğine gönül vermiş ve 50'ler boyu caz müziği yapmış sanatçıların tavrı bu yöndedir. Ama buna rağmen, Türkçe müzik kervanının önüne, "Summertime" ile ortalığı inletmiş bir caz şarkıcısı olan Tülay German düşecektir. Tülay German, Erdem Buri'nin desteği ile, Fecri Ebcioğlu'nun sözlerini yazdığı ve Türk popunun ilk *resmî* şarkısı kabul edilen "Bak Bir Varmış Bir Yokmuş"un plak olarak yayınlanışından hemen sonra işe koyulacak ve Türk popunun gelişmesi için bilinçli olarak bir öncü rolü üstlenecektir. German, işe Odeon'un stüdyolarında Türkçe şarkıların deneme kayıtlarını yaparak başlayacaktır.

Popüler Melodi

Şarkıcı ve gruplar, gündüzleri stüdyolarda farklı bir şey yapıp ortalığı birbirine katmaya gayret ederken, geceleri de, hem sayısı hem de kalitesi artmış kulüplerin arasına dağılıp sahnede ter döker. İstanbul'da Çatı, Klüp 12, Karavan, Yeşil Horoz, Klüp Reşat ve Çayhane, Ankara'da İntim, bu yeni mekânlardan en çok sözü edilenlerdir. Bu kulüpler, her gece dolup boşalmaktadır. "Bak Bir Varmış Bir Yokmuş"u kaydedip, ilk Türkçe plağı çıkarma payesini elde etmesine az kalan İlham Gencer'in, Şişli'de, Site Sineması'nın bulunduğu binada açtığı Çatı'yı, yalnızca dinleyiciler ya da müzikseverler değil, bizzat müzisyen ve sanatçıların kendileri de doldurur. Çatı, kapılarını her gece on civarında açıyor olmasına rağmen, yer bulamayıp içeri giremeyeceğinden korkan herkes çok daha erken gelmekte, sıraya girip beklemektedir. "Kendilerini neşeli bir geceye

hazırlayan çiftler", saati gelip kulüp açıldığında asansörle yukarı taşınmakta ve Ilham Gencer'in fotoğrafları ile dolu bir duvarı geçip salona girmektedirler. Kulüplerin sayısı artmıştır ama, grup ya da orkestra sayısı, hâlâ bu talebi karşılayacak miktarda değildir. Bu nedenle, şarkıcı ve gruplarımız, aynı gecede birden fazla yerde sahneye çıkar, kendi aralarında yarışır, aralarından birinin bir zamandır elinde bulundurduğu "bir gecede en fazla yerde sahne alma" rekorunu kırmaya gayret ederler. Erol Büyükburç'un bir gecede üç yerde sahneye çıkma rekoru, haftasına kalmadan Somer Soyata ve Arkadaşları tarafından kırılır sözgelimi; grup on beş gün boyu, her gece, tam beş ayrı yerde sahneye çıkmıştır. Dolup boşalan kulüplerin yarattığı talep, yeni orkestraların da kurulmasını hızlandırır. Bu da, hiçbir orkestranın mevcut kadrosunu uzun bir süre koruyamaması anlamına gelmektedir. Orkestra elemanları, gelen yeni tekliflerin sonucunda, durmaksızın yer değiştirmektedir. 1961 yılının ortalarında İsmet Sıral, bu rekabet ortamının yarattığı zor şartlara rağmen, gönlünden geçen orkestrayı kurmayı başarır. Solist olarak emsalsiz bir ses olan Hayati Kafe ile anlaşan müzisyenimiz, Ayhan Yünkuş, Günnur Perin ve Turhan Eteke gibi büyük isimleri de etrafına toplayabilmiştir.

Türk popunun sesi olacağı iddiası ile yola çıkan **Popüler Melodi**, nihayet 7 Mart'ta yayınına başlar; Club 12, aralarında Bedri Koraman, Ali Ulvi, Coşkun Kırca, Leyla ve Refik Erduran'ın da bulunduğu tam 700 seçkin davetlinin bulunduğu bir parti ile 16 Mart gecesi açılır; Hayati Kafe, 3 Nisan'da Süreyya sinemasında verdiği konser sonrası Amerikalı şantöz Terry Kirk'ü koluna takıp gider ve bütün basını peşinden koşturur; Kuyruklu Yıldızlar, 5 Nisan'da Robert Kolej'i sallar; Odeon, Hayati Kafe'nin "Segretamente" 78'liğini 10 Nisan'da "iftiharla takdim eder"; Erkin Koray ve Ritmcileri, "sarı ceket - siyah pantolon - beyaz gömlek - siyah papyon"dan oluşan tek tip kıyafetleri ile 12 Nisan'da verdikleri konserde herkesi şaşkına çevirir; *Popüler Melodi,* 18 Nisan tarihli dördüncü sayısından itibaren bir yazı kurulu oluşturup bu kurula, sonradan Türk popunu neredeyse tek başlarına ağır bir şekilde etkileyecek olan Fecri Ebcioğlu ve Sezen Cumhur'u alır; Dario Moreno, Kordon Blö'deki programına 20 Nisan'da başlar; Erol Büyükburç, 23 Nisan günü Ankara'da verdiği konserde, Paul Anka'nın "Little Lucy"yi plağa kaydedeceğini açıklar; kadınlar, "yıldızların onda dokuzunun sabunu" Lüx'ün "okşayıcı köpüğü ile ciltlerine kadife yumuşaklığı" verir; yerinde duramayan Erkin Koray, üç yıldır ayak basmadığı Galatasaray Lisesi'nde, nihayet, 29 Nisan günü konser verir; müzisyenlerin oluşturduğu sendikanın (Türkiye Müzisyenler Sendikası) zorlaması ile zabıta, kulüp kulüp gezip sendikaya hâlâ kayıtlı olmayan müzisyenleri fişler ve sendika, 22 Mayıs tarihindeki Saray Sineması konserini tam bir gövde gösterisine dönüştürüp neredeyse bütün üyelerini (Ilham Gencer, İbrahim Solmaz, Erol Büyükburç, Ilhan Feyman, Kanat Gür, Metin Ersoy...) sahneye sürerken bahar geçmiş

Popüler Melodi

7 Mart 1961 tarihinde yayın hayatına başlayan ve Türk popunun henüz yeşermeye başladığı o yıllarda önemli bir görev üstlenen *Popüler Melodi*'nin ilk sayısında, dönemin en önemli müzik eleştirmenlerinden Cumhur Alp, "Ve Nihayet" başlıklı bir yazı yazar ve o güne kadar yayınlanmış müzik dergilerini tek tek sayar:

"On beş yıl önce Fransızca bir müzik mecmuası, on yıl önce hemen hemen yalnız resimli Caz, iki yıl önce (ilk sayısı 15 Ocak 1959 tarihinde yayınlanan) Caz Ekspres, geçen yıl Ankara'da Melodi ve nihayet Melodi'den iki genç ile Popüler Melodi... Okuyacağız, okutacağız, onu her ay daha güzelleştireceğiz. Popüler Melodi bizimdir..."

Popüler Melodi yayınlanırken, başka dergiler de girer devreye. İlk sayısının kapağına olağanüstü güzellikteki Rüçhan Çamay'ı yerleştiren *Müzik Kulübü*, 20 Eylül 1961 tarihinde; daha çok bir gazete görünümündeki *SporSineMüzik* ise 27 Ocak 1965 tarihinde yayına başlar. 1967 yılında ise, aralıklı da olsa yayını 1970'e kadar süren *Diskotek* sunulacaktır piyasaya. 70'lerin başında ise, ilk sayısının kapağına, "Kördüğüm" ile popülerliğin doruğuna çıkmış Hümeyra'yı yerleştiren *Pop Müzik* çıkar. *Pop Müzik* pek kalıcı olmaz, 70 ortalarında yarıştan çekilir. *Diskotek* ise devam etmektedir. Ancak, 1970 yılının Kasım ayında *Hey*'in bu alana girmesiyle *Diskotek* de fazla dayanamayacak ve yaklaşık dört yıl süren yayın hayatına son verecektir.



ve artık yaz gelmiştir. 1961 yazına, yeni kurduğu orkestra ile İsmet Sıral damgasını vuracaktır. Bu günlerde; İlham Gencer ile Ayten Alpman'ın gürültülü ayrılığı herkesin dilinde gezecek, İlham Gencer, her gece kolunda yeni bir genç kız ile kulüp kulüp gezerken, Ayten Alpman da sürekli birtakım isimlerin ona yakıştırılmasıyla bunalacak, tası tarağı toplayıp caz eğitimi almak için İsveç'e gidene kadar da dedikodulardan kurtulamayacaktır.

Tatlı Bir Kız Yaşarmış Boğaziçi'nde

1961 yılının yaz ayları, sonradan Türk popunu derin bir şekilde etkileyecek isimlerin ortaya çıktığı bir zaman olur. Barış Manço, "örs - çekiç temposu üzerinde yoğunlaştıklarını" söylediği grubu Harmoniler ile konserden konsere koşmaya başlar ve "Save The Last Dance For Me" ile "Cradle of Love" şarkıları

ile dakikalarca alkışlanır. 60'ların bütün bir ikinci yarısını en tepelerde gezinerek geçirecek olan Gönül Turgut, Şevket Uğurluer'in desteği ile Çayhane sahnelerinde bu sıralarda görünür. Bu "narin genç kız", "memleketimizde hemen hemen şarkıcılar arasında hiç görülmemiş şekilde yüksek perdelerde korkmadan tırmanarak" öyle bir "La Verita" söyler ki, herkesin ağzı açık kalır. Herkes, böylesine büyük bir sese sahip güzeller güzeli bu kızın, mutlaka tepelere tırmanacağı konusunda hemfikirdir.

1961 yazının dillerde en çok gezen şarkısı ise Bob Azzam'ın "C'est Ecrit Dans Le Ciel" adlı şarkısıdır. Bu şarkıyı Roberto Lorano da söylemiş ve her iki şarkıcının plağı da hatırı sayılır bir miktarda satmıştır. Bütün orkestralar, şarkıcılar, bu şarkıyı repertuarlarına alır; radyolar durmadan bu şarkıyı çalarlar. Her zamanki gibi, bir mevsim çok sevilecek, sonra da geçip gidecek bir şarkı muamelesi gören ya da öyle sanılan bu şarkının kıymeti, sonraları artar ve şarkı, Türk popunun dönüm noktası olur. Fecri Ebcioğlu, tam bu sıralarda şarkıya Türkçe söz yazmaktadır. Henüz insanlar bundan habersizdir. Herkes, sahne repertuarını, İngilizce, İtalyanca, Fransızca ve İspanyolca şarkılar (hatta çalıştıkları mekânın etrafında Museviler yaşıyorsa, onların seveceği "Hava Naguila" ve benzeri şarkılar) ile doldurmaktadır.

Şarkıcı ve gruplarımızın bir kısmı, sahnede çok az sayıda Türkçe şarkı söylese bile, bunları plaklara taşımayı akıllarına getirmemektedir. O yaz, Odeon Erol Büyükburç'un bir plağını daha yayınlar. İngilizce iki şarkıdan oluşan bu 78'liğin ön yüzünde "It's Now Or Never" vardır; arka yüzünde de sanatçının bestesi olan "Kiss Me". Artık çok popüler olan, çalıştığı her yer dolup taşan Erol Büyükburç, "Little Lucy"nin büyük ilgi görmesi üzerine beste yapmaya devam etmiş, ancak bu şarkılara Türkçe söz yazmaktan kaçınmıştır. Belki de, Türkçe plağın hiç satmayacağı düşünülmektedir. Zaten, "hışırtısı bol" olarak nam salmış yerli baskı plaklara talep azdır; henüz 78'liklerden 45'liklere geçmediğimiz için, bizde basılan plaklar fazla *büyük* görülmekte ve çok yer kapladığından şikâyet edilmektedir. Kimse, bütün bunların üzerine, bir de Türkçe söylemeyi ekleyip riske girmek istememektedir.

Dündar Özpay, Orhan Avşar, Salim Ağırbaş, Özkan Kaymak ve Ayten Alpman'dan oluşan Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası, Moda Deniz Klubü'nde sahneye çıkan ilk Türk orkestrası ünvanını alır; bu orkestranın solisti olarak sahneye çıkan Özkan Kaymak "24 Mila Baci", Ayten Alpman ise "Big Daddy" ile herkesin ağzını açık bırakır; son plağının her iki yüzündeki şarkılar ile listelerde yer alan Erol Büyükburç, sahnede bateristi ile sıkı bir kavgaya tutuştuktan sonra Amerikan Kulüp'ten ayrılır; Somer Soyata ve Arkadaşları grubundan iki delikanlı birden (Erkut Taçkın ve Gürkan Bilgütay) nişanlanır; Sevinç Tevs, en büyük hayalini nihayet gerçekleştirip Avrupa'ya gider; belli başlı bütün orkestralarımız Hilton Müzik Festivali'nde gövde gösterisi yapar; artık adını "kalipso

Yerli Baskı

Türk popunda gördüğü her türlü aksaklığı "İğneli Fıçı" adlı köşede eleştiren *Popüler Melodi*, 8 Ağustos 1961 tarihli sayısında, müzikseverlerin bizzat kendileri ile uğraşıyor. Dergi, "melodileri güzel aranjmanlarla takdim eden" büyük orkestralarımıza ilgi göstermeyen okuyucularını paylayıp, sonra da, "bu mühim değil, mühim olan" diyerek, sözü yerli baskı plaklara getiriyor:

"Plak plak plak diye yırtınırsınız da sevdiğiniz şarkıyı bugün için ilkel kalan yerli plaklarımızda beğenmeyip, sayısı az, edinilmesi zor yabancı plakların peşinde koşarsınız. Halbuki ne çıkar? Varsın kocaman olsun plak, taşıması zor, hışırtısı bol olsun. Evinize yığılacak yerli plaklar tavana yaklaştıkça, onların teşkil edeceği bu merdiven arzu ettiğiniz vasıfta plaklara ulaşacaktır. Eğer bugün plak sanayiimiz geri ise bunun hakiki sebebini kendinizde arayınız. Siz alacaksınız ki, plak yapıcılar zenginleşsin ve size istediklerinizi verebilsinler. Bir tek misalle, bizde plak merakının ne kadar olduğunu göstermek isteriz. Çok sevdiğiniz Paul Anka'nın, bir müddet evvel pek çok sevdiğiniz "My Home Town" şarkısının yerli plağı, ister inanın ister inanmayın, sadece 366 tane satılmıştır."

Plakların yalnızca 366 adet satılabildiği günlerden, yüz binlerce, milyonlarca satılabildiği günlere geldik. Ama yine de, o günlere bakıp "ne büyük gelişme" diyerek ellerimizi ovuşturmamamız gerekir. Müzik piyasamız çok kötü günler geçiriyor, henüz ölümcül 366 sınırına gelinmedi ama, bu ihtimal de, çok uzak görünmüyor.

kralı"na çıkarmış olan Metin Ersoy ilk filmi "Boş Yuva"yı bitirip, ikincisi olan "Sonbahar Yaprakları"na başlar; "yeni istidatlardan" Gönül Turgut, Çayhane'de çalışmaya devam eder; *Popüler Melodi*, artık renkli kapakla çıkmaya başlar; "sevimli şantöz" Berta, "Nessuno Credera" adlı plağını çıkarır ve Klüp 12 ile anlaşır; Pe - Re - Ja, "Fujer losyonu"nu piyasaya verir; Tülay German, Çayhane'deki programını bitirip Çatı'ya geçer ve Ankaralıların, "Manha De Carnaval" şarkısı ile tanıdıkları "genç kabiliyet" Tanju Okan, Orhan Sezener Orkestrası'nın solisti olarak adını duyurmaya başlarken, 1961 yılının Aralık ayı gelmiştir. Bir yıl daha bitecek, yeni bir yıl başlayacaktır ama, bu arada olup bitecekler, Türk popu için bundan çok daha fazlası demektir.

Fecri Ebcioğlu, Türk popunun ilk plağı olma şerefini elde edecek olan "Bak Bir Varmış Bir Yokmuş"u yazmış, Müfit Kiper Orkestrası'nın solisti ve saksofoncusu olan Nevzat Yalaz'a bu şarkıyı plak yapma teklifini götürmüştür. Ama her nedense Nevzat Yalaz işi tamamına erdirememiş ve şarkıyı İlham Gencer kapıp stüdyoya girmiştir. Aralık ayının bitmesine kalmadan, her şey hallolacak ve her yanı "Odeon sunar" ilanları saracaktır. Firma, LA 345 katalog numarası ile Türk popunun ilk plağını, ilk 78'liğini verecektir piyasaya. Herkes bu plağı konuşmaktadır artık. Daha önce dillere dolanmış Tülay German - Müşfik Kenter beraberliği, herkesin gözünde önemini kaybetmiş olacak ve

Tülay German nihayet rahat bir nefes alacaktır. Bu da çok sürmeyecektir, zira Tülay German üç beş ay sonra Erdem Buri ile tanışacak ve ortalık, bu sefer daha da yoğun bir şekilde çalkalanacaktır.

Kara Tren

50'lerin sonu, 60'ların başında, anne ve babasından gizlenerek amatörce şarkı söylemeye başlayan ve buna rağmen, adını kısa bir zaman içerisinde "süveterli şarkıcı"ya çıkarmış olan Tülay German, 1962 yılının ilk yarısında, kendisini, Erdem Buri'nin evinde bir akşam yemeğinde bulur. Hem Tülay German'ı, hem de Türk popunu çok fazla etkileyecek bir tanışmadır bu. Tıpkı yıllar önceki Ayten Alpman - İlham Gencer evliliği, tıpkı yıllar sonraki Nur Yoldaş - Ergüder Yoldaş evliliği gibi bu birliktelik de, pop müziğimizi çok etkileyen mucizevi ilişkilerden biri olur. Tıpkı diğerleri gibi, müziği hayatlarının baş köşesine yerleştirmiş olan bu çift de, tanışır tanışmaz, deliler gibi çalışmaya başlar. "Bak Bir Varmış..."ın ortalığı sallamaya başladığı o günlerde Erdem Buri, "sen Türk değil misin, niye kendi müziğini kendi dilinde söylemeyesin?" sorusu ile çıkar Tülay German'ın karşısına ve daha önce Sevinç Tevs ile Ayten Alpman'ın reddettiği projesini ayrıntılarıyla anlatmaya başlar. Birkaç türlü yapılabilecektir bu Türkçe şarkı söyleme işi. İlk akla gelen, Fecri Ebcioğlu'nun açtığı ve daha sonra *aranjman* adını alacak akımı takip etmek, yani yabancı şarkıların üzerine söz yazmak ya da yazdırmaktır. Bir diğer yol ise, Türk halk müziğinden seçilecek parçalara ("parçanın melodik ve ritmik yapısını bozmadan") çok sesli olarak düzenlemeler yapmak ve bu parçaları Batı enstrümanları eşliğinde söylemektir. Bu yolu da, Alpay ve Doruk Onatkut henüz açmışlardır. Sonraları Anadolu pop adını alacak ve kısa bir süre içinde yaygınlaşacak bu akımı, Doruk Onatkut, "Kara Tren"e yaptığı Batılı bir düzenleme ile açmış ve şarkı Alpay'ın sesi ile her yana yayılmaya başlamıştır. Erdem Buri de, Tülay German vasıtası ile, daha işin hemen başında, bu akımı desteklemeyi kafasına koymuştur. Erdem Buri'nin önerdiği üçüncü yol ise (tangolarımızı saymazsak) henüz denenmiş bile değildir. "Kendi müziğimizden hareket ederek yeni besteler yapmak ve bu besteleri de, tabii yine Türkçe sözlerle söylemek" diye özetler Erdem Buri bu üçüncü yolu. Başta Erol Büyükburç ve Erkin Koray'ın yaptıkları olmak üzere, yerli beste kimsenin yabancısı değildir ama, daha önce, çoğunlukla İngilizce sözlerle söylenmiş olan bu besteleri, Türkçe sözler ile söylemek, ya da bunu önermek kimsenin aklına gelmemiştir. Önerilerin tamamı Tülay German tarafından kabul edilince, çalışmalar hızla başlar ve her üç yola da aynı anda başvurulur.

İnönü'nün ikinci koalisyon kabinesinin, 4 çekimser ve 134 red oyuna karşılık 259 kabul oyu ile göreve başlamasının üzerinden çok geçmemiştir. O gün-

lerde Yalçın Tura, Melih Cevdet Anday ve Ruhi Su, Erdem Buri'nin, Moda, 54. Devriye Sokak'taki evine çok sık olarak girip çıkmaya başlarlar. Sonraki yıllarda canından bezdirilecek olan Ruhi Su, o günlerde, hafif de olsa esen özgürlük rüzgârları nedeni ile bir parça rahat, bir parça serbesttir. Erdem Buri, Tülay German'ın, "türküleri gazino şarkıcısı gibi" söylemesini engellemek için, eve Ruhi Su'yu davet etmiştir. Tülay German, haftada üç kere, bu işin piri olan bir sanatçıdan ders alacaktır. Derslerin "Madımak" ile başladığı sıralarda, Erdem Buri de, Melih Cevdet Anday'ın "bitiremem bu kadar az zamanda" dediği ve adı hep "Moskova Geceleri" olarak anılmış Rusça bir şarkıya bizzat kendisi söz yazmaya karar verir. "Senin Şarkını Söylüyorum" adlı şarkının ise, hem bestesi, hem de sözleri Erdem Buri'ye aittir. Yalçın Tura'nın bestelediği ve sözlerini Melih Cevdet Anday'ın yazdığı "Sonbahar Şarkısı" ile birlikte ilk Türkçe sözlü bestelerimizden biridir bu. Ne yazık ki, bu iki şarkıdan birini ilk *Türkçe sözlü beste* olarak ayırıp, diğerinin önüne geçirmek mümkün değildir. Aralarında çok az zaman farkı vardır, hatta her ikisinin birlikte ortaya çıktıkları bile söylenebilir. Bir yanda Yalçın Tura ve Melih Cevdet Anday, diğer yanda Erdem Buri, Tülay German'a bu çalışmaların tam ortasında gelen bir teklifi kaçırmamak için son sürat çalışmaktadırlar çünkü. Ankara'daki Barıkan Oteli'nden gelen teklifin kabul edilmesi üzerine, muhtemelen iş daha da hızlanmış ve her iki şarkı da aynı sıralarda gün yüzü görmüştür. Tam bu sıralarda Odeon, Türkçe şarkı işine biraz daha asılmaya karar vermiş ve Tülay German'ı, "Senin Şarkını Söylüyorum"u kaydetmesi için stüdyoya sokmuştur. Bu şarkının, 5052 katalog numarası ile tek yüzlü bir deneme plağı olarak firma sahiplerinin masaları üzerine gelmesinin hemen ardından Tülay German, bu sefer de, adı "Mutlu Günler" halini almış "Moskova Geceleri"ni kaydetmek için stüdyoya girer. Bu şarkı da, 5053 katalog numarası ile bulur kendini yöneticilerin masalarında. Bütün şartlar (Tülay German'ın şöhreti giderek artmakta ve ilk Türkçe sözlü plağımız "Bak Bir Varmış..." büyük çapta satmaktadır), bu iki kaydı tek bir plakta toplayıp piyasaya sunmak için çok uygun olmasına rağmen, Odeon bunu yapmaz ve her iki şarkı da, tek yüzlü deneme plakları olarak kalır ve arşive kaldırılır. Tülay German, ilk Türkçe plağına, bir iki yıl sonra, Anadolu pop rüzgârını bir fırtınaya çevirecek olan "Burçak Tarlası" ile kavuşacaktır.

Erdem Buri ve Tülay German ortak çalışmasının sonuçları bir bir ortaya çıkar ve henüz işin başındaki Türk popu piyasasını allak bullak ederken, öncülerden biri olan İlham Gencer de boş durmayıp sahibi olduğu Çatı'da, yeni sesleri dinlemeye, işe yarayacak gibi olanları seçmeye çalışmaktadır. Tuhaf bir tesadüf eseri, o günlerde basının, "daha önce alaturka dersleri almış olan Emel adındaki genç ve güzel öğrenci" olarak tanıttığı Emel Sayın ve Aida Pekkan, aşağı yukarı aynı sıralarda çıkarlar İlham Gencer'in huzuruna. Aynı sıralarda, Ankara Radyosu'nun genç seslerinden İsmet Nedim de, bir ilki gerçekleştirip

hafif Batı müziği enstrümanları eşliğinde alaturka şarkılardan derlenmiş bir konser verir. Henüz işin başındayken, herkes, her yolu denemek istemektedir.

Erol Büyükburç Orkestrası'ndan ayrılan Kadri Ünalan, kendi adını verdiği bir grup kurup Saray Sineması'nda verdiği ilk konserde büyük bir başarı kazanır ve konserden sonra Sevim Emre'den dev bir çiçek alır; Ayten Alpman, Klüp 12'de, Şevket Uğurluer eşliğinde "My Man"i söylerken gözyaşlarına boğulur; İlham Gencer'in de desteğini almış olan Berta ve Arhan Tekvar, adlarını artık "iki süper ses"e çıkarır; Necla İz Amerika'dan döner; Columbia, Odeon, Capitol, Sahibinin Sesi ve Pathe markalı plakların yerli baskılarının tamamı artık Yeşilköy'deki Grafson Limited Şirketi'ne ait plak fabrikasında yapılır; kalipso kralımız Metin Ersoy, vatani vazifesini yaptığı Kore'de, "elden geçirdiği kızların" anılarını basın mensuplarının üzerine saçarak kendinden bahsettirmeye çalışır; ilk defa Kuyruklu Yıldızlar eşliğinde sahneye çıkmış olan Başar Tamer, kendi ayakları üzerinde de durabileceğini ispatlar ve ardından da Kadri Ünalan Üçlüsü'ne geçer; üç kere dağılıp, her seferinde yeni baştan kurulan Kuyruklu Yıldızlar'dan geçen müzisyen sayısı 49 kişiyi bulur; baterist Aykan Karataş, yalnızca beş altı ay gibi kısa bir süre içinde, Kuyruklu Yıldızlar'dan Erol Büyükburç Orkestrası'na, oradan da Somer Soyata'nın grubuna, sonra Karakediler'e, oradan da kürkçü dükkânı niyetine ilk grubuna döner ve yıllar sonra, "Biz Böyleyiz" adlı şarkısı ile adını geniş kesimlere duyuracak olan Lale Akat, Sekstet SSS grubu eşliğinde Amerikan Kulüp'te boy gösterirken, herkes kendince elden geçirdiği türküyü görücüye çıkarmaya başlayacaktır. "Mahmud um", "Halimem" ve "Adanalı" yola koyulmuştur bile.

Üstün Poyrazoğlu Orkestrası, Adana'ya ilk giden orkestra olur ve büyük başarı elde eder; Dario Moreno, Monte Carlo radyosunda verdiği bir konserde, dinleyicilere Türkçe olarak "saadet ve neşe" temennisinde bulunur; Erol Büyükburç, ilk filmini çevirmek için, "senaryonun tasdikten dönmesini" bekler; Leyla Gencer, Saray Sineması'nda, Çocuk Dostları Derneği yararına bir konser verir; Catherina Valante'ye benzetilen Gönül Turgut, Yeşil Horoz ile olan mukavelesini uzatır ve aynı yerde çalışmaya devam eder; sekiz yıl aradan sonra Kulüp Reşat'ta çalışmaya başlayan Rüçhan Çamay, Gönül Yazar ile tutuştuğu kavganın sonucunda işi erken bırakır; Fehmi Ege, kendisinden ısrarla istenen "Leğen - Horoz" adlı şarkının, "La Vie En Rose" olduğunu ancak yazılı bir not aldıktan sonra çıkarır ve Orkestra 6, Yeşil Horoz'daki programını yarıda bırakıp Klöb Mustafa'ya geçerken 12. SanRemo Festivali'ni kazanan Domenico Modugno'nun "Addio Addio"su, ikinci olan Milva'nın "Tango Italiano"su ile 7. Euro Chanson (Eurovision yarışmasının o zamanki adı böyleydi) yarışmasında ipi göğüsleyen Isabelle Aubret'in "Un Premier Amour"u neredeyse bütün şarkıcı ve orkestralarımızın repertuarına girecektir. Bu esnada ortalık, Zeki Müren'in, adlarını sır gibi sakladığı ama gökyüzü ile ilgili olduğunu da belirtmeyi ("Gezegen" olmayacağına göre, belki "Yıldız", belki "Güneş") ihmal etmediği,

biri sarışın, diğeri esmer iki aktrisi birden idare ettiği dedikoduları ile çalkalanır. Zeki Müren, beyaz çorap ve siyah mokasenlerini çekip, koluna bir gün sarışını, bir gün esmeri alarak, kulüp kulüp gezmektedir. Farklı nedenlerle de olsa, herkes bir parça şaşkındır.

Aman Halimem Canım Mahmudum

"Bak Bir Varmış..."ın üzerinden epeyce bir zaman geçmiş olmasına rağmen, Türkçe şarkı ihtiva eden plaklarda beklenen patlama gerçekleşmemiştir. Şarkının gördüğü ilgi üzerine, herkes ortalığı Türkçe plakların sarmasını beklemiş, ancak umulan şey olmamıştır. Kısa bir süre sonra, 45'lik formatının memlekete girmesi ile birlikte bu gerçekleşecektir, ancak henüz vakit vardır. Türk popu hâlâ, gruplar ve orkestralar arasında büyük hızla devam eden müzisyen transferi ile baş etmeye çalışmaktadır. En ünlü, en çok iş yapan orkestralar bile kadrolarını uzun bir zaman muhafaza edememekte, bir başka gruba kaptırmaktadır. Binbir umut ve emekle kurulmuş grupların bir kısmı, elemanlarını oraya buraya kaptırınca, ellerinden başka bir şey gelmediği için piyasadan tamamen çekilir. 1962 yılında, Erol Büyükburç Orkestrası'ndan ayrılıp, büyük umutlarla kendi grubunu kuran Kadri Ünalan, çok kısa bir süre sonra (yılın bitmesine yakın), kadrosunu muhafaza edemediği için paydos etmiştir. Kadri Ünalan, solisti Başar Tamer'i, Doruk Onatkut'un kurduğu Kentet Dogo topluluğuna kaptırmış, yapacak bir şey kalmadığından, kendisi de eski grubuna dönmüştür. "Hatay ilinin merkez köylerinin birinde yedek subay öğretmenlik yapan Doruk isimli genç müzisyenin yalnızlığını paylaştığı, hayallerindeki" orkestra olan Kentet Dogo da büyük umutlarla kurulmuştur. Doruk Onatkut, "köyde geçen günlerinin hatırası olarak cha cha ritminde düzenlediği" "Kara Tren" adlı türkü ile ismini duyurmuş ve herkesin kendisinden çok şey beklediği biri haline gelmiştir. Doruk Onatkut, Başar Tamer'i ve "İtalyanca, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Ermenice" şarkılar söyleyen Berta'yı solist olarak grubuna dahil etmiştir. Grupta, 70'li yıllar boyunca Türk popunun en nitelikli sayfalarını çevirecek olan Şanar Yurdatapan da vardır. Şanar Yurdatapan, kendisi ile yapılan röportajlarda, en önemli özelliğinin "sesi olmadığını bilmesi" olduğunu söyler. Yurdatapan'ın belki sesi yoktur ama gitarını çok sıkı bir şekilde konuşturmaktadır.

Grupların, toplulukların arasında, kendisini fırtınaya teslim etmeyen, şartlar ne olursa olsun kadrosunu muhafaza edip, rekorlar peşinde koşanlar da vardır. Aleksandr Zamboğlu ve Kitar Kuarteti, bunların başında gelmektedir. 1949 yılında, Aleksandr Zamboğlu tarafından kurulan grup, 1962 yılına girildiğinde hâlâ ilk kadrosu ile ayaktaydı. Zemini son derece kaygan olan bu alanda, tam on üç yıl aynı kadroyu muhafaza edebilen bu grup, ilk kurulduğu yıllardan sonra bir eleman daha almış, ancak "kuartet" olan adını değiştirmemişti. Kuru-

cusunun yanında, Jori Stil, Koço Karalis, Mihal Filipidis ve Jori Andoniadis'ten oluşan grup, kurulduğu ilk günden itibaren İstanbul Radyosu'nun programlarında yer almış ve çaldığı Latin Amerika ezgileri ile, kulakların 60'lı yıllara hazır hale gelmesine katkıda bulunmuştu.

O günlerin bir başka önemli özelliği de, türkülere el atanların sayısında artış olması ve yapılan şarkıların bir bir görücüye çıkarılmasıdır. Sağlam bir kadro ile Lübnan'a çalışmaya giden Müfit Kiper Orkestrası'nın bateristi Vasfi Uçaroğlu, yaptığı sololar ile dikkat çekmektedir. Uçaroğlu, 1961 yılını 1962 yılına bağlayan gece televizyona da çıkmış, "kendisi için ayrılan 15 dakikalık bir programda", "Halimem" ve "Adanalı" türkülerini çalarak herkesi şaşırtmıştır. Türkülere kendisini kaptırmış bir baterist daha vardır o sıralarda. Şevket Uğurluer Orkestrası'nın elemanlarından Aydın Erdener de, "Mahmudum" adlı türküyü cha cha, "Hapishane Çesmesi"ni ise caz ritminde düzenlemiş ve "alaturka eserleri Batı müziğine adapte etmekte bir hayli kabiliyetli" olarak nam salmıştır. Grubun, "12 lisanda şarkılar" söyleyebilen şantözü Renata (muhtemelen 12 lisanın içine dahil edilmiş Türkçesi ile), "Hapishane Çeşmesi"nin başında duran ve adı belki de Mahmut olan adama cha cha ve caz ritmleri ile ağıtlar yakar olmuştur.

Bu sıralarda yurtdışında çalışmaya giden orkestra sayısında da bir artış görülür. Müfit Kiper Orkestrası, şarkıcı ve gruplarımızın, çok ilgi gördükleri için ikinci adresleri haline getirdikleri Lübnan'a çalışmaya giden onlarca isimden biridir. Gruplar ve şarkıcılar, sözleşmede öngörülen süreler için çalışmaya gider, kimi zaman sözleşmeler uzatılır, ama her durumda iş bitince geri döner ve işe kaldıkları yerden devam ederlerdi. O günlerde, temelli bir şekilde Lübnan'a yerleşene rastlanmamıştır. Yıllar sonra, 70'lerin başında Ay-Feri, bir aylığına İran'a gidecek, ama evlenip, çocuk sahibi olarak orada, Şah devrilene kadar kalacaktır. Bunun dışında, doğu ve güneydeki komşularımıza gidip, kendilerine bir hayat kurmaya çalışan pek kimse olmamıştır. Oysa Avrupa ya da Amerika öyle değildir. Buralara gidenler, her şeyin ne kadar farklı olduğunu, müzisyenlerin nasıl baş tacı edildiğini görüp şaşkına döner ve temelli olarak buralarda kalmanın yollarını, daha ilk günden aramaya başlarlardı. Söz gelimi popüler müziğimizin ilk önemli starlarından Celal İnce, erken sayılacak bir tarihte böyle yapmıştı. 60'larda İbrahim Solmaz takip etti onu. Türk popunun temelini atanlardan biri olan ve çalışmak için gittiği Almanya'da, "sık sık yabancı dergi ve ajanslara konu olabilecek derecede başarılı müzik" yaparak dikkatleri üzerine çeken İbrahim Solmaz da, Almanya'ya yerleşmeye karar vermiştir.

"17 - 18 yaşlarında, çelimsiz, kavruk vücutlu, çilli yüzlü ama pek canayakın" Rita Pavone'nin şöhreti bize kadar gelir; kadrosunda Salim Ağırbaş ve kıymeti hiç bilinmemiş olan şantör Yüksel Kolcu'yu bulunduran Zekai Apaydın Orkestrası "başarılı showlara" imza atar; Sylvie Vartan'ın "sade ve zarif saç modelini", ülkemizde de çok sayıda genç kız "tatbik etmeye" başlar; "Atatürk'ün

takdirini kazanmış, onun huzurunda çeşitli konserler vermiş değerli sanatkar" Hakkı Derman müzikteki 45. yılını kutlar; Yapı ve Kredi Bankası, 1963 yılının ikinci çekilişinde "15 apartman dairesi ve 500.000 liralık çeşitli para ikramiyeleri" dağıtır; Ayten Alpman ve Hayati Kafe, İsmet Sıral ile birlikte gittikleri İsveç'i, birbirinden güzel konserlerle birbirine katar; Necla İz, yeniden Amerika'ya döner ve New York'un ünlü "lokallerinden" Vienese Lantern'de şarkı söylemeye başlar ve evlerin duvarları, "bugüne kadar keşfedilen boyaların en moderni Sadosan ile mat ve süet görünüşlü bir satıh" haline getirilmeye gayret edilirken, İbrahim Solmaz, her yaz grubu ile birlikte İstanbul'a gelip konserler verecektir. Ancak zamanla bu sayfa kapanacak ve İbrahim Solmaz, temelli bir şekilde Türk popu sahnelerinden çekilecektir.

Limbo

Birileri çekilmekteyken, yeniler, gençler gelmekte, Türk popunun meydanı boş kalmamaktadır. 1961 yılında, kendi imkânları ile Çatı'nın kapısını çalan ve İlham Gencer'in, "bu kızda iş var" fetvasını vermesi üzerine, Gencer'in grubu Los Çatikos'a katılan Ajda Pekkan, üç beş ay içinde büyük gelişme göstermiş ve yenilerin arasından hemen sivrilmesini bilmiştir. 63'ün ilk aylarında, Moda'daki Lozan Klübü ile anlaşma imzalayan şarkıcı, bu kulüpte Atilla Berkan eşliğinde söylemeye başlar şarkılarını. "Memleketimizde, hafif müzik alanında tam şantöz sıkıntısı hissedildiği bir anda ortaya çıkan bu genç ve kabiliyetli yıldız", İlham Gencer'den aldığı derslerden sonra, İstanbul Teknik Üniversitesi'nin showlarına çıkmış, burada kendini gösterip isim yapmaya başlamış ve Moda'daki popüler bir kulüple sözleşme imzalayabilmiştir. Basının, daha o zamanlar bile, "kendine meslek olarak seçtiği bu yolda düzenli ve programlı bir şekilde yürüyerek başarıya ulaşmak niyetinde" olduğunu vurguladığı bu "sevilen yeni şantöz", çıktığı Avrupa seyahatlerinden "birçok plak ve bandlarla" dönecek, repertuarını, "Avrupa'da ayın en sevilen yirmi melodisi" arasından seçtiği şarkılarla oluşturacaktır. "Sesi ile olduğu kadar, fiziki güzelliği ile de dikkati çeken" genç şarkıcı, muhabirlerin kendisine yönelttiği en sıradan sorulara bile, herkesi şaşırtacak cevaplar vermekte ve akıllı bir genç kız olduğunun altını çizmektedir. Kendisine sevgiden bahseden bir muhabire, yüzünü buruşturarak bakmış ve "sevgi izafidir" demiştir sözgelimi. Sonra da eklemiştir: "Benim en büyük sevgim tabiattır." Sinemayı hiç düşünmediğini, kendisine film teklifi gelirse kabul etmeyip, yoluna şarkı söyleyerek devam etmek istediğini söyleyen Ajda Pekkan, çok değil, beş altı ay sonra, *Ses* dergisinin açtığı yarışmaya girip, Hülya Koçyiğit'i sollayarak birinci olacak; müziğe tamamen boşverip, çoğunluğu beş para etmez filmlerin içine dalacaktır. Buna rağmen, her şey olacağına varacak; yanlış hesap, Yeşilçam'dan dönecektir.

60'ların ikinci yarısında Ajda Pekkan, sinema sayfasını kapatıp, zaman içinde, *süperstar* hatta *diva* olarak anılacağı müziğe geri dönecektir.

Ajda Pekkan, bir şantöz olarak dikkatleri üzerine toplamaktayken, bir *şantör* olarak da Ertan Anapa, günün yükselen yıldızıdır. İlk defa öğrencisi olduğu Kabataş Erkek Lisesi'nde sahneye çıkan şarkıcı, 1957 yılında Caddebostan'da yapılacağı ilan edilen bir amatör ses yarışmasına başvurmuş ama yarışma yapılamadığı için ortada kalmıştır. Neyse ki bu, genç şarkıcının müzik ile olan bağlarını zayıflatmamış, sürekli olarak çalışmış, dışardan getirdiği plaklardan şarkılar ezberleyerek kendisine bir repertuar oluşturmuş ve kulüplerde şarkı söylemeye başlamıştır. 1963 yılının ilk aylarına gelindiğinde Ertan Anapa, artık binlerce hayranı olan bir şarkıcıdır. "Genç kızların mektup yağmuruna tuttuğu yakışıklı şarkıcı", "ders aralarında yazılan mektupların kalitesinden şikâyet" etse bile, halinden oldukça memnundur. Dergi ve gazetelerin, "okuyucuların isteği üzerine sözlerini neşrettikleri" "Sealed With A Kiss" başta olmak üzere, her şarkısı ile dakikalarca alkışlanmakta, çalıştığı yerlerde kuyruklar oluşmaktadır.

1963 yılının ilk aylarında, bir de *limbo* salgını başlamıştır memlekette. İki direk arasına konan çıtanın altından eller yere değmeden geçilerek yapılan limbonun yaygınlaştığı bu günlerde, Celal Bayar'ın, Kayseri Cezaevi'nden geçici olarak tahliye edilip, tam bir hafta sonra yeniden tutuklanması bile limboculari etkilemez. Onlar, giderek daha aşağılara çekilen çıtanın altından geçmeye çalışmakta, İsveçli birinin 21 santim olan rekorunu kırmaya, hiç olmazsa buna yaklaşmaya çabalamaktadırlar. Bu alanda da Çatı, başı çekmektedir. Hâlâ popülerliğini sürdüren İlham Gencer, bir yandan bu alanda yarışmalar düzenleyip sosyete kadınlarını, burnu ve topukları iğne sivriliğindeki ayakkabılarıyla çıta altından geçmeye teşvik ederken, diğer yandan "limboda bir şampiyon seçilecekse, o da ben olurum" demeye getirerek sosyeteye karışıp bizzat yarışmaktadır.

Aynı yılın Mart ayında ise, sonradan Türk popunu deli gibi saracak bir akımın ilk örneklerinden biri uç verir. Adını, daha çok "Brigitte Bardot'un nişanlısı" olarak duyurmuş olan Sacha Distel, "tam seksen bin lira mukabilinde", bir hafta çalışmak üzere İstanbul'a gelir. B.B.'den artık ayrılmış ve başkası ile evlenmiş olarak İstanbul'a gelip "Hilton'un Boğaz'a bakan geniş dairelerinin birine yerleşen" monsieur Distel, kendisine eski nişanlısı ile ilgili olarak soru soran muhabirleri azarlamakta ve "beni kızdıracak sualler sormayın" diyerek, Brigitte defterini kapadığını söylemeye çalışmaktadır. Sacha Distel, bu ilk gelişinde pek fazla bir şey yapmadı. Bir hafta kadar şarkı söyledi, "seanslarından birinin bitişinden sonra", kendisini dinlemeye gelen Zeki Müren ile tanıştı, karşılıklı içki içti. Ama sonraki gelişlerinde, tıpkı Adamo ve Patricia Carli gibi Türkçe plak da yapacak, "Kime Derler Sana Derler" adlı bu plak ile rekorlar kıracaktır. Ama buna biraz daha vakit vardır; önce Fecri Ebcioğlu yolu açacak, Adamo'ya "Her Yerde Kar Var"ı yazıp piyasayı altüst edecektir. Sonra da sahneye, Fecri Ebcioğ-

lu'nun attığı her adımı büyük bir azimle takip eden Sezen Cumhur Önal çıkacak ve yabancı şarkıcıların koluna girip, elinde notlarıyla onları çekiştirecektir. Sacha Distel'i yolcu etmemize kalmadan Charles Aznavour gelir. "İzmitli ve Ermeni asıllı, 1.60 boyunda ve hiç de gösterişli bir tip" olmayan Aznavour, yalnızca tek bir gece sahneye çıkmak için gelmiştir ve bu konser, "200 lira ödenerek takip edilebilmiştir". Konserden sonra, Charles da yalnız kalmaz; başta Leyla Sayar ve Gönül Turgut olmak üzere, önemli sayıda isim, sanatçı ile tanışmak için kuyruğa girmiştir. Gönül Turgut, bu konuda bir adım öne çıkar. "Sesinizin güzelliğini bana çok övdüler" diyen Charles Aznavour'u kırmamış ve tanıştırıldıkları mekânın sahnesine fırlayarak, Enrico Macias'ın "Adieu Mon Pays"ini söylemiştir. Gönül Turgut'un sesini, özellikle "boğuk tonunu" beğenen Charles Aznavour, şarkıcımıza oracıkta teklif yapar ancak reddedilir. Gönül Turgut bunun sebebini, basına epey sonra açıklar: "Hemen konser gecesinin ertesinde yola çıkmamızı istiyordu..." Gönül Turgut, haklı olarak, acele işe şeytan ve onunla birlikte başka şeylerin de karışacağını düşünmüş, teklifi reddetmiştir.

Orhan Boran, "İpana 11 Soru Yarışması"nı İstanbul Radyosu'nda sunmaya devam eder; Metin Toker'in *Akis* dergisinde Emil Galip Sandalcı'ya sataşması üzerine, Sandalcı da Toker'e "siyasi jigolo" der ve birbirlerine düşerler; Lübnan'dan dönen Müfit Kiper Orkestrası, kadrosunu değiştirir ve yeni katılan üç İtalyan müzisyeni işaret etmek babında adını 3+3 Kiper Orkestrası olarak değiştirir; 1952 yılında "Ege Ses Kraliçesi" seçilen Gönül Yazar, Necdet Yazar'dan ayrıldıktan sonra evlendiği Özden Çelik ile mutlu beraberliğini sürdürür; Samsun'da yapılan Türkiye Güzellik Kraliçesi müsabakasında birinci seçilen Sevim Emre'ye gelen tekliflerin ardı arkası kesilmez; Erol Büyükburç, Şerif Yüzbaşıoğlu ile birleşerek yeni bir grup oluşturur ve Hilton'da programa başlar; Göksel Arsoy, hava subayları ile birlikte "Şafak Bekçileri"ni çevirir ve Pervin Par ile Mahir Özerdem, beş yıldır süren beraberliklerini noktalarken, Robert Koleji, "Türkiye'deki hafif Batı müziği çalışmalarını, verimsiz bir Avrupa - Amerika hafif müziği taklitçiliğinden kurtarma amacı ile", 1. Boğaziçi Müzik Festivali'ni düzenleyecektir. Bu festival, tek başına da yeterince önemsenmesi gereken bir adım olmakla birlikte, asıl yol açacağı diğer festival ve yarışmalar nedeniyle çok önemlidir. Bu festival, Türk popunun sonraki yıllarında, bizden ezgilerin, aranjman karşısında elde edeceği mutlak hâkimiyetin ilk önemli işareti olacaktır.

Abidik Gubidik

1. Boğaziçi Müzik Festivali'ne, "şehrimizin isim yapmış orkestralarından bir çoğu" iştirak eder. Renata Bein ve Haldun Özdenizmen'in solistleri olduğu Şevket Uğurluer Orkestrası; kadrosunda Doruk Onatkut ve Oktay Yurdatapan'ın (şantör) bulunduğu Faruk Akel Orkestrası; Galatasaray Lisesi öğrencilerinden oluşan

ve piyanoda Timur Selçuk'un, basta Mehmet Teoman'ın yer aldığı Galatasaray Vokal Grubu; "genç kızlar tarafından sık sık alkışlanan" Ekolar; "düzenli ve sistemli bir çalışmanın örneğini veren" Çetin İnöntepe Orkestrası ve içinde Önder Bali'nin de bulunduğu Erol Büyükburç ve Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası, iştirak eden grupların bir bölümüdür. Türk popu, ilk defa bu çapta bir gösteri ile insan önüne çıkmaktadır; hem dinleyiciler, hem de müzisyenler bu fırsatı kaçırmaz ve tadını çıkarmaya gayret eder. "Genç kızlar; Şevket Uğurluer Orkestrası'nın yakışıklı şantörü Haldun Özdenizmen'in etrafını hemen çevirir", ders kitapları ya da defterlerinin herhangi bir yerini imzalatır, sahnede Erol Büyükburç göründüğü anda yüksek sesle çığlık atarlar... Delikanlılar da boş durmaz. Çoğu gözlüklü, tamamı beyaz çorap - siyah ayakkabılı gençlerimizin büyük bir kısmı, okullarının bahçesinde, askılı siyah elbisesi ile turlamakta olan Renata Bein'i keserken, yeterli cesarete sahip olan bir bölümü şantözümüze yaklaşır, imza almaya niyetlenmeseler bile, ilginç olduğunu varsaydıkları sorularını sorar, kendilerinden buram buram gurur duyarak cevapları dinlemeye çalışırlar. Bu festivalde, gereğinden çok derece ve ödül vardır, neredeyse katılanların hiçbiri eli boş dönmez. Etrafı delikanlılarla çevrili Renata Bein, "en başarılı şantöz"; sahnede göründüğü an yeri yerinden oynatan Erol Büyükburç, "en başarılı şantör"; onun seslendirdiği "Adieu Mon Pays" "festivalin en güzel şarkısı" seçilir. Doruk Onatkut, "Kara Tren" ile "en iyi aranjman" ödülünü alırken; "en başarılı enstrümanlar" gibi geniş bir kategoride, Şerif Yüzbaşıoğlu (piyano), Giani Penzo (bas), Ersin Ünlüsoy (gitar), Hırant Lusikyan (alto saks) ve Nejat Alpay (bateri) ödüle değer görülür.

Boğaziçi Müzik Festivali'nin bitişi ile birlikte, Türk popunda bir hızlanma bekleyenler, umduklarını bulamazlar. Her şey, bir müddet eskisi gibi gidecektir. Bu sıralarda ortaya çıkan en kaydadeğer gelişme, birkaç yıl sonra, Türk popunun tozunu attıracak olan Moğollar'a temel teşkil edecek Meteorlar adlı grubun kurulmasıdır. Murat Ses ve Aziz Azmet'in başını çektiği bu grup, tamamen amatör bir zihniyet ile kurulmuş ama içinde yer alan sıkı müzisyenler nedeni ile, zaman içinde Moğollar'a evrilmiştir. Aynı tarihlerde, Ergüder Yoldaş da, İzmirli gençlerden oluşan bir orkestra kurmuş ve bu grubu, memleketteki "los"lu grup hâkimiyeti nedeniyle Los Esperanza olarak adlandırmıştır. Ergüder Yoldaş'ın grubu, bu isimle, Öztürk Serengil'in sahibi olduğu Abidik Gubidik Gazinosu'nda sahneye çıkacak, bir zaman sonra da adını da Halikarnas Beşlisi'ne dönüştürecektir.

Gazete ve dergilerin yayımladıkları müzik sayfaları, hâlâ yurtdışında olup bitenler ile dolup taşmaktadır. İngiliz gençliğinin, artık Bossa Nova ve Tamure adlı danslara merak sardığını ama buna rağmen Twist'ten vazgeçmediklerini okur, üç beş yıl önce, "Who's Sorry Now" ile listeleri altüst etmiş Connie Francis'in, "If My Pillow Could Talk" ile listelere ancak otuz altıncı sıradan girebildiğini öğreniriz. Bu kadar da değildir; "çikolata renkli şarkıcı" Johnny Mat-

his'in geçirdiği trafik kazası, "yedi dilde şarkı söyleyen İsrailli genç şarkıcı" Carmela Corren'in piyasaya sürdüğü "yeni long - play plağı", henüz evlenmiş bulunan Paul Anka'nın, karısının kıskançlığını "şaka ile" karşıladığı, Nana Mouskouri'nin, yaptığı rejim sonrası 18 kilo verdiği de buralardan öğrenilir. Her dergi ya da gazetenin, gönlünden geçtiği şekilde düzenlediği listelerde, neredeyse hiç Türkçe şarkı bulunmaz. Bu listeler, Jimmy Soul, Al Martino, Brenda Lee, Ray Charles, Beach Boys, Lou Christie ve benzeri isimler ile doludur.
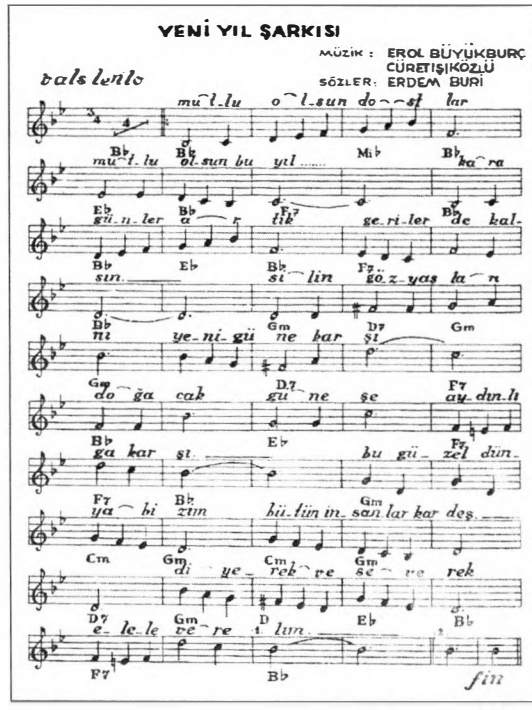
"Sevimli Yunan artisti" Aliki Vuyuklaki, "Sıralardaki Heyecanlar" filminin "Türkiye'de cereyan eden sahnelerini" tamamlar; "Amerikan asıllı fakat Fransa'ya yerleşmiş bulunan rejisör" Jules Dassin, "bir film çevirmek arzusu ile" memleketimize gelir; 40 milyon dolara mal olan "Cleopatra" filmi, dikkate dahi alınmayacak bir hasılat yaparak yerlerde sürünür; "şakakları kırlaşmış, orta yaşlı, yakışıklı" Rüçhan Adlı ile Türkan Şoray'ın beraberliği, "öz babası bile bu adamdan gençti, kızımı ona vermem" diye ortalığı ayağa kaldıran anne Meliha Şoray yüzünden hâlâ belirsizliğini korur; bir başka anne, Refet Doruk, "çocuğumun gamzeli olması için, on kilodan fazla ayva yedim" diyerek Belgin Doruk'un dillere destan gamzelerinin sebebini izah eder; Hayat Kitapları, "bütün kadınların zevkle okuyacağı şahane aşk ve his" romanlarını arka arkaya yayımlamayı sürdürür ve Erol Taş, "Susuz Yaz" filminde baş rolü kaparken, Erol Büyükburç ve Şerif Yüzbaşıoğlu'nun çok parlak ortaklığı çeşitli sürtüşmeler nedeniyle sona erecektir.

Ses mecmuasının geçen sene sinemamıza kazandırdığı Tamer Yiğit" bir filme daha başlar; "kazananların arasına katılmak isteyenler, paralarını devamlı surette Yapı ve Kredi Bankası'nda biriktirir"; Zeki Müren, kendisi ısrarla "Bahçevan" dese bile, şirketi dahil herkesin "Bahçıvan" dediği filmi bitirir; Cüneyt Gökçer, Sevda Aydan, Bozkurt Kuruç ve Ayten Kaçmaz'lı (Gökçer) "Öp Beni Kate" müzikali Şan Sineması'nda kapalı gişe oynar; üç yıldır fasiküller halinde yayımlanan *Hayat Ansiklopedisi* nihayet tamamlanır; Jacqueline Kennedy'ye olan benzerliği ile "dikkatleri üzerine toplayan" dansözümüz Aysel Gilda, İtalya'yı birbirine katar ve "sevilen bir şantöz, başarılı bir tiyatro sanatçısı, iyi bir sinema artisti" olan Juliette Greco'nun İstanbul'a geleceği haberleri duyulurken, Türk popu, bir iki mahcup deneme dışında pek başvurulmamış 45'lik formatının yaygınlaşması üzerine yeni bir köşe dönecek; şarkılar arka arkaya plak haline gelip, festivaller, konserler giderek artarken çok parlak günlere nihayet girecekti.

Mutlu Olsun Bu Yıl

1963 yılını bitirip, 1964 yılına girdiğimiz günlerin hemen başlarında; Türk popunun görebildiği en mükemmel ortaklıklardan biri olan Erol Büyükburç ve Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası dağılmaya karar verir. Bu orkestra, 1. Boğaziçi

Müzik Festivali'nde, ödüllerin önemli bir bölümünü toparlayarak başarısını tescil ettirmiş, arka arkaya aldığı teklifler ile de, maddi açıdan rahatlamıştır; ancak giderek yükselen ve Türk popunun ilk süperstarlarından biri olma yolunda hızla ilerleyen Erol Büyükburç'un yalnız kalmak istemesi ile dağılır. Ancak grup, Hilton Oteli ile uzun süreli bir anlaşma yaptığından bu ortaklığın fiilen dağılması, bu sözleşmenin bitiş tarihinde olacaktır. Buna rağmen, Erol Büyükburç, beklemez ve yeni bir orkestra kurarak çalışmalara başlar. Gündüz kendi orkestrasını oturtmaya çalışan Erol Büyükburç, geceleri de Şerif Yüzbaşıoğlu'nun koluna girerek Hilton'un salonlarını şenlendirmektedir. Ama bundan önce bir şey daha yapmıştır Erol Büyükburç; Cüret Işıközlü ile birlikte, tıpkı dışarda yapılması adetten olan noel ve yılbaşı şarkıları gibi bir şarkı bestelemiştir. Sözlerini Erdem Buri'nin yazdığı ve daha sonraki yılbaşı kutlamalarında yaygın bir şekilde söylenecek olan "Yeni Yıl Şarkısı", "Mutlu olsun dostlar" diye başlar ve "elele verelim" diye biter. Erdem Buri, kutlama şarkısı yazıyor olmasına rağmen, 70'li yıllarda sloganlaşacak türde dizeler de katmıştır araya. Bu şarkı, sonradan onlarca örneği yazılacak (yılbaşı, doğum günü, vs.) belli günlere ait şarkıların ilk önemli örneğidir. Üstünde durularak, çaba harcanarak, özellikle iyi olması için gayret edilerek yapılmış ilk örnek.



Yeni Yıl Şarkısı: *1963 yılından 1964 yılına girmek üzereyken Türk popu, henüz yeterince şarkısı, plağı bile olmadan bir "Yeni Yıl Şarkısı" edinmişti. Erdem Buri sözleri yazmış, Erol Büyükburç ve Cüret Işıközlü birlikte bestelemişlerdi. Bu türde ilk örnek olmasına rağmen; ondan sonra yazılacak bütün şarkıların hepsinden daha güzel, daha düzgün, "neşe ve mutluluğu" ayakları biraz daha yere basar şekilde dağıtmaya çalışan bir şarkıydı bu. İşin içine Erdem Buri karıştığında her şey adabınca yapılıyor, hiçbir şeyin suyu çıkarılmıyordu.*

1964 yılının ilk aylarında, bir şantöz daha kazanır Türk popu. Ayten Alpman İsveç'te hem çalışıp hem caz eğitimi alırken, Sevinç Tevs ve Rüçhan Çamay gibi ünlüler cazda ısrar edip popüler melodileri söylemeyi resmen ayıp sayarken, Türk popunun en sıkıntısını çektiği şeydir kadın sesi. Gerçi Tülay German, Ayla Dikmen, Gönül Turgut, Ay -Feri ve birkaç isim daha vardır, ama

yine de şantör sayısının yanında bunun lafı bile edilemez. Bu nedenle, her sivrilebilen şantöze, vasatın üzerinde bir ilgi gösterir müzik camiası. "Ankaralı genç amatör şantöz" olarak nam salan Füsun Önal, o sıralarda "Türkçe şarkı da söyleyebilen yabancı şarkıcı" kotası çerçevesinde memleketimizi ziyaret eden Peppino Di Capri ile çektirilmiş fotoğrafları ile basının çok ilgi gösterdiği biri olmuş, gerisi de çorap söküğü gibi gelmişti. Yıllar sonra, Füsun Önal'ın unutmayı tercih edeceği ve "yaş sendromu" mucibince sözünü hiç etmemeye gayret edeceği bu yıllar, şarkıcının, sonraları adı ile birlikte anılacak "enerjik olma durumu"nu hazırlayacak yıllardır. Kendisi, 70'li yılların hemen başında, durduk yerde ortaya çıkan bir şarkıcı gibi görünmeyi tercih ediyor olsa bile, 1964 yılı ile birlikte başlayan müzik serüveni, aynı yıl İlham Gencer'in showlarına katılarak devam edecektir. Ardından, Ankara'da Alpay ile çalışacak ve Columbia'nın kanatları atında, Türk popunun erken dönem 45'liklerinin bir bölümüne imza atacaktır.

Aynı dönemde, Türk popunun bir başka starı olma yolunda ilerleyen Tanju Okan'ın da yükselişi başlar. Bir iki yıl içinde, Türk popunun en önemli seslerinden biri haline gelecek olan Tanju Okan, Vasfi Uçaroğlu'nun kurduğu Orkestra Hisar'ın solisti olarak işe girişir. Nevzat Yalaz ve Turgut Dalar'ın da içinde bulunduğu bu orkestra, Ankara'daki Balin Oteli'nde seyirci karşısına çıkar ve tam not alır. Özellikle, "orkestranın şantörü olan genç solist Tanju Okan", herkesi hayretler içinde bırakmaktadır.

Tam o sıralarda, müzik alanında yayımlanmış ilk kitaplardan biri piyasaya sunulur. Atlas Kitabevi'nin yayımladığı bu kitapta Vural Sözer, epeyce ter dökerek, hâlâ şaşkınlığın hüküm sürdüğü Batı müziği alanına önemli bir hizmette bulunur. *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi* adlı bu kaynak kitap, "1900 terim, 1103 biyografi, 90 opera, 90 makam, 744 resim ve nota ve 3326 madde"den oluşmaktadır. Henüz emekleme döneminde olan bir alana sağladığı katkı anlatılamayacak kadar çok olan bu ansiklopedi, bu alandaki en önemli kaynak eserlerden biri olmayı yıllarca sürdürecektir. Ülkemizde Türk popu, hatta genel olarak müzik, çok sık kitap yayımlanan bir alan haline hiçbir zaman gelememiştir. Bu nedenle, Levni'nin minyatürleri eşliğinde, "dört renkli zarif şömiz ciltli" olarak basılmış bu kitap, o günlerde herkesin ağzını üç karış açık bırakır; öğrenmeye hevesli olan müzisyenlerimizin başucu kitaplarından biri haline gelir.

Orkestralarımızda ise durum hâlâ aynı gibidir. Yeni gruplar kurulur, kurulurken de eski gruplardan adam transfer edip, onların dengelerini bozarlar. Kadrosundaki müzisyenlerden bir ya da birkaçını başka bir gruba kaptırmış olanlar da, ya takviye yaparak yollarına devam ederler, ya da toptan dağılırlar. 1964 yılının en önemli gruplarından biri de, Ergun Özer ve Arkadaşları'dır. Yanına Muhittin Paydaş'ı da alan Ergun Özer, solist Dimitri Covanidis'in ses verdiği orkestrası ile sağlam bir başlangıç yapar; tıpkı Özkan Kaymak gibi. Türk

popunun ilk şantörlerinden biri olan Özkan Kaymak, nihayet askerliğini bitirmiş ve hayaliyle yanıp tutuştuğu kendi orkestrasını kurmuştur. Özkan Kaymak, yeni orkestrası ile Çamlıca Kız Lisesi'nde bir konsere çıkar ve kendini sınarken, Ergun Özer ve Arkadaşları, Türkiye Müzisyenler Sendikası'nın Taksim Belediye Gazinosu'nda düzenlediği konsere katılır. Emir yüksek yerden geldiği için, o sıralarda mevcut ve dikkate değer bütün gruplar bu konsere katılmıştır. Basının, "orkestralar geçidi" diye duyurduğu bu konsere, Hırant Lusikyan'lı Şevket Uğurluer Orkestrası, Çetin İnöntepe Orkestrası, Kanat Gür Orkestrası, Yusuf Günseli Orkestrası ve Gökçen Kaynatan'ın başını çektiği Kaynatanlar katılmıştır. Geceyi, "evet - hayır demeyeceksin" ile bir koca ömür geçirecek olan Erkan Yolaç sunmuştur. Sendikanın bu konseri, türlü açılardan ilginçtir. Kapalı kapılar ardında çalışmakta olan bütün bu gruplar, nihayet hep bir arada bulunmuş, sırayla sahneye çıkarak, hem kendilerini tartmış, hem de rakiplerine kendilerini göstermişlerdir. Sahne sırası kendisinde olmayan diğer bütün orkestra elemanları, sendikanın müzisyenler için ayırdığı özel bir bölümde oturup, sahne sırası gelen orkestrayı dinlemekte, ince ince ölçüp biçmektedir... O günlere damgasını vuranlar bu kadar değildi elbette. Bir de Ankaralı bir orkestra vardı ki, dinleyenleri hayretler içinde bırakmaktaydı. Alp Ay ve Arkadaşları adlı bu grubun başını ise, bir süre sonra Alp ve Ay arasındaki boşluğu kapatıp, Türk popunun tam kalbine yerleşecek olan Alpay çekmekteydi. Üstelik, kendisine destek verenler de kapı gibiydi; Şanar Yurdatapan ve Durul Gence de orkestranın kadrosundaydı.

Türkiye Müzisyenler Sendikası'nın konserinde kendilerini sınamış, rakiplerini tartmış orkestralarımız, 1964 yılının Mayıs ayında daha ciddi bir sınava girerler. Robert Kolej, ilk defa bir yıl önce düzenlediği Boğaziçi Müzik Festivali'nin ikincisini yapmaktadır. Festival tertip komitesi, "geçen yılki hata ve düzensizlikleri göz önünde tutarak, sonuçları tayin edecek jüri heyetinin üyelerini büyük bir titizlikle" seçer. İsim yapmış neredeyse bütün gruplarımızın katıldığı, iki gün süren bu festivalin sonuçları açıklandığında ise, "dünyadaki bütün yarışmalarda olduğu gibi bu neticeleri hem alkışlayanlar hem de ıslıklayanlar" olur. Pop müziği için "dünyada bundan daha saçma ve zırva bir müzik düşünemiyorum, zırtapoz müziktir bu" diyen Cüneyt Sermet de jüridedir ve pop müzik konusunda, fikirlerini bu kadar aleni bir şekilde dile getirmiş birinin, böyle bir festivalin jürisinde yer alması herkesçe yadırganır. Festivalin ikincisinde de epey sayıda ödül vardır. Ayla Dikmen, Başar Tamer ve Salim Dündar'lı Şerif Yüzbaşıoğlu "en iyi orkestra"; İlham Gencer, "İstanbul" ile "en iyi beste"; Şerif Yüzbaşıoğlu, "Eminem" ile "Türk folklorundan en iyi aranjman", "Fascination" ile "Batı müziğinden en iyi aranjman" ödülünü alırken, Kanat Gür ve Ergun Özer de, "en iyi vokal" ödüllerini paylaşırlar. "En iyi enstrümanlar" ödülü bu yıl da vardır: Şerif Yüzbaşıoğlu (piyano), Ersin Ünlüsoy

(kitar), Muhittin Paydaş (alto saks) ve Metin Altın (tenor saks) arasında pay edilir bu ödüller. Yani en iyi dört enstrüman ödülünün üçü, en iyi orkestra seçilen Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'na gitmiştir. Ayla Dikmen'in de "en başarılı şantöz" olduğu bu yarışmada, bir dolu kategoride, ikincilik ve üçüncülük ödülü bile vardır. Ama ödül sayısı bu kadar çok olmasına rağmen, katılan grupların sayısı o kadar fazladır ki, bazılarının kısmetine hiç ödül düşmez. O dönemin en sevilen ve teklif üstüne teklif alan orkestralarından Şevket Uğurluer Orkestrası bile, ancak "en iyi beste" dalında ("You" adlı şarkı ile) üçüncülük ödülü ile yetinmek zorunda kalmıştır.

Yerli Film Ltd. Şirketi, Eşref Kolçak ve Orhan Günşiray'ı, "Yarın Bizimdir" filminde, "değerli film seyircilerine takdim eder"; PolyColor ile, kadınlar "saç tuvaletine ihtimam göstermeyi arzu" etmeye başlar; Zetina dikiş makinası, "her gelin kızın rüyası" olmayı sürdürür; *Hayat* dergisi "yepyeni Hayat Aile Ansiklopedisi"ni yayımlamaya başlar; Sacha Distel, karısından ayrılmayı hiç düşünmediğini söyler ve ayrılık haberlerini yalanlar; "Ankara'nın sevilen şantörü" Zeki Yılmazcan çalışmak için Frankfurt'a gider; "diplomatik pasaportla seyahat eden, dünyanın en başarılı trio'su" Los Machucambos, "Latin Amerika müziğini sevenlere nefis ziyafetler çekmeye" devam eder; Brigitte Bardot, Faslı sevgilisi Bob Zagury ile gazetecileri peşinden sürükler; İlham Gencer, Necla Öke ile "ikinci kere dünya evine girer"; Ayla Algan ve Genco Erkal, İlhan İskender armağanını kazanır; Ava Gardner'ın, "iki uşak ile sevişen şuh ve ahlaksız bir otelci kadın rolünü" oynadığı "İguana Gecesi" gösterime girer; "repertuarlarını daima yeni melodilerle süsleyen" Tamer Soyata'lı Sextet Dinamik'in bütün kadrosu hep birden "genç kızların sevgilisi" olur ve Ajda Pekkan arka arkaya film çevirip "genç kız rollerine çıkan artistlerin çabuk şişmanlayıp kadınlaştıkları" Türk Sineması'nda yerini (herhalde şişmanlamadığı için) sağlamlaştırırken, Erol Büyükburç, işin şarkılarla - plaklarla bitmediğini, sahnelere de renk getirmek gerektiğini söyleyecek ve "Bağa Girdim Üzüme" şarkısını fırsat bilerek sahnede "Bağ" tablosu oluşturmaya niyetlenecektir.

Eşref Kolçak, Ramazan'da asla çalışmayacağını açıklar; Gönül Yazar, "alafranga şarkılar" söylemeye başlar; Beatles'ın, Paris Olympia'da verdiği konser olay olur ve Sylvie Vartan bile onları dinlemeye gider; sonradan tam bir müzik adamı haline gelip, özellikle İstanbul Radyosu'nda bir yapımcı olarak harikalar yaratacak olan Nejat Çetinok, Gönül Yazar ile birlikte "Sahte Sevgili" filmini çevirir; "derinliğine nüfuz ederek cildi temizleyen" Max Factor, "tenlere yumuşaklık, cazibe ve teravet" vermeye devam eder; "22 yaşına geldiği halde, halkın hâlâ eski bir alışkanlıkla harika çocuk olarak andığı" İdil Biret, "Avrupa ve Amerika'da başarılı konserler" verdikten sonra yurda döner: Docteur Renaud, "koyu ve açık saçlar için ayrı renklerde Meyvalı likid şampuanı, sayın bayanlarımıza takdim eder"; SanRemo'yu, "nota okumasını bilmemesine rağmen fev-

kalede hassas kulağa sahip" 16 yaşındaki Gigliola Cinquetti, "Non Ho L'eta Per Amarti" ile kazanır; "adı Profumo skandalına karışan Mandy Rice Davies", çalışmak için memleketimize gelir ancak İçişleri Bakanlığı izin vermediği için apar topar geri dönmek zorunda kalır ve giderken de havaalanında gazetecilere "kadın kılığındaki erkeklerin gösterilerine izin verilirken, benim maruz kaldığım bu muamele bende şok tesiri yarattı" diye yakınır; İsveç'te, İsmet Sıral'ın kadrosunda yer alan Hayati Kafe aniden ayrılıp Nordviks adlı orkestra ile çalışmaya başlar; Filiz Akın, annesi karşı çıktığı halde Türker İnanoğlu ile evlenir; Erman - Saner Film, "bayram hediyesi olarak", "Ayşecik Çıtı Pıtı Kız"ı sunar ve Gülriz Sururi - Engin Cezzar Tiyatrosu, "muazzam bir prodüksiyon" olan "Keşanlı Ali Destanı"nı sahnelemeye başlarken, Türk popu, 45'liklerin önünü açacak olan Balkan Melodileri Festivali'ne doğru koşacaktır.

Kundurama Kum Doldu

Türk popu, 1964 yılının ikinci yarısına, Eylül ayında yapılacak olan Balkan Melodileri Festivali'nin heyecanı ile girdi. Elbette her grup kendisi gitsin istiyordu ama, kararı verecek olan Türkiye Müzisyenler Sendikası'ydı. Sendikanın yönetim kurulu, Temmuz ayında, 2. Boğaziçi Müzik Festivali'nde bütün ödülleri toplayan Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'nı seçti. Karar herkese makul gelmişti; yeni bir yarışma yapılmıyor olduğuna göre, kısa bir zaman önce, derli toplu bütün orkestraların yarıştığı bir festivalde birinci olmuş bir grubu, yurtdışında da bizi temsil etmesi için göndermek son derece uygundu.

1964 yılının yaz mevsimi, gruplar arasında yine büyük çekişmelere sahne oldu. Faruk Akel ve Şerif Yüzbaşıoğlu'nun da tam not verdiği, Ergüder Yoldaş'ın grubu Halikarnas Beşlisi; Amerika'dan çalışmak için gelen "Türkiye'nin Frank Sinatra'sı" İbrahim Solmaz ve Orkestrası; Balkan Melodileri Festivali'ne seçilmiş olmanın gururu ile çıktıkları her yeri sallayan Ayla Dikmen ve Başar Tamer'li Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası; "bizim Beatle'lar" diye nam salmış Faruk Akel Orkestrası; 2. Boğaziçi Müzik Festivali'nden eli boş dönen Şevket Uğurluer Orkestrası ve Yurdaer Doğulu ile Ay-Feri'yi de yanına katabilmiş Erol Büyükburç Orkestrası, bu mevsime damgasını vuran gruplar olur. Artık, işin show kısmı da, önemsenir, en azından ihmal edilemez olur. Çok fazla grup kurulmuş, çalışılabilecek yerlerin sayısı artmış olmasına rağmen, Hilton ve benzeri yerlerle uzun süreli sözleşmeler yapabilmek için, kadronuzu güçlendirmek ya da muhafaza etmeye çabalamak yetmez olmuştur. Şarkı söylerken, dinleyenleri eğlendirmeniz ve sizi seyretmelerini sağlamanız gerekmektedir. Çoğu grubun aklına gelen en kestirme yol, o sıralarda dünyayı sallamakta olan "muhteşem dörtlü" Beatles'ın izinden gitmektir. Dört kişiden oluşan gruplar, John - Paul - George - Ringo kılığına girmekte bir an dahi duraksamaz, aynı saçı kes-

Show

"Hem show hem de müzik" eğiliminin ağırlık kazandığı o günlerde, *Ses* dergisinin muhabiri, Erol Büyükburç'u, Çiftehavuzlar'daki, yazlık bir "bahçe - kulüp"te dinler. Muhabirimizin, atmosfer ve dekor konusundaki notları şöyle:

"Noel ağaçları gibi rengarenk ampullerle süslenmiş çamların reçine kokuları yaydığı upuzun bir bahçede, pırıl pırıl cilalı bir pistin etrafına serpiştirilmiş koltuklara oturmuş çiftler, gruplar... Bu dinlendirici loşluğun içinde, muhtelif yerlerde ışıldayan meşaleler, üzerlerine mum yakılmış dolaşan kaplumbağalar, pistte yanak yanağa danseden çiftler ve mikrofonda herkesin tanıdığı bir ses "Ramona"yı söylüyor. Sanki Lale devri; usûlleriyle, müziğiyle modernize edilerek yaşanıyor..."

Muhabirimiz, mekândan ayrılırken, kaplumbağalar etrafta dolaşıyor, yer yer meşaleler yanıyormuş. Işıklar gene loşmuş.

"Bahçe - kulüp" arası yerlerden Laila türü yerlere; meşalelerden, neredeyse sırf ışıktan oluşan sahnelere gelmişiz. Hiç olmazsa kaplumbağalar kurtulmuş.

tirir, aynı üst başı düzer kendine. Rekabet bu alanda da boldur ve "en iyi Beatles" ünvanını, kısa sürede Faruk Akel'in grubu elde eder. Ama bunun için de çok çalışmıştır Faruk Akel ve bu konudaki fikirlerini paylaşmaktan çekinmez: "Memleketin yegane show orkestrasını biz kurduk. Ötekiler show yapmıyor, müzik çalıyor. Oysa Avrupa ve Amerika'da show orkestraları artık çoğunlukta. Halk sade müzikle doymuyor, show istiyor. Show demek, gösteri ve atraksiyon demek. Çalınan müziği hareketler ve kıyafetlerle daha canlı, daha tesirli bir şekilde vermektir..." Faruk Akel haklıdır, dışarda eğilim bu yöndedir ve bizim de bu rüzgâra kendimizi kaptırmamız çok normaldir. Bu konuda öncü olan Erol Büyükburç ve Faruk Akel'in mahcup denemelerinden sonra, bir iki yıl içinde kurulacak olan başta Mavi Işıklar ve Beyaz Kelebekler olmak üzere çoğu grup, bu konuyu daha da uç noktalara taşıyacak, bir örnek giyimi abartacak, yakalara ve kollara ele geçen her süsü işleyecek ya da iliştirecek, sahnede kolkola girecek, dört dönecek, oturacak, kalkacak ve her türlü şart altında, kendilerine baktırmayı becerecekti. "Halk sade müzikle" doymuyorsa elden başka bir şey gelmezdi. "Repertuarını dinlenilir ve seyredilir şekle sokma tasavvurunda" olan Erol Büyükburç'un bu konudaki katkıları da az değildir. Daha Faruk Akel bile bu işe niyetlenmemişken, sanatçı; "Bağa Girdim Üzüme" adlı şarkıyı söylerken, sahnede bir "bağ tablosu" oluşturmayı kafasına koymuş, ancak bu şarkı ile ilginç olacak dekorun, diğer şarkılar söylenirken ne olacağı konusu çözülemediği için, dekorun gazetecilere gösterilmesiyle yetinilmiş, en azından "fikir var ama, şartlar müsait değil" demeye getirilmiştir. Erol Büyükburç, görselliğin ya-

nında, dinleyicinin bir isteğinin daha altını çizmekte ve yapılması gerekenleri söylemektedir: "Folklor müziğimizden halklaşmış parçaları armonize ederek dinleyicinin daha çok arzuladığı müziği kendisine vermeye çalışmak..." Belki de bu konu, show konusundan bile öncelikli olduğu için, sahnede bağ dekoru kuramamak pahasına "Bağa Girdim Üzüme" adlı şarkı seçilmiş ve "armonize" edilmiştir. Zaten yaratıcılık sınır da tanımaz. Erol Büyükburç, bu şarkı söylendiğinde, ille de farklı bir şey yapmak istemiş ve şarkı söylenirken, dinleyicilerin masalarına "birer salkım üzüm" dağıtılmaya başlanmıştır. Showun şart olduğunu söyleyen Faruk Akel'in düşünceleri de bu yöndedir. Tamam, Beatles kılığına girilmiş ya da girilecektir ama, kendi müziğimizden de vazgeçmememiz gerekir: "Biz niçin kendi müziğimizi tanıtmayız? Kendi melodilerimizi aranje edip yabancı memleketlerde çaldığımız zaman muazzam rağbet görüyor..." Ama zaten herkes aynı şeyi düşünmektedir. İki yıl arka arkaya yapılmış olan Boğaziçi Müzik Festivali'nde de gruplar, bizden olanın peşine düşmüş, türkülerimiz kapanın elinde kalmıştır. Doruk Onatkut'un düzenlediği "Kara Tren", herkesin ufkunu açmış, bu işin böyle yapılması gerektiği konusunda insanları ikna etmiştir. Zaten sırada, Balkan Melodileri Festivali vardır; rüzgâr, Anadolu pop konusunda şiddetle esmeye başlayacaktır.

Balkan Melodileri Festivali'nin yapılacağı Eylül ayı yaklaşmaktayken, Türkiye Müzisyenler Sendikası'nın açıklaması herkesi şaşırtır. Sendika, festivale göndermeye karar verdiği Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'ndan vazgeçmiş ve türlü gruplardan alınan elemanlarla yepyeni bir festival orkestrası oluşturmuştur. Sendika başkanı Muammer Yeşil, festival orkestramızı şöyle açıklar: "Piyanist Selim Özer, tenor saks ve flüt Erol Erginer, gitar Yurdaer Doğulu, kontrbas Alper Feyman ve bateri Vasfi Uçaroğlu..." Orkestranın önüne de, popülerliklerinin doruğunda olan Tülay German ve Erol Büyükburç konmuştur; bir de, yolun henüz başında olan Tanju Okan. Orkestramız, Yugoslavya, Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan'ın da katılacağı bu festivalde, başta "Burçak Tarlası" ve "Kundurama Kum Doldu" olmak üzere, bizden epeyce rüzgâr estirecektir. Estirilecek rüzgârlara Doruk Onatkut el atmış ve elinden geldiğince *Batılı* bir hale getirmeye çalışmıştır. Kafilemiz, basının büyük desteği ile, 29 Ağustos Cumartesi günü, Sirkeci Garı'ndan Belgrad'a uğurlanır. Orkestra elemanlarına eşlik edecek olan Muammer Yeşil, trene binilmeden evvel, basına şu açıklamayı yapar: "İlk defa böyle bir milletler arası müsabakaya katılıyoruz. Onun için hepimiz çok heyecanlıyız. Karma bir orkestranın anlaşabilmesi için çok zaman ister. Bizim zamanımız ise çok azdı. Bunu telafi edebilmek için, gecemizi gündüzümüze katarak çalıştık. Her biri kendi branşlarında bir değer olan arkadaşlarıma güveniyorum. Festivalde bütün Türk milletini temsil edeceğimizi bilerek, heyecanla Belgrad'a gidiyoruz. Eğer orada tam olarak kendimizi gösterebilirsek, bir birincilik almamız işten bile değil. İnşallah alnımızın akıyle yurda döneriz..."

Muammer Yeşil'in bu söyledikleri ya bir önseziye dayanıyordu, ya da çok güçlü tahminlere. Çünkü milli orkestramız "alnının akıyle" döner memlekete. Onuncusu yapılan, ancak bizim ilk defa katıldığımız bu festivalden (bir iki yıl sonra doğruluğu epeyce tartışılacak olan) birincilik ile dönülmüştür. Türk popu, ilk sınavını başarı ile vermiş, herkes eline bayrağını alarak bunun tadını çıkarmaya başlamıştır. "Türk'ün şarkı türkü ile imtihanı" herkesi sokağa salmıştır. Kutlamalar, henüz kafilemiz Belgrad'dan dönmeden başlar ve Sirkeci tren garında karşılanmaları ile birlikte doruk noktasına ulaşır. Grubun her üyesinin etrafı gazeteciler ile çevrilir ve ağızlarından çıkan her cümle not defterlerine, atlatma haber olabileceği ümidiyle karalanır. Ertesi gün ve sonrasında, aşağı yukarı her yerde aynı şeyleri okuruz. Orkestramız, yarışmada halkın oyları ile birinci seçilmiştir. Sevimli şarkıcılarımız, sahneye "dobroveçe (iyi akşamlar)" diyerek çıkmış, aldıkları her alkıştan sonra "fala (teşekkürler)" demiş ve seyredenleri boydan boya etkileri altına almışlardır. Tülay German, sözleri Haldun Taner'e, müziği Yalçın Tura'ya ait "Keşanlı Ali Destanı"nı, Doruk Onatkut'un düzenlediği "Burçak Tarlası" ile "Mecnunum Leylamı Gördüm"ü ve söz - müziği Erdem Buri'ye ait "Yarının Şarkısı"nı seslendirmiştir. Erol Büyükburç ise, "Kara Tren" ve "Karakaş Gözlerin Elmas" adlı türkülerin yanında, kendi bestesi "Little Lucy" ve "Tamo Et Tamero" ile çıkmıştır sahneye. Elinde bir içki bardağı ile "bara giren bir sarhoş edasıyla" sahneye çıkan Tanju Okan da, "Kundurama Kum Doldu" ve "Katibim" adlı türküler ile, Selim Özer'in bestesi "Oy Feliz Sin Tu Amor" ve "Sta Sera Pago Io"yu söylemiş ve son şarkıda, şarkının sözleri böyle gerektirdiği için elindeki bardağı yerlere fırlatarak kırmış ve seyredenlerin elleri alkıştan kızarmıştır. Vasfi Uçaroğlu, 10.000 liraya Beyrut'tan aldığı davulu beraber götürememiş; Yurdaer Doğulu, gitarındaki elektrik kaçağı nedeni ile tehlike atlatmış; Selim Özer, parmaklarını piyanonun tuşları ile kanatmış olmasına rağmen Türkiye "100 bin puvan" ile birinci



Yarının Şarkısı: *Tülay German'ın ikinci plağının arka kapağından: "Türk popüler müziğinde hem yeni besteler, yeni ezgiler arıyoruz, hem de, bu yeni parçalardaki sözlerin Türk gerçeklerine değinmesini diliyoruz." Bu şarkıların en önemlisi de "Yarının Şarkısı" olur.*

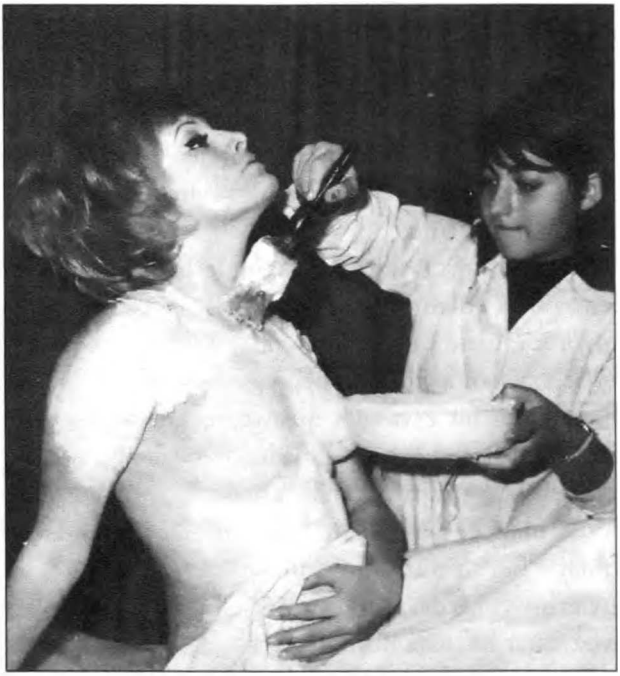
olmuştur. "Halkın oyu", aslında tuhaf bir yöntem ile hesaplanmaktadır. Festivali düzenleyen JugoConcert yetkilileri, halkın alkışlarının başladığı an kronometrelerine basmakta ve alkışın süresini hesaplamaktadır. Bu süreler birbirine eklenip en uzun süreli alkışları alan ulusun orkestrası birinci ilan edilir. Bizim orkestra da, şarkılarının yanına, oradakilere kendi dilleri ile hitap etmeyi ekleyerek bu işten şerefle sıyrılmıştır. Birincilik ilan edilince, bütün ekibin gözleri yaşarır ve dönüşte, oradaki büyükelçimiz tarafından "trene teşyi" edilirler.

Balkan Melodileri Festivali'nde elde edilmiş bu başarı (en azından bize aktarılma biçimi böyledir) epeyce şeyin önünü açar. Henüz 78'lik devir olarak basılmakta olan plaklarımız, birkaç mahcup deneme dışında, bir türlü 45'lik devirli plaklara evrilememiştir. Festivalin başarısı, evvela bu kapıyı açacaktır. Her üç solistimizin plakları arka arkaya yayınlanacak, çok satacak ve bu da Türk popunu yukarı taşıyacak olan 45'liklerin devreye girmesini sağlayacaktır. Ama orkestramız, plaklardan önce, bizzat halkın karşısına çıkmakla başlar işe. Önce İstanbul Radyosu'nda, sonra da Saray Sineması'nda iki konsere çıkar ve "Türk müzikseverlerine kazandıkları birinciliğin ne kadar haklı ve değerli olduğunu bir defa daha ispat" ederler. Saray Sineması'ndaki konsere, turizm bakanı Ali İhsan Göğüş de gelir; seyirciler, grubu alkışlara boğar, perde defalarca açılıp kapanır.

Leyla Sayar, "makyajsız yüzünde belli belirsiz bir nefretin izleri okunurken" (artık Allah bilir ne olduysa) "Sevda Ferdağ'ın adını bile duymak istemiyorum, benim için çoktan önemini kaybetti" der ve elindeki çantayı göstererek, "şu çanta gibi onu hep yanımda taşırdım, bıraksam yer çekiminin hükmüne uyan bir eşya gibi düşüverecekti" diye ekler; Metin Erksan'ın "Susuz Yaz" filmi Berlin Film Festivali'nde birincilik ödülü alır ve *Ses* dergisinin yarışmasında, Ajda Pekkan'ın arkasından ikinci olan Hülya Koçyiğit'in adını bütün ülkeye yayar; Sadri Alışık, bir iki "Turist Ömer" filmi daha devirir; kadınlar, "bütün dünyanın kullandığı, üstün tesir, kat'i neticeli" Es kremi ile tüylerini yok eder; Orkestra 6, adını değiştirir ve İstanbul Orkestrası olur; evler, "her hususta birinci" Arçelik ile dolmaya başlar; "görünüşü gibi karakteriyle de tam bir erkek" olan Ahmet Mekin, en büyük arzusunun beyaz perdede Atatürk'ü canlandırmak olduğunu açıklar; İsmet Sıral, İsviçre'den döner ve Özdemir Erdoğan ile Lamia'yı solist olarak orkestrasına alır ve Enrico Macias ile Bob Azzam, konser vermek üzere ülkemize gelip memnun dönerken, takvimler, 1964 yılının Ekim ayını gösterecek, bu tarihte de Tülay German, Türk popunun ilk 45'liklerinden birini kaydetmek için stüdyoya girecektir. "Burçak Tarlası" piyasaya çıkar çıkmaz, Türk popunun, geniş yığınlara ulaşabilen ilk 45'liği olacaktır.

Bakın Şu Deyyusun Kaç Tarlası Var

Balkan Melodileri Festivali'ndeki başarı, bizden melodilerin piyasaya hâkim olmasının önündeki son engelleri de yıkar. Basın, "artık tanınmış yabancı parçalar kadar folklor müziğimizden derlenmiş ve aranjmanı yapılmış parçalar da revaç buluyor" şeklinde özetler bu gelişmeyi. Film üstüne film çevirmekte olan Ajda Pekkan, sonraları tamamen abartacağı "estetik ve güzellik" işinin ilk utangaç örneklerini verir, "meslekdaşlarının hepsinden önce Avrupai bir hamle"de bulunup "iki hafta süren güzellik kürü" mucibince "parafin banyosu" yaparken, Tülay German, ortalığı sallayacak "Burçak Tarlası"nı piyasaya vermiştir bile. Şarkıcıya ilk teklifi, zaten bir süredir birlikte çalıştığı Odeon firması yapar. Odeon'un yöneticisi Moiz Filiba, sanatçıya "Burçak Tarlası"nı bir 45'lik olarak piyasaya çıkarma teklifini yapar. Tam bu sıralarda, Tülay German - Erdem Buri çiftinin yakın dostu ünlü DJ Aykut Sporel, şarkıya talip olur ve kabul ederlerse sırf bunun için bir plak firması kuracağını söyler. Tülay German, "önce dostluk" der ve Aykut Sporel ile mukavele imzalar. Son hızla Ezgi Plak'ı kurar Sporel ve "Burçak Tarlası", firmanın ilk plağı olur. Türlü nedenlerle, bir ilkler antolojisidir bu şarkı. "Kara Tren" ile birlikte, Batılı formata çevrilmiş ilk türkülerimizdendir; bir dış festivalde seslendirilmiş ilk şarkılarımızdandır; Türk popunun ilk çok satan plağıdır ve hepsinden önemlisi ilk Türkçe 45'liklerimizdendir. Bu plaktan ön-



Parafin banyosu: *Gençleşme, güzelleşme, değişme ve farklılaşma peşinde, yüzlerce ameliyat geçiren Ajda Pekkan, bu işe oldukça genç sayılacak bir yaşta, henüz yalnızca on sekiz yaşındayken (1964 yılının sonbaharında) başlamıştı.* Ses *dergisinin "parafin banyosu" başlığını attığı bir kapak ile Superstar, "bakın sizin için nelere katlanıyorum" demeye getirmişti. İlgilendiğimizi, takdir ettiğimizi görünce de hiç vazgeçmemiş ve hep bu yolda yürümeye devam etmişti. Hâlâ da yürüyor. Ama en azından (1964 yılının sonbaharına göre) bugünlerde yaptıklarında ya da yaptırdıklarında bir haklılık payı var. Zaman geçiyor... O da elinden geldiğince kendi civarından geçmemesini sağlamaya çalışıyor.*

ce yapılmış 45'likler (mesela Melodi firmasınca yayınlanmış, Şevket Uğurluer'in "Not Responsible" ve Dario Moreno'nun "Canım İnci'cim" adlı plakları) büyük satış rakamlarına ulaşmadığı için, firmalar, bunun devamını getirmek konusunda hevesli davranmamışlardır. Ama "Burçak Tarlası"nın satışı büyük rakamlara ulaşmış ve herkesin, hep birden 45'lik formatına saldırmasına sebep olmuştur. Bu da, 78'lik plak ile beklenen çıkışını yapamayan Türk popunun kurtuluşu olmuştur. 78'lik plağa göre daha küçük ve daha sağlam olan 45'lik plak, çok yer kaplamadığı ve raftan rafa gezerken parçalanıp elde kalmadığı için plakçıların da gözdesi haline gelmiş ve kısa bir zaman içerisinde, bu formatta basılan şarkı sayısı büyük bir miktara ulaşmıştır. Sonradan bir klasik haline gelecek siyah - beyaz bir kapakla basılan "Burçak Tarlası"nın arka kapağı da oldukça ilginçtir. Erdem Buri, kapağın arkasını, yaptıklarını ya da yapacaklarını dinleyicilere duyurmak için kullanmıştır. Dönemin standartlarının çok üstünde bir dil ile kaleme alınmış olan bu yazıda Buri, yalnızca plaktan ya da şarkılardan değil, doğmakta olan "Türk Popüler Müziği"nden de söz eder. Tülay German'ın, Balkan Melodileri Festivali'ndeki başarısını sıraladığı satırlardan hemen sonra, sanatçının "doğmakta olan Türk Popüler Müziği'ne önderlik ettiğinin" altını çizer Erdem Buri. Hemen arkasından da, bu önderlik işinin, hem German hem diğerleri tarafından iki yönden gerçekleştirilmesi gerektiğini söyler: "Biri halk türkülerini - türkünün melodi ve ritm yapısını hiç bozmadan - popüler müzik biçimleri içinde düzenlemek, öbürü de, Türk gerçeklerini anlatmağa çalışan yeni parçalar yazmak..." Erdem Buri, zaten böyle yapmıştır. İşaret ettiği yollardan birincisini "Burçak Tarlası", ikincisini de bizzat kendi yazdığı "Yarının Şarkısı" ile yürümeye başlamıştır. Ancak ne yazık ki, Erdem Buri'nin o zamanlar Türk popüler müziği (sonraları, Türkçe hafif müzik, hafif Türk müziği, Türk hafif müziği, Türkçe sözlü müzik gibi isimlendirmelerden geçilip Türk popuna ulaşılacaktır) olarak adlandırılan bu akıma yaptığı önderlik, sanatçının Tülay German ile birlikte Paris'e yerleşmesi ile yarım kalacak ve bu alanda, öngörülenden daha fazla ve daha karmaşık eğilimler ortaya çıkacaktır. Buri'nin, sözünü etmeye değer bulduğu "Türk gerçekleri"nin şarkılara sızması için, ("beyaz güvercin - mavi gömlek" eğiliminin yükseleceği) 70'li yılların ortalarına kadar beklememiz gerekecektir.

Türk popunun, 45'likler vasıtası ile her eve girip, kolaylıkla yaygınlaşacağının anlaşılması üzerine, herkesi büyük bir telaş sarar. Ancak bu gelişme sezilememiş ya da tahmin edilememiş olduğundan, kimsenin elinde herkese yetecek kadar şarkı yoktur. Türkülerimizin, "melodi ve ritm yapısını hiç bozmadan popüler müzik biçimleri içinde düzenlemek" sanıldığı kadar kolay değildir. O zamanki alet ve imkânlarla, bu işin bir konfeksiyona dönüşmesi ve müzisyenlerimizin kapısını çalan her şirket ya da şarkıcıya (bugün böyle yapılıyor) "şarkınız yarın hazır" denilmesi imkânsızdır. Üstelik ufukta *Hürriyet*'in düzenleyece-

ği Altın Mikrofon da vardır, yani her müzisyen ya da grup zaten kendi başının çaresine bakmakla meşguldür. Bu nedenle, en hızlı üretim yapılabilecek alana kaymaya mecbur kalır Türk popu. Yabancı şarkılara, Türkçe söz yazılacaktır. Zaten Fecri Ebcioğlu bunun örneklerini vermiştir; o zaman bunun üzerine gidilecek, bu yolla da, neredeyse her gece bir şarkı çıkarılabilecektir ortaya. Telif haklarının akıllardan bile geçirilmediği o günlerde, talan edilebilecek yeterince şarkı, ceplerine elinizi sokabileceğiniz yeterince besteci vardır.

Tülay German'ın, Balkan Melodileri Festivali'ndeki başarısını "Burçak Tarlası" plağı ile taçlandırmasından sonra, festivalin diğer iki şarkıcısı olan Erol Büyükburç ve Tanju Okan da aynı yoldan gitti. Tanju Okan, 45'lik piyasasını, o güne kadar daha çok (Adnan Pekak ve Ahmet Sezgin gibi isimler vasıtası ile) şarkı - türkülerle yoklamış olan Sahibinin Sesi firması ile anlaşırken, Erol Büyükburç, plaklarını çıkarmak üzere bizzat kendisi bir firma kurar ve festivalin başarısını aynı zamanda bir ticari başarıya da dönüştürmek ister. Sanatçı, Star adını verdiği firmasından, 1965 yılında iki ayrı 45'liği arka arkaya piyasaya sürer. "Gel Kaçma / Kayadan İndir Beni" adlı plağı, festivalde söylenmiş olan "Karakaş Gözlerin Elmas / Tamo Et Tamero" şarkılarının bulunduğu plak takip eder. Tanju Okan ise, önce "Maça Dolmuş / İnan Yağcı Değilim" adlı plağı kaydeder, arkasından da "Kundurama Kum Doldu / Sta Sera Pago Io" adlı, festival şarkılarının bulunduğu plağı hazırlar. Bu plakların hiçbirisi, "Burçak Tarlası"nın başarısının kıyısından bile geçmez ama, ortalık renklenmeye ve çeşitlenmeye başlamıştır. Şirketlerin büyük bir kısmı, bugüne kadar görmezden geldikleri 45'likleri nihayet önemser olmuştur. Bir kısım firmalar, işi sağlama alıp, aynı plağı hem 45'lik hem de 78'lik olarak bassa bile, satan formatın 45'lik olduğunu kısa zamanda görür ve 78'likler sonsuza kadar devre dışı kalır. İlk 45'liklerimizin bir bölümünü de basmış olan Melodi firması, firmaların arasında en hızlısıdır. "45 devirli alaturka 12.50TL, 45 devirli alafranga 15.00TL, 45 devirli 4'lü alafranga 20.00TL, 45 devirli Dario Moreno 24.00TL" gibi özel bir tarife benimsemiş olan bu firma, rakiplerinin piyasayı bir iki 45'lik ile denediği 1965 yılında, yüzlerce "45 devirli alaturka" plağın yanında, onlarca "45 devirli alafranga" plağı arka arkaya çıkarmıştır. Dario Moreno'dan dört şarkılık "Canım İzmir" EP'si, Kadri Ünalan Orkestrası'ndan, başta Başar Tamer'in seslendirdiği "Kundurama Kum Doldu" ve Gönül Turgut'un seslendirdiği "Yavuz Geliyor Yavuz" olmak üzere tam beş 45'lik, Şevket Uğurluer'den "Gözleri Aşka Gülen" dahil iki plak, bu listenin başında gelmektedir. Firma, (RCA Victor, Variety, Liberty, London ve Decca etiketleriyle), başta Elvis Presley, Paul Anka, Neil Sadaka, Sergio Endrigo, Perez Prado, Sylvie Vartan, Mina, Vikki Carr ve Rita Pavone olmak üzere epeyce yabancı 45'lik de çıkarmış ve bu formatın piyasaya hâkim olması için elinden geleni ardına koymamıştır. Ama zaten *Hürriyet* gazetesi, Altın Mikrofon çanı-

nı çalmış ve bütün müzik piyasasını, yalnızca ama yalnızca bu heyecan sarmıştır. Yarışmanın şartları ilan edilir edilmez tam 78 müsabık başvurmuş ve gazete, aralarında M. Nurettin Selçuk, Nadir Nadi, Cüneyt Orhon, Selmi Andak, Refik Fersan ve Safiye Ayla gibi önemli isimlerin bulunduğu tam 119 (bu sayı, yarışma başladığında seksene düştü) kişilik bir jüri oluşturmuştu. İlk elemeler, 5 Ocak 1965 Salı günü, Beyoğlu İstiklal Caddesi'ndeki Yeni Tiyatro'da yapılacaktı.

78 müsabık

Mavi Işıklar'ın kurulduğu ilk günden itibaren, düzenli olarak günlük tutmuş, grup ile ilgili her gelişmeyi kaydedip, gazete ve dergi kupürlerini tasnif etmiş olan Çetin Yavuzdoğan, Mavi Işıklar'ın ilk kendini gösterdiği yer olan 1965 Altın Mikrofon Armağanı Yarışması'nı da büyük bir dikkatle, ayrıntılı olarak bu günlüğe aktarmıştır. Bu günlüğe göre, yarışmaya başvuran isimlerin (alfabetik olarak) tam listesi şöyle:

1- A. Niyazi Erden
2- Akay Pınarbaşı
3- Ali Tolga
4- Armağan Şenol
5- Ateş Yenersu
6- Ayla Dikmen
7- Başar Tamer
8- Bayram Durmaz
9- Behçet Ölmeztürk
10- Bülent Oral
11- Cahit Oben
12- Cavit Karakoç
13- Cem Karaca ve Jaguarlar
14- Dinamitler
15- Enver Danış
16- Erol Evgin
17- Erol Geçer
18- Ertuğrul Arpat
19- Eşref Kabataş
20- Fahri Bulut
21- Faik Didinedin
22- Faruk Akel
23- Ferdi Özbeğen
24- Fethi Karamahmut
25- Galip Taşçı
26- Göksel Üstün
27- Gönül Turgut
28- Grup Sonya Dores
29- Halikarnas 6
30- Hamdi Akay
31- Hüseyin Eroğulları ve Young Boys Orkestrası
32- İlham Gencer
33- İlhan Feyman
34- İsmail Erken
35- Kadri Ünalan
36- Kanat Gür
37- Kemal Albayrak
38- Kızanlar Orkestrası
39- Levent Ağralı
40- Mavi Işıklar
41- Mehlika Belgül
42- Mehmet Berdan Karagöz
43- Meltem 4
44- Metin Alkanlı
45- Mustafa Draga
46- Nazan Konuralp
47- Necati Başara
48- Nedret Pınar
49- Nevin Akcan
50- Nevin Karındaş
51- Nuri Avcı
52- Oktay Tem
53- Öznur Taygan
54- Perviz Yezdani
55- Rıza Silahlıpoda
56- Sadi Hoşses
57- Sait Ergenç
58- Salim Dündar
59- Savaş Alpay
60- Selçuk Alagöz
61- Selman Diriklik ve Mavi Gölgeler
62- Sextet Bülbül
63- Silüetler
64- Somer Soyata
65- Stepan Mumcu
66- Süleyman Zaim
67- Şadan Adanalı
68- Şerif Yüzbaşıoğlu
69- Tevfik Pars
70- Tonikey ve Ritimleri
71- Toroslu Belen
72- Tuğrul Erkurt
73- Vildan Yavuz
74- Yavuz Eneren
75- Yavuz Yalçınkaya
76- Yıldırım Gürses
77- Yücel Gürsen
78- Zafer Öztürk

Jüri

Mavi Işıklar'dan Çetin Yavuzdoğan'ın günlüğünden öğrendiğimize göre ilk Altın Mikrofon jürimiz şu isimlerden kuruluymuş. Gazete yarışmayı tam bir gövde gösterisine dönüştürmüş gibi; memleketin kalbur üstü her ismi burada:

1-A. Fuat Dinçses
2-Abdülkadir Gürses
3-Adnan Öztrak
4-Adnan Palandöken
5-Ahmet Yol
6-Asım Doğan
7-Aydın Gün
8-Ayhan Şenyuva
9-Aykut Sporel
10-Ayten Balioğlu
11-Ayten Sağın
12-Baki Süha Edipoğlu
13-Barbaros Arıkça
14-Bedia Gülcüoğlu
15-Bedri Güz
16-Bekir Büyükarkın
17-Burhanettin Ökte
18-Bülent Tarcan
19-Bülent Vardar
20-Cemil Kıvanç
21-Cenan Akın
22-Cüneyt Orhon
23-Cüneyt Sermet
24-Çetin Emeç
25-Doğan Soylu
26-Ekrem Zeki Ün
27-Emine Duru
28-Ender Eşkinat
29-Enver Çoker
30-Enver Parlar
31-Erdem Buri
32-Erdoğan Saydam
33-Ergican Saydam
34-Esin Uluer
35-F. Evcil
36-Fahire Fersan
37-Faruk Yener
38-Fazıl Oyat
39-Fazıla Berksun
40-Fehime Ünle
41-Feridun Darbaz
42-Ferruh Ergündüz
43-Feyzi Aslangil
44-Fikret İnsel
45-Genco Erkal
46-Gülseren Sadak
47-Gülten Suveren
48-Hadi Sünnetçioğlu
49-Halil Bedii Yönetken
50-Halit Talayer
51-Handan Esendal
52-Hikmet Günseli
53-Hulusi Gürses
54-Hulusi Kuzucu
55-Hülya Saydam
56-İ.Ü.T.B temsilcisi
57-İhsan Alapınar
58-İnci Baylav
59-İnci Pirinççioğlu
60-Kami Acım
61-Kamil Peker
62-Karlo Kapoçelli
63-Kemal Sakasoy
64-Levent Aksüt
65-L. Küçükaltan
66-M. Ali Birand
67-M.T.T.B. temsilcisi
68-Melahat Atanus
69-Mesadet Özsoy
70-Mualla Bayraktar
71-Muammer Tunçman
72-Muhibbe Samanlı
73-Muhittin sadak
74-Muammer Yeşil
75-Muzaffer Uz
76-M. Nurettin Selçuk
77-Nadir Naci
78-Nazım Sakaroğlu
79-Neriman Tüfekçi
80-Neşet Gürçay
81-Neyyire Özkay
82-Nihal Tunalı
83-Nurefşan Tardu
84-Orhan Borar
85-Orhan Doğu
86-Özcan Emre
87-Perihan Alemdar
88-Refik Fersan
89-Renda Poğda
90-Remzi Bozkurt
91-Resmiye Tuna
92-Reşat Sezer
93-Ruhi Su
94-Selahattin Oy
95-Safiye Ayla
96-Salih Akgöl
97-Samime Sevinç
98-Sayra Orkan
99-Selahattin Evcil
100-Selahattın Yücesoy
101-Selmi Andak
102-Semih Argeşo
103-Sezai Akleman
104-Sezen Cumhur Önal
105-Sevim Alkaner
106-Sevinç İzat
107-Solmaz İnsel
108-Şahap Öktem
109-Ş. Muhittin Targan
110-Şükriye Ersal
111-T.M.T.F. temsilcisi
112-Turan Taran
113-Turgut Özakman
114-Tuncay Yılmaz
115-Vecahet Pasin
116-Vecihe Daryal
117-Vedat Keçegil
118-Vedat Nedim Tör
119-Yılmaz Hiçyılmaz

Her Yerde Kar Var

Hürriyet'in bu yarışmayı düzenlemesi, Türk popu için çok büyük bir fırsattır. Son derece sağlam bir kuruluşun önayak olduğu bu yarışma, iyi bir jüri oluşturulmasının da katkısıyla katılma rekorları kırar. Tam 78 kişi yarışmak için başvurmuştur. Herkes ama herkes buradadır. Türk popuna burun kıvırmaya devam eden caz taifesi ve artık diğerleri arasında yarışmayı kendilerine pek münasip görmeyen birkaç büyük isim (Tülay German, Erol Büyükburç, Alpay vb.) dışında herkes buradadır. Türk popu, topyekün bu yarışmada yer almanın önemini kavramış ve işe girişmiştir. *Hürriyet*, böyle bir yarışmanın neden yapıldığını da, tartışmaya açık en ufak bir husus bırakmadan tesbit etmiştir: "Altın Mikrofon Armağanı Yarışması, Batı müziğinin zengin teknik ve şekillerinden faydalanılarak yine Batı müziği aletleriyle çalınmak suretiyle Türk musikisine yeni bir yön vermek için hazırlanmıştır..." Gazete, yükselmekte olan pop dalgasını görmüş ve bu dalganın "Batı taklitçiliği" ile sınırlı kalmayarak, elden geldiğince bizden olana yaslanmasına, bizden renkler taşımasına katkıda bulunmak için kolları sıvamıştır. Katılmayı rekor seviyesine çeken önemli bir unsur daha vardır. Gazete, dereceye girenlerin plaklarını da derhal basacak "kârı tamamen yarışmacıya ait olmak üzere" satışa çıkaracaktır. Plakların henüz çok yaygınlaşamadığı ülkemizde, kâr amacı gütmeyen bu hareket, her evin 45'lik plaklar ile tanışmasını sağlayacaktır. *Hürriyet*, o zamanların en önemli kulüplerinden Kervansaray'ın sahibi İbrahim Halil Doğudan ile de bir anlaşma imzalamıştır. "Kervansaray Lokanta - Pavyon İşletmesi"nin sahibi Doğudan, *Hürriyet*'e bir taahhütte bulunur: "Cumhuriyet Caddesi, No: 4'de (Divan Oteli bitişiği) pek yakında açacağım Oriental isimli gazinonun Night - Club'ünde, Altın Mikrofon yarışmasında birinciliği kazanacak olan orkestrayı, her gece yarım saat Showa çıkarmak istiyorum. Bu iş için kendilerine ödeyeceğim ücret bir aylık show karşılığı 15.000 (on beş bin) liradır. İşbu teklifimin açık mukavele olarak kabul edilmesini rica ederim..." Yarışmayı kazanacak grubun neredeyse başı göğe erecektir; hem plağı çıkacak hem de çalışıp para kazanabileceği bir mekân hazır onu bekliyor olacaktır.

Aslında memleket kaynamaktadır. Sovyetler'den bazı heyetler bizi ziyaret eder ve Cemal Gürsel Sovyet Rusya'ya davet edilirken, yer yer gerici tepkiler görülmekte ve bunlara da en çok, giderek yükselmekte olan Türkiye İşçi Partisi maruz kalmaktadır. Yarışmanın ilk elemeleri, ilan edildiği gibi 5 Ocak Salı günü, 150 kişilik bir grubun, İstanbul'da toplantı halindeki TİP idarecilerinin bulunduğu yeri basmasından tam beş gün önce yapılır. 78 olan yarışmacı sayısı (bazı solistlerin, orkestraları dışında ayrıca listelenmiş olması ve bazı yarışmacıların son anda katılmaktan vazgeçmesi üzerine) 41'e düşer. 119 kişilik jüri de ancak 80 kişi olarak toplanabilmiştir. Tam 6,5 saat süren elemelerde,

"şöhretleri yıllanmış profesyonellerle, çiçeği burnunda amatör müzisyenler" hep birlikte yarışır. Müzisyenler, "Anadolu'nun kıvrak havalarını ya da İstanbul'un kıvrak köçekçelerini dile getirip", "Türk folklor müziğinden seçtikleri parçaları; ça - ça - ça, twist, bossanova, slow, swing veya vals şeklinde icra ederek" kenara çekilir, jürinin kararını beklerler. Elemelerin bitmesi ile birlikte jüri üyeleri, "notladıkları listeleri", İstanbul 16. Noteri Katibe Yürür'e teslim ederler. Her şey çok sağlam ve en ufak bir dedikoduya yol açmayacak şekilde yürümektedir. Oylama sonucu, 41 orkestranın büyük bir kısmı elenir ve yalnızca 10 grubun finale kaldığı açıklanır. Türk popuna ilk resmî girişini yapacak olan Erol Evgin ile Cem Karaca ve Jaguarlar gibi genç isimlerle Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası (ve dolayısıyla Ayla Dikmen), Faruk Akel, İlhan Feyman, Kadri Ünalan ve Halikarnas 6 gibi önemli isimler, finale kalamamıştır. Finale kalanlar ise şöyledir: "Halimem adlı parçadan bir twist meydana getiren" Fikret Kızılok'lu Cahit Oben; "Sandığımı Açamadım" adlı şarkıyı söyleyen Ferdi Özbeğen; "Gemiciler'i İspanyol havalarının ritmiyle söyleyen" Grup Sonya Dores; "Zamane Kızları" adlı kendi bestesini seslendiren İlham Gencer; "Karadır Kaşların Ferman Yazdırır'ı bossanova yapmış" Kanat Gür; "Gül Dalında Öten Bülbülün Olsam" ile bir başka "bossanovacı" Metin Alkanlı; "Kemerin Naftaları" ile üçüncü ve son bossanovacı Selçuk Alagöz; "Kaşık Havası"nı "enstrümantal müzik haline getirmiş" olan Silüetler; "Gençliğe Veda" adlı Türk müziği kalıplarır.daki şarkısını "Batı müziği aletleri refakatinde" söyleyen Yıldırım Gürses; "Helvacı Helva'yı twist temposunda icra eden" ve henüz 7 Eylül 1964 tarihinde kurulmuş olan çiçeği burnunda Mavi Işıklar... İlk üç derece, bu on yarışmacı, Ankara, Adana, İzmir ve İstanbul'da halkın önünde yarıştıktan sonra belli olacaktır.

10 finalist, yarışma şarkılarının yanında, iki tane de serbest parça hazırlayıp sunacaktır. 25 Ocak'ta Ankara, 26 Ocak'ta Adana ve 27 Ocak'ta İzmir'de yarışmak üzere yola çıkacak kafiledekilerin sayısı seksen kişiyi bulmuş ve bunca kişiyi taşıması için *Hürriyet*, Türk Hava Yolları'ndan üç özel uçak kiralamıştır. Bir yıl önce, Balkan Festivali için trene bindirdiğimiz şarkıcılarımıza nihayet uçak münasip bulunmuştur. Yarışmanın yapıldığı salonlara girecek olanlara, hemen girişte bir oy pusulası verilecek ve onlar da en çok beğendikleri orkestranın adını buraya yazarak çıkışta kapıdaki özel kutulara atacaklardır. Artık jüri aradan çekilmiştir; kalabalığın arasından 10 isim seçmiş ve bunları seyircilere havale etmiştir. Dört büyük şehrimizde yapılan dört konser sonrası, en çok oyu alan ilk üç grubu müzikseverler belirleyecektir. Ankara'da Büyük Sinema, Adana'da Erciyes Sineması, İzmir'de Kulüp Sineması bu yarışmaya ev sahipliği yapar. İstanbul'da ise tam üç ayrı konser düzenlenir. Yarışmacılarımız 11 Şubat Perşembe Fatih Renk Sineması, 15 Şubat Pazartesi Kadıköy Opera Sineması ve 16 Şubat Salı günü Beyoğlu Atlas Sineması'nda sahneye çıkar. Oylar verilmiş,

Salon



Hürriyet'in düzenlediği "Altın Mikrofon Armağanı Yarışması", yarışma galibinin tesbit edilmesi konusundaki yöntemlerde de yenilik getirmiştir. Ön elemeler profesyonel bir jüri tarafından yapılmış, ama sonrasına, konserlerde bulunan seyirciler karar vermiştir. Konser mekânlarına, Ankara'daki "Başnur Matbaası" tarafından basılan biletlerle "on lira" mukabili giren seyircilerin eline ayrıca bir oy pusulası verilerek doldurmaları istenmiş ve yarışmanın galibi bu oylara göre tesbit edilmiştir. Yıllar sonra, özellikle Eurovision elemeleri ile çok fazla miktarda başımızı ağrıtacak olan "halk mı, profesyonel jüri mi?" sorunsalını *Hürriyet*, daha ilk yarışmada, her iki yöntemi makul bir şekilde birleştirerek çözmüştür.

tasnif edilmiş ve sonuçlar açıklanmak üzere beklenmektedir. Bu da, 22 Şubat gecesi Site Sineması'nda, "protokola verilecek son bir konser" sonrası yapılacaktır. Yarışmacılar; "vali Niyazi Akı, belediye reisi Haşim İşcan, kumandanlar, konsoloslar ve seçkin misafirler önünde" son defa üçer şarkı söyleyip kulise çekilir ve neticelerin açıklanmasını beklerler. Sonuçlar oldukça şaşırtıcıdır. Daha ilk elemelerde, Türk popunun öncü isimleri yarışma dışı kalmıştır; ilk ona girebilen diğerleri de, ilk üç içinde kendine yer bulamamıştır. Toplam 7.776 oy kullanılan yarışmayı "1985 reyle Yıldırım Gürses" kazanmış, Mavi Işıklar "1407 reyle ikinci", Silüetler "1188 reyle" üçüncü olmuştur. Yaklaşık iki aydır süren maraton böylelikle sona ermiştir. Gazete ve dergilerde, ilk üç dereceyi paylaşanlar boy göstermeye başlamıştır. Yıldırım Gürses, "artık rahat uyuyabilirim" derken, bu kadarını hiç ummayan Mavi Işıklar havalara uçar. Sonraları, kendisiyle çok uğraşılarak canından bezdirilecek olan, Türk popunun en kadersiz isimlerinden Mesut Aytunca önderliğindeki Silüetler ise, "hayatımızın en güzel dakikalarını yaşıyoruz" diyerek ifade ederler duygularını. Zavallı Mesut Aytunca, şu üç günlük dünyada görüp görebileceği ender güzel birkaç anından birini yaşamaktadır. Aytunca, her alanda olduğu gibi Türk popu alanında da ortalıkta gezen cellatları ensesinde her zaman hissedecek ve baştacı edilecek yerde, şu dünyadan çekip gitmesi için teşvik edilecektir.

Yarışmadan hemen sonra *Hürriyet*, sözünde durur ve 10 finalistin tamamının 45'liklerini basar. Plakların basılması, yarışmanın en az kendisi kadar hareketlendirir piyasayı. 10 finalistin büyük kısmı, ilk plaklarına bu yolla kavuşmuşlardır. Zaten 45'likler parmakla sayılacak kadar azdır ve bir anda bu sayının üzerine 10 plak birden eklenmiştir. İşler hızlanıyordur.

Piyasanın hareketlenmesinin normal sonuçlarından biri de, bizde de yeterli üne sahip yabancı şarkıcıların daha sık aralıklarla memleketimize gidip gelmeleri oldu. 1965 yılının ilk yarısında, Adamo ve Sylvie Vartan arka arkaya geldiler. Her iki şarkıcı da, şarkı söyledikleri salonları tıklım tıklım doldurmayı becerdi, "bir oturuşta üç porsiyon döner yedi", başta Kapalıçarşı olmak üzere "ülkemizin güzelliklerini takdir etti" ve tekrar geleceklerine söz verip bindi uçağa. Sahiden de tekrar geldiler. Artık plaklar satar olmuştu ve hiçbir firma, kendisine bağlı olan şarkıcıyı, öyle konserle monserle bırakmak istemiyordu. Onlara da plak yaptırılmak üzere gerekli işaretler çakılmıştı artık. Memleketin ilk Türkçe söz yazarı Fecri Ebcioğlu ve hemen arkasından gelen bir başka hevesli DJ Sezen Cumhur Önal, kapanın elinde kaldı; yabancı şarkıcı kotası ikisinin arasında pay edildi ve bileğe kuvvet denerek işe başlatıldılar. Alaturka plakların, alafranga plakların yanında giderek gözden düşmesinin olağan sonucu ise, Türk müziği okumakla ünlenmiş isimlerin, birdenbire ve kendiliğinden Türk popuna dönüvermesi oldu. Başta Orhan Şener, Gönül Yazar, Güneri Tecer ve Nesrin Sipahi olmak üzere, çok sayıda şarkıcımız "Batı müziği anlayışı ile aranje edilmiş folklor" şarkılarının peşinde koşmaya başladı. Nesrin Sipahi'nin, ciddi ciddi Erol Büyükburç ile çalıştığı ve sanatçının dört bestesini bir plakta toplamak üzere olduğu konuşulmaya başlandı.

Kadrosunda Fikret Kızılok, Füsun Önal, Koray Oktay ve Erol Ulaştır'ın bulunduğu Cahit Oben Dörtlüsü (Cahit Oben'le nişanlanan Füsun Önal'ın gruba dahil olması ile beş kişi olmuş ama isimlerini değiştirmemişlerdi), 1965 yılının ilk aylarında, en çok dikkat çeken grup oldu. Dörtlü, herkesten hızlı davranarak "Hereke / Silifkenin Yoğurdu" plağını çıkardı. "Halime" ile Altın Mikrofon'da da epeyce gürültü koparmış olan bu grubun içinde yer alan Fikret Kızılok, sonraları en tepelere çıkacak, 70'lerin hemen başında, Türk popunun süperstarlarından biri haline gelecek ve plakları milyonlarca satacaktı. O sıralarda dikkati çeken bir başka grup da Kadri Ünalan Orkestrası oldu. Büyük oranda, Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'ndan kopanların oluşturduğu orkestrada, Nüceim Fener, Muhittin Paydaş, Kadri Ünalan ve Hasan Gür'ün yanında, tam üç tane de solist (Gönül Turgut, Başar Tamer ve Salim Dündar) vardı. Bu grup, sahne başarısını, plaklarla da desteklemesini bildi. Grubun her üç solisti de sivrildi ve sonradan tek başına da ayakta kalabildi. Özellikle Gönül Turgut, evlenip işi tamamen paydos edeceği 70'li yılların hemen başına kadar, Türk popunun bir başka büyük starı haline geldi.

Ama herkesten önce davranan Adamo oldu. Sık aralıklarla memleketimize gidip gelen Adamo, 1965 yılının Nisan ayında, dışarda kıyamet koparmış olan "Tombe La Neige" adlı şarkısını Türkçe sözlerle ("Her Yerde Kar Var") plağa kaydetti. Sahibinin Sesi firmasınca basılan bu plak, kısa bir zaman içerisinde çok satarak, "Burçak Tarlası" ile yükselmiş dalgaların daha da büyümesini sağladı. Türk popunun en büyük hitlerinden olan bu şarkının sözlerini Fecri Ebcioğlu yazmıştı. Böylelikle Fecri Ebcioğlu, ilk Türkçe pop şarkıyı yazma payesinin yanına, bir de bunu eklemiş oldu. Adamo'nun işbirliği ile, bir akım daha başlatmıştı Ebcioğlu. Açılan bu yoldan, kısa bir zaman içerisinde Marc Aryan, Patricia Carli, Peppino Di Capri, Johnny Hallyday ve Mina gibi bizde her dem sevilmiş şarkıcıların hepsi geçecek, kırık dökük bir Türkçe ile şarkı söyleme anlayışı bir süreliğine de olsa piyasaya hâkim olup herkesi etkileyecek, ana dili Türkçe olan (başta Ajda Pekkan olmak üzere) şarkıcılarımız bile, "ama böyle plaklar satılıyor" gerekçesinin arkasına sığınarak bu aksanla şarkı söylemeye başlayacaklardı.

Belçika'da Kraliyet Akademisi'nde okumakta olan Barış Manço, müziği unutmayıp "Baby Sitter" dahil bir dolu plağı Avrupa'da piyasaya sürer ve Olympia'da konser vererek bu mekânda sahne alan bizden ilk isim olur; Erman Film, Zeynep Değirmencioğlu, Türkan Şoray ve Ediz Hun'u "Öksüz Kız" filminde takdim eder; Zeki Müren, "tam on yıldır evinde masasının başına geçip, vakte saate bakmadan yaptığı desenleri" nihayet bir "Desen Sergisi" ile hayranlarının dikkatine sunar; Ayla Dikmen, aranje edilen türküler konusundaki fikirlerini "bir türküyü meydana getiren notaların ölçüsünü değiştirmek ve onu Batı müziği aletleriyle icra etmek aranjman değil parçayı tamamen değiştirmek olur; ben, o parçanın yalnızca Batı aletleriyle çalınması ve o aletlere uygulanması istenilen neticeyi verir kanaatindeyim" şeklinde özetler; Meliha Şoray, "kızım evine dön" diye feryat eder; "evli olup, aşığı ile seyahat eden" ve bizim buralara da böyle gelen Diana Dors herkesi şaşırtır; SanRemo'yu Boby Solo kazanır; Ayten Alpman İsveç'ten döner ve hemen bir gece kulübünde çalışmaya başlar; Gülbin Eray, "daha iyi soyunduğu için" Suzan Avcı'nın yerini alır; Zeki Müren, "Desen Sergisi"nden arta kalan zamanlarında "Çay ve Sempati" ile sahneye çıkar ve "her gece ağlar"; "başlıca merakları giyim ve otomobil olan" Selçuk Ural, Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'na geçer ve Ayla Dikmen ile birlikte solistliği üstlenir; "Çanakkale Aslanları" filmindeki "hemşire Lona" rolünü tamamlayan Ajda Pekkan, kendisine yapılan şarkıcılık teklifini kabul edip, Ankara'da bir mekânda ısınma turlarına başlar; "Alp" ve "Ay" arasındaki boşluğu kapatıp artık Alpay olarak anılmaya başlayan şarkıcı, bir trafik kazası sonucu kolunu kırar ve bu nedenle müziğe bir süre ara vermek zorunda kalır ve Sylvie Vartan ile Johnny Hallyday "dillere destan bir düğün ile dünya evine" girerken, Robert Kolej ısrarlı çıkmış ve Boğaziçi Müzik Festivali'nin üçüncüsünü düzenlemiştir.

Türk popunu, başlangıç yıllarından itibaren desteklemiş ve gelişmesine katkıda bulunmuş olan Boğaziçi Müzik Festivali, 1 - 8 Mayıs 1965 tarihleri arasında yapılır. Robert Kolejli öğrenciler tarafından binbir güçlükle organize edilen bu festival, daha başlar başlamaz jüri engeline çarpar. Çok önceden kimlerden oluşacağı tesbit edilmiş altı kişilik jürinin yarısı, festivalin ilk gününde hazır bulunmaz. Bülent Tarcan, Orhan Avşar ve Türk popunu ciddiye almadığı, bu müziğe her zaman burun kıvırdığı bilinen Cüneyt Sermet gelmemiş ve jüriden çekilmişlerdir. Yarışma, geri kalan üç ismin huzurunda başlar. Festivali, yarışma dışı olarak sahne alan Ertan Anapa Orkestrası açar ve onların hemen ardından Kaygısızlar (ya da Kaygusuzlar) ilk yarışmacı grup olarak yerini alır. Cemal Reşit Rey, Orhan Boran ve Semih Argeşo'dan oluşan jürinin diğer yarısı, belki diğer arkadaşlarının gelmemesi belki de basının da altını çizdiği gibi Kaygısızlar grubunun "kaygısızca hareketleri" nedeni ile yarışmayı boşverip çekilir ve festivali kaderine terk ederler. Festival tamamen jürisiz kalmıştır ve kısa bir zaman içerisinde yapılabilecek tek şey, seçimi seyirciye yaptırmaktır. Öyle de yapılır zaten. Yarışanları seyirci puanlayacaktır. Festivalde, Ali Atasagun önderliğindeki Genç Aslanlar, Ergüder Yoldaş'lı Halikarnas 6, Metin Alatlı ve Arkadaşları, İlham Gencer Dörtlüsü, Silüetler ve Temkin Işıközlü, Ertan Özerdem, Altan Severcan, Yurdaer Doğulu ve Selçuk Alagöz'lü kadrosu ile diğer gruplara bariz bir şekilde fark atan Erol Büyükburç Orkestrası yarışır ve bu son orkestra tam 310 puan ile festivalin en başarılı orkestrası seçilir. Geri kalanlar için üzülecek bir durum yoktur, zira ilk iki festivalde olduğu gibi bu üçüncü festivalde de herkese yetecek kadar ödül vardır ve "Altın Hisar", "Gümüş Saz", "Gümüş Martı", "Gümüş Hoparlör" gibi kategoriler altında tam yirmi ödül dağıtılır. Festivale elbette bu sayıda grup katılmamıştır, ama orkestrası ile birlikte tam altı ödül alan Erol Büyükburç gibi isimler birden fazla ödül kazanır. Üçüncü festivalin, ilk ikisinden önemli bir farkı vardır. Bu yıl, Türkçe beste mecburiyeti getirilmiş ve her grubun mutlaka bir Türkçe beste icra etmesi sağlanmıştır. Türk popunun geleceği için belki de, en önemli kategori bu olmuştur. Bu dalda, Ali Atasagun'un bestesi olan "Fadimem" birinci, Metin Alatlı'nın şarkısı "Rüya" ikinci ve Erol Büyükburç'un sonradan büyük bir hit haline gelecek olan "Altın Tasta Üzüm Var" adlı şarkısı üçüncü olmuştur. Müzik piyasasında epeydir sözü edilen, henüz nasıl bir şarkı olduğu bilinmeden, başta Nesrin Sipahi ve Gönül Yazar olmak üzere epeyce talibi çıkan bu şarkı, nihayet gün yüzüne çıkmış ve neye benzediği görülmüştür. Şarkı yalnızca üçüncü olabilmesine rağmen herkes tarafından sevilmiş ve hem bizden hem de Batı'dan sesleri iyi harmanlayan benzersiz bir çalışma olarak hakkı teslim edilmiştir. Bu şarkı, Erol Büyükburç için de ufuk açıcı olmuş ve 60'ların sonuna kadar başarı ile sürdüreceği bir yolun ilk işaretini çakmıştır.

Festivalin bitişi ile birlikte orkestralarımız, kulüp, pavyon ve gazinolar arasında anında pay edilmiştir. Yaz sezonu gelmektedir ve orkestralarımızın, kad-

rolarını muhafaza edebilmek ve karınlarını doyurmak için iyi kontratlarla çalışmaya ihtiyacı vardır. Henüz kimsenin besteden plaktan cebine para girmemiştir. Para sahneden gelmektedir. Yeşilköy'deki Çınar Oteli, Kanat Gür Orkestrası; Yeşilyurt'taki Klöb Mini, (hâlâ bizimkilere 'los'ları tercih eden yerler vardır) Los Guantes Rojos; Yeniköy'deki Boğaziçi Gazinosu, Halikarnas 6 ve her yaz Amerika'dan biraz para toplamaya gelen İbrahim Solmaz Orkestrası; Caddebostan Gazinosu, Kadri Ünalan ve Arkadaşları; Bomonti'deki Klöb X, Doruk Onatkut Dörtlüsü; Harbiye'deki Kervansaray, Üstün Poyrazoğlu Orkestrası ve Tekin Işık Orkestrası; Ortaköy'deki (günümüzde kıyamet kopartan Laila ya da civarında bir yeri olan) Lido, Vasfi Uçaroğlu Orkestrası; Elmadağ'daki Oriental, Selim Özer Orkestrası; aynı bölgedeki Parizyen, Neşet Can Orkestrası; Moda Klübü, Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası; Büyükada'daki Anadolu Klübü, Ertan Anapa Orkestrası; Kınalıada'daki X Klüb, Boğaziçi Gazinosu programından önce sahne alacak olan Halikarnas 6 ile el sıkışmışlardır. Bütün orkestraların gözlerine kestirdikleri mükemmel Taksim Belediye Gazinosu ise hiç şüphesiz Erol Büyükburç ve grubuna kısmet olmuştur. Erol Büyükburç, yalnızca Boğaziçi Müzik Festivali'ndeki başarısından dolayı değil, giderek artan ünü ve yaygınlaşan "genç kızların sevgilisi" ünvanı nedeni ile bu sahneye kurulmuştur. Ancak Erol Büyükburç son anda, bütün yaz mevsimini İzmir'de geçireceğini açıklar ve Taksim Belediye ile yaptığı kontratı iptal eder.

İşin plak tarafı da yolunda gitmekte gibidir. Şevket Uğurluer, Tezelli firmasından, "Darıldın mı Cicim Bana" ve "Ana Beni Eversene" adlı plakları arka arkaya çıkarır. Alpay, daha da ileri gider. Penguen markası ile "Efem / Gelin Ayşem", "Kara Tren" ve "Luna de Benidorm" adlı plakları kısa aralıklarla yayınlar. Alpay, bu kadarı ile de yetinmeyecek ve yılın ikinci yarısında birkaç plak daha çıkaracaktır. Türk popunun ilk ve en önemli starlarından biri olan Alpay, hiç ama hiç boş durmamakta, her anını müzik ile doldurmaya çalışmaktadır. Piyasada basılan bütün plakların toplamı bile henüz pek bir şey ifade etmezken sanatçı, her şartı zorlamakta ve plakları ikişer - üçer piyasaya vermektedir.

Filiz Akın - Türker İnanoğlu evliliği "ilk meyvesini verir" ve İlker doğar; Mina "Un Anno D'amore", Shirley Bassey "Goldfinger", Peppino Di Capri "Melancolie", Adamo "La Nuit" ile listelerimizin (her gazete ya da derginin kendine göre bir listesi vardır, ancak bu şarkılar hepsinde ortaktır) tepesine kurulur ve bizden şarkılara hâlâ pek yer bırakmaz; Yeşilçam Sokağı'ndaki Self - Service lokantasında, Leyla Sayar ve Sevda Ferdağ'ı yeniden elele gören Tanju Gürsu "Oh oh, Allah arkadaşlığınızı bozmasın, tam bir aile saadeti" deyince yüzüne bardağı yer; "florürlü diş macunu" İpana, çürümeleri önlemeye devam eder; Ajda Pekkan, "file mayosunun içinde" fotoğrafçılara gülümser ve "sinemada kuzuydum kurt oldum" der; Nüvit Kodallı - Orhan Asena - Cüneyt Gökçer ortak çalışması dört perdelik opera "Gilgameş" kıyametleri kopartır; Barış Man-

ço, Fransa'nın Liege şehrinde yapılan müzik festivalinde sahneye çıkıp alkışları toplar ve İsveç'ten geleli çok fazla olmayan Ayten Alpman, "burada caz pek takdir edilmiyor artık" deyip İsveç'e geri dönerken, Türk popunu, ikinci kere gidilecek olan Balkan Melodileri Festivali'nin heyecanı saracaktır.

Vedat Türkali, ikinci Antalya Film Festivali'nde "Karanlıkta Uyananlar" ile en iyi senaryo ödülünü alır; 'küçük' şarkıcılarımızın ilk örneği Cem Yurtbay, henüz on iki yaşında olmasına rağmen şöhret sahibi olur; Ursula Andress, kocası John Derek'in çektiği çıplak fotoğrafları ile bütün dünyayı olduğu gibi bizim buraları da alt üst eder; *Milliyet* gazetesi, 16 Mayıs 1965 tarihinden itibaren pazar ilavesinin bir bölümünü "Müzik Klübü" adı altında Türk popuna açar; Yurdaer Doğulu, Erol Büyükburç Orkestrası'ndan ayrılır, Tuna Ötenel'li yeni bir orkestra kurar ve solist olarak Berkant ile anlaşır ve "cildiniz kirli mi,

Müzik Klübü

Milliyet gazetesi, 16 Mayıs 1965 tarihinden itibaren, Doğan Şener'in hazırladığı "Müzik Klübü" adlı bir sayfa yayımlamaya başladı. *Popüler Melodi* ya da benzeri bir derginin artık kalmadığı bir zamanda yayımlanmaya başlayan bu sayfalar, Türk popunun gelişimine büyük katkıda bulundu. Gazete içinde başlayan bu sayfa, büyük bir ilgi görerek kısa bir zaman içerisinde gazetenin Pazar ekinin ikinci sayfasına yerleşti. Türk popunda bütün olup bitenleri, (yakın bir zamana kadar *Cumhuriyet* gazetesi içinde yer alan Cumhur Canbazoğlu'nun sayfası gibi) neredeyse başka bir kaynağa ihtiyaç duymaksızın müzikseverlere aktarabilen Doğan Şener, bir dolu "ilk"i de bu sayfalarda gerçekleştirdi. Planlı programlı ilk plak eleştirileri, plak ve şarkılara, bir yıldızdan dört yıldıza kadar not verilmesi, plakevlerinden alınan satış rakamlarına göre ülkemizdeki plak listelerinin hazırlanması bunların başında geliyor. Şener, 21 Mayıs 1967 tarihine kadar plakları yıldız ile değerlendirdi (* tatminkar değil; ** fena sayılmaz; *** iyi ve **** fevkalede). Bu tarihten itibaren de 10 üzerinden not vermeye başladı. Doğan Şener, her hafta düzenli olarak okurların oylarını toplayıp, en sevilen şarkıcı, grup ve şarkıları belirliyor ve gazetede ilan ediyordu. Okurların, ciddiye alındıkları için büyük bir hevesle katıldıkları bu listeler, "Yeni Çıkan Plaklar" ve "Plakların Savaşı" gibi bölümler, Müzik Klübü'nü herkes için vazgeçilmez bir hale getirdi ve 70'lerin hemen başında yayıma geçecek *Hey* dergisinin öncüsü hatta başlama nedeni oldu.

HAFTA SONU İLAVESİ — SAYFA: 2



SAYI : 49 HAZIRLAYAN : ———————— DOĞAN ŞENER

o halde bir şişe Scherk alınız, bir pamuk parçasını Scherk ile ıslatıp, yüzünüzü temizleyiniz, pamuk kirlenecek, yüzünüz tamamen temizlenecektir" şeklinde açıklamalı reklamı ile gülümseten Scherk, "yüz teraveti için muntazaman" kullanılmaya devam ederken Tülay German, Türk popunun aydınlık yarınlar özlemini açıkça dile getirebilmiş ilk eseri olan "Yarının Şarkısı"nı plak olarak yayınlayacak ve Sacha Distel de, Adamo'dan sonra Türkçe plak yapmaya niyetlenen ikinci isim olacaktır.

Mühür Gözlüm

Türk popu, 1965 yılının ikinci yarısına, Tülay German'ın ikinci plağı olan "Yarının Şarkısı"nın çalkantısı ile girdi. Sanatçının bir yıl önce yapılmış Balkan Melodileri Festivali'nde söylediği şarkılardan biri olan "Yarının Şarkısı", "Burçak Tarlası"nın turunu tamamlamasını beklemişti. "Burçak Tarlası"nın, kendisinden bekleneni fazlasıyla yapıp Anadolu popun öncü şarkılarından biri olacak kadar her yana yayılmasından sonra Ezgi Plak, nihayet "Yarının Şarkısı"nı, Tülay German'ın ikinci plağı olarak piyasaya sürer. Arkasına "Kızılcıklar Oldu mu?" adlı şarkının konduğu bu plak da, türlü açılardan çok önemlidir. Söz ve müziği bize ait olan (Erdem Buri) ilk Türkçe plaklardan biridir. Ama bundan daha önemlisi, Türk popunun "aydınlık yarınlar" özlemini dile getiren ilk şarkısıdır. Türk popu, 70'lerin ikinci yarısında, Ecevit'in yükselişi ile birlikte, başını Şenay ve Melike Demirağ'ın çektiği bir *angaje* hareketin içine boğazına kadar girecek ve meydanları dolduran kalabalığa "Hayat Bayram Olsa"yı söyleyecektir ama daha buna çok vardır. Üstelik Tülay German'ın bu şarkısı, 70'lerde ortaya çıkan şarkılardan çok daha başka, çok daha naiftir. Erdem Buri ve Tülay German, bir propaganda malzemesi yaratmanın peşinde olmamış, yalnızca gelecek ile ilgili özlemlerini dile getirmişlerdir. İlk plağın aksine, bu ikinci plağın arka kapağını bizzat Tülay German yazar: "Bu plaktaki parçalardan biri, bildiğiniz, belki de köşede bucakta mırıldandığınız bir halk türküsü: "Kızılcıklar Oldu mu?". Değişik bir düzenlemeyle ve tabii Türk Popüler Müziği kurallarına uygun çok sesli olarak sunuluyor. İkincisi, yani bizim asıl üzerinde durduğumuz, Erdem Buri'nin "Yarının Şarkısı". Önemle üzerinde duruyoruz, çünkü doğmakta olan Türk Popüler Müziği'nde, hem yeni besteler, yeni ezgiler arıyoruz, hem de bu yeni parçalardaki sözlerin Türk gerçeklerine değinmesini diliyoruz. Güzel bir yarının özlemini çeken bu şarkı en severek söylediğim şarkılardan biri..." Tülay German ve Erdem Buri'nin yaptıkları tesadüfi değildir. Öncü olduklarının farkındadırlar. Bütün yaptıklarını bir ilk olma niyeti ile yapmakta, (kendilerinin o zamanlar Türk Popüler Müziği olarak adlandırmayı seçtikleri) Türk popunun temelini sağlam bir şekilde atmaya, önünü açmaya çalışmaktadırlar. Bu plak da yeterli ilgiyi görür. Zaten memleket bir seçim fırtı-

nasına yakalanmıştır. 10 Ekim'de yapılacak seçimler sonrası, Adalet Partisi başkanı Süleyman Demirel hükümeti kurmakla görevlendirilecek, kurduğu hükümet de 11 Kasım'da güvenoyu alacaktır. Her şey, hep bildiğimiz gibi gitmeye devam edecek gibidir ama, yapılan seçimlerde, herkesin bir parça daha umutlu olmasını sağlayan bir durum da söz konusudur. TIP, bu seçimlerde, tam 14 milletvekili çıkarmış ve meclise girmiştir. TIP'in bu başarısının gelmek üzere olduğunu gösteren dolu meydanlarda ise her zaman "Yarının Şarkısı" çalınıp, yankılanmıştır. Erdem Buri'nin, "güzel bir yarının özlemi" ile yazdığı şarkı, neredeyse bu dileğin gerçekleşmek üzere olduğunu göstermektedir.

1965 yılının Temmuz ayı da, Türk popu için yoğun geçen bir ay olur. Altın Mikrofon'u ve Boğaziçi Müzik Festivali'ni geçirip gitmiş müzisyenlerimiz, bu sefer de, Balkan Melodileri Festivali'ne ikinci kere gidecek olmanın heyecanı ile dolup taşarlar. Festivale gidecek orkestrayı, yine Türkiye Müzisyenler Sendikası seçecektir. Sendika, o günlerin en önde gelen 15 orkestra şefini toplar ve onların yardımı ile 2. Milli Orkestramız'ı oluşturmaya çalışır. Erol Büyükburç yine vardır; onun yanında da, geçen yıl Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası ile birlikte gidecekleri açıklanmış ama daha sonra vazgeçilmiş Ayla Dikmen ve Başar Tamer yer almaktadır. Erol Erginer, Yurdaer Doğulu, Kanat Gür, Alper Feyman, Vasfi Uçaroğlu ve geçen yıl kırılan kalpleri telafi babında Şerif Yüzbaşıoğlu da orkestranın diğer elemanları olarak seçilmiş, Ağustos ayında Bulgaristan'da yapılacak olan festivale gitmek üzere hazırlıklara başlanmıştır. Hazırlıklar başlar başlamaz Kanat Gür, bu yıl dört solist ile oluşturulması tercih edilen orkestradan mecburen ayrılır ve grubu geçen yıl olduğu gibi üç solistli bir halde bırakır. Kanat Gür, sürekli olarak çalışmakta olduğu mekândan izin alamamıştır. Repertuar çalışmaları sürmekteyken, geçen yıl yapılan seçim ile bu yılki seçimin karşılaştırılması kendiliğinden gündeme gelir ve ilk açıklama Başar Tamer tarafından yapılır: "Geçen yıl seçilmediğimi öğrenince çok üzülmüştüm..." Tülay German'ın geçen yılki başarısından, hele hele bu başarıyı plakları ile de sürdürmesinden sonra herkes, onun bu yıl da mutlaka seçileceğini ummaktadır; yerine Ayla Dikmen'in gidiyor oluşu herkesin ağzını bir karış açık bırakır. Artan dedikoduların önünü, bizzat sendika başkanı Muammer Yeşil şu açıklama ile keser: "Şantöz olarak Tülay German seçilmişti, ancak Erol Büyükburç ile sahneye çıkmak istememesi nedeniyle onun yerine Ayla Dikmen'i kadroya aldık..." Muammer Yeşil, kimsenin dikkatini çekmemiş bir konuyu daha açıklar. Aslında orkestraya Süheyl Denizci de seçilmiştir ama işleri nedeni ile gidemeyeceğini bildirince, yerine Erol Erginer alınmıştır. Çalışkan Erol Büyükburç, söyleyeceği şarkıları ilk tesbit eden solisttir. "Adanalı" ve "Halimem" şarkılarını söyleyecektir. Herkesin, başka türkü yokmuş gibi ısrarla aynı türkülerin peşinden koşması hâlâ devam etmektedir. "Kızılcıklar Oldu mu?", "Dere Geliyor Dere", "Halimem", "Adanalı" ve "Mühür Gözlüm" kapanın elinde kalmakta,

Yurdaer Doğulu

Müziğe 1958 yılında başlayan ve Jüpiterler adlı grup ile tam üç yıl çalışan Yurdaer Doğulu, sonradan Erol Büyükburç ile çalışmaya başlamış ve bu dönem, müzik yaşamının en önemli dönemi olmuştur. 1964 yılında, Balkan Melodileri Festivali için oluşturulan orkestra için seçilmiş, 3. Boğaziçi Müzik Festivali'nde "en iyi aranjör" ödülünü almıştı. 1965 yılında Erol Büyükburç'tan ayrılır ve kendi adını taşıyan orkestrasını kurar. Korkmaz Altınkeser (bateri), Tuna Ötenel (piyano), Ali Rıza Ekemen (bas) ve Berkant'tan (solist) oluşan parlak bir kadro ile kurulan orkestra, müziğin yanında görselliği de ihmal etmemiş ve herkesi şaşırtacak kostümleri ile sahnelerde yer almıştı. O günlerin hemen ardından Yurdaer Doğulu, bir kere daha Milli Orkestra'ya seçilecek, orkestranın solisti Berkant giderek ünlenecek, sonradan kanatları altına girdiği Vasfi Uçaroğlu Orkestrası ile Türk popunun en önemli seslerinden biri haline gelecektir. Yurdaer Doğulu da, solist Birsen Armağan ile daha da başarılı günlere doğru ilerleyecektir.



kimse bunları söylemeye doyamamaktadır. Kimse, "türküden bol ne var ki, ben kendime başka türkü bulayım" diye düşünmemekte, ille de birilerinin bulup düzenlediğinin peşinde koşmaktadır. Çok geçmeden, Ayla Dikmen de şarkılarını açıklar. O da kapanın elinde kalan bir türküyü seçmiştir: "Niksar'ın Fidanları... Şinanay Yavrum Şinanay Nay..." Bir zaman geçtikten sonra sendika, Kanat Gür'ün yerine başka birini bulmaya gayret eder ve Ersin Ünlüsoy'u çağırır. Bu arada, Kanat Gür Orkestrası'nın kadrosunda olan Erol Erginer de, "ya festival ya iş" ikilemi ile karşı karşıya kalır; patronu gibi yapmaz, festivali seçer ve böylelikle sendikayı da yeni bir problem ile karşı karşıya bırakmaz.

Milli Orkestramız, vali Niyazi Akı'nın sendikaya verdiği 10.000 lira ile gider Bulgaristan'a. 14 Ağustos Cumartesi günü sabah 9'da, Taksim'deki "henüz bit-

memiş opera binası" önünde buluşur ekip. Bütün ekibin göğsünde ay-yıldızlı bayrak vardır ve hepsi birörnek (gri takım elbise, beyaz gömlek, siyah kravat) giyinmişlerdir. Kafileye eşlik etmesi için seçilmiş üç basın mensubu bile bu askerî disipline uyup (valinin verdiği paradan karşılanıp karşılanmadığı bilinmiyor olan) aynı kıyafetlere bürünmüşlerdir. On üç (orkestradan 10 kişi, üç de basın mensubu) kişilik kafileyi "gözleri nemli yakınları" geçirmeye gelir ve bayrak ve flamalarla süslü otobüs yola düşer. Lüleburgaz, Babaeski geçilip Edirne'ye gelinir ve oradan da festivalin yapılacağı şehir olan Burgaz'a varılır. Yarışma günü, ekibimiz sahneye büyük bir Bulgaristan bayrağı ile çıkar; Başar Tamer şarkılarının ilk dizelerini Bulgarca söyler, salon da elbette o saniyede alkıştan yıkılır. Puanların toplanabilmesi için ekibimiz, farklı bir bayrak açmıştır bu sefer. Haliyle toplarlar da. Başar Tamer "Çarşıya Kiraz Geldi", Ayla Dikmen (daha önce ilan ettiği gibi) "Niksar'ın Fidanları", Erol Büyükburç ise (ani bir manevra ile) "Olam Boyun Kurbanı" adlı şarkıları söyleyip, salonu alkıştan inletmişlerdir. İşin show kısmı da aksamaz. Erol Büyükburç, selelere dolup dolmadıkları konusundaki merakın iyice abartıldığı "Kızılcıklar Oldu mu?" adlı şarkıyı, sahnede "yerlere yatarak" söyler. Sonuç yine birincilik olur. "Milli Orkestra yine Balkan Birincisi" başlıkları ile duyurulur bu haber. Artık sık sık, bir yerlerde birinci oluyoruzdur. Orkestramız, döner dönmez, aralarında İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana gibi şehirlerin bulunduğu bir turneye hazırlanır ve yarışma şarkılarının derhal plak yapılabilmesi için görüşmelere başlar. Milli Orkestramız, ilk konserini de, 6 Aralık günü İstanbul'da, Spor ve Sergi Sarayı'nda verir. Hava Kuvvetleri Dans Orkestrası ve Şevket Uğurluer Orkestrası'nı müteakiben millilerimiz sahneye çıkar ve resmen yer yerinden oynar. "4.000 seyirci" kendinden geçmiştir. Orkestranın solistlerinden Ayla Dikmen'in "şahane tuvaleti içinde hakiki bir Türk lokumu" olduğunu yazar gazeteler.

1965 yılını bitirmek üzere olduğumuz o günlerde, "16 yaşındaki Belçikalı şantör" Luigi'yi, Little Tony'yi ve Frida Boccara'yı ağırlarız buralarda. Adamo da ikinci ve üçüncü Türkçe plaklarını neredeyse aynı anda sürmüştür piyasaya. "İsmini Haykırıyorum" ve "Sen Sevme Beni" adlı bu plaklar, yeni bir "Her Yerde Kar Var" olamayacaktır ama, bozuk telaffuz kontenjanında rahat rahat bir yer bulup, Adamo'nun şanına leke sürmeyecek bir miktarda satacaktır. Aynı kontenjandan Juanito'lu Los Alcarson da bir yer kapacaktır. Memlekete üç beş konser vermek üzere gelen bu grup, kısacık bir süre içerisine "etme beni ziyan" çığlıklı "Gardiyan" plağını sığdıracak ve çok sevilecek; bunun üzerine, solistleri Juanito da, devamlı olarak burada kalmaya karar verecektir; şans bu ya, ziyan da olmayacaktır. Fecri Ebcioğlu ve Sezen Cumhur Önal'ın değerli katkılarıyla başlamış *yabancı* harekatı bu kadarla da sınırlı kalmaz. Bu türde plak yapmak için, sanki herkes, 1965 yılının son aylarını beklemiştir. Peppino Di Capri, "Melankoli Ne Güzelsin"i yapar. *Milliyet* gazetesinin Pazar günleri

Frida Boccara



60'lı yıllar boyunca, çoğunluğu İtalyan, Fransız ve İspanyol olan şarkıcıların akınına uğradı memleketimiz. Geldiler, memnun kalıp döndüler, tekrar geldiler... "Festivaller Kraliçesi" olarak sunulan Frida Boccara da, "arkadaşım" demeyi tercih ettiği Luis Recatero ile birlikte, 1965 Kasım'ında geldi ve dönemin en önemli mekânı olan Kervansaray'da sahneye çıktı. Fransa adına katıldığı her yarışmada, bizim basının deyimiyle "birincilik ya da birinciliğe yakın bir derece alan" yıldızı seyretmek için herkes, "yemekleri alakart" ama "fiyatları normal" olan Kervansaray'a akın etti. Bu fiyatlarla baş edemeyenler ise, Pazar günleri yapılan matinelere koşturdu.

yayımlanan ilavesinin içinde yer alan Müzik Klübü sayfalarında, Türk popunun ilk plak eleştirilerinden biri bu şarkı için yapılır. Bu eleştiri muhtemelen, sayfanın tamamını titiz bir şekilde hazırlayan ve Türk popu ile ilgili kıpırdayan her yaprağa bu sayfalarda yer vermeye çalışan Doğan Şener tarafından yazılmıştır: "Peppino'nun ilk Türkçe denemesi. "Ozlem" ve "duser" gibi yanlış telaffuzların dışında aynı duyuş ve güzellikte okuyor. Plağın arka yüzünde ise Peppino, Rocker'leriyle müthiş klasını gösteriyor..." Doğan Şener, belki de işin *eleştiri* kanadında yeni bir çığır açacak bu satırlarda, Di Capri'nin orijinali de kendisine ait olan şarkısı ile Türkçe versiyonu karşılaştırmakta, Türkçe kusurlara bir parça alttan alarak değinip plağın 'B' yüzünden de söz etmeye fırsat bulmaktadır. Sacha Distel ve Marc Aryan da, sıraya giren diğer yabancı şarkıcılardır. Sacha Distel'in firması Pathe, öncelikle çok sevilen "Chanson Orientale" adlı şarkının İtalyanca versiyonu olan "Canzone Orientale"yi yayınlar. Kısa bir zaman sonra da Türkçe versiyon "Kime Derler Sana Derler" yayınlanır. Bu dönem yayınlanan bu tür şarkılar arasında en çok ses getireni de o olur. "Her Yerde Kar Var" misali, bu plaktan da her eve bir tane girecek, ergenlik dönemini atlatmış ya da atlatmak üzere olan erkek ya da kızlar, gözlerini meçhul bir noktaya dikerek sürekli bu şarkıyı dinleyeceklerdir: "Bir içim su, fidan boylum, bir tanem güzelim benim..." 1965 yılının bu sayfasını, "Türkçe plak dolduranlar arasında Türkçe'ye en yatkın şarkıcı" olan Marc Aryan kapatır. O da,

"Giorgina" adlı şarkısının, söz savaşlarının diğer büyük kanadı olan Fecri Ebcioğlu tarafından "Nasıl Evlenirsin Bu Lisanla" şekline sokulmuş hali ile çıkar karşımıza. Sacha Distel'in romantizmi yanında, biraz daha kanlı-canlı olan bu şarkı, işi gücü evde oturup müzik dinlemek olanları küçümseyen ve yeni başlayan motorsiklet merakına kendini mutlaka kaptırmış daha asi bir gençlik grubuna hitap eder. Biraz yabancı gruba, biraz da bizim gruba sokabileceğimiz Darvaş da "Siyah Gözler" ve "Moskova Geceleri" plakları ile kemanını konuştururken, Alpay ve Erol Büyükburç, bizim kanadın çalışkan isimleri olarak sivrilirler. Erol Büyükburç, kendi firması Star'dan üçüncü plağı olan "Margueritа"yı çıkarırken Alpay, daha da ileri gider ve Penguen armalı plakları ile piyasayı resmen bombalar: "Now I'm Alone" ve "Vagabundo" plaklarını neredeyse aynı anda piyasaya sürer ve Müzik Klübü'nün, Türk popunun ilk sağlamca listelerinden sayabileceğimiz "Plakların Savaşı" başlıklı listesinin tepesine yerleşir. "Tanınmış plakevlerinden alınan bilgilerden faydalanılarak meydana getirilmiş" bu listelerde Alpay, epey bir zaman keyif çatar ve Erol Büyükburç'un şarkısına yol vermez.

Yılbaşı yaklaşırken, şarkıcılarımız, herkesten farklı sahne showları için de yollara düşerler. Sıkı bir koşturmacaya girmiş olanlardan biri de Tülay German'dır. Goldfinger'da sahneye çıkacak olan Tülay German'ın, hepimize bir sürprizi vardır.

"C vitaminli Oralet'ten, bir bardak suya bir kaşık konarak, taze portakal suyu, taze mandalina suyu" niyetine içilmeye devam edilir; *Ses*'in yeni bir "Ayşecik" yaratma niyeti ile düzenlediği çocuk yıldızı yarışmasını Sema Atalay adlı bir çocukcağız kazanır; Opilca, "bacak ve kollardaki kılları çabuk ve kat'i olarak temizler"; Erol Büyükburç, bu kadar işinin arasına bir de, Öztürk Serengil'in kurduğu plak firmasına danışmanlık işini eklediğini açıklar; "oksijenli sabun tozu Tursil, çamaşırı kendi kendine yıkar"; gazinocular, Türkan Şoray'ın peşine düşmekten hâlâ sıkılmaz; Atıf Yılmaz, Zerrin Arbaş'tan yeni bir star yaratma konusunda ısrar eder; "Yasak Sokaklar"ın setinde beş gün dargın, bir gün barışık olarak kameraların karşısına geçen Kuzey Vargın ve Salih Güney, bu gerginlikle çekim sırasında bir kazaya sebep olur; "yeni dört bitkisel güzellik kremi ihtiva eden Kadil'li Reksona tuvalet sabunu, cildimizi korur ve günden güne düzgünleştirir" ve Ajda Pekkan, "filizi şifondan yapılmış Chanel" ve "yeşil saten düşesten yapılmış Christian Dior modeli" elbiselerle, "kadın modasından yeni çizgiler"i tanıtırken, *Milliyet* gazetesi, Türk popu ile ilgili ilk önemli anketin - oylamanın sonuçlarını açıklayacaktır.

Ankara Sanat Tiyatrosu, Sermet Çağan'ın "Ayak Bacak Fabrikası"nı sergilemeye başlar; İstanbul belediye başkanı Haşim İşcan, "Rusların İstanbul Belediyesi'ne beş yıl vadeli ve beş milyon dolarlık düşük faizli bir kredi açmalarından hemen sonra İstanbul Metrosu'na başlayacaklarını, metronun başlama ta-

Kadın modasından yeni çizgiler

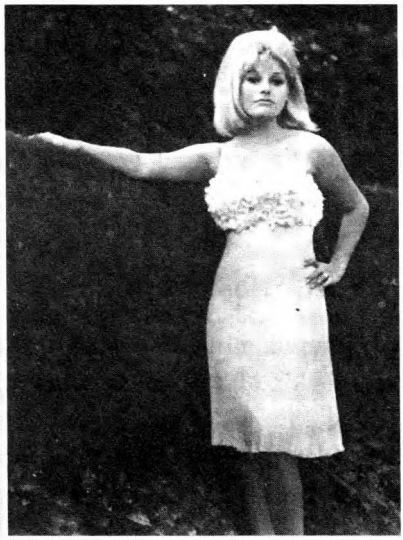
Ajda Pekkan, yalnızca şarkıları ile değil, giydikleri ve taktıkları ile de etkiledi herkesi. Her zaman en "Avrupai" bulunan starımızdı. Ne giyse olay oluyor, hemen ertesi gün bütün kadınlar onunkilere benzer kıyafetleri bulmak için yollara dökülüyordu. Kadınlar, 1980 yılının hemen başında, bu konuyu iyice abartmış ve şarkıcının Eurovision'da yarışacağı "Petrol"ü söylerken taktığı küpelerin aynısının peşine düşmüşlerdir. "Ajda'nın Petrol küpelerinden istiyorum" deniyordu tezgâhtarlara ve tezgâhtarların bilmiş bir eda ile verdiği küpeler hemen oracıkta takılıyordu kulaklara.

Ajda Pekkan, 60 ortalarında ise "bizden bir Sylvie Vartan" şeklinde çıkmayı seçmişti gazetecilerin karşısına.

70'lerin hemen başından itibaren Paris'i mesken tutan Ajda Pekkan'ın, her gidişi ve gelişi kıyamet kopartırdı. Gördüklerini, getirdiklerini anlatır, herkes de ağzı üç karış açık bir halde okur ya da dinlerdi; özellikle de moda konusunda söylediklerini...

24 Şubat 1971 tarihli *Hey* dergisinden:

"... Gelelim Fransızların giyim kuşamına. Paris'te bütün genç kızlar mini şort giyiyorlar şimdi. Dizlere kadar kadife çizmeler, kısacık bir mini şort ve maksi palto. İşte Parisli genç kızların yeni üniforması. Bunun dışında diz kapağının altına kadar uzanan midi etekler ve pelerinler de revaçta. Ayrıca genç kızlar arasında evlenmek son derece modası geçmiş bir müessese olarak görülüyor. Onlar sevdikleri insanlarla bir takım formalitelere girmeden beraber yaşamak fikrini benimsemişler..."



rihinden itibaren iki ila üç yıl içinde biteceğini, Boğaz'da, deniz seviyesinin yirmi metre altında su içi tüneli de yapılacağını" açıklar; Yaşar Güvenir, Mina'nın 60 başlarında meşhur ettiği bestesi "Crazy Baby"yi nihayet kendisi de plak yapmaya karar verir; Kadıköy'de, "Johnny Hallyday ve Sylvie Vartan'ı Sevenler Klübü (Club Des Amis de Johnny Hallyday et de Sylvie Vartan)" kurulur; Brejnev, "Türk - Rus ilişkileri iyi yönde" der ve aşağı yukarı herkesin baş sorunu gibi gözüken 'komünist Rusya' korkusu konusunda bir süreliğine de olsa rahat nefes aldırır; Türk Sineması'nın önemli isimlerinden Semra Sar, hanımlara tavsiyede bulunur ve "çamaşırda rendelenmiş sabun tozu yerine deterjan kullanınız" der ve "gelmiş geçmiş deterjanların en alası Pop" diye ağzından baklayı çıkarır; Adana'da, müzik dersinden sınıfta kalan Atahit Yeşil adlı

motorsikletli lise öğrencisi, öğretmeni Erdoğan Kükrekol'u tabanca ile ağır yaralar; işi hep bu olmuşa benzeyen Erkan Yolaç, telefonun başına, her gün 13:00 - 14:00 arası oturup rastgele çevirdiği numaralardan karşısına çıkanlara "alo" yerine "akfil" dedirtmeye çalışıp, başaranlara "akfil mamullerinden hediye" eder; Sezer Sezin, "sinema seyircisi karşısına yeni düzelttirdiği burnu ile çıkmaya" hazırlanır ve Cahit Oben'den ayrılan Fikret Kızılok, "3 Veliaht" ile birlikte "beat ritmini Türk folkloruna uygulamak" için çaba harcarken 1965 yılı bitecek, 1966 yılına girilecektir. "Saatler tam 12'yi gösteriyorken", Goldfinger'da "Qu'un Peu D'amour" adlı şarkıya başlayan Tülay German, şarkının ortasında, üstündeki siyah tül elbiseyi parçalayacak ve tülün altından çıkan ve "vücudunu saran altın rengi dapdaracık elbisesi" ile şarkıya devam edecektir. O saatte Goldfinger'da olmayanlar da vardır. Pariziyen, "6 striptiz'i ancak rüyalarınızda görebileceğiniz 10 striptiz tablosunda takdim" edip, sonra da kalbi sıkışmış olanlara bir nefes aldırmak kabilinden "Neşet Can ve orkestrası ile dans" vaad etmiş; Maksim ise, "Behiye Aksoy ve muazzam kadrosu"nu "bir kişi yalnız 60 lira"ya takdim etmiştir. Goldfinger'da yer bulamayanlar da buraları doldurmuştur.

Altın Yüzük Hoş Bilezik

1966 yılının ilk günlerinde müzik piyasamız, *Milliyet* gazetesinin anket sonuçları ile sarsıldı. *Milliyet*'in Hafta Sonu İlavesi içinde yer alan ve Doğan Şener'in hazırladığı Müzik Klübü, yıl boyu okur oyları ile seçilen şarkı ve şarkıcıları her hafta belirlemiş ve yayımlamıştı. Yıl sonunda gazete, haftalık oylama sonuçlarını üst üste koyarak yılın şarkıcılarını tesbit etme yoluna gitti. Türk popu ile ilgili olarak ilk defa bu kadar kapsamlı bir anket yapılmaktaydı ve denilebilir ki, bu sonuçlar ilk defa gerçek eğilimleri yansıtıyordu. *Milliyet* okurlarının oyları, belki tahmin edilen ama kimsenin hiçbir zaman emin olamadığı bazı doğruları da tescil etmişti. Türk popunun ilk günlerinden itibaren Erol Büyükburç ve Alpay arasında süregiden rekabet ve çekişme, Alpay'ın 1965 yılında arka arkaya yayınladığı plaklar ile onun lehine dönmüştü. Bu belli gibiydi, ama kimse de çıkıp bunu böyle adlı adınca söyleyemiyordu. *Milliyet* anketinin ortaya çıkardığı sonuçlardan biri bu oldu. Alpay, büyük bir oy farkı ile Erol Büyükburç'un önüne geçmişti. Bir süre sonra Erol Büyükburç, kendi firması Star'ın kapısına kilit asıp Pathe'ye geçecek ve uzun yıllar herkesin baştacı olmaya doğru gidecekti ama şimdilik Alpay'ın arkasından geliyordu. Kadın şarkıcı kategorisinde de durum buna benzemekteydi. Popun ilk kadın starı Tülay German, Balkan Festivali'ne gitmeyi reddettiğinde, Ayla Dikmen'e yalnızca bir festival kapısı açmış olmuyordu. Festival grubumuzun bayraklı - flamalı uğurlanmaları ve karşılanmaları, olduğu gibi okur oylarına yansımıştı. Ayla Dikmen, Tülay Ger-

man'ın önündeydi artık. Grup kategorisinde ise herkesi şaşkınlıklara sürükleyecek bir sonuca varılmıştı. Geçmişi ancak bir - bir buçuk yıla dayanan Mavi Işıklar, yılların tecrübeli bütün orkestralarını geride bırakıp birinciliğe yerleşmişti. Grubun, Altın Mikrofon sonrası elde ettiği popülerliğin, özellikle genç dinleyici tarafından çok sevildiğinin herkes farkındaydı, ama onlarca sıkı grubun mevcut olduğu bir alanda en öne geçeceklerini kimse tahmin etmiyordu. Mavi Işıklar, yalnız yaptıkları, çaldıkları müzik ile değil, sahne showları ile de herkesin dikkatlerini toplamıştı ve göründüğü kadarı ile bu, işe yaramıştı. Belki de bundan sonra, kıyafetlerine ve sahnedeki hareketlerine özen gösteren daha fazla grubumuz olacaktı. Gidiş, bu gidişe benzemekteydi.

Mavi Işıklar'ın popülerliğini, grubu yaratmış olan *Hürriyet* de kullanmakta gecikmedi. Gazete, Nisan ayında ikincisi düzenlenecek olan Altın Mikrofon yarışması ile ilgili duyurularını yaparken, en çok Mavi Işıklar'a yaslandı. Geçen yılın birincisi Yıldırım Gürses, akıllara bile gelmemişti: "Bugün Türkiye'de bir Mavi Işıklar adı ve orkestrası varsa, bunu doğrudan doğruya Hürriyet'in hazırladığı Altın Mikrofon'a borçluyuz. Fakat biz de, bu ilgiye layık olabilmek için hiçbir zaman çalışmalarımızı ihmal etmiyeceğiz... Tuttuğumuz yolun nankör bir yol olmadığını müzikseverler ilgileriyle bize bol bol ispat ettiler." Doğruya doğru; Mavi Işıklar, bu yarışma ile ortaya çıkmış ve kendisini gösterebilmişti. Mavi Işıklar, minnet borçlarını, Nisan ayında ikincisi yapılacak yarışmaya da katılarak ödemeye çalıştı. Normal olarak, şöhreti bu kadar yaygınlaşmış bir grubun artık herhangi bir yarışmaya katılmaması, kendisini yeniden sınanma durumunda bırakmaması gerekirdi. Ama Mavi Işıklar bu riskin altına girdi ve yarışmaya başvurdu.

Yarışma Nisan ayında başlayacaktı ve tam herkesi bunun heyecanı sarmışken, Türk popu başka bir haberle çalkalandı. Tülay German ve Erdem Buri, "29 Mart'ı 30 Mart'a bağlayan" geceyi Yılmaz Güney ile geçirmiş ve 30 Mart 1966 Çarşamba sabahı Paris'e gitmek üzere yola çıkmıştı. Temelli bir gidişti bu. Türk popu için canlarını dişlerine takmış ve daha yapabileceklerinin ancak binde birini yapabilmiş bu emsalsiz çift, rahat bırakılmamış, didiklenmiş ve canlarından bezdirilmişti. Gidişlerinden dolayı kaybeden Türk popudur. Tülay German, oralarda da kendisine, buradan hiç aşağı kalmayan bir müzik yaşamı kuracaktır. Kalbi hep burada olacaktır ama, Türk popuna eski usûl, ölümüne destek vermeye bir daha hiç o kadar vakit ya da imkân bulamayacaktır.

Ortalık Tülay German ve Erdem Buri'nin gidişi ile çalkalanırken Altın Mikrofon'un ilk elemeleri Kervansaray'da yapılır. Aralarında Zeki Müren ve Rüçhan Çamay'ın da bulunduğu 46 kişilik ön jüri, "dokuz saat fasılasız devam eden müsabaka sonunda" yedi orkestranın finale kaldığını açıklar. Daha önce yapılan açıklamalarda, finale beş orkestranın kalacağı söylenmiş, ancak "yarışmacılar arasında çok az puvan farkı olması" nedeniyle bundan vazgeçilmiş ve

finalistlerin sayısı yediye çıkarılmıştır. Ali Atasagun Dörtlüsü, Cahit Oben, Kent Yedilisi, Selçuk Alagöz, Silüetler, Türkiye Petrolleri Orkestrası ve elbette Mavi Işıklar finale kalabilen isimler olmuştur. Bu elemelerden sonra, tıpkı geçen yıl olduğu gibi yarışma kafilesi yollara düşer. Üstelik bu yıl, daha çok şehir gezilecektir. Bursa, Eskişehir, Ankara, Samsun, Konya, Adana ve İzmir konserlerinden sonra İstanbul'a gelinecek ve nokta burada konacaktır. Ön jürinin de yakınmalarına sebep olan, orkestralar değişirken sahne hazırlığının çok uzun sürmesi meselesi de, Fecri Ebcioğlu ile çözülecektir. Fecri Ebcioğlu hem konserleri sunacak, hem de işi biten grubun aletleri sökülür, yenisininki takılırken boşlukları doldurmaya çalışacaktır. Turne ile birlikte yeni yeni şeyler de öğreniriz. Mavi Işıklar, Adana'da "ye - ye'ci genç kızları" coşturmuştur mesela. Mayıs'ın başında, yarışma konvoyu nihayet işini bitirip İstanbul'a döner. İstanbul'un muhtelif yerlerindeki konserleri, Fitaş Sineması'nda yapılan son konser takip eder ve sonuçlar açıklanır. 12 konserde 13.411 oy kullanılmış ve Silüetler "4.563 rey alarak" birinci, Mavi Işıklar "2.850 reyle" ikinci, Selçuk Alagöz ise "2.382 reyle" üçüncü olmuştur. Yarışmadan sonra *Hürriyet*, verdiği sözü tutar ve yarışmacıların plaklarını basar. Ama bu plaklar, bir yıl öncesinde olduğu kadar ilgi görmez. Çünkü artık yeterince plağımız vardır ve piyasa geçen yıl olduğu gibi bu işe çok aç değildir.

Bir yandan çok eski ve köklü olan Sahibinin Sesi, Odeon ve Pathe gibi firmalar, diğer yandan Melodi ve Sayan gibi nisbeten yeni firmalar dört koldan 45'lik yayınlamaya başlamışlardır. Çok popüler iki isim olan Alpay ve Erol Büyükburç, tuhaf bir tesadüf eseri, aşağı yukarı aynı sıralarda kendi firmalarını kapatıp başka firmalara geçmişlerdir. Alpay, genç Sayan ile anlaşırken, Erol Büyükburç, kırk yıllık Pathe'nin kanatları altına girer. Pathe, Erol Büyükburç'un kendisine geçtiğini büyük gazete ilanlarıyla duyurur. Şirket, 1966 yılının ilk yarısında, Erol Büyükburç'un "Ağlarım" ve "Çilli Horozum" adlı plaklarını basar. Her iki plak, özellikle de birincisi epeyce sevilir ve satar. Alpay ise, şiirli bir plak yapar ilk olarak. "Ne Reviens Plus / Kirpiklerin Ok Ok Eyle" adlı şarkıların yanına bir de şiir eklemiştir. Bu plağı "I'll Always Love You / O Mio Signore" adlı plak takip eder. Ama Sayan firması, yalnızca Alpay ile ilgilenmemektedir. Türk popunun, özellikle Anadolu popun yeni kalesi olma niyetindedir ve "halkın istediği müziği verebilen ve mükemmel taklit kabiliyetine sahip" diye nitelendirilen Blue Boys'u, "mübalağa etmiyoruz, Shadows'tan farkları yok" şeklinde tanımlanan Silüetler'i ve Mavi Işıklar'ı bünyesine alacaktır. Mavi Işıklar, Hürriyet'ten çıkmış ilk iki plaktan sonra Odeon'da kısa bir mola ("Johnny Be Goode") verecek ve sonra uzun bir süre kalmak üzere Sayan'a geçecektir. Yeni sayılabilecek firmalardan bir başkası olan Melodi de Ayla Dikmen'in ilk plağını piyasaya verir bu sıralarda. Şarkıcının, geçen yıl Balkan Festivali'nde yarıştığı şarkı olan "Niksar'ın Fidanları"



Pathe: *Pathe, Erol Büyükburç ile, 1966 yılının hemen başlarında anlaşır. Erol Büyükburç, plaklarını, kendi kurduğu firma olan Star'dan çıkarırken Pathe'den reddedilemeyecek kadar önemli bir teklif alır. Erol Büyükburç'un, "önemli ve kıymetli" bir şarkıcıdan, süperstar payesini alacağı bir seviyeye çıkmasına da bu anlaşma sebep olur. "Ağlarım" adlı plak ile başlayan koşu, kısa bir zaman içerisinde onlarca plağa ulaşacak ve Erol Büyükburç, Türk popunun en popüler ve en çok para kazanan - kazandıran şarkıcısı haline gelecektir. Pathe, şarkıcıyı kendisine bağlar bağlamaz, bunu büyük gazete ilanlarıyla dosta - düşmana duyurmuş ve "popüler sanatkâr Erol Büyükburç'un tabiî sesiyle" kendi firmasında olduğunu ilan etmiştir.*

nihayet plak olabilmiştir. Devrini tamamladı gözüyle bakılan Şecaattin Tanyerli bile bir "aranjman"la çıkagelir o tarihlerde. Artık yalnızca bu formda olan plaklar satmaktadır ve Tanyerli de "Sevgili Gitarım" ile bu yolu denemek istemiştir. Plağın satışları değilse de basında çıkan eleştiriler sanatçının yüzünü yeterince güldürür: "Yeni modaya uymakla beraber stilini kaybetmeyen ve inandığı yolda yürüyen..." biri olarak tanımlanır Tanyerli. Tanju Okan üçüncü plağını ("Sokak Adamı"), Berkant ise birinci plağını ("Arabamın Atları") çıkarmıştır ve bunların dışında geri kalan bütün plaklar, nerdeyse geçen yıl başlamış olan "Türkçe söyleyen yabancılar" modasının devamıdır. Marc Aryan ("Moda Yolunda"), Miguel Amador ("Hatırla Beni"), Maya Casabianca ("Esmerim"), "Dario Moreno ("Aşkımız Bitti" ve "Mesut Ol Sen"), Patricia Carli ("Özlerim İstanbul'u"), Luigi ('Sensiz"), Theo Sarapo ("Senden Emin Olsam"), Johnny Hallyday ("Altın Yüzük"), Juanito ("Elveda Capri") ve Guy Marchand ("İspanyol Kadını"), elbirliği ile, Türk popuna neredeyse yüz yıl yetecek kadar şarkıyı 1966 yılının ilk altı ayında yaparlar. Sanki bütün dünya, "hadi kalkın, Türkçe plak yapıyoruz" diye bir kampanya başlatmış gibidir. Bu "kökü dışarda" harekat yetmezmiş gibi, Ajda Pekkan da aynı stan-

dartta iki plak yapar. Bir - iki yıl evvel, Serengil Plak'a yarım yamalak iki plak ("Göz Göz Değdi Bana" ve "On Yedi Yaşında / Her Yerde Kar Var") yapmış olan Ajda Pekkan, zaten bir zamandır bir türlü rahat edemediği Yeşilçam'dan müzik dünyasına göz kırpmakta ve şarkıcılık konusunda kendisini hep desteklemiş olan Fecri Ebcioğlu'nun cesaretlendirmesiyle, yeniden şarkı söylemenin yollarını aramaktaydı. Şarkıcı, henüz ("müzik mi sinema mı?") kararını tam olarak veremediği bu ara dönemde, Odeon etiketiyle arka arkaya iki plak yayınlar. Marc Aryan'ın plağı "Moda Yolunda"yı aynen, Patricia Carli'nin şarkısı "Özlerim İstanbul'u" ise başka ("İlkokulda Tanışmıştık") sözlerle plak yapar. Bu plaklar çok satılır, bu nedenle firmalar hep bu türde plaklar yapmaya gayret eder ama, başta Doğan Şener olmak üzere, epeyce sayıda eleştirmen de bunlara karşı kılıçları kuşanmamış değildir. Doğan Şener, bu modanın başını çeken Marc Aryan'ın son iki plağı için şunları yazar: "Parçaların orijinallerindeki mana ve zerafet Türkçelerinde tamamen kayboluyor. 'Yalan', 'eylülde gel' ve 'babandır' gibi zorlayıcı ve sevimsiz kelimeler, ünlü melodilerin çaptan düşmesine sebep olmuştur..." Doğan Şener, yalnızca ağzına birkaç numara büyük gelen kelimeleri telaffuz edemeyen Marc Aryan'ı değil, o ve benzerlerini altından kalkamayacakları kadar ağır sözcüklerin altına süren söz yazarlarını da eleştirmektedir. Yoksa "babandır" belki ama, "eylülde gel" sözcükleri neden sevimsiz olsun; zaten yıllar sonra, bu sözcüklerin en tepeye kurulduğu bir şarkıdan, Alpay bir şaheser yaratacaktır. Ama devir, bu tür eleştirilerin asgaride olduğu bir devirdir ve bu tip şarkı ve plaklar daha epey bir zaman devam edecek, ancak '60 sonlarında, başta Hümeyra olmak üzere, Moğollar, Cem Karaca, Fikret Kızılok, Selda ve Barış Manço'nun öncülüğü ile yükselen Anadolu pop vasıtası ile buna bir set çekilebilecektir. Ama henüz vakit erkendir, köşe başlarını henüz bu tür müzik tutmaktadır ve iyi şarkıcı ya da şarkılar, ancak bunlardan fırsat kaldığında kendilerini gösterebilmektedir. Bu tür şarkıcılarla çok fazla meşgul olan Odeon, yine de bir fırsatını bulur ve Erkut Taçkın'ın "Hang On Sloopy" adlı plağını yayınlar.

İş Bankası'nda açtıracağımız bir hesap ve alacağımız bir kumbara ile yavrumuza "tasarruf ve terbiye zevkini en tatlı yoldan aşılamış, hem de istikbalde kendisine faydalı olacak toplu paranın temel taşını da" koymuş olur, Erkin Koray, uzun bir süredir bulunduğu Almanya'dan döner ve "beat müziğinin Türkiye temsilcisi" olmak istediğini söyler; Amerikan Haberler Merkezi'nin ikinci katında Cazseverler Klübü açılır; "konserleri büyük çapta heyecan yaratan ve sahneye pembe bir tuvaletle çıkan" Petula Clark da memleketi ziyaret eden isimlerin arasına katılır; Gölgeler, Blue Boys (sonraları Mavi Çocuklar olacaktır), Genç Gitarlar ve başını Arda Uskan'ın çektiği Vahşi Kediler giderek adını duyurmaya başlar; dansöz Zennube, sevgilisi Berker İnanoğlu'nun "tabancasından çıkan kurşunlarla" yaralanır; basının "komünist

modası" olarak adlandırmaktan özel haz aldığı "siyah rob" her kadının üzerinde görülür; Göksel Arsoy, Yesari Asım Ersoy'un iki şarkısını plağa okur; Leyla Sayar, Muhterem Nur, Muzaffer Nebioğlu ve Nebile Teker, sinemadan sahnelere "dansöz" kılığında fırlar; Ecevit, "küskünleri ortanın soluna toplamak için il il dolaşmaya" niyetlenir; Fitaş ve Dünya sinemaları, "bütün dünyada çevrilen en hareketli filmler" için abonman satışına geçer; anneler, çocuklarının "severek yedikleri Pa - Ro'nun, bol kalorili" olduğundan hiç kuşku duymaz; George Harrison evlenir ve bütün basına "darısı Paul'ün başına" deme fırsatını verir; Pereja, "bütün dünyada kullanılan kolonya" Roger & Gallet'i, 17 lira fiyatla piyasaya verir; AST, Brecht'in "Arturo Ui'nin Yükselişi"ni Asaf Çiğiltepe yönetiminde oynar; müziğe ayırdığı geniş yer ile bilinen *Ses* dergisi, tıpkı geçen yıl olduğu gibi, bu yıl da *Hürriyet*'in Altın Mikrofon'u yokmuş - yapılmıyormuş gibi davranıp görmezden gelir; anne Cemile Büyükburç, elinde su dolu bir sürahi ile, oğlu Erol'u seksen konser sürecek Anadolu turnesine uğurlar; "her tabletinde bir büyük bardak taze süt" mevcut olan Nestle'nin "nefis sütlü çikolatası zevkle yenir, kuvvet verir" ve "Çingenenin Aşkı" adlı filmi çevirmekte olan Ayfer Feray, film setinde çok ciddi bir kaza geçirirken, müzik piyasamız üçüncü kere Balkan Melodileri Festivali'ne gitmek üzere hazırlıklara başlayacaktır.

Yaşar Güvenir, 1. Ankara Müzik Festivali'nde "en iyi şarkıcı" ve "en iyi besteci" ödüllerini alır; Hırant Lusikyan, "memleketimizi kaplayan hafif müzik cereyanı ile hakiki cazın ve caz orkestralarının öldüğünü" söyler; Metin Erksan'ın, sonraları "takıntının el kitabı" haline gelecek filmi "Sevmek Zamanı", daha vizyona girmeden "özel bir anlatım şekli ve alışılagelenin dışında bir deneme" olarak kabul edilmeye başlanır; Arçelik, "yaz ve kış, yiyecek ve içeceklerinizi ilk tazeliğinde muhafaza eder"; şarkıcı Nil Demirhan, bu işin yalnızca ses ile olmayacağına karar verip "sesi kadar dekolteleri ile ilgi toplayan şantöz" olur; ilk defa 1965 yılında Fenerbahçe için yapılmış "spor plağı"nın ikincisi de bu yıl Galatasaraylı Metin Oktay için yapılır ve şarkıyı Şevket Uğurluer seslendirirken Alpay ve Arkadaşları dörtlüsünden ayrılıp Almanya'ya gitmiş olan Durul Gence, "Amerikan müziği" yapmak niyeti ile Durul Gence 5'i kuracak ve solist olarak Erkut Taçkın ile anlaşacaktır. Durul Gence'yi yolcu etmiş olan Alpay da boş oturmamaktadır. 45'lik konusunda epeyce hızlı ve çalışkan olan sanatçı, 16 şarkının biraraya getirildiği ilk LP'sini Sayan'dan çıkarmak üzeredir; Türk popunun ilk albümlerinden biri olacaktır bu. 1966 yılının ikinci yarısında daha da önemli bir gelişme olur. Onlarca filme rağmen sinemada aradığını bulamayan Ajda Pekkan, nihayet müziğe dönmeye karar verecek, hızla çalışmaya başlayacak ve hem kendi kaderini, hem de giderek Anadolu popun hâkimiyeti altına girmeye başlamış Türk popunun çehresini değiştirecek olan "İki Yabancı"yı yapacaktır.

Gece Karanlık Eller Birleşmiş

1966 yılının ikinci yarısına, 3. Milli Orkestra'nın seçim heyecanı ile girilir. Balkan Melodileri Festivali'ne yine gidilecektir, niyet öyledir. Orkestra şeflerinden oluşan 19 kişilik jüri, Müzisyenler Sendikası'nda bir araya gelir ve festivale gidecek olan orkestra üyeleri tek tek belirlenir. Çıkan sonuçlar, aşağı yukarı geçen yılki gibidir. Solist olarak, ilk festivale de katılmış olan Tanju Okan, Erol Büyükburç ve Ayla Dikmen'in yanına eklenir. Piyanoda Şerif Yüzbaşıoğlu, solo gitarda Yurdaer Doğulu, ritm gitarda Selçuk Başar, tenor saks ve flütte Erol Erginer, klarnette Önder Bali, basta Alper Feyman ve bateride Salim Ağırbaş olacaktır. Ancak bu festivale üçüncü kere gitmek kısmet olmayacaktır. Türlü çeşitli gelişmeler olacak, dedikodular her yanı saracak ve sonuçta "gitmeyelim olsun bitsin" noktasına gelinecektir. Aslında Balkan Festivali ile ilgili dedikodular, üçüncü orkestramızın seçilmesinden çok daha öncesine dayanmaktadır. 1964 ve '65 yıllarında festivale gidip "birinci" olarak dönen orkestralarımızın işi çok abarttığı epeydir yazılıp söylenmekteydi. Hatta kimi gazeteler, ortada bir birincilik dahi olmadığını söyleme noktasına gelmişlerdi. Bazı gazeteciler, festivali düzenleyen ülkelerin konsoloslarıyla bile görüşüp bu işin aslını öğrenmek istedi. Söylenenler ve yazılanlar sahiden tuhaftı. Bir "bayrak - flama" ordusu eşliğinde karşılanıp baştacı edilmiş millilerimizin, şimdi de, birinci olmayabilecekleri söyleniyordu. "Bulgar viskonsülü Arguir Konstantinov, Balkan Festivali'nin gayesinin sadece Balkan devletlerini bir araya getirmek olduğunu, festivalde bir klasmanın asla bahis konusu olamıyacağını kesin bir dille" açıklar basın mensuplarımıza. Gazeteler, müzisyenlerimizin bu festivali çok istismar ettiklerini ve her kulübün kapısına "Balkan birincisi filanca çalıyor" ilanlarını astırmanın çok ayıp olduğunu yazmaya başlarlar. Bütün bu söylentilere, Şerif Yüzbaşıoğlu çok kısa bir cevap verir: "Şüphesiz birinciyiz çünkü madalyamız var..." Ancak kısa bir süre sonra, "madalya" denilen şeyin de, festival sırasında, neredeyse herkese dağıtılmış olan "hatıra rozeti" olduğu ortaya çıktı. Orkestradan kimsenin ağzını bıçak açmıyordu, çünkü Şerif Yüzbaşıoğlu'nun bütün elemanlara, festivale gitmeden önce "kendi izni olmadan, orkestra elemanlarının demeç" veremeyeceğini belirten ve buna aykırı hareket edenlere 50 bin lira tazminat cezası" öngören birer mukavele imzalattığı da ortaya çıkmıştı. Bu nedenle de, cezadan ürken müzisyenlerin ağzını bıçak açmıyordu. Aslında, derece olsun olmasın, bu festival Türk popuna yeterince hareket getirmiş, çoğu şeyin ("Burçak Tarlası" 45'liğinde olduğu gibi) işaret fişeği olma görevini üstlenmişti. Ama müzisyenlerimize (ya da belki Müzisyenler Sendikası'na) bu kadarı yetmemiş, işe dereceler, birincilikler karışınca her şey dağılmıştı. Varto'nun büyük bir deprem ile sallandığı, Abdi İpekçi'nin köşesinde "Zavallı Doğu" diye başlıklar attığı o günlerde, de-

Madalya

Yeni İstanbul gazetesinden:

"Suçlu Kim?

Bilindiği gibi, kendilerine "Milli Orkestra" ismini veren cazcılar, iki yıldır Türk halk efkarını ve basını aldatarak kendilerini birinci göstermişlerdir. Bulgar Basın Ataşesi, geçenlerde verdiği beyanatta, bu festivalde birincilik olmadığını ve iştirak eden bütün ekiplere madalya verildiğini söylemiştir.

Bulgaristan'ın Burgaz şehrinde dün başlayan Balkan Halk Şarkıları Festivali'ne bu sefer katılamayan Türk Milli Orkestrası'nın kafile başkanı Muammer Yeşil ile Türkiye Müzisyenler Sendikası başkanı Şerif Yüzbaşıoğlu, dün bir basın toplantısı düzenlemişler, festivale katılmaktan vazgeçilmesi nedenlerini açıklamışlardır.

Yüzbaşıoğlu büyük tepki yaratan bu olayın tek sorumlusunun Erol Büyükburç olduğunu, kendisinin mahkemeye verilerek yüz bin lira maddi ve manevi tazminat isteneceğini, ayrıca sendika yönetim kurulunda da durumunun görüşüleceğini söylemiştir... Sendika başkanı, "neden yedek solist hazırlanmadı, Erol ölseydi yine orkestra gitmeyecek miydi?" sorusuna da "evet bu bizim hatamızdı, tecrübe oldu, gelecek yıl iki erkek iki kız solist hazırlamak zorunluluğunda olduğumuzu anladık" şeklinde cevap vermiştir...

Kafile başkanı Muammer Yeşil ise, geziden vazgeçilmesinde orkestra şefi Yüzbaşıoğlu'nun da sorumlu olduğunu, Büyükburç'un mahkemeye verilmesi konusunda sendika yönetim kurulunun şimdilik bir kararı bulunmadığını söylemiştir...

Kendisine sorumluluk yüklenen Erol Büyükburç da, "ben festivale katılmamazlık etmedim, ancak çalıştığım müessese ile sözleşmem vardı. Müesseseden izin alamadığım için gittiğim takdirde yüz bin lira tazminat ödemem gerekiyordu. Başka düşünce taşısaydım bir aydan beri prova çalışmalarına katılır mıydım?" demiştir...

Orkestranın diğer solisti Tanju Okan ise üzgün olduğunu belirtmiştir..."

Erol Büyükburç, çalıştığı yerin patronundan izin alıp gidemiyor. Patron "bu festival zaten turistikmiş" diyor. Orkestra şefi, Erol Büyükburç'un yerine önerilen Erkut Taçkın'ı da "yetişmez" deyip reddediyor. Havalar eskisi gibi esse, hiçbir tatsızlık olmadan gidilecekmiş gibi gözüküyor. Ama "Türk halk efkarı" yarışmanın niteliğini artık sorgulamaya başlamıştır ya, gidip diğer ülkelerin aldığı madalya ya da rozetlerin aynısından alıp dönmeye değer mi? Gidenlerin eline (en azından döndükten sonra buralarda) ne geçecekti ki?



dikodular bu kadarla sınırlı kalmaz. Zaten 3. Milli Orkestra'nın seçimleri, festivalin "turistik bir festival" olduğu söylentileri ortalığı sarmışken yapılmıştı; ama seçim buna rağmen yapılmıştı, yani sendikanın niyeti festivale üçüncü sefer katılmaktı. Artık ağızların kapalı kalmasını gerektirecek bir durum kalmadığından, önceki iki yıl yalnızca fısıltılar halinde dile getirilen bütün itirazlar, yüksek sesle ulu orta söylenir oldu. Orkestranın seçim yöntemi en çok tartışılan konuydu. "Memlekette yüzden fazla orkestra şefi varken, bunların içinden neden yalnızca on dokuzunun seçici görevi üstlendiği" en çok sorulan şeydi. Bunu soranlar, arkasından hemen şunu ekliyorlardı: "(Şerif Yüzbaşıoğlu kastedilerek) insan nasıl hem aday olur hem de jüride yer alır?" Doğruya doğru, pek de olacak şey değil ama Şerif Yüzbaşıoğlu'nun pozisyonu sahiden tam da buydu. Orkestra, bütün bunlara kulaklarını tıkamış ve provalara başlamışken, bu sefer de gazinocular kralı Fahrettin Aslan'ın açıklaması ile sarsıldı. Fahrettin Aslan da, "festivalin bir turistik festival olduğu" söylentilerine dayanarak, kendisine uzun bir mukavele ile bağlı bulunan Erol Büyükburç'a işi geçici bir süre bırakma izni vermeyeceğini açıklıyordu. Festivalde "Ağlarım"ı söylemeye hazırlanan Erol Büyükburç, arkadaşlarına, elinden bir şey gelmeyeceğini söyleyip çekilir çekilmez, Şerif Yüzbaşıoğlu, önce Erkut Taçkın'ın peşine düşüyor ve onu razı etmeye çalışıyor, sonra da Müzisyenler Sendikası'nda yaptığı bir basın toplantısı ile "bu sene festivale katılmayacağız" açıklamasını yapıyordu. Son nokta konmuştu. Bu sene festival yoktu. Yüzbaşıoğlu, Erol Büyükburç'u suçluyor ve "yüz bin liralık tazminat davası açacaklarını" söylüyordu ama sendika yöneticilerinin söyledikleri bambaşkaydı. Onlar, asıl Şerif Yüzbaşıoğlu'nun suçlu olduğunu, ilk toplantıda onu istifaya davet edeceklerini söylüyorlardı. Aslında her şey olacağına varmıştı. "Birincilik madalyası"nın aslında bir "hatıra rozeti" olduğu ortaya çıkmıştı ve bu nedenle festivale bir daha gidilmesi iyice anlamsızlaşmıştı. Dönüldüğünde, elde bayrak uzun kuyruklar bulunamayacaksa gitmenin ne anlamı olabilirdi?

Balkan Festivali rüyası kötü bir şekilde sona erer ama, her anı herkesin gözü önünde geçen Altın Mikrofon'a güven tamdır ve yarışmaya katılan gruplar derin bir şekilde gönüllere basılır. Geçen yıl Mavi Işıklar'ın becerdiğine yakın bir durumu, bu yıl Siluetler başarmıştır. Devir artık Siluetler'in devridir. Altın Mikrofon'u kazanan grubun peşine bütün basın düşmüştür. Her yerde röportajları yayımlanır, plaklarının satışı başını alır gider. Grup adına konuşan Mesut Aytunca'nın Türk popu konusunda fikirleri oldukça ilginçtir ve diğer genel görüşlerle taban tabana zıttır: "Sözlü aranjmanlar Türkçeyi bozmakta, güzel dilimize kişiliğini kaybettirmektedir. Bu nedenle enstrümantal aranjman yapılması gerekir. Sözlü aranjman modasının devam edeceğine kani değiliz..." Mesut Aytunca elbette yanılır, gelecek 'enstrümantal aranjman'ın değil, 'sözlü aranjman'ındır. Sahneye çıktıklarında, "perdenin ilk açılışında yüzleri gözük-

mediği, dinleyicilerin karşısına ışık oyunlarıyla 'siluet' olarak çıktıkları için" Siluetler ismini almış olan grup, "bir Kürt havası" olarak niteledikleri "Lorke Lorke" ve "Dede Efendi 66" gibi şarkılarıyla Türk popunda oldukça radikal rüzgârlar estirecektir, ancak ne yazık ki o dönem için epeyce fazladırlar ve bir süre sonra meydanı diğerlerine bırakıp çekilmek zorunda kalırlar. Siluetler'le birlikte, son dönemde yaygınlaşan Türkçe plaklar hakkında iyi şeyler söylemeyen bir orkestra daha vardır: Ferdi Özbeğen Orkestrası. "Hariciyeci olmak isterken, hafif müziği tercih" etmiş olan "devamlı gülen yüzü ve efendi halleriyle hemen sempati kazanan bir genç" olan Ferdi Özbeğen, kendi adını taşıyan orkestrası ile harikalar yaratmaktadır. Dünyaca meşhur Cazino di Liban'da "iki yıl başarıyle çalışıp dünya vedetleriyle arkadaş olmuş" Aydemir Mete dışındaki diğer elemanların hepsi oldukça gençtir. Bu elemanlar Emin Aydın, Mustafa Özkent, Okay Temiz ve solist olarak da Esin Engin'dir. Ferdi Özbeğen, "her tarz müziğin tam karakterini" vermekten yanadır ve sahnede ya da plaklarda, dışardakinin aynısını yapmaya gayret edenleri "plak taklitçiliği" ile suçlamaktadır. Bir de işin "caz" tarafı vardır. Ülkemizde caz müziğinin gelişmesi için ellerinden gelen her gayreti göstermiş, bu işe gönül vermiş ama istemeyerek de olsa Türk popuna yol açmış müzisyenlerimizin arasında, hâlâ inatla cazda ayak direyen ve önlerine sürülen ciddi teklifleri ellerinin tersiyle iten isimler vardır. Bunların başında Ayten Alpman ve Özdemir Erdoğan gelmektedir. Her iki sanatçının kapısı, hem Fecri Ebcioğlu hem de Sezen Cumhur Önal tarafından ısrarlı bir şekilde çalınır ama bir işe yaramaz. İsveç'te aldığı caz eğitimi ile kendisini her zamankinden daha güçlü hisseden Ayten Alpman, Türkçe şarkı söylemeye var gücüyle direnmektedir ama gönlünden geçtiğince şarkı söyleyecek mekân bulamamakta, bulduğunda ise karşısında çoğunlukla boş masa görmektedir. Boş olmayan bir iki masanın bir tanesinde ise mutlaka Fecri Ebcioğlu olmakta ve "görüyorsun işte" demeye getirerek sanatçıyı razı etmeye çabalamaktadır. Özdemir Erdoğan ise bir parça daha şanslıdır. Erdoğan, Turhan Eteke, Günnur Perin, Ayhan Yünkuş ve Lamia (Doyran) ile birlikte İsmet Sıral'ın orkestrası içinde yer almaktadır. Gelmiş geçmiş en iyi orkestralarımızdan biri olarak sayabileceğimiz bu 'rüya' orkestra, kolaylıkla olmasa da çalışabilecek mekân bulmakta, idare etmeye ve dağılmamaya çalışmaktadır. Ama bütün bunlar çok fazla sürmeyecektir. Türk popu, her şeyi önüne katıp sürüklemeye başlamıştır, buna direnmek boşunadır ve Ayten Alpman ile Özdemir Erdoğan gibi direnen son kaleler de bir yıla kalmadan yıkılacak ve stüdyonun yolunu tutarak Türkçe şarkı kaydedeceklerdir.

1966 yılının Eylül ayında ise Ajda Pekkan'ın, uzun bir süredir kafasında evirip çevirdiği, müziğe geri dönme işi gerçeklik kazanır. Bir yıl evvel Adana'da sahneye çıkmış ve basın mensuplarının "yuhalandı, çürük yumurta - domates yağmuruna tutuldu" diye cümle aleme ilan ettikleri berbat bir gece

yaşamış olan Ajda Pekkan, şimdi bambaşka bir durum ile karşı karşıyadır. Fahrettin Aslan, Ajda Pekkan'ı, Maksim'in Zeki Müren'li kadrosuna almak istemektedir. Fahrettin Aslan, Zeki Müren ve Maksim isimleri yanyana geldiğinden, basın işi bu sefer "Adana"ya çeviremeyecektir ama sanatçımızın çekindiği bir başka konu daha vardır; acaba film yapımcıları bu işe ne diyecektir? Çünkü Ajda Pekkan, henüz sinemayı tamamen bırakıp müziğe dönme gibi bir niyet taşımamakta ve ikisinden de ekmek yemek istemektedir: "Acaba film artistliğime zararı olur mu şantözlüğün? Bence olmaz ama, yerli filmcilerin neye kızacağı belli olmaz..." ve benzeri soru ve yakınmalar, Fahrettin Aslan ve Zeki Müren tarafından tatmin edici şekilde cevaplanmış olmalı ki, Ajda Pekkan teklifi kabul eder ve Maksim'de sahneye çıkmaya karar verir. Ama bu sefer işi daha sıkı tutacaktır. Yalnız sahne ile yetinmemeye karar verecek ve daha önce yaptığı 3,5 plağı unutmaya ve unutturmaya çalışarak, yeni bir başlangıç yapma niyeti ile Fecri Ebcioğlu'na çalışma emrini verecektir. Bu yeni dönemde, Fecri Ebcioğlu'nun Ajda Pekkan için yaptığı ilk şarkı, "İki Yabancı" olacaktır. Bu plakla birlikte, kaderde bol olan garip cilvelerin bir tanesi daha tecelli edecektir. Yıllar sonra Ajda Pekkan'ı süperstar payesine eriştirecek şarkıları yazacak olan Fikret Şeneş de, hemen hemen aynı sıralarda, ilk Türkçe sözlerini yazmanın heyecanı içinde, aynı şarkıyı (Frank Sinatra'nın "Strangers In The Night" adlı şarkısı), aynı isimle ("İki Yabancı") Tanju Okan için hazırlamaktadır. Daha önce, Erol Büyükburç için yazdığı İngilizce şarkı sözleri ile adını duyurmuş olan Fikret Şeneş ve Türk popunun resmî açılışını yapan Fecri Ebcioğlu'nun yolları aynı şarkıda kesişmiştir. Pekkan ve Ebcioğlu çifti, iki yabancının elleri birleşmemiş ve kalpleri sözleşmemişken, dönemin en önemli firmalarından Regal ile anlaşma yapmışlardır; firma stüdyoya girilmesini beklemektedir. Fecri Ebcioğlu sözleri bir telaşla yazar ama plak için bir şarkı daha lazımdır. Nasılsa o zaman telif melif hak getiredir, başkalarının yazdığı hazır şarkı çoktur, bunların arasından, sanatçının 90'ların sonunda yeniden başvuracağı bir isim olan Cher'in "Bang Bang"i seçilir ve bu plak, Serengil ve Odeon'dan çıkmış olan diğer plaklar görmezden gelinerek "Ajda Pekkan'ın ilk plağı" diye piyasaya sürülür. Sanatçı ve etrafındaki herkes, 60'ların başındaki müzikal geçmişi hatırlamak istememekte ve "sinemadan sahneye" serisinin parlak bir versiyonunu gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Bunu becerirler de. Ajda Pekkan, göz kamaştırıcı kıyafetleri ile Maksim sahnesini sallamış, objektiflere Zeki Müren'li gülümseyen pozlar vermiştir. Allah için plak da satmıştır ve devamının gelmemesi için hiçbir neden yoktur. Bu nedenle şarkıcının altıncı, Regal döneminin ikinci plağının hazırlıklarına girişilir ve "Dönmem Sana" adlı bu plak kısa sürede vitrinlerde yerini alır. Plak, Regal'in gazetelere "Ajda Pekkan bombası" başlığı altında verdiği ilanlarla desteklenir ve "Türkçe sözlerini Fecri Ebcioğlu'nun yazdığı melodileri, Durul Gence 5 çaldı" diye du-

Gazeteler

Milliyet'in Hafta Sonu İlavesi'nin birinci sayfasından:

"Perdeden sahneye:

Beyaz perdemizin vamp oyuncularından Ajda Pekkan, kendisine dolgun bir para karşılığında gazinosunda şarkı okumasını teklif eden gazino sahibinin istediğini geri çevirmemiş ve oyunculuğun yanısıra sahneye de geçivermiştir. Bir süre önce, Adana'ya şarkı söylemek için giden Ajda Pekkan, daha ilk seansında falso vermiş ve Adana'ya gitmesiyle İstanbul'a dönmesi bir olmuştu. Fakat bu seferki denemesinde okuduğu gazinonun müşterilerini memnun eden genç kadın bu meslekte dikiş tutturacağını ortaya koymuştur. Gecede bin liranın üstünde bir para alan Ajda Pekkan, sinemadaki bir aylık kazancını şarkıcılığıyle bir haftada çıkartmaktadır. Bu gidişle Ajda Pekkan, sinemaya sırtını çevirirse şaşmamak doğru olur..."

Muhabir, tamamen haklı çıkar.

yurulur. Gazeteler ve dergiler, işin Adana kısmını tamamen unutmuşlardır. Artık söz konusu olan bir ihtişam ve başarı öyküsüdür.

Ajda Pekkan'ın da Regal etiketli iki 45'lik ile katıldığı plak çeşidimiz giderek artmaktadır. Önceleri tek tek sayılabilecek kadar az olan Türkçe plak sayısı başını almış gitmiştir. Alpay, "ilk defa bir melodinin hem Fransızcası, hem İngilizcesi aynı plakta" sloganı ile piyasaya sürülen "Et Je Sais"yi yapar. Altın Mikrofon beşincimiz Kent Yedilisi, "Seninle Bir Sonbahar" ve "Kızılcıklar Oldu mu?" adlı iki plağı arka arkaya çıkarır ve her ikisinden de eleştirmenler nezdinde sınıfta kalır. Ecnebi şarkıcılarımız, harekatlarına devam ederler. Patricia Carli, "Bir Gün Sana Döneceğim", Jean - Yves Grant "Sonbahar Yaprakları" ve Tony Cucchiara da "Tatlı Yalan"ı yapar. Bizimkiler ise, tam tersi, hâlâ yabancı dilde şarkı yapmaktadırlar. Alpay'ın dışında, Barış Manço "Une Fille", Erkut Taçkın "Cadillac" ve Füsun Önal "You Don't Have To Say You Love Me" adlı plakları yapar. Asu Maralman'ın ablası Nonna Bella da açılışı yapmıştır. Nonna Bella, Coşkun Plak etiketi ile, başını "Hıngala" adlı şarkının çektiği ve eleştirmenlerin yerin dibine geçirdiği dört şarkılık bir EP yapmıştır. Nonna Bella gibi Erkin Koray da, yaptığı "Bir Eylül Akşamı" adlı plakla eleştirmenlere yaranamaz: "Çok iyi bir müzisyen fakat her iki beat denemesi kendi çapında değil, uğraşır daha titiz davranırsa mutlaka nefis eserler ortaya koyacak..." diye yazar gazeteler. Bir sonraki plak olan "Balla Balla"da ise tam not gelir Erkin Koray'a. Erkin Koray ve grubunun, "Rainbows'dan farkları" yoktur. Erkin Koray, eleştirmenlere kulak vermiş ve "nefis eserler" koymuştur ortaya. 1966 yılının ikinci yarısının asıl şampiyonu ise hiç şüphesiz Erol Büyükburç'tur. Balkan Festivali dedikodularının kendisini

etkilemesine izin vermemiş, sahne ve stüdyo arası mekik dokumuştur. "Gülle Bülbül", "Postacı", "Son Tren" ve "Granada" adlı tam dört plak yapar Erol Büyükburç bu süre zarfında. Firması Pathe, özellikle "Son Tren" üzerinde çok durur ve bu plağı "üç büyük şöhret bir arada: Fecri Ebcioğlu şiirini yazdı, Erol Büyükburç okudu, Darvaş sihirli kemanı ile refakat etti ve Son Tren hareket etti" şeklinde kafiyeli ilanlar vererek duyurur.

Halit Refiğ'den ayrıldıktan sonra Ahmet Mekin ile büyük aşk yaşamaya başlayan ama bunu şiddetle inkâr eden Nilüfer Aydan nihayet kulübün birinde "foto muhabirlerine" yakalanır; "tanınmış Türk müziği sanatçısı Akile Artun'un İngiltere'de müzik tahsil eden kızı Suna Artun" yurda döner ve İlhan Feyman Orkestrası'na katılır; "saf ve platonik bir aşkla sevişen" Selma Güneri ve Yusuf Sezgin nişanlanır; Jacques Brel, "tek motorlu kırmızı-beyaz bir uçakla Yeşilköy'e iner, Çınar Oteli'nin 103 numaralı dairesine yerleşir" ve Lübnan'da birlikte çalışmış olduğu müzisyenimiz Aydemir Mete ile buluşarak yeni projeleri üzerinde konuşur; onlarca filmde dede rolüne çıkmış Hulusi Kentmen, "bir erkek torun sahibi" olup sonunda sahici dedeliği tadar; Yılmaz Güney - Nebahat Çehre aşkı devam eder ve "zayıflayacak yerde, tamamen aksine gün geçtikçe" kuvvetlenir; *Ses* dergisi, hiç Türkçe şarkı yokmuş gibi "Haftanın Plakları" listelerini hâlâ silme yabancı şarkılardan oluşturur; birlikte çalıştıkları As Klüp'te tanışıp büyük aşk yaşamaya başlayan Gönül Turgut ve Mehmet Horoz evlenir ve "Şişli'de döşedikleri eve" yerleşir; "Türkiye'de en iyi beat müziği çalabilen" Durul Gence, "Zeki Müren'e hafif müzik zevkini" aşılar ve Yeşilçam yapımcıları, "Karaoğlan" Kartal Tibet'in karşısına "Malkoçoğlu" Cüneyt Arkın'ı çıkarırken, yabancı şarkıcılar, Türkçe şarkı söyleme işini abartarak piyasayı bu türde plaklara boğarlar.

Kadınlar, "elastiki, vücudu korse gibi saran, serin tutan, kolay yıkanan, çabuk kuruyan, ütü istemeyen, sıhhi Vog - Eva külotları"nı kapış kapış satın alır; uzun bir süredir yurtdışında bulunan "bir numaralı caz piyanistimiz" Nejat Cendelli İstanbul'a gelir ve "eski dostlar ile sabahlara kadar süren jam - session'lar" yapar; kalipso kralımız Metin Ersoy, "Türk folklor şarkılarını kalipso ritmi ile söyliyeceği" bir Avrupa turnesine çıkar; Ay-Feri, (artık ne yazdılarsa) "art düşüncelere sahip kimseler diye vasıflandırdığı şahısların kendisi için yazdıkları haberlere" üzülür; 1966 Türkiye güzellik kraliçesi olarak İnci Asena seçilir; Sevda Ferdağ, "hayatımda yalnızca Tamer Yiğit'i sevdim" itirafında bulunur; "güzelliği ile herkesi büyüleyen Fransız şarkıcı" Annie Berrier yeniden İstanbul'a gelir; ünlü çocuk yıldızlarımız Zeynep 'Ayşecik' Değirmencioğlu ve Parla Şenol, nihayet "Çalıkuşu" filminde bir araya gelir; uzun süredir yurtdışında bulunan ve "Çıt Çıt Twist" ile "folklorumuzun hafif Batı müziğine aranjmanında önderlik eden" Barış Manço, uzamış saçları ve birlikte çalıştığı Les Mistigris adlı grupla memlekete döner; Ediz Hun, sekiz aydır gizli

kalmış bir aşk macerasının içyüzünü açıklar ve "Hülya Koçyiğit ile evlenmeyi düşünmüştüm" diyerek herkesin yüreğini çarptırır; "nefis, lezzetli, fevkalade muvaffak olmuş yemekler pişirmek" isteyenler Vita kullanmaya devam eder; "yaşadığı düzensiz hayat yüzünden hak ettiği seviyeye erişemeyen Tanju Okan, bu yıl her türlü aşırılığa ve başta içkiye paydos" der; Sylvie Vartan ve Adamo, bir kere daha gelir ve "Istanbul'u bir defa daha" fetheder; Berkant, *Ses* dergisinin sinema yarışmasına başvurur ve ikinci elemeye girmeye hak kazanır ve müziğe tam beş yıl ara veren Rüçhan Çamay, Klüb Batı'da yeniden sahneye çıkarken Erol Büyükburç, plak üstüne plak yaparak rekor kırmaya devam edecek, Boğaziçi Müzik Festivali üçüncü, Balkan Melodileri Festivali ise ikinci seferde takıldığı için Altın Mikrofon, artık rakipsiz kalacaktır.

Duydum Annemden, Evlenmişsin Bir Esmerle

1967 yılına, bir evvelki yılın en iyileri açıklanarak girilir. Yılın en başarılı şarkıcı ve gruplarını geçen yıl seçmeye başlayan *Milliyet*'e, bu sefer *Ses* dergisi de katılmıştı. *Milliyet* okur oyları ile seçmeyi tercih ederken, *Ses*, tamamen subjektif ve tamamen sayfayı hazırlayanların gönlüne göre bir seçim yapmıştı. *Milliyet* okurlarının, tam 33.948 oy vererek erkek şarkıcılar sıralamasında birinciliğe oturttuğu Alpay, *Ses*'in listesine hiç giremiyorken, *Milliyet* okurları pek az oy verdiği için ilk ona bile giremeyen Salim Dündar, *Ses*'in listesinde beşinci en iyi şarkıcı gibi gözükmekteydi. Altın Mikrofon'un üne kavuşturduğu Mavi Işıklar ve Siluetler ise, *Ses*'in en başarılı grup kategorisine girmemişlerdi bile. Bu iki grubumuz, *Milliyet* okurlarının yarısından fazlasının oyunu alarak birinci ve ikinci olmuşlardı oysa. Türk popunun en başarılı, en çok satan plak, şarkıcı ya da gruplarının seçilmesine, listelenmesine; böyle birbirinden çok farklı, hatta taban tabana zıt listelerin oluşturulması ile başlanmıştı ve bu işe hep böyle devam edilecekti. Gazeteler, dergiler ve radyolar, bu işi sağlam kıstaslara oturtmak ve nispeten gerçek durumu kavrayacak listeler yapmak yerine her zaman kolay yolu seçecek ve bu işi, sevdiklerine ya da çevrelerine paye dağıtma fırsatı olarak göreceklerdi. Doğan Şener'in *Milliyet*'teki Müzik Klübü sayfalarını ve sonra başına geçeceği *Hey* dergisinin listelerini bunun tamamen dışında tutmak gerekiyor. Doğan Şener, neredeyse bütün yaşamı boyunca, bizim memleketimizde de, Billboard tarzı, sağlam kıstaslara dayanılarak hazırlanan bir liste geleneği oturtmak istedi. Bunu da, radyoların şarkıları çalma sayısı ya da süresine, plakların satış rakamlarına ve okurlarının oylarına dayanarak yapmaya çalıştı. 60'lı ve 70'li yıllarda pekala da becerilebilen bu iş, 80'li ve özellikle 90'lı yıllarda tam anlamı ile çığırından çıktı ve listelerin, özellikle de Kral TV'nin yayına başlaması ile birlikte, maddi manevi her türlü çıkar karşılığı oluşturulduğu söylenmeye başlandı. Bu konudaki şikâyetler önce fısıltı halin-

de, sonra da yüksek sesle dile getirildi. 2000'li yıllar ile birlikte, bu konuda kimsenin en ufak bir kuşkusu kalmadı ve herkes bunu son derece olağan bulur oldu. Türk popuna ayırdıkları yer ile son derece önemli bir görevi yerine getirmekte olan *Milliyet* ve *Ses* gibi iki önemli kaynağın, birbirinden bu kadar farklı listeler hazırlamış olması elbette herkesin dikkatini çekti ve hem listeler, hem de listelerde yer alan isimler üzerine epeyce uzun sürecek ağız kavgalarının yapılmasına sebep oldu. Bu iş, birkaç ay sonra yapılacak Altın Mikrofon Yarışması'nın öne çıkacak isimlerinden biri olan Cem Karaca'nın, basında yayımlanan mektubu ile de tavana vurdu.

Ama bundan daha önce çok önemli bir gelişme oldu. Yola, ilk günlerden itibaren grup ya da orkestra ağırlıklı olarak başlamış ve o güne kadar öyle devam etmiş olan Türk popu, plaklarla birlikte gelen popülerlik neticesinde, merkezine şarkıcıları almaya başladı. Erol Büyükburç ve Alpay gibi çok popüler şarkıcılar bile, o güne kadar ancak orkestraları ile birlikte var olmuş ve işe öyle devam edebilmişlerdi. Şantöz ve şantör olarak adlandırılmış şarkıcılarımızın hepsi, kendilerini bağımsız bir şarkıcı olarak değil, ancak bir orkestranın üyesi ya da elemanı gibi görmüş, bir orkestranın önünde *solist* olarak şarkı söylemiş, tek başlarına ayakta durabileceklerini, bağımsız çalışabileceklerini akıllarına dahi getirmemişlerdi. "Dans şarkıcılığı" olarak da adlandırılan bu durum, 1967 yılının hemen başından itibaren, yerini "show şarkıcılığı" olarak adlandırılan bir eğilime bırakır. Artık şarkıcılarımız kendi ayakları üzerinde durmakta, başarı ya da başarısızlığı bizzat kendileri üstlenmektedir. Erol Büyükburç, Alpay, Erkut Taçkın, Selçuk Ural, Ay-Feri, Özdemir Erdoğan, Ayten Alpman, Gönül Turgut ve Ajda Pekkan, bu eğilimin ilk öncüleri olurlar. Ajda Pekkan'ın bu konudaki katkısı oldukça fazladır. Yeşilçam'a boşverip yeniden müziğe dönen şarkıcı, "İki Yabancı" adlı plağın yarattığı popülerlik ve çalıştığı yerin sahnelerine (yarım saatte değiştirilen üç beş kostümün de katkısı ile) getirdiği farklı hava nedeni ile bu işin önünü tamamen açmıştır. Gazino ve kulüp sahipleri, hiç şüphe yok ki, bu gelişmeyi derhal destekledi. Beş on adam ile muhatap olacak ve hepsine para ödeyecek yerde, bir tek kişi ile karşı karşıya gelmekteydiler artık. Her mekân, devamlı olarak orada bulunacak kendi orkestrasını kurmaktaydı ve bu orkestralar sahneye çıkacak herkese eşlik etmekteydi. İşin bu yöne kayması, şarkıcılar arasındaki, daha önce de alttan alta var olan rekabeti tamamen gün yüzüne çıkardı ve şarkıcılar, daha popüler olmak ve çalıştıkları yerleri daha fazla doldurmak için kıyasıya mücadele etmeye başladılar. Bunun için, ellerinde mevcut olan iki imkânı -plak yapma ve sahnede renkli bir show sergileme- da geniş bir şekilde kullandılar.

Belki de bu gelişmenin yardımı ile 1967 yılı, Türk popunun çok fazla plak yapılan yılı oldu. Yalnızca o yıl, daha önceki üç beş yılda yapılandan daha fazla sayıda plak sürüldü piyasaya. O güne kadar Türkçe şarkı söylememe konusun-

da direnip bu işe uzak duran en sert isimler bile artık direnmekten vazgeçip, Sezen Cumhur Önal ya da Fecri Ebcioğlu'nun kollarına sığındı. Plağı olanın sahnede havası bambaşkaydı. Daha doğrusu herkes, daha önce plaktan defalarca dinlemiş olduğu birini merak edip, onu seyretmeye koşuyordu. Hiçbir zaman dört dörtlük şarkıcı muamelesi görmemiş isimler bile "ille de plak" demeye başlamıştı. Çok güzel, ama çok şanssız bir isim olan Gülsün Kamu, "Ali'yi Gördüm Ali'yi" ve Türk sinemasının en önemli oyuncularından sayılan Selma Güneri de "Ay Altında" adlı plakları yaptı sözgelimi. Kimi durumlarda, show ve komedi paralel gitmekteydi. Söz yazarlığı dışında sahneye de çıkan ve en az Öztürk Serengil kadar müşterisi olan Fecri Ebcioğlu da bu işe soyundu ve "Dan Dan / Pardon Aşkım" adlı plağı kaydetti. Türkçe şarkı söylemeye direnen son iki kale olan Özdemir Erdoğan ve Ayten Alpman da, tam bu sıralarda inatlarından vazgeçtiler. Piyasa gerçekten çok renklenmiş ve çeşitlenmişti. Birkaç eğilim, yine birlikte devam ediyordu. Yabancı şarkıcıların Türkçe söyleme modası eski hızında olmasa bile sürüyordu. Bu tür plaklar, artık büyük satış rakamlarına ulaşmasa bile bir miktar satıyordu ve ne gelirse kârdır diye düşünen firmalar hâlâ bu işi bırakma niyetinde değildi. "Dön Bana" ile perdeyi açmış olan Mina, "Mevsim Bahar"ı; Jennifer adlı yepyeni bir isim "O Yazdan Bir Hatıra"yı; Nino De Murcia, çok sevilecek "Seni Beklerim Öptüğüm Yerde"yi; Peppino Gagliardi, "Benim Çiçeğim"i ve Mario Zelinotti, "Deli Kalbim"i bu sıralarda yaptı. Artık bizden bir isim sayılan Juanito da "Ay Beyaz Deniz Mavi" ile ortalığı ayağa kaldırmaktaydı. Alpay, Berkant, Mavi Işıklar ve Erol Büyükburç da eski usûl yollarına devam etmekteydiler. Plakları çok satıyor, çok sattıkça da, iki plak arası geçmesi gereken süre daha kısalıyordu. Fikret Kızılok ve Timur Selçuk da, ilk plaklarını 1967 yılının ilk yarısında yaptı. Kızılok, Sayan'dan "Ay Osman" EP'sini, Selçuk ise Barclay'den "Ayrılanlar İçin"i çıkardı. Sayan'ın, Fikret Kızılok için "Türkiye'nin tek folk sanatçısı" başlığı ile verdiği ilanlar ciddi eleştirilere sebep olduysa da, Kızılok'un başarısı bu eleştirileri zamanla hafifletti. Ama en büyük alkışı Timur Selçuk almıştı. "Fransa'da, dünyanın en büyük stüdyolarından birinde plak doldurmuş" olan sanatçı bütün basın tarafından övülmekteydi. Başka yeni isimler de vardı. Ömür Göksel ve Zümrüt'ün öne çıkışı da 1967 yılının ilk aylarına denk gelir. Bütün bu plaklar, artık yolun böyle çizildiğine işaret eder. Şarkılar, tamamen 45'likler ile ulaşacaktır evlere; dışarda yaygın olarak başvurulan LongPlay'ler bizde bir kenarda duracak ve ancak çok ünlü isimlerin yeterli sayıya ulaşmış 45'liklerinin toparlanabileceği bir format olarak görülecektir. Nitekim, bunun ilk sinyali de Darvaş'tan gelir. Pathe, Darvaş'ın, büyük bir bölümü daha önce 45'lik olarak piyasaya verilmiş on iki şarkısını bir LP'de toplamıştır.

Neyse ki şarkıcıların bu önlenemez yükselişi, grupların bir çırpıda unutulması sonucunu doğurmadı. Bu da olacaktı ama hemen değil. Henüz Altın Mik-

rofon yapılmaktaydı, üstelik bunun yanına *Milliyet*'in düzenlediği "Liselerarası Hafif Batı Müziği Yarışması" eklenmişti. *Milliyet*, bu konuda meydanı *Hürriyet*'e bırakmak istememişti besbelli. *Milliyet*'in yarışması '67 yılının Mart ayında yapıldı ve katılan epey sayıda lisenin arasında "kolejliler daha ilk anda temayüz ettiler". Kamil Şükun'lu Ankara Koleji ve yıllar sonra "Seninle Bir Dakika"yı yazacak olan Kemal Ebcioğlu'lu Robert Kolej, yarışmanın öne çıkan okulları oldu. Zaten Robert Kolej'in orkestrası birinci olup Optikler adıyla, Gazeteciler Sendikası'nın "ananevi Müzik Şöleni"ne Ajda Pekkan ile birlikte katıldı.

Altın Mikrofon'un üçüncüsüne de aynı sıralarda başlanır. 1-13 Mart 1967 tarihlerinde, Altın Mikrofon kervanı, bir kere daha yollara düşer ve "9 vilayette 11 konser" verilir. Ankara ve İzmir'de ikişer; Adapazarı, Kayseri, Adana, Mersin, Antalya, Denizli ve Balıkesir'de birer konser verilir. İstanbul'daki konser sayısı, biri Bakırköy'de, biri Kadıköy'de ve ikisi Beyoğlu'nda olmak üzere tam dört tanedir. Cem Karaca ve Apaşlar, Haramiler, Mavi Çocuklar, Rana Alagöz, Türkiye Petrolleri Orkestrası ve Yabancılar olmak üzere altı finalist bu konserler boyunca ter dökmüştür. Yarışma şartnamesinde bu yıl yapılan değişiklik sonucu, daha önceki yarışmada dereceye giren Selçuk Alagöz'ün katılamama durumu ortaya çıkmış, müzisyenimiz bu durumu, aileden Rana Alagöz'ü ortaya sürerek çözmeye çalışmıştır. Gruplar, "müstakil" dört şarkı ile birlikte, bir de "yarışma parçası" söylemişlerdir sahnede. Zafer, üyelerinden Dinçer Erdoğan'ın popülerliğinin de katkısıyla Mavi Çocuklar'ın olur. Bir zamandır Blue Boys adıyla faaliyet gösteren bu 'Batılı' grup, apansız Altın Mikrofon kervanına katılmaya karar vermiş ve "samba - swing - oryantal" diye niteledikleri şarkıları ile birinci olmuşlardır. "Kadıköy ve Suadiye taraflarında adını duyurmuşken" bir süre ortadan kaybolan, daha sonra Yalçınkaya Tümay ve (bugünkü Özen Film'in sahibi) Mehmet Soyarslan'ın çabaları ve Mehmet Fildişi ile Ahmet Tuzcuoğlu'nun desteği ile yeniden adından söz ettirmeye başlayan Apaşlar da, Cem Karaca ile birlikte katıldıkları yarışmayı, kısa bir zaman içerisinde herkesin diline dolanacak olan "Emrah" adlı şarkıları ile ikinci olarak bitirmişlerdir. Aslında Apaşlar, karşılarına Cem Karaca çıkmadan önce, "yabancı orkestraların melodilerini aranje ederek çalma" niyetindedir ama her şey çok çabuk değişir. Önce Cem Karaca ile birleşirler, ardından da, "yabancı orkestra melodilerini" bir kenara atarak Emrah'ın düzenlemesi ile boğuşmaya başlarlar. Alagöz ailesinin yeni ferdi Rana Alagöz de, "Konya Kabağı"nı "dört ayrı ritm" ile sunmuş ve arkasında çalan ağabeyi Selçuk'un desteği ile (ki Engin Yörükoğlu ve Cahit Berkay da henüz Selçuk Alagöz'ün yanındadır) yarışmayı üçüncü olarak bitirmiştir. Bir yarışma daha bitmiştir ama, dedikodular bu sefer epeyce uzun sürer. Yarışmanın asıl galibi olarak Cem Karaca ve Apaşlar bağırlara basılır, asıl birinciliği onların hak ettiklerinden dem vurulur. İlk üçe girememiş olan Haramiler için de çoğu kişi üzgündür. Ali Atasagun'un yurtdışına gitmesi

üzerine, kalan grup elemanlarının, solist Koray Oktay'ı aralarına alarak oluşturdukları Haramiler, kısa bir zaman içerisinde kalpleri fethetmiş ve epeyce hayran toplamıştı ama, yarışmada dereceye girmelerine bu kadarı yetmemiş ve "Çamlıca Yolunda"n elleri boş dönmüşlerdi. Yarışmadan hemen sonra plaklar sürülür piyasaya. "Emrah", bütün eleştirmenlerin üzerinde "mükemmel" diye fikir birliğine vardıkları bir plak olmuştur. Doğan Şener, "hafif Batı müziğimizin mucizesi" derken, bizden olana pek yakın durmayan Fecri Ebcioğlu bile Emrah'ı "bugüne kadar bestelenmiş ya da Batı müziğine uyarlanmış en iyi şarkı" olarak nitelendirmektedir. Ancak kısa bir zaman sonra, Türk popunun en büyük kavgalarından biri de bu şarkı nedeni ile patlak verecektir.

Sezer Güvenirgil ve Erden Güvenç, *Ses*'in yeni kapak artistleri seçilir; adları çapkına çıkmış iki şantörümüzden biri olan Erkut Taçkın, "Ajda Pekkan gibi kadınların benim hayatımda on beş günden fazla yeri yoktur" diye böbürlenir, bir diğer çapkın olan Selçuk Ural ise, "romantik ve içki düşkünü Tülin Elgin ile aynı yolun yolcusu gördüğüm Nuran Aksoy ve Sevinç Pekin'den kaçmaktan başka çarem yok" diye beyanatlarda bulunur; Esen çikolataları, "ikramın en güzeli, hediyenin en yüz ağırtanı" olmaya devam eder; adını "geniş repertuarlı şarkıcı"ya çıkarmış olan Mehmet Taneri, Selim Özer Orkestrası'na katılır; o tarihlerde bile "senelerin yıpratamadığı şarkıcı" diye anılan Ayten Alpman İs-

Onbeş gün

Adı çapkına çıkan ve bundan duyduğu gurur ile kendini yere göğe sığdıramayan Erkut Taçkın, birlikte olduğu kadınlar hakkında ahkam keserken, Ajda Pekkan'ı da unutmamış. 14 Ocak 1967 tarihli *Ses* dergisinde yayınlanan "Şu kadınlardan illallah" başlıklı röportajda şunları söylemiş:

"Nilüfer Aydan'dan ayrıldıktan kısa bir süre sonra Ajda Pekkan'la tanıştık. Babasını bahriyeli olduğu için tanır, Ajda'nın da küçüklüğünü bilirdim. Bir gece sahneden indikten sonra, Ajda beni "Erkut Erkut" diye çağırdı. Bana ismimle ve böyle samimi hatta laubali bir şekilde hitap edenin kim olduğunu merak ettim yanına gittim. Ajda olduğunu öğrendim. İki hafta kadar beraber gezdik. Ajda gibi kadınların benim hayatımda on beş günden fazla yeri yoktur..."

"Küçüklüğü" bilinen birinin "Erkut Erkut" demesini böyle cezalandırmış Erkut Taçkın.



veç'ten dönüp As Klüp'te çalışmaya başlar; Kadri Ünalan, İsmet Sıral Orkestrası'nın "başarılı şantözü" Lamia Doyran ile ve "kırk yaşını tamamlayan Muhterem Nur, yirmi üç yaşında Cihat Aşkın adında bir delikanlı" ile nişanlanır; "aşkları, kavgaları ve evlenme teşebbüsleri yılan hikâyesine dönen Yılmaz Güney ve Nebahat Çehre çifti ise aldıkları sağlık raporu sayesinde yıldırım nikahı ile evlenir; Herve Vilard, "İstanbul'a gelirken yanında hiçbir resmî sıfatı olmayan ve arkadaşım dediği Alain isimli bir genç" getirir ve herkes bunu fırsat bilerek dedikodu kazanlarının altını yakar; Doğan Sigorta, kuruluşunun 25. yılında, "30 milyon lira istihsal, 46 milyon lira sermaye, ihtiyat ve karşılıklariyle Türk teşebüsünün başarılı bir örneği" olur ve İtalya'da olduğu gibi bizde de herkes, "yirmi yedi yaşında, genç ve istikbal vaad eden şarkıcı" Luigi Tenco'nun 17. SanRemo Festivali yapılmaktayken intihar etmesi ile sarsılırken, Türk popu bir yarışma daha kazanacak ve *Hafta Sonu* gazetesi, "Altın Ses" adlı bir yarışma düzenlemeye başlayacaktır.

"Gitar, trompet ve trombon çalabilen; İspanyolca, İngilizce ve İtalyanca şarkı söyleyebilen Engin Erge, bu yaz kendi orkestrasını" kuracağını söyler; Göksel Arsoy, "Altın Çocuk" serisine "Altın Çocuk Beyrut'ta" ile devam eder ve bu filmde "Tarup isimli bir Lübnanlı kadın" ile oynar; "yerli Aznavur" olarak adlandırılan Timur Selçuk, "Faruk Nafiz, Orhan Veli ve Ümit Yaşar Oğuzcan'ın şiirlerini bestelemeyi tercih ettiğini" söyler; Özer Çehreli, "her meslekdaşı sabaha karşı yorgun argın yatağına girip hemen gözlerini yumduğu halde, o, sabah karanlığı aldığı gündelik gazeteleri dikkatle okumadan" uyumadığı için "müzisyenlerimiz içinde aktualite ile en fazla ilgili olanı" seçilir; Erol Büyükburç, Sema Özcan eşliğinde, "Kızılcıklar Oldu mu?" adlı filme başlar; Fransız radyoları Tülay German'ın "Pardonne Moi" şarkısı ile çınlar; Barış Manço'nun akrabası da olan Şafak Yüzbaşıgil, Belçika'da yapılan "Chanson Sans Frontiere" adlı yarışmada "Süt İçtim Dilim Yandı" ile ikinci olur; Vakko'nun ikinci katına çıkanları "şahane keten, vual pamuklu emprimeler, bunlara uygun pikeler, kaşarel tipi vualler, panama ketenler, pekenetler, opaller, düz ve emprime jarse havlular..." bekler; Belçika'da "cartoon film ve illustration" stajını yapmakta olan Barış Manço, "Seranade" isimli tablosu ile, Belçika kraliçesi Fabiola'nın himayesindeki sergiye kabul edilir; "Galatasaray basketbol takımının genç elemanı Ömür Göksel show şarkıcılığına" başlar; Kudret Şandra, "böyle göbek dost başına" diye nitelediği Selma Sayar adlı yeni bir dansöz yetiştirir; Aşık Ali İzzet, Gönül Turgut'un desteği ile şiirlerini kitap haline getirir ve okurlarına Öncü Kitapevi'nde imzalar ve Gönül Yazar, Maksim ile birlikte Klüb Batı'da da haftada dört gün sahneye çıkmaya başlarken Cem Karaca, radyoları, "Emrah"a ilgi göstermeyip Türkçe sözlü yabancı şarkıları kollamakla suçlayacak, Engin Arman buna cevap verecek ve böylelikle alttan alta hep sürmüş olan "Anadolu pop" ve "aranjman" mücadelesi aleni bir hale gelecektir.

Temmuz Ağustos Eylül, Her Mevsimde Durma Gül

Büyük kavga Ekim ayında patlak verecektir, daha buna birkaç ay vardır. Ama, her taraf, Cem Karaca'nın "Açık Mektup"una hak verilmesini, hiç olmazsa anlayışla karşılanmasını gerektirecek bir biçimde aranjman ile kaynamaktadır. Türk sanat müziği ve Türk halk müziği de pek para etmemektedir artık. Firmalar, kendilerine bağlı olan bu tür sanatçılara da bu yeni moda türde plaklar yapmalarını telkin etmekte hatta onları zorlamaktadır. Bu eğilimi en erken gören isimlerin başında Gönül Yazar gelir. Gönül Yazar, hem bu türde plakları çok erken yaptı, hem de plaklarını, kulüplerde çalışarak destekledi. Orhan Şener, Nesrin Sipahi, Güneri Tecer, Gönül Akkor, Zeki Müren, Handan Kara, Neşe Karaböcek, Ahmet Sezgin ve epeyce başka isim bir çırpıda takip ettiler Gönül Yazar'ı. Rüzgâr böyle esmekteydi ve direnmenin alemi yoktu. Ajda Pekkan'ın (Regal etiketli) üçüncü plağı olan "Aşk Oyunu / Toi"yi çıkardığı sıralarda Güneri Tecer, "Boşvermişim Dünyaya" adlı plağı, bu yeni eğilimin bir sonucu olarak yapar. Ayla Dikmen'in "Mühür Gözlüm", Ayten Alpman'ın "Sensiz Olamam", Mavi Işıklar'ın "Kız Sen Geldin Çerkeşten", Mavi Çocuklar'ın "Yine Yeşillendi Fındık Dalları", Rana Alagöz'ün "Köyümüz" ve Cem Karaca'nın "Emrah"ı ile aynı sıralarda müşteri arayan bu plak, ne yazık ki pek fazla ilgi toplamadı. Şarkı, patlayabilmek için Ajda Pekkan'ı bekledi ve "Aşk Oyunu" sonrası yapılacak plak için bu şarkı seçildi. Hem içki içen, hem de egoist "Sevdiğim Adam" plağının arka yüzünde yer tutan bu şarkı ile Ajda Pekkan, "İki Yabancı" sonrası görebildiği en büyük başarıyı gördü ve şarkı kısa bir zaman içerisinde Türk popunun en büyük hitlerinden biri haline geldi. Bu işler de böyleydi demek ki; şarkıyı ilk sizin bulmuş, sizin söylemiş olmanız her şeyin yolunda gideceği anlamına gelmiyordu, sizin plak olduğu yerde tozlanırken, aynı şarkı ile bir başkası listelerin tepesine kurulabiliyordu. 'Pop', biraz da bu demekti ve tek başına şarkının iyi ya da sağlam olması, çoğu kere, hiçbir işe yaramıyordu. Aynı sıralarda Nesrin Sipahi de, Ajda Pekkan örneğinden yola çıkarak "Arkadaşımın Aşkısın" adlı plağı yapar. Juanito'nun, "Kıskanmak Kabahat mi?" adlı plağının arka yüzünde yer alan ve o tarihlerde henüz popülerleşmemiş olan bu şarkı, Odeon tarafından, Nesrin Sipahi'nin, aranjman denilen kavgaya girişi için seçilir. Ancak sonradan, bu türde hem çok güzel hem de çok satacak plaklar yapacak olan Nesrin Sipahi'nin hanesine başarı olarak yazılmaz bu plak ve her yanda şarkıyı ilk söylemiş olan Juanito'nun sesinden çınlar.

"Türkçe sözlü yabancı şarkıların" başını böyle alıp gitmesinde radyoların da epeyce bir payı vardır. Radyo kökenli Fecri Ebcioğlu ve Sezen Cumhur Önal'ın sözlerini yazdığı şarkılar, özellikle İstanbul Radyosu'nda çok kollanmakta ve çok sık çalınmaktadır. Plak satışlarını da çok fazla etkileyen bu durumu, neredeyse herkes konuşup durmaktadır, ama kimse de, başını belaya sokmamak

için olsa gerek, bunu yüksek sesle dile getirmemektedir. Kuralı Cem Karaca bozar. Altın Mikrofon'da ikinci olan şarkısı "Emrah"ın, radyo DJ'lerinden gerekli ilgiyi görmemesi sanatçıyı çileden çıkarır ve bu konudaki düşüncelerini, yayımlanması için dönemin en ciddi platformu olan, *Milliyet*'in Müzik Klübü'ne gönderir. Türkçe sözlü şarkıları, özellikle de çala kalem yazılmış sözlerini eleştirmesiyle bilinen Doğan Şener, 10 Ekim 1967 tarihinde bu mektubu yayımlar. "Cem Karaca'dan Açık Mektup" başlığı ile verilen bu mektupta Cem Karaca, herkesin, dost meclislerinde, plak firmalarının yazıhanelerinde, stüdyolarda konuşup durduğu konuları bir bir derleyip sesini yükseltmiştir: "Önce merhaba! Sonra da bir avuç dertleşme, söyleşme, dostça... TRT DJ'lerinin "Emrah"ı yalnızca dört defa çalıp, "Hudey" ve "Karacaoğlan"ı hiç çalmamaları üzerine. Yabancı parçalara uydurma ve hiçbir değeri olmayan bir takım sözlerin yazılması ve bunların TRT listelerinde kurulmuş bir tekelleşmenin direkt etkisi sonucu yerleşip kalması ve biz Ulusal Türk müziği diye çırpınırken, "iki yabanji" gibi sözlerle güzel Türkçemizin bile yabanji'leştirilmesi çok ilginç..." Mektup, çok ama çok serttir. Yabancı şarkıların Türkçe versiyonlarının tamamını, hiçbir istisna gözetmeden çöpe göndermiştir Cem Karaca. Bu şarkıların sözleri "uydurma" olup dilimizin bozulmasına sebep olmaktadır. Radyo listelerinde bir "tekelleşme" söz konusudur ve bu "uydurma" şarkılar, bu listelere kurulup kalmaktadırlar. Bütün bunların ispatı olarak da, Ajda Pekkan'ın "İki Yabancı"sını örnek seçmiştir Cem Karaca. Çok daha kötü şarkılar, şarkıcılar ortalıkta cirit atmasına rağmen, Türk popunun en çağdaş yüzü sayılabilecek Ajda Pekkan harcanmış, ne olduğu belirsiz ve o güne kadar da duyulmamış bir kavram olan "Ulusal Türk müziği" kavramının altı sağlamlaştırılmaya çalışılmıştır. Bu sözler büyük bir çalkantıyı getirir beraberinde. Ama ne şarkı sözü yazarlarından ne de DJ'lerin büyük çoğunluğundan 'resmî' bir tepki gelmez. Mektuba, yalnızca İstanbul Radyosu'ndan Engin Arman cevap verir. Arman'ın cevabı, tam bir hafta sonra (17 Ekim), aynı sayfalarda yayımlanır: "Yarışmada, ben oyumu "Emrah"a verdim. "Emrah" defalarca çalındı ve liste başı oldu. "Hudey"i ise o kadar sevmedim, çalmadım..." Engin Arman da, bu işin 'öznel' yanına işaret ediyordu bu mektupta. DJ'ler, sevdikleri şarkılara öncelik veriyor, sevmedikleri şarkıları çalmıyorlardı. "Hudey" sevilmemiş ve bu nedenle radyo mikrofonlarından kimseye ulaştırılamamıştı. Engin Arman, kimsenin itiraz edemeyeceği bir kıstas atmıştı ortaya: "Sevmedim, çalmadım..." Türk popunun yaygınlık kazanabilmesi için en önemli kanallardan biri olan radyonun, programcıların *ağız tadı* ile bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştı böylelikle. Ancak radyo DJ'lerinin sevdiği şarkılar mikrofondan geçip bize gelebilecekti; biz de, bu önceden başka birileri tarafından sevilmiş şarkıların arasından bir seçim yapabilecektik. Bu tartışma, Türk popunun sonraki günlerinde, yaygın bir şekilde konuşulacak kavramları da ortaya atmıştı: "Tarafsızlık" ve "nesnellik" tartış-

maları başını alıp gidecek, radyo mikrofonlarından dinleyiciye ulaşacak şarkıların hangi kıstaslar ile seçilebileceği üzerine günlerce havanda su dövülecek ve iş neredeyse askerî bir çözüm olan "Denetleme Kurulu" ile kontrol altına alınmaya çalışılacaktı. Sen misin "Ulusal Türk müziği" diyen; çözüm, tepeden inme ve ağır bir şekilde baskıcı olarak gelecek, gözünün üstünde kaşı olanın şarkısı bile bu kuruldan zor geçecekti.

1967 yılını bitirmek üzereyken, bir yarışmamız daha olur. *Hafta Sonu* gazetesi, "Altın Ses Yarışması" yapmaya niyetlenmiştir. En başarılı erkek ve kadın seslerin seçileceği bu yarışmaya da katılım büyük olur. *Hürriyet* ve *Milliyet*'in yarışmaları gruplar için biçilmiş kaftandır ama, yalnız başlarına olan ve bir gruba yamanamamış genç şarkıcılar için bir şey ifade etmemektedir. Belki de, bu eksiklik nedeni ile yola çıkmış olan *Hafta Sonu*'nun bu ilk yarışmasına, her biri sonradan kendini iyice gösterecek olan epeyce isim katılır: Gökhan Abur, Selim Sam, Sezer Bağcan, Cihan Akerson, Turgut Oksayoğlu, Nilgün Arkun, Ersan Erdura'nın dikkat çektiği bu yarışmayı Ersan Erdura ve Nilgün Arkun (sonradan Onatkut) kazanır. Hem bu iki isim, hem de diğerleri jüriyi utandırmaz ve kalıcı olur. Daha ilk yıldan itibaren böylesine başarılı sesleri Türk popuna armağan eden bu yarışma, bir zaman daha yapılacak ve Nilüfer gibi dev bir ismin ortaya çıkışına sebep olacaktır.

Yeni bir yıl yaklaşmaktadır. Timur Selçuk, "Ayrılanlar İçin"den sonra, Barclay'in, "sesini ve sanatını Avrupa'ya dahi kabul ettiren beynelmilel ilk Türk besteci ve şarkıcı" şeklinde ilanlarla desteklediği "Sen Nerdesin"i sürmüştür piyasaya. Kimi eleştirmenlerin, Türk popundan geçip giden en önemli seslerden biri olarak kabul ettiği Gün "Ağla ki", Nonna Bella "On Altı Yaşındayım" ve Zümrüt "Largo" plakları ile şans ararken; Barış Manço "Seher Vakti", Gönül Turgut "Uzat Artık Elini", Cem Karaca "Ümit Tarlaları" ve Erol Büyükburç, "Kırık Kalp" ile girerler yeni yıla. Her plak iyi kötü bir alıcı bulacaktır ama, asıl "Sen Nerdesin" ve "Kırık Kalp" ortalığı birbirine katacak ve bir daha hiçbir şekilde dillerden düşmeyecektir.

Herko Kumaşları, "Herko yünlü kumaşları niçin diğer kumaşlardan daha üstündür?" konulu bir bilgi yarışması "tertip" eder ve "birinciye beş bin lira" verir; "1,5 yıl içinde seyircinin karşısına 25 defa soyunuk çıkan Sevinç Pekin, geceleri iki pijama ile" yatar; Barış Manço, Türkiye'ye ithal ettiği "psycodelic sound" hakkında çarşaf gibi açıklamalar yapar; Ajda Pekkan, Fecri Ebcioğlu ile, "Ebcioğlu'nun sözlerini yazdığı şarkılar dışında başka şarkı söyleyemiyecek" diye özetlenebilecek bir sözleşme imzalar; Zafer Çotal, Altın Çocuklar adını verdiği grubunu kurar; Vasfi Uçaroğlu Orkestrası, solist olarak Berkant'ın yanına "Gönül Akkor'un kız kardeşi" Kamuran Akkor'u alır; "türlü UFA ile yapıldığı takdirde harika olur"; "Saner Film, geçen bayramda gişe rekorları kıran Kızılcıklar Oldu mu? filminden sonra Erol Büyükburç'un yeni filmi Gençlik

Nonna Bella



Asu Maralman'ın ablası olan Nonna Bella, Coşkun Plak'a yaptığı dört şarkılık ilk plağında, firma sahibinin ısrarı ile "Katibim"i de söyler. Bu ilk plak memlekette pek ses getirmez ama "Katibim" şarkısı, Japonya'da dillere düşmüştür.

Açık Radyo'da yayınlanan 13 Temmuz 2002 tarihli "Dünya Dönüyor" adlı programa konuk olan Nonna Bella anlatıyor:

"... Bir gün baktım Japon televizyoncular karşımda. Meğer Japonya'da Türkiye ile ilgili herhangi bir haber yaptıklarında hep benim şarkımı çalarlarmış... Bu şarkıyı ince bir vik - vik sesi ile söylemiştim, herhalde kendilerine çok yakın buldular. Benimle özel bir program yapıp gittiler. Sonra da arkası gelmedi. Ama birkaç yıl önce, Japon televizyoncuların geldiği sırada Müzisyenler Sendikası'nın yönetiminde olan biri, günah çıkarma babında bana şunları anlattı. Bu televizyon programının yayınlanmasından hemen sonra Japonlar, Müzisyenler Sendikası vasıtasıyla beni Tokyo'da yapılan bir müzik festivaline davet etmişler. Ancak sendikanın o zamanki başkanı Şerif Yüzbaşıoğlu, bana danışmaya gerek bile görmeksizin, Nonna Bella ayağını kırdı ve hiçbir yere gidemez, isterseniz biz size Şenay adlı şarkıcımızı gönderelim demiş, onlar da mecburen kabul etmişler. Bu tekliften ve Şerif Yüzbaşıoğlu'nun yaptıklarından yıllar yıllar sonra haberim oldu..."

Müzik piyasamız eskiden de her türlü üçkağıdın döndüğü bir yermiş demek ki.

Türküsü'nü sunar"; "kuvvetli arkadaşlık duygusu, iyiyi yapabilme çabası", Okan Dinçer ve Kontraslar'ı şöhrete ulaştırır; "Ömre Bedel Kız" filminde Fatma Girik ile oynayan Erkut Taçkın'ı, nişanlısı Zeynep Tedü kıskanır ve film setini birbirine katar; bir iki yıl önceki *Ses* Kapak Yıldızı yarışmasında finale kalamayan Berkant, "Evvel Zaman İçinde" plağı ile kıyamet koparınca film şirketlerini de peşinden sürüklemeye başlar; "Yıldız Triko'nun özel atölyelerinde hazırlanan kazak, elbise ve mayolar", Dilberler'in, Mahmutpaşa, Nişantaşı, Osmanbey ve Galatasaray mağazalarında bulunabilir; "Ayla Algan'ın evindeki duvarların çoğunu annesi Bayan Nevzat Kasman'ın son yirmi yılda kızını model alarak yaptığı tablolar kaplar, bu tablolarda Ayla Algan gittikçe büyür ve realist üslup, empresyonizme, taşizme, sürrealizme kadar gelir"; basınımız, Rolling Stones'un, Beatles'ın pabucunu dama attığından dem vurmaya başlar; Zeki Müren, "Batı'da Türk'ün sanat gücünü ispat edeceğim" diyerek Viyana ve Paris'te konserler vereceğini açıklar; Selda Alkor ve Tanju Gürsu'nun artık nişanlanacaklarından konuşulmaya başlanır; Fuat Güner, Semih Aksoy, Mazhar Alanson

ve Ender Arol'dan oluşan Kaygısızlar kurulur ve kısa bir zaman içerisinde, eleştirmenlerden "üç sesli müziğin hakkını veriyor" övgülerini alır ve etli butlu Neşe Yazıcıgil yeni Türkiye güzelimiz olurken, sonradan Türk popunun en vazgeçilmez isimlerinden biri haline gelecek olan Selim Atakan, *Milliyet*'in düzenlediği Liselerarası Hafif Batı Müziği Yarışması'nda, Ankara Fen Lisesi'nin bir öğrencisi olarak karşımıza çıkacaktır.

Türk Sinematek Derneği, Şişli'deki Kervan Sineması'nda, Andre Delvaux, Jean - Pierre Melville, Baha Gelenbevi, Faruk Kenç ve Muhsin Ertuğrul filmlerinden harmanlanmış bir programı uygular; gazeteler, "Türkiye savaşa hazır" diye başlık atar ve "Yunan askerleri çekilmezse, aynı sayıda Türk askeri de Kıbrıs'a gönderilecek" denir; "İzmir ve Ankara'da büyük süksesi olan Zaliha, İstanbul'u da fetheder;" Erkut Taçkın ve Durul Gence artık birlikte çalışmayacaklarını açıklar ve "ayrıldık ama hâlâ dostuz" der; Süheyl Denizci Orkestrası, solistleri Ayten Alpman ve Mişel Behar ile daha da güçlendiklerini söyler; rejisör Yılmaz Atadeniz, resimli roman kahramanı Killing'in serüvenlerini kendi hesabına filme çeker ve "kahramanına dehşet uyandıran bir görünüş vermeği ihmal" etmez; Selim Özer Orkestrası'nın solisti Mehmet Taneri, göz nezlesine yakalandığı için sahneye gözlükle çıkmak zorunda kalır ama seyirciler "orijinallik olsun diye bu şekilde hareket ettiğini" sanır; Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'ndan ayrılan Selçuk ve Uğur Başar kardeşler, "kendi adlarını taşıyacak bir orkestra kurabilmek için Avrupa'dan getirtecekleri yirmi bin lira değerindeki eko tesisatını" bekler; "her yıl bir yenilik parolası ile hareket eden Erol Büyükburç, milli sazımız olan bağlamayı orkestrasına dahil" eder; Yurdaer Doğulu Orkestrası'nın sahne showları giderek hareketlenir ve "show gereği, Rıza Silahlıpoda, bir Fransız şantözü kılığına girerek" alkışlanır; "başarılı şantöz Ay-Feri, Krallar Ölmez isimli filmde bir şarkı" seslendirir ve Siluetler dağılır, Mesut Aytunca'nın "Mesut Aytunca Siluetleri" adını vereceği bir grup kuracağı söylenir ve grubun diğer elemanları, yollarına Moğollar olarak devam edeceklerini açıkladıktan hemen sonra bundan vazgeçer ve Dinamitler adını alırken, film şirketleri hepimize yeni yıl hediyesi olarak, Michele Mercier ve Robert Hossein'li "Anjelik Harem Gözdesi" filmini sunacaklardır, hem de, "Avrupa'nın diğer büyük şehirleriyle birlikte..."

Aşk Eski Bir Yalan, Hayatıma Dolan

Yeni yıla, yine "yılın şarkıcıları" seçimleri ve listeleri ile girildi. Artık her gazete ya da dergi çarşaf gibi listeler yapıyor, isimleri sıralıyordu. Bizimkilerin yanında yabancılar da vardı: Nancy Sinatra, Tom Jones, Cliff Richard, Petula Clark ve Aretha Franklin gibi isimler, yıllardır hüküm süren Fransız ve İtalyan egemenliğine son vermiş gibi görünüyordu. Sylvie Vartan gibi bizde her zaman

çok sevilmiş biri bile bu tür listelere ancak kıyısından girebiliyordu artık. Ama bizimkilerin sıralandığı listeler de epeyce değişmişti. Ajda Pekkan ile Cem Karaca ve Apaşlar, seçim kıstası, beğeni seviyesi ve takıntı şekli ne olursa olsun, her dergi ya da gazetenin listesinde yer almaktaydı mesela. Belli ki bu iki ismin, 1967 yılında elde ettiği başarıyı kimse ihmal edememişti. *Ses* ve *Milliyet* gibi, listeleri çok önemsenen, ama birbirinden çok farklı kıstaslar uyguladığı da bilinen iki yer, her zaman büyük kavgalar çıkaran "Yılın Toplulukları" kategorisinde ortak noktada buluşmuştu bu sefer. Durul Gence 5 birinci, Apaşlar ise ikinciydi. Bu kategoride "Mavi" de bir başka ortak noktaydı. *Milliyet*'in okurları hâlâ Mavi Işıklar'ın peşindeyken, *Ses*'in müzik sayfalarını hazırlayanlar Mavi Çocuklar'ı tercih etmişti. Öyle ya da böyle, 1967 yılı şunu göstermişti: Türk popuna yeni isimler girmeye başlamıştı ve girmekle kalmayıp en yukarılara kadar tırmanmıştı. Kaç yıldır, hep belli isimlerle dönen bu piyasa giderek hareketlenmişti ve bunun bu kadarla kalmayacağı da çok belliydi. 1968 yılı, bu durumu çok daha ileriye taşıyacaktı, görünen buydu.

Bu hareketlenme basını da kapsamaktaydı. Yılın hemen başlarında *Diskotek* adı verilen müzik dergisi yayınına başladı. 60'ların başında yayınına başlanmış ve çok uzun süreli olamamış *Popüler Melodi*'den sonra ilk defa bir dergiye kavuşuyordu Türk popu. Bütün bu patlama dönemi, bütün bu festivaller ve yarışmalar, yalnızca gazete ya da dergi sayfalarında akabilmiş, kimse bir müzik dergisi çıkartmaya niyetlenmemişti. *Milliyet* ve *Ses*'in yanında, *Akşam*, *Hürriyet*, *Son Havadis* ve *ABC* gibi gazeteler müziğe yer ayırmaktaydı ama Türk popunun giderek artan çeşitliliğinin her safhasını ya da adımını buralardan takip edebilmek elbette mümkün değildi. Tamamen müziğe ayrılmış bir dergi bu işlevi yerine getirebilirdi ve *Diskotek*'i kuranlar tam da böyle düşünmüştü. 17 Ocak Çarşamba günü yayınına başladı dergi ve daha ilk sayısından itibaren pop müzik konusundaki her gelişmeyi kapsamaya niyetli olduğunu gösterdi. Rana Alagöz, Erkut Taçkın, Small Faces, Lamia, Selçuk Ural, Ömer Tarıman, Ertan Anapa, Okan Dinçer, Dalida, Gianni Morandi, Ömür Göksel, Haldun Özdenizmen, Doruk Onatkut, Mireille Mathieu ve Tom Jones gibi isimler yanyanaydı burada. Dergiyi çıkaranlar, ünlü - ünsüz, popüler - popüler değil, güçlü - zayıf ve benzeri herhangi bir ayrım yapmadan, işi müzik olan herkesi sayfalarına sığdırmaya çalışmıştı. Bir de daha ilk sayıdan "Türkiye'de Caz Tarihi" diye bir diziye başlanmıştı. Belli ki işin tarih ya da teori kısmı da ihmal edilmeyecekti. *Ses* dergisi de, müzik işine biraz daha sıkı asılmaya karar vermişti. Dergi, her ay yayımlayacağı üç kupon mukabili, tam 500 okuruna 45'lik dağıtmaya başlıyordu. Okurlar, her ayın ilk üç haftasında yayımlanan kuponları toplayıp dergiye gönderecek ve bekleyeceklerdi. Plaklarına belki doğrudan doğruya kavuşacak belki de (mektup sayısı beş yüzü aşarsa kura çekileceği için) işleri şanslarına bağlı olacaktı. Gramofon, Aras, Melodi, Ezgi ve Sayan gibi piyasanın

çok önemli beş firması ile anlaşmıştı *Ses*. Her firmadan bir plak seçilecek ve her ay tam 500 yeni 45'lik daha girecekti evlere. Geçen yılın Altın Ses birincisi Nilgün Arkun'un "Hayal Olan Bir Aşk", Barış Manço ve Les Mistigris'in "Bizim Gibi" ve Zümrüt'ün "Bir Sevenin Şarkısı" ile birlikte iki yabancı plak seçilmişti ilk ay için. Belki de o güne kadar hiç plak almamış, ya da almış olmasına rağmen hiçbir şekilde bir Nilgün Arkun plağı almayı düşünmeyecek olanların evlerine bu yolla girecekti bu plaklar. Bir plak, bir başka plağı çekecek ve *Ses*'in bu adımı belki de her şeyi başlatan bir kıvılcım olacaktı.

Bu gelişmeler sonrasında, firmalar da plak yayınlama konusunda kılı kırk yarmaktan çoktan vazgeçmişlerdi. Artık adı hiç duyulmamış, herhangi bir ya-

Hayal olan bir aşk

Hafta Sonu gazetesi tarafından, ilk olarak 1967 yılında düzenlenen Altın Ses Yarışması'nı kazananlar Nilgün Arkun ve Ersan Erdura olmuştu. Kral Ersan Erdura, ünlenebilmek için 70'li yılları beklemek zorunda kalırken, Nilgün Arkun, dönemin en önemli firmalarından Aras ile hemen anlaşmış ve çok çabuk bir şekilde "Hayal Olan Bir Aşk" adlı ilk plağını yapmıştı. Üstelik bu plak, firmasının *Ses* dergisi ile ortak olarak düzenlediği kampanyada ücretsiz dağıtılmak üzere seçilen plaklardan biri oldu. Yani bu plak hiç bilinmeyen genç bir ismin şarkısına para verip almak istemeyenlerin eline bedava geçebilecekti. Üstelik dergi, firmanın dağıtılsın diye ücretsiz verdiği plakların karşılığında plakların ilanını yayımlıyordu. Bu da az bir şey sayılmazdı. O güne kadar, ancak Erol Büyükburç, Ajda Pekkan, Alpay, Mavi Işıklar ve Timur Selçuk gibi büyük isimlerin plak ilanlarını yayımlamaya yanaşıyordu şirketler. Şans, Nilgün Arkun'un yüzüne birkaç koldan gülmüş gibiydi. Ama ne yazık ki, bu şaşaalı giriş ancak bu kadarla kaldı. Sonraları, Türk popunun yolunu açanlardan biri olan Doruk Onatkut ile evlenmesine rağmen Nilgün Arkun, ancak orta halli bir başarı kazanan birkaç plak yaptı ve piyasadan çekildi.

Ama *pop* bu, her an her şey olabilir. Nitekim oldu da. Önce 60'lar bitecek, sonra bütün 70'ler geçecek ve herkes 12 Eylül'ün çizmeleri altında inlemekteyken Nilgün Arkun, zamanında giremediği listelere, "Beş yıl önce, on yıl sonra bu şarkılar listelerde..." diyerek girip en az üç beş yıl sürecek bir altın çağ yaşayacaktı. Kendi şarkılarınızla bu işi beceremediyseniz bile başkalarının şarkıları vardı işte. *Cover* yapmanın kapıları da ardına kadar açılmış oldu böylelikle.



ARAS PLAK

Altın Ses Kraliçesi

NİLGÜN ARKUN'un

Doruk Onatkut Orkestrası Eşliğinde

İlk Plağını Sunar

1 — Hayal Olan Bir Aşk

1 — Bilmece

Söz: Fecri Ebcioğlu

rışma kazanmamış isimlerin de plakları kolaylıkla yapılabiliyordu. O dönem, ortaya çıkan yeni isimlerin arasından en öne çıkabileni Kamuran Akkor oldu. Vasfi Uçaroğlu'nun, orkestrasına, Berkant'ı desteklemek üzere solist olarak aldığı Kamuran Akkor, "Aşk Eski Bir Yalan" adını verdiği ilk 45'liğini, 1968 yılının ilk aylarında yayınladı. Yabancı şarkıların Türkçe versiyonlarını plak yapmaya karar vermiş olan herkesin çok fazla seçme şansı yoktu; ya Fecri Ebcioğlu ya da Sezen Cumhur Önal'ın kapısını çalmak zorundaydılar, Kamuran Akkor da, ikinci kapıyı çaldı. Sezen Cumhur Önal'ın bir Enrico Macias şarkısı üzerine yazdığı "Aşk Eski Bir Yalan", kısa bir zaman içerisinde radyoların en çok çaldığı şarkılardan biri haline geldi ve Kamuran Akkor, ismini herkese ezberletti. Bu plaktan önce, yalnızca ablası Gönül Akkor nedeni ile biraz tanınan, Ocak ayında Vasfi Uçaroğlu ile evlenince basında bir miktar yer alan, son derece kısıtlı bir sahne tecrübesi bulunan ve eleştirmenlerin "alaturka söyleyişten kurtulması gerekiyor" diye eleştirdikleri Kamuran Akkor, bu plağın rüzgârıyla, yalnızca üç beş ay içinde Türk popunun starlarından biri haline gelecekti. "Adem ve Havva'dan kalan eski bir yalan", bir genç ismi daha tepelere taşımıştı.

Yurtdışından da güzel haberler gelmektedir. Tülay German, Toulai adıyla "Kumbaya" adlı ikinci plağını çıkarmış ve büyük ilgi görmüştür. Başarıya aç basınımız da, bu plak ile ilgili olarak Fransa'da yayımlanmış her eleştiriyi elinden geldiğince ulaştırır bize. "Hüzünlü, yumuşak, sıcak sesli, bu uzun parlak siyah saçlı ve ciddi bakışlı Türk kızı artık imtihanını vermiştir. Kendi çabası ile Fransız şarkılarının vedeti olmak başarısına erişen Toulai, denemelerinde şaşırtıcı derecede başarılı sonuçlar almıştır..." Gelgelelim, Tülay German, aynı plaktan burada sınıfı geçemez. Eleştirmenlerimiz, sorun buymuş gibi, sanatçımızın Fransızcasına takmış ve iyi olmadığı konusunda fikir beyan etmişlerdir. "Plak, Tülay German'ın Fransa'da çok şey öğrendiğini göstermektedir ama Fransızcası üzerine tartışılabilir" denmektedir. Fransa gibi, o dönemlerde mahşer yeri sayılabilecek bir piyasada plak yapılabilmiş olması, besbelli kimseyi çok fazla heyecanlandırmamıştır. Daha önce, Timur Selçuk ve Barış Manço da yurtdışında plak yapmıştır ama Tülay German'ınki başkadır. Bizden bir isim, bu çapta bir kampanya ile yurtdışında ilk defa piyasaya sunulmaktadır. Philips, hiçbir konuda cimrilik yapmamış ve Tülay German'ı bir star olarak pazarlamak için elinden geleni yapmıştır. Buradakiler ne derse desin, Türk popunun ilk starlarından biri olma başarısını gösteren Tülay German, yurtdışına layıkıyla açılabilen ilk isim de olmuştur. "Kumbaya", hem bütün Fransız radyolarında aralıksız olarak çalınmış hem de çok iyi satmıştır.

Aynı tarihlerde, piyasanın "play - back" olarak adlandırdığı *tuhaf* bir gelişmeye sahne oldu Türk popu. Gittikçe artan plak talebine yetişmeye çalışan firmalar, söz yazarlarının çalakalem rekorlarını kırmaya çok istekli olmaları nedeniyle, Türkçe söz yazdırma konusunda bir zorlukla karşılaşmamış, ancak şar-

kıcıya plakta eşlik edecek müzisyenleri bulup stüdyoya sokma konusunda epey zorlanmaya başlamışlardı. Müzisyenlerin neredeyse hepsi, sahnede olmadıkları zamanlarda stüdyoların arasında mekik dokuyup fazla mesai yapıyor, ama her yere yetişemiyorlardı. Bunun üzerine firmalar, "play - back" olarak anılan bir yöntemi büyük bir keyifle devreye soktular: Orijinal şarkının alt yapısı olduğu gibi kullanılacak, şarkıcımız stüdyoya girip Türkçe sözleri bu müziğin üzerine okuyacaktı. Dışarda birileri gündüzünü gecesine katarak bestelemiş, ter dökerek düzenlemiş ya da düzenletmişti nasılsa; tekrar yorulmanın ne alemi vardı, olduğu gibi alır çıkardınız işin içinden. Çoğu sorunu birden çözüyordu bu yol. Hem plak yapma işi çok hızlanacak, hem de müzisyenlerin kaprislerinden kurtulunmuş olacaktı. Telif melif hesabı da hak getire olduğu için, cepte epeyce para da kalacaktı. Muhtemelen asıl neden buydu ya, kimse bundan dem vurmuyor, "ne yapalım, yetişemiyoruz" mazeretine sığınıyordu. Bu konuda ilk örnek Ali Atasagun'dan geldi. Şarkıcı, basının "genç şarkıcı play - back sistemi ile yeni bir denemeye girişmiş" diye tanıttığı "Sakın Basma" adlı plağını 1968 yılının Şubat ayında çıkardı. Plağı piyasaya sürmeden önce, Ali Atasagun "bu plakta 'soul music' türü şarkılar var" demiş, basın da bunu "Ali Atasagun 'çıldırtan müzik' türünde plak yapıyor" diye duyurmuş ve herkes tartışmanın bu türler arası alanda yoğunlaşacağını düşünmüştü, ama öne çıkan play - back tartışması oldu. "Olur mu, olmaz mı?" diye kafa patlatılırken, şarkıcılarımız bir bir bu yolu takip etmeye başlamış ve bir gece evvel bir iki saat içinde sözleri yazılmış şarkıları, beş dakika içinde okuyup işlerini bitirir olmuşlardı. Kimi isimler daha da çalışkandı. Sözgelimi Selçuk Ural, dört plak birden kaydediyordu o tarihlerde. Kimilerinin "müziği ithal, sözleri yerli" olarak küçümsemeye devam ettiği bu yöntem, piyasaya bir bereket getirecekti besbelli. Ama eski usûl plak yapanlar da vardı elbette. İşin kolayına kaçmayanlar, müzisyenlerin bir boş zamanını kollamaktaydılar. Ay-Feri de bunlardan biridir. Türk popunun bu öncü sesi, tıpkı Ayten Alpman ve Özdemir Erdoğan gibi plak işine, özellikle Türkçe plak işine hep soğuk bakmış ve sahnelerde sevdiği şarkıları söylemeyi tercih etmiştir. Ama artık direnecek takati kalmamıştır Ay-Feri'nin. Sanatçı, Aras ile anlaşmış ve önce "Annem / Bu Son Olsun", ardından da "Dünya Dönüyor"u yapmıştır. O güne kadar, en sağlam tekniğe ve en güçlü sese sahip şarkıcılarımızdan biri olarak zaten yeterince büyük bir üne sahip olan Ay-Feri'nin ilk plağı da başarı kazanmasına kazanmıştır ama bu, ikinci plak olan "Dünya Dönüyor"un başarısının yanında çok hafif kalır. Marc Aryan'ın bir şarkısı üzerine Fecri Ebcioğlu'nun söz yazması ile oluşturulan bu şarkı, dillere resmen marş olur ve Türk popunun epeydir yokluğunu hissettiği en büyük hitlerden biri haline gelir. Ay-Feri, ince eleyip sık dokumuş ve herkesin peşinde olduğu Durul Gence 5 ile yapmıştır bu plağı. Başarı kolay gelmemiş, bunun için ter dökülmüştür. Şarkıyı Ajda Pekkan, Yurdaer Doğulu Or-

Müziği ithal, sözleri yerli

9 Şubat 1968 tarihli *Diskotek* dergisinin 4. sayısından:

"Bilindiği gibi dünyanın her yerinde popüler müzik şarkıcıları kendi lisanlarında şarkı söylemektedirler. Şu son birkaç yıldır haklı olarak yurdumuzda da ana dil şarkı söyleme modası aldı yürüdü. Bu sayede sanatçılarımız halka daha çok yaklaşıp popüler müziği tam manasıyla tanıtmak fırsatını buldular. Aynı zamanda Avrupa ve Amerikalı meslekdaşlarını taklitten, lisan bilmeyenler körü körüne ezberden kurtulmuş oldular. Halkın kendi lisanında yazılan şarkılara gösterdiği yakın ilgi, Türk müziği gazinolarına kadar sirayet etti ve bu işleri organize eden şahıslar halkın zevkinden çok kendi keselerini düşünerek olur olmaz herkesi şarkıcı yaptılar. Şarkıcıları kendi aralarında ikiye ayırdılar ve birbirininkini baltalamaya çalıştılar. Ortaya çıkan sayısız şarkıcıya söz yetiştirebilmek için saçma sapan şeyleri plak yapmaya başladılar. Bu hengamenin arasında gerçek sanatçılar radyolarda çalışmaz oldu. Zira şarkı sözü yazarları şarkıcıları bölüştükleri gibi radyo programlarını da bölüşmüşler, birisi reklam programlarında uzun ismini her gün tekrarlatırken, diğeri İstanbul Radyosu'nu kendisine reklamcı tayin etmişti. Yukarda da söylediğimiz gibi Türkçe sözlü şarkı muhakkak lazımdır. Ancak aşağıda belirteceğimiz hususlara dikkat edilmediği takdirde bunun bize faydası değil zararı olacaktır:

1-Şarkı sözü yazarları sözleri çok dikkatli olarak yazayım derken müziği bozmaktan kurtulacaklardır.

2-Gerek reklam gerekse radyo programlarında önce gerçek müzisyenlere, sonra sinema ve tiyatrodan kopanlara yer verilmelidir.

3-Şarkı sözü yazarlarının radyo ve reklam programları üzerindeki inhisarları kalkmalı, sanatçılar, hangi güfteyi beğeniyorlarsa onları okumalıdırlar.

4-Son olarak şunu da söylemek gerekir ki, popüler Türk müziği gelişmek için sadece Türkçe söze değil, asıl kendimizden çıkmış bestelere muhtaçtır. Zaten çok az sayıda olan besteci - şarkıcılarımızı korumak en büyük vazifemiz olmalıdır."

Diskotek'in yazısı bir manifesto gibi... Ama ne Sezen Cumhur Önal'ın, ne de Fecri Ebcioğlu'nun umurunda olmamış olmalı ki, her şeye bildikleri gibi devam etmişler. 70'lerin başına, derginin "besteci - şarkıcı" olarak adlandırdığı sıkı müzisyenlerin ağırlığını hissettireceği o günlere kadar...

kestrası'nın solisti Birsen Armağan, Güneri Tecer, şarkının asıl sahibi Marc Aryan ve hatta söz yazarı Fecri Ebcioğlu da plak yapacak ve bu başarıya ortak olmaya gayret edeceklerdir. Aynı sıralarda ilginç birkaç plak daha öne çıkar. Ortalığı sarsmaya devam eden Durul Gence 5, "dünyada Beatles'i titreten Bee Gees'in dört muhteşem parçasını" tek bir plakta bir araya getirmiştir. "Massachusetts", "Holiday", "New York Mining Disaster 1941" ve "Cucumber Castle" adlı şarkıların yer aldığı EP, Sayan'dan çıkar. Sayan, giderek piyasanın en öncü, en sağlam firması haline gelmektedir. Anadolu popa gönül vermesiyle ünlü bu firmamız, işin diğer yanını da ihmal etmemekte ve bu alandan da sağlam sesleri destekleyip önümüze sürmektedir. Firma, ilk plakları "Eastern Loves" ile

büyük bir başarı elde eden Moğollar'ın ikinci plağını da çok çabuk verir piyasaya. Ancak Moğollar'ın "Mektup" adlı bu ikinci plağı, neredeyse herkesi şaşırtır. Öncüsü olmasalar bile, Anadolu popu yeni bir noktaya taşıyacakları konusunda herkesin hemfikir olduğu Moğollar, bu ikinci plaklarında, bizden bir şarkıya yer verecekleri yerde, Fecri Ebcioğlu'nun sözlerini yazdığı yabancı bir şarkıya tutunmuşlardır. Sonradan, grubun belki de büyük pişmanlık duyacağı plak olan "Mektup", Allahtan arka yüzünde yer alan ve grubun bir bestesi olan "Lazy John" ile bir parça kendini kurtarabilmiş ve Moğollar'ı, "aranjman" akımının içine çekmemiş ya da çekememiştir.

Mart ayına girildiğinde ise, yine yarışma heyecanı sarmıştı her yanı. *Milliyet*, Liselerarası Hafif Batı Müziği Yarışması'nda ısrarlı olmuş ve ikincisini düzenlemişti. Yarışmaya, geçen yılın aksine rekor sayıda başvuru olur. Ön elemeler, İstanbul, Ankara ve İzmir'de yapılır. Yarışmaya İstanbul'dan başvuran 34 lisenin 16'sı yarışmaya hak kazanmış, bunlardan da dördü finale kalmıştı. Ankara'dan başvuran lise sayısı 13, finale gelebilen lise sayısı ise ikiydi. İzmir'de de 15 okul başvurmuş, bunlardan üçüne final yolu açılabilmişti. Final, 13 Mart tarihinde, İstanbul'da Spor ve Sergi Sarayı'nda yapıldı. Finalde, Üsküdar Amerikan Kız Lisesi, Özel Karşıyaka Koleji, Galatasaray Lisesi, Saint Joseph Lisesi, Özel İzmir Koleji, Özel Türk Koleji, Konya Erkek Sanat Enstitüsü, İstanbul Erkek Lisesi ve solo gitarda Selim Atakan'ın olduğu Ankara Fen Lisesi ter döker. Yarışmayı Ankara Fen Lisesi kazanır; İstanbul Erkek Lisesi ikinci, Galatasaray Lisesi ise üçüncü olmuştur.

Altın Mikrofon'un dördüncüsü de aşağı yukarı bir ay sonra başlar. *Hürriyet* ve *Milliyet*, henüz *kardeş* haline gelmemiştir ve aralarındaki rekabet ağır bir şekilde devam etmektedir. *Milliyet*'in liseli gruplarının karşısına, profesyonel gruplarını çıkarır *Hürriyet*. Altın Mikrofon kervanı, bir otobüs, bir minibüs ve bir kamyondan oluşmuştur. Otobüste seyahat eden toplam 32 müzisyen ve yakınları, tam 17 gün sürecek bir maraton sonrası ulaşacaklardır finale. Erkin Koray Dörtlüsü, Haramiler, Moğollar, Sis Beşlisi ve Turgut Oksay ile T.P.A.O Batman Orkestrası'ndan oluşan finalistler, 17 Nisan'da Adana; 18 Nisan'da, "şehrin en lüks oteli olmasına rağmen Sirkeci otellerinden farksız üçüncü sınıf bir otelde" kaldıkları Urfa, 19 Nisan'da, Gazi Köşkü'nde "doldurulmuş kuzu ziyafeti"ne davetli oldukları Diyarbakır, 20 Nisan'da Elazığ, 21 Nisan'da Malatya, 22 Nisan'da Gaziantep, 23 Nisan'da Antakya, 24 Nisan'da tekrar Adana, 26 Nisan'da Afyon, 27 ve 28 Nisan'da, elbette Efes Oteli'nde kalınan İzmir; 29 Nisan'da, "kaldıkları otelden konser verecekleri sinemaya kadar trafik polisleri eşliğinde" götürüldükleri Çanakkale ve 30 Nisan'da Edirne'de, halkın karşısına çıkarlar. Yarışmayı renklendirmek için kervana katılmış Orhan Boran, "Yuki'nin babası" olarak büyük ilgi toplar bu turnede. İstanbul'da verilen konserler sonrası, nihayet Şan Sineması'nda yapılan finalde sonuçlar açıklanır. Ço-

Selim Atakan



Selim Atakan, Zennur Anbarcıoğlu, Bican Tuğberk, Emrah Orhun, Ramiz Arbak ve Sadi Atay'dan oluşan Ankara Fen Lisesi müzik grubu, *Milliyet* gazetesinin düzenlediği Liselerarası Hafif Batı Müziği Yarışması'nın ikincisini, 13 Mart 1968 yılında yapılan finalin sonucunda kazandı. Gruptan, özellikle Selim Atakan öne çıktı. Solo gitar ve org çalan Selim Atakan, henüz lise birinci sınıf öğrencisiydi. Londra doğumlu öğrenci, basının "sevdiğiniz şarkıcılar" sorusunu "Wilson Pickett ve Zennur Anbarcıoğlu" olarak cevaplayacak kadar da naifti. Selim Atakan, bir on küsur yıl sonra Yeni Türkü'yü kuracak ve Türk popunda yepyeni bir yol açacaktı.

Yarışmalar, bazen böyle güzel sürprizler de çıkarır karşımıza.

günluğu Urfa, Elazığ, Diyarbakır ve Gaziantep gibi şehirlerde toplanmış 6068 oyla Batman Orkestrası birinci olur. İlhan Telli'nin önderliğindeki, Altın Mikrofon yarışmalarının bu emektar topluluğu, nihayet şeytanın bacağını kırmış ve birinci olmuştur. Grup "Meşelidir Enginde Dağlar Meşeli" adlı şarkıyla bu sonucu elde etmiştir. Koray Oktay, Oğuz Durukan, Uğur Dikmen ve "Kervan'ın en genç müzisyeni olan" Asım Ekren'den kurulu Haramiler (4.476 oy alarak), "Arpa Buğday Daneler" ile ikinci; "koyun postlarının uğur getirdiği" söylenen Moğollar (3.711 oy), "Ilgaz" ile üçüncü; Erkin Koray dahil dört kişiden oluşan Erkin Koray Dörtlüsü (2.980 oy), "Çiçekdağı" ile dördüncü olurlar. Beş finalistimizden Turgut Oksay'lı Sis Beşlisi de, "Iğdır'ın Al Elması" ile (muhtemelen kervanımız Iğdır'a uğramadığından ancak 2.423 oy alarak) beşinci olur. İlk defa 1965 yılında yapılan yarışmanın dördüncüsü de bitmiştir böylelikle, ancak o tarihlerde bilinmiyor olsa da bu, son yarışma olacaktır. Türk popunu derin bir şekilde etkilemiş, Anadolu pop akımının yerleşmesi ve kalıcı olması için büyük bir destek vermiş olan bu yarışma, 1972 yılında *Günaydın* gazetesinin el atacağı tarihe kadar kulak arkası edilecek, *Günaydın*'ın ve sonra da Saklambaç'ın çabaları da bir işe yaramayacaktır. Yarışmanın 1965 yılından itibaren yaşatmaya başladığı altın çağ, 1968 yılında sona erecektir.

Diskotek dergisi de boş durmaz. Doğan Şener'in *Milliyet* gazetesi içinde yapmayı sürdürdüğü Müzik Klübü ile birlikte, Türk popunun kalbinin attığı yer haline gelen bu dergi, önce "Amatör Topluluklar Yarışması" düzenler. Dergi, "kardeş yayın" olarak nitelediği *ABC* gazetesi ve Playboy gece kulübünün desteği ile başlatır bu yarışmayı. "Memleketimizdeki amatör orkestraları lanse etmek, onların seslerini duyurmak ve onlara yeni imkânlar hazırlamak" niyeti ile yola çıkılmıştır. Jüri de epeyce sağlam isimlerden oluşmaktadır. Üç beş yıl sonra, Diskotür adını vereceği firması ile Türk popuna taklalar attıracak olan Antuan Şoriz, Atilla Özdemiroğlu, Ay-Feri, Selçuk Ural, Cem Karaca, Kanat Gür, Durul Gence, Doruk Onatkut, Fecri Ebcioğlu, Engin Arman, Doğan Şener ve derginin yazarlarından Arda Uskan da vardır jüride. Altın Mikrofon'un hemen ardından, Mayıs ayı içinde yapılır bu yarışma ve jüriden eşit derecede oy alan (sonraları Türk popunun en önemli müzisyenlerinden biri haline gelecek olan Osman İşmen'li) Grup Senkop ile (Sedat Aloğlu'lu) İstanbul Erkek Lisesi'nin birinciliği ile sonuçlanır. Bir iki yıl içinde karşımıza Üç Hürel olarak çıkacak olan genç Feridun, Haldun ve Onur'dan kurulu Biraderler ikinci, Neşeli Çocuklar ise üçüncü olmuşlardır.

Biten bir yarışmayı bir başkası takip eder. Sırada, yine *Diskotek* dergisinin öncülüğünde hazırlanan Topkapı Müzik Festivali vardır. Muammer Yeşil, *Diskotek*'teki köşesinde, bu yarışmanın grup ya da şarkıcı yarışması değil, "beste, aranjman ve enstrüman" yarışması olduğunun üzerinde özellikle durur. Bu yarışma, "Türk müzisyenlerin, beste, aranjman ve enstrümanları üzerinde varlıklarını isbat edebilmek, değerlerini göstermek, yeni yeni beste ve aranjman meydana getirmek için tertiplenmiştir". Festival üç güne yayılmıştır ve Fitaş Sineması'nda başlar. İlk gün orkestralara ayrılmıştır. Orkestralar ve "enstrüman yarışmasına giren topluluklar", "enstrümantal parçalar icra edip, beste ve düzenlemelerini çalacaklardır". İkinci gün ise şarkıcılarındır. Şarkıcılarımız da yine Fitaş'ta, "bir refakat orkestrası eşliğinde" şarkılarını söyleyeceklerdir. 13 Haziran Perşembe günü yapılacağı söylenen final ise ancak 21 Haziran Cuma gecesi yapılır. İlham Gencer, İsmet Sıral Orkestrası, Kadri Ünalan Orkestrası, Lamia, Mavi Işıklar, Özdemir Erdoğan, Rana Alagöz, Selçuk Alagöz Orkestrası, Sis Beşlisi, Turgut Oksay ve Yalçın Ateş Orkestrası'ndan oluşan finalistler, o gece Açıkhava'da ter döker. Festivale paralel bir başka yarışma daha yapılmaktadır, bu da Coca Cola'nın "amblem müziği yarışması"dır. Denilebilir ki, Türk popunda *sponsor*luk ilk defa bu festivalde gündeme gelmiştir. 90'lı yıllar ile birlikte başını alıp gidecek ve onsuz bir adım dahi atılamayacak olan bu kavram, yüzünü oldukça mahcup bir şekilde ilk burada göstermiştir. Coca Cola, festivali desteklemeyi kabul etmiş, karşılığında da yalnızca bir *cıngıl* yaratılmasını istemiştir. Ayrı koldan yürüyen bu iş için de üç orkestra finale kalmıştır. Günnur Perin, Kadri Ünalan ve Selçuk Alagöz, Coca Cola'nın "hayatın gerçek tadı"

Coca Cola



Türk popunun ilk sponsor'luk macerası Coca Cola ile başlar. Coca Cola, 1968 yılında yapılan Topkapı Müzik Festivali'ne destek verir ve bunun karşılığında da, ana yarışma ile birlikte, bir de cıngıl yarışması düzenlenmesini ister. Emir yüksek yerden gelir, üstelik de ilk emirdir. Her şey ayarlanır, yarışılır edilir ve Selçuk Alagöz, Günnur Perin ve Kadri Ünalan ilk üçe kalır. İpi Selçuk Alagöz göğüsler; Kadri Ünalan ikinci, Günnur Perin ise üçüncü olmuştur. Ama en akılda kalan melodi Günnur Perin'inkidir. *Diskotek* dergisine göre, "Açıkhava'dan ayrılan dinleyicilerin dilinde hep bu melodi vardı..."

Selçuk Alagöz, birincilikten aldığı parayı afiyetle yemeye başlamışken, Ülkü Aker'in gönderttiği mahkeme celbi ile karşılaşır. Cıngıl'ın sözlerini yazan Ülkü Aker, yarışma öncesi ödülün % 25'ini alması hususunda mutabık kalındığını söylemekte ve Selçuk Alagöz'ü bütün parayı kendisine saklamakla suçlamaktadır. Ülkü Aker'in "temennisi" barışmalarıdır ama, "bazı kişiler Selçuk ve Rana'ya menfi tesir ederek" onları etkilemiştir. Böylelikle ilk sponsor maceramız mahkemede biter.

olduğuna bizi inandırmak için boy ölçüşeceklerdir. Final gecesi ilk olarak Coca Cola'cılar sınanır. Selçuk Alagöz birinci olup on bin liralık ödülü alır. Ana yarışma, bu iş halledildikten sonra başlar. Enstrüman ödülleri şöyle dağılır: Sis Beşlisi, "Mr. D.J." adlı şarkı ile tenor saks; İsmet Sıral Orkestrası'ndan İlter Yenisey, "Just Friend" adlı parça ile trombon; aynı orkestradan Özdemir Erdoğan gitar ve Yalçın Ateş Orkestrası, alto saks, bariton saks, flüt ve davul dalında birinci olur. Ana ödüller ise Mavi Işıklar ve Selçuk Alagöz Orkestrası arasında pay edilir. Düzenleme dalında Mavi Işıklar, "Üsküdar" ile birinci, "Rana Alagöz, "Evet mi Hayır mı?" ile ikinci olmuştur. Gitar dalında Özdemir Erdoğan'ın altında kalan Selçuk Alagöz'ün grubu ise, beste dalında çok iddialı olarak yarışan İlham Gencer'i üçüncülüğe itmiş ve ilk iki sırayı elde etmiştir. Grubun "Cıvıl Cıvıl" ve "Olmuyor" adlı besteleri, İlham Gencer'in "Dünyayı Dolaşan Şarkı"sını yaya bırakmıştır. Asıl kıyamet yarışma bitip, sonuçlar açıklandıktan sonra kopar. *Diskotek*, yarışma sonrası yayımladığı "Finalin ardındaki

gerçekler" başlıklı yazıda çok ciddi suçlamalarda bulunur. Finalistlerin bir kısmı "oy toplamak amacı ile yüzlerce liralık bilet dağıtmak ve salona arka kapıdan seyirci almak" ile suçlanmış ve bu durum "yüz kızartıcı bir olay" olarak nitelendirilmişti. Muhtemelen dört ödül birden alan Selçuk Alagöz'dü suçlanan. Aynı yazıda, o gece yarışma dışı bir konser veren İstanbul Erkek Lisesi ise epeyce takdir edilmiş ve "bütün aletlerini diğer gruplara kullandırmış olmaları" övülmüştü. Mavi Işıklar da aynı şeyi yapmıştı. İşleri gece 23:30'da biten grup, aletlerini alıp çekip gitmemiş, "trampet ayağını başka bir gruba vermiş" ve beklemişti. Ciddi bir alet - tesisat kavgası yaşanmıştı besbelli. Hâlâ yokluk yıllarıydı ve her grubun her şeyi tamam değildi. Bir şeylere ihtiyacı olan grupların imdadına birileri yetişme amacıyla koştururken, bir başkası "her şey benim olsun" niyeti ile engeller dikmiş ve oralı olmamıştı.

"Adı dinleyicilere bir garip gelen" Zümrüt, plaklarının ilgi görmesi üzerine, Almanya'dan temelli olarak dönüp İstanbul'a yerleşir; Leyla Sayar, "evinin borcunu ödemek için strip - tease'e" de başlar; "Ankara'nın sevilen sesi Tayfun, şarkıcılıkla tahsil hayatını bir arada devam" ettirir; Kanat Gür, Turhan Oğuzbaş'ın ünlü şiiri "İspanyol Meyhanesi"ni plağa kaydedeceğini açıklar; "son günlerin başarılı beat toplulukları arasına giren Moğollar, Almanya'dan dönen (Apaşlar'dan) Hasan Sel'in gruba katılmasıyla "elektronik tesisatlarını hayli" zenginleştirir ve görsellik niyeti ile olsa gerek, sahneye "Seyyal Taner adlı bir go - go kız" ile birlikte çıkar; Nurhan Nur da sahneye geçer ve kendisine eşlik etmesi için Ömür Çocukları adı verilen bir orkestra kurar; Müzeyyen Senar'ın kızı Feraye, "kendine janr olarak beat müziğini" seçer ve çalıştığı kulüpte her gece "Türkiye'nin Mama Cass'ı olarak" alkışlanır; "Devlet Tiyatrosu'nun Çocuk Tiyatrosu bölümünde çalışan Esin Afşar, imkân bulursa, tiyatronun yanı sıra sinemada da oynamayı düşündüğünü" söyler; "sabık film yıldızı yeni şarkıcı" Ajda Pekkan, Ankara'da, Yeşilçam'dan uzakta olmanın verdiği güven duygusuyla, "bir daha film çevirmek mi allah korusun" der; Kadir İnanır, *Ses*'in bu yılki "Sinema Artisti Yarışması"nda finale kalır ama ilk üçe giremez ve sürekli olarak kavga edip barışan Yılmaz Güney ve Nebahat Çehre kat'i surette ayrılıp basının eline ortadan yırtılmış fotoğraflar basma imkânı verirken, Berkant "Samanyolu" ile çıkıp gelecektir.

Rüçhan Çamay, Amerika'dan getirdiği kağıt elbise ile sahneye çıkar; "sempatik annenin sempatik çocuğu İlker İnanoğlu anneler gününde annesini" unutmaz ve "sevinç göz yaşları içerisinde hediyesini" verir; Erkut Taçkın ve Ceyda Sadıkoğlu "şimdiye kadar görülen en uzun boylu pasta"yı keserek "dünya evine girer"; Yeşilçam'ın gazino sahnelerine akını Sadri Alışık ile devam eder; *Hürriyet*'teki kısa bant ile yetinmeyenler, "büyük boy, 24 sayfalık Fatoş"u, her salı, 75 kuruşa satın alır; "uzun bir geçmişi, sağlam bir müzik bilgisi ve güçlü bir sesi olmasına rağmen" Mehmet Taneri, "hak ettiği tahta"

Moğollar



Murat Ses ve Aziz Azmet tarafından kurulan ve Türk popunun ilk gruplarından sayılabilecek Meteorlar sonrası iki müzisyenin, bu sefer aralarına Selçuk Alagöz Orkestrası'ndan ayrılan Cahit Berkay ile Engin Yörükoğlu'nu ve Apaşlar'dan da Hasan Sel'i alarak 1967 yılının son günlerinde kurdukları bir grup, Moğollar. Gruba daha sonra, Okan Dinçer ve Kontrasları'ndan ayrılan Taner Öngür katıldı. Moğollar, günümüzde "Anadolu pop" akımının öncüsü olarak biliniyor, ancak aslında bu akımın ortaya çıkıp, hatırı sayılır bir miktarda isim ve şarkı yaratmasından sonra ortaya çıktılar. Grubun kuruluş tarihi olan 1967 yılının son aylarına gelindiğinde Doruk Onatkut, "Kara Tren" ve "Burçak Tarlası" ile zaten bu yolu açmış ve bu akım, Tülay German, Alpay, Erol Büyükburç, Fikret Kızılok ve Cem Karaca gibi kendi starlarını yaratmıştı.

Moğollar, ilk plakları olan "Eastern Love"ı, 1968 yılının ilk aylarında çıkardı. Aynı yıl Altın Mikrofon'da "Ilgaz" ile yarışıp üçüncü oldular. Moğollar, şarkıları ile olduğu kadar, ince ince düşünülmüş hal ve tavırları ile de dikkati çektiler: "Orkestra elemanlarının hepsinin saç ve sakallarını uzatmaları ve koyun postuna bürünerek sahneye çıkmaları" en altı çizilen özellikleri oldu. 1968 yılında dışarda kıyamet kopuyorken, işin, en azından görüntü kısmı bize Moğollar ile ulaşmaktaydı.



Geç olmuş ama temiz olmuştu belki de. Binbir badire atlatma pahasına, Türk popunun en uzun ömürlü grubu oldu Moğollar. Hâlâ yazıyor, besteliyor ve çalışıyorlar.

5 Nisan 1968 tarihli *Diskotek*'ten:

"İnsanoğlu şu dünyaya ayak bastığından bu yana, yaşlılarla gençler arasında bir fikir savaşıdır gidiyor. Asırlardan beri büyükler, Ah zamane gençleri diye yakarmışlar. Tenkit edilenlerin hepsi büyümüş, çocuklarına aynı şeyleri söylemişler. Onlar da çocuklarına. Lakin hiçbirisi eskiden aynı laflara maruz kaldığını düşünmemiş. Yüzyılımızda da bu gelenek yaşatılmakta. Asi gençlere, Elvis Presley'e, Beatles'a, nihayet beatnik ve hippie'lere söylenenler malumdur. Hasılı, dünyanın her yerinde yeniliklere karşı önce bir direnme gösteriliyor. Sonra çıkan modalar toplumla kaynaşıyor, onun içinde eriyip gidiveriyor... Biz her şeyi geriden izlediğimizden, beatnik ve hippie'lerle, uzun saçlı çizmeli beat - boy'larla uğraşıyoruz henüz. Sokaklarda saçı uzunlara, kordela vereyim mi?; çizmelilere, serseri; renkli elbise giyenlere züppe diyen çok geniş bir kitle var. Orta yaşı geçmiş bu tenkitçi gruba soruyoruz: Sizler de gençliğinizde bob - stil denilen maskara modaya uymamış mıydınız?"

Çok zaman geçti, bu "çok geniş kitle" iyice genişledi, yayıldı; her tarafı, hepimizi kapsar oldu. Artık kuş uçurtmuyoruz.

Samanyolu



3 Ağustos 1968 tarihli *Ses* dergisinden:

"Samanyolu... Samanyolu... Ve yine Samanyolu... Radyoyu açıyorsunuz bu, gazinoya, çay bahçesine gidiyorsunuz bu... Son günlerin en popüler şarkısı oldu. 7'den 70'e kadar herkesin dilinde, herkesin ağzında... Sözlerini Teoman Alpay'ın yazdığı, müziğini Metin Bükey'in yaptığı bu şarkı, önceleri pek ilgi görmemişti. Halk bu şarkıyı ilk defa aynı adı taşıyan filimde duymuştu ama nedense pek ısınamamıştı. Sonra plağı yapıldı ve sözleri yazanın da, müziğini yapanın da, plağa okuyan Berkant'ın da inanamadığı bir şey oldu. Samanyolu, 'plak duvarını' son süratle aşmış, Türkiye'de pek az plağa nasip olan bir satış grafiğine sahip olmuştu. Berkant, Samanyolu'nu meşhur ederken, Samanyolu da Berkant'ı şöhretin zirvesine çıkarmıştı. Türkiye'de ilk defa bir plağın satışı 100.000 rakamına eriştiği için Berkant'a bu yakınlarda bir 'platin plak' verilecek. Samanyolu'nun Berkant'a kazandırdıkları sadece bunlar değil. Şöhretli şarkıcı bu plak sayesinde bir de otomobil sahibi oldu. Şimdi altında 1961 model Thunderbird marka bej renkli bir otomobil var. Samanyolu şarkısını mırıldanarak Boğaz yollarında yazın tadını çıkartıyor..."

1967 yılının son aylarında piyasaya verilmiş olmasına rağmen ancak 1968 ortalarında dikkati çekip herkesin diline yerleşen bu plak, bir başka açıdan da çok önemli. Sezen Cumhur Önal ve Sahibinin Sesi firmasına çok sıkı bir şekilde bağlı olan Berkant'ın özgürlük günlerini başlatan plak da bu. Berkant, bu plakla birlikte, artık Televizyon Plak'a geçmiş ve Sezen Cumhur Önal'ın olmayan bir şarkıyı söylemişti. Sonuç: 1961 model, bej, 34 KF 717 plakalı Thunderbird bir otomobil.

otıramaz; 1966 yılında kurulmuş olmasına rağmen, Tünay Akdeniz önderliğindeki Gölgeler, nihayet sesini duyurabilmeye başlar; Cengiz Tünay'ın çektiği kravatlı fotoğraflarla Ay-Feri, bütün gazete ve dergilerin baş sayfalarına kurulur; Arda Uskan, herkesin en favori ismi haline gelmiş olan Erkin Koray'ı, "bazen bir diken kadar sert, bazen bir çatapat kadar hareketli, ya da bir menekşe gibi duygulu" diye tanımlar; Tom Jones'un "Delilah"ını, Ertan Anapa "Aşkım Dillere Destan" ve Ömür Göksel "Leyla" olarak paylaşır; Erol Büyükburç Haziran ayı içinde bacağını kırar ve sahneye tekerlekli sandalye ile çıkar; Hülya Koçyiğit, Selim Soydan ile evlenir ve "objektifler, Hülya ile Selim'i balayında da rahat" bırakmaz ve Cem Karaca ve Apaşlar, sonradan barışmak üzere ayrılır ve bu ayrılığın nedenleri ile ilgili olarak her iki taraf tama-

men ayrı tellerden çalarken, kendimizi Atina'da yapılacak olan Apollonia Festivali'nin kapısında buluruz; bizi temsilen giden Ajda Pekkan, bu festivalde Selçuk Başar'ın bestesi olan "Özleyiş"i seslendirecektir. Festival Ajda Pekkan'ın işine epey yarayacaktır ama bu tarihlerde "Özleyiş"i söylemiş olması, yıllar yılı sürecek "hep yabancı şarkı söylüyor, hiç beste söylemiyor" eleştirilerinden onu kurtarmaya yetmeyecektir.

Seninle Deli Doluyum

Yüze göze bulaştırılmış Balkan Melodileri Festivali'nden sonra Türk popunun yurtdışındaki ilk imtihanı sayılan Apollonia Festivali'ne katılmaya karar vermemiz herkesi heyecanlandırır. Yılın ilk yarısında, yarışmadan yarışmaya koşmuş Türk popunda hâlâ yorgunluk belirtileri yoktur. Atina'da, Temmuz ayında düzenlenecek olan I. Apollonia Uluslararası Müzik Festivali'ne, ülkemiz zaten epeyce önce davet edilmiş ve yirmiye yakın şarkı bu festivalde yarışmak için başvurmuştu. Topkapı Festivali'nin sürdüğü tarihte gelir haber; başvuran şarkılarımızın arasından iki tanesi finale kalmıştır. Selçuk Başar'ın "Özleyiş" ve Selmi Andak'ın "Ve Ben Yalnız" adlı şarkılarıdır bunlar. "Barok stili üzerine slow, B kısmı vals" olan ve "son kısmı hızlanan" "Ve Ben Yalnız"ın elemelere gitmiş versiyonunu Sevinç Tevs seslendirmiştir. İlk bestesini 1961 yılında "konservatuar kompozisyon imtihanı" için yapmış, "Özleyiş"e gelene kadar başka bir sürü şarkı yazmış ama bunların hiçbirini henüz yayınlamamış olan Selçuk Başar'ın şarkısını ise Özdemir Erdoğan seslendirmiştir. Normal olarak, finalde de bu şarkıları aynı isimlerin seslendirmesi gerekmektedir; en azından işin başında bestecilerimiz böyle düşünmektedirler. Ama işler böyle gelişmez. Bunların üzerine, bir de "Özleyiş'in asıl söz yazarı kimdir?" tartışması eklenecek ve sonuçta Türk popuna bir renk, yalnızca bir heyecan katabilecek olan bir yarışma bütün gündemi işgal edecektir.

İşin Sevinç Tevs kısmında bir sorun çıkmaz. Selmi Andak, şarkısını elemelere hangi ses ile göndermişse, yarışmaya da onunla gidecektir. Bu konuda kendisine önerilen hiçbir seçeneği göz önüne almaz. Ama Özdemir Erdoğan'ın durumu o kadar sağlam değildir. Başta plak firmaları olmak üzere, hemen hemen herkes Selçuk Başar'ın etrafında pervane olur ve bu şarkıyı Özdemir Erdoğan'dan daha dikkat çekici birisine söyletmesi için çaba harcarlar. Bunu Regal firması başarır ve Selçuk Başar'ı, şarkının Atina'da Ajda Pekkan tarafından seslendirilmesi için ikna eder. Şöhretinin, popülerliğinin doruğundaki Ajda Pekkan'a direnememiştir Selçuk Başar. Kendi sesiyle "Özleyiş"i finallere taşıyabilmiş Özdemir Erdoğan devre dışı kalır. Kimileri de, zaten Özdemir Erdoğan'ın pek niyetli olmadığını ve sanatçının o sıralarda vefat eden babası için duyduğu üzüntüden dolayı hiçbir şey yapmak istemediğini söylerler.

Öyle ya da böyle, Atina'ya Ajda Pekkan ve Sevinç Tevs gidecektir. Kafilenin başında da yine Şerif Yüzbaşıoğlu vardır. Yurtdışı dendi mi, hiçbir şeyi hiç kimseye bırakmaz Yüzbaşıoğlu. Atina'da, 17 ülkeden tam 32 şarkı yarışacak ve bunlardan 13 tanesi finale kalacaktır. Sevinç Tevs'in "Ve Ben Yalnız"ı finale kalamaz ve elenirken, Ajda Pekkan'ın "Özleyiş"i 13 şarkı arasına girmeyi başarır. Finalde daha fazlası da olur. İlk 13 şarkının arasına girebilen "Özleyiş", ilk dördün arasına da girer. Luis Neefs'in "Iris", Jimmy Fontana'nın "Se Tu Soffrissi" ve Clodogh Rogers'in "Ask Anyone" şarkılarından sonra dördüncü olmuştur "Özleyiş". Bu sonuç ekibimizi sevince boğar. Ajda Pekkan üzgün olduğunu, aslında birincilik ya da ikincilik beklediğini söyler ama başta Selçuk Başar olmak üzere bütün ekip, sonucu çok iyi bulur. Festival süresince, İtalyan şarkıcı Tony Dallara ile aşk yaşadığı söylenen Ajda Pekkan'ın, Yunan basını tarafından kabul görmüş olması da bu sonuç üzerinde etkili olmuştur. Ajda Pekkan,

Tony Dallara

Ajda Pekkan'ın, "Özleyiş" ile Atina'daki Apollonia Festivali'nde aldığı dördüncülüğe Tony Dallara ile yaşadığı aşk da eşlik eder. Bizimkiler kadar, Yunanlı gazeteler de ilgi gösterir bu ilişkiye. Çoğumuzun, her zamanki gibi "boş" ya da "reklam" gözüyle baktığı bu ilişkide, festival bitiminden sonra beklenmedik bir gelişme olur ve Tony Dallara, soluğu İstanbul'da, Ajda Pekkan'ın yanında alır. Bizimkini bilmeyiz ama adam aşıktır işte.



24 Ağustos 1968 tarihli *Ses* dergisinden:

"Yılların eskitemediği tanınmış İtalyan şarkıcısı Tony Dallara geçenlerde İstanbul'a geldi. Birçokları onun konser verip şarkı söylemek, bu arada İstanbul'u gezip görmek için geldiğini söylüyorlardı ama Atina'daki Apollonia Müzik Festivali'nde tanışıp samimiyetini bir hayli ilerlettiği Ajda Pekkan'ı görüp arkadaşlığına bu sefer de İstanbul'da devam etmek için geldiğini söyleyenler de vardı..."



Tony Dallara gelir gelmesine ya, Yeşilköy'de kendisini kimse karşılamaz; ortada Ajda Pekkan yoktur. Adamcağız şaşkındır. Neyse çok fazla sürmez bu ve Tony Dallara bir şekilde Ajda Pekkan vasıtası ile Tarabya Oteli'ne yerleştirilir. İşin sonrası vur patlasın çal oynasındır. Ajda Pekkan, kendisine eşlik eden Semiramis Pekkan ve Neriman Köksal ile Tony'yi gezdirir ve "kulakları Türklerin misafirperverliğiyle dolu olan tanınmış şarkıcı" İstanbul'da hiç sıkılmaz.

Hoş, yanında Ajda Pekkan olduktan sonra, kim olsa sıkılmaz.

bir beste yarışmasını bir showa dönüştürmeyi becermiş ve bundan da iyi bir sonuç elde etmiştir.

Yurda dönüldüğünde işler daha da karışır. Diğer şarkımızın bestecisi Selmi Andak, Türk kafilesinde başından beri var olan atışma ve kırgınlıkları su yüzüne çıkarır ve içinde biriktirdiklerini anlatır: "Atina'da bir şey öğrendim. Bu tip yarışmalarda sadece iyi ve kaliteli müzik kafi gelmiyor, başarılı bir menajerlik de yapmak gerekiyor. Ben bunu yapamadım. Bütün bu sözlerle "Özleyiş"in başarısını küçümsediğimi söylemek istiyorum zannetmeyin. Genç arkadaşımın ve solistinin aldığı derece hiçbir şeyle gölgelenmeyecek derecede tam, kusursuz ve mükemmeldir... Ben bu festivale bir beste olimpiyadıdır diye katıldım. Ama Atina'da hava birden değişti ve yapılan sanki solist yarışmasıymış gibi bir hava estirildi..." Ancak tartışmalar bununla sınırlı değildir. Elde edilen başarı, şarkının sözlerinin aslında kendisine ait olduğunu söyleyen Zeki Uluruh'u da ortaya çıkarır. Yarışmaya gidilmeden, şarkının bestecisi konusunda da kısa süren bir tartışma yaşanmış ve hemen halledilebilmişti. O sırada bazı müzik yazarları, bestenin Selçuk Başar'a değil, Şerif Yüzbaşıoğlu'na ait olduğundan dem vurmuş ama kimse buna pek iltifat etmeyince konu kapanmıştı. Ancak Zeki Uluruh'un söyledikleri üstü hemen kapanacak şeyler değildi. Uluruh, "Özleyiş" adı verilen şarkının, "Taverna" adını verdiği şiir kitabında yer alan "Bilmem" şiirinden alındığını söylüyor ve herkese baskı tarihi eski kitabını gösteriyordu. Haklıydı Uluruh. "Terki diyar ettim ta ki ezelden..." diye başlayan şarkının tamamı değil ama büyük bir kısmı bu şiir ile aynıydı. Selçuk Başar, üç dörtlükten oluşan şiirin ilk iki dörtlüğünü aynen almış, üçüncü dörtlüğü ise beğenmeyip, orijinaline paralel olarak kendisi yazmıştı. Uluruh, "şarkının güftesinde üçte iki hak sahibiyim" diyor ve ekliyordu; "beni Atina'ya çağırmaları lazımdı, haydi bunu yapmadılar, hiç olmazsa diplomamı verselerdi..." Şair, Apollonia Festivali'nde Selçuk Başar'a verilmiş belgeyi istiyordu. Bütün bunlara Selçuk Başar'ın verdiği cevap pek anlamsızdır: "Özleyiş güftesiyle değil, müziği ile derece aldı... Esasen on yedisi de ayrı milletten olan jüri üyelerine şarkı sözleri ne dereceye kadar tesirli olabilir. Zeki Uluruh verdiği sözü tutmadı, konuşmamızın sonucunda vardığımız anlaşmayı ihlal etti. Gerçekten o, böyle hareket etmeseydi plak yapılınca kendisine hisse verecektim. Şimdi Özleyiş'in sözlerini değiştiriyorum..." Selçuk Başar'ın "on yedisi de ayrı milletten jüri üyeleri" için söyledikleri doğrudur ama konu bu değildir. Önemli olan, bir başkasına ait bir şiiri besteleyip sözleri kendinizin yazdığını söylemenizdir. Şarkı, Atina'daki elemelere, öyle olmadığı halde "söz ve müzik: Selçuk Başar" diye gönderilmiştir. Şarkının sözlerinin jüri tarafından anlaşılamamış ya da önemsenmemiş olmasının, bu davranışın yanında lafı bile edilemez. Zaten sözlerin asıl sahibi yatsıya bile kalmadan çıkıp gelmiş ve hakkını aramıştır.

Ama sonradan iş tatlıya bağlanacaktır. Zaten Selçuk Başar'ın söylediklerinden, işin alevlenmesinden bile önce yapılmış bir anlaşmanın mevcut olduğunu öğreniriz. Belki de Selçuk Başar, Zeki Uluruh'a işi büyütmeden, gürültü patırtı koparmadan hakkını alacağı konusunda teminat vermiştir ama bu kadarı Uluruh'a yetmemiş ve parayla birlikte basının ilgisini de istemiştir. Her şey olup bittikten sonra Selçuk Başar ve Zeki Uluruh, bir şekilde aralarında yeniden anlaşacak ve şarkının sözleri değiştirilmek zorunda kalınmayacaktır. Yarışmış ve dereceye girmiş bir şarkının sözlerini değiştirme gibi bir garabet, ancak yıllar sonra vuku bulacaktır. 1997 yılında Eurovision'da Şebnem Paker tarafından söylenen "Dinle"nin, şarkıcının albümüne dahil edilmesi sırasında, söz yazarı Mehtap Alnıtemiz ile sorun yaşanmış, bunun üzerine besteci Levent Çoker sözleri değiştirmiş ve hepimiz, bize o güne kadarki en iyi sonuç olan üçüncülüğü getiren bu şarkıyı tamamen *taklit* sözlerle dinlemek zorunda kalmıştık.

Selçuk Başar ve Zeki Uluruh arasındaki sorunların tatlıya bağlanabilmesi için bir zaman geçmesi gerekir. Bu nedenle de Regal, çok istiyor olmasına rağmen "Özleyiş"in plağını dumanı üstündeyken basamaz. Ajda Pekkan bir festivale daha (bu sefer Barcelona) gidecek ve "Özleyiş", burada söylediği (herhalde Selmi Andak'a aleni bir şekilde nispet yapmak için böyle adlandırılan) "Ve Ben Şimdi" ile aynı plakta yer alacaktır. Regal beklemeyip, bu plaktan önce "Kimdir Bu Sevgili / Onu Bana Bırak" adlı plağı yaptırır Ajda Pekkan'a. Şarkıcı, plağın her iki yüzünde yine aldatılmakta, terk edilmektedir. Bir evvelki plakta yer alan ve üçlü bir aşkı anlatan "Üç Kalp" belli ki Ajda Pekkan'ı kesmemiş ve aynı hikâye "Onu Bana Bırak" adlı şarkıda devam ettirilmiştir. O güne kadar yapılan her Ajda Pekkan plağı gibi bu da büyük bir ilgi görür. "Dünya Dönüyor"u ilk söyleyen isim olmasına rağmen, işin kaymağını Ajda Pekkan'a bırakmak zorunda kalan Ay-Feri de, yeni plağını yayınlar o sıralarda. Bir o yandan, bir bu yandan şarkı seçmekte olan Ay-Feri, bu sefer yine bizden olana dönmüş ve "Kışlada Bahar (Ibibikler)"i seçmiştir plağı için. Ama 1968 yılının ikinci yarısında, yaptıklarınızı dinletebilmeniz kolay bir şey değildir. Herkes yalnızca Berkant'ın "Samanyolu" şarkısını dinlemektedir. Bu şarkı ile birlikte artık plak girmeyen ev kalmamıştır. O güne kadar plak satın almaya karşı direnenleri bile dize getirmeyi becermiştir Samanyolu. Tam "7'den 70'e" dedikleri gibidir her şey; herkes bu şarkıyı dinlemekte, her yerde bu çalmaktadır. O sıralarda, "Samanyolu"nun karşısında bir parça da olsa tutunabilen iki plak çıkar. Mavi Işıklar'ın "İyi Düşün Taşın" ve Cem Karaca'nın "Resimdeki Gözyaşları" adlı plaklarıdır bunlar. "For Your Information" adlı yabancı bir şarkının Türkçe versiyonu olan "İyi Düşün Taşın", Mavi Işıklar'a bir başka bahar yaşatır. Bu şarkı, mevcut sözleri ile yetinilmeyerek değiştirilen ilk şarkılarımızdan olur. Şarkının son derece kıvrak olan melodisi, herkesin yeteneklerini harekete geçirmiş ve "Faydası yoktur gözlerdeki yaşın, gitmeden evvel iyi düşün taşın" olan giriş

bölümü "hamama gittim hamam sıcaktı, kızları gördüm çırılçıplaktı" şekline dönüştürülüp, devamı da "domates salça, bu ne güzel kalça" diye getirilmiştir. Herkes olmasa da büyük çoğunluk, o yıl "Samanyolu"nun yanında bu plağa da evinde yer açar. Cem Karaca'nın başarısı ise Mavi Işıklar'dan epeyce ilerdedir. Herkes, "Resimdeki Gözyaşları" plağını mutlaka satın alır. Türk popunun ilk "45 devirli stereo" plaklarından biri olan bu plak, Almanya'da kaydedilmiştir ve piyasaya sunulması epeyce gürültüye yol açar. Cem Karaca ve Apaşlar'ın o güne kadar bağlı oldukları Sayan ile bu son plağı basan Türkofon birbirlerine düşer. Bir de, Cem Karaca'ya Apaşlar'la birlikte eşlik eden orkestra konusunda söylentiler alır başını gider. Kimi kaynaklar Werner Muller Orkestrası'nın, kimileri ise Ferdy Klein Orkestrası'nın eşlik ettiğini söyler; kimileri de Werner Dies diye bir başka isim atar ortaya. Işin firma kısmı tuhaf bir şekilde çözülür. Grubun kendisiyle mukavelesi olduğunda direten Sayan, bir şekilde plağın masterlarını ele geçirir ve plağı o da basar. "Resimdeki Gözyaşları" plağı, bir dönem iki farklı baskı ile yer alır piyasada. Korsan baskıların da yaygınlaşmak üzere olduğu müzik piyasamızda, bir plağın birden fazla baskısının olması görülmedik şey değildir ama buradaki durum farklıdır. Hem Sayan hem de Türkofon, bu plağın haklarının kendilerinde olduğunu söylemektedir. İşin doğrusu şudur: Cem Karaca ve Apaşlar'ın Sayan ile olan mukavelesi bitmiştir ve grup Türkofon'a geçmiştir. Ama Sayan, ortada ciddi rakamlar döneceğini görünce, mukavelenin bitiş tarihinden hiç söz etmez ve başkalarının parası ve emeği ile yapılmış bir şarkıyı sahiplenmekte bir sakınca görmez. Zaten Werner Muller ismini de Sayan atmıştır ortaya. Belki bilerek, belki yangından mal kaçırma telaşı içinde bilmeyerek Werner Muller'in Cem Karaca'ya eşlik ettiğini söylemektedir firma. İşin doğrusu ise Türkofon'dan basılan plağın üzerinde yazmaktadır. Orkestra Ferdy Klein'dir. Werner Dies de, orkestranın aranjörüdür. Sonraları, bir şekilde her şey olacağına varır ve asıl çok satan, Türkofon'un plağı olur. "Resimdeki Gözyaşları" ciddi satış rakamlarına ulaşmış ve Türk popunun en önemli şarkılarından biri haline gelmiştir.

Eylül ayına girildiğinde, Apollonia Festivali'nin dedikoduları bitmemiştir ve Selçuk Başar - Zeki Uluruh kavgası devam etmektedir. Ama bir başka haber, bir başka festival de aynı sıralarda konuşulmaya başlanır. Selçuk Başar, Barcelona Müzik Festivali'nden katılması için davet almıştır. Bu gelişme, "İspanyollar, Barcelona Müzik Festivali için Türkiye'den yalnız Selçuk Başar'ı çağırdılar" haberi ile duyurulur gazetelerde. Selçuk Başar daveti kabul etmiş ve katılacağını açıklamıştır. "Ve Ben Şimdi" adlı besteyle gidilecektir festivale ve şarkıyı yine Ajda Pekkan seslendirecektir. Müzisyenin Ajda Pekkan isminde ısrar etmesi, basınımıza yeni vecizeler yaratmak konusunda ilham verir: "Atina'daki Apollonia Festivali'nden sonra Barcelona Festivali gözlerimizin önüne şu gerçeği de seriyor. Hani filmlerde birbirinden ayrılmayan çiftler vardır. Laurel - Hardy, Üç

Ahbap Çavuşlar, Dean Martin - Jerry Lewis, Rock Hudson - Doris Day gibi. İşte Ajda Pekkan'la Selçuk Başar da müzik dünyamızın böyle çiftlerinden. Atina'da biri beste yaptı biri söyledi. Barcelona için de öyle. İnşallah bu beraberlikleri arasına karakedi girmez de Türk müzisyenlerinin adı Avrupa'da da sık sık duyulur..." Daha dün Atina bir, yarın Barcelona ikidir ama, bizimkilere "birbirinden ayrılmayan çiftler" muhabbeti için bu kadarı yeter; üstelik neden bilinmez, örnekler müzik alanından değil sinema alanından seçilir. Ama her şey o kadar da garanti değildir henüz. "Ve ben Şimdi", elemeleri geçerse yarışacaktır. Neyse ki üç vakte kalmadan "Ve ben Şimdi"nin elemeleri geçip festivalde yarışmaya hak kazandığını duyarız. Ancak bir başka sorun vardır. Barcelona'da âdet, bir şarkının iki ayrı şarkıcı tarafından okunmasıdır. Basın hazır "Laurel - Hardy" diye tutturmuşken Ajda Pekkan'dan vazgeçilecek değildir; peki ama ikinci isim kim olacaktır? Selçuk Başar, ilk teklifi Erol Büyükburç'a yapar ve reddedilir. Yeni bir LP hazırlamakla meşgul olan, geri kalan zamanında film setlerinde ter döken Büyükburç'un pek vakti yoktur. İkinci teklif Başar Tamer'e yapılır ve o da kabul eder. 27 Eylül'de başlayacak olan festivale gidiş de bayağı tantanalı olur. İki şarkıcımıza Selçuk Başar ve Şerif Yüzbaşıoğlu eşlik etmektedir. Uçağa binileceği sırada Ajda Pekkan'ın bavulları karışır ve ekip, uçağı kaçırma tehlikesi ile karşılaşır. Şarkıcımızın tam 14 adet bavulunu bir araya getirmek ve yüklemek, alanda çalışanlar için hiç de kolay olmamıştır. Uçak kaçırılmaz, Barcelona'ya gidilir ve yarışılır; ancak sonuç beklendiği gibi değildir. Ajda Pekkan, "beyaz tuvaleti, büyük sahne hâkimiyeti ve güzel sesiyle hayli ilgi" toplamış, "fakat ne yazık ki" dereceye girememiştir. "Ajda'mız, Luis Ferrer'in yönettiği 60 kişilik orkestra önünde, büyük bir başarıyla" şarkısını söylemiş, ancak belli ki bu yeterli olmamıştır. Ne kötü, bu sonuçla Ajda Pekkan basının hevesini kursağında bırakmıştır. Oysa onlar, Pekkan'dan günlerce tefrika edecekleri bir *başarı* hikâyesi beklemekteydiler. Bu bir yana, şarkıcımız yoktan bir aşk bile yaratamamıştır bu sefer. Ne gam, birinci olan Bulgar Lili Ivanova'nın peşine düşülebilecektir; bizim birinci olamadığımız yarışmaların galiplerine özel sempati beslemeye Barcelona ile başlarız. Onu bunu davet ederiz, gelir, gider, eğlenir, tüketiriz. Bunu sonra hep yapacağızdır. Eurovision galipleri en düşkün olacaklarımızdır. Anne Marie David, Johnny Logan ve Corinne Hermes'i bir zaman sonra bağrımıza basacak, önlerine dünyaları serecek ve feleklerini şaşırtıp gerisin geri göndereceğizdir memleketlerine. Orada yeniden dengelerini bulup bulamayacakları da onlara kalmıştır artık; bize, hak edip etmediklerine bakmaksızın (nasılsa bir yarışma kazanmıştır ya, bu yeter) alkışlamak ve ayaklarına kapanmak düşmektedir. Lili'den başlamak fena bir fikir değildir. En iyi şarkıcımız Ajda Pekkan'ın dereceye bile giremediği bu yarışmayı kazanan kimdir, bir bakmamız gerekir. Ajda Pekkan'a, Apollonia ve Barcelona'dan önlü arkalı bir 45'lik kalır. "Özleyiş"in söz yazarı ile de sorunlar halledilmiştir ve sanatçı-

mızın firması Regal, bir yüzüne bu şarkıyı, diğer yüzüne de "Ve Ben Şimdi"yi koyarak verir plağı piyasaya. O güne kadar hep yabancı şarkıların Türkçe versiyonlarını yapmış olan şarkıcımızın, nihayet iki Selçuk Başar bestesinden oluşan bir plağı çıkmıştır piyasaya. Plak, ilk zamanlar, festivallerin kopardığı gürültünün gazı ile satar ama sonra satmaz olur. "Festivallik şarkılar", Ajda Pekkan'ın dinleyicisine pek fazla şey söylememiştir. Şarkılar soğuk ve ağır bulunur. Aslında pek öyle değildir. Her iki şarkı da sıkı şarkılardır ya, daha hoppa şarkılara alışmıştır Ajda Pekkan sevenler. Ancak "Ve Ben Şimdi" bir başka özelliği ile hafızalarda yer eder. Bu şarkı *kafiye* adına, Türk popunun görüp görebileceği en büyük zorlamaya sahne olmuştur. Bir evvelki şarkısının sözlerinden dolayı yaşadığı zorluklar, Selçuk Başar'a bu sefer bizzat söz yazdırmıştır. Selçuk Başar'ın "Seninle deli doluyum, sensiz ben bir hiç mi olayım?" şeklinde yazılmış dizeleri, "doluyum / olayım" uyumunun sağlanabilmesi için "seninle deli doluyum, sensiz ben bir hiç mi oluyum?" şeklinde terennüm edilmiş ve "oluyum" sözcüğünün hiçbir anlam ifade etmemesi bile şarkıcımızın durup düşünmesine yetmemiştir.

Aslında festival defteri kapanmamıştır; o yıl bir festival daha vardır. Artık "aranjmancı" olan Güneri Tecer de, EMI vasıtası ile Rio Festivali'ne gönderilmeye çalışılır. "Yeni bir janrda şarkı söyliyeceği için çok heyecanlı" olduğunu söyleyen Güneri Tecer'in bu heyecanını kimse paylaşmaz. Gider mi, gitmez mi, o bile anlaşılmaz. Ne şarkıcı ne de Rio, hiçbir gazete ya da dergiyi ilgilendirmez, bu konu arada kaynar gider.

Aralık ayının hemen başında ise feci bir kaza, belki de cinayet sonrasında Dario Moreno'yu kaybederiz. Sanatçı, bir gece evvel, başta Selçuk Ural olmak üzere en yakın arkadaşları ile birlikte felekten bir gece çalmış ve Paris uçağına binmek üzere arkadaşlarından ayrılmıştır. Nasıl olmuştur bilinmez Dario Moreno, havaalanının merdivenlerinde yarı ölü bir vaziyette bulunur. Cerrahpaşa'ya kaldırılır ve beyin kanaması teşhisi ile yoğun bakıma alınır. Şarkıcı bir gece boyu ölümle mücadele eder ancak başa çıkamaz. İzmir doğumlu Dario Moreno'yu kaybederiz. Şarkıcının ölümüne neden olan karanlık olaylar ile ilgili olarak her kafadan bir ses çıkar. Senaryolar yazılır, olup bitenin aslı arada kaynar ve herkes, Moreno'ya farklı bir son yakıştırır. Sonra da her şey karanlığa gömülür. Hâlâ da karanlıktadır...

Mercedes Lübnan'dan döner ve Gaskonyalı Toma'da çalışmaya başlar; "tatlı sesli şarkıcı" Haldun Özdenizmen "askerlik ödevini yapmak için kıtasına" katılır; Mavi Işıklar ve Juanito ilk LP'lerini çıkarır; "ruhen çökük bir durumda olması sebebiyle intihara teşebbüs etmiş olması muhtemel" Tanju Okan tabanca ile kendini yaralar; "en küçük Koçyiğit Nilüfer Koçyiğit" de sahnelere kendini atar; "iki şampiyonlu yıkayıcı Persil, Aklan ve Parlan ile her çeşit kiri bir anda yok eder"; Meliha Şoray, bu sefer de küçük kızı Nazan Şoray'ı basın mensupla-

Tabanca

Temmuz ayının hemen başında Tanju Okan, bir tabancadan çıkan kurşunla yaralanır. Kurşun şarkıcının bacağına isabet etmiştir. Hikâye bu kadarcık olmasına rağmen, tartışması haftalarca sürer. Silahı kimin çektiği, olayın nerde vuku bulduğu belli değildir. Herkes Tanju Okan ve eşi Nur Okan'ın ağzından işin doğrusunu öğrenmeye gayret ederken, apansız birkaç şahit çıkar ortaya; bunlardan biri de Ajda Pekkan'dır.

13 Temmuz 1968 tarihli *Ses* dergisinden:

"Bu öyle bir olay ki, polisiye romanlar bunun yanında hiç kalır. Tanju Okan'ı kim vurdu? Şu anda bu konuda kesin bir şey bilinmiyor. Olay adalete intikal ettiği için biz bu konuda hüküm yürütemeyecek, olayı görgü şahitlerinin ağzından vereceğiz...

Temmuz ayının ilk gününün gecesi bir kurşun patladı... Kimi olay bir gece klübünde oldu dedi, kimi sokakta, kimi de Kireçburnu'ndaki bir evde... Vurulan belliydi, ama ya vuran? Her kafadan bir ses çıkıyordu. Tanju Okan'a göre vuran da vurulan da kendisiydi. Tabancamı temizlerken oldu bu iş diyordu. Yılların Tanju Okan'ı bir kere daha gazete sütunlarına geçmişti. Şöhretin zirvesindeyken adı böyle olaylara karışmazdı Tanju'nun. Kendi halinde işine bakardı. Ama gözden düşünce, alkol ile çok yakın bir dostluk kurunca, gazeteler de sık sık ondan bahseder olmuşlardı. Ama bu seferki hepsini bastırmıştı...

Aldı sazı Ajda Pekkan:

Pazartesi gecesi programa çıktığım zaman ön masalardan birinde, Tanju Okan, terzi Mualla ve Adem Çavdar'ın oturduklarını gördüm. Saat 21 sularıydı. Programım sona erdikten sonra beni masalarına davet ettiler. Çalıştığım gazinoda masa masa dolaşmak adetim değildi. Ayrıca Orhan (Akel) da kızar diye düşündüm. Fakat çok ısrar etmeleri karşısında yanlarındaki bir sandalyeye ilişiverdim... Tanju Okan son derece içkiliydi. Gazinoya gelmeden on bardak viski içtiğini söylüyordu... Söz arasında, ben gelmeden önce, Tanju'nun garsonlara tabanca gösterdiği geçti. Sıkılmaya başlamıştım... Hep birlikte gazinodan çıktık. Tanju ayakta zor duruyordu. Bir de arabayı ben kullanacağım diye tutturmaz mı? Ben onlardan ayrıldım, onlar Tarabya'daki bir klübe gittiler...

Söz Tanju Okan'da:

Ben silaha çok düşkünümdür... Eve geldiğimde, saat gece yarısından sonra 1 olmalıydı. Çok içkiliydim. O kafa ile tabancamı temizlemeye kalktım. Temizliğimi tam bitiriyordum ki..."

Gazinoda, garsonlara gösterilen tabanca patlamış işte.

Ajda Pekkan'ın "masa masa dolaşma adeti olmayan" gazinoda.

Çok ısrar edildiğinde "bir sandalyeye ilişiverebileceğiniz" bir gazino bu.



rına tanıtır; Kamuran Akkor ve Vasfi Uçaroğlu çiftinin Menekşe adını verdikleri bir kızları olur; Patricia Carli, tam altıncı defa memleketimize gelir ve bestelerinin izinsiz olarak Fecri Ebcioğlu tarafından Ajda Pekkan'a okutulmasına sinirlenir; Sevda Ferdağ ve Tamer Yiğit, yakında evleneceklerini açıklar; Türkan Şoray, annesinin, "Rüçhan Adlı'nın Levent'teki evine yerleşti" şeklinde beyanatlar vermesine sinirlenir ve "Allah annemi ıslah etsin" der; aşkları tam gaz gitmesine rağmen Metin Ersoy - Devlet Devrim çifti, "aşkımız nikah defterine atacağımız bir imza ile daha mı kuvvetlenecek sanki?" deyip evlenmeyeceklerini açıklar; Göksel Arsoy, "sinemada kaybettiği şöhreti sahnede bulur"; Fatma Girik ve Durul Gence "sürpriz yaparak" nişanlanır ve Cem Karaca ile Meriç Başaran, "Orhan Kemal'le Selmi Andak'ın şahadetleri altında" evlenirken, Türk popunun en hoş karşılaşmalarından biri gerçekleşecek ve Ajda Pekkan, söz yazarı Fikret Şeneş ile tanışacaktır.

Semiramis Pekkan, "ablasının mesleğine ilk adımı" atar ve sahnelerde şarkı söylemeye başlar; Ankara Meydan Sahnesi, 25 - 30 kişilik bir grup tarafından basılır ve bunun üzerine Musahipzade'nin "Mum Söndü" adlı oyununu sahnelemekten vazgeçer; Mehmet Taneri, ülkemizde "Yıldırım Harekatı" adıyla oynamakta olan son James Bond filminin ana teması "Thunderball"u Türkçe olarak kaydeder; Konya'da yapılan "Aşıklar Bayramı"nda sahneye çıkan Yıldız Tezcan kadar, şarkıcıya eşlik eden "Orhan Gencebay adlı genç saz sanatçısı" da alkışlanır; Erol Büyükburç, "Yasemin adlı son bestesinin hasılatıyla bir köye okul yaptıracağını" açıklar ve Mary Hopkin "Those Were The Days" adlı şarkısı ile dünyayı birbirine katarken 1968 de bitecek, yeni yıl ile birlikte Mary Hopkin'in şarkısı Türkçe söylenme rekorları kıracaktır. Bu şarkı, Semiramis Pekkan'ın ilk plağında yer almakla kalmayacak, başta Erol Büyükburç, Ay-Feri ve Gönül Turgut olmak üzere onlarca isim tarafından farklı sözlerle söylenerek her yanı saracaktır. 1969'un getirecekleri bu kadar da değildir. Bir Barcelona daha değil ama bir Apollonia daha vardır kısmetimizde. Ajda Pekkan, peşinde bir basın ordusu ile Atina'ya bir daha gidecek ve bir dördüncülük daha alıp dönecektir. 1969, bir de Hümeyra'yı getirecektir bize. Elinde gitarı ile, "güzelliğin on para etmez, bu bendeki aşk olmasa" diye şarkı söyleyen bu çok samimi ve sahici genç kız, anında bağırlara basılacak ve hep orada kalacaktır.

Perhaps One Day

Yeni yıla, her zamanki gibi, bir önceki yılın dökümleri, değerlendirmeleri ve "en iyiler" listeleri ile girildi. Artık çok fazla dergi ve gazetede yayınlandıkları için listeler, eskisi gibi gürültü patırtı çıkarmıyor, dikkatleri çekmiyordu. Zaten Ajda Pekkan, Berkant, Cem Karaca ve Durul Gence, neredeyse her listenin ya tepesindeydi ya da ilk beşinde. Özellikle de Ajda Pekkan. Plakların ba-

şarısı üstüne, bir de festivallerin getirdikleri eklenince, 1968, Ajda Pekkan'ın yılı olmuş çıkmıştı. Belki bunun getirdiği yük, belki bu ve başka nedenlerle Ajda Pekkan, 1969 yılına girerken, o güne kadar hiç yapmadığı bir biçimde sesini yükseltip neredeyse etrafındaki herkesle ipleri koparacağını söylemeye başlamıştı. Yeni yılın ilk günlerinde, piyasada tek konuşulan konu da buydu zaten. Gazeteler, Ajda Pekkan'ın çektiği "rest" ile dolup taşıyor, bu konuya her gün yeni ayrıntılar ekleniyordu. Sanatçı, bir çırpıda, ilk günden beri yanında yer alan Fecri Ebcioğlu'yla ve kendisine sahnede ve plaklarda eşlik etmiş Üstün Poyraz ve Yalçın Ateş'le çalışmaktan vazgeçmiş; anlaşıp avans aldığı Viski A GoGo'da da sahneye çıkmayacağını söylemiştir. Bir de sevgilisini değiştirmiştir. Bir önceki bırakılmış, genç solistlerden Tayfun ile "büyük aşk yaşanmaya" başlanmıştır. "Tayfun'la nişanlanabilirim, ama evlilik için çok düşünmem lazım" demektedir şarkıcımız. Basın, Ajda Pekkan'ın sinirlerinin bozulduğundan dem vurmaya başlar: "Ajda Pekkan, bugün için Türkiye'nin bir numaralı kadın şarkıcısıdır. Ama son günlerdeki tutumu birçok kişiyi kırdı. İçlerinde, şarkı sözü yazarı, orkestra şefi ve gece kulübü sahibi olan birçok kişinin kendisine cephe almasına sebep oldu... Bakalım oyunu kim kazanacak?.." Oyunu Ajda Pekkan kazanır. Baş kaldırmasının bir değil, birçok nedeni vardır. Artık Fecri Ebcioğlu ile çalışmak istememesinin nedeni Fikret Şeneş ile tanışması ve onunla anlaşmış olmasıdır. Sanatçı, daha tanışır tanışmaz, Fikret Şeneş'in kendisini Fecri Ebcioğlu'nun getirip bıraktığı noktadan çok daha ileriye taşıyacağına inanmıştır. Haksız da çıkmaz; Fikret Şeneş, yazdığı şarkılarla süperstar olma yolunu açar Ajda Pekkan'a. Üstün Poyraz ve Yalçın Ateş'ten ise, Durul Gence ile çalışabilmek için vazgeçmiştir. Herkesin peşinde olduğu Durul Gence, "yalnızca ben olmalıyım" şartını ileri sürmüş, sanatçı da kabul etmiştir. Her plağı başka bir grupla yapmanın, her sahneyi ayrı bir orkestra ile paylaşmanın sıkıntılarını yeterince hissetmiş biridir Ajda Pekkan ve artık böyle olmasın istemektedir. Sanatçı, son derece makul nedenlerle restini çekmiş, ancak eski çevre bunu o kadar da kolay kabul etmek istememiştir. Sanatçı, 12 Şubat 1969 tarihinde, bütün gazetecileri kayıt yapmakta olduğu stüdyoya davet eder ve herkesin önünde halinden memnun bir şekilde pastanın mumlarını üfleyerek 23. yaşını kutlar. Bütün gazeteciler, yalnızca mutlu bir Ajda Pekkan görsünler diye davet edilmemişlerdir. Bombayı, "Gramofon Ltd.'in umum müdürü Michel Berson" patlatır: Ajda Pekkan, Paris'te plak dolduracaktır. Yıllarca sürecek, sonu gelmez bir şekilde gidilip dönülecek İstanbul-Paris macerasının ilk işareti o gün çakılmıştır.

Şubat ayı içinde, profesyonel gruplarımızı olmasa da, amatör liselileri *Milliyet*'in düzenlediği yarışmanın heyecanı sarar. *Milliyet*, "Liselerarası Hafif Batı Müziği Yarışması"nı bu sene üçüncü kere düzenlemektedir. *Hürriyet*'in dört yıl üst üste yaptıktan sonra artık Altın Mikrofon'dan vazgeçmiş olması, bu yarışma-

nın önemini daha da artırmıştı. Müzik piyasası, ihtiyacı olan genç kadroyu buralardan bulacağını bildiği için herkes dikkatini yarışmaya vermişti. İlk elemelere, çeşitli şehirlerden tam 85 lise katılır ve bunlardan yalnızca 14 tanesi finale kalır. Final yaklaşırken, gruplardan bir tanesi kendiliğinden çekilir ve yarışacak okul sayısı on üçe iner: Nur Moray'lı Kadıköy Ticaret Lisesi, Muhtar Turan'lı Alman Lisesi, Osman İşmen'li Mecidiyeköy Lisesi, Selim Atakan'lı Ankara Fen Lisesi, Kemal Sünnetçioğlu ve Orhan Topçuoğlu'lu İstanbul Erkek Lisesi, Şebgün Tansel (çok çok sonra Beş Yıl Önce On Yıl Sonra'nın ilk kadrosunda olacaktır) ve Hurşit Yenigün'lü Ankara Deneme Lisesi, Sultanahmet Sanat Enstitüsü, Robert Kolej, İzmir Koleji, Tarsus Amerikan Koleji, Özel Ege Koleji, Özel Erdem Koleji ve Bursa Kız Lisesi'nin gruplarıdır bunlar. Zafer, lise bir öğrencisi olan ve bateri çalan Nur Moray'ın da kadrosunda yer aldığı Kadıköy Ticaret Lisesi'nin olur. Bu grup, hem "icra" hem de "beste" dalında birinciliği elde etmiştir.

Tanışır tanışmaz

Ajda Pekkan'ın 68'in sonlarında başlayıp, 69'un ilk günlerine taşan "restleşme" hikâyesinin en önemli kahramanı Fikret Şeneş'tir. Mesleğine İngilizce şarkı sözleri yazarak başlayan ve Tanju Okan'a yazdığı "İki Yabancı" (Ajda Pekkan'ın "İki Yabancı"sındaki aynı şarkı, yani "Strangers In The Night", sözler elbette farklı) ile Türkçe söz yazarlığına geçen Fikret Şeneş ile Ajda Pekkan, tanışır tanışmaz birbirlerini tamamladıklarını anlar ve bir daha bağlarını koparmazlar. Fikret Şeneş, Ajda Pekkan'ın yalnızca söz yazarı değil, her şeyine yön veren akıl hocası da olacaktır. Daha tanışmalarının ilk aylarında, o restleşme gürültülerinin en azgın günlerinde, basının karşısına bizzat Fikret Şeneş çıkar: "İki aydan beri Ajda Pekkan'la çalışıyoruz. Kendisine tamamen yeni bir repertuar hazırlıyorum. Bence büyük bir şarkıcının her hareketini ölçerek yapması lazımdır..."

Fikret Şeneş, her geçen gün daha da yukarılara taşıdı sanatçısını. Yeni repertuar hazırlıklarının çok ciddi bir şekilde yapıldığını, birbirinden güzel şarkıların piyasaya sürülmesinden anlarız. Regal'e yapılmış bantların tamamının piyasaya sürülmesinden hemen sonra "Sensiz Yıllarda" ve "Yağmur" adlı plaklar, Philips etiketi ile getirilir önümüze. Bir sürü şeyin yanında, firmasını da değiştirmiştir Ajda Pekkan. Buna değeceğini düşünmüş, etrafı ile ilgili büyük bir temizlik harekatına girişmiştir.

Ve buna değmiştir.



Mart ayı içinde, kalabalık bir şarkıcı kadrosunu bünyesinde bulunduran Tükel Konser Bürosu'nun önderliğinde bir başka yarışma yapılır. Yalnızca kadın seslerin katılabildiği bu "Altın Kupa Amatör Şantözler Müsabakası", özellikle 22 Mart gecesi Fitaş'ta yapılacak finalde yarışacak olan dokuz isimlik listesi ile Türk popu için sonraları çok önemli bir hale gelecektir. Finale, Tülin Dardağan, Ülkü Özen, Nesrin Demircioğlu, Nurtaç, Asuman Bentaş, Leyla Sunar, Nur Kılıç, Pakize Suda ve Nur Azak kalmıştır. Bu isimlerin büyük çoğunluğu, yarıştıkları sırada dahi çoğu insan için tanıdıktı. "Uvertür" olarak nitelenen, gazino ilanlarının en altında çoğunlukla fotoğrafsız olarak yer alan ve programların erken saatinde sahne alarak milleti arkadan gelecek devlere hazırlayan bu isimler, böyle bir yarışma ile öne çıkıp, abonesi oldukları basamaktan bir ya da birkaç basamak daha yukarı çıkabilmenin gayreti içindeydiler. Bunların büyük bir kısmı, sonraları daha fazlasını elde etti. Ülkü Özen, müzik alanında değil ama sinema alanında isim yapmayı becerdi; Tülin Dardağan ve Nur Azak, işi plak yapabilme noktasına kadar getirdiler. Pakize Suda ve Nur Kılıç ise, çok daha fazlasını yapıp, neredeyse, yukarı doğru bütün yolu çıktılar. Pakize Suda kısa bir zaman içerisinde, gazino ve tavernaların en aranılan isimlerinden biri haline geldi; 70 ortalarında da, İzmir'den tanıştığı Sezen Aksu'nun desteği ile mükemmel 45'liklere imza attı. Sanatçı, 2000'li yılların da en popüler gazetecilerinden biri olacaktır. Nur Kılıç ise, sonradan Nur Yoldaş olarak ünlenecek ve eşi Ergüder Yoldaş'ın desteği ile, hiç yapılmamışı yaparak, hiç denenmemişi deneyerek, Türk popuna "Sultan-ı Yegâh" adlı albümü armağan edecektir. Nur Kılıç, önce Nur Belda adıyla bir ara dönem geçirecek, sonra da Yoldaş soyadını alıp ortalığı resmen birbirine katacaktır. "Altın Kupa" adlı bu yarışma, bu isimler için yalnızca bir kapı aralama fırsatı doğurmuştur. Gerisini, şarkıcıların bizzat kendileri, çalışıp çabalayarak elde edecektir.



Kadıköy Ticaret Lisesi: *Nezih Cihanoğlu (elektro gitar), Nur Moray (bateri) ve Sadık Kıyas'tan (bas gitar) kurulu Kadıköy Ticaret Lisesi, "Jimi Hendrix ve Cream'in eserlerini çalıp söyleyerek", Milliyet'in 1969 yılındaki liselerarası Hafif Batı Müziği Yarışması'nı birincilikle bitirir. Bu birincilik, lise çağında öylesine elde edilmiş bir başarı olarak kalmaz ve Türk popu, en iyi bateristlerinden biri olan Nur Moray'ı bu yarışma ile birlikte kazanır.*

1969 yılının ilk yarısında öne çıkan genç isimler o kadarla kalmaz. Kaç zamandır kendilerini göstermek için çabalayan epeyce genç isim, tuhaf bir şekilde 1969 yılının ilk yarısı ile birlikte dikkatleri üzerlerine topladılar ve bu kadar çok ismin olması, Türk popunun bir gençleşme hareketi içine girmiş olmasına bağlandı. Yukardakilerin yanında, Yurdaer Doğulu Orkestrası'nda, Birsen Armağan'dan boşalan yeri dolduran Gökben, "ülkemizin Tom Jones'u" diye adlandırılan Ersen, "yeni Frank Sinatra" Tufan, "mutlaka şöhret olacağım, gelecek benimdir" diyen Faruk Eken, basının "Cem Karaca'dan sonra gelen ikinci Cem" diye tanımlamayı sevdiği Cem Deniz, Muhittin Paydaş'ın eşi Ayşegül Paydaş, "eski manken yeni şarkıcı" Selda Aşkım, bir başka Tom Jones sayılan Ediz Onay, "bestelerinde Türk motifleri hâkim" olan Ertaç, "Ayrı Yaşayan Kalpler" adlı bestesini plak yapmak üzere olan Kenan, Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası ile çalışan İhsan Kayral, nasıl bir teraziye vurulduğu bilinmez, "şarkıcı hanımların içinde galiba en kültürlüsü o" denilen Jale Alpay, "yerli filmler ve lüzumsuz dedikodulardan nefret eden" Şafak Yüzbaşıgil, Müfit Kiper'in kızı Nazan Kiper, "evli ve dört çocuk annesi" Verda Sümer, "boş zamanlarını bateri dersi alarak değerlendiren" Leyla Sunar, Ergüder Yoldaş ile birlikte çalışan Nermin Candan, Özdemir Erdoğan Orkestrası'nın solistlerinden Hayrettin Tükel, Siluetler ve Sis Beşlisi ile çalıştıktan sonra yoluna tek başına devam eden, Aybars ve Sevinç Tevs'in kızları Şehrazat da yer almaktaydı bu listede. 60'ların başından beri, bu kadar kısa bir zaman içerisinde, bu kadar çok yeni ya da genç isim çıkmamıştı ortaya ve bu da heyecan yaratmaya yetmişti. Türk popu, 70'li yıllara daha sıhhatli bir şekilde girecek gibi gözüküyordu.

Öte yandan, Atina'daki Apollonia Festivali'nin heyecanı da sarmaya başlamıştır ortalığı. Bu yıl festivale katılmak isteyenlerin sayısı o kadar çoktur ki, festival yönetimi, katılma süresini yalnızca bizim için beş gün daha uzatır. Bestecilerimizin bir kısmı, elemeleri kazanamayacaklarını göz önünde tutup, festivale başvurduklarını gizlerken, Selmi Andak, Muhittin Paydaş, Yaşar Güvenir, Cahit Oben ve Zekai Apaydın, yarışmaya resmen müracaat ettiklerini açıklamışlardır. Bu bestecilerden bir bölümü, şarkıcılarını da seçmiş ve bunu açıklamaktan imtina etmemişlerdir. Şerif Yüzbaşıoğlu'nun şarkısını Ajda Pekkan ve "el ele diz dize" sevgilisi Tayfun, Cahit Oben'in şarkısını ise Özdemir Erdoğan seslendirecektir. Başvurudan sonra yapılacak tek şey Atina'dan haber beklemektir; kısa bir zaman sonra bu da gelir. Bu yıl, bir kere daha Ajda Pekkan gidecektir. Ajda Pekkan, Şerif Yüzbaşıoğlu'nun şarkısı "Perhaps One Day" ile yarışacaktır. "Sevgili" Tayfun'un ise, "Perhaps One Day" yerine, elemeleri aşabilmiş diğer şarkı olan "So I Could Die"ı söylemesi daha mantıklı bulunmuştur. Şarkının bestecisi, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın üyelerinden Ahmet Ediz'dir ve Ediz, Yüzbaşıoğlu tarafından kendisine öneri-

Genç



1969 yılının ilk yarısındaki genç isim bolluğundan epeyce şey kaldı geriye. Gençlerin bir bölümü, bir ya da iki plakta kalıp daha ileriye gidemezken, bir kısmı daha kalıcı olmuş; başta yanda fotoğrafı görülen Gökben, Nermin Candan ve Nur Yoldaş olmak üzere bir başka bölümü ise Türk popunu daha derin bir şekilde etkileyip, varlıklarını daha uzun bir zaman dilimine yaymışlardı. İşe, Yurdaer Doğulu Orkestrası'nın şantözü olarak başlayan Gökben, 70'lerin başında, Ali Kocatepe'nin destek vermesi ile, belki sıradan ama hepsi çok satan epeyce şarkıya ve plağa imza atmıştı. Nermin Candan da öyle. "Tavernalar Kraliçesi" olarak da anılan Nermin Candan, özellikle "Hayat mı Bu?" adlı 45'liği ile ortalığı resmen sallamıştı. Nur Yoldaş'ın durumu ise daha farklıydı. Sanatçı tam on yıl sonra Ergüder Yoldaş'ın desteği ile, Türk popunun en iyi on albümünden biri sayılan "Sultanı Yegâh"ı yapacaktı.

len Tayfun ismine itiraz etmemiştir. İki aşık, iki yarışmacı kılığında gidecektir Atina'ya ve böylesi, en azından bizim buralarda basına çok daha fazla malzeme çıkaracaktır.

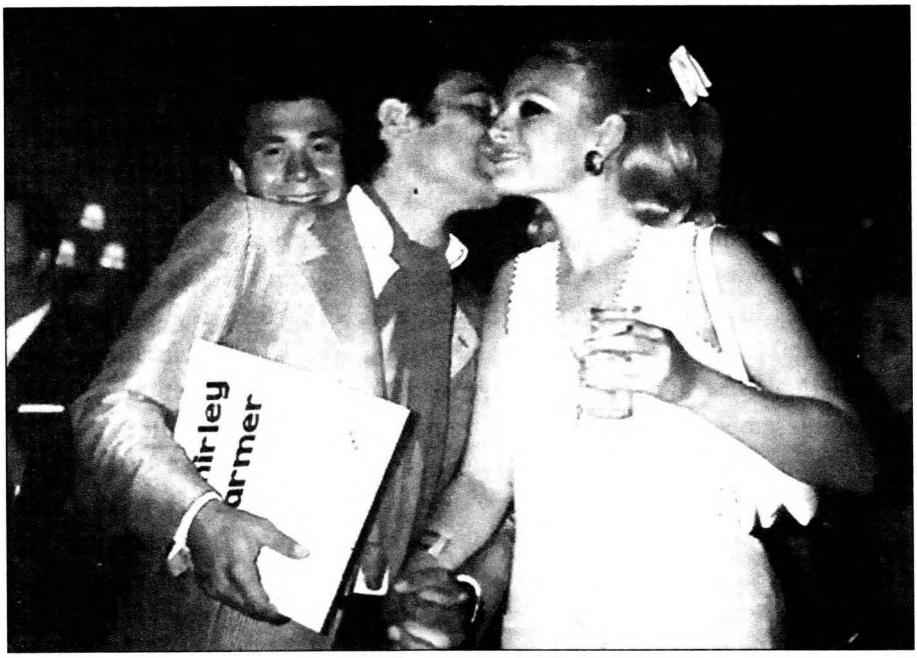
Rana Alagöz, baterist Taylan Kök ile nişanlanır; Sevda Aydan, Nevin Pere, Fatoş Balkır ve Ferhan Onat, kulüp ve gazinolarda bir opera rüzgârı estirir; "dünyaca maruf Pathe - Marconi artisti piyanist M. Samson François, İstanbul Konservatuarı Şehir Orkestrası eşliğinde iki resital" verir; SanRemo'nun bu yılki galibi olan "Zingara" şarkısı, bizim buralarda da kıyamet kopartır; Erol Büyükburç, dört yıldır evli olduğu Ayla Tayman'dan tek celsede boşanmasına rağmen hâlâ birlikte yaşamaya devam eder; Lale Belkıs, "gardrobumu yeniledim, her şarkıyı ayrı bir kıyafetle okuyacağım" der ve en sevdiği kılığının "tavşan kız" olduğunu belirtir; Gönül Yazar, burnunu düzelttirir ve basının eline "artık Gönül Yazar'ın da burnu havada" başlıklarını atma fırsatını verir ve Gökçen Akgürgen'in, terk ettiği Berkant'a dönmesi üzerine, Berkant - Serpil Orümcer beraberliği sallanmaya başlarken piyasa, "Reyhan" fırtınasına yakalanacaktır.

Cüneyt Arkın, Betül Işıl ile nişanlanır ve gazeteler "bu nişan evliliğe gider" diye yazar; Şevket Uğurluer, askerden döner ve Nada ile evlenir; 45'lik dönemi öncesinin ünlü sesi Ahmet Üstün, Gramofon ile anlaşır ve yeniden plak dolduracağını açıklar; "dünyayı saran psycodelic tarzı müzik yapan Ankaralı grup Oksijenler gençlerin sevgisini" kazanır; Salim Dündar, Ankara'dan İstanbul'a

dönmekteyken ağır bir trafik kazası geçirir; Safiye Ayla, Saray Sineması'ndaki konserine mini etekle çıkar ve herkesi şaşırtır; Ergüder Yoldaş'ın Nermin Candan'lı grubu Halikarnas 6 / 8, "feza çağına uygun kıyafetlerle sahneye" çıkar ve işin görsellik yanını abartır; "Devlet Tiyatrosu sanatçısı iken istifa edip şarkıcılığa başlayan Esin Afşar'ı çalıştığı kulüpte dinleyen Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, sesini ve söyleyiş tarzını çok beğendiği şarkıcıya yurtdışında Türkiye'yi temsil etmeyi" teklif eder ve Tülay German, sesini ve şarkı söyleme biçimini etkileyen "et parçasını burnundan aldırmak üzere Paris'te ameliyat" olurken, Apollonia Festivali'nin de günü gelmiş çatmıştır. Ajda Pekkan, sırf orda giyeceği elbiseyi seçip satın almak üzere Paris'e gidip gelmiştir. Haziran'ın son günleri yaklaşmaktayken kafile toparlanmış ve yola koyulmak için hazır hale gelmiştir.

Eğlenecek Yer Bulamam Gönlümdeki Köşk Olmasa

Bizim kafile, Atina'ya erken gidenlerdendir. Gittiklerinde bir tek İsrailli grup gelmiştir. Aynı zamanda en kalabalık giden grup, bizimkilerdir. Tayfun, yanında bir sekreter götürmüştür ama bu numara bizim basına sökmez ve ikilinin arasındaki ilişkinin iş ilişkisinden öte olduğu kısa bir zaman içinde ortaya çıkartılır. Ama bunun böyle olması, basını sevindirmekten çok üzer. Tayfun'un Ajda Pekkan ile ilişkisinin devam etmesi daha tercih edilir bir şeydir onlar için; yeni durumun, umdukları kadar renkli sonuçlar doğurmayacağı açıktır. Atina'nın "meşhur Mermer Stadı'nda 80.000 kişi önünde" yapılan yarışmanın daha ilk adımında Tayfun elenir. Toplam 44 şarkıdan, yalnızca 14 şarkı kalacaktır finale ve Tayfun'un seslendirdiği şarkı bunlardan biri olmaz. Ajda Pekkan'ın şarkısı ise bunlardan biridir. "Perhaps One Day" ilk sınavını başarıyla vermiş ve ilk 14 arasına girebilmiştir. Hatta Ajda Pekkan şarkısını söylerken, "80.000 kişinin ayyuka çıkan bağırışları ve alkışları" bizim kafileye, şarkımızın birinci olabileceğine dair bir umut bile vermiştir. Ama öyle olmaz, alınan sonuç geçen yıl alınan ile aynıdır; Ajda Pekkan, bir kere daha dördüncü olmuştur. "Ajda muhakkak birinci olur" demiş olan Şerif Yüzbaşıoğlu için bu sonuç üzücüdür ama, ekibin geri kalanı bununla yetinir, hatta sevinir. Hiç olmazsa bir önceki yıl elde edilenden aşağı kalınmamıştır, bu da memlekette kimsenin diline düşülmeyecek anlamına gelmektedir. Basın zaten yeterince kendinden geçmiştir; Ajda Pekkan, bu yıl bir "İtalyan hadisesi" daha yaratmış ve Fred Bongusto'yu takmıştır peşine. Hem Ajda Pekkan hem basın, "İtalyan Fred" ve "Yunan Teri" arasında kararsız kalmış, ama bu işlerde de devamlılık göstermenin şık olacağı düşünülmüş olsa gerek ki Fred'de karar kılınmıştır. Yunan Teri Krisos, Türkçe bilme ve bizim basına daha rahat malzeme çıkarabilme gibi bir avantajı olmasına karşın, neden böyle olduğu konusunda en ufak bir fikir edinemeden kenara



Fred'in F'si: *Üst üste iki yıl (1968 ve '69) katıldığı Apollonia Festivali'nden, kendine iki İtalyan aşık edinen Ajda Pekkan, aslında ikinci festivale bir Türk sevgili (Tayfun) ile uğurlanmıştı. Herkes bu ilişkiden bir "Kerem ile Aslı" çıkarmaya çalışırken, Tayfun'un "sekreterim" diye tanıttığı İngiliz June ile yaşadığı ilişki buna izin vermemişti. İlk sarsıntı atlatıldıktan sonra, Fred Bongusto ortaya çıkmış ve her taraf yeniden renklenmişti. Ajda Pekkan, kendisine bağlanan ümitleri yine boşa çıkarmamış, basına pembe hikâyeler sunmuştu.*

atılmıştır. Bu birkaç gün Fred Bongusto ile geçirilecektir. "Eller ellerde, gözler gözlerde, her hareket her bakış aşk kokuyor" diye ulaşır bize bu ilişki. Festival bitince Fred'in F'si kalmayacaktır ortada ama ne gam, üç beş gün daha çalıp oynanmıştır işte. Fred'i bizimkine yakıştıranlar ve yakıştırmayanlar olmak üzere iki ana gruba bölünür, çenemizi yorar, memnun ve mesut bir şekilde yaşamayı sürdürürüz hepimiz. Kısa bir zaman sonra, memleketin bir başka darbe ile alt üst olacağı ve dökülen kandan derelerin kızıl akacağı neredeyse belli olmasına rağmen, herkes bunu görmezden gelip, "Ajda ile Fred" masalına katılıp kalmayı seçer. Ama Ajda Pekkan'ın bu son festival hikâyesi tatlı bir yere bağlanmaz. Atina'dan dönüşü takip eden bir iki hafta içerisinde Ajda Pekkan ve Şerif Yüzbaşıoğlu birbirine küser ve bu durum, "aralarına kara kedi mi girdi?" başlıkları ile duyurulur. Bu kavganın nedenleri konusunda çok fazla şey yazılıp çizilir ama asıl neden, yeni bitmiş olan festivaldir. Şerif Yüzbaşıoğlu, yarışmanın birincilik yerine dördüncülük ile sonuçlanmasından Ajda Pekkan'ı sorumlu tutar. Şarkıcı, final gecesi şarkıyı çok kötü söylemiştir. Müzisyenimiz, "hayret ediyorum, Ajda gibi tecrübeli bir kadın finalde nasıl bu kadar kötü olur?"

diye yakınmaktadır etrafına. Ajda Pekkan'a göre ise suç, Yüzbaşıoğlu'nundur. Yüzbaşıoğlu, son ana kadar şarkının üzerinde oynamış, her fırsatta değiştirmiş ve final gecesine partisyonlar zor yetişmiştir. Öyle olduğu için, şarkıcımızın kafası karışmış, şarkının kimi yerlerinde eski - yeni biçim arasında kararsız kalmış ve kötü bir performans çıkarmıştır. Belki bu, belki hem bu hem de başka nedenlerle Ajda Pekkan'ın bu şarkısı, plak olarak basılmamış, daha sonraki hiçbir albüme alınmamış ve zaman içinde tamamen kaybolmuştur. Tıpkı şarkıcının yıllar sonra Eurovision Türkiye elemelerinde, Cenk Taşkan'ın "Bir Dünya Ver Bana"sı ile birlikte seslendirdiği bir başka Şerif Yüzbaşıoğlu şarkısı olan "Olsam" gibi. Ajda Pekkan ve Şerif Yüzbaşıoğlu ortak çalışmaları, bambaşka nedenlerle de olsa aynı akıbete uğrayacak ve bu eşsiz işbirliğinin ortaya çıkardığı muhteşem iki şarkı, kimselere ulaşamadan yok olup gidecektir.

Tam o sıralarda, gencecik bir kız müzik piyasamızı sallamaya başlar. Bu genç kızın adı Hümeyra'dır. "Ölüm / Olmasa" adlı ilk plağı ile resmen yer yerinden oynamıştır. Türk popu, elinde gitarı ile, Devlet Tiyatrosu sanatçılığından sahnelere transfer olmuş Esin Afşar'a alışmaya çalışırken aniden bir başka gitarlı kız ile karşılaşmıştır. Ama bu sefer kimse fazla bir şaşkınlık duymamış ve Hümeyra o saniye kalplerde yer bulmuştur. Sanatçı, firması tarafından uzun bir süre basından gizlenmiş ve hem plağın hem de şarkıcının etrafında esrar bulutları oluşturulmaya çalışılmıştı. İşe yaramadı da değil. Belki böyle yapılmasaydı da, hatta fazladan herhangi bir şey yapılmasaydı da Hümeyra herkes tarafından sevilecek ve sahiplenilecekti. Plağın piyasaya çıktığı ilk birkaç ayda, Hümeyra hakkında kimse herhangi bir bilgi edinemedi. Bütün basın onun peşindeydi, dinleyiciler ve okurlar da. Bu işe böyle devam etmenin anlamsızlığını gören Melodi, bir zaman sonra sanatçısını herkesin önüne çıkardı. Herkes gördüklerinden çok fazla etkilenmişti; bu nedenle, şarkıcıların büyük bir bölümü yazın tadını çıkarmak için ordan oraya koştururken, Hümeyra, peşindeki gazeteci ordusuyla röportaj üstüne röportaj yapmaktaydı. Beş parmağında on beş marifet olanlardandı bu genç kız: İngiltere'de bale eğitimi görmüştü, plağını yayınlayan Melodi'de hem sekreterlik yapmakta hem plak kapağı çizmekteydi ve nihayet hem şarkı yazmakta hem de söylemekteydi. Plak firması, bir sekreterden bir şarkıcı çıkarmak gibi bir fantezinin peşinde olmamış, gerçekten Hümeyra'daki gücün farkına vardığı için bu işe soyunmuştu. Haklı da çıktılar. İlk plağı, "Kördüğüm" gibi çok daha güçlü bir plak takip edecek ve Hümeyra, bir an dahi müziğe boşvermeden bugünlere kadar gelecekti. Esin Afşar da boş durmamaktaydı. İşi sıkı tutmak isteyen sanatçı, Ahmet Kurtaran, Doğan Canku ve Selami Karaibrahimgil adlı üç gençten kurulu bir grup oluşturmuş ve sahneye Esin Afşar ve Arkadaşları adı altında çıkmaya başlamıştır. Bu işbirliği bir zaman devam edecek, sonra da sanatçının "Arkadaşları", işe yalnız başlarına devam etmek isteyip Modern Folk Üçlüsü adını alarak Türk popunun en önemli

gruplarından biri haline geleceklerdir. Ama bu olmadan, Esin Afşar, adını "Bayan Yoh Yoh"a çıkaracak olan "Yoh Yoh" plağı ile zirveye çıkacak, sonra da menajeri Erkan Özerman tarafından tesis edilen Dario Moreno ödülünü alacaktır. Ödülü almak için Paris'e giden sanatçımız, ünlü plak firması Barclay'i karşısında görecektir. Firma, Esin Afşar'a uzun vadeli bir kontrat önerecek, ama bu da, tıpkı diğer şarkıcılarımıza önerilenlerde olduğu gibi ciddi bir gelişmeye yol açmadan unutulup gidecektir.

Ağustos ayını bitirmek üzereyken *Hafta Sonu* gazetesinin, ilk defa 1967 yılında yapılmaya başlanan "Altın Ses" yarışmasının üçüncüsü düzenlendi. "Hafif Batı Müziği" dalında gerçeklestirilmiş ilk yarışmadan sonra, ikinci yarışma

Yazın tadı

60 ve 70'lerde denize girilebilecek en "nezih" yerlerin başında Florya gelmekteydi; artistlerimizin ve şarkıcılarımızın büyük bir kısmı da yaz mevsiminde çok sık olarak burada olurlardı. Henüz Adidas, Nike ve benzeri firmalar - markalar yok. Çok para kazandıkları bilinen şarkıcılarımız bile Florya'ya üstlerine ne bulurlarsa geçirip gelirlermiş. Giydiklerine gösterdiği hassasiyet ile tanınan Selçuk Ural'ın bile bu konuda yapabileceği bir şey yokmuş. Hiçbir şey memlekete gelmez ya da getirilemez değilmiş elbette ama, bu kadar zor getirilmiş şeyleri de kumlara, tuzlu sulara yem edecek göz kimsede yokmuş. Selçuk Ural, Cem Karaca ve eşi Meriç Başaran, Suna Artun, Selçuk Alagöz, Kamuran Akkor ve Vasfi Uçaroğlu da böyle düşünmekteymiş.



"Türk Müziği" dalında yapılmış ve gazetenin, bir yıl öyle bir yıl böyle prensibi nedeniyle de, bu yıl, tekrar pop müziğe dönülmüştü. İlk yarışmanın galipleri Ersan Erdura ve Nilgün Arkun (Onatkut), ikinci yarışmanın galipleri ise Zeki Çetin ve Gönül Akdikmen olmuştu. Bu yıl yapılacak olan yarışmaya tam 250 aday başvurur. Jüri bu yarışmacıları tek tek dinler ve bunlardan on kişiyi finalde yarışmak üzere ayırır. Finalistler, ülkenin muhtelif yerlerinde "halkın huzurunda" yarıştıktan sonra İstanbul'a döner ve *Hafta Sonu*'nun "Yıldızlar Balosu" olarak adlandırdığı bir gecede son defa sahneye çıkarlar; ardından da sonuçlar açıklanır. "Kral" Cevat Sedef, "Kraliçe" de Berna Pak olmuştur. İlk yarışmanın birincileri Ersan Erdura ve Nilgün Arkun ile bir yıl sonra yapılacak yarışmanın galibi Nilüfer'in aksine; "Yalova'da öğretmenlik yapan ve profesyonelliği hiç düşünmüyorum" diyen Berna Pak ile "boş zamanlarını beste yaparak değerlendiren" Cevat Sedef, bu yarışmayı önde bitirmiş olmakla ellerine geçen fırsatı kullanamayıp kısa bir süre sonra piyasadan tamamen çekildiler. "Vücud güzelliği seçimine girse orada da birinciliği alacak kadar iri yapılı" Cevat Sedef, Balet gibi güçlü bir firmanın desteği ile ilk plağını ("Beri Gel Yarim") yapmış olmasına rağmen işin arkasını getirememiş, zaten bir yarışmada yer almak dışında bir isteği olmayan Berna Pak ise kendiliğinden tamam demiştir.

1969 yılının sonbaharı hem "Reyhan" fırtınasını hem de gruplarımızdaki yaprak dökümünü birlikte getirir. Kamuran Akkor ve her dem söz yazarı Sezen Cumhur Önal arasında şiddetli kavgaların doğmasına yol açacak olan bu plak, daha yayınlanır yayınlanmaz büyük ilgi toplar ve Türk popunun "Samanyolu" şarkısından sonra dört gözle beklediği büyük hiti olur. Plak yüz binlerce satmaya başlar ve hem firmaya hem de şarkıcıya büyük paralar kazandırır. Bu da, bütün kavga ve gürültünün başlama nedenidir. Kamuran Akkor'un üzerinde hak iddia eden Sezen Cumhur Önal, kendisinin tek harf çakmadığı bir şarkıdan aleni olarak pay istemez ama, şarkıcının onunla bir sözleşmesi olduğunu ve kendisinin yazdığı şarkılar dışında başka şarkıları plak olarak yapamayacağını söyleyerek başka yoldan pastanın bir bölümünü koparmaya gayret eder. Adı Hürses olan ve sonradan yaptıkları ile müzik tarihimize "en baba korsan" olarak geçen firma ise, izin almak gibi konularla hiç kafasını yormadan, Sahibinin Sesi firmasınca basılmış plağın aynısını basarak piyasaya sürer. Berkant'ın "Samanyolu" plağı ile birlikte "bu işte çok para var" diyerek harekete geçen korsan firmalar, henüz gerekli tezgâhı layıkıyla oturtamadıkları için "Samanyolu" plağından umdukları kadar ceplerini dolduramamış ama yerlerinde boş boş oturmayıp gerekli hazırlıkları yaparak, fırsat kollamaya başlamışlardı. "Reyhan" da bekledikleri fırsattı işte. Sahibinin Sesi'nin bastığı plaklardan bir tanesini satın alıp son derece ilkel şartlarda çoğaltmaya başlamışlardı. Herhangi bir masraf yapmadan, kimseye telifini ya da payını ödemeden, resmen para basan "Reyhan"dan akanları ceplerine doldurmaya

Sözleşme

"Aşk Eski Bir Yalan" adlı şarkı ile Kamuran Akkor'a şöhret kapılarını açan Sezen Cumhur Önal, çok değil, bir iki yıl sonra, şarkıcının başkasına ait bir şarkı olan "Reyhan"ı plak yapması ve bu plak ile büyük bir başarı elde etmesi üzerine elinde sözleşme mahkemeye başvurmuş ve dava açmaya niyetlenmişti.

4 Kasım 1969 tarihli *Diskotek* dergisinden:

"Sezen Cumhur Önal, Kamuran Akkor'un aralarındaki mukavele hükümlerine riayet etmemesi üzerine şarkıcıyı mahkemeye verdi. Bu konuda görüştüğümüz S. C. Önal şu iddialarda bulundu:

'Kamuran Akkor ile aramda üç senelik bir sözleşme var. Bu anlaşmaya göre şarkıcı benim yazdığım şarkılar haricinde hiçbir şarkıyı plak yapamaz. Kamuran Akkor, başkasının sözleri ile plak yaparak anlaşmamızı bozdu, tazminat davası açtım. Şarkıcı benim yaptığım plaklarla meşhur olduğunu unutuyor.'

Kamuran Akkor ise Sezen C. Önal'ın iddialarına şöyle cevap veriyor... 'İki buçuk sene evvel şarkıcılığa başladığımda Sezen'e bir kağıt imzalamıştım. Buna göre yalnızca Sezen'in şarkılarını plak yapabilecektim. Geçen bahar, Sezen bana 5 senelik noterden tasdikli ciddi bir mukavele teklif etti. 5 seneyi çok uzun gördüğümden onunla ancak iki senelik bir anlaşma yapabileceğimi söyledim. Sezen, şartlarını kabul etmezsem bir daha bana söz yazmayacağını söyledi. Bu konuşmanın ertesi günü plak doldurmamız gerekiyordu. Sezen'i boş yere bekledik, gelmeyince mecburen o anda elde olan "Reyhan"ı plak yaptık. Sezen'in bize söz yazmaması üzerine de Fecri Ebcioğlu ile anlaştık. Geçenlerde bir celp kararı aldık. Sezen bizi mahkemeye vermiş, 25 bin lira tazminat istiyor...'"

İster ister... Sen onun öne sürdüğü şartlara "emrin olur" deme, bununla da yetinmeyip baş rakibi Ebcioğlu'na başvur, üstelik de adamcağızı "o anda elde olan Reyhan" diye kandırmaya çalış; 25 bin lira da ne, az bile istemiş. "Reyhan"dan gelenin ne kadarı Hürses'e gitmiş olursa olsun, elde kalanın yanında lafı bile edilmezdi bu 25 binin. Hem Kamuran Hanım, onun yaptığı plaklarla meşhur olmuştunuz; "Reyhan" ile bu şaibeden de kurtulmuş oluyor ve kendi kanatlarınızla uçabildiğinizi gösteriyordunuz... Affedilir şey değil.

başlayabilirlerdi artık. Öyle yaptılar ve geri çekilmek bir yana, her geçen gün yerlerini biraz daha sağlama aldılar. Hesap soran, karışmaya cesaret eden kimse yoktu ortalıkta, onlar da devam ediyorlardı işte. Hürses, bastığı plakların üzerine, Sahibinin Sesi'nin bulunduğu yerin tam karşısında bir adres yazacak kadar korkusuz ya da yüzsüzdü. İşe, "Reyhan"dan sonra diğer popüler plakları basarak devam edecek, bir zaman sonra da, neredeyse piyasaya çıkan her plağın korsanını yapacak kadar tozutacaklardı. Öyle yaptılar ve onlar kazanırken, her işi yasal yoldan yapan firmalar zarar edip battı. Çok değil, bir iki yıl sonra, yalnızca küçük ya da orta boy firmalar değil, sırf "Reyhan" gibi bir plakla, iş yaşamının bundan sonraki on senesini garanti altına alabilmesi gereken Sahibinin Sesi gibi firmalar bile fazla dayanamayıp kapılarına kilit asacaktı. "Reyhan" şarkısı, düzenlemesini yapan Turgut Dalar'a da uğur getir-

medi. Türk popunun bu emektar ismi, "yakalandığı bir amansız hastalıktan kurtulamayarak" Kasım ayında vefat etti.

Yaprak dökümü de şiddetlidir bu sonbaharda. Gazetelerin "kangren oldu" diye başlıklar atmasına sebep olan Cem Karaca ve Apaşlar beraberliği, 1969 yılının bu mevsiminde nihayet sona erer. Birlikte çalıştıkları birkaç yılın büyük

Kangren



Türk popunun en sürtüşmeli, en kavgalı gürültülü beraberliklerinden biri oldu Cem Karaca - Apaşlar beraberliği. "Resimdeki Gözyaşları"nın yaratıcısı Mehmet Soyarslan, diğer gruplarda olduğu gibi işin liderlik kısmını soliste bırakıp geri planda durmayı kabul etmediği için, Cem Karaca ve grubu, çok kısa aralıklarla kavga ediyor, küsüyor, neredeyse barışık oldukları günlerden daha fazlasını dargın olarak geçiriyordu.

7 Ekim 1969 tarihli *Diskotek* dergisinden:

"Bildiğiniz gibi, Ağustos (1969) sonunda, Cem Karaca ve Apaşlar, daha doğrusu Cem Karaca ve "Apaşlar" isminin sahibi gitarist Mehmet Soyarslan arasında bir anlaşmazlık çıktı ve bu ayrılmaya kadar gitti... Fakat mukaveleleri nedeni ile ayrılma ancak 31 Ocak'ta (1970) gerçekleşecek. Bu anlaşmazlık, Apaşlar'dan Seyhan Karabay ve Leon Habip'in de Mehmet Soyarslan'a karşı cephe alması ile değişik bir anlam kazandı. "Sırtını şehir cereyanına dayamış gitarist istemem" diyen Cem Karaca'yı, "Cem Karaca tezatlar içinde, Cem sol satıyor" şeklinde cevaplamakta Mehmet Soyarslan. Fakat anlaşmazlığın asıl sebebi Konya Ereğlisi'ndeki konser...

Konserde olup bitenler şöyle. Önce Cem Karaca'nın ağzından nakledelim: 'Konsere başladık, ilk bölümde Mehmet Soyarslan'ın bir bestesini söylüyordum, parçanın ortasında seyircinin arasına indim. Büyük bir tezahürat arasında parçayı final havasına soktum, artık hepimiz bu havaya girmiştik, şarkı hızlandı hızlandı ve tam biterken, evet tam biterken Mehmet gitar soloya girdi. Ben halkın arasında kalakaldım. Çünkü Mehmet sırf kendini göstermek için solo atmış beni kötü bir durumda bırakmıştı. Bu kadar egoistliğe tahammülüm yok.' Cem Karaca'nın söylediklerini, Seyhan Karabay da doğruladı. Mehmet Soyarslan'ın söyledikleri ise şöyle: 'Konya konserinde bestem Bu Son Olsun'u çalıyorduk. Parçanın ortasında Cem halkın arasına indi ve parçayı hızlandırdı. Halbuki benim bir gitar solo yapmam lazımdı ve sonra da melodi devam edecekti. Niyeti parçayı hemen bitirmekmiş, bunu nereden bilebilirdim...'"

Bilmesine bilinirdi de, Mehmet Soyarslan'ın niyeti, alkışlardan, ışıklardan bir pay kapmaktı besbelli. Oysa bu kadar yıllık müzisyenin şunu öğrenmiş olması gerekirdi; alkışların, ışıkların hepsi sahnenin önünde bulunanlara aittir ve yeri geldiğinde, yalnızca bestelerinizi değil, gitar sololarınızı da onların uğruna feda etmeniz gerekir.

bir bölümünü dargın geçiren, defalarca ayrılıp yeniden barışan Cem Karaca ve grubu, artık noktayı koymuşlardır. "Apaşlar" ismi grubun başını çeken Mehmet Soyarslan'ın olacak, Cem Karaca ise kendisine başka grup kuracaktır. Ayrılığı müteakiben Cem Karaca, "Kardaşlar" adını verdiği bir grup kurduğunu açıklar. Cem Karaca gibi, Barış Manço da, Kaygısızlar ile olan beraberliğini bitirmiştir. Grubun başını çeken Fuat Güner, Barış Manço ile güç birliği yapan bir grup olarak değil, onun özel orkestrası olarak görüldüklerini ve bunun onları rahatsız ettiğini söylüyordu gazetelere. Barış Manço ve Kaygısızlar, her iki tarafa büyük başarı getiren "Ağlama Değmez Hayat" plağından sonra "Kağızman"ı da birlikte kaydetmiş, Kadıköy ve Ankara'da verdikleri iki konserin ardından yollarını "dostça" ayırmıştı. Ayırmışlardı ayırmasına ya, Kaygısızlar bundan sonra ne yapacağını çok da planlamamıştı. Grubun elemanlarından Mazhar Alanson'un Ankara Konservatuarı'nda eğitimini sürdürmek istemesi yüzünden geçici olarak işe üç kişi devam eden grubu bekleyen, koca bir belirsizlikti. Barış Manço, Belçikalı nişanlısı ile soluğu Fransa'da almıştı; Fuat Güner ve iki arkadaşı ise yurtlarında kalıp bu belirsizlik ile boğuşacaktı. Ayrılık rüzgârları, ülkenin en iddialı gruplarından Durul Gence 5'i de sallar. Okan Dinçer, Selçuk Başar, Atilla Özdemiroğlu ve Ahit Oben ayrılmış, Durul Gence'yi resmen tek başına bırakmışlardır. Durul Gence, her şeye baştan başlayacağını, Emin Fındıkoğlu ile şimdiden anlaştığını ve bu sefer üç solistli Durul Gence 9 olarak geri döneceğini söylemektedir. Durul Gence dediğini yapar; üstelik dokuz değil Durul Gence 10 olarak adlandırılmış on kişilik bir ekiple devam eder yoluna. Üstün Poyraz'ın beş elemanını birden transfer etmek Durul Gence'nin işini kolaylaştırmıştır. Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'na geçecekleri söylenen Selçuk Başar ve Atilla Özdemiroğlu ise, bir zaman bu orkestrada çalıp daha sonra efsanevi İstanbul Gelişim'i oluşturacaklardır. Özdemir Erdoğan da bu dönem başı ağrıyanlardandır. Erdoğan, "org sahibi" elemanı Hayri Tükel'in ayrılması üzerine, boşluğu Ayhan Yıldızoğlu ile doldurmak ister ama Yıldızoğlu'nun "Hammond org isterim" diye tutturması üzerine Uğur Dikmen ile anlaşır. Uğur Dikmen, Kontraslar'ın dağılması üzerine buraya gelmiştir. "Yaptığımız müzik bizi tatmin etmiyor" deyip işi bitiren Kontraslar'dan Ergin Yorulmaz, Ahit ve Cahit Oben kardeşlerin kurduğu gruba kapağı atmıştır. Yurdaer Doğulu Orkestrası da çatırdamaktadır. Birsen Armağan'ın boşluğunu kapatmak üzere kadroya alınan Gökben, kısa süreli çalışmasından hemen sonra tek başına sahneye çıkmak üzere gruptan ayrılır. Yalçın Ateş, Kanat Gür ve Üstün Poyraz'ın grupları da sallanmaktadır. Kamuran Kızılboğa ve Melih Çetiner, yollarını Yalçın Ateş'le ayırmışlardır bile ve sırada başkalarının olduğu söylenmektedir. Israrla dağılacakları söylenen Mavi Işıklar ise "eskisinden daha güçlüyüz" diye bir açıklama yaparak, dağılacakları konusunda çıkan haberleri yalanlarlar. Mavi Işıklar, önce İsrail'e, ardından Avrupa'ya, sonra da Japonya'ya gidip kon-

serler verecektir. Yabancı ülkelere yapılacak seferler, grup içinde bir türlü bitmeyen hır gürü bir zaman için askıya almış gibidir. Ancak daha sonra, Mavi Işıklar mecburi sebeplerle bayağı sallanacaktır. Gitarist Adnan Göyken, Londra'ya gidip okumaya karar verecek, davulcu Ayzer Danga ise askere gidecektir.

1968 yılı içinde yayın hayatına başlayan, bir süre sonra ise maddi imkânsızlıklar nedeniyle kapanmak zorunda kalan *Diskotek* dergisi de, Ekim ayında, kapağına bikinili bir Ajda Pekkan yerleştirerek işe kaldığı yerden devam eder. Eskisine oranla biraz daha farklı bir yol takip edileceğini göstermektedir bu kapak. İç sayfalarda, yarı çıplak Figen Say ve Sevda Ferdağ fotoğraflarının eşlik ettiği haberler de bunu göstermektedir. Kapanmamak, işi yarı yolda bırakmamak adına tavır değiştirmiştir dergi, ama yine de müzik adına elinden geleni yapar. *Diskotek*, 70'lerin hemen başında devreye girecek olan *Hey*'e bayrağı teslim etmeden önce müzik dünyamızın nabzını elinde tutacak ve piyasaya yön vermeye devam edecektir.

Artık onlarca starımız, peynir ekmek gibi satan plaklarımız olduğu için de, bir müzik dergisini boydan boya müzik ile doldurmak eskisi kadar zor değildir. Firmalar da, şarkıcılarımız da boş oturmayıp plak üstüne plak yapmaktadır. Neredeyse her ay bir plak yapan bile vardı. Özdemir Erdoğan, bu plak işine geç başlamıştı ama farkı kapamak için hızlı hareket ediyordu. "Aşk", "Seni Seni Seni", "Ayrılık Mektupları" ve ortalığı birbirine katıp hem Özdemir Erdoğan'ın, hem de Türk popunun en büyük şarkılarından biri haline gelecek olan "Duyduk Duymadık Demeyin", çok kısa aralıklarla sürüldüler piyasaya. Berkant da boş oturmuyordu. "Bilmem ki Bilemem ki"nin üzerinden çok geçmemişken "Al Beni de" ve "Aşk Çiçeği" plaklarını yapmıştı. Ertan Anapa "Hep Meleklere Sordum", Verda Sümer "Bekleyiş", Atınç "Sarmaşık Gülleri", Cem Karaca "Zeyno", Erkin Koray "Sana Bir Şeyler Olmuş", Ali Kocatepe "Aşka Özlem" ile çıkmışlardı meydana. Hiç şüphe yok ki asıl çalışkan yine Sezen Cumhur Önal'dı. Özdemir Erdoğan, Berkant ve Ertan Anapa'ya söz yetiştiren oydu. Söz yazarımız, bu kadar işinin arasında, bir de bütün piyasayı takip ediyor, herkesi kontrol ediyordu. Cem Karaca'nın Ahmet M. Dranas'ın şiiri "Olvido"yu besteleyip Ersen'e okutması bile Önal'ı sinirlendirmişti. Cem Karaca'yı, Dranas'ın şiirini değiştirmekle suçluyordu. Buna pek imkân olmasa bile, Sezen Cumhur Önal'ın gönlünden geçen, herkesin yalnızca ama yalnızca onun yazdığı sözleri seslendirmesiydi. Bu biliniyordu ve bu nedenle Cem Karaca bu suçlamalara cevap bile vermedi ve söz yazarımızın karşısına genç Ersen'i dikti. Ersen, Ahmet M. Dranas'ın şiirini bestelediği için Cem Karaca'ya teşekkür ettiğini söylüyordu; alan memnun satan memnundu. "Şarkıları bozmak, değiştirmek" konusunda Cem Karaca'nın da söyleyeceği epey şey vardı ya, Apaşlar sorunu ile boğuştuğu için tartışma, çok alevlenmeden kendiliğinden sona erdi.

"Pereja Atomizer şıklığınızı tamamlar ve teninizde uzun zaman devam eden hoş bir rayiha bırakır"; "Star Plakları, sevilen şarkıcı Gamze'nin kapışılan plağı Ben Serseriyim'i iftiharla sunar"; Kemal İnci, "en güzel eseri Zeliha'yı, Columbia plaklarına sizler için okur"; Hülya Koçyiğit ve Selim Soydan çifti, "yavruları Gülşah ile mutluluklarını perçinler"; "bütün dünyada okunmakta olan ve eski Roma'da aşk ve sefahat hayatını anlatan, İmparator Neron'un sanat danışmanı Petronius Arbiter tarafından yazılan Satirikon kitabı" nihayet bizde de yayımlanır; Ajda Pekkan, "eğer diskoteğinizde yok ise çok yazık" şeklindeki ilanlarla tanıtılan LongPlay'ini piyasaya verir; basının "seks kraliçesi" diye tanımlamaya bayıldığı Sharon Tate, sinema dünyasının görüp görebileceği en hunharca cinayete kurban gider; "İmamın Karısı"ndan (Sevtap Çetinkale) sonra, gazinocular bu sefer bir başka bomba patlatıp "Türkan'ın Anası" lakabı ile Meliha Şoray'ı sahnelere sürer; Selda Alkor, "80 bin lira avans alarak" ilk plağını doldurur ve "film çevirmekten ders çalışmaya fırsat bulamayan Zeynep Değirmencioğlu, tahsil hayatında ilk tokadını" yiyip sınıfta kalırken, çatısının altında, hem Türk hem de Batı müziği sanatçılarını toplayan Ar - İş sendikası, "mahkeme kanalı ile" kapatılacaktır.

Ay-Feri, Monte Carlo'nun en önemli kulüplerinden Sporting'de, tam 15 gün üst üste assolist olarak çalışır; insanlar, "modern insanların içkisi Cinzano'yu, beyaz, kırmızı, bitter ve sek" olarak bardak bardak içer; Fransız David Alexandre Winter, "Samanyolu"nu, "Oh Lady Mary" olarak söyler ve Fransa'da ününe ün katar; Kudret Şandra'nın "senaryosunu yazıp, müzik ve dans direktörlüğünü de yaptığı ve 36 genç ve güzel kız"ın rol aldığı "Dağlar Kızı Reyhan" adlı filmin çekimlerine başlanır; "Mr. Twiggy Haldun Güvan, Türkiye'de ilk defa Flamengo Mohair'i Triko Renk'te sunar"; Müzeyyen Senar, her yerde Metin Erksan'dan "damadım" diye söz eder ve yakında kızı Feraye ile evleneceklerini söyler; Mahmut Tezcan, Yıldız Tezcan'a yaptığı gibi "bu sefer Berrin Baysal adlı güzel mankeni sıfırdan alıp ünlü yapacağını" açıklar ve Ankaralı gruplarımızdan Burjuvalar, "repertuarlarındaki 254 parça ile nazarı dikkati" çekerken, etek boyları "mini"den "maksi"ye dönecek, yakalar uzarken topuklar yükselecekti. Fikret Kızılok "Yumma Gözün Kör Gibi", Hümeyra "Kördüğüm" ile ses vermişlerdi bile. Müzik dünyamız, 70'li yıllara bu iki ismin önderliğinde girecek, memleketin bir darbe daha yemiş olması bile Türk popunun gelişmesini engelleyemeyecekti.

hür doğdum, hür yaşarım



Ağlama Değmez Hayat

Türk popu, 70'li yıllara feci bir kaza haberi ile girdi. 60'lı yılların ortalarından beri en gözde, en popüler gruplarımızdan olan Beyaz Kelebekler, 19 Ocak tarihinde, bir konser vermek üzere çıktıkları yolda tam üç arkadaşlarını kaybettiler. Sekiz kişiden oluşan grup, önlü arkalı iki araba ile Adapazarı'na doğru yol almaktayken meydana gelen trafik kazası, gruptan Behzat Kutlubağ ile Altan ve Rıfat Eke kardeşleri temelli olarak koparıp almıştı. Türlü çeşitli eğilimleri bir potada kaynaştırmak üzere uğraş vermiş ve iyi kötü bu işleri yoluna koymayı becermiş olan Türk popu, 70'li yıllara, çok daha ileri noktalara yol alma niyeti ile girmek isterken bu kaza haberi ile sarsılmıştı. Piyasanın her zaman şen gruplarından sayılan Beyaz Kelebekler'in, hem de birilerini eğlendirmek üzere yollara düştüğü bir sırada bu kazaya uğraması, herkesi gelecek konusunda tedirgin eder. Üstelik tedirgin olunmasını gerektirecek başka şeyler de yok değildir. "Sürüp giden anarşik olaylar" kazanını herkes keyfince ve kendisine yarayacak bir şekilde kaynatmakta ve karıştırmaktadır. "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bu olaylar karşısında duyduğu rahatsızlık", her gün farklı kaynaklarca gündeme getirilir ve korkuların hız kesmesi engellenir. Bu gelişmelere, bir de "Konya bağımsız milletvekili Prof. Necmettin Erbakan ve on yedi arkadaşının, sağ cephe boşluğunu doldurmak amacıyla Milli Nizam Partisi'ni kurmaları" eklenince iş daha ürkütücü bir hale gelir. Sağda boşluk filan yoktu ve hiçbir zaman da olmamıştı. Ama bu yeni oluşumlar ve bunların çıkış sebebinin böyle ortaya konması, her şeyin giderek ısınacağını gösteriyordu. Büyük bir fırtına kopacağını söyleyenler haksız değildi.

Türk popunda bunun ilk işareti, "Türk ve Batı müziği sanatçılarını aynı isim altında toplayan ve memleketimizin en güçlü sendikası olan" Ar - İş'in mahkeme kanalı ile kapatılması oldu. Ar - İş ile, "yalnız Türk müziği sanatçı-

larını kapsayan" diğer bir sendika olan Ankara Müzik - İş arasında, uzun bir süredir devam eden birleşme çabaları bir sonuca ulaşamamış ve "1950'de kurulan Türkiye'nin en güçlü müzik sendikası", Ankara'daki sendikanın başvurusu üstüne mahkeme ve icra kararıyla kapatılmıştı. Sendikaya üye dahi olmayan Halil Aksoy'un sendikayı ele geçirme çabaları sonucunda oluşan bu durum, başta Muammer Yeşil olmak üzere çoğu insan tarafından kınandı. Muammer Yeşil; "Ar - iş, Ar - iş'e üye olan müzisyenlerindir" demekteydi ama iş işten geçmiş ve sendika kapatılmıştı.

Genel karışıklık, bir şekilde gruplarımıza da yansıdı. Bu alanda da kavga ve gürültü sürüp gidiyordu. Ocak ayı içinde, Durul Gence 10'da bir kargaşa patlak verdi. Durul Gence'nin kız kardeşi Serpil Gence'den herkes fazla şey beklerken, genç şantöz apansız sahnelerden çekildi. Durul Gence'nin, artık kız kardeşini sahnelerde görmek istemediği konuşulur olmuştu. Grup üyelerinden Onno Tunç ve Cezmi Başeğmez'in, Durul Gence'ye haber vermeden Süheyl Denizci Stüdyo Orkestrası'nda çalmaya başlamaları ise işi daha da karıştırdı. Tunç ve Başeğmez, Durul Gence'yi bırakıp gitmemiş, yalnızca ek bir iş yapmaya niyetlenmişlerdi. Şarkıcılarımıza plaklarda eşlik etmek üzere kurulmuş bir orkestraya, ek gelir niyeti ile katılmışlardı. Ama bir süre önce yabancı uyruklu trompetçisini kaybetmiş olan Durul Gence, bu konuda müsamahakâr davranmamış ve şiddetli münakaşalardan sonra, on kişilik kadrosunu beş kişiye indirip, eskisi gibi Durul Gence 5 haline gelmekten söz etmeye başlamıştı. Niyeti, daha önce de birlikte çalıştığı Atilla Özdemiroğlu ve Selçuk Başar'ı yanına almaktı, ama bu iki isim bambaşka hayallerin peşindeydi ve teklifi reddettiler. Üstün Poyraz da bir başka sorunlu orkestranın başıydı. Üstün Poyraz'a göre Şerif Yüzbaşıoğlu, "sosyal durumunu ve ağırlığını koyarak, davulcu Asım'ı (Ekren)" kendisinden koparmıştı. Poyraz, bu davranışı "çirkin bir düzen" olarak niteliyor ve orkestrasının "birçok konser ve plak angajmanını iptal etmek zorunda" kaldığını söylüyordu. 80'li yılların ortasından itibaren "Özal'ın damadı" olarak bütün memleketi sallamaya başlayacak olan Asım Ekren, işe çok daha alt bir noktadan, Türk popu piyasasını sallayarak başlamıştı. Şerif Yüzbaşıoğlu'nu, orkestra elemanlarından birini ayartmakla suçlayan Üstün Poyraz da, Cem Karaca'nın Kardaşlar'ından Muhabbet Korkar'ı transfer etmekte hiçbir sakınca görmedi. Davulcusu gitmişti, yerine bir başka davulcu gerekmekteydi. O ondan, diğeri bir başkasından alacak, herkes öylece dönüp duracaktı. Bunu bilen Cem Karaca, Üstün Poyraz'a bağırmak çağırmak yerine sessizce gördü işini ve Bunalımlar'ın davulcusu Hüseyin Sultanoğlu ile kapattı açığını. Bundan sonrası da Bunalımlar'ın sorunuydu artık. Öte yandan bu kavgalar ve karışıklıklar yeni orkestraların doğmasına da yol açmaktaydı. Bir süre önce "artık uğraşmaktan sıkıldım" deyip orkestrasını dağıtan ve piyanosu ile tek başına sahneye çıkmaya başlayan Ergun Özer, İsmet Sıral'ın orkestrasını dağıtacağını du-

Kardaşlar

Cem Karaca, Apaşlar'dan ayrıldıktan sonra kurduğu grup olan Kardaşlar ile işe kaldığı noktadan devam etmek isterken hiç ummadığı bir sorunla karşılaşmış ve "Kardaşlar" ismi üzerinde hak iddia eden Avni Seçilmiş'le bir şekilde uzlaşmak zorunda kalmıştı. Avni Seçilmiş, 1965 yılında, arkadaşları Uğur Alpargun, Akın Seçilmiş ve Nazmi Güvenç ile Kardaşlar adını verdikleri bir grupları olduğunu söylüyordu. Hâlâ faaliyetini sürdürmekte olan grup, sahneye çıktıkları her yerde, dinleyicilerin "Cem Karaca'yı isteriz" şeklindeki tepkileri nedeniyle morallerinin bozulduğunu, bu nedenle asıl ismin sahibi olarak Cem Karaca'yı mahkemeye verdiklerini söylüyordu.

Bu kavga sonradan bir şekilde Cem Karaca lehine sonuçlanmış olmalı ki, Kardaşlar ile birlikte yoluna devam eden o oldu. Avni Seçilmiş'ten o günden beri (en azından "Kardaşlar" konusunda) haber alınamamıştır.

yar duymaz kollarını sıvamış ve bu gruptan transfer edeceği elemanlarla yeni bir grup kurmaya karar vermişti. Ergun Özer, yaz sezonu için İzmir'den iyi bir teklif almıştı. Ancak yapılan teklif, bir orkestra kurmasını da mecbur tutmaktaydı. İsmet Sıral'ın grubunu dağıtma kararı alması, en çok Ergun Özer'in işine yarayacak gibi gözüküyordu. Tek başına kalma sırası İsmet Sıral'daydı. Müzisyenimiz, İsveç'e gidecek ve orada saksofonunu konuşturmanın yollarını arayacaktır. İlk defa Esin Afşar'ın yanında görüp sevdiğimiz Selami Karaibrahimgil, Ahmet Kurtaran ve Doğan Canku adlı üç genç de, bağlı oldukları şarkıcı ile yollarını ayırmaya ve işe tek başlarına devam etmeye karar vermiştir. Kendilerine Modern Folk Üçlüsü adını veren üç genç, "Deriko / Ali Paşa Ağıdı" adlı ilk plaklarını yapmış ve ses getirmeye başlamışlardır. Aslında, artık umulandan fazla hareketlenmiş plak piyasası da orkestraların ayakta kalmalarını, kadrolarını muhafaza etmelerini imkânsız hale getirmiştir. Yapılan plak sayısı arttıkça, stüdyolarda çalacak müzisyen ihtiyacı da artmış ve çoğu grup elemanı bir stüdyo orkestrasına kapağı atmayı daha mantıklı bulmaya başlamıştır. Orkestraların bizzat kurucuları bile böyle düşünmeye başlamıştır. Bir zaman önce solisti Uğur İnal'ı başka bir orkestraya kaptırıp yerini Esin Engin'le doldurarak yoluna devam eden Ümit Aksu, böyle düşünenlerin başında gelmektedir. Müzisyenimiz "Yalnızca stüdyo orkestralarında çalmak istiyorum" demektedir. Nasılsa plaklar arka arkaya yayınlanmakta, her stüdyonun önünde kuyruklar uzamaktadır. Ümit Aksu, kendince haklıdır.

Plak piyasamız gerçekten çok hareketlenmiştir. Barış Manço'nun son plağı "Ağlama Değmez Hayat", bu piyasa için büyük bir rakam sayılan elli bine ulaşmıştır. Kaygısızlar'dan ayrıldıktan sonra kafasını toplamak için Belçika'ya giden Barış Manço, oralardan yeni bir grup kurarak dönmüştür. Barış Manço,

Belçikalı bir basçı, Fransız bir davulcu ve İngiliz bir gitaristten oluşturduğu grubu ile gelmiş ve ayağının tozu ile, Mersin, Tarsus, Osmaniye, Adana ve Keban'ı kapsayan bir turneye çıkmıştır. Turnenin bitiminde İstanbul'a dönüp hâlâ en popüler konser mekânı olan Fitaş'ta sahneye çıkacak ve bu konser sırasında, Kaygısızlar ile birlikte olduğu dönem yaptığı "Ağlama Değmez Hayat" için, Nebahat Çehre'nin elinden altın plak alacaktır. İlk plağı "Hayat mı Bu" ile altın plak kazanan Nermin Candan, bu başarıyı, "Olmaz Olmaz" adlı ikinci plağı ile devam ettirmeye çalışmaktadır. İlk plağında Ülkü Aker ile çalışan şarkıcı, bu sefer bir başka önemli isim ile, Fikret Şeneş ile çalışmıştır. "Olmaz Olmaz" adlı plağın arkasındaki "O Gitti" adlı şarkının sözlerini ise, şarkıcımızın çalıştığı Kulüp Suat'ın sahibi Suat Ergil yazmıştır. Böylelikle, kulüp ve gazino sahiplerinin, bize hep anlatıldığı gibi kaba saba adamlar olmadıklarını, aksine gayet şairane işler de çıkartabildiklerini öğreniriz. "Tavernalar Kraliçesi" Nermin Candan, çalıştığı kulüp sahibinin kolunda listelerin yolunu tutmuştur. Kimi listelere göre Erden Ener de yükseklerdedir. "Fransa'da, dünyadaki en iyi üç Azeri solistten biri" seçildiği söylenen Erden Ener, Coşkun Plak'a "Ay Sallanıp Gedem Yar" adlı şarkıyı plak yapmıştır ve kimse duymamış olmasına rağmen bu şarkı, kimi dergiye göre "önde gidenler arasındadır". Plağı yayınlayan firma olan Coşkun'un ilan verdiği yerlerde bu özellikle böyledir. Ancak Hümeyra'nın "Kördüğüm", Fikret Kızılok'un "Yumma Gözün Kör Gibi" ile en önde olduklarından kimsenin şüphesi yoktur. Bu iki plak yüz binlerce satmış, şarkıları duymayan bir yana ezberlemeyen kalmamıştır. "Yumma Gözün Kör Gibi" ile birlikte gelen başarı, "bir süredir nişanlı olup, evlenmeyi kuvvetli bir şekilde arzu eden" Fikret Kızılok'un planlarını da değiştirmiştir. Ama sanatçı yine de, son sınıfında bulunduğu okulu Diş Hekimliği'ni bitirir bitirmez müstakbel eşi ve Barış Manço'nun eski karısı manken Marie Claude ile evleneceklerini, balayı için Hindistan'a gideceklerini ve balayı sırasında Hint folklörü üstüne incelemeler de yapacağını açıklamaktan geri durmaz. Kavgalar da eksik değildir. Bir zaman sonra Diskotür'e evrilecek olan Disko firması ile Selmi Andak arasındaki mücadele bunun başında gelmektedir. Selmi Andak'ın o güne kadar en ses getirmiş bestesi olan ve Apollonia'da Sevinç Tevs tarafından seslendirilen "Ve Ben Yalnız", Gönül Turgut tarafından plak yapılmıştır. Selmi Andak ve Disko bu konuda zaten mutabık kalmışlardır ve Selmi Andak da, Gönül Turgut'un yorumunu epeyce beğenmiştir. Kavga, bu şarkı ile ilgili olarak ama tamamen başka bir konuda patlak verir. Disko yetkilileri, bestecimizden izin almadan, Gönül Turgut'un plağındaki alt yapıyı olduğu gibi kullanarak, aynı şarkıyı bir de Gimmi Gibertini adlı birine "E Sono Solo" olarak söyletmişlerdir. Sözlerini Selmi Andak'ın yazdığı "Ve Ben Yalnız", asıl yaratıcısına hiç danışılmadan, Gimmi Gibertini vasıtası ile "E Sono Solo"ya dönüştürülmüş ve söylenmiştir. Selmi Andak'ı en çok sinirlendiren

konu da budur. İtalyanca sözler, şarkının orijinalinde kurulmuş dünyayı tekrarlamaktan ya da yansıtmaktan çok uzaktır. Üstelik Selmi Andak'ın Disko'ya kızgın olmasını gerektirecek bir başka durum daha vardır. Bestecimiz, Metin Eloğlu'nun bir şiirinden bestelediği "Gurbet Yorganı"nı da aynı firmaya, Esin Afşar'ın ilk albümüne konulması şartıyla vermiştir. Ancak firma karar değiştirmiş, şarkıyı albüme koymak yerine bir 45'lik olarak piyasaya sürmüştür. Bu da besteciye danışılmadan yapılmıştır. Yarattığı eser üzerinde her zaman söz sahibi olmak isteyen yaratıcılarla, şarkı ellerine geçtikten sonra onu istediği biçimde kullanabileceğini düşünen plak firmaları arasında ne ilk ne de son sürtüşmeydi bu. Ama taraflardan biri, prensiplerine hep sıkı bir şekilde bağlı kalmış Selmi Andak olunca, bu gündelik sorun epeyce ses getirmiş, günlerce bu piyasanın ağzının hiçbir şekilde büzülemeyeceğini herkese göstermişti. Bu çapta olmayan bir başka sürtüşme de Bunalımlar grubu ile Türkofon firması arasında yaşandı. Doğrudan doğruya olmasa da, bir başka taraf yine Disko'ydu. Bunalımlar ve Disko, iki İngilizce sözlü plak yapmak üzere henüz anlaşmışken, grubun daha evvel Türkofon için yaptığı ve piyasaya sürülmemeleri konusunda karşılıklı olarak anlaştıkları deneme kayıtları "Taş Var Köpek Yok" adı ile piyasaya bir telaşla sürülmüştü. Türkofon, Bunalımlar'ı artık elinden tamamen kaçırmış olmasının telaşı ile verdiği sözü unutmuş ve deneme meneme olduklarına aldırmadan şarkıları piyasaya vermişti. Bu tip sorunlar her zaman da olacaktı. Şarkıcılar ve gruplar, firmaları ile her şeyin iyi gittiği günlerde stüdyoda onlarca şey çalıp söyleyecek, bunların arasından mutabık kalınanlar piyasaya sürülecek, diğerleri bir yerlere kaldırılacaktı. Ama bir zaman geçip, iş firma değiştirmeye geldiğinde, yetersiz oldukları konusunda fikir birliğine varılmış bütün o eski kayıtlar yeniden ortaya çıkarılacak ve ayrılıp başka bir firmaya gitmiş şarkıcı ya da grubun kollanmasına gerek kalmadığı için bir bir piyasaya verilecekti. Türkofon'un yaptığı, Disko'nun grup ile yaptığı sözleşmeyi askıya almasına sebep oldu. Bu sıralarda da Disko'nun kendi içinde sorunlar baş gösterdi ve Bunalımlar'ın plağı ancak bir yıl sonra Diskotür etiketiyle ve Türkçe olarak ("Bunalım / Başak Saçlım") yayınlandı. Proje, birilerinin çomak sokmasıyla tamamen değişmiş, iki İngilizce sözlü plak işi tamamen yatmıştı. Ülkemizde de çok sevilmiş yabancı şarkıların kapanın elinde kalma durumu, eski hızda olmasa da sürmekteydi. Shocking Blue'nun "Venus"ünü Mavi Işıklar ("Venüs ve Aşk") hazırlamaktayken, Dalbay Plak adlı pek de bilinmeyen küçük bir firma, Tülin Öz'ün sesinden bu şarkının plağını piyasaya sürdü. Bir röportajında; "yağlı yemekleri, Ertan Anapa, Ajda ve Ay - Feri'yi" çok sevdiğini söyleyen Tülin Öz, "Venus"e bizzat kendisi Türkçe söz yazmış ve "Çikitina" adını verdiği bu şarkı ile on yaşından beri bulunduğu sahnelerde kendisine yeni bir kapı aralamaya çalışmıştır. Bülent adlı gencecik bir isim de "Anlamsız / Yüzünü Dökme Küçük Kız" adlı ilk plağı ile dikkatleri

üzerine çekmiştir. "Soyadımı, moda olduğu için değil, tüm insanlardan ayrı olmayı istemediğim için kullanmıyorum" diyen bu genç şarkıcı, çok fazla plak satamasa da, bütün basın tarafından "ülkemizde protest müziğin öncüsü" olarak tanıtıldığı için epeyce ilgi görür, ama bir süre sonra tamamen unutulur. Sanatçı, ancak birkaç yıl sonra, "Olmalı mı Olmamalı mı?" adlı 45'liği ve "Benimle Oynar mısın?" adlı albümü ile Bülent Ortaçgil olarak geri döndüğünde yeri göğü inletecek ve Türk popuna silinemeyecek damgasını vura-

Bülent Ortaçgil

1970 yılında, "Anlamsız" adlı ilk 45'liğini çıkaran Bülent Ortaçgil, "protest müziğin öncüsü" olarak isim yapmış ancak yine de hak ettiği ilgiyi bulamamıştı. 1974 yılının ikinci yarısında çıkardığı "Benimle Oynar mısın?" adlı albümü ise her şeyi tamamen değiştirdi. Türk popu, belki de en iyi albümüne kavuşmuştu. Yıllar geçtikçe albümün ünü yayıldı, Ortaçgil hayranlarının sayısı arttı. Ama o zaman bile, kimi eleştirmenler, nasıl bir albüm ile karşı karşıya olduklarını anlamış ve bunun altını çizmişler.

20 Kasım 1974 tarihli *Hey* dergisinin "Sizin İçin Dinledik" başlıklı sayfasından:

> *"Son zamanların en önemli olaylarından biri ile karşı karşıyayız. Benimle Oynar mısın? Pikapta dönmeye başladığı an, ticari bir yan taşımadığını anlıyorsunuz. Ama sıradan, basmakalıp bir long - play değil bu. Bir Türk bestecisinin çıkabileceği seviyeyi göstermesi bakımından çok ilginç bir plak. Albümdeki 13 parçanın hepsi de Bülent Ortaçgil'e ait. Yıllar önce Anlamsız ve Yüzünü Dökme Küçük Kız adlı parçalarla adını duyuran Bülent, Fransız diseur'lerini andıran bir ses yapısına sahip. Bestelerinde çeşitli hayat görüşlerinin felsefesi var. Hangi parçayı dinlerseniz kendinize göre değişik bir yorum yapabiliyorsunuz. Bu plaktaki çalışmalarından dolayı kutlanacak iki kişi daha var. Biri Bülent'e piyanoda eşlik eden Ergun Pekakçan, öteki de düzenlemeleri modern bir biçimde gerçekleştiren Onno Tunç. Yapıtların bazılarında Bülent gitarı, Ergun Pekakçan'ın piyanosu ve kendi sesi ile başbaşa; bazılarında ise 8 - 9 kişilik nefis bir orkestra var arkasında. Piyano varyasyonlarının yüceldiği parçalar arasında Kediler, Benimle Oynar mısın?, Olmalı mı Olmamalı mı?, Şık Latife, Anlamsız, Yağmur, melodi olarak da şaheser."*

Hey albüme, en yüksek notu olan beş yıldız vermiş. Haklı da çıktı. Bu albüm o gün bugün, varyasyonların yücelip yücelmediğine bakılmaksızın dinleniyor.



caktır. 60'lı yılları etkilemiş modaların büyük bir kısmı hâlâ sürmektedir. Türk müziği ya da halk müziği şarkıcılarının aranjman söyleme modası da bunlardan biridir ve akımın son temsilcisi de Ahmet Sezgin'dir. Sahibinin Sesi, Bora Çakır, Süheyl Denizci ve Norayr Demirci gibi piyasanın en önemli isimlerini Ahmet Sezgin için bir araya getirmiştir. Türkücü, "Dargınım" adlı plağı niçin yaptığını "her türlü halka hitab edebilmek için doldurdum bu plağı, gençlik olsun, Anadolu halkı olsun herkes sevecek bu plağı. Gayem beni sevenlere her yönden sesimi duyurmak" şeklinde açıklar. Bu işe niyetlenmiş bütün isimler için plak çıkarma gerekçesi aşağı yukarı aynıdır: Plakların daha fazla satar olduğu bir alanı boş bırakmayıp oradan da pay kapmak. Ahmet Sezgin'in de, biraz anlamsız bir şekilde, "her türlü halka hitab edebilmek" şeklinde ifade etmeye çalıştığı budur. Türk müziğinin ünlü bir solisti iken Ahmet Sezgin'den kısa bir zaman önce aranjman yoluna sapmış Orhan Şener de aşağı yukarı aynı şeyi söylemektedir: "Halka bu yönden sesimi dinletmek en büyük gayemdir." Sayan'dan ayrılıp Disko'ya geçen Alpay "Tren", Moğollar "Dağ ve Çocuk", Pathe'den ayrılıp Saner ile yeni bir altın sayfa açan Erol Büyükburç "Kölen Olayım" ve son günlerini yaşayan Sahibinin Sesi'ne bağlı Kamuran Akkor da "Sürme Gözlüm" ile plak piyasasının dumanını tüttüren diğer isimlerden yalnızca birkaçıdır. Firmasını değiştirmiş bir başka isim olan Ajda Pekkan, işi Regal'de bıraktığı noktadan daha da ileriye götürür. Philips ile anlaşan şarkıcı, Paris'te kaydedilmiş iki plağı aynı anda piyasaya verir. "Sensiz Yıllarda" ve "Tek Yaşanır mı? / Yağmur" adlı bu plakların ikisi de sevilir ve satar, ama liste başlarına kurulan, "Sensiz Yıllarda" olur. Bizde adı sanı pek bilinmeyen Los Iracundos adlı grubun "Puerto Mont" adlı şarkısının üzerine Fikret Şeneş söz yazmıştır; parça, büyük ilgi görür ve çoktandır eksikliği duyulan "dört bir yanda söylenen hit şarkı" açığını kapatır. Bizim listelerimizde de yer alan Sylvie Vartan'ın "Abracadabra" ve Jose Feliciano'nun "Rain" adlı şarkılarının Türkçe versiyonlarından oluşan diğer plak ise orta halli bir iş yapıp, "Sensiz Yıllarda"nın gölgesinde kalmıştır.

Bahar aylarına geldiğimiz sıralarda ise, ortalığı yine yarışma heyecanı sarmıştır. Önce Muammer Yeşil bir açıklama yaparak, "3. Apollonia Müzik Festivali"ne eser gönderme süresinin uzatıldığını duyurur. Festivalin "ikinci direktörü" Takis Cambas, Muammer Yeşil'in talebini uygun görmüş ve Türkiye için eser gönderme tarihini 30 Nisan'a kadar uzattıklarını bildirmiştir. Muammer Yeşil, *Diskotek* dergisindeki köşesinde, yarışmanın şartnamesini ve kazanılabilecek ödüllerin listesini bir kere daha yayımlar. Kısa bir zaman içerisinde, bu festivale gitmeye niyetli üç beş kişinin adı da yüksek sesle konuşulmaya başlanır. Şerif Yüzbaşıoğlu bu yıl, Ay - Feri ile gitmeye niyetlidir. Rüçhan Çamay ise, Somer Soyata'nın şarkısı "Rüzgârlı Tepe"yi kaydedip gönderecektir. 60'ların başlarında, *Bunaltı* adlı bir dergi çıkarıp "asi gençlik lideri ve fikirsel öncü

Yön

Türk popunun gelişimine bağlı olarak bu türde plaklar çok satınca, Türk sanat ve Türk halk müziğine olan ilgi azalır; bunun üzerine başta Zeki Müren, Gönül Yazar, Nesrin Sipahi ve Gönül Akkor olmak üzere artık eskisi gibi fazla plak satamayan ünlü isimler, kendi alanlarını bir kenara bırakıp "aranjman" söylemeye başlarlar. Bu işi bir fantezi olarak görüp tek ya da birkaç plakta bırakan da çıktı, Gönül Yazar ve Nesrin Sipahi gibi çok ciddiye alıp epeyce mükemmel plaklar yapan da oldu. Ahmet Sezgin ve Orhan Şener gibi isimler ise, bu işe heyecanla başlamış, bu tür şarkılar söylemeyi "yön" ve "halk" sözcüklerinin bol tutulduğu cümleler ile izah etmeye çalışmış, ancak işin gerisini getirememişlerdi.



İşin aslını, onlar da, biz de biliyorduk. Türk sanat ya da Türk halk müziği satmıyordu, satan Türk popuydu ve erken emeklilik yerine bir zaman için de olsa bu kervana katılmak, hepsine daha cazip gelmişti.

5 Mayıs 1970 tarihli *Diskotek* dergisinden:

"Arajmancılar kervanına Orhan Şener de katıldı:

Son zamanlarda hafif Batı müziği camiasında arajman parçaların çok tutulması, plakların liste başlarına çıkmaları, 50 bin 100 bin gibi satışlar yaparak plak şirketlerine ve sanatçılara büyük karların sağladığı şu günlerde... Türk müziğinde ünlü bir isim olan doktor Orhan Şener de Aras plak şirketine sözlerini Fecri Ebcioğlu'nun yazdığı, müziklerini Süheyl Denizci'nin yaptığı iki parçayı plağa okumuştur. Kendisiyle görüşen muhabirimize: Bu plağı heves olarak okudum. İlk çıktığı sıralar satılmadı. Fakat şimdi plakçılardan öğrendiğime göre çok satılıyormuş. Tabii ki buna çok memnun oldum. Ayrıyetten Türk müziğini bırakmak diye bir şey söz konusu değil. Fakat sahne programlarında arajman parçaları söyleyerek halka bu yönden sesimi dinletmek en büyük gayemdir demiştir."

Aslında bu yeni "yön"ün adı bile çok net bir şekilde konmuş değildi: Arajman, anajman... diyerek gelinebildi aranjman sözcüğüne. Arada "angajman" diye bir dönem yaşanıp yaşanmadığını da Allah bilir.

gençliğinin sesi" olarak ün yapmış Yavuz Örten de, artık Kerem Güney adını almış olarak karşımızdadır. Bundan böyle "romantik Kerem Güney" olarak ün yapmak istediğini söyleyen sanatçı, bu ünü elde etme niyeti ile otuza yakın beste yapmış ve bunlardan biri olan "O Yabancı" ile Atina'ya, festivale katılmak üzere başvurmuştur. Mavi Işıklar ve Nesrin Sipahi ise, elemelere katılmak için gerekli bantları doldurmuşlardır bile. Bundan önceki iki festivale gidip, iki dördüncülükle dönen Ajda Pekkan ise, bu festivale üçüncü kere gitmeyeceğini açıklar. Cömert Baykent ile henüz nişanlanmış olan sanatçı, "Lüzum yok. İki kere denedim. Bir kere şöhret olmamışların katıldığı bir festival. Yeterince ünüm olduğuna inanıyorum. Şöhret sahibi olmak isteyenler gitsinler Apollonia'ya. Benden bu kadar" diye bir açıklama yapar. O artık şöhretli

bir isimdir ve gönül rahatlığıyla aradan çekilerek sırasını "şöhret olmamışlara" vermektedir. Bilinenler şimdilik bu kadardır, herkes planlarını bir sır gibi saklamaktadır. 13 Mayıs günü Alagöz kardeşler, Takis Cambas'tan bir telgraf alır. Elemelere gönderdikleri "Terk Edildim" adlı şarkılarıyla Türkiye adına yarışmaya davet edilmektedirler. Alagözler yine sessiz ve derinden iş görmüşlerdir. Herkes "onu yapıyorum, bunu okuyorum" diye ortalığı ayağa kaldırırken, onlar ailecek yarattıkları bir şarkı ile kimsenin ruhu duymadan yarışmaya başvurmuş ve kazanmışlardır. Selçuk Alagöz'ün bestelediği, Ali Alagöz'ün sözlerini yazdığı, "genellikle oryantal motiflerin hâkim olduğu ça - ça ritmindeki parça Terk Edildim"i gurbet ellerde Rana Alagöz seslendirecektir. Ama asıl heyecan Eurovision ile ilgilidir. Bizim hiç katılmadığımız ama basınımızın "her geçen gün daha az ilgi görüyor" diye nitelediği bu yarışmaya, ilk defa bu yıl katılma fırsatımızın doğduğu konuşulmaya başlanmıştır. Almanya, bu yarışmadan çekilmeyi düşünmeye başlamış, doğacak açığın da, Malta ya da Türkiye ile doldurulacağı fısıldanır olmuştur. Ancak beklenen olmaz. İrlandalı Dana'nın ("All Kinds Of Everything") birinciliği ile bitecek yarışmaya Türkiye gidemez. Yine Avrupa'nın dışında sayılmışızdır ve 1975 yılına kadar da bu durum değişmeyecektir.

Tülay German, Lalezar'da çalışmak üzere Paris'ten gelir; geceleri Gaskonyalı Toma ve Kulüp Suat'ta çalışıp gündüzleri stüdyoda yeni plağını tamamlamaya çalışan Nermin Candan, boş bulduğu zamanlarda da, filmlerde "Filiz Akın'ın ses dublörlüğünü" yapar; Özdemir Erdoğan Orkestrası, Tarabya Oteli'ndeki

Ödül

Muammer Yeşil'in *Diskotek* dergisindeki "Yeşil Köşem" adlı sütunundan:

"3. Apollonia Müzik Festivali" ödülleri:

1. *Ödül) Beste ve güfte yazarlarının her birine, Apollon'un birer heykelciği ve 60.000 er drahmi.*
2. *Ödül) Beste ve güfte yazarlarının her birine birer şeref nişanı ve 30.000 er drahmilik mükafat.*
3. *Ödül) Beste ve güfte yazarlarının her birine, birer şeref nişanı ve 15.000 er drahmilik mükafat.*

3 ödülü kazanan bestelerin okuyucularına ise:

1. *Ödül) Bir şeref madalyası ve 30.000 drahmi*
2. *Ödül) Bir şeref madalyası ve 15.000 drahmi*
3. *Ödül) Bir şeref madalyası ve 10.000 drahmi*

Müteakip 7 derece için birer şeref nişanı ve diploma verilecektir.

Başkaca bir ödül kazanmış olsun veya olmasın, festivalin en iyi şarkıcısına Altın Plak ödülü takdim edilecektir."

Herkese "şeref madalyası", yalnızca birinciye "Apollon heykelciği"... Birincinin başı herhalde göğe ersin isteniyordu.

programını bitirip, Hilton Oteli'nde işe başlar; Ediz Onay, Pathe'nin davetlisi olarak plak yapmak üzere Paris'e gider; Ömer Tarınan, yakın bir zaman önce ölen "hippie kraliçesi Perihan için çevrilen bir fotoromanda" oynar; Cahit Oben'den ayrılan Füsun Önal, yalnız başına Bebek Yıldız Gazinosu'nda sahneye çıkmaya başlar; Ajda Pekkan ve Mavi Işıklar, İzmir, Balıkesir, İzmit ve Adapazarı'nı kapsayan bir turne yapıp döner; bir başka turneden dönen Erkin Koray, "underground tarzının Anadolu'da çok tutulduğunu ifade" eder; "müzik camiasında efendiliği ve mazbut hayatıyla kendine bir yer yapan genç şantör Ömür Göksel, Tarabya Oteli'nde yapılan bir törenle bayan Hülya Demir ile" nişanlanır ve sonradan Asu Maralman adını alıp fırtına gibi esecek olan Silvie,

Silvie



Özellikle Selmi Andak ile yaptığı ortak çalışmalar ile 70'li yıllarda büyük bir üne erişen Asu Maralman, Türk popuna "şantöz Silvie" olarak giriş yapmıştı. Ünlü müzisyenimiz Orhan Şevki ile evlendikten sonra bir zaman daha bu isimle işe devam eden sanatçı, sonradan Asu Maralman adını alarak "Bir Görsem Ölmeden" adlı ilk plağını yapmış ve gerisini son derece başarılı bir şekilde getirmişti. Müziğin çok önemsendiği bir evde doğup büyüyen Asu Maralman'ın ablası Nonna Bella da, 60'lı yılların en kaydadeğer şarkıcılarından biriydi.

28 Nisan 1970 tarihli *Diskotek* dergisinden:

"Kimlik Kartı: Silvie
Adı Soyadı: Silvia
Doğum Yeri: Bakırköy / İstanbul
Doğum Tarihi: 20 Şubat 1948
Medeni Hali: Evli
Eşinin adı: Orhan Şevki
Boyu: 1.60
Kilosu: 56
Saç rengi: Kestane
Adresi: Feriköy, Bozkurt Caddesi, 24/5
Telefonu: 47 66 87
Burcu: Balık"

Silvie'den Asu Maralman'a geçiş belki kolay oldu ama sonrasında bu geçiş, Asu Maralman'ın önüne türlü çeşitli Nazi yöntemleri ile getirilip durdu. Şarkıcının "Bal Gibi Olur" ile en tepelere kurulmak üzere olduğu yıllarda, başını bir avuç çağdışı gazetecinin çektiği, "meğer Ermeniymiş" diye özetlenebilecek bir kampanya başlatılmıştı. Oysa Asu Maralman bunu hiç saklamamıştı.

Fıkra

"Halkın kulağı bozulmasın" diye oluşturulmuş ve TRT'ye bağlı televizyon ya da radyolarda "çalınabilir durumda" olan şarkıları ayıklayan Denetleme Kurulu ile ilgili olarak dilden dile dolaşan hikâyelerin sonu hiç gelmedi. Bu kurul, ya da kurulu oluşturan üyeler, hiçbir zaman bir gaf yapma ya da pot kırma fırsatını kaçırmadılar. Bu kurulun yalnızca yazdığı raporlardan yola çıkarak, müzik piyasasını konu alan bir "Şakıncalı Piyade" bile yazılabilirdi.

1970 yılında yayın hayatına başlayan *Pop Müzik* dergisinin üçüncü sayısından:

"Bir şarkıcımız plak doldurmuş Avrupa'da, getirmiş ülkemize. Şirketi, Ankara'ya denetleme kuruluna yollamış eseri... Radyoda çalınamaz damgasıyla plak geri dönmüş başkentten. Şirket diretmiş. Falsosu nedir eserin diye. Gerekçe göstermeye mecbur değiliz demişler, ama madem ısrar ediyorsunuz söyliyelim: Orkestradaki gitarın akordu bozuk, bu sebeple plak çalınamaz. Gerekçe sağlam. Denetleme kurulu haklı... Ama plağı dolduran şarkıcı der ki: Kayıt yapılırken stüdyoda idim. Yani playback üstüne okumadım. Orkestrada gitar yoktu. Olmayan bir şeyin akordu da bozuk olamaz. Parçayı dinleyen de gitar olmadığını anlayabilir zaten. Bu delil de sağlam. O halde iki taraftan biri yanılıyor. Ya şarkıcımız ya denetleme kurulu. Tek kurtuluş yolu plağı alıp dinlemek. Can kulağı ile iyi bir tesisatta dinliyoruz melodiyi. Gitar yok. Ünlü bir orkestra şefini bulup ricamızı söylüyoruz. Bahis konusu kişi ülkemizde otorite olarak tanınmakta. Dinliyor plağı. Bu orkestrada gitar yok..."

Her zaman bu kadar akıl almaz gerekçelerle reddedilmedi şarkılar ama, binlercesinin başına da bu geldi. Nice isim, sırf bu kurul nedeniyle sesini duyuramadı bize.

henüz evlendiği Orhan Şevki'nin desteği ile adını duyurmaya başlarken, kulaklar Atina'daki festivalden gelecek habere çevrilmiştir. Rana Alagöz, bakalım ne yapacaktır?

"Sporcu ve sinema yıldızı Piraye Uzun da artık motorlu araçta emsalsiz kullanma kolaylığı getiren mopet - motosiklet Velosoleks" kullanır; "baterist Salim Ağırbaş, kendi gibi müzisyen yapmak istediği iki çocuğuna, Serdar Öztürk'ün müzik dersanesinden mandolin dersi aldırmaya" başlar; "genç şarkıcılarımızdan Uğur İnal, geçirdiği bir kazada ayak parmaklarından" sakatlanır; Başar Tamer, Beşiktaş evlendirme salonunda, Faruk Akel Orkestrası'nın çaldığı "Chopin'in matem marşı eşliğinde" evlenir; amacı "Füsun Önal'ın imzalı resimlerini dağıtmak, Füsun Önal hayranlarını bir araya toplamak, üyelere Füsun Önal'ın imzalı plaklarını vermek..." olan Füsun Önal'ı Sevenler Servisi, şarkıcının hayranlarından Norayr Taşçı tarafından kurulur; "genç seslerimizden Aret, nihayet sözlerini kendi yazdığı iki şarkıyı plağa" okur; plak şirketlerinin ve şarkıcıların burunlarından getiren Denetleme Kurulu ile ilgili fıkralar dilden dile dolaşır; "Ankaralı sanatçı Aydın Tansel, Büyük Tarabya otelinde İstanbulluların karşısına" çıkar; "beş yaşında Devlet Tiyatro-

su'nda ilk defa halk önüne çıkmış ve yedi yaşında da en küçük şantöz ünvanı ile sahne hayatına atılmış simsiyah saçlı minyon tipli" Neşe Karaböcek, Gar gazinosunda programa başlar; "öğretmenliği bırakıp eline mikrofonu aldığından bu yana şansı epeyce açılan Pamir Pınar, Bebek Galeri Kulüp'te hayranlarına müzik ziyafeti" verir ve çeşitli gazetelerde yer alan "Saniye Can bir gazeteci dövdü" haberi hiç ilgi uyandırmamış olmasına rağmen, Muammer Yeşil tarafından "basından inciler" başlıklı bir yazıya alındığında "dövdü / dövmedi" şeklinde kıyamet kopartırken, Barış Manço "Dağlar Dağlar"ı, Fikret Kızılok "Söyle Sazım"ı, Alpay da "Fabrika Kızı"nı piyasaya sürecek ve ortalık bir kere daha karışacaktır.

Tanju Okan "Hasret", Erkin Koray "Aşkımız Bitecek", Ajda Pekkan ise "Yalnızlıktan Bezdim" ile aynı etkiyi yaratmak üzere sıraya girmiştir. Türk popunu yıllar yılı etkileyecek şarkıların önemli bir bölümü bu yıl çıkacak, 1970 yılı, boydan boya Türk popunun altın yılı olacaktır.

Söyle Sazım Ne Söylersin

Mecliste sıkıyönetim iki ay daha uzatılır ve İnönü, CHP'nin 20. kurultayında "sosyalist olmaya heves ve kabiliyetimiz yok" diyerek bir tehlikeyi savuşturmaya çalışırken, Anadolu popun başını çeken ünlü isimler, "çok sesli müzikle folk yapılmaz" diye özetlenebilecek bir kararla karşı karşıya kaldılar. Nida Tüfekçi, Yıldıray Çınar, Adnan Türközü, Neriman Altındağ Tüfekçi ve Ali Ekber Çiçek gibi Türk folkunun temel taşları, türkülerimizi çok sesli hale getirmeye çalışan bütün pop piyasasına karşı apansız bir savaş açmıştı. Bu isimlerin, İstanbul Radyosu'ndan çıkarttıkları bir karar sonucu, radyonun mikrofonları pop starlarına kapanacak gibi gözükünce, başta Cem Karaca, Fikret Kızılok ve Modern Folk Üçlüsü olmak üzere herkes ayaklandı. Basın, çıkartılan bu kararı, "tek sesli müzikle folk icra eden sanatçıların radyoyu inhisarları altına almaya çalışmaları" olarak değerlendiriyordu. Tartışmaya, Cem Karaca en sert tondan katılmaktaydı: "Bu kişiler, şimdiye kadar ister tek sesli olsun ister çok sesli olsun, Türk folklor müziğine katkıda bulunmadılar. Sadece, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Aşık Veysel gibi ünlü halk ozanlarımızın sözlerini aldılar ve hatta bu ozanlarımızın orijinal sözlerine sadık kalmaksızın bir takım abur cubur şeyleri ortaya attılar. Kendileri şimdiye kadar bu konuda ne bir beste ne de bir düzenleme yapmışlar ve taklitten ödeye gitmemişlerdir. Ben her zaman onlarla halk ve bir jüri huzurunda yarışma yapabilirim... Bizim yaptıklarımızı inkâr etmek büyük saygısızlıktır..." Bu tartışma epeyce alevlenmiş ve çok uzun sürmüş olmasına rağmen kimse bir jüri önüne çıkmak gibi bir yola başvurmadı. Ama satılan plaklara bakıldığında halkın, Cem Karaca, Fikret Kızılok, Barış Manço ve benzeri isimlerden yana tavır aldığı kolaylıkla görülebilir-

di. Anadolu pop alanında yapılmış her plak satıyor, bunların bir kısmı ise daha önce hayal dahi edilememiş satış rakamlarına ulaşıyordu. Çok değil, bir iki ay içinde Barış Manço, "Dağlar Dağlar", Fikret Kızılok "Söyle Sazım" ile gelmiş ve bu tür tartışmaların yersizliğini herkese göstermişlerdi. Herkesin dinlemek istediği buydu.

Ajda Pekkan "Sensiz Yıllarda" ve Tanju Okan da "Hasret" ile aranjman rüzgârları estirmekteyken, Moğollar tarafından "zengin folklor müziğimizin, başta ritim, melodi ve enstrüman olmak üzere çeşitli özellikleri ile Batı tekniğinin bir araya gelmesi sonucu ortaya çıkan modern ve milli bir müzik tarzı" olarak nitelenen Anadolu popun temel isimleri de, plaklarını sırayla çıkartmaya başlarlar. En erken davranan Alpay'dır. Türk popunun bu en yetkin ismi, Bora Ayanoğlu'nun "Fabrika Kızı" ile çıkagelmiştir. Yaklaşmakta olan çizme sesleri nedeni ile herkesin gölgesinden korkmaya başladığı bir sırada Alpay, son derece keskin gözlem ve tesbitlerle dolu bir şarkı ile dönmüştür listelere. "Kadın, emek ve sömürü" üzerine o güne kadar yazılmış en güzel şarkıdır "Fabrika Kızı". Bora Ayanoğlu, "gün doğarken her sabah" kapısından geçen kızın hikâyesini yazmış; Alpay da, insanın içine işleyen bir şekilde bu hikâyeyi seslendirmiştir. "Kördüğüm" ile her tarafı birbirine katan Hümeyra da, arayı çok fazla soğutmadan üçüncü plağını yapar. "Dilber" adlı bu plak da beklentileri boşa çıkarmaz ve Hümeyra'yı listelerin en üst sıralarına taşır. Sanatçı, bu kadarı ile de yetinmez ve Öztürk Serengil'in kendisine sunduğu teklifi reddetmeyerek sahneye çıkar. Öztürk Serengil'in, Bebek Belediye Gazinosu'nu işletenlerle ortak olarak kurduğu bir yer olan Şadırvan, "sinema ve tiyatro oyuncuları, müzisyenler ve basın mensuplarının davetli olduğu" şaşaalı bir törenle açılmış ve sahnesinde, Türk popunun o güne kadar görüp görebileceği en duyarlı, en mahcup isimlerinden birini ağırlamaya başlamıştır. İlk üç plağı ile yeri yerinden oynatan Hümeyra'nın herhangi bir sahnede iyi durmayacağını düşünenler yanılır ve bu genç kız, kendine özgü dünyasını, hiçbir aşırılığa kaçmadan, elindeki gitarın yardımıyla, kendisini seyredenlere sunar. Hümeyra bu sınavdan da alnının akı ile çıkmıştır. Plakları peynir ekmek gibi satan ama sahne performansları ile herkesi utandıran bir dizi insanın aksine sahnede de herkesi büyülemiştir. Genç şarkıcı, sahneden hayranlarına bir müjde de verir. Eylül ayı içinde Philips'in davetlisi olarak Paris'e gidecek ve Fransızca bir plağın çalışmalarına başlayacaktır. Esin Afşar ve eski grubu Modern Folk Üçlüsü de, tesadüfen aynı anda plaklarını yayınlarlar. Esin Afşar, Disko ve Selmi Andak'ın arasını açmış olan "Gurbet Yorganı", Modern Folk Üçlüsü ise yeni plakları olan "Leblebi" ile, Alpay ve Hümeyra'nın toza dumana buladığı piyasada bir yer kapmaya gayret ederler. Piyasada yeni isimler de vardır. Ceylan Ece "Beyaz Güller", Canan "Karagözlüm", Dönüşüm ise "Kiziroğlu Mustafa Bey" adlı plakları ile devlerin arasında kendilerine bir yer

açmayı becerebilmiştir. Özellikle, "melodilerinde ney, banço ve 12 telli gitar kullanan" Dönüşüm, henüz birkaç aylık bir grup olmasına rağmen epeyce hayran edinmiştir. Tam bu sıralarda, Özdemir Erdoğan da altın plak sahibi olur. "Duyduk Duymadık Demeyin" adlı plağının başarısı üzerine Sahibinin Sesi, sanatçıya ilk altın plağını vermiştir. Tam on beş yıldır sahnelerde şarkı söyleyen sanatçının her zaman süren başarısı bu ödülle taçlanmış olur. Cem Karaca'nın "Kendim Ettim Kendim Buldum", Rana Alagöz'ün "Düğün Alayı" ve Erkin Koray'ın "Aşkımız Bitecek" adlı plaklarla müzik listelerini tekelleri altına aldıkları sıralarda Barış Manço da, yeni plağı "Dağlar Dağlar" ile çıkıp gelir. Şarkıcı bu sefer farklı bir yol izlediğini söylemektedir. Plağın her iki yüzünde de aynı şarkı vardır. Manço, "şarkıyı iki ayrı kompozisyonda hazırladık" demektedir. Barış Manço "Dağlar Dağlar"ı, plağın bir yüzünde Cüneyt Orhon'un kemençesi, diğer yüzünde ise kendi grubunun eşliğinde söylemektedir. 80'li yıllarda (bizde ise 90'lı yıllarda) yaygınlaşabilecek bir yol olan "mix", "remix" ya da "versiyon" işini Barış Manço 70'li yılların hemen başında yapmıştır. Ancak şarkının başarısı, bu yeniliği gölgede bırakır. Üzerinde konuşulması, fikir yürütülmesi ve bir şekilde denemeye devam edilmesi gerekirken bu yapılamaz. "Dağlar Dağlar", Ekim ayı ile birlikte listelerde bir numaraya yerleşir ve epey uzun bir süre orada kalır. Moğollar, "Garip Çoban" ve Fikret Kızılok "Söyle Sazım" ile Barış Manço'yu zorlar ama yerinden oynatamaz. Türk popu, en büyük hitlerinden birine kavuşmuştur. Gerçi son bir iki yıldır ortalığı kırıp geçen şarkı sayısı epey fazladır ama "Dağlar Dağlar", bütün bunların hepsini gölgede bırakacak gibi gözükmektedir. Bırakır da. Barış Manço, bu plağı ile, Berkant'tan ("Samanyolu" ile) sonra "platin plak" alan ikinci isim olur.

Ancak henüz yazın başındaydık ve asıl ortalığı sallayan da Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'ydı. Herkesi kıskandıran bir kadro oluşturmuştu Yüzbaşıoğlu. Balkan ve Apollonia festivalleri ile ilgili söylentilerin yıprattığı müzisyenimiz, 70'li yıllara yeni bir moral ve heves ile girmişti. Selçuk Başar, Atilla Özdemiroğlu, Uğur Başar ve Asım Ekren'den kurulu orkestranın üç de solisti vardı: Nejat, İhsan Kayral ve Şenay. Şerif Yüzbaşıoğlu ile henüz evlenmiş olan Şenay, zirveye sağlam adımlarla ilerlemekteydi. Hiç acele etmiyor ve işini sıkı tutuyordu. İstanbul Gelişim'in bir tür ön hazırlığı olarak kabul edeceğimiz bu orkestra, bütün bir yaz boyu Fenerbahçe Klübü'nde sahne aldı ve seyredenlere parmak ısırttı. Orkestradaki her eleman daha şimdiden Türk popunda güçlü bir iz bırakmıştı, üstelik bu yalnızca bir başlangıçtı.

Apollonia Festivali'ne katılacak olan Rana Alagöz'ün hazırlıkları da sürmekteydi. Rana Alagöz, en azından işin kılık kıyafet kısmını sağlama almak için epeyce çaba harcamıştı. Şarkıcı bu konuda ince elemiş sık dokumuş, sonunda da "sosyete ve sanatçıların terzisi" Namika Özkaran tarafından hazır-

lanan tuvaleti giymeye karar vermiştir. Üstelik iş bedavaya da gelecektir. "Sırf suni deriden olup 100 TL civarında maliyeti olan" bu tuvalet, Özkaran tarafından Alagöz'e hediye edilmiştir. Terzi ve şarkıcımız, gazetecilerin karşısına birlikte çıkarak açıklar bunu. Namıka Özkaran, "moda aleminde çığır açacak ve dünyada ilk defa yapılan bu suni deri tuvalet"in yanında kırmızı kadife bir manto ile "Yurttan Sesler" ve "Tavus Kuşu" adlı iki de elbise hediye etmiştir şarkıcımıza. Yalnızca sahneye çıkacağı gece değil, "festival sıralarında verilecek olan balolarda da giyilmek üzere" hazırlanmıştır bu kadar şey. Flaşlar patlarken, iki taraf da halinden oldukça memnundur. Biri bütün kostümleri bedavaya getirmiş, bir diğeri ise "namım yürüsün" kuralının altını bir kere daha çizmiştir. Ekibimiz, "Silifke ekibinin davullu zurnalı gösterisiyle" uğurlanmış ve "T.H.Y. Dev jet uçağının birbirinden kibar nazik kaptan pilotları ve güzel hosteslerinin ihtimam ve özel muameleriyle çok rahat bir yolculuktan sonra" Atina'ya varmıştır. Ancak ne kırmızı kadife, ne tavus kuşu ne de suni deri bir işe yaramaz ve "Terk Edildim" adlı şarkı ile festivale giden Rana Alagöz eli boş döner. Ljupka Dimitrousko adlı Yugoslav şarkıcının birinci olarak bitirdiği festivalde Rana Alagöz, hiçbir derece alamayarak elenir. Bir dolu ödül vardır ama bunların hiçbiri Rana Alagöz'e kısmet olmaz. Festivale gidilene kadar her gün Apollonia haberleri veren basın da, ortada yazmaya değer bir başarı bulamayınca geri çekilir ve şarkıcımızın kaydadeğer bir sonuç elde edemeden elendiğini herkes bir iki müzik dergisinden öğrenir. Başarı yoksa, haber ve bilgi de yoktur. Ancak bu sonuç, bir başka oluşuma yol açar. Festivalden dönülür dönülmez, Selçuk Alagöz orkestrasının kadrosunda yer alan Onur, Haldun ve Feridun Hürel kardeşler, yepyeni bir grup kurmak üzere Alagöz kardeşler ile yollarını ayırır. Hürel kardeşler, festivale katılacak olmanın heyecanı ile bir süredir kafalarında evirip çevirdikleri ayrılma fikrini ertelemiş ve dönüşte açıklamaya karar vermişlerdir. Kısa bir zaman içerisinde Üç Hürel'in kuruluşu açıklanır. Türk popu sıkı bir grup daha kazanmıştır. Üç Hürel, plak ve şarkılardan önce, mevcut olanla yetinmeyip, denemelere girişmekle adından söz ettirdi. Kardeşlerden Feridun Hürel, kendisinin tasarladığı "dünyada eşi bulunmayan bir enstrüman" olan "çift saplı saz gitar" ile herkesin kafasını karıştırmıştı. Feridun Hürel, bu aletle, hem saz hem de gitar çalma imkânı bulduğunu söylüyordu. Hürel kardeşler, kısa bir zaman içerisinde "Ve Ölüm" adlı plaklarını çıkardılar ve yanlarına Moğol olmaktan istifa etmiş Aziz Azmet'i alarak Anadolu yollarına düştüler. Bir ilk plak olan "Ve Ölüm", Barış Manço, Fikret Kızılok, Alpay ve Cem Karaca'nın hâkimiyeti altındaki listelerde şaşırtıcı bir şekilde kendisine yer bulmuş ve Hürel kardeşler sıkı bir giriş yapmıştı.

Apollonia'nın üzerinden biraz zaman geçtikten sonra, daha çok amatör ve genç isimleri heyecana sevkeden "Altın Ses" yarışması başladı. *Hafta Sonu* ga-

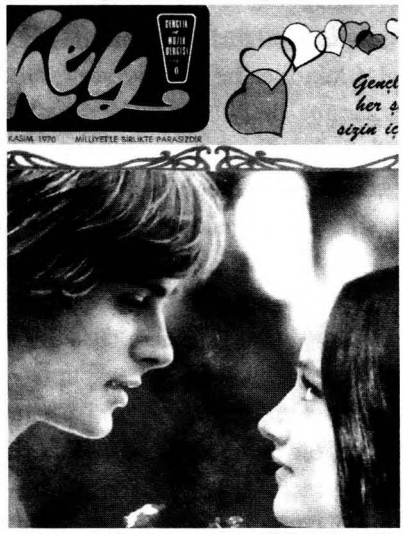
zetesinin öncülüğünde düzenlenen bu yarışmanın, bu yıl dördüncüsü yapılmaktaydı. Henüz o sıralarda bilinmese de, Türk popunun bundan sonraki otuz yılını etkileyecek bir yarışma olacaktı bu. Nilüfer ve Sezen Aksu, başka bir dolu isimle birlikte, yarışmak üzere başvuranların arasında yerlerini almıştı. "Sanat dünyamıza yeni sesler kazandırmak gayesiyle" düzenlenen bu yarışmaya bu yıl tam 322 kişi başvurmuştu. "Gönülleri müzik aşkıyla dolu 322 gencin yarışmaya iştirakleri bir rekor" olarak kabul ediliyordu. Adayların hepsini Durul Gence, tam üç gün süren yorucu bir çalışma süresince dinledi ve "bir ön jüri olarak", bunların arasından seçtiği 53 kişiyi asıl jürinin huzuruna çıkardı. Ajda Pekkan, Alpay, Şerif Yüzbaşıoğlu, Özdemir Erdoğan, Muammer Yeşil, Vasfi Uçaroğlu, Kamuran Akkor, Durul Gence, Selmi Andak, Fecri Ebcioğlu, Sezen Cumhur Önal, Fikret Şeneş, Güzin Gürman, Nino Varon ve Egemen Bostancı gibi önemli isimlerden oluşturulmuş jüri, sonradan Türk popunun en büyük isimlerinden biri olacak Sezen Seley'i (Aksu) dikkate bile almaz ve eler. Bir başka büyük star haline gelecek, Ajda Pekkan'ın da oyunu verdiği Nilüfer Yumlu ise elemeyi geçip finale kalanlar arasındadır. Serpıl Durmaz (Barlas), Rezzan Yücel, Cihan Şensoy, Meral Kaptan, Burhan Damcıoğlu, Emre Korkmaz, Serdar Oksay, İbrahim Aynacı ve Nejat Özyılmaz da diğer finalistlerdir. Jüri görevini yapıp, beş erkek ve beş kadın finalist seçmiştir. Bundan sonrası halkın işidir. Finalistler, Yeşilköy Reks, Caddebostan Budak sinemaları ve Açıkhava Tiyatrosu'nda yapılacak üç konser ile halkın karşısına çıkacak ve kendilerini beğendirmeye çalışacaklardır. Bu yapılır ve sonuçlar Lalezar'da yapılan bir "yıldızlar balosu" ile açıklanır. "15 yaşında ve İtalyan orta okulunda öğrenci olan Nilüfer Yumlu" ile "Devlet Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi öğrencisi" Nihat Özyılmaz, "Altın Ses" kral ve kraliçemiz olma onuruna erişmişlerdir. Orkestra şefi Ertan Durmaz'ın eşi olup, dört yıldan beri müzik piyasasının içinde olan Serpil Durmaz (Barlas) da, "kraliçe" kategorisinde ikinci olmuştur. Finaller sırasında Serpil Durmaz'a oy verenler, başlarına nasıl bir iş aldıklarının farkında bile değildir. Serpil Durmaz, eşinin eşliğinde, önce "Türk kızı Yakut" olarak İran ve Lübnan'da nam salacak, sonra Amerika'ya yerleşecek, geri gelip soyadını "Barlas" yapacak, tekrar evlenecek - tekrar gidecek - tekrar dönecek ve kimsenin peşini bırakmayacaktır. Nilüfer Yumlu da hiç bizden ayrılmayacak ama bundan kimsenin bir şikâyeti olmayacaktır. Bu bir yana, herkes bundan memnun kalacak, şarkıcıya yıllar yılı sımsıkı sarılacaktır.

Yılın bitmesine yakın, Hümeyra'nın Paris macerası ile ilgili ilk haberler gelmeye başlar. Philips "Dilber"i Fransızca olarak plak yapmak istemektedir. Sanatçının niyeti ise "Kördüğüm"ü yapmaktır. Bir süreliğine Paris'e giden Timur Selçuk ve zaten hep orada olan Tülay German'ın da desteğini alan Hümeyra, çalışmalara başlar başlamasına ama önüne getirilenlerden pek de memnun değildir. Fransızca sözleri yazanlar (Djian ve Faure) Karacaoğlan'ın dünyasına

nüfuz edememiş ve "Dilber"i "Hirondelle" (Kırlangıç) haline sokmuşlardır. Hümeyra en çok, "altın kemerin olayım, dola beni bel yerine" dizelerini adamlara anlatmakta zorlanır. Sonunda biraz Hümeyra fedakârlıkta bulunur, biraz adamlar kendilerine gelir ve şarkı "Je Sais Que Tu Sais" haline sokulur. Plağın diğer yüzüne de "Il Vendra Celui Que J'aime" halini almış olan "Olmasa" konur. Plak yayınlanacak hale gelmiştir. Ancak Hümeyra yorulmuştur, plak bittiğine göre memlekete dönebilirim diye düşünür. Ama Philips yetkililerine göre, asıl iş şimdi başlamaktadır. Hümeyra'nın Paris'te kalması ve plak için yapılacak kampanyayı sürüklemesi gerekmektedir. Hümeyra "hayır" deyip döner; bunun üzerine de Philips, plağı tamamen arşive kaldırır. Bu plaktan ancak üç beş nüsha gelir Türkiye'ye; Hümeyra eşe dosta hediye etmek üzere yanında getirmiştir. Hem Hümeyra, hem de Türk popu için çok önemli olacak bir proje, tamamlanmasına yakın bir noktada rafa kalkmıştır. Aralık ayı içerisinde Ajda Pekkan da, Philips'ten üçüncü 45'liğini çıkarır. Fikret Şeneş, bu sefer oryantal kökenli bir şarkıyı seçip Ajda Pekkan'ın önüne sürmüştür: "Yalnızlıktan Bezdim". Arka yüzünde yer alan Mevlana etkili "Gel" ile birlikte bu plak da, başta sanatçının sıkı hayranları olmak üzere herkesten ilgi görür. Tamam, zaman Anadolu pop zamanıdır ama, işin aranjman tarafı da olduğu gibi durmaktadır ve Ajda Pekkan durdukça da duracağa benzemektedir.

18 Kasım 1970 tarihinde, sonraları Türk popunun gelmiş geçmiş en önemli dergisi olacak olan Hey dergisi yayın hayatına başlar. *Milliyet* gazetesinde hazırladığı müzik sayfaları ile Türk popunu çok ciddiye aldığını herkese göstermiş olan Doğan Şener'in yönetiminde yayına hazırlanan bu dergi, işe "0 (sıfır)" olarak numaralanmış ve *Milliyet* gazetesi ile ücretsiz verilen bir ilk sayı ile başlar. O güne kadarki en başarılı müzik dergimiz sayılan *Diskotek* de yayımına devam etmektedir. Derli toplu ve uzun süreli bir dergiyi bile her zaman görememiş olan Türk popunun iki dergisi vardır artık. Aynı külvarda koşuyor olmalarına rağmen, aynı şartlara sahip olmayan bu iki derginin arasındaki yarış, *Milliyet*'in maddi desteğini de arkasına alan *Hey*'in galibiyeti ile sona erer. *Diskotek*, bir süre sonra yarıştan çekilip kapanır ve *Hey*, çok uzun sürecek yayın hayatı sırasında, her zaman Türk popunun en önemli dergisi olur. *Diskotek* ve *Hey* arasındaki savaşın, daha ilk sayıdan itibaren *Hey*'in lehine sonuçlanacağı belli gibiydi. O güne kadar rastlanmadık ölçüde renkli ve cazip sayfalarla okur karşısına çıkmış olan bu dergi, aynı zamanda tavır olarak da diğerinden çok farklıydı. Sıradan olduğunu varsaydığı isimler ya da eğilimler ile hiç ilgilenmemiş olan *Diskotek*'in aksine *Hey*, Türk popundaki her türlü eğilimi sayfalarına taşımaya kararlıydı. Hafif ya da kalitesiz, işe yarar ya da yaramaz denmeden, herkes yer buluyordu derginin sayfalarında. İlk sayıda yer alan plak listelerinden bile belliydi bu. Diskotek'in plak listelerinde hiç yer almamış Handan Kara ve Neşe Karaböcek gibi isimler "Türkiyede Önde Giden

Hey



Türk popu, dergi açısından pek şanslı olmamıştır. Her zaman birileri, bu alanda bir açık olduğunu söylemiş ve harekete geçmiştir ama, *Milliyet*'in desteği ile ve Doğan Şener'in yönetiminde 18 Kasım 1970 tarihinde yayınlanmaya başlanan *Hey* dışında kalıcı olabilen bir dergi çıkmamıştır.

Hey'in ilk sayısı için Doğan Şener'in yazdığı "İşe sıfırdan başlıyoruz" başlıklı yazıdan:

"... Çığ gibi büyüyen müzik zevki ile gençlerin hareketli dünyasına, gazetelerin tek sayfalık yayınları cevap veremez hale gelmişti. Milliyet okuyucularının yıllarca süren baskıları karşısında gençler için bir derginin varlığı kaçınılmazdı artık. Çeşitli konuları içine alan, her şeyden önce değişik ve dinamik kalmasını bilen bir gençlik yayını denemek amacıyla hazırlığa giriştik. Bugün Milliyet ile birlikte bedava aldığınız Hey, gelecek haftadan itibaren her Çarşamba günü piyasaya çıkacak ve 100 kuruşa satılacaktır.... Hey'i Türkiye'deki en iyi imkânlarla sunduğumuzu belirtelim ve bundan sonra sözü size bırakalım..."

Hey, ilk günden itibaren büyük ilgi görür. Özellikle sağlam ve dürüst listeleri ile, Türk popu ile ilgili herkesin başvurduğu bir kaynak haline gelir. Boyutları birkaç sefer değişerek ve araya kesintiler girerek de olsa *Hey*, 90'lı yılları bile görmüş, müzik konusunda yayın yapan en uzun süreli dergidir.

Plaklar - Hey 30" başlıklı listenin üst sıralarında yer almaktaydı. Yüz binler satan ve altın - platin plaklar ile ödüllendirilmiş onlarca şarkının yaratıldığı 1970 yılı, benzersiz bir derginin yayına başlamasıyla da Türk popunun en şaşaalı senesi olarak tarihe geçecekti.

1970 yılı bitmek üzereyken "on sekiz kişilik dev orkestra" İstanbul Gelişim nihayet huzurlardaydı. Şenay, Neco, Rober ve Berna Doyuran'lı, tam dört solistli bu orkestranın kadrosu resmen rüya gibiydi: Garo Mafyan, Atilla Özdemiroğlu, Asım Ekren, Selçuk Başar, Uğur Başar, Engin Erge ve Sükan Tangüner gibi isimlerin yanında bir de Şanar Yurdatapan vardı. Grup ilk konserinde tam 26 şarkı söyler ve müzik eleştirmenlerindan tam not alır: "Grup, tam bir ansambl içinde beklenenden fazlasını" vermiştir. "Kötü ses düzeni, kötü ışık düzeni"ni eleştiren çatlak sesler de çıkmamış değildir ama, genel görüş, konseri "Beginning" adlı şarkı ile kapatan grubun mükemmel olduğu ve yeni bir çağ

açtığıdır. Bu konserden sonra da İstanbul Gelişim, Lalezar'da sürekli olarak çalışmaya başlar ve salon sahipleri, bu işbirliğinden "şeref duyduklarını" büyük ilanlar vererek herkese duyurur.

"Başına talih kuşu konan Pamir Pınar, Erol Büyükburç ile aynı filmde oynayacağını" açıklar; "başarı merdivenlerini tırmanmaya başlayan genç sanatçı Çetin Alp" Foliberjer'de çalışmaya başlar; "müzik taklitle olacaksa onu papağan yapar" diyen genç seslerden Arman, "bundan sonra sahnede yalnızca kendi bestelerini çalacağını" söyler; Pasifik 4'lüsü adını verdiği grubu ve "güzel sesi - ince fiziği ile müzik alanında % 100 başarıya ulaşacağından ümitli" Göksel Dönmez, ilk plağını yapmak üzere Paprika Plak ile anlaşır ve "yerli

İstanbul Gelişim Orkestrası

Atilla Özdemiroğlu, Selçuk Başar, Donald Moss, Uğur Başar, Asım Ekren, Engin Erge, Sükan Tangüner, Mete Yesügey, Armağan Baki, Gülten Döken, Lokman Yazıcı, Kemal Boral, Berna (Doyuran), Neco (Nejat Özyılmaz), Şenay (Yüzbaşıoğlu), Rober ve Şanar Yurdatapan'ın güç birliği yapması ile oluşturulan İstanbul Gelişim, 1970 yılını bitirmek üzereyken çıktı herkesin huzuruna. Bu müthiş orkestranın kuruluş çalışmaları çok uzun ve sancılı geçmiş, grubun ismi bile epeyce çaba sonucu kesinleşebilmişti.

Lalezar Restoran - Gece Kulübü'nün, "Büyük Orkestra: İstanbul Gelişim" başlıklı broşüründen:

"...Geceli gündüzlü çalışmalardan sonra dev bir orkestra kurulmuştu. Sıra Türkiye'nin bu dev orkestrasına yaraşır bir ad bulmaya gelmişti. Bunun için en uygun yol bir yarışma düzenlemekti. Bu nedenle Hürriyet ve Milliyet gazetelerine verilen ilanlarla orkestranın ad aradığı halka duyuruldu... Çıkan ilanlar üzerine binlerce mektup geldi. 22 Kasım 1970 Pazar günü, saat 17'de Lalezar müdüriyet odasında toplanan ve Kayhan Türkçü, Halit Kıvanç, Atilla Özdemiroğlu, Selçuk Başar, Bülent Evci ile Egemen Bostancı'dan kurulu jüri; yarışmacılar tarafından teklif edilen adları teker teker inceledi. Her adın üzerinde ayrı ayrı duruldu. Tek başına hiçbiri istenilen adın niteliğinde görülmedi. Bu arada orkestra yöneticilerinin teklifi olan "Dün Bugün Yarın" adı uzun tartışmalara yol açtı. Sonunda bu teklif de rağbet görmedi. Daha sonra yapılan tekliflerden esinlenerek çeşitli adlar meydana getirilmeye çalışıldı. Bunlar arasında "Gelişim" anlam olarak ilginç geliyordu. Hem kurulan orkestra, müzikte bir gelişmenin sonucu değil miydi? Bu adın yanında, yaşadığımız şehrin, Türkiye'nin kalbinin adının da bulunması gerekmez miydi? Öyle ise orkestranın adı "İstanbul Gelişim" olmalıydı. Sonunda oybirliği ile uzun zamandan beri aranan ad tesbit edilmişti: "Büyük Orkestra İstanbul Gelişim"... Böylece 5 bin liralık armağan sahibini bulamamıştı. Ancak Lalezar yöneticileri armağan olarak ayrılan 5 bin lirayı "Gelişim, İstanbul, Büyük Orkestra" adlarını teklif eden 24 kişiye bölüştürmeğe karar verdi."

İlk ilanlarda ismin "Büyük Orkestra" kısmı kullanıldıysa bile, sonradan bundan vazgeçildi ve grup, yalnızca İstanbul Gelişim olarak devam etti yoluna. Herhalde "yaşadığımız şehrin Türkiye'nin kalbi" olmasından ve dolayısıyla bir orkestra isminin içinde mutlaka bu sözcüğün yer alması gerektiği gibi bir zorunluluktan değil de, bambaşka nedenlerle "İstanbul" sözcüğüne dokunulmamıştı.

Adamo" olarak tanınan Okyay, "bayan Nesrin ile evlenip mutlu bir yuva" kurarken, liste başlarına kurulmayı Barış Manço'dan devralmış Fikret Kızılok, en "hayatta yapmaz" denilen şeyi yapacak ve Fatma Karanfil ile baş rolleri paylaştığı "Yaşamak Diye Bir Oyun" adlı bir fotoromana Arda Uskan yönetiminde başlayacaktır. Kızılok, bu kadarla kalmayacak, "Söyle Sazım" ile elde ettiği başarıyı, bu sefer "Vurulmuşum / Emmo" plağı ile bir adım daha ileri götürecektir.

"Perdeden, öğretmenlikten, hemşirelikten sahneye geçenlerden sonra, sekreterlikten sahneye transfer de" gerçekleşir ve Berna Egeli, "Ereğli demir çelik fabrikalarına bağlı bir maden işetmesindeki sekreterlik görevinden istifa ederek" sahnelere fırlar; sinema oyuncusu Oya Peri, "astronomik bir ücretle sahneye" geçer; "ben hayatımı düzen altına almış bir insanım, yaşamaktan zevk alıyorum ve iyimserim, arkadaşlarım ise bunun tam tersiydiler" diyen Aziz Azmet, Moğollar'dan ayrılır; Deniz ve Ernesto ikilisinden Deniz (Türkali), "tek başına plak yapmak üzere genç kıymetlerden Bora Ayanoğlu" ile anlaşır; "Askerliğim Bitince" adlı plağı ile "büyük sükse yapan" Kenan, Goldfinger ile anlaşıp sahneye çıkmaya başlar; "Bulgar asıllı Fransız şarkıcı Veronika, Türkiye'de plak yapmak üzere Yankı Plak ile" anlaşır; Yıldız Kenter, Candan İsen ve Meral Taral'ın baş rollerini paylaştığı Çehov'un "Üç Kız Kardeş"i Kent Oyuncular'nda başlar ve Gökben, "boş zamanlarında Nikolai Gogol'un kitaplarını" okuduğunu açıklarken Fikret Kızılok'un en



Liste: *Karakedi (Beyoğlu), Lale (Tünel), Sesler (Mersin), Doğan (İzmit), Alsancak (İzmir), Ünal (Manisa), Galeri Gezi (Taksim), Çömelek (Adana), Çobanoğlu (İzmir), Orkide (Ankara), Cemil (Ankara), Lider (Ankara), Philips (Ankara), Güven (İzmir), Gürses (Muğla), Moderno Teknik (Eskişehir), Caz (Fatih), Şen Elektrik (Beyazıt), Rodim (Zonguldak), Diskopapağan (Trabzon), Galeri Böcek (Laleli), Herses (Trabzon), Pınar (Antalya), Zuhal (Çemberlitaş), Lolipop (Ankara), ATE (Ankara) ve Kent (Mersin) plakevlerine, Hey ile birlikte biz de teşekkür ederiz.*

büyük rakipleri Cem Karaca ve Barış Manço meydanı boş bırakmayacak, biri "Dadaloğlu", diğeri ise "İşte Hendek İşte Deve" ile yarışı sürdürecektir.

Ajda Pekkan fırtınası da esmeye devam eder. Sanatçı, belki de en güzel şarkılarından biri olan "Gençlik Yılları" ile listelerdeki Anadolu pop hâkimiyetini delecektir.

Unutulmaz Gençlik Yılları

1971 yılına, Fikret Kızılok ve şarkısı "Söyle Sazım"ın hâkimiyeti ile girilir. Kızılok, kimsenin yerinden edemeyeceği sanılan "Dağlar Dağlar"ı bile liste başından indirmiş ve oraya kendisi yerleşmiştir. Başarının büyüklüğü, bu tür şarkılarla pek arası olmayan Ajda Pekkan'ın bile iştahını kabartır. Philips'in Fransa'dan önce İtalya'da üne kavuşturmak istediği şarkıcı, İtalya'da yapılacak 45'lik için Fikret Kızılok'tan şarkı isteyeceğini açıklar: "Fransa'daki müzik direktörlerim İtalyancamı çok beğenip plaklarımı İtalya'da lanse etmek istemektedir. Türk bestecilerinden şarkılar aramaya başladım. Bu konuda şu sıralarda Fikret Kızılok ile görüşme halindeyiz..." İtalyanca plak Kızılok'lu da Kızılok'suz da gerçekleşmez. Ajda Pekkan, Philips'in Paris'teki stüdyolarında, yine Türkiye için plak yapabilmiştir. "Yalnızlıktan Bezdim"in listelerdeki hâkimiyeti zayıflamak üzereyken "Gençlik Yılları" yapılır. Joe Dolan'ın "You're Such A Good Looking Woman" adlı şarkısının Türkçe versiyonudur bu plak ve Ajda Pekkan, her zamanki gibi, şarkının orijinal versiyonunu bile geride bırakacak bir iş çıkarmıştır. Ama şarkıcı, her fırsatta önüne çıkarılan "beste" eleştirilerinin etkisinde kalmıştır. Bu son plak hem satıyor hem de listelerde tırmanıyor olmasına rağmen Ajda Pekkan, Fikret Kızılok yerine Bora Ayanoğlu'nu devreye sokarak çıkar gazetecilerin karşısına: "Bundan böyle sadece Türk bestecilerinin eserlerini söyleyeceğim. Avrupadaki ve Türkiyedeki bütün çalışmalarımda böyle olacak bu. Genç besteci Bora Ayanoğlu ile beste konusunda bazı çalışmalara başladık bile. Sonucun iyi olacağına bütün kalbimle inanıyorum..." Şarkıcının söylediklerinin arkası gelmez ve Ajda Pekkan ile Bora Ayanoğlu'nun birlikte yaptıkları çalışmadan hiçbir şarkı gün yüzüne çıkmaz. Ajda Pekkan, giderek sıklaşmaya başlayan "hep yabancı şarkıları söylüyor" eleştirilerini dizginleyebilmek için herkesin ağzına bir parça bal çalmış ve işine bildiği gibi devam etmiştir.

Yılın hemen başlarında, "Türkiye'deki ilk pop müzikali" olarak sunulan "Hair" ile ilgili haberler de duyulur oldu. Gülriz Sururi - Engin Cezzar ikilisinin, dışarda kıyamet kopartmış olan bu müzikalin Türkiye versiyonunu yapmak istedikleri epeydir biliniyordu. Engin Cezzar, aynı zamanda yönetecegi oyunun oyuncu kadrosunu bir basın toplantısı ile açıklar. Müzikalin başrollerini, İstanbul Gelişim'in iki solisti olan Rober ve Neco ile birlikte Fü-

sun Önal paylaşacaktır. Mehmet Karatosun ve Yüksel Kolcu da kadrodadır. Oyun süresince sahnede çalacak olan orkestrayı kurma işi ise Emin Fındıkoğlu'na verilmiştir. Fındıkoğlu, hazır ve ünlü bir orkestrayı bu müzikal için transfer etmenin pahalıya patlayacağını söyler ve bu iş için yepyeni bir orkestranın kurulacağını açıklar: "En geç on beş gün içinde Türk müzik piyasası dokuz kişilik bomba gibi bir orkestraya sahip olacak..." Büyük bir gizlilik içinde yapılan hazırlıklar sonrası, "Hair"in Türk versiyonu, nihayet 11 Mart 1971 Perşembe günü sahnelenmeye başlanır. Oyunun başlaması, "hippy", "beatnik" ve "yer altı müziği" gibi kavramlar ile Karl Marx, Sartre, Marcuse gibi isimlerin bolca kullanıldığı eleştirilere yol açar. Daha önce, hiçbir şekilde karşı karşıya gelmemiş ya da aynı alana el atmamış müzik ve tiyatro eleştirmenleri, bu sefer aynı konuda kalem koştururken hafif bir şaşkınlık geçirmiş ve üste çıkmak için de, hiç gereği yokken fazladan entelektüel görünmeye gayret etmişlerdi: "Aslında bugünün bunalan gençliği, Freud'un, Dostoyevski'nin tohumlarını attığı bir başkaldırma ile çıkıyordu kurulu düzenin karşısına. Freud'u, Dostoyevski'yi hor göremeyenler onları da hor göremiyordu artık..." Her nasıl olmuşsa olmuş, Neco ve Füsun Önal, başkaldırının ve bunalan gençliğin sözcüsü konumuna gelmişlerdi. Oyunun yazarları Gerome Ragni ve James Rado'nun söylediklerini bu iki şarkıcımız dile getiriyordu artık: "Haydi çocuklar, çıkın caddeye ve şarkılar söyleyin. Bomba yapmaya, adam öldürmeye son verin. Yaşayın evlatlarım yaşayın. Biz tanrının cambazlarıyız. Sokaklarda çırılçıplak dolaşın. Kum torbaları şiirle dolsun..." Füsun Önal ve Neco arasındaki, kum torbalarını şiirle doldurmaya yönelik bu işbirliği, Füsun Önal'ın firması Columbia'nın "Hair'in vedet'i Füsun Önal" başlıklı plak ilanları ile bir parça sallanıyor gibi gözükürse de büyük bir tatsızlık yaşanmaz ve "vedet" sözcüğü bu sefer, başından büyük sorunlara yol açamadan unutulur gider.

"Hair"in heyecanı herkesi sarmışken, müzik piyasamız, Anadolu popun iki önemli ismi Barış Manço ve Moğollar'ın birleşme haberleri ile çalkalanmaya başlar: Bu haber "Barış Manço + Moğollar = MançoMongol" başlıkları ile duyurulur. Son derece önemli bir gelişmeydi bu, bir o kadar da şaşırtıcı ve anlaşılmaz. "Dağlar Dağlar" ile memleketin en popüler isimlerinden biri haline gelen Barış Manço, yine bir başka çok popüler isim olan Moğollar ile birleşmiş üstelik bu birleşme sonucu herkese ezberletmiş oldukları isimlerinden de vazgeçerek yepyeni bir isim olan MançoMongol adını almışlardı. Barış Manço, "artık biz bir bütünüz, ne ben Moğollar'ın şarkıcısıyım, ne de onlar benim orkestram, yepyeni bir topluluk olduk, adımız MançoMongol" diyordu bu birleşmeyi ilk duyurduğunda. Aradan biraz zaman geçtiğinde, durum bir parça daha aydınlık kazanır gibi oldu. Ülkelerinde yeterince ünlü olduklarına karar vermiş her iki taraf, aynı başarıyı yurtdışına da taşımak üzere bir güç birliğine

gitmişlerdi. Birleşmeye dair sözleşmenin Paris'te imzalanıp, oradan duyurulması da bu niyeti göstermekteydi zaten. Bu amaca ulaşmak için grup, bir arada yaşayacak ve çalışacaktı; bu konuda ince ince bir işbölümü bile yapılmış ve basına duyurulmuştu.

Baharın gelişi ile birlikte plak piyasamız yine hareketlenmeye başlar. Türk müziği şarkıcılarının, Batı müziği kalıpları içinde yaptıkları plakların hâkimi-

İşbölümü

Barış Manço ve Moğollar, 1971 yılının Şubat ayında, Paris'te imzaladıkları bir sözleşme ile birleştiklerini ve bundan böyle Manço-Mongol adını aldıklarını açıklamışlardı. Yeni grup, bir arada yaşayacak ve çalışacaktı, bunun için işbölümü bile yapılmıştı.

17 Şubat 1971 tarihli *Hey* dergisinden:

"Barış Manço: Grubun şarkıcısı. Aranjman ve beste konusunda Murat Ses ile işbirliği yapacak. Ayrıca, grubun demirbaşları ile de ilgilenecek. Kısacası depocu.

Murat Ses: Aranjman beste çalışmaları. Plak şirketleri ve organizatörler ile ilişkiler. Grubun kaldığı evin temizliğinden sorumlu.

Engin Yörükoğlu: Grubun davulcusu. Sahibi oldukları külüstür otobüsün bakım ve onarımı. Cahit Berkay ile birlikte yemek pişirir, arkadaşlarına servis yapar.

Cahit Berkay: Gitar çalar. Grubun hesap kontrolünü yapar. Yemek listesini tesbit edip gerçekleştirmek başlıca görevidir.

Taner Öngür: Bas gitar çalar. Mektuplara cevap vermek, basınla ilişkileri organize etmek, arşiv hazırlamak görevidir. Ayrıca grubun bulaşıkçısıdır..."

Koca Barış Manço ve Moğollar, daha çok evcilik oynamaya niyetlenmiş gibidir. Öyle ya da değil; bunun üzerinde kafa patlatmaya gerek kalmamış ve bu beraberliğin sonu çok çabuk gelmişti. Kaygısızlar macerasını, "sen daha ünlüsün, hayır ben daha ünlüyüm" diye özetlenebilecek bir sorunlar yumağı sebebi ile sona erdiren Barış Manço, Kaygısızlar'dan bile daha ünlü bir grup ile birleşmekten her nasılsa çekinmemiş, ama yürümeyeceğini de çabuk görmüştü.



yet kurmaya başlaması en dikkati çeken konudur. İnci Çayırlı, Hulki Saner'in "Kıskanıyorum" adlı şarkısı ile zaten Mart ayı bitmeden listelerin tepesine yerleşmiştir. Saner Plak, bu şarkı ile Erol Büyükburç plakları ile elde ettiği başarının bile ötesine geçmiştir. Nesrin Sipahi, Neşe Karaböcek ve Ayla Büyükataman da, listeleri şenlendiren diğer Türk müziği kökenli şarkıcılarımızdır. "Senden Kalan Şarkı" adlı plağı ile bizzat kendisi de listelerde olan Ömür Göksel, bu başarıyı şu şekilde yorumlar: "Alaturka şarkıcılarının hafif Batı müziğinde başarılı oldukları bir gerçek, herhalde müzik bilgilerinden ileri geliyor bu..." Eleştirmenler de buna benzer şeyler söyler ve bu çeşit plak ya da şarkılara destek vermekten çekinmezler. "Artık Sevmiyeceğim" adlı plağı ile bu alana el atmış ve büyük başarı kazanmış olan Neşe Karaböcek, "Kıskanırım Seni Ben" adlı plağı ile tam not almıştır mesela. Behiye Aksoy, aynı şarkının olağan hali ile Türk müziği listelerini şenlendirirken, Neşe Karaböcek, daha zor olanı başarmış ve pop listelerimizin ortasına kurulmuştur; üstelik tam not alarak: "Türk müziği eserlerini İspanyol stili ile söyleyen Neşe Karaböcek, ilk plağı Artık Sevmiyeceğim ile büyük bir başarı kazanmıştı. İnce, yanık sesine İspanyol müziği daha doğrusu Flamenco sanatçılarında olan kıvrıntıları veren Karaböcek, Teoman Alpay'ın Kıskanırım Seni Ben adlı bestesi ile çıkıyor karşımıza bu kez. Şarkıcının İspanyol çizgisinde fakat temiz söyleyişi ile bir kişiliğe sahip olduğu bir gerçek... Bu şarkı da, sanatçının diğer parçaları gibi, Türk müziği kalıplarından çıkarılarak çok sesli bir anlayışla Batı müziği armonileri ile süslenmiş..." Sesine Flamenco / İspanyol "kıvrıntıları" vermiş, en sıfırcı eleştirmenlerden yıldızlı pekiyi'ler almış olsa da, Neşe Karaböcek bu plak ile listelerin tepesini görmez ve İnci Çayırlı'nın yaptığını yapamaz. Çünkü Cem Karaca, "Dadaloğlu" ile çıkıp gelmiş ve her zaman olduğu gibi hâkimiyetini ilan etmiştir. Erol Pekcan 5 ("Evlerinin Önü Zeytin Ağacı"), Alpay ("Akça Kızlar"), Önder Bali 4 ("Bergama Zeybeği"), Dönüşüm ("Kızılırmak"), Üç Hürel ("Gurbet Türküsü"), Moğollar ("Madımak / Lorke"), Çiğdem ("Sandığımı Açamadım"), Ali Kocatepe ("Dertli Gönül"), Güzin ile Baha ("Sivastopol Önünde") ve Urfalı Babi ("Canan"), Anadolu popun bayrağını en tepelere bir kere daha dikmek için aynı anda mücadeleye girişmişlerdir ama zafer Cem Karaca'nın olur. Mehmet Soyarslan'dan ayrılık, şarkıcımızı etkilememiş, her şeye kaldığı yerden devam etmiştir. Kısa bir zaman sonra, Anadolu pop mücadelesine bir şarkıcımız daha katılır. Ayla Dikmen, önlü arkalı iki Mustafa Alpagut şarkısından oluşan "Yanan Mum / Alyanaklım" adlı plağını sürer piyasaya. İşe "Niksarın Fidanları" ve "Mühür Gözlüm" gibi plaklarla başlamış olmasına rağmen, sonradan aranjmanın cazibesine kapılıp rotasını değiştirmiş olan Ayla Dikmen, yeniden köklerine bir dönüş yapmış ve şansını bu sefer bizden melodilerle denemek istemiştir. Sonuç, kimsenin ummadığı kadar parlak olur. Kısa bir süre içinde, özellikle plağın arka yüzün-

de yer alan "Alyanaklım", herkesin diline yerleşmiş, oradan da stadyumlara taşınmıştı: "Alma alma yanakların al gibi..." Ama Cem Karaca'nın hâkimiyetine son veren Ayla Dikmen değil Shirley Bassey olur. Bütün dünyayı önüne katmış sürüklemekte olan "Love Story" rüzgârı sonunda bize de ulaşmış, filmi gişe önlerinde kuyrukların uzamasına sebep olurken, şarkısı da listelerin tepesine kurulmuştur. Şarkının Türkçe versiyonunu yapmak için herkes kuyruğa girer. Piyasada dolaşan söylentilere göre, Ajda Pekkan dahil bir düzine kadar şarkıcı bu şarkıyı söylemek üzere hazırlanmaktadır. Ajda Pekkan, elinde şarkının plağı, her zamanki söz yazarı Fikret Şeneş'in kapısını çalmış, ancak ummadığı bir cevap almıştır. Fikret Şeneş, bu şarkıyı, daha önce söz vermiş olduğu Gönül Yazar için zaten yazmaktadır ve verdiği sözden, süperstar olma yolunda ilerleyen biri için dahi dönmeyecektir. Bunun üzerine Ajda Pekkan, Fikret Şeneş'e küsmeyi ihmal etmeden şarkıdan vazgeçer. Gönül Yazar'ın ve ardından da (bu sefer Bülent Pozam'ın sözleri ile) Ayla Algan'ın "Aşk Hikâyesi" plakları piyasaya çıkınca, bu şarkı üzerinde çalışmakta olan isimlerin büyük bir kısmı projelerini iptal ederler. Onlarca Türkçe versiyonu yapılmış "Those Were The Days" gibi bir fırtına estirecek gibi gözüken "Love Story"nin Türkçe macerası, fazla gürültü koparmaz. Shirley Bassey'li "Love Story" ise, tepedeki yerini The New Inspiration'ın "Rainbow (I Love You)" adlı şarkısına bırakacak, bundan sonra da sıra Barış Manço'ya gelecektir. Manço, "İşte Hendek İşte Deve" ile ses vermiştir bile. Plak, listelerin alt sıralarından oldukça alçak gönüllü bir giriş yaparak işe başlamıştır. Kısa bir zaman içerisinde, radyoların da yardımı ile tepelere fırlayacak ve "Dağlar Dağlar" sonrası ne yapacağı merakla beklenen Barış Manço'yu utandırmayacaktır. Aynı dönemde, bütün dünya listeleri gibi, bizim listelerimiz de ilk defa bir Japon misafir ağırlar. Okumura Chiyo adlı çocuk sesli bir şarkıcı "Kuyashi Keredo Shiyaweso" (öfkeliyim ama yine de mutluyum) adlı şarkısı ile listelerimize girebilen ilk Japon şarkıcı olur. Müzik eleştirmenleri, memlekette bir Japonca plak yayınlanmış olmasının şaşkınlığı ile bir parça tarih çalışıp daha önce "Japanese Rumba" adlı bir Japonca şarkının civarımızdan geçtiğini açıklarlar. "Uzak Doğu'nun ezgilerine sadık kalınmış fakat tamamen pop tarzında işlenmiş" şarkısıyla listelerimize girebilen Okumura kızımızın, bu plaktan sonra bir plağı daha yayınlanır ama "Kuyashi..." miktarında bir Japonca hepimize yetmiştir ve daha fazlası ile ilgilenmeyiz.

Hey'in, şarkıcılarımızı fotoromanlara taşıma işi de devam etmektedir. Fikret Kızılok ve Bora Ayanoğlu'lu "Yaşamak Diye Bir Oyun" biter bitmez, Ajda Pekkan ve Durul Gence'li "Boşluktan Gelen Kadın" başlamıştır. Senaryoyu yine Artun Yeres yazmış; Arda Uskan, bu sefer yanına Cengiz Tünay'ı alarak yönetmiştir: "Dayanmalıydı... Her şeye rağmen dayanmalıydı... Nefesi gittikçe sıklaşıyordu... Koşması, kaçması, her şeyden hızlı kaçması gerekiyordu... Dikenler

ellerini, yüzünü yırtıyordu... Ama onu hiçbir şey durduramıyacaktı..." Bol üç noktalı bu açıklamalara eşlik eden oldukça güzel Ajda Pekkan fotoğrafları ile açılan bu fotoroman, her hafta yalnızca iki sayfa olarak verilmiş ve herkesin nefes nefese diğer haftayı beklemesine sebep olmuştu. Hepimiz, Durul Gence ile birlikte aynı heyecanı paylaşarak "Boşluktan Gelen Kadın"ın sırrına vakıf olmaya gayret etmiştik. Ancak, Ajda Pekkan'ın hangi fırsatta bu fotoromanı çektiği herkesin merak ettiği bir konu olur. Şarkıcımız Paris - İstanbul arasında mekik dokumakla kalmıyor, bazen hiç bizim buralara bile uğramadan İtalya'ya gidiyordur. Philips'in Ajda Pekkan'ı, Fransa'dan önce İtalya'da lanse etme projesi devam ediyor gibi gözükmektedir. Ajda Pekkan, "Boşluktan Gelen Kadın"ın başlaması üzerine, neredeyse günü birlik İstanbul'a gelir ve herkesin Paris'te neler olup bittiği konusundaki merakını gidermeye çalışır: "Yakında İtalya'ya gideceğim ve İtalyanca plağımın ön hazırlıklarını tamamlayacağım... Ayrıca Romanya'da yapılan Braşov Festivali'ne katılacağım, bunun için Paris'te harıl harıl çalışıyorum..." Bir önceki yıl Esin Afşar'ın gittiği bu festivale, bu sene de Ajda Pekkan gidecek gibi gözükmektedir.

1971 yılının ilk yarısı bitmek üzereyken, Apaşlar'ın yeniden kurulduğu haberi yayılır her tarafa. Cem Karaca ile yollarını ayırdıktan sonra bir süre bocalama dönemi geçiren Apaşlar, Mehmet Soyarslan'ın bu işe devam etmeye niyetli olmadığı belli olunca, grubun ilk kurucularından olan ve bir süredir Fikret Kızılok ile çalışan Nedim Demirel'in çabaları ile yeniden oluşturulmuştu. Demirel, yanına grubun bir başka eski elemanı Yalçınkaya Tümay'ı almış ve Rıfat Öncel ile anlaşmıştı. Grubun adı da, bundan böyle Rıfat Öncel ve Apaşlar olacaktı. Yani aslında Apaşlar, yine tek başına var olmayacak, bir başka ismin orkestrası olarak sürüklenip gidecekti.

Ayla Dikmen, "uzun süredir üzerinde çalıştığı mozayik eserlerini" sergiler; *Hey*'in yazarlarından Erhan Akyıldız, fakülte sıralarında tanıştığı Semra Erkiletlioğlu ile nişanlanır; Yalçın Tura, TRT'nin düzenlediği "Bilim ve Sanat Ödülleri Yarışması"nda, 22 ödülün (10 tanesi "çağdaş hafif Türk müziği" alanında olmak üzere) 13'ünü kazanır; "her şarkıyı daha güzel okuyan sanatçı" Yıldırım Gürses, "Ayrılık Rüzgârı"nı gönlüne doldurur; "gazeteci Ümit Tambil, artık şarkıcı Ümit Tambil" olmak istediğini açıklar ve *Hey* dergisi, Yener Süsoy yönetiminde bir Gençlik Klübü oluştururken 1971 yılının ilk yarısı bitecek, ikinci yarı, Şenay'ın Apollonia macerası ile başlayacaktır. Bu seneki yarışmaya bizden tam 40 beste yarışmak için başvurmuş, bunların arasından, Şerif Yüzbaşıoğlu'nun bestesi "Benim Olursan"a şans gülmüştür. Şenay, bu şarkıyı, Muammer Yeşil'in de içinde bulunduğu bir jüri önünde 9 - 11 Temmuz tarihleri arasında seslendirecektir.

Gençlik Klübü

İlk sayısı ile birlikte oldukça geniş bir okuyucu kesimine ulaşan *Hey* dergisi, daha bir yılını bile doldurmadan, okurlarına türlü çeşitli sürprizler yapmak ve armağanlar verebilmek için Gençlik Klübü adını verdiği bir tür fan kulüp oluşturdu. Yener Süsoy'un yönetimindeki bu kulübe üye olabilmek için "25 TL'lık giriş ücreti ile birlikte 2 adet vesikalık resim ve 1 liralık posta pulu" göndermek yeterli olmaktaydı. Bunu yapan okurlara, dergi, altı ay boyu ücretsiz gönderiliyor ve okurlar epeyce sürprizden faydalanma umudu ile dolup taşıyordu. Derginin gönderdiği "Gençlik Klübü Kartı" ibraz edilerek üye işyerlerinden muhtelif orandaki indirimlerle alış veriş yapılabiliyor; her hafta tekrarlanan çekilişlerde, plak, konser bileti, imzalı fotoğraf, poster, çorap, gömlek vb. kazanılabiliyordu.

Dergi, 2000'li yıllarda, hepimizin ceplerinde deste deste gezdireceği indirim ya da taksit kartlarının ilk örneğini, son derece şık bir fan kulüp atmosferi ile sarmalayıp sürmüştü okurlarının önüne.



Dünyaya Geldik Bir Kere

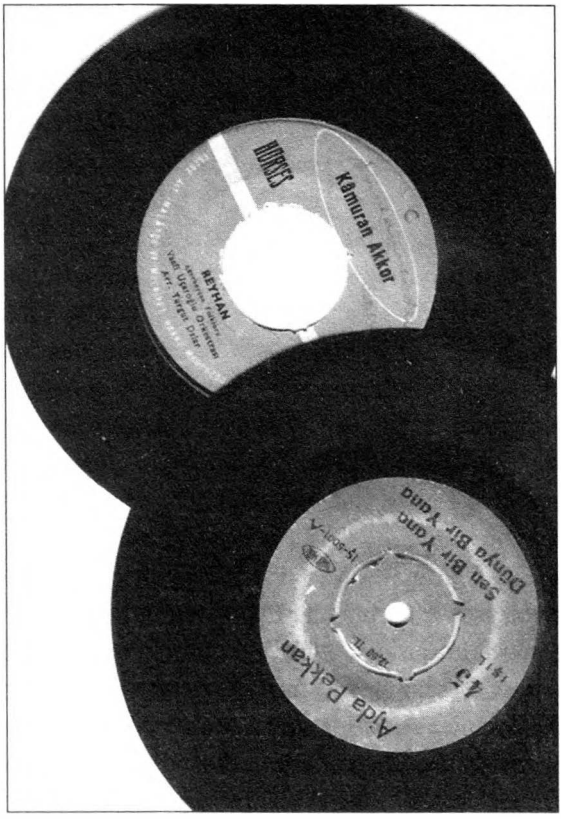
71 yılının ikinci yarısına, Modern Folk Üçlüsü'nün ilk albümü ile girilir. 45'liğin her yanı kaplaması üzerine epeydir hiç denenmeden kalmış bir format olan LongPlay'in dönüşü herkesi çok fazla heyecanlandırır. Türk müziği alanında, başta Emel Sayın, Neşe Karaböcek, Behiye Aksoy, Yaşar Özel ve Zeki Müren olmak üzere, çoğu sanatçı, 45'liğin yanında LP de yayınlamaktadır, ama pop listeleri bir süredir yalnızca yabancı albümlerden oluşmaktadır. Nihayet bu listelerdeki Franck Pourcel, James Last ve Shirley Bassey hâkimiyetini delecek bir albümümüz olur. Modern Folk Üçlüsü'nün, "konserlerde ilgi gören parçalarını bir araya getiren" bu albüm, hem eleştirmenlerden tam not alır, hem de çok satar. Albümü yayınlayan Balet, plak piyasamızda pek yapılmayan bir şeyi yaparak dergilere tam sayfa ilanlar verir ve "4. cü defa fabrikaya siparişi verilen bu albümün artistleri" olan "Ahmet, Selami ve Doğan'a teşekkür" eder. Eleştirmenlerin takıldığı bir tek nokta vardır: "Teknik açıdan ele alınırsa alkış efektleri bazı yerlerde gereğinden fazla tutulmuş, parçaların alkışlarla yer yer kesilmesi doğru değil..." İlk albümüne bir konser havası vermeye çalışan grubun alkış düşkünlüğü besbelli fazla kaçmış, bu da azar işitmelerine sebep olmuştur. Albümün tam sayfa ilanları da piyasanın dengesini bozmuş gibidir. Modern Folk Üçlüsü'nün albüm ilanı, o güne kadar, çeyrek sayfa, bilemediniz yarım sayfalık

ilanlar görmüş pop şarkıcılarımızın arasında bir tür "ben de isterim" dalgasına yol açar ve herkes soluğu firmasının kapısında alır. Firmasını razı edebilen ilk isim de Barış Manço olur. Barış Manço, haftalardır listelerin tepesindeki plağı "İşte Hendek İşte Deve" için Sayan'dan "tam sayfa" talebinde bulunmuş, bu istek kabul edilmiş ve anında dergi sayfalarına para saçılmıştır.

Atina'dan ilk haberler de gelmeye başlamıştır. Şerif Yüzbaşıoğlu, iki yıl önce aynı yarışmada, Ajda Pekkan ile arasının bozulmasına sebep olan, şarkıyı sürekli olarak değiştirme huyundan hâlâ vazgeçmemiştir: "Uzun bir süredir, gece gündüz demeden bestemin orkestrasyonu üzerinde çalışıyorum. İlk önce bütün orkestrasyonu bitirdiğimi sanmıştım, fakat günler geçtikçe aklıma yeni şeyler geliyordu. Bunun üzerine devamlı olarak partisyonları değiştirmeye başladım... Şarkım, Fransız armonileri, pop müzik ve Türk ezgilerini benliğinde topluyor. Ayrıca akademik yanı da oldukça kuvvetli..." Yarışma gecesi, ne Türk ezgileri, ne Fransız armonileri, ne de akademik yan kimsenin umurunda olmaz. Türkiye, Kore ile birlikte jüriden yalnızca 19 puan toplayarak sonuncu olmuş ve anında elenmiştir. Daha önce, Ajda Pekkan ile birlikte elde ettiği dördüncülüğü bile az bulup "hakkımız birincilikti" diyen Şerif Yüzbaşıoğlu, bu sefer ilk yirmiye bile girememiştir. Yarışmaya "maaile" katılındığı için, her an değişen "partisyonların" bu sonuçta ne kadar pay sahibi olduğu anlaşılmaz; Şenay bu konuda ağzını açmaya niyetli değildir. Ancak "hakkımız yendi" yaygarası elbette koparılır. Yarışmanın galibi Brezilyalı Claudia'nın, bu sonuca ulaşacağının saatler öncesi belli olduğunu yazar basınımız: "İnanmıyacağınızı biliyoruz ama gene de söylüyoruz, 4. Apollonia'yı Brezilya'nın kazanacağından 10 saat önce haberimiz vardı..." Neden inanmayalım ki? Neyden on saat önce olduğuna aldırmaksızın inandık buna. Dereceye giremiyor olmamızın tek nedeni hep buydu ve bu olarak kalacaktı. Ancak bu festival, tuhaf bir şekilde, Şenay'ın Türk popunun en popüler kadın şarkıcılarının arasına katılmasının da sebebi oldu. Alınan başarısız sonuca rağmen, Şenay, memlekete döner dönmez "Benim Olursan"ı plak yapmaya girişmiş ve plağın arka yüzüne koyacak şarkı aramaya başlamıştı. Daha önce Pathe'ye yaptığı bir iki plakla neredeyse hiç ses getirmemiş olan Şenay, bu sefer işini biraz daha sıkı tutmak istemekte ve daha basit melodili bir şarkı aramaktadır. Olurdu olmazdı derken, aynı festivalde üçüncülüğü elde eden İsrailli şarkıcı Ilanit'in şarkısı seçilir plak için. "İsrail'in Ajda Pekkan'ı" olarak nam salmış olan Ilanit'in "Veshuv Ithem" adlı şarkısını festival sırasında çok beğenip aklının bir kenarına yazan Şenay, plak hazırlığının başlaması ile birlikte bu şarkı üzerinde çalışır ve Türkçe sözlerini bizzat kendisi yazarak "Sev Kardeşim" haline getirir. Plağın arka yüzüne konacak olan bu şarkı, neredeyse bir çocuk şarkısı sayılabilecek kadar basit melodisi ve naif sözleri ile öyle büyük bir ilgi toplayacaktır ki, önce, plağın ilk baskısından hemen sonra ön yüze transfer olacak, ardından da, Türk popunun gelmiş geçmiş en popüler şarkılarından biri

haline gelecektir. İlk yirmiye bile girilemeyen bir festival, kendi ülkesinde Şenay'a bütün kapıların açılmasına sebep olmuştur.

Apollonia sonrası, Türk popunun gündemine Sahibinin Sesi firmasının kapanacağı ya da tasfiye olacağı haberleri oturdu. Piyasanın bu en eski ve en köklü firması, yüz binlerce satan plaklara imza atmış olmasına rağmen, artık korsan firmalarla baş edemeyeceğini ve bu işi sürdürmemeye karar verdiğini söylemeye başlamıştı. Sahibinin Sesi, korsan piyasasının en önemli isimleri olduğu söylenen Atilla Cilambol (Uğur Plak) ve Lütfü Sütşurup (Silvana Plak) hakkında epeyce dava açmış ama dişe dokunur bir sonuç almayı becerememişti. Firmanın kapanış kararının sonuçları da derhal görüldü. Firmaya bağlı epeyce sayıda şarkıcı vardı ve bunlar kendilerini kısa bir zaman içerisinde firmasız bir durumda bulacaklardı. Tedbirini alan ilk isim Kamuran Akkor oldu. Kamuran Akkor, ortakları arasında Orhan Gencebay'ın da olduğu söylenen İstanbul Plak'a bir çırpıda transfer oldu. Üstelik çok çabuk bir şekilde ilk plağını bile yaptı. Şarkıcı, yeni firması ile, her zamanki plaklarından biri yerine, Orhan Gencebay'ın dillere dolanmış şarkısı "Bir Teselli Ver"i yapmıştı. Kamuran Akkor, kendi isteği ya da yeni firmasının isteği ile tavır değiştirmiş, daha arabesk bir havaya bürünmüştür. Böyle yapan ilk isim odur. O zaman için pek de dikkat çekmeyen bu gelişme, aslında son derece önemlidir: Türk popunda kimlik değişimi başlamıştır. Her geçen gün ile birlikte, oryantal ya da arabesk ezgiler daha fazla sızacak ve bu tavır, 70'lerin ikinci yarısında Selami Şahin şarkıları ile "altı pop üstü arabesk" şeklinde yeni bir viraja girecektir. 80'lerin gelişi ile birlikte "ne alt ne üst" kalacak ve Türk popu, tamamen ruhunu arabeske



Korsan firma: *Onlarca (belki) yüzlerce korsan firma vardı o zaman. Hürses ve Işıl en başta gelenleriydi. En çok satan şarkı ve şarkıcıları anında kopyalayıp veriyorlardı piyasaya. Başkalarının emeği üzerine oturuyor, başkalarının cebine girmesi gereken parayı onlar cebe indiriyordu.*

teslim edip derin bir uykuya çekilecektir. Buna henüz vakit vardır; o nedenle, Kamuran Akkor'un bu yaptığı kimseyi korkutmaz ya da şüphelendirmez. Zaten bu tavır, bir firma değişikliği ile de maskelenmiştir. Yeni bir firmaya geçen bir şarkıcının, yeni bir tavrı olarak kabul edilir ve geçilir.

Barış Manço'nun liste hâkimiyeti hâlâ sürmektedir. "İşte Hendek İşte Deve" liste başında kalma rekorlarını silip süpürmektedir. Bu plak "Dağlar Dağlar"ın başarısını bile gölgede bırakmıştır. Ama işin sonuna da gelmiş gibidir Barış Manço. En yakın rakiplerinden Fikret Kızılok "Emmo", Cem Karaca ise "oyun havasının çok sesli Batı müziği kalıplarına sokulması" şeklinde nitelendirilen "Demedim mi?" ile rüzgârı arkalarına almış gelmektedirler. Cem Karaca'nın plağının arka yüzünde de "Tatlı Dillim" yer almaktadır, ama bu şarkı ile ortalığı allak bullak edecek olan Cem Karaca değil, Ankaralı Selda'dır. Ankaralıların çok iyi tanıdığı bir ses olan Selda, o güne kadar, çoğu plak şirketinin kapısını çalmış ama hepsinden de eli boş dönerek bir türlü plak yapamamıştı. Ama bu sefer, birileri ona güvenmiş ve sırf onun için bir şirket kurup iki plağını birden basmıştı. "Tatlı Dillim" ve "Katip Arzuhalim Yaz Yare Böyle" adlı bu plaklar, aşağı yukarı aynı anda sürüldüler piyasaya ve her ikisi de çok ama çok sevildiler. Başta Anadolu pop alanında faaliyet gösteren şarkıcı ve gruplar olmak üzere, herkesi çok korkutacaktır Selda. Kimselere benzemeyen çok dişli bir rakiptir yeni gelen. Fikret Kızılok'un "Emmo / Vurulmuşum" plağının listelerin tepesinde saltanat kurduğu bir sırada, "Tatlı Dillim" ile, son derece alçak gönüllü bir yerden (yirmi dört) listelere giriş yapan Selda, sonbahara doğru bütün yolu alarak en tepeye yerleşti. "Demedim mi?"yi yalnız Cem Karaca değil, Lale Belkıs da çok beğenmiştir. O da, Sayan'ın bir alt markası olan Sayan2'den çıkartır bu şarkıyı. Zaten Anadolu popa her geçen gün biraz daha fazla isim katılmaktadır. Nesrin Sipahi de, Alpay'a verdiği şarkılar ile herkesi peşine katmış olan Bora Ayanoğlu'nun "Kara Mehmet"i ile çıkar huzurlara. Bora Ayanoğlu, giderek yükselmeye başlayan "Almanya acı vatan" çığlıklarının Türk popundaki ilk örneğini vermiştir: "Oy kara gönlüm kara, gurbet içimde bir yara, iki çocuk bir de ana..." Almanya'ya çalışmaya gidip, oralı birilerine yamanıp bir şekilde dönmemeyi marifet bilenler değil ama, buradaki dinleyiciler epeyce büyük bir ilgi gösterdi bu şarkıya. Plak, hem şarkıcısına, hem de bestecisine büyük bir prestij getirdi. Nesrin Sipahi; "erkeği gurbete giden, iki çocuğu ile tek başına kalan bir köy kadının ıstırabını ve hasretini" başarıyla dile getirdiği için övülürken Bora Ayanoğlu da, "Tren, Fabrika Kızı ve Toprak'tan sonra meydana getirdiği bu yeni bestesi" için alkışlanır. Şarkı, "sade orkestrasyonu, saz soloları, nefis flüt partisyonu, gitar ile birlikte ritm section'ı sağlayan tumbası" ile de yere göğe konamamıştır. 70'lerin eleştirmenleri, uğraşacak imaj - kılık - kıyafet olmayınca, şarkı ile başbaşa kalıyor ve böyle döktürüyordu işte. Bir de, Mozart havası esmektedir listelerimizde, bütün dünya listelerinde olduğu gibi. İlk yarıdaki Japonca

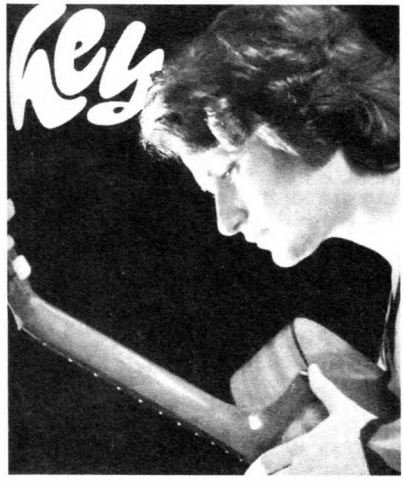
Ankaralı Selda

1971 yılının ikinci yarısında "Tatlı Dillim" ve "Katip Arzuhalim Yaz Yare Böyle" adlı iki plağı birden piyasaya verilen ve kısa bir zaman içerisinde, her iki plakla herkesin aklını başından alan Selda, bu plakları yapabilmek için, yıllar yılı kapısını tıklatmadığı plak şirketi bırakmamıştı. Bütün kapılardan çevrilen Selda'ya, Tunç Plak'ın sahibi Adil Tunç'un kardeşi olan Yusuf Tunç güvenir ve Sel Plak adlı firmayı kurarak Selda'nın plaklarını basar. Çok büyük bir başarı elde eden Selda, bu iki plaktan sonra, kapısından defalarca çevrildiği, Yavuz Asöcal'ın firmasına, bu sefer 100.000 lira gibi piyasayı şok eden bir para ile geçecek ve fırtına bu yeni firmada da aynen esmeye devam edecektir. Selda'nın, şöhreti yakalamadan önceki günlerine dair anlattıkları ise epeyce şaşırtıcıdır. Bazı önemli isimler, Selda'ya "vur sırtına al lokmasını" muamelesini reva görmüş ama, suyun akışını durduramamıştır.

15 Eylül 1971 tarihli *Hey* dergisinden:

"... En büyüğünden en küçüğüne kadar, hiçbir plak firması önemsemedi beni. Sahasının en meşhur adamı olan menecer Erkan Özerman'la dört yıllık bir sözleşme imzalamıştım, o da beceremedi bu işi, sonunda uğraşmaktan vazgeçti. Herkes bu parçalar iş yapmaz diyordu. Üç ağabeyimin işlettiği bir kulüp vardır Ankara'da. Bu kulüpte Cem Karaca ve Barış Manço çalıştı bir müddet önce. Onlar da aynı fikirdeydiler. "Tatlı Dillim" ve "Katip Arzuhalim Yaz Yare Böyle"yi plak yapmamamı, çünkü satmayacağını söylüyorlardı. İstanbul'a döndüklerinde, Cem "Tatlı Dillim"i, Barış "Katip Arzuhalim Yaz Yare Böyle"yi plak yaptı. Baktım benim parçalar bir bir gidiyor elden. Oysa ikisiyle de öylesine iyi dosttum ki, sabah dörtlere kadar bestelerimi söylerdik beraberce, kulübün bir köşesinde. Hayret ettim bu yaptıklarına..."

Çok zor olanı başarmış Selda. Barış Manço ve Cem Karaca'ya karşı, tek başına, adı sanı duyulmamış bir genç kız. Herkes Selda'nın tarafını tutmuş ve Türk popu, gelmiş geçmiş en büyük seslerinden birine kavuşmuştur.



sivriliği, bu sefer yerini pop / klasik fantezisine bırakmıştır. Waldo de Los Rios adlı daha önce hiç duyulmamış bir isim, Mozart'ın 40. senfonisinden uyarladığı "Mozart 40 Symphony" adlı şarkısı ile dünyanın dört bir yanında fırtına gibi esmektedir. Bizimkilerin arasında oynanması adetten olan "meşhur şarkıları kapma yarışı", bu şarkı için de oynanır ve yarışmanın galibi Zümrüt olur. Şanar Yurdatapan'ın söz yazması ile ilk Türkçe Mozart'a kavuşmuş oluruz. Zümrüt "Şeytan Tüyü" diye diye dolanacaktır ama bu pek işe yaramayacak ve Waldo de Los Rios'un yanında bunun lafı bile edilmeyecektir.

Barış Manço ile kurduklarını söyledikleri MançoMongol işbirliğinin arkasını getirmeyen Moğollar ile ilgili, şimdi de başka söylentiler almış yürümüştür. Engin Yörükoğlu'nun Fransız nişanlısı ile evlenmesi üzerine, grubun bütün elemanlarının Fransız uyruğuna geçecekleri konuşulmaya başlanır. Paris'teki işlerini bitirip memlekete dönmüş olan Murat Ses, Cahit Berkay ve Taner Öngür'ün, Engin Yörükoğlu'nun bir süre daha memlekete dönmeyip Fransa'da kalacağını açıklaması, hele hele Taner Öngür'ün genç bir Fransız kızı ile evlilik hazırlıkları içinde olduğunu söylemesi bu söylentileri daha da güçlendirir. MançoMongol'un diğer yarısı Barış Manço ise, "İşte Hendek İşte Deve"nin başarısını Avrupa'ya taşımaya çalışmaktadır. Manço, işe, en iyi bildiği memleket olan Belçika'dan başlamıştır. Belçika televizyonunda bir programa katılan Barış Manço, oradakilere bizden bahseder: "Bugün, Türk pop müziğinde en önde giden akımlardan biri, halk müziği ezgilerini kullanmaktır. Benim parçalarımda da görüldüğü gibi, pek çok yerli pop şarkılarının sözleri Anadolu'nun bağrından çıkmaktadır artık. Bunların hemen hepsi destanlaşmış Anadolu hikâyelerini anlatmaktadır. Bu nedenle, Avrupa'yı saran doğuya dönüş akımında, Türkiye'nin de çok önemli bir yeri vardır..." Belçikalılar dinler gibi gözükse de oralı olmazlar. Ne doğuya dönüş akımı umurlarındadır, ne de bu akımın içinde ülkemizin oynadığı rol. Belçikalılar da, tıpkı diğer Avrupa ülkeleri gibi, bizimle ilgilenmeyi Tarkan çıkana kadar erteleyeceklerdir, yani Barış Manço'nun bu konuşmasından yaklaşık otuz yıl sonrasına kadar. Barış Manço, bir süre sonra memlekete döner ve Ataköy, Yeşilköy, Etiler, Kalamış, Üsküdar, Pendik, Kumburgaz, Kınalıada ve Büyükada'yı kapsayan İstanbul turnesine başlar. Barış Manço'nun beraber gezdirdiği kadro da oldukça şişkindir. Kadro, organizatörlerin, Modern Folk Üçlüsü'nün namından yararlanmak için "Folk Üçlüsü" bölümünü kocaman, "Melih Faruk Hülya" bölümünü küçücük yazdıkları (pek yakında solo plakları ile tek başına daha çok ünlenecek olan Hülya Kırbağ'lı) Melih Faruk Hülya Folk Üçlüsü; "Barlas" olmasına birkaç yıl kalmış "Altın Ses finalisti" Serpil Durmaz; her delikanlı şarkıcımızın gönlünde yatan "genç kızların sevgilisi" ünvanının bu aralar sahibi olan Kenan ve Anadolu popa bir kenarından tutunmaya çalışan Değişim ve Barbarlar Orkestrası'ndan oluşmaktadır. Bu ekip, yaz boyu, hepimizin doluşmayı adet edindiği, Reks, Sahil, Bahar, Park, Seyran ve Lale sinemalarını gezecek ve bir gazoz ya da çay mukabili muhteşem bir gösteri seyretme imkânını verecektir. Plak piyasasını Selda, Cem Karaca ve Fikret Kızılok'un insafına bırakmış olan Barış Manço, yaz konserlerini bitirir bitirmez yeni plağını çıkarır. "Binboğa'nın Kızı" adlı plak, "Dağlar Dağlar" ve "İşte Hendek İşte Deve" plakları ile yakalanan başarıyı devam ettirecek gibi gözüküyordu. Son derece ağdalı bir Anadolu pop örneğiydi bu plak ve "karşımda tek bir rakip kalmayacak" dercesine, o güne kadar para etmiş her formülü bünyesinde barındırmaktaydı. Moğollar da, tıpkı Barış Manço gibi

MançoMongol dönemini kulak arkası edip yeni plaklarını eskisi gibi, tek başlarına yapmışlardı. Fransa'da yapılan bu plak, Sayan değil Philips etiketi ile yayınlandı. "Hitchin" adı verilen plağın arka yüzüne de "Hamsi" yerleştirilmişti. Barış Manço ve Moğollar'ın, aşağı yukarı aynı anda plaklarını piyasaya vermeleri; basının çok sevdiği "birleşiyorlar mı?" konusunun yeniden gündeme gelmesine sebep oldu. Basına göre her iki taraf da, "birleşme hazırlıkları" içindeydi ve bunu "büyük bir titizlikle saklıyor"lardı. Barış Manço'nun "özene bezene kurduğu yeni grubunu dağıtmaya karar vermiş" olması da, bir başka gerekçe olarak ileri sürülüyordu. Ama beklenen ya da umulan olmadı ve her iki taraf da yoluna ayrı ayrı devam etti.

Cem Karaca'nın, "sesi, taaa arş-ı ala'dan gelip, giderek açılan, açılan, açılan..." diye tanımladığı Asu Maralman adlı genç bir kızın ilk plağı da aynı sıralarda çıkar. Asu Maralman, Orhan Şevki'nin eşi Silvie'den başkası değildir. A. Kutsi Tecer'in şiiri "Nerdesin"i, Aziz Özen bestelemiştir. Plağın arka yüzünde ise "Bir Görsem Ölmeden" adlı şarkı yer almaktadır. Asu Maralman, bu ilk plağında, "tizlerinde son derece ölçülü" bulunur ve "çıkışlarını kendinden emin bir şekilde" yaptığı söylenir. Ama pop işte, plağın asıl yüzüne konmuş şarkı kimsenin umurunda olmazken, arka yüzdeki "Bir Görsem Ölmeden" dillere dolanır ve Asu Maralman, hemen ilk plağı ile birlikte sesini geniş bir kesime duyurur. O sıralarda Anadolu popun hâkimiyetine karşı durmaya cesaret edebilen plaklardan biri bu olur. Bir diğeri ise Rana Alagöz'ün "Her Şey Bitmiştir Artık" adlı plağıdır. Bir yıl önce Apollonia'dan eli boş dönen Rana Alagöz, bu sefer bu plak ile şeytanın bacağını kırmıştır. "Her Şey Bitmiştir Artık", Rana Alagöz'ün, 70 sonlarına kadar sayısı epeyce fazlayı bulacak çok satan plaklarının ilki olur. "Sesi yer yer Ajda'yı hatırlatmasına rağmen kendine özgü bir söyleyişi olan" Semiramis Pekkan'ın ise bir 45'likten daha fazlası olur o tarihte. Columbia, her biri ayrı ayrı çok sevilmiş ve çok satmış bütün Semiramis Pekkan 45'liklerini tek bir albümde toplamıştır. "Genellikle oyun havası şeklinde, oynak, hareketli Yunan ve Fransız melodilerinin Türkçe versiyonlarını gerçekleştirmiş olan" Semiramis Pekkan'ın, yıllardır birlikte çalıştığı Columbia'dan ayrılıp İstanbul Plak'a geçeceği söylentileri çıkmışken yayınlanır bu albüm.

Yılın bitmesine yakın, İstanbul Gelişim'in iki ayrı gruba bölündüğü haberleri duyulur. Gazetecilerin peşine düştüğü Selçuk Başar'ın söyledikleri, duyulanların doğru olduğunu gösterir. İstanbul Gelişim'in içinden Dün Bugün Yarın adlı başka bir grup doğar. Grubun, daha bir yıl önceki kuruluş çalışmaları sırasında, grubun bizzat kendisi için düşünülmüş olan Dün Bugün Yarın adı, gruptan ayrılan Atilla Özdemiroğlu'nun kurduğu yeni gruba kısmet olur. Selçuk Başar, "Türkiye'nin müzik piyasası, böylesine kalabalık bir topluluğu maddi yönden kaldırabilecek bir güçte değildi... Atilla ile düşündük ve toplu-

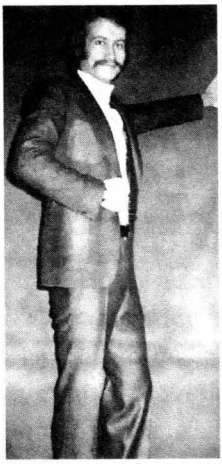
luğu ikiye bölmeye karar verdik" diyordu. Gazinolar ve kulüpler, dev kadrolu bu grubu maddi anlamda rahat ettirememişti ve iki ayrı grup haline gelip, farklı yerlerde çalışma kararı alınmıştı. Selçuk Başar ve Atilla Özdemiroğlu dostça yollarını ayırmıştı. Garo Mafyan, Asım Ekren ve Neco, Selçuk Başar'ın yanında kalanlardandı.

Ajda Pekkan, Şerif Yüzbaşıoğlu ve Genç Türkler orkestrası eşliğinde, Amerika'da "Hotel Georgian Ball Room"da bir konser verir; "Oh! Calcutta" adlı müzikalin oynanmakta olduğu İsveç'in Stockholm şehrindeki Folkan tiyatrosunun kapısına "oyunu çırılçıplak seyretmek isteyen bir grup" gelir ama anında kovulur; "kıskançlık ve anlaşmazlık nedeniyle kesin olarak ayrıldıklarını ilan eden Tamer Yiğit ile Sevda Ferdağ, şimdi beraberliklerini arkadaşça sürdüreceklerini" söylerken Hümeyra'nın Fikret Hakan, Berkant'ın Serpil Orümcer, Nermin Candan'ın ise adını sır gibi sakladığı "bir kuaför ile" hayatlarını birleştirecekleri söylenir ve Gönül Akkor, İstanbul Konser Bürosu'nun ortaklarından Hayri Küçük ile, Bora Ayanoğlu da ünlü mankenlerden Füsun Öztaş ile evlenir. Bu sırada Erkin Koray, Vedat Yıldırımbora'nın bestesi olup Mine Koşan'ın sesinden arabeskin baş eserlerinden biri haline gelmiş "Yağmur"u alacak, evirip çevirecek ve bambaşka bir kılığa sokup Türk popunun en sağlam şarkılarından biri haline getirecektir.

"Türkiye radyolarının en çok dinlenen sürekli programı Uğurlugil Ailesi" 11. yılını doldurur; üç yıldır Şehir Tiyatroları'nın kadrosunda olup, bugüne kadar tam 29 filmde rol almış olan kendisi küçük ama adı büyük" Sedef Ecer, "Milyonların Sevgilisi Ayşegül" adlı filmde nihayet başrol oynar; Hülya Koçyiğit'in, "Kezban Romada" ve Kadir İnanır adlı bir gencin ilk rollerinden birini oynadığı Filiz Akın'ın "Ankara Ekspresi" filmleri kapalı gişe oynar; Orhan Gencebay'ın "Kaderimin Oyunu" adlı plağının satışı milyonu bile geçer; "Portekizli şantöz Adela ile Türk saksofonisti Güner Özcan'ın hem sahne showları hem de evlilikleri büyük bir muvaffakiyetle" devam eder; "büyük, küçük, genç ihtiyar herkesin dilinde bir Beymen lafıdır" dolaşmaya başlar; Timur Selçuk'un ("Timour" olarak) "Viens Regarder Le Soleil" adlı plağı Fransa'da satışa sunulur; Kültür Bakanı Talat Halman, "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu"nun yeniden düzenleneceğini açıklar ve Doğan Canku'nun Modern Folk Üçlüsü'nden ayrılıp Durul Gence ile çalışacağı söylentileri başını alır yürürken, memleketin dört bir yanında "Mamy Blue" rüzgârları esecektir. Üç beş yabancı "Mamy Blue" plağı kimselere yetmeyecek, bunu gören Şanar Yurdatapan, küçük oğlu Arda'yı Arda Kardeş tablosunda ortaya sürecektir: "Oy Anam Oy..."

Çok önemli bir şey daha olacaktır. *Hafta Sonu* gazetesinin düzenlediği 1970 yılı Altın Ses yarışmasının birincisi Nilüfer, Nino Varon'un desteği ile nihayet ilk plağını yapacak ve zaman içinde ilk üç büyük starından biri haline geleceği Türk popuna alçak gönüllü bir giriş yapacaktır.

Beymen



Beymen'in moda dünyamıza bambaşka bir hava ile girivermesi, herkes gibi, farklı olma ve şık görünme çabasındaki erkek şarkıcıların da aklını başından alıverdi. O güne kadar, ancak yurtdışından getirdikleri ile şık olabileceklerine inanmış starlarımız, iki adım ötelerindeki dükkânlardan aldıkları ile de bunu becerebileceklerini anladıklarında şaşkına dönmüş ve Beymen ürünlerinin ilk satılmaya başlandığı yerlerden biri olan Pangaltı'daki Gençler mağazasına akın etmişlerdi. Bunlardan biri de, Moğollar'ın, basın tarafından hep "yakışıklı" olduğunun altı çizilmiş üyesi Aziz Azmet'ti.

9 Kasım 1971 tarihli *Hey* dergisinden:

"... Giyimine meraklı bütün genç erkekler gibi günümüzün ünlü solistlerinden Aziz Azmet de Beymenleri yakından görüp tanımak için kendini Gençler mağazasına attı. İşte burada Beymen markasını taşıyan erkek kıyafetleri hakkında sizler için öğrendikleri ve gördükleri:

Bir kere Beymenlerin kumaşı Altınyıldız fabrikalarında özel olarak ve az miktarlarda dokutulmuş. Bütün biçimler İtalya'nın ünlü modacılarından Corsini'nin kaleminden çıkmış. Aziz Azmet, kıyafetlerin birini giyiyor. İşte takım elbiseler: (975 - 1040 - 1105 TL). İşte spor bir ceket: (520 veya 689 TL). Pantolonlar: (260 - 325 TL)... Önce fiyatlar biraz pahalı geldi Aziz'e. Ancak kıyafetleri dikkatle incelediğinde hiç de pahalı olmadıklarını anladı. Çünkü bunlar bambaşka özelliklere sahiptiler. Örneğin ceketin bütününde asla ek parça yoktu, kalınlık yapmaması için astar özel olarak dokunmuştu. Günümüzün modasına uyan çizgiler, yüksek reverli paçalar, geniş kemerler göze çarpıyordu. Fermuar, düğme gibi bazı malzemeler Avrupa'dan getirtilmişti... Genç kızlar, bize yok mu? diye sakın kıskanmaya başlamayın. Müjdeyi vermek bizden. İki yıl sonra Beymen markasını kadın kıyafetlerinde de göreceğiz..."

Aziz Azmet'e, önce pahalı gelen fiyatlar, kıyafetlerin incelenmesinden sonra makul gözükmeye başlamış. Fiyatı makul gözüken kıyafetlerden biri de, yandaki (rengini göremediğimiz) 1.105 liralık "mor takım elbise". Göremediğimiz bir şey daha var: "Yüksek reverli paçalar..."

Yağmurun Sesine Bak

1972 yılının ilk önemli olayı Altın Mikrofon olur. *Hürriyet* gazetesi tarafından (1965-1968) dört sefer yapılan bu yarışmaya 1968 yılında son verilmişti. *Günaydın* gazetesi LCC Kültür ve Lisan Dershanesi'nin işbirliği ile, bayrağı *Hürriyet*'ten devralmış ve bir Altın Mikrofon sayfası daha açmak istemiştir. Yarışmaya Emek Sineması'nda başlanır. Emek'teki geceyi Sevil ve Vural ikilisi sunmaktadır. Yarışmacılara eşlik edecek orkestra da Avusturya'dan getirtilmiştir. Fritz Bayer Orkestrası'nın giriş müziğinden sonra yarışmacılar sırayla kendilerini göstermeye çalışır: "Kardaş adlı parçayla vasatın üzerine çıkamayan Nur

Belda, Ergüder Yoldaş'ın nefis bestesi Kara Kuzu'yu seslendiren Ömer Aysan, Kul Himmet'in Gün Akşam Oldu'su ile büyük bir başarı sağlayan yılların sanatçısı Salim Dündar, Firengistan adlı şarkısıyla Cem Karaca'nın etkisinde gözüken Muzaffer Uludağ, İlk Aşkım adlı şarkısıyla orta halli bir dans müziği şarkıcısı görünümündeki Hüseyin Güleryüz, Yörüklü Akkız adlı şarkısında gitarını iyi kullanan ama diksiyonu bozuk Faruk Şentürk, Şalvarı Rüzgârdan da Bol adlı şarkısı ile her yönden tam not alan Kartal Kaan, Bindallı adlı şarkısının yüceliğini yaptığı gereksiz Show ile gölgeleyen İlham Gencer, Sarı Kız adlı şarkıyı seslendirip fazla heyecanı yüzünden başarılı olamayan Arzu Arkan, Karanlık Dünyam adlı şarkısı ile iyi not alan İskender Doğan ve gür sesi ile Kükredi Çimenler adlı şarkısıyla çok alkış alan Edip Akbayram" şarkılarını söyler ve sahneyi LCC'nin mankenler revüsüne bırakırlar. Manken kızlarımız "fazla hazırlanamadıkları için göz doldurmaktan" uzaktırlar. Onlardan sonra, "geceyi esprileriyle süslemiş" Sevil ve Vural, bu sefer şarkı söylemek için sahneye bir kere daha gelirler ve gece onlarla biter. Daha alınacak çok yol vardır. Fritz Bayer önde, yarışmacılar arkada, tam dokuz gün sürecek bir turneye çıkılır. Altın Mikrofon'da artık her türlü eğilim temsil ediliyor, herkes bir kural olmaksızın canının çektiği şarkı ile katılıyor olsa da, yollara düşme geleneği değişmemiştir. İzmit, Balıkesir, İzmir, Kütahya, Ankara, Kayseri, Adana ve Gaziantep illerini kapsayan turnenin dört konserinde de, günün adamı Arda Kardeş "misafir sanatçı"dır. Ancak Arda, konserler sırasında yakasına yapışan orta kulak iltihabı nedeniyle İzmir konserine çıkamaz. İzmir'de sahneye çıkamayan yalnızca Arda Kardeş değildir, yarışmacılardan Ömer Aysan da, uyanamadığı için bu ilde sahneye çıkamaz. Yarışma sonladığında, üçüncülüğü elde edecek olan Aysan'ın hesabına, bu ilden sıfır puan yazılmıştır. Bazı yerlerde Sevil ve Vural'a da yarışmacı sanılıp oy verilmiştir. Bazı illerde de "matine - suare" olmak üzere çift konser yapılması planlanmıştır. Gaziantep'te bu yapılır ve o toprakların şarkıcısı Edip Akbayram bütün oyları toplar. Ancak Ankara ve İzmir'in matineleri iptal edilince, bazı yarışmacılar tarafından dengenin bozulduğu ileri sürülür ve Gaziantep'teki matinenin oylarının da hesaba katılmaması istenir. Organizasyon komitesi bu isteği haklı görür ve Edip Akbayram'ın hesabından oldukça yüklü bir tenkisat yapar. Ama bu bile sonucu değiştirmeye yetmeyecektir. İstanbul'da, bu sefer Spor ve Sergi Sarayı'nda yapılan bir konser sonrası alınan bütün oylar toplanır ve sonuçlar açıklanır: Edip Akbayram birinci, Salim Dündar ikinci, Ömer Aysan ise üçüncü olmuştur. Ödül töreni Klüp Goldfinger'da yapılır. Yarışma, Türk popuna Edip Akbayram gibi çok sağlam bir isim hediye etmiştir. Akbayram, kendisine oy verenler dahil kimseyi mahcup etmeyecek ve Türk popunun en önemli isimlerinden biri haline gelecektir.

1971 yılının en kaydadeğer çıkışını gerçekleştiren Selda, transfer olduğu

Bütün oylar

Son olarak 1968 yılında gerçekleştirilen ve üç yıllık bir aradan sonra 1972 yılında, *Günaydın* gazetesi tarafından yeniden düzenlenmeye başlanan Altın Mikrofon ile ilgili bazı rakamlar şöyle:

Önce sonuçlar:

Edip Akbayram .....3.350 oy
Salim Dündar .....2.220 oy
Ömer Aysan .....1.440 oy
Kartal Kaan.....543 oy
İskender Doğan.....331 oy
İlham Gencer .....297 oy
Muzaffer Uludağ.....295 oy
Faruk Şentürk .....263 oy
Hüsnü Güleryüz.....144 oy
Nur Belda.....108 oy
Arzu Arkan.....77 oy

Gerçi Altın Mikrofon, her zaman erkeklerin egemen olduğu bir yarışma olmuştu ama 1972 yılında yapılan yarışma bunun altını biraz kalın bir şekilde çizmişti. İki kadın yarışmacı, ancak *son* iki sırayı paylaşabilmişlerdi. Üstelik bunlardan biri, 7 - 8 yıl sonra "Sultan-ı Yegâh" ile tozu dumana katacak olan Nur Yoldaş'tı. Beşinci olan İskender Doğan ise Nur Belda kadar bile beklemeyecek, birkaç yıl içinde, koltuğunun altında "Kan ve Gül" ile çıkıp gelecek ve en tepeye oturacaktır.

Şimdi de ayrıntılar:

Edip Akbayram ve Salim Dündar arasında kıyasıya bir rekabete sebep olmuş yarışmanın oy dağılımı da oldukça tuhaf. Akbayram Gaziantep'te 1.432 oy toplarken Salim Dündar yalnızca 6 oy alabilmiş; Salim Dündar'ın İstanbul'daki (Spor ve Sergi Sarayı) 1.613 oyuna karşılık, Akbayram ancak 200 oyda kalmış. İstanbul ve Anadolu, oylarını çok ama çok farklı kullanmış.

Türküola'da da harikalar yaratmakta, satış rekorları kırmaya devam etmektedir. Yine bir önceki yıl "Sev Kardeşim" ateşini yakan Şenay da başını alıp gitmiştir. Ama asıl her yanı saran fırtına, "Mamy Blue"dur. Bu şarkının, farklı seslerden üç beş plağı yayınlanmıştır ve tuhaf bir şekilde hepsi de çok satmaktadır. Nicoletta, Joel Dayde ve İspanyolların Avrupa piyasasına gönderdikleri en sağlam isim olan Pop Tops'ın plakları zaten listenin tepesindedir. Kısa bir zaman içerisinde, bunların yanına, şarkının bir de Türkçe versiyonu eklenir. Şanar Yurdatapan'ın "5.5 aylıkken ilk dişini çıkarmış, 12 aylıkken yürümüş ve "R" harfi hariç 1.5 yaşında konuşmayı sökmüş" olan oğlu Arda Kardeş, şimdi tam dört yaşındayken karşımıza çıkmış ve babasının "Oy Anam Oy" haline getirdiği "Mamy Blue"yu plak yapıvermişti. Atilla Özdemiroğlu'nun başını çektiği Dün Bugün Yarın eşlik etmişti Arda'ya ve sonuç yalnızca Şanar Yurdatapan'ın göğsünü kabartmakla kalmamış, maksadı epeyce aşarak büyük bir başarı haline gelmişti. Arda Kardeş, önce, şarkının bir başka Türkçe versiyonunu yapan Sevil ve Vural ("Bir Sana Bir Bana") ile kolay kazanacağı bir mücadeleye girecek, sonra da asıl "Mamy Blue"cularla zor bir yarışa çıkacak ve onları da geride bırakmayı becererek en tepeye yerleşecekti. Son derece demode, bir o kadar da gözü yaşlı bir şarkının suyu çıkarılmış hali sayabileceğimiz "Oy Anam Oy", herkese ilaç gibi gelmişti.

Selda'nın 100 bin lira alarak geçtiği Türküola'dan çıkardığı ilk iki plak olan "Çemberimde Gül Oya" ve "Adaletin Bu mu Dünya?" da, "Mamy Blue"nun altlarında bir yerde olsa da listelerdedir. Ne Selda, ne de Türküola, bu son derece pahalı transfer ile bir hayal kırıklığı yaşamamıştır. Her iki taraf da halinden memnun işine devam ederken, asıl diğer firmaların iki ayağını bir pabuca sokmuşlardır. Her firma kendi Selda'sını yaratmanın peşine düşmüştür. Canan, Hülya ve Tansu gibi isimler, firmaları tarafından, yeni bir Selda olmaları umuduyla yola çıkarılırlar. Kuruluşunda Hümeyra'nın da payı olan Yonca, Melih - Hülya - Faruk Folk Üçlüsü'nden tanıdığımız Hülya'yı (Kırbağ) gruptan ayırıp tek başına bırakarak şansını dener. Bir iki yıl önce "Vefasız" adlı plağı ile sesini epeyce duyurmuş Banu'nun kız kardeşi olan Hülya, "Ah Neyleyim Gönül" adlı en bilinen türkülerimizden birini çağdaş bir kılığa sokarak gelmiştir önümüze. İlk çıkışlarını Selda'dan bile önce gerçekleştiren Canan ve Tansu da yeni umutlarla donanmış olarak yeniden çıkarlar karşımıza. Tansu, son derece iddialı ha-

100 bin lira

Kendisi için kurulmuş Sel Plak'tan Türküola'ya, o zamanın en büyük transfer ücretini (100.000 lira) alarak geçen Selda, herkesin "ye ye bitmez" dediği miktardaki parayı "bir çırpıda" nasıl tükettiğini, kendisine sorulan ısrarlı sorular sonucunda, bir muhasebeci titizliği ile anlatmıştı.

1 Aralık 1971 tarihli *Hey* dergisinden:

"100 bin lirayı nasıl yedim?

... Biliyorsunuz Ankaralıyım. İstanbul'a gelirken yanıma 15 bin lira almıştım. İstanbul'u hiç bilmediğim ve durmadan oradan oraya koşmak zorunda olduğumdan, her gün en aşağı 100 lira taksi parası verdim. En az 5 bin lira ödedim taksilere...

Sonra gelir gelmez, yeni plaklarımda kullanabilmek için üç yeni gitar aldım. Bu gitarlardan biri İspanyol, biri ritm, biri de on iki telli. Hepsine 10 bin küsur verdim.

20 bin lirayı üç erkek kardeşime hediye etttim. Ankara'daki gece kulübümüzün dekorunu değiştirdiler. Bu yıla daha ümit ve güvenle girdiler böylece.

15 bine yakın bir parayla kendime ve sevdiklerime pantolon ve bluz aldım. Çünkü korkunç şekilde pantolon hastasıyım. Elbise giydiğim anlar nadirdir. Fakat çok zevkli elbiselerim de var.

Ayrıca çocukluğumdan beri beraber olduğum iki kız arkadaşım bu yıl doktor çıktılar. Benim o kadar kahrımı çektiler ki (kimse benim şarkılarımı dinlemezken onlar günün sekiz saati dinlemek zorundaydılar)... Plak işlerim bittikten sonra çok iyi bir tatili hak ettiğimize kanaat getirdik. Geri kalan parayı bir çırpıda yiyivermişiz.

Şimdi beş parasızım ama bu parayı beni bir yıl kapılarda süründüren plakçılara olan hırsımdan dolayı yedim. Oooh olsun..."

Daha titiz bir muhasebe: Ankara'dan birlikte getirilen 15 bin lira ile Türküola'dan alınan 100 bin lirayı toplayın, eder 115 bin lira. Bundan, taksicilere verilen 5 bin, gitarlara verilen 10 bin, üç kardeşe verilmiş 20 bin, pantolon ve bluzlar için uçmuş 15 bini çıkarın, kalır 65 bin. Tatile giden para işte bu... Daha titiz bir hesaplama da yapılabilirdi ama, gitara verilen küsurat buna ne yazık ki izin vermiyor.

zırlanmış bir plakla şansını bir kere daha denemektedir. Ön yüzünde Fikret Kızılok'un "Kime Sormalı" adlı şarkısının bulunduğu bu plağın arka yüzünde de Dönüşüm'den Muhtar Turan'ın düzenlediği "Nazende Sevgilim" vardır. Grafson, "hiçbir fedakârlıktan" kaçınmamış ve işin erbabı herkesi Tansu için seferber etmiştir. Sahibinin Sesi'nin tasfiyeye karar vermiş olması nedeni ile firmasız kalan şarkıcılardan biri olan Canan da Sayan'ı seçmiş ve firmanın desteği ile hazırlıklara başlamıştır. Şarkıcı, önce, Sahibinin Sesi'nden çıkmış son plağı olan "Gel de Çiz Kaderimi" ile piyasayı yoklayacak, ardından da Sayan'lı ilk plak olan "Ay Çiçeği" ile Selda'nın ardına düşmeye çalışacaktır. Ama çok daha ciddi bir şekilde "Selda gibi" hazırlanan bir başka isim vardır. Neşe Karaböcek'in kız kardeşi Gülden Karaböcek'tir bu. Şah Plak, dört başı mamur bir şekilde hazırladığı bu genç şarkıcı ile Selda'nın yerine taliptir. Küçük Karaböcek'in, Selda'nın yerine oynadığı, eleştirmenlerin gözünden de kaçmaz: "Kısık, kendine özgü, renkli bir sese sahip olan genç şarkıcının tonlamaları Selda'ya benziyor..." Gülden Karaböcek, "Adaletin Bu mu Dünya?" ve "Gönül Dağı" adlı plaklarla elbette Selda kadar ses getirmez ama, buruk sesi ve ergenlik günlerine sıkışıp kalmış gibi duran tavrı ile epeyce hayran edinecektir. Bu hayran sayısı, zaman içinde artacak ve 70'lerin ikinci yarısı ile 80'lerin ilk yarısında Gülden Karaböcek, "dişi Orhan Gencebay" mertebesine kadar ulaşacaktır. Ama Selda'nın başarısı, iştah kabartan tek başarı değildir. Şenay da, herkesi kıskandıracak şeyler başarmıştır. Bir önceki yıl çıkan "Benim Olursan" adlı plak beğenilmesine beğenilmiştir ama, yıllardır başarıya hasret Şenay'ı tatmin edecek çapta bir ilgi doğmamıştır. Şenay'ın istediği miktarda başarıyı getirecek olan şarkı, bu plağın arka yüzündedir. Geçen yıl çıkmış plağın arka yüzünde yer alan "Sev Kardeşim" radyoların da desteği ile herkese duyurulmuş ve herkes bu şarkının peşine düşmüştür. Şenay nihayet şeytanın bacağını kırmıştır. Yıllardır durmadan çalışmış didinmiş, başta Şerif Yüzbaşıoğlu ve İstanbul Gelişim olmak üzere, memleketin en kaydadeğer müzisyenleriyle işbirliği yapmış ama buna rağmen neredeyse hiç ses getirememiş olan Şenay, ancak yıllar sonra, bir plağın pek de fazla şey umulmamış olan "B" yüzüyle başarıyı yakalayabilmiştir. Şenay'ın durumuna benzer bir durumda olan bir başka isim de Erol Evgin'dir. İlk Altın Mikrofon Yarışması'nın yapıldığı 1964 yılında yarışmacıların arasında yer alan, hemen ilk elemeler sonrasında yarışma dışı kalan ve o gün bugündür her türlü çabaya rağmen kaydadeğer bir ilerleme elde edemeyen Erol Evgin de, Grafson vasıtası ile şansını bir kere daha denemek üzeredir. Bu sefer de, günün iş yapan eğilimlerine son derece uygun "Karacaoğlan Der ki" adlı 45'liği ile ortaya çıkmıştır ama bu da bir işe yaramayacaktır. Plak bir miktar satacak, eleştirmenlerden iyi not alacaktır ama, Erol Evgin'in yıllardır beklediği çıkış bu değildir. Bunun için epeyce bir zaman geçmesi gerekmektedir. Erol Evgin ancak üç beş yıl sonra Melih Kibar ve Çiğdem Talu ile tanışıp bir-

likte çalışmaya başlayacak ve ondan sonra şeytanın bacağını kıracaktır. Tıpkı Ali Rıza Binboğa gibi. Binboğa da, Cenan Akın'ın, 1970 TRT büyük ödülünü kazanmış şarkısı "N'oldun Gönül"ü, "Mehriban" adlı bir başka şarkıyla birleştirip ilk plağını yapmıştır. Opera ile olan bağlarından dolayı, pop çevreleri, Ali Rıza Binboğa'yı çok ciddiye almaz ve bu işe bir fantezi gözüyle bakarlar: "Binboğa opera sanatçısı olduğundan, parçalar pop müzik dinleyicilerine biraz ters düşebilir..." Aslında, son derece ilginç bir denemedir ama opera sanatçılarının popa bulaşması konusunda hemen hemen herkes her zaman peşin hükümlüdür, bu sefer de böyle olmuştur. Şarkıcının firması Alfon bile bunun böyle olduğuna inanmıştır. Firma yalnızca plağı piyasaya sürmekle yetinir ve piyasaya yeni bir şarkıcı sunmanın gereklerini yerine getirmez. Ali Rıza Binboğa da, Erol Evgin kadar olmasa bile, bir zaman bekleyecektir. İlk Eurovision elemelerinin çan sesi duyulur duyulmaz Binboğa hareketlenecek, 1975 yılının başlarındaki elemeler sırasında da adını bütün memlekete ezberletecektir.

Piyasaya hâkim olan iki eğilime de (aranjman ve Anadolu pop) kendini pek kaptırmadan yolunu çizen ama bunu yaparken her iki eğilimi de tamamen reddetmeyen Erkin Koray; "Mamy Blue"ya, Selda'ya, Şenay'a ve bütün diğer büyük isimlerin çok iddialı yeni plaklarına rağmen listelerin tepesindedir. "Yağmur", Erkin Koray'ın o güne kadarki en başarılı plağı olmuştur. Koray, pop piyasasının ağır arabesk diye burun kıvırdığı bir alana el uzatmış ve buradan seçtiği bir şarkıyla yepyeni bir bileşime ulaşmıştır. Bambaşka bir yoldur bu. Erkin Koray'ın, şarkıyı getirip bıraktığı nokta, arabesk ya da alaturka şarkıların Batılı hale getirilmesinden, çalınıp söylenmesinden çok daha farklı, çok daha ilerde bir noktadır. Ezgi, melodi ya da malzeme ne olursa olsun, önemli olanın niyet olduğunu söylemeye çalışmaktadır Erkin Koray. Girilen bu yol çok sağlam bir yoldur ve Erkin Koray bütün gücüyle bu yolu yürümeye devam edecektir. "Yağmur"un hemen arkasından "Sen Yoksun Diye" gelecek ve kısa sayılabilecek bir zaman içerisinde, Türk popunun en renkli, en sağlam, en yaratıcı şarkıları arka arkaya çıkarılacaktır. Erkin Koray, neredeyse tek başına, Anadolu pop ve aranjman akımlarının yanına bir üçüncü akım eklemiştir. Kendisinin yarattığı ve sonradan takipçisi epeyce fazla olacak büyülü bir akımdır bu.

1972 yılının ilk yarısında, aranjman oldukça silik kalır. 1972 yılı da, Anadolu popun bir başka altın dönemi olacak gibidir. Fecri Ebcioğlu, "bir folk devri geldi geçti yurdumuzdan, son günlerini yaşayan bu akım müzikseverleri bıktırdı" dese de, Selda'nın peşinde sürüklediği yeni isimlerin yanında, her zamanki büyük isimler de bu alandaki yarışı büyük bir ciddiyetle sürdürmektedir. Alpay "Dağların Gözyaşları" ve "Hem Okudum Hem de Yazdım"ı, Cem Karaca, Kardaşlar ile birlikte (henüz bir önceki plakları "Kara Yılan" satmaya devam ederken) "Mehmet'e Ağıt"ı, Fikret Kızılok "Gün Ola Devran Döne"yi, aşağı yukarı aynı sıralarda piyasaya vermiştir. Erkin Koray gibi, her zaman

kendine özgü bir çizgide gitmeye istekli Erol Büyükburç bile bu olup bitenlerin etkisinde kalmış ve "yepyeni bir anlayışla doldurduğu Burcu Burcu dörtlüsü"nü piyasaya vermiştir. Asıl sürprizi ise, yılların şarkıcısı Ömür Göksel yapar. "Sevemem Artık" adlı şarkısı ile, kendisinin bile ummadığı bir zafer elde etmiştir. Esin Afşar ("Gel Dosta Gidelim"), Bülent ve Korhan ("Bugün Ayın Üçüdür"), Esin Engin ("Dök Zülfünü Meydane Gel"), Yonca Üçlüsü ("Güzelleme"), Ayten Alpman ("Ben Yürürüm Yana Yana"), Timur Selçuk ("Duyar mısın?"), Moğollar ("Alageyik Destanı"), Ersen ("Dertli Kaval"), Mustafa Alpagut ("Garip Bülbül Gibi"), Edip Akbayram ("Kükredi Çimenler"), Ergüder Yoldaş ("Anadolu Rüzgârı"), Bunalımlar ("Kınalı Gelin"), Kamuran Akkor ("Çiğdem Der ki"), Dönüşüm ("Sevsem Öldürürler"), Asu Maralman ("Yanamı Yanam" ve "Hudey Hudey"), Modern Folk Üçlüsü ("Diley Diley Yar") ve İnci Çayırlı ("Postacı") da, bizden ezgileri pop ile harmanlayan diğer isimler olur. Aslında İnci Çayırlı'nın durumu biraz farklıdır. Alpay'a yazdığı şarkılar ile sivrilen ve Nesrin Sipahi'ye verdiği "Kara Mehmet" sonrasında herkesin başına üşüştüğü bir isim haline gelen Bora Ayanoğlu'nun bir şarkısıdır "Postacı" ve tamamen Anodolu Pop olarak etiketlenebilecek bir şarkı değildir. Ama Bora Ayanoğlu'nun gönlü bundan yanadır. Sanatçının aynı sıralarda Gönül Akkor'a verdiği "Güller ve Dudaklar" ise çok daha farklıdır. Daha Batılı bir bestedir "Güller ve Dudaklar". Bunu da boydan boya aranjman akımının içine tıkmak belki zordur ama, şarkının genel yapısı böyle yapmaya tamamen imkân vermiyor da değildir. Ama aranjman alanında bayrağı asıl taşıyanlar, hiç şüphesiz Pekkan kardeşlerdir. Semiramis Pekkan, "Senden Vazgeçemem" ile yola koyulmuştur bile. Füsun Önal da "Flört" ile, önceki plaklarında ulaşamadığı bir başarı yakalamıştır.

Anadolu pop - aranjman arasındaki kavga bitecek gibi değildir. Bu çekişme, piyasanın bütün dengelerini altüst ettiği için, herkes bu konuyu konuşmakta ve bir yerinden çekiştirmektedir. "Folk...folk..." deyip eleştirileri arka arkaya sıralama konusunda Fecri Ebcioğlu yalnız değildir. Her zaman çok sessiz olup yalnızca işine bakan caz ve pop dünyasının önde gelen isimlerinden Lamia bile sesini yükseltmiştir: "Folku dejenere eden kişiler var. Modern Folk Üçlüsü ve belki yüzde 9 - 10'u dışında hepsi esnaf. Ayrıca kibirlerinden de yanlarına yaklaşamazsınız..." Aslında sorun, Anadolu pop eğilimli olmayan plakların hiç satmaması, bu tür müzik yapmayan çoğu ismin işsiz kalmış olmasıdır: "İsmet Sıral'ın işsiz gezdiği, Emin Fındıkoğlu'nun mini etekli şantözlere eşlik ettiği, Ayhan Yünkuş'un bir otelde yemek müziği yaptığı, Faruk Akel'in bir pavyonda çalıştığı, Süheyl Denizci'nin piyasa şarkılarını plaklara çaldığı... Gün Yüksel ve Burhan Tonguç'un evlerinde oturduğu" bir zamandır bu. Caz dünyamız, 60'ların başındaki Türkçe pop hareketine muhalefet etmiş ve bu eğilimi yok saymaktan vazgeçmemiştir. Şimdi de yükselmekte olan Anadolu popa tepki duy-

maktadır ve Türkçe sözlü şarkıdan artık ekmek yiyemeyen herkesle birlikte ortalığı dağıtmaya karar vermiştir. Ama "ben iyiyim, sen kötüsün" diye ortalığı velveleye vererek işin seyrini değiştirmek mümkün değildir. Bu tür akımlar durduk yerde ortaya çıkmazlar ve onları doğuran şartlar değişmedikçe de inişe geçmezler. Ne yapılsa boştur ve zamanın geçmesi gerekmektedir.

Aynı sıralarda büyük bir kavga daha vardır. Bu sefer bütün şarkıcılar, müzisyenler aynı taraftadır ve karşılarına TRT Merkez Denetleme Kurulu'nu almışlardır. Denetleme Kurulu'nun çok keyfî davrandığı ve radyo ve televizyonda yayınlanmasına izin vermediği şarkılar için gösterdiği gerekçelerin temelsiz, saçma hatta kimi zaman komik olduğu hep söylenegelmekteydi zaten. Ama ilk defa 1972 yılında, bütün şarkıcı ve müzisyenler güçbirliğine giderek, kurulu açıkça eleştirmeye ve değişmesi için çaba harcamaya başladılar. Başını Şerif Yüzbaşıoğlu, Selmi Andak, Şanar Yurdatapan, Atilla Özdemiroğlu ve Ergüder Yoldaş gibi önemli isimlerin çektiği epeyce kalabalık bir grup Türk - İş'in Gümüşsuyu'ndaki binasında toplantı üstüne toplantı yaparak ortak kararlar almaya çalıştı. Denetleme Kurulu'nun, "müzik hatalarını değerlendirmekte hangi ölçüyü kullandığının" belli olmadığı ve "entonasyon konusunu değerlendirmekte tutarsız" olduğu söylenmekteydi. Uzun tartışmalardan sonra uzun bir liste oluşturulmuştu. Kurulun kıyaslamalarında tutarsız olduğu ("dört yaşındaki bebek, Viyana Korosu ile kıyaslanıyor"), enstrümanları bile tanımadığı ("bir plakta mevcut olmayan bir enstrümanın akortsuz olduğunu söyleyebiliyor"), aynı bandı bir defasında red bir defasında kabul edebildiği ("kuruldaki kişilerin psikolojik durumlarına göre kararlar değişiyor"), bütün dünyada serbestçe uygulanan yeni akım ve denemelere yolu kapadığı ("hafif Batı müziği sazları yanında bağlama kullanmayı bu kişiler suç olarak görüyor") ve benzeri konular uzun uzun, örnekleriyle tartışıldıktan sonra, müzisyenlerimiz, bu kurulun değişmesi gerektiği sonucuna varıyordu: "Şimdiki denetim kurulu hemen değişmeli, yerine diskjokey'lerin, sözü denetleyecek bir sorumlunun ve tekniği denetleyecek bir tonmayster'in gireceği yeni bir kurul oluşturulmalıdır..." Ağır bir denetimin altında inlemekte olan müzisyenlerimizin hayallerini, elbette tamamen denetimsiz müzik yapılabilecek bir ortamın yaratılması süslemekteydi ama o zamanki şartlarda bunun olabilmesi imkânsızdı ve onlar da ancak "kurulun bir parça iyileştirilmesi" gibi bir talepte bulunabiliyorlardı. Ancak ne bu toplantı, ne de daha sonra yapılanlar hiçbir sonuç vermeyecektir. Bir zaman sonra, Denetleme Kurulu'nun niteliği değişecek, üyeleri arasına müzisyenler de girecek ama sonuç yine değişmeyecektir. Yarattığınız ya da söylediğiniz şarkıları birilerine ulaştırabilmeniz için sizin çabanız yetmeyecek ve bu, kurulun ağzından çıkan söze bağlı olacaktır. Müzik dünyası, işi gücü yasaklamak olan bu tür kurullardan, ancak 90'larla birlikte patlayan özel radyo ve televizyonlar sayesinde kurtulacaktır.

Neredeyse kadrosu tamamen değişmiş olan (yeni elemanlar Serhat Atuk, Ulvi Kırımlı ve Tayfun Sağesen'li) Mavi Işıklar sekizinci yılına girer; TRT Merkez Denetleme Kurulu'nun dört şarkısını "detone" gerekçesiyle red ettiği İlhan Telli, şarkılarını bir bilir kişiye dinleteceğini ve o da detone olduğunu söylerse müzik hayatına son vereceğini söyler; İsmet Ay, Dormen Tiyatrosu'nda düzenlenen bir gece ile 30. sanat yılını kutlar; geçtiğimiz yıl, bir ay çalışmak üzere gittiği Tahran'da tam sekiz ay kalan Ay - Feri, bu sefer daha uzun bir süre için yeniden gider; Norayr Demirci, İstanbul Plak ile anlaşır ve yalnızca bu firmadan çıkacak plaklar için ter dökmeye başlar; Murathan Mungan, *Hey* dergisinde yayımlanan ilk yazılarından birinde, Erkin Koray'ın Urfa'da verdiği bir konseri anlatıp şarkıcıyı övgülere boğar ve yıllar sonra "dans dans" diyerek başımızı çok ağrıtacak olan Tolga Han (Mustafa Çingitaş), *Hey*'in sinema yarışmasını kazanıp "artık ben de kameranın karşısına çıkacağım" derken, Paris macerasına kendini kaptırdığı için epeydir sesi soluğu çıkmayan Hümeyra, bu sefer Bora Ayanoğlu'nun bir şarkısı olan "Adım Kadın" ile çıkıp gelecektir. Bora Ayanoğlu'nun, "kadın" sorununa çok çağdaş bir şekilde baktığı şarkısı, Hümeyra'nın sesinden güç alarak epeyce hüzün yaratacaktır.

Türk popunda "onunla bununla birleşme" rekorunu kimseye kaptırmak istemeyen Moğollar bu sefer de Selda ile birleşir ve bir plak ("Yalan Dünya") sonra ayrılır; Barış Manço ve kırk yıllık firması Sayan, "Filler ve Kurbağalar" adlı plak yüzünden kapışır; Fatoş Güman, "İnziva" adlı bestesini Iva Zanicchi'nin plak yapacağını açıklar; Mehmet Taneri, Sezen Cumhur Önal ile sözleşmesi bitene kadar bekleyeceğini ve ancak bundan sonra plak yapacağını söyler; Orhan Gencebay, son plağı "Ben Sevdim de Ne Oldu" ile listelerin tepesinde aylarca kalır; Zeki Müren, Richard Harris'in bizde de çok sevilmiş şarkısı "My Boy"u, Fecri Ebcioğlu'nun sözleri ile "Oğlum" olarak "pırlanta sesi ile" plak yapar ve Ajda Pekkan mini şort giyerek çıktığı konserlerinde "Tatlı Dillim" ve "Sev Kardeşim" şarkılarını da söyleyip alkışlanırken, Fikret Kızılok yine durmayacak ve bu sefer, belki de en güzel plağı olan "Leylim Leylim / Gözlerinden Bellidir"i yapacaktır.

Bir de Apollonia telaşı başlayacaktır yeniden. Ay - Feri'nin Selmi Andak, Asu Maralman'ın Şanar Yurdatapan, Füsun Önal'ın Atilla Özdemiroğlu besteleri ile festivale başvurduğu duyulmuştur bile. Apollonia merakı bu isimlerle sınırlı değildir. Özdemir Erdoğan, Yasemin Kumral ve Ali Kocatepe de, kendi besteleri ile sıraya girmiştir: Şans, talih, kader, kısmet diyerek beklenmektedir.

Kalbim Bir Pusula

Apollonia'da şans, ilk bestesini yapıp Atina'ya gönderen Özdemir Erdoğan'a gülmüştür. Festival komitesi, Türkiye'den gönderilen otuza yakın şarkı içinden, Özdemir Erdoğan'ın "Gurbet"ini seçmiştir. Caz dünyamızın en iyi isimle-

rinden sayılan, gönlü de bu alanda olduğu için, epey uzun bir süre Türk popuna uzak durup dudak büken Özdemir Erdoğan, ancak 60'ların ikinci yarısında Türkçe şarkı söylemeyi kabul etmiş ve Sezen Cumhur Önal'la anlaşarak, onun söz yazdığı şarkıları söylemeye başlamıştı. Şarkıcı, müziğe hep böyle devam etmenin anlamsızlığını görmüş olmalı ki, artık bambaşka bir yola sapmaya, kendi şarkılarını kendisi yazmaya karar vermiş ve "Gurbet" de, bu kararın ilk ortaya çıkan sonucu olmuştu. Erdoğan, bu ilk bestesini, muhtemelen, bir plak yapıp ortaya sürmek yerine, herkesçe duyulması ve anlaşılabilmesi için bir festivale göndermiş ve şimdi de elemeleri kazandığı için bu isteği yerine gelmişti: "Ön jüri beni Türkiye'yi temsile layık bulduğu için sevinçliyim. Sevincimi bir kat daha artıran şey, müzik hayatımda sözü ve müziği bana ait olan ilk bestemle böyle bir başarıyı kazanmamdır. Folk türünde olan bu parçayı Mersin otelinde çalışırken yapmıştım. Cem Karaca dinledi ve bunu mutlaka Atina'ya göndermemi istedi. Sonuç Cem'i haklı çıkardı... Türkiye'ye başarı ile döneceğimi umut ediyorum" diyordu Özdemir Erdoğan. Sanatçı "Kime desem derdimi ben bulutlar, bizi dost bildiklerimiz vurdular" diye başlayan şarkısından oldukça umutluydu ve bunu büyük orkestraya uyarlamak için gerekli çalışmalara başladı. Özdemir Erdoğan'ın, ilk bestesi ile Atina'ya gideceği duyulur duyulmaz dedikodu çarkları da dönmeye başladı. Müzik piyasası, "Gurbet"in, çok da özgün olmadığını ve bazı türkülerimize benzediğini konuşmaktaydı. Ergüder Yoldaş'ın bestesi "Kara Kuzu"nun bir Yunan şarkısının aynısı olduğunun konuşulduğu günlerdir ve herkes bu konuda apansız çok *hassas* davranmaya başlamıştır. Bunun üzerine Özdemir Erdoğan, yanına, bu yılki yarışmada da jüri üyesi olması muhtemel Muammer Yeşil'i alıp bir basın toplantısı düzenler ve iddiaları cevaplandırır: "Bu folk değildir. Halk ezgilerinden yararlanarak yaptığım bir bestedir" der ve Binali Selman'ın zurnası ile eşlik ettiği bu şarkının, ilk üçe gireceğini söyler. Yarışmaya çok az kala, bu sefer de Özdemir Erdoğan'ın diskalifiye edildiği haberleri duyulmaya başlanır. Yarışma şartnamesine göre, "festivale katılan eserlerin, daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış olmaları" gerekmektedir ve "Gurbet"in plağını piyasaya süren Özdemir Erdoğan da bu şarta uymamıştır. Bu söylentilerin çıkması için bir neden daha vardır. Festival komitesi, yarışacak tüm şarkı ve şarkıcıların adlarının yer aldığı bültene Özdemir Erdoğan'ı dahil etmemiştir. Ancak kısa bir süre sonra, festival komitesinin başkanı Takis Cambas'ın açıklaması yüreklere su serper: "Özdemir Erdoğan'ın festivale katılmaması için sebep yok..." Bunun üzerine kafilemiz yollara düşer. Atina'ya varıldığında, bir şaşkınlık daha yaşanır. Bastırılan broşürlerde, ülkemiz adına yarışacak kişi Özdemir Erdoğan'ın eşi Ayşen Erdoğan olarak ilan edilmiştir. Bu karışıklık da düzeltilir ve yarışma başlar. Özdemir Erdoğan, başta "dansöz gibi oynayan İtalyan şarkıcısı Aura D'Angelo" ve "hiçbir özelliği olmayan amatörlerin amatörü Fransız Didier Marouani"yi gölgede bırakan bir

performans sergiler ama yalnızca üç puan farkla finale kalamaz ve elenir. "Yüce takdir jürinin olduğu için yapılacak bir şey yoktur".

Aynı yarışmaya şarkı gönderip mutlu sona ulaşamayanlardan ilk harekete geçen Asu Maralman olur. Maralman, yarışmak için başvurduğu iki şarkıyı önlü arkalı tek plakta toplamıştır. "Dile Benden Ne Dilersen" ve "Bana Güzel Bir Şey Söyle" adlı şarkıların ikisi birden Şanar Yurdatapan'ındır ve Türk popunun çok ender gördüğü kadar sağlam ve dokunaklıdır. Ama her ikisi birden, "zengin folk geçmişimiz" ile yoğrulmamıştır ve muhtemelen yalnızca bu nedenle Atina'dakilerin pek umurunda olmamıştır. Ama her iki şarkı, Asu Maralman'a beklediğinden fazlasını verir. Bu plak, çok satmakla kalmaz, şarkıcının önünde farklı bir yol da açar. Asu Maralman, artık hep sıkı bestecilerle çalışacaktır. Yurdatapan'dan sonra Bora Ayanoğlu ve ardından da Selmi Andak ile ortak çalışmalara girecek, Selmi Andak ile olan işbirliğinden mükemmel sonuçlar elde edecektir.

Bunlar olup biterken, Fikret Kızılok yine kimseyi şaşırtmaz ve "Leylim Leylim" ile piyasayı allak bullak eder. Bu plak da peynir ekmek gibi satmaktadır. Sanatçının firması Grafson, bundan duyduğu heyecanı, (bu sefer iki tam sayfa) ilanla paylaşır herkesle: "Grafson - H. Ürgüplü, her plağı ile liste başı olan Fikret Kızılok'a Leylim Leylim için teşekkür eder..." Regal firması da, artık elinden kaçırmış olduğu Ajda Pekkan'ın üçüncü albümünü yayınlar. Şarkıcının ilk iki albümüne girmeyen 45'likler, Odeon'a yapılan diğer plaklarla harmanlanır ve basit bir şekilde "Ajda Pekkan" olarak adlandırılarak piyasaya verilir. Ajda Pekkan artık bambaşka bir yoldadır; işin içine Paris karışmıştır, Philips ile üzerlerinde çok daha fazla düşünülmüş plaklar yapmaktadır. Belki Philips'ten çıkan "Sensiz Yıllarda" ve benzeri şarkılara alışan kulaklardan dolayı, bu albüme giren şarkılara, başta eleştirmenler olmak üzere herkes dudak büker: "Tek tek dinlediğimizde beğenebildiğimiz parçalar, birbiri ardı sıra dinlediğimizde pek bir şey vermiyor şimdi. Tabii bazı noktaları gözönüne almak gerek. Parçalar eski, bazılarının sözleri artık doyurmuyor. Zaman müzik anlayışımıza nice şeyler getirdi. Ve yine zaman, yepyeni bir Ajda Pekkan kazandırdı bize..." Aslında mesele, bir 45'lik ile bir albüm yapmanın farklı şeyler olduğunu anlamamış müzik piyasamız ile ilgilidir. Bu iki formatın birbirine benzemediği, farklı bir niyet ve anlayış ile hazırlanmaları gerektiği kimsenin umurunda değildir. Hemen hemen (kendilerine bağlı olan şarkıcı ve gruplarla birlikte) bütün firmalarımızın 45'lik ve LP arasında gördüğü tek fark, üzerlerine sığdırılabilir şarkı sayısıdır. "45'liklere iki şarkı, LP'lere on ya da on iki şarkı koymak zorunda olduğumuza göre, beş ya da altı plağı olan herkese bir LP de rahat rahat yapabiliriz" diye düşünmektedir herkes. Kimsenin aklına, bir albüm hazırlama işini, daha en başından itibaren farklı bir proje olarak tasarlamak gelmemektedir. Bu düşünce biçimi, 45'lik formatının ortadan çekilip, meydanı yalnızca albümlere

bıraktığı, 80'lerde ve 90'larda da sürecektir. Özellikle 90'lar, bir ya da bilemediniz iki 45'lik (ya da single) olarak yapılsa çok daha iyi edilecek olan yüzlerce albümün arka arkaya piyasayı doldurduğu bir zaman dilimi olur. "Pop patladı" denilerek, binlerce kötü şarkı, bir iki iyi şarkının sırtına yük edilip albümlerin içine doldurulur. Ama daha 70'lerde bile, böyle düşünmeyip başka türlü davrananlar da vardır. Üç Hürel de bunlardan biridir. Üç Hürel, kendi adlarını taşıyan ve 45'liklerini de koydukları ilk albümlerinde yeni şarkılara da yer vermişlerdir. Üstelik, yer verdikleri 45'liklerin kayıtlarını yeniden yaparak, sound ve kayıt kalitesini bozabilecek her türlü unsuru dışarda tutmak istemişlerdir. Eleştirmenler, "Üç Hürel kendini tekrarlıyor" da dese, "parçalar, eski şekilleri ile daha olumluydu" da dese, Hürel kardeşler, bir albümün, bir 45'likler toplamından çok daha fazla, çok daha başka şey demek olduğunun bilinciyle hareket etmiştir.

45'lik alanında süren Fikret Kızılok'un saltanatı, bir süre sonra Yurdaer Doğulu tarafından sona erdirildi. Listelerin yeni fatihi, "Elveda Meyhaneci" adlı şarkısı ile Yurdaer Doğulu'ydu artık. Yeni plakların da ardı arkası gelmiyordu. Rekabetin gittikçe güçlendiği piyasada, aradan sıyrılmak için farklı formüller geliştirilmeye başlanmıştı. Yonca firması da, kendisine bağlı olan dört önemli kişiyi aynı plakta bir araya toplayarak yeni birşeyler yapmaya çalışanlardandı. Ününün doruğundaki Hümeyra; Ali Kocatepe, Bora Ayanoğlu ve Esin Engin gibi genç isimlerle bir araya gelmekten imtina etmemiştir. "Akdeniz Şarkısı" adlı şarkı, "aynı plakta hep beraber söylüyorlar" sloganı ile sürülür piyasaya. Bir süre sonra, Ali Kocatepe'nin çok daha ileri noktalara taşıyacağı, çok şarkıcılı plaklarımızın ilkidir bu. Akdeniz'i, Antalya ve Mersin'li plaklar takip edecek; Ali Kocatepe, her festival ya da etkinlik için özel bir şarkı besteleyecek, özel bir plak yapacaktır. Fransa defterini kapatmışa benzeyen Timur Selçuk da, yeni plağını aşağı yukarı aynı sıralarda sürer piyasaya. "Bugün Yarın Daima" adlı plak, Philips tarafından çıkarılmıştır. Ama piyasayı asıl allak bullak eden plak Ajda Pekkan'dan gelir. Regal'den sonra geçtiği Philips ile, adını iyi şarkıcıya çıkaran birkaç plak yapan Ajda Pekkan, büyük bir hamle içinde olduğu görülen İstanbul Plak'a geçmiştir. "Olanlar Oldu Bana" adlı plak da bu işbirliğinin ilk ürünü olur. Yıllar sonra, Goran Bregoviç'in "benim şarkım" diyeceği, Yugoslav folklorundan alınan bu parçanın üzerine Fikret Şeneş söz yazmıştır. Böylece, piyasanın en çok merak ettiği bir başka konu da aydınlığa kavuşmuş olur. Fikret Şeneş, İstanbul Plak'ta da Ajda Pekkan'ı yalnız bırakmamıştır. Ancak hemen arkasından çıkan "Dert Bende" plağı ile bu işbirliği kesintiye uğrar. İşi hep "hafif"ten alan İstanbul Plak, bünyesine kattığı bütün şarkıcıları kendisine benzetmekte ve çok satmak için her türlü standardı ayaklar altına almaktadır. Bunu Ajda Pekkan'a bile yapabilmiştir. Ne yapacağı çok merakla beklenen bir başka isim olan Barış Manço da "Ölüm Allahın Emri" ile çıkıp gelmiş ve kafalardaki

tüm soru işaretlerini silmiştir. Tıpkı Fikret Kızılok ve Cem Karaca gibi, Barış Manço da Anadolu popun kalelerinden biridir ve her plakla bunu daha da sağlamlaştırmaktadır. "Sevemem Artık" ile gelmiş geçmiş en ses getiren plağına imza atan Ömür Göksel "Ağlıyormuşsun", Ersen, henüz Moğollar ile birleşmeden önceki döneminde tamamladığı "Kozan Dağı", Cem Karaca ve Kardaşlar "Askaros Deresi", Yurdaer Doğulu "Unut Sevme Beni", Tanju Okan "Öyle Sarhoş Olsam ki", Erol Büyükburç "Züleyha", Erkin Koray "Hor Görme Garibi" ve Füsun Önal "Senden Başka" ile büyük gürültü koparmaktayken, gencecik bir isim olan Nilüfer aralarına dalacak ve "Kalbim Bir Pusula" adlı plağı ile ortalığı inletecektir. 1970 yılında, *Hafta Sonu* gazetesinin Altın Ses yarışmasında birinci olan Nilüfer, ilk plağı için neredeyse iki yıl beklemiştir. Kapısının eninde sonunda yarışmada dikkatlerini çektiği birileri tarafından çalınacağını uman Nilüfer evine çekilip beklemeye başlamıştır ama, gelen giden olmadığını görünce iş başa düştü deyip, yarışma sırasında kartını eline tutuşturan Nino Varon'u ziyaret etmeye karar vermiştir. Genç kızı çoktan unutmuş olan Nino Varon, bir deneme kaydı yapmayı kabul eder ve bir sonraki Nilüfer plağının "B" yüzü olacak olan "Neden" adlı şarkıyı söyletir genç kıza. Hem Nino Varon, hem de plak şirketinin sahipleri, bu güçlü ses karşısında oldukça heyecanlanırlar ve hazırdaki "Neden"e aldırmayarak yepyeni bir plak hazırlamaya girişirler. Bir tarafında "Taka Takata", diğer tarafında "Acropolis Adieu" adlı şarkıların Türkçe versiyonlarının bulunduğu plak, kısa bir zamanda hazırlanır ve piyasaya sürülür. Sonuç büyük bir başarıdır. Türk popu, epeydir beklediği genç ve çok güçlü sesli birine bütün kapılarını açmıştır. Bu plak, Türk popu için bir başka açıdan da önem kazanır. "Kalbim Bir Pusula"nın sözlerini Sezen Cumhur Önal yazmıştır ve bu şarkı, söz yazarımızın son yazdığı hit olur. Böylelikle Sezen Cumhur Önal, 1962 yılında başladığı söz yazarlığını, bir on yıl sonra, 1972 yılında nokta koyar gibi olur. Aslında Önal, birtakım denemelere girişip, söz yazacaktır ama, Nilüfer'e yazdığı bu şarkıdan sonra yaptıklarının hiçbiri ses getirmeyecektir.

Suların bir türlü durulmadığı Moğollar'da, tekrar hareketli günler başlamıştır. Grupta, sonu gelmeyen bir kararsızlık var gibidir. Bir iki ay içinde yaşanacak köklü gelişmeler öncesinde Cahit Berkay'ın yaptığı açıklamalar, grubun bir yol ayrımında olduğuna işaret eder: "Bilindiği gibi Anadolu pop; Türk folklor temaları, çalgıları ve şiirleri ile pop müziğin elektronik imkânları ve sistemlerinin birleştirilmesi ile meydana gelen bir stildi. Moğollar, Batı'nın çağdaş müzikçileri ile aynı anlayış paralelinde olarak çalışmalarını geliştirmektedirler. Bu günlerde Batı'da progressive müzik (geliştirici müzik) diye bir akım var. Bu tarzın özelliklerinde; klasik, jazz, pop, rock ve blues stillerinin birleştirilmesi var. Elektronik buluşlar, yine her zaman olduğu gibi önemli bir yeri işgal ediyor. Moğollar'ın bugünkü çalışması, progressive sistem ile Türk folklor müziği sistemlerinin kaynaştırılmasını öngörüyor. Ağrı Dağı Efsanesi,

çalışmalar yaptığımız yeni sistemin ilk olumlu denemeleridir..." "Sistem" ya da "stil"in ne olacağı konuları, kavga gürültü koparılmadan, grubun içinde sessizce halledilememiş olmalı ki, bu açıklamanın üzerinden çok fazla geçmeden, Murat Ses'in gruptan atıldığı haberleri duyuldu. Haberler doğruydu. Aziz Azmet'ten sonra, Moğollar'ı asıl yaratanlardan biri daha eksilmiş, Murat Ses grubun dışında bırakılmıştır. Açıklama yine Cahit Berkay'dan gelir: "Murat'la anlaşamıyorduk. Çoktandır provalara gelmiyordu. Bu durum da tabii ilerlememizi önlüyordu. Değişiklik bizi daha kuvvetli yapacaktır..." Ne yazık ki öyle olmaz. Murat Ses'in grup dışında kalması ile birlikte, Moğollar'ın altın çağı da sona ermiştir. Bundan sonra, tekrar ve yalnızca tekrar vardır. Grup, Murat Ses'in boşluğunu Gökçen Taşkan ile dolduracak, solist olarak da, bir zaman önce birlikte çalışıp kavgalı gürültülü ayrıldıkları Ersen'i seçeceklerdir. Ama Ersen ve Moğollar'ın ayrı plak firmalarına bağlı olması bu işbirliğinin istendiği gibi gerçekleşmesini önleyecek ve bir süre sonra iki taraf "yalnız sahne çalışmaları için birleştiklerini" açıklayacaklardır. Aslında grubun, tam olarak ne yapmak istediği belli değil gibidir. Önce Barış Manço, sonra Selda ile birleşildiği büyük bir tantanayla ilan edilmiş, ancak kısa bir süre sonra ayrılık haberleri duyulmuştur. Şimdi de, daha önce birlikte çalışılmış ve memnun kalınmamış Ersen'e başvurulmaktaydı. Öyle ya da böyle, grubun üzerinde en çok hakkı olan Murat Ses artık yoktu ve Moğollar, onun yokluğunu çok fazla hissedecekti. Murat Ses, çok değil bir iki ay sonra, Mavi Işıklar'ın solisti Nejat Toksoy'un da içinde bulunduğu Ağrı Dağı Efsanesi adlı bir grup kurarak, işe kaldığı yerden devam etmeyi dener. Tam bu sıralarda, Moğollar da Ersen'den vazgeçtiklerini ve Cem Karaca ile birleşeceklerini açıklar. Moğollar'ın kapısını çalmadığı bir Cem Karaca kalmıştır ve şimdi sıra ona gelmiştir. Neyse ki bu sefer her iki taraf da aynı firmaya bağlıdır. Anlı şanlı konserleri, birlikte yapılan ilk plak olan "Obur Dünya" takip eder. Sanki bu beraberlik de pek uzun sürmeyecektir ama, en azından şimdiden, MançoMongol'dan daha işe yarar sonuçlar vermiştir.

Moğollar - Murat Ses tartışmalarını, bir süre sonra, Sayan - Şenay kavgası gölgeler. Artık bütün müzik piyasasının konuşmaya başladığı tek konudur bu. "Sev Kardeşim" ile milyona yakın plak satmış olan Şenay ve firması arasında, ağır bir para pul kavgası başlamıştır. Sayan'ın yetkilileri, Şerif Yüzbaşıoğlu ile "plak başına 1 lira" şartlı bir anlaşma yaptıklarını ama Yüzbaşıoğlu'nun onlardan çok daha fazla para çektiğini söylemekteydi. Şerif Yüzbaşıoğlu ise, Sayan'ın vukuatı bol bir firma olduğunu ve plağın satışlarını özellikle düşük gösterdiklerini iddia etmekteydi: "Sayan, artistlerine doğru rakam gösterseydi; Fikret Kızılok, Barış Manço, Cem Karaca, Moğollar, Erkin Koray, Alpay, Kaygısızlar ve Mavi Işıklar'ı ellerinden kaçırmazlardı..." Sahiden bütün bu dev kadro, bir zamanlar Sayan'ın kanatları altındaydı ve şimdi her biri başka bir yere dağılmıştı. Şimdi de sıra Şe-

nay'daydı. Şenay da, Sayan'ı terk edip Coşkun'a geçecekti. Şenay, ayağının tozuyla, en az "Sev Kardeşim" kadar büyük bir plak olacak olan "Hayat Bayram Olsa"yı yapacaktır yeni firmasına. Bu şarkı, "Sev Kardeşim"i bile gölgede bırakacaktır. Ama hemen değil. Bunun için, "Karaoğlan"ın herkesin umudu haline gelmesi ve meydanları doldurması gerekecektir. Birkaç yıl içinde bu olacak ve "Hayat Bayram Olsa", seçim alanlarının marşı haline gelecektir.

"Tezgâhtarlıktan film yıldızlığına geçen Ceyda Karahan, 9 ayda 21 film" çevirir; Türk müziği listelerinde "O Ağacın Altı" adlı şarkı kasırga gibi eser ve aynı anda, başta Zeki Müren, Behiye Aksoy, Mustafa Sağyaşar ve Neşe Karaböcek olmak üzere hemen hemen herkes tarafından söylenir; Hümeyra, "mutluluğu onunla tattım" dediği Mithat Bigat ile evlenir; Mavi Işıklar'dan ayrılan Cihat Günaydın, kendi adını verdiği bir grup kurar ve solist olarak Altın Mikrofon'un finalistlerinden biri olan Muzaffer Uludağ ile çalışmaya başlar; *Hey*'in "yılın genç kızı" yarışmasında birinci olan Selma Kaya, katıldığı "World Teenprincess '72" yarışmasında "jüri özel ödülü" alır ve Hey Gençlik Klübü üyelerinin bir bölümü, kendi aralarında "Pavlonya Radyo İstek Grubu" adıyla bir alt gençlik grubu oluştururken, Barış Manço "Kalk Gidelim Küheylan", Fikret Kızılok "Köroğlu Dağları", Alpay "Can Karagözlüm" ve Ajda Pekkan "Kimler Geldi Kimler Geçti" ile ortalığı bir kere daha sallamak üzere geleceklerdir.

Kocası Vedat Yıldırımbora'nın besteleri ile müzik yaşamının en pırıltılı günlerini yaşayan Mine Koşan, yalnızca kendisine eşlik edecek olan ve Mustafa Sayan, Mehmet Şenyaylar, Burhan Tonguç, Biricik ve Arto Tunç'tan oluşan Metronom adlı bir grup kurar; Atilla Özdemiroğlu ve Füsun Önal, "önümüzdeki yıllarda bizi mutluluk bekliyor" diyerek birlikte olduklarını açıklar; Sevil ve Vural ikilisi, yanlarına Ayla Oranlı'yı da alıp Sevil - Vural - Ayla halini alır; Alpay ve Üç Hürel, "sahnede ve Alpay'ın plaklarında geçerli olacak" bir işbirliği yapacaklarını açıklar; Erol Büyükburç ve grubu 6 Elçi, Londra'nın en önemli mekânlarından Palladium'da iki konser verir; "bir zamanlar genç kızları peşinden koşturan ünlü şarkıcı Özkan Kaymak, sekiz yıl sonra yeniden müziğe" döner ve Who'nun "rock opera"sı "Tommy" Londra'da büyük bir başarı kazanırken, Nilüfer, ikinci plağı "Dünya Dönüyor" ile başarısını sürdürerek, genç isimlere şans verilmesi konusunda plak firmalarına örnek olacaktır. Firmaların, en azından bir bölümü böyle yapacak ve bu kapıdan geçenlerden biri de İlhan İrem olacaktır.

Babylone Babylone

Yeni bir yıl, Fikret Kızılok'un yeni bir plağı ile başlar. Ama bu sefer durum bir parça daha farklıdır. "Köroğlu Dağları", Kızılok'un "10. sanat yılının altın plağı"dır. Son üç yılı en tepede geçirmiş olan Fikret Kızılok, tam on yılı arkasında

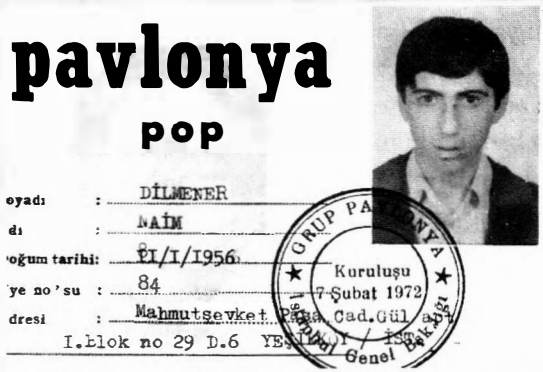
Pavlonya Radyo İstek Grubu

Radyoların "dinleyici istekleri" programları her zaman en çok ilgi toplayan programlar olmuştur. Eskiden de öyleydi, şimdi de öyle. Sevdikleri şarkıların çalınması için talepte bulunanların büyük bir kısmı, şarkının kendisinden çok, adlarının radyodan anons edilmesinin peşindedir. Şimdikiler biraz daha şanslı. İsimlerini anons ettirecekleri daha çok radyoları var ve bu isteklerini, başta e - mail, cep telefonu, faks... olmak üzere elli türlü yolla dile getirebiliyorlar. 60 ve 70'li yılların "istekçi"lerinin elinde yalnızca posta imkânı vardı. Ya mektup yazarlardı ya da posta kartı. Açık (zarfsız) gidiyor olma dezavantajına rağmen, genellikle bu ikincisi daha çok kullanılırdı. Her hafta, her programda isminizi geçirtmek kolay bir şey değildi. Bunun için sürekli olarak kart ya da mektup göndermek gerekmekteydi ve istek sayısı arttıkça da para hesabı yapıp, "açık maçık" demeden, posta kartına başvurmak daha mecburi bir hale gelirdi.

Bu alanda da, resmen "star" isimler vardı. Bu alanın meraklısı olan herkes birbirini "ismen" tanırdı. "Pavlonya İstek Grubu", bu ismen tanıma işini bir adım daha ileri götürüp, bu kişileri bir araya getirmek üzere kurulmuştu. Yüzyüze gelinecek, tanışılacak, radyolardan, şarkılardan ve müzikten konuşulacaktı. Bir kısım insan için, Pavlonya içinde geçen zamanları, hayatlarının en güzel günlerinden sayılır.

Kurbağalıdere'den Behiç Günalan, Doğancılar'dan Meral ve Pınar Örmeci, Fındıkzade'den Feryal Eredenk, Erkin Okçuoğlu, Paşabahçe'den Güngör Sarıoğlu, Trabzon'dan Nadir Eti, Karadeniz Ereğlisi'nden Hasan Aşan, Bursa'dan Emel Bozacı, Süheyla Karagülle, Aydın'dan Mehmet Özçakır, Bandırma'dan Süheyla Aksünger, Tatvan'dan Mehmet Ali Erdoğan, Urfa'dan Ulvi Kırelli, Metin Tığlıoğlu, Mardin'den Murat ve Keder Elemin, Naim ve Selda Dilmener... ve adını sayamayacağımız yüzlerce kişi daha, bu "istek" hattının üzerinde çok heyecanlı günler yaşadı.

Hasan Aşan, Pavlonya'ya "83 numara ile üye" olduğunu, *Hey* dergisine ilan vererek duyurmuş. Grubun 84 nolu üyesi de aşağıda zaten. Elde var iki.



bırakmıştır bile. Fikret Kızılok kadar eski olan Şanar Yurdatapan ve Atilla Özdemiroğlu'nun birlikte kurduğu Şat firmasının faaliyetleri de hızlanmak üzeredir. İki müzisyen, kurdukları bu firma ile, bir yandan bilinen isimlere kendi süzgeçlerinden geçirdikleri plaklar yapacak, bir yandan da amatörleri kollayacak ve tecrübelerini onların emrine amade edeceklerdir. Bu durum, gazete ve dergilere verilen ilanlarla duyurulur: "Türkiye'nin tek müzik yapım firması Şat; bir plağın tüm hazırlığını üstleniyor, amatörler için ücretle plak doldurma olanağı veriyor..." Kendine güvenen, şansını denemek isteyen, firmaların kapısın-

dan çevrilen herkes, bu imkânla yollara düşebilecek ve işi bir kenarından tutmaya başlayabilecekti. Zaman, hem firmanın hem de amatör müzisyenlerin lehine işledi; Şat giderek güçlendi ve firmasının kapısını tıklatan amatörlerin bir bölümü, daha sonradan, ücret ödemeden, aksine kendilerine ücret ödenerek plak yapabilir hale geldiler. Ancak daha işin hemen başlarında ciddi bir sürtüşme de yaşandı. Şat ile birlikte çalışmayı kabul eden İstanbul Gelişim, stüdyoya girip çaldığı şarkıların İstanbul Gelişim adıyla değil de, Dün Bugün Yarın adıyla yayınlanmasına itiraz edince eski dostların arası açılmış oldu. Selçuk Başar, Atilla Özdemiroğlu ve Şanar Yurdatapan'ı, kendilerini basamak olarak kullanıp ün peşinde koşmakla suçladı: "Şanar ve Atilla, Şat Yapım'ı kurdukları zaman, İstanbul Gelişim Orkestrası olarak plak çalışmalarına katılmaya karar verdik. Şartımız ise yapılan kaliteli plaklara orkestramızın imzasının atılması idi. Fakat verdikleri sözü yerine getirmeyerek eski orkestraları Dün Bugün Yarın'ın imzasını atmaya başladılar. İtirazlarımıza rağmen durum devam etti... Bu bir taktik, bir ticari yatırımdı. Bizim yaptığımız plaklarla eski orkestralarının adını duyuracak, tekrar üne erişeceklerdi. Böylece Dün Bugün Yarın orkestrasını tekrar kurdukları zaman kendilerine bol ve rahat iş sahaları bulabileceklerdi. Taktiklerinde kısmen başarılı olduklarını söyleyebilirim." Oldukça ilginç bir durum vardı ortada. Her üç müzisyenin desteği ile kurulmuş İstanbul Gelişim, bir zaman sonra ikiye bölünmüş ve Şanar Yurdatapan ile Atilla Özdemiroğlu ayrılıp kendilerine Dün Bugün Yarın adını uygun görerek yeni bir grup kurmuşlardı. Ancak Şat Yapım'ın kuruluşu ile birlikte, fiilen dağılmak zorunda kalan bu grubun ismi, kurucuları tarafından canlı tutulmak istenmiş ve bu uğurda da, muhtemelen *yabancı* kabul edilmeyen İstanbul Gelişim'in feda edilmesinden çekinilmemişti. Ancak fazlaca geniş davranmak olarak adlandırılabilecek bu tavır, kısa bir süre sonra Selçuk Başar'ın sesini yükseltmesine sebep olmuştu. Müzik piyasası, Selçuk Başar'ın çıkışı ile birlikte bir başka gerçeği de öğrenmiş oldu. Uzun bir süredir kim oldukları merak edilen Kim Bunlar adlı grubun da aslında İstanbul Gelişim'den başkası olmadığını söylüyordu Selçuk Başar ve ekliyordu: "Yarın, öbür gün, Kim Bunlar? da Dün Bugün Yarın'dır denmesin diye söylüyorum bunu..." Bu suçlamalara, çok kısa bir süre sonra, Şanar Yurdatapan ve Atilla Özdemiroğlu birlikte cevap verdiler: "Her şeyi önceden açıkça konuşmuş olduğumuz halde bizi sanat hırsızlığı ile suçlamanı... hayretle, üzüntüyle karşıladık. Bize bir kastın olabileceği aklımızdan geçmiyor, minik yavrumuz Şat Yapım'ı madden ve manen batırmak isteyeceğine de ihtimal vermiyoruz. Geriye unutmak ve yanılmak (veya yanıltmak) ihtimalleri kalıyor. Bu suçlamalarınız hepimizin sorunu olan Denetleme Kurulu ile elele verdiğimiz mücadeleye gölge düşürmeye yaradı yalnızca. Oysa sorumluluklarının bilincinde sanatçılar olarak yanyana, gönül gönüle çalışmalıyız. Bizi bekleyen önemli görevler var. Belki kızgın ama küskün değiliz, hele düşman hiç değiliz.

Yanlış hükümlerin düzeleceğine inanıyoruz. Dün Bugün Yarın'ın kapıları tüm müzisyenlere olduğu gibi sana ve İstanbul Gelişim'e de ardına kadar açıktır..." "Sen" diye başlayıp "siz" diye devam eden ve sonra tekrar "sen" ile sona erdirilen bu mektup, Selçuk Başar'ı haklı çıkarır gibidir. "İstanbul Gelişim olarak yaptıklarımı, kendi grupları olan Dün Bugün Yarın'a mal ettiler" demekteydi Selçuk Başar ve bu mektup da, bunun böyle olmadığını söylememektedir. Aksine; "her şeyi önceden *açıkça* konuşmuş olduğumuz halde..." denilerek, bunun zaten böyle olacağını Selçuk Başar'ın da bildiğini söylemeye çalışmaktadır Şat Yapım. Belli ki, Dün Bugün Yarın, kadrosu belli ve devamlı bir orkestradan çok bir proje olarak düşünülmüştür. Şanar Yurdatapan ve Atilla Özdemiroğlu'nun son sözleri de bu görüşü desteklemektedir: "Dün Bugün Yarın'ın kapıları tüm müzisyenlere... açıktır." Yani canı her çeken, stüdyoya girip içinden geçtiğince çalacak ya da söyleyecek ve bu yapılanlar ortak "Dün Bugün Yarın" adıyla yayınlanacaktır. Selçuk Başar ve grubu bunu bilerek stüdyoya girmiş ama her ne olmuşsa olmuş, bunun böyle olduğu bilmezden gelinerek gürültü koparmaya çalışılmış ve bu da başarılmıştır.

Timur Selçuk'un yeni kurduğu orkestrası ile yaptığı ilk plak olan "Sıla Güneşi"nin listelerin tepesine kurulduğu sıralarda, Fikret Kızılok'un "Köroğlu Dağları" ile birlikte Barış Manço'nun "Kalk Gidelim Küheylan" adlı plağı da sürülür piyasaya. Mücadelenin; eleştirmenlerin, "girişiyle bir Fikret Kızılok yapıtı olduğunu hemen belirleyen ama giderek vasat bir oyun havası niteliğine bürünen" bir şarkı şeklinde tanımladıkları "Köroğlu Dağları" ile "Jethro Tull'vari bir flüt üfleyişi ile" başladığının altı çizilen "Kalk Gidelim Küheylan" arasında yaşanacağı sanılırken, kısa bir zaman içerisinde, diğer büyük isimler de kervana katılır. "Daha hissederek, daha teknik bir gırtlakla söylemek gibi bazı özelliklere kavuşmuş" olan Selda, "Zalim Sevgililer Bu Sözüm Size" adlı şarkısını söylemeye başlamışken, Cem Karaca da, "gelişme, söz ve balans yönünden bir hayli yüklü ve değerli" olarak kabul gören "Obur Dünya"yı, Alpay da, "senelerdir kesintisiz devam eden Altın Plak zincirinin son halkası" olduğu söylenen "Can Karagözlüm"ü sermişti önümüze. Cem Karaca'nın "Obur Dünya"sı, özellikle "Koca Mustafa Kemal'i yedin yine doymadın mı?" dizesi ile epeyce geniş bir kesimi mest edip, 90'lı yılların starlarından Çelik'e eşsiz bir miras olarak kalacaktı. Herkes yılın ilk yarısı bu şarkılarla geçecek diye umar ve beklerken, Şenay'ın sürprizi ile bir anda şaşkına döndü. "Sev Kardeşim" ile bir önceki yıl ortalığı allak bullak etmiş olan Şenay, Sayan'dan ayrılıp Coşkun'a geçmiş ve yeni firmasına "Hayat Bayram Olsa" adlı plağı yapmıştı. Listelerin tepesinde artık bu plak vardı. Araya başka plaklar, başka isimler girse bile, yayıp durduğu iyimserlik nedeni ile, bu şarkı, uzun bir süre herkesin baş tacı olmayı sürdürecek ve sonunda da Ecevit'in önderliğindeki hareketin marşı haline gelecekti.

Eskisi - yenisi, genci - tecrübelisi plak yapıp durmaktadır ama, TRT Merkez Denetleme Kurulu'nun varlığı hâlâ herkesin önündeki en büyük engeldir. Kurul, yaptığı son üç toplantıda, denetlenmek üzere kendisine gönderilen toplam 60 şarkının yalnızca 12 tanesini yayınlanmaya değer bulmuş, diğerlerine kapıları kapatmıştır. Aralarında Timur Selçuk'un "Kadın Kadın", Ersen'in "Kozan Dağı", Erol Büyükburç'un "Züleyha" ve Gönül Akkor'un "Kerem İle Aslı Gibi"sinin de bulunduğu birbir emek ve umutla yapılmış tam 48 şarkı sınıfta bırakılmıştır. Üstelik, bu sefer iş daha vahimdir. TRT, aldığı yeni bir kararla, denetimden geçmemiş parçalara televizyonun da yolunu kapamıştır. Yani kurulun uygun görmediği şarkılar hem radyoda, hem de televizyonda çalınamayacaktır. Sıfırcıların uygun görmediği şarkıların yüzüne televizyonun da kapıları kapanmıştır artık.

Ancak çoğu müzisyen ve firma, bütün bu olumsuz şartlara rağmen yeni girişimlerde bulunmak ve deneysel bazı çalışmalara girişmekten kaçınmaz. Bir tek şarkısı TRT mikrofonlarından yayınlanmamış olan Orhan Gencebay'ın milyonlarca plak satabiliyor olması herkesi umutlandırmaya devam etmektedir. Yenilikçi firmaların başında gelen Ergin Bener'in Yonca'sı, Yurdaer Doğulu'nun çok satan "Elveda Meyhaneci" plağından aldığı cesaretle, bir dizi enstrümantal plak yayınlar. Onno Tunç'un başını çektiği ve adına Onno & Company adı verilmiş grup "The Bracelet (Hoş Bilezik)", Esin Engin'in önderliğindeki The E. E. Orchestra da "Turkish Holiday (Fındığım)" ile şanslarını denerler. Hem firmanın hem de müzisyenlerin gayesi, elbette Yurdaer Doğulu'nun baş köşeye kurulduğu bir alandan pay kapmaktır. Ama bir başka amaç da yurtdışına açılmaktır. "Batılı bir biçime sokulmuş bizden melodiler" ile dışarıya açılma imkânı aranması Türk popunun içinde yer alan herkesin hayallerini her zaman süslemiş bir düşünceydi ve şimdi de Yonca, çok umut bağladığı iki müzisyenin, gerçekten çok emek verdikleri iki plağı ile bu yolu bir daha denemek üzereydi.

Aynı sıralarda, Özdemir Erdoğan da, nihayet hayallerindeki albümü yayınlayabildi. Sanatçının, üzerinde epey bir süredir çalıştığı bilinen albüm, oldukça deneysel bir çalışmaydı ve Türk müziği ile halk müziğinin bilinen şarkılarını bambaşka bir şekle sokmayı amaçlamaktaydı. "Sivrisinek Saz ve Caz Topluluğu, Solist: Özdemir Erdoğan" adlı bu albüm, Özdemir Erdoğan'ın, bütün 80'ler ve 90'larda peşinde olacağı, giderek geliştireceği bir formülün ilk ürünüydü. Sanatçı, çok popüler melodi ya da deyişlerden bambaşka bir bileşim elde etmek için canını dişine takmıştı. "Elveda Meyhaneci", "Koca Dünya", "Nasıl Geçti Habersiz" gibi herkesin ağzında olan şarkılara yeni bir kılık biçilmişti artık. Bütün deneysel işlerde olduğu gibi, bu çalışmada da beklenen elde edilmedi. Albüm satmadı ve Özdemir Erdoğan, bu tür çalışmaları, kendi firmasını kuracağı 70'li yılların sonuna kadar erteledi.

Denemekten yorulmayan bir başka isim de Ajda Pekkan'dı. Gelen haberlere bakılırsa, şarkıcının sonu gelmez Paris yolculuklarından dişe dokunur bir sonuç alınacak gibi gözükmekteydi. Ajda Pekkan, Fransa'nın ünlü söz yazarı Etienne Roda Gil ve Fransa'ya yerleşmiş bulunan Amerikalı müzisyen Mort Shuman ile birlikte, yeni bir plak için sıkı bir şekilde çalışmaya başlamıştı. Bu iki ismi Ajda Pekkan'ın etrafına topladığına bakılırsa, Philips de bu sefer sonuçtan umutluydu. Hem söz yazarı hem de besteci, Ajda Pekkan ile çalışmaktan memnun olduklarını söylüyor ve böyle bir karar verdikleri için isabetli davrandıklarını ekliyorlardı. Plağın birinci yüzünde "ritmik" olduğu söylenen "Babylone Babylone", arka yüzünde ise "tango türünde bir yapıt olup, uzak diyarlardan gelen bir denizcinin öyküsünü" anlatan "Viens Pleurer Dans Mon Coeur" adlı şarkılar bulunacaktı. Şarkıcımız, uzak diyarlardan gelen denizcinin öyküsünü seslendirirken de soyadındaki bir harften olacaktı. Pekkan soyadında yer alan çift "K" Philips'e göre herkese zor gelecekti ve bu nedenle starımızın ismi Ajda Pekan olarak kullanılacaktı. Timur Selçuk'u "Timour", Tülay German'ı "Toulai" yapanlar, bu sefer bir parça insaflı davranmış ve nerdeyse ismi olduğu gibi bırakmışlardı. Ancak Ajda Pekkan, "Babylone..."dan önce burada "Kimler Geldi Kimler Geçti" bombasını patlatır. Şarkıcının İstanbul'a yaptığı yeni plak Orhan Gencebay'ın ünlü şarkısı "Kaderimin Oyunu"dur. Eleştirmenlerin "dantela gibi işlenen aranjmanla kaliteye doğru şekil değiştiren..." şeklindeki yorumlarla Orhan Gencebay'ı küçümseyip, Ajda Pekkan'ı yücelttikleri bu şarkının arka yüzünde de, Sol Raye'in "If We Were Free" adlı şarkısının Türkçe versiyonu olarak "Kimler Geldi Kimler Geçti" yer almaktadır. Plak ilk çıktığında, şüphesiz ön yüzünde yer alan şarkı nedeniyle ilgi topladı. Ancak arka yüzde yer alan "Kimler Geldi Kimler Geçti", son derece yavaş, son derece sessiz bir şekilde gönüllere yerleşmeye başladı. Fikret Şeneş tarafından yazıldığı sıralarda Ayten Alpman'ın plak yapmak istediği bu şarkı, zaman içinde Türk popunun en büyük hitlerinden biri haline geldi ve şarkıyı bir plağın ancak "B" yüzüne layık görenleri utandırdı.

"Kimler Geldi Kimler Geçti" fırtınalar estirmekteyken "Birleşsin Bütün Eller" diyen, henüz on dokuz yaşındaki gencecik bir isim girer hayatımıza. 1954 Bursa doğumlu İlhan İrem, hemen ilk plağı ile dikkatleri üzerine çeker. Son derece naif ve duyarlı dizelerle örülü şarkısı, Anadolu popun artık kanıksandığı ve inişe geçtiği bir döneme denk gelir. Erol Büyükburç yaşını başını aldığı için "genç kızların sevgilisi" ünvanı boştaydı ve hem basının hem de genç kızların aklını en çok kurcalayan konuların başında, bu ünvana layık birini bulup altına oturtmak gelmekteydi. İlhan İrem, bir zamandır herkesin aradığı özelliklere sahip biriydi ve anında kalplere girdi. Hem genç hem yakışıklıydı. Üstelik cesurdu da. Elinde gitarı ile Bursa'dan kalkıp yollara düşmüş ve "benim kendi şarkılarım var" deyip plakçıların kapısını çalmıştı. Bir şarkıcıdan, kendi şarkı-

larını yazmasının beklenmediği günlerdi ve genç şarkıcının bu niyeti plakçıların kafasını karıştırmaktan başka işe yaramadı. Ama gençlere verdiği fırsatlar ile tanınan Diskotür, İlhan İrem'e bir şans tanımış ve "Birleşsin Bütün Eller"i yayınlamıştı işte. "Bilinen şarkılar yerine bir şeyler yaratmak, sözüyle müziğiyle bana ait eserler söyleme arzusu sarmıştı bütün benliğimi. Babadan kalma şairlikle yazdığım şiirler güzel oluyordu, fakat bestelerimin sonu hep fiyaskoydu. Bir akşam, barışı, özgürlüğü, sevgiyi, mutluluğu karıştırıp bir kokteyl yaptım, adını da Birleşsin Bütün Eller koydum bu kokteylin. Bu benim için bir dönüş noktası oldu" demekteydi İlhan İrem, ama her şey, bu şarkının plak olarak yayınlanması ile başlamış oluyordu. İlhan İrem, bir daha hiç çıkmamak üzere, 1973 yılının bahar ayları ile birlikte hayatımıza girmişti artık. Şarkıcı, ilk zamanlar kendisini çok yalnız hissedip Evrim 5 adlı grup ile birleşecek ancak daha sonra yalnız başına yola devam etme gücünü kendinde bulacaktı.

Aynı sıralarda, bir ilginç plak da Philips'ten gelir. Dışarda, Philips'in onuncu yıl kutlamalarına binaen yapılmış ve başını Enrico Macias'ın çektiği kalabalık bir kadroya okutulmuş "Auntie" adlı şarkının Türkçe versiyonu için, Tanju Okan, Modern Folk Üçlüsü ve Nilüfer bir araya getirilmişti. Birden fazla starı bir araya getirmek, Türk popunda rastlanmadık bir durum değildi ama pek fazla başvurulmuş bir yol olduğu da söylenemezdi. "Kalbim Bir Pusula" adlı ilk plağı ile adını herkese ezberletmiş olan Nilüfer, "CBS şirketinin", Modern Folk Üçlüsü ise "Polydor şirketinin" özel izni ile Philips'in kendi sanatçısı Tanju Okan'ın yanına katılmışlardı. "Auntie"nin Türkçe versiyonu "Arkadaş Dur Bekle"nin sözleri, sonradan Çiğdem Talu olarak Türk popuna adını yazdıracak gencecik bir isim olan Çiğdem tarafından yazılmıştı. Arka yüze konan, Michel Fugain'in çok popüler şarkısı "Une Belle Histoire"ın Türkçesi olan "Kim Ayırdı Sevenleri" şarkısının sözlerinin altında Tuğrul Dağcı imzası yer almaktaydı ve bu isim bir anda herkesin kafasını karıştırdı. Herkes birbirine Tuğrul Dağcı'nın kim olduğunu sormaktaydı. Bu muamma hiçbir zaman tamı olarak çözülemedi ama, bir yıl kadar sonra bazı söylentiler bir parça netlik kazandı. 1974 yılında düzenlenecek olan "Toplu İğne Yarışması"nda Nilüfer, altında Tuğrul Dağcı imzası olan "Al Beni Çal Beni" ile yarışıp dereceye girecek ve "kim bu Tuğrul Dağcı?" sorusu daha yüksek sesle sorulmaya başlanacaktı. Bunun cevabı hiçbir zaman resmî olarak verilmeyecek ancak bu ismin, Şanar ve Oktay Yurdatapan kardeşler tarafından, birlikte yazılmış şarkıların altına yazdıkları takma bir isim olduğunu müzik piyasası artık biliyor olacaktı. "Arkadaş Dur Bekle" ile devlerin desteğini arkasına almış olan Nilüfer, ikinci plağını da çıkartmıştı bu arada. CBS stüdyolarında ilk sınandığı şarkı olan "Neden?"in arka yüzde yer aldığı bu plak, "Dünya Dönüyor" adını taşımaktaydı ve Nilüfer hakkında epeydir yapılmakta olan "tek plaklık şarkıcı" spekülasyonlarını da sonsuza kadar yok edecekti. Yılların sesi Ayten Alpman da, şarkıcılık yaşamında altın bir sayfa daha

açmak üzereydi. 1971 yılında "Bir Başkadır Benim Memleketim"i, geçen yıl da "Ben Yürürüm Yana Yana"yı yapmış ve her ikisinden de dişe dokunur bir sonuç elde edememiş olan şarkıcı, bir iki ay önce yapılmış olan SanRemo Festivali'nde üçüncü olan Milva'nın "Da Troppo Tempo" adlı şarkısını almış ve "Tek Başına" haline getirmişti. Gerçekten yeni bir dönem başlıyordu Ayten Alpman için. 50'li yıllardan beri şarkı söylemekte olan bu dev isim, bu plak ile bütün müzik yaşamı boyunca görmediği çapta bir ilgi görmeye başlayacaktı. Önce "Tek Başına" herkesin diline yerleşecek, bir yıl sonra da ilk yapıldığında kimselerin yüzüne bakmadığı "Memleketim" (şarkının adı artık kısalmış olacaktı), Kıbrıs ile ilgili gelişmeler nedeniyle her an her yerde çalınıyor olacaktı.

Fikret Hakan, ilk plağı "Cemo"yu yapar; Hümeyra'nın, "karnı sivri ve öne doğru çıkık olduğu için erkek çocuk" doğuracağı söylenir; "Muvaffak Falay'ın grubu Sevda'nın eski bateristi Okay Temiz, İsveç'te kurduğu grubu Music For Xaba ile" İstanbul'a gelip konserler verir; Barış Manço, Ankara'da, Gülhane Askerî Hastanesi'nde "bir fistül ameliyatı" geçirir; ille de bir arada yaşamakta ısrarlı on kişilik Alagöz ailesi, "212 m^2'lik eve sığmıyoruz" şeklinde beyanatlar verir; Gökben, "herkes bana Ajda Pekkan taklitçisi diyor, şöhretli bir ismin taklitçisi olmak ondan öteye gidememek demektir, oysa ben daha büyük işler başarmak için çalışıyorum" der ve herkesi gülümsetir; Rıfat Öncel, "pop - folk türünde yeni bir aşama" olduğunu iddia ettiği "Zeynebim" adlı plağını yayınlar ve Gar Gazinosu'nda çalışmaya başlayan Erkut Taçkın "Gar tipi gür bıyık" bıraktığını söyler ve sebebini "oralarda bıyıksız adam gördüler mi erkek demiyorlar, hele bir de şarkıcıysan eğer..." şeklinde açıklarken, Ayla Algan, ikincilik elde ederek döndüğü Altın Orfe'den sonra Apollonia'da da yarışmak için hazırlanmaya başlamıştır. Ergüder Yoldaş'ın "To Be Or Not To Be" adlı şarkısıyla yarışmaya gidecektir sanatçı. Şarkının, 85 kişilik orkestraya göre aranjmanını da bizzat yapan Ergüder Yoldaş, "parçam en kötü ihtimalle yurdumuza ikincilik kazandıracak" demektedir.

Daha yaşarken bir efsane haline gelmiş olan Aşık Veysel aramızdan ayrılır; Aşık Veysel'in ölüm haberini ilk alanlardan olan Fikret Kızılok, "ben bu sazın tellerine artık dokunamam" deyip sazını kırar; Selda, Almanya, Hollanda ve Belçika'yı kapsayan bir turneye çıkar; sonradan gözbebeğimiz haline gelecek olan Anne Marie David bu yılki Eurovision'u "Tu Te Reconnaitras" adlı şarkısı ile kazanır; Beyaz Kelebekler'in solisti Ülkü Üst, Kelebek Ülkü adıyla solo çalışmaya başlar ve "İn misin Cin misin?" adlı plağı yapar; Ayla Dikmen, Arif Sağ yönetiminde alaturka plaklar yapacağını açıklar; Sayan'ın elinde kalmış az sayıda isimden biri olan Dönüşüm, "Hekimoğlu" adlı plağı piyasaya sürer ve *Milliyet*'in düzenlediği ve kesintisiz bir şekilde yıllardır sürmekte olup artık "Türkiye Liselerarası Müzik ve Halk Oyunları Yarışması" adını alan yarışmayı bu yıl İstanbul Erkek Lisesi ve İzmir Koleji olmak üzere iki okul birden kazanırken,

Kervan Plak'ın kolları altında yeni bir altın dönem yaşayan Semiramis Pekkan stüdyoya girecek ve Atilla Özdemiroğlu'nun mandolini ile Orhan Gencebay'ın bağlaması eşliğinde "Çöpçatan"ı kaydedecektir. Stereo olarak kaydedilen bu plakta Gencebay, yıllar sonra ilk defa bağlama çalmaktadır.

Gel Mario, Katerina Sen de Gel

Bulgaristan'ın "sahil şehri" Slançev Briag'da düzenlenen 9. Altın Orfe Yarışması'nda ikinci olan Ayla Algan, bu yarışmadan döner dönmez, Atina'daki Apollonia Festivali için hazırlıklara başlar. 13 - 14 - 15 Temmuz tarihlerinde yapılacak festivalde seslendirilecek şarkısı "To Be Or Not To Be" konusunda çok iddialı olan ve bu şarkıyı "muhakkak Shirley Bassey de plak yapmak isteyecektir" diyen Ergüder Yoldaş'ın Ayla Algan hakkındaki fikirleri de oldukça olumludur: "Yakın zamana kadar Ayla Algan'ı sıradan bir şarkıcı zannederdim. Bir iş nedeniyle karşı karşıya gelip konuştuğumuzda, bayağı bilinçli bir kişi olduğu dikkatimi çekti. Çalışmalarımızda ise, kendisinden son derece memnun kaldım. Notayı yazıp veriyordum, o da, evinde kendi kendine çalışıyordu. Tam solistlik şarkıcı olduğunu anladım. Ses genişliği, duyarak okuması da eksiksiz. Bu nedenle parçamı kendisine vermeye karar verdim..." Ancak ne bu şarkıcı - besteci uyumu, ne şarkıya duyulan güven hiçbir işe yaramaz ve Ayla Algan, daha yarışmanın hemen başında 23. olarak elenir. Gazetecilerimiz, memlekete döndüklerinde, Ayla Algan'ın elenmesinde, "ses düzeninin yetersizliğinin rol oynadığını" söylerler. Ses düzeninin yetersizliği, Kanadalı Julie Arel'i engelleyememiştir ama. Şarkıcı "Kamuraska" adlı şarkısıyla birinci olmuştur.

Yılın ikinci yarısının en önemli olaylarından biri de, Ali Kocatepe'nin kurduğu 1 Numara adlı firmanın çok parlak bir başlangıç yapmasıdır. Kocatepe, Nilüfer, Esin Engin, Füsun Önal, Ertan Anapa ve Gökben'i yanına katmış ve "Akdeniz Çocukları" adlı plağı çıkarmıştı. Türk popunun "en bol yıldızlı" plağıydı bu. İlk defa bu sayıda şarkıcı, bir plak için bir araya gelmekteydi. Bu plak, Kocatepe'nin, daha sonra bir yıldız mertebesine çıkaracağı Gökben ile de ilk çalışmasıydı. Bu plaktan sonra Ali Kocatepe, kendi seçtiği şarkılara, çoğunlukla kendisi söz yazacak ve yıllardır boşa kürek sallamış Gökben'i, yıldız isimler arasına katmayı becerecekti. Hem çok sayıda ismin bir araya gelmesi, hem de şarkının bizzat kendisinin çok güzel ve keyifli olması nedeniyle, "Akdeniz Çocukları" bir çırpıda zirveye yerleşti. Ecevit'in, memleketin her yanında estirmeyi becerdiği umut rüzgârları bu şarkıya bile sızmış, "gel Mario, Katerina sen de gel" dizesi havalarda uçuşmuş, şarkı herkesin ağzına yapışıp kalmıştı. 1 Numara çok parlak bir giriş yapmıştı piyasaya ve bundan sonrası, artık biraz daha kolaydı. Ali Kocatepe, başarının coşkusuyla işe gi-

rişmiş ve çok kısa bir zaman içerisinde birbirinden renkli plakları arka arkaya piyasaya sürmüştü.

Son derece hareketli 45'lik piyasamıza rağmen, neredeyse yaprak kıpırdamayan longplay alanında da bir kıpırdanma başlamış gibiydi. 1973 yılının ikinci yarısında, daha önce görülmemiş miktarda albüm yayınlanır. Açılışı İstanbul Gelişim yapar ve ilk albümünü çıkarır. "Nihayet" adı verilen bu albümde İstanbul Gelişim, Chicago, Blood Sweat And Tears, Sergio Mendes ve benzeri topluluklardan seçtiği şarkıları "kendince" çalıp söylemiştir. Kurulduğu sırada, Türk popu için yapacağını söylediği şeyler yüzünden herkesi çok heyecanlandırmış olan grup, uzun zamandır hazırlandıkları bilinen ilk albümlerinde Türkçe söylememeyi seçmiş ve kendisine uluslararası bir repertuar oluşturmuştur. Grup, kurulmasından kısa bir zaman sonra, Selçuk Başar'ın bir tarafa, Atilla Özdemiroğlu ve Şanar Yurdatapan'ın bir başka tarafa yürümek istemesi nedeniyle ikiye bölünmüş, ardından da, Şat Yapım ile ortaklaşa girıştiği bir takım projelerde kavga ve gürültü eksik olmadığı için epeyce güç kaybına uğramıştı. Bütün bunlar, İstanbul Gelişim'in, Türk popu için bir umut olarak görülme ihtimalini zaten zayıflatmıştı. Bu albüm, hâlâ umut var diyenleri tamamen utandırdı. İstanbul Gelişim, artık başka yerlerde, başka alanlarda gezinmekteydi. "Nihayet", bu işe bir nokta konmasına sebep olmuştu. Tamamı olmasa da, yarısı Türkçe olmayan bir albümü de Alpay yapar. Sanatçı, "7 Dilde Alpay Söylüyor" adlı albümün bir tarafını tamamen Türkçe şarkılara ayırırken, geri kalan 6 dili diğer tarafa yerleştirir. Rusça, İtalyanca, İngilizce, İspanyolca, Almanca ve Fransızca olarak söylenmiş birer şarkı, albümün "B" yüzünde sıralanmıştır. "Türküz Türkü Çağırırız" 45'liğinin hemen arkasından, aynı isimde bir de LP yayınlayan Mazhar ve Fuat'ın ise albümün dili konusunda en ufak bir şüpheleri yoktur. Niyetlerini zaten, albümün adına kadar taşımıştır onlar: "Türküz Türkü Çağırırız"... Türk popu için bir başka ilginç plak da Diskotür tarafından çıkarılır. "Türk Pop Müziği'nden Seçmeler" adlı bu LP, ilk *karışık* albümlerimizden biri olur. Diskotür, başta Ali Kocatepe, Ersen, Aziz Azmet, Güzin İle Baha olmak üzere, birbirinden farklı tam 12 şarkıcıyı aynı albümde bir araya getirmiştir. Böylelikle, örneği dışarda çok görülen, ama burada o güne kadar pek fazla denenmemiş olan muhtelif şarkıcı ve grupları bir araya toplama işi bizde de yapılmaya başlanmıştır. 45'likleri tek tek almak istemeyen, buna gücü yetmeyen azımsanmayacak sayıda insana, makul bir fiyatla bu şarkıları dinleme imkânı sunulmuştur. Karışık olmasa da, günün en sevilen şarkılarını bir araya getirdiği için böyle bir hava veren başka bir albüm de Yonca tarafından yayınlanır. Bir iki ay içinde, başta "Vokal 73" adlı albüm olmak üzere, birkaç albüm ile "Türk pop müziğinden Seçmeler"in peşinden gidecek olan Yonca, içinde "İntizar", "Çiçek Dağı" ve "İspanyol Meyhanesi" gibi hit şarkıların da olduğu Zafer Dilek'in al-

bümünü verir piyasaya. Yurdaer Doğulu'nun hareket getirdiği *enstrümantal* piyasasının durumu hâlâ çok parlaktır ve bu alanda çıkan plaklar kapışılmaktadır. Yonca da, bu piyasayı Zafer Dilek ile yoklar. Yılın sonlarına doğru, bir albüm de Moğollar'dan gelir. "Anadolu Pop" adlı bu albüm, "Fransa'da Grand Prix Du Disque, yani Büyük Plak Ödülü'nü kazanan albümdür" şeklinde ilanlarla duyurulur. Moğollar, bu albüm ile, Türk popunu, başlangıcından itibaren derin bir şekilde etkilemiş olan akımın adını resmîleştirmiştir. Ancak bu albüm, Moğollar ve Murat Ses arasında bir türlü dinmeyen gerginliğin de yeniden alevlenmesine sebep olur. Moğollar'dan ayrıldıktan sonra Ağrı Dağı Efsanesi adlı grubu kuran Murat Ses, albümün buradaki baskısında farklı davranıldığını, şarkıların altında yer alan isimlerin özellikle yanlış yazıldığını ve bazı besteleri ile düzenlemelerine Cahit Berkay ile Taner Öngür'ün ortak olmaya çabaladıklarını söylemektedir: "... Bana çeşitli dönemlerde telif hakları sağlayan SACEM'le olan mukaveleye dayanarak yaptığım bu açıklamanın tam amacı, gerçek müzikseverlerin durumu bilmesi ve özellikle Ağrı Dağı Efsanesi'nin kişiliğine dil uzatılmamasına yöneliktir..."

Yine de, asıl hareketlilik 45'lik alanındadır. Ali Kocatepe'nin "Akdeniz Çocukları" projesi içinde yer alan iki isim olan Füsun Önal ve Nilüfer'in işbirliği, bu plak ile sınırlı kalmaz ve bir başka plakta da devam eder. Yalnızca bir yıllık bir geçmişi olmasına rağmen, en büyük isimlerle yarışır hale gelen Nilüfer, "Senden Başka" plağından sonra ne yapacağı çok merak edilen Füsun Önal'ın arkasına geçmiş ve "Oh Olsun" şarkısında vokal yapmıştır. Nilüfer, kendisinin üçüncü plağını da bu sıralarda yapar. Eurovision birincisi Anne Marie David'in, zaten listelerimizin en tepesine oturmuş şarkısı "Te te Reconnaitras" adlı şarkısını "Göreceksin Kendini" adıyla söylemiştir. Çok bilinen ve zaten orijinali yeterince satmış olan bu şarkının Türkçe versiyonu hakkında eleştirmenler tamamen umutsuzdur ama plak herkesi yanıltır ve kısa bir zaman içinde dillere yerleşir. Anadolu popun büyükleri de boş oturmamaktadır. Askerliğini yaptığı sıralarda bile işlerini aksatmayan Barış Manço (ve Kurtalan Ekspres) "Gönül Dağı"; Cem Karaca (ve Moğollar) "Gel Gel", Ersen (ve Kardaşlar) "Çakmağı Çak" adlı plaklarını, aşağı yukarı aynı sıralarda sürerler piyasaya. Devlerden bir başkası olan Selda ise, yeni bir plak yapmadan önce kendi firmasının kuruluşu ile ilgilenir. Selda, kurduğu yeni firmadan, Yavuz ile sözleşmesi devam ettiği için, kendi plaklarını değil, başkalarının plaklarını yayınlayacaktır. Kardeş Serter Bağcan, bu yeni firmanın ilk sanatçısı olur. Selda'nın "Altın Kafes / Gesi Bağları" adlı son plağı da, bir süre sonra, beklendiği gibi Yavuz etiketiyle yayınlanır. Güzin İle Baha'dan Baha Boduroğlu'nun bestesi olan "Altın Kafes", Şat Yapım'ın tezgâhından geçip gelmiştir önümüze. Şat Yapım, plağın her iki yüzünde de düzenlemelere imza atmıştır. "Nihayet" adlı ilk albümlerinde Türkçe söylememiş olan İstanbul Gelişim ise, iş 45'liğe gel-

diğinde Fecri Ebcioğlu'nun kapısını çalmıştır. Grup, başta Almanya olmak üzere, bütün Avrupa'da listelerin tepesine kurulmuş ve yeni bir "Mamy Blue" gözüyle bakılan "Goodbye Mamma" adlı şarkıyı Türkçeleştirmiştir. Plağın arkası da, en az ön yüz kadar ilginçtir. Bir başka yabancı şarkıya, bu sefer Şenay söz yazmıştır: "Bize Ne Bundan"... Yükselen sosyal demokrasi hareketi ve artan sosyal adalet talepleri, Türk popu piyasasında herkesten çok Şenay'ı etkileyip, harekete geçirmiştir. Şenay, eski grubu için yazdığı şarkıda, hümanist duygularını en üst perdeden konuşturur ve insanların dış görünüşüne aldırmamamız gerektiği konusunda bizi sıkı bir şekilde uyararak noktayı koyar: "Önemli olan anlayış ve kültürdür..." Ayten Alpman ise, yeni bir plak yapmak yerine, iki yıl önce Philips tarafından piyasaya sürülmüş "Bir Başkadır Benim Memleketim" adlı şarkıya bir şans daha vermek ister. Şarkı, bu sefer "Memleketim" adıyla yayınlanır. Ayten Alpman'ın, Ümit Aksu ve Süheyl Denizci ile ortak olarak kurduğu Ses'ten çıkar bu plak. "Tek Başına" adlı plak ile piyasaya çok parlak bir giriş yapmış olan firma, bu son plak ile işi biraz daha ileri götürmek istemektedir. Ama ne yazık ki bu olmaz. "Memleketim", tıpkı 1971 yılında ilk yayınlandığı sırada olduğu gibi ses getirmez ve unutulur gider. Ama pop dediğimiz şey çok tuhaftır. Bu şarkı eninde sonunda patlayacaktır ama ancak üçüncü hakkında, yani tam bir yıl sonra.

Birbirinden önemli plakların ve şarkıların arka arkaya çıkarılması, müzik piyasamızın hareketlenmesine yol açar açmasına ama büyük isimlerin ve firmaların cebine, ne yazık ki bu hareketlilikten çok az şey girer. Korsancılık, bu sefer daha profesyonel bir şekilde ve birkaç koldan aynı anda harekete geçmiştir. 1971 yılında, korsanlara karşı harekete geçilmesi için büyük bir kampanya başlatmış ve korsan firmaların ürküp geri çekilmelerine sebep olmuş Doğan Şener önderliğindeki *Hey* dergisi bile bu yeni gelişme karşısında ne yapacağını bilemez: "Iki yıl önce açtığımız büyük kampanya sonucu ortadan kalkan korsan plak şirketleri, son aylarda yine ortaya çıktılar. Bu konuda değişik söylentiler yayılmasına, değişik yargılara varılmasına rağmen bu söylenti ve yargıların hepsi bir noktada toplanıyor: Korsan şirketler, eskisinden daha büyük bir cesaretle, çok satan plakları artık etiketine kadar kopya ediyorlar ve kopya ettikleri bu plakları daha değişik paravanlar kullanarak, Anadolu'nun birçok yerinde rahatça pazarlayabiliyorlar..." Iki yıla yakındır sesleri solukları çıkmıyor gibi gözüken korsan firmalar, aslında tamamen geri çekilmemiş, aksine tavır ve usûl değişikliği yaparak işlerine devam etmişlerdir. Plaklar, görülmesi, tanınması, yakalanması kolay, orijinal firma etiketi dışında bir etiketle değil, orijinal firmanın etiketinin tamamen aynısı vurularak piyasaya sürülmektedir. Plak şirketlerimiz, çok satıyor gibi gözüken plaklarından kendilerine dönen kazancın azlığına şaşarak günlerini geçirmekteyken, korsan firmalar ceplerini doldurmuştur. Yani iş, eskisinden bile kötüdür. Korsan firmalar, yal-

nızca kılık değiştirmemiş, bulaştıkları alanı da genişletmişlerdir üstelik. O güne kadar, ilgilerini çekmiyor sanılan yabancı şarkıcılara da el atmışlardır. Demis Roussos, Shirley Bassey, Deep Purple gibi büyük isimlerin plakları da korsan olarak basılmaktadır artık. Az ya da çok, üç ya da beş demeden, kârlı görülebilen her şey piyasaya sürülmektedir. İşi o kadar ileri bir noktaya getirmişlerdir ki, fabrika bile kurmaya niyetlenir olmuşlardır: "Korsan plak firma-

Korsan

Daha 1973 yılında bile, korsan firmalarımızın cesareti, saldırganlığı, el çabukluğu ve insafsızlığı inanılmaz boyutlardadır. Hiçbir noktayı gözden kaçırmadan, her alandan saldırıya geçmektedirler. Taç Plak'ın yaptığı da bunlardan biridir. Bu firma, Füsun Önal'ın son iki plağında yer almış "Senden Başka" ve "Oh Olsun" adlı şarkıları almış, besteci ve söz yazarlarından izin almaya gerek görmeden Nurten Süer adlı Füsun Önalvari bir genç kıza okutmuştur. "Senden Başka"nın sözlerini yazan, "Oh Olsun"u hem yazan hem besteleyen Tuğrul Dağcı'dır. Tuğrul Dağcı, şarkıları "münhasıran" Füsun Önal'a verdiğini söylemektedir. Şarkıları söyleyen Füsun Önal ise, bu iki plağın prodüksiyonunu gerçekleştiren Şat Yapım'ın desteği ile Taç Plak aleyhine dava açar. Bu konudaki açıklama Şat Yapım'ın ortaklarından Şanar Yurdatapan tarafından yapılır:

"...Füsun'a benzeyen bir bayan bulup okutmuşlar. Nurten Süer adlı bu şarkıcı, sesini Füsun'a benzetmek için oldukça uğraşmış. Eşlik eden orkestranın ise Ümit Aksu olduğunu öğrendik. Fakat niye eşlik ettiniz diye orkestrayı suçlayamayız. Biz de çalacağımız parçalarda münhasıran kime aittir diye düşünmeyiz. Taç Plak'a da neden böyle bir plak yaptınız diye hiç sormadık. Yalnız Füsun şirketi mahkemeye verdi..."

Şanar Yurdatapan'ın açıklamalarına, Taç Plak'ın sahibi Lütfü Sütşurup cevap verir:

"Yalnız "Senden Başka"nın değil, "Oh Olsun"un da müziği Yunanlılardan alınmıştır. Yunanistan'dan gelen plaklar elimde. Her isteyene dinletip ispat edebilirim... Bu durumda, yalnız sözlerin hakkı için hak iddia edebilirler. Zaten şarkı sözü konusunda münhasıran diye bir şey yok. Hakları neyse gelip isteyebilirler. Derneğimiz var. Dernek, şarkı sözlerine ne ücret ödeneceğini tesbit etmiştir... Her zaman ödemeye hazırım..."

"Senden Başka"nın beste olduğunu söyleyen zaten yoktur. Nana Mouskouri'nin meşhur şarkısıdır bu. Ama "Oh Olsun" bestedir ve şimdi Lütfü Sütşurup, bunun böyle olmadığını söyleyerek sopayı göstermektedir: Sen bestem diyorsun ama, Yunanca plak elimde, istersem herkese dinletirim...

Tuğrul Dağcı'nın haklarını cebe indiren, kılıfı da hazırlamıştır.



ları Van'da bir fabrika kurma teşebbüsü içindeler. Bu teşebbüsleri sağlamlaştığı takdirde, şimdi matrislerini Beyrut'ta yaptırdıkları, İstanbul'da bastırttıkları kopya plakları, o zaman Van'da basacaklar ve oradan da daha uygun şartlarla Anadolu'ya sürebilecekler..."

Muazzez Abacı, "Yeşilköy Çınar Oteli'nde, Orhan Gencebay, Sevim Deran ve Ziya Taşkent gibi ünlülerin de davetli olduğu muhteşem bir düğünle, avukat Atilla Kurtbaş ile, dünyaevine" girer; Zeki Müren, uzun yıllardır çalıştığı firması Grafson'dan ayrılıp, "plak başına 50 bin lira" almak üzere Şahin Söğütoğlu'nun firması İstanbul Plak'a geçer; (alfabetik sırayla) Dün Bugün Yarın, Figen Han, Mazhar ve Fuat, Özdemir Erdoğan, Saner Plak Stüdyo Orkestrası ile Sarı Kanaryalar ve Amigo Babi, aynı anda "Haydi Bastır" sloganının peşine düşer ve bu isimde birer plak yapar; İlhan İrem, "müzik anlayışını değiştirmemek için" Evrim 5'ten ayrılır; Berkant ve Serpil Orümcer, "mutluluğu ayrılınca" bulur; geçtiğimiz Şubat ayında nişanlanan Arzu Okay - Seyhan Karabay çifti "kıskançlık ve dedikodular yüzünden" ayrılır; Şenay, yarışmacılar arasında Demis Roussos ve Anne Marie David'in de olduğu Tokyo Festivali'nde yarışır ve bir derece elde edemese de finale kalmayı başarır ve bizde de, bugüne kadar mono dinlediğimiz plaklar, stereo olarak kaydedilmeye başlanırken, İlhan İrem, "Haydi Sil Gözlerini / Yazık Oldu Yarınlara" adlı ikinci plağını yapacak ve ilk plağı ile elde ettiği başarıyı çok daha ileriye taşıyacaktır. Sanatçı, İstanbul Gelişim eşliğinde söylediği bu şarkılarını, bir gece Fecri Ebcioğlu'nun televizyondaki programında söyleyecek ve ertesi sabah "genç kızların sevgilisi" olarak uyanacaktır.

Ajda Pekkan, Fransızların ünlü dergisi *Salut Les Copains*'in düzenlediği "geleneksel ankette", 23. sıraya yerleşir; TRT Müzik Dairesi, bugüne kadar denetlememiş olduğu yabancı şarkıları da bundan böyle denetime alacağını açıklar; Cahit Berkay'ın Kurtalan Ekspres'e geçeceğine dair çıkan dedikoduları Moğollar yalanlarken, Kurtalan Ekspres, aralarına katılmak için, "Cahit Berkay'ın bizzat kendisinin başvurduğunu" söyler; Marc Bolan, Alice Cooper, Gary Glitter ve David Bowie'nin farklı kostüm, makyaj ve sahne showlarının büyük ilgi görmesini, basınımız "pop müzik dünyasında homoseksüel modası" olarak değerlendirir ve Nesrin Sipahi, Fenerbahçe için yaptığı "Yaşa Fenerbahçe" plağını piyasaya sürerken, önce Topluiğne'nin, sonra da Eurovision'un zilleri çalmaya başlayacaktır. Başta Esmeray, Yeliz ve Yeşim olmak üzere, yepyeni isimler sivrilmek üzeredir. Siyah - beyaz tek kanalımız, yalnızca İlhan İrem'i değil, neredeyse oraya çıkmayı becerebilen herkesi üne kavuşturmaktadır. Gerisini getirmek ise, bir gecede üne kavuşmuş şarkıcıların bizzat kendisine bağlıdır. Televizyonun gücünü, başta TRT'de çalışan yapımcılar ve yönetmenler olmak üzere herkes kavramaya başlar. TRT'nin kadrosunda olup, müzik eğlence programları hazırlayanlar inanılmaz bir silah kuşanmışlardır.

Stereo

1973 yılı, plak kayıt stüdyolarımızın teknolojilerini yenilediği bir yıl olur. Stüdyo Hayri'nin başını çektiği bu yenileme hareketi sonucunda, o güne kadar "mono" olarak yapılan kayıtlar, "stereo" olarak yapılmaya başlanır.

29 Ağustos 1973 tarihli *Hey* dergisinden:

"Avrupa şu anda Quadrophonic sisteme geçerken, bizim stereo'ya geçmemiz plak dünyamızdaki gelişmeler için ümit verici oldu. Bu konuda, yurdumuzda ilk defa girişimde bulunan Stüdyo Hayri'nin sahibi Hayrettin Çalkılıç ile bir görüşme yaptık.

Yurdumuzda ilk stereo kaydı siz yaptınız. Stereo ne anlama geliyor?

Stereo dinlemek, kare film ile sinemaskop film seyretmeye benzer. Plağınızı pikaba koyup çalmaya başlarsınız. Çıkan sesleri iki hoparlörden dinlersiniz. Bir yandan inceler, bir yandan kalınlar. Müziğin içinde yaşadığınızı hissedersiniz. Eskiden olduğu gibi sesler tek bir yerden çıkıp boğulmaz.

Stereo kayıtlar konusunda neler söylüyorsunuz?

Bir atılıma giriştim. Stereo'yu yurdumuzda yaymaya çalışıyorum. Bütün plak firmalarının bundan yararlanabilmesi için stüdyo saatini 200TL olarak tesbit ettim. Mono plakların kaydı için stüdyo saatinin 150TL olduğu düşünülürse fazla bir farkın olmadığı anlaşılır.

Sizce stereo'nun avantajları nedir?

Önce kimin ne çaldığını dinliyor anlıyorsunuz. Açıkçası bir karambol olmuyor... Halk bunun faydasını görecektir... Dinleyici müziğin bir gürültü olmadığını anlamalı. İyi ile kötüyü ayırabilmeli. Stereo, işte bu görevi yapıyor..."

Stereo'nun bu görevini yapıp yapmadığını Allah bilir.



Al Beni Çal Beni, Götür Cehenneme

Yeni yıla, "1974 Eurovision şarkı yarışmasına Türkiye de kabul edildi" haberleri ile girilir. TRT'nin televizyon yayınlarının düzene girmesi ile birlikte artık bizde de naklen yayınlanan ve her kesimden insanın büyük bir keyifle seyrettiği bu yarışmaya ülkemiz de epeydir katılmak istemekteydi. O güne kadar, TRT

vasıtasıyla yapılan başvuruların hepsi, bazen ciddi bazen de sudan sebeplerle reddedilmiş ve Türkiye, bir türlü Avrupa ayarında bir ülke olarak tescil edilmemişti. Galiba durum değişmek üzereydi. TRT yöneticilerinin yaptığı açıklamalara göre Avrupa Yayın Birliği, 6 Nisan tarihinde yapılacak yarışmaya Türkiye'nin de katılmasını onaylamıştı. Yine aynı açıklamalarda, ülkemizi kimin temsil edeceğinin henüz belli olmadığı, hatta temsil edecek kişinin nasıl seçileceği konusunda bile karar verilmediği de belirtilmekteydi. Ancak seçimlerin bir an önce başlaması şarttı, çünkü bizi temsil edecek şarkı ve şarkıcının Mart ayına kadar Avrupa Yayın Birliği'ne bildirilmesi gerekmekteydi. Yani bu iş için iki - üç ay gibi bir zamanımız vardı ve her şey bu süre içinde halledilecekti. Bu kadar önemsediğimiz bir konunun aceleye getirilmesine elbette kimse razı olmadı. TRT yetkililerinin "bizi temsil edecek şarkının seçimi için, hiçbir basın organı veya dernek ile işbirliği yapmayacağız, seçimi kendi bünyemiz içinde sonuçlandıracağız" şeklindeki açıklaması ile başlayan tartışmalar giderek alevlenecek ve bu tartışmalar da, herkesi, "başlangıcı bu yıl değil, iyice hazırlanarak gelecek yıl yapalım" noktasına getirecekti.

Bir yıl sonra Eurovision plaklarına, birkaç yıl içinde ise Selami Şahin şarkılarına esir düşecek olan 45'lik piyasamız ise, zillerin çaldığından habersiz, eski usûl işlemeye devam etmektedir. Bu piyasanın en gözde isimlerinden biri haline gelmiş Nilüfer, çok sık aralıklarla plak çıkarmaya devam etmektedir. Daha "Göreceksin Kendini"nin üzerinden çok zaman geçmemişken "Sen de Söyle"yi yapar. Nino Varon, keşfettiği Nilüfer'i son sürat, her türlü popüler şarkının peşinde koşturmaktadır. Anne Marie David'in Eurovision galibi şarkısı "Tu Te Reconnaitras" şarkısından sonra, bu sefer "Goodbye Mama"ya sıra gelmiştir. Neyse ki, plağın "B" yüzü, bu sefer tesadüfi olsa da oldukça sağlamdır. Türk popunun en yetkin isimlerinden biri olan Mustafa Alpagut'un "Hatıra Defteri" adlı şarkısı konmuştur plağın arkasına. Bu şarkı, işin başında, "Sen de Söyle"nin marşlı - korolu gürültüsünün altında ezilip kendini gösteremeyecek ancak zaman içinde sivrilip, Türk popunun en kaydadeğer şarkılarından biri haline gelecektir. Türk popunun öncülerinden Lale Akat da, ilk plağını bu sıralarda yayınlar. Henüz plak piyasasının oturmadığı günlerde çok popüler olan bu güçlü ses daha sonra müziğe ara vermiş ve bu nedenle de hiçbir şekilde plak çıkaramamıştı. Ali Kocatepe, yeni kurduğu firması 1 Numara'nın kapılarını açar şarkıcıya. Kapanın elinde kalan yabancı şarkılardan ikisi seçilmiştir bu iş için. Erol Büyükburç'un da bir can simidi gibi sarılıp Türkçeleştirdiği Donna Hightower'in "This World Today Is A Mess" adlı şarkısına Ali Kocatepe söz yazmış ve "Biz Böyleyiz" haline getirmiştir. Plağın arkasına da Jose Feliciano'dan bir şarkı seçilmiş ve "Aşkımızdı O" adı verilen bu şarkıya da Hıncal Uluç söz yazmıştır. Bu plak ile Lale Akat, çoktandır hak ettiği popülerliği yakalar ve listelerin en üst sıralarına kadar tırmanır. Plak her iki yüzüyle de çok se-

vilmiştir. Ancak, nedendir bilinmez, Lale Akat bu plağın arkasını getirmez. Sağlam bir ekiple ilk plağını yapan şarkıcı ancak iki yıl sonra, bu sefer Yankı Plak'a sözlerini bizzat kendisinin yazdığı iki şarkıyı plak yapacak ama ses getirmeyerek temelli olarak müzik piyasasından çekilecektir. Yabancı şarkıların peşinden koşan yalnızca Nilüfer ve Lale Akat değildir. Neredeyse herkes böyle yapmaya başlamıştır. Anadolu pop, hâkimiyetini kaybetmeye başlamıştır ve bunun yerini dolduracak miktarda bestemiz henüz yoktur. Hem beste, hem de yabancı şarkıları birlikte söyleyenlerden biri de Tanju Okan'dır. Tanju Okan da, tıpkı Nilüfer gibi bir formül bulmuştur. Plağın ön yüzü için çok popüler bir şarkı (Demis Roussos'un "Forever And Ever") seçilmiş, bizden bir şarkı (Yaşar Güvenir'in "Ben Ağlarken Gülümserim") için de arka yüz tercih edilmiştir. Hayranı her zaman fazla olan Tanju Okan'ın "Her Gün Her Gece" adlı bu son plağı da kimseyi yanıltmaz ve hatırı sayılır bir miktarda satar. Ama bu sıralarda, listenin tepelerinde sürpriz bir isim vardır. Epeydir piyasada olup, birkaç plak da yapmış olmasına rağmen bir türlü istediği çıkışı yakalayamamış olan Gökben, Ali Kocatepe ve *Hey* dergisinin verdiği destek ile bu sefer işi başarmış gözükmektedir. Şarkıcı, 1 Numara'ya yaptığı ilk plak olan "Derdim Var Dağlar Gibi" ile Fikret Kızılok ve asıl "Goodbye Mama"cı Ireen Sheer'in arasına kurulmuştur. Gökben bu kadarı ile de yetinmeyecek ve kısa bir süre sonra "Şiribim Şiribom" adlı plağı ile işi daha ileri bir noktaya götürecektir. Yabancı şarkıların asıl uzmanı ise hiç şüphe yok ki Ajda Pekkan'dır. Şarkıcı, kısa bir zaman önce Lübnanlı sanatçı Feyruz'un bir şarkısından yapılma "Tanrı Misafiri" ile yine fırtına gibi esmiştir. Arayı soğutmak istemeyen Ajda Pekkan, bu sefer "Seninleyim / Palavra Palavra" adlı çok sıkı bir plak ile döner aramıza. Plak hem müzikseverler, hem de eleştirmenler tarafından bağırlara basılır. Bu plak karşısında, özellikle eleştirmenler çok heyecanlanmış ve bol yıldızlı yazılar yazmıştır: "... Palavra Palavra, televizyonun gözde parçası Parole Parole'un Türkçesi... Konuşan sanatçı Cüneyt Türel'in tok sesi ve tek kelime ile hafif Türk müziğinde 'kraliçe' olduğunu ispatlayan bir Ajda dinliyorsunuz. Palavra Palavra adlı parça, kelimelerle aşkta cambazlık yapan bütün genç erkeklerin ve bunlara inanıp inanmamakta tereddüt eden genç kızlarımızın kulaklarına küpe olacak nitelikte..." Aynı sıralarda, Asu Maralman'dan da ilginç bir plak gelir. Şarkıcı, Fransız star Julien Clerk'in iki bestesini aynı plakta bir araya getirmiştir: "Julien Clerk besteledi, Asu Maralman Türkçe sözlerle söyledi" ilanları ile duyurulan bu plak, sürpriz bir işbirliği sonucunda ortaya çıkmıştır. 60'lı yıllardan bir isim olan Ali Çetin de "Bize Sevdalı Densin" adlı plakla bir kez daha şansını deneyecek ama ne onun ne de diğerlerinin elde ettikleri, Yeşim'in başarılarının yanında önemli sayılacaktır. Asıl sürprizi Yeşim yapmıştır. Diskotür'ün piyasaya sunduğu "yepyeni ve büyük ümitler veren bir isim" olan Yeşim, "Olmaz Böyle Şey" adlı plağı ile kısa bir süre içerisinde ünlenecek ve bu şarkı herkesin



İlginç bir plak: *Asu Maralman - Julien Clerk işbirliğinin resmidir.*

diline yerleşecektir. Bir başka genç şarkıcı Semiha Yankı, yaklaşık bir yıl sonra, ilk Eurovision elemeleri ile memleketi birbirine katacağından habersiz "Benim Dünyam" adlı plağını çıkarmıştır. Eleştirmenler tarafından "sesi ve üslubu" çok beğenilen Semiha Yankı'nın bu plağı pek ses getirmeyip raflarda tozlanacak ve ancak bir yıl sonra, "Seninle Bir Dakika"nın gürültüsü nedeni ile yeniden piyasaya sürüldüğünde kapanın elinde kalacaktır.

Aranjman yeniden tırmanıyor ve piyasayı sarıyor olmasına rağmen, Anadolu popun güçlü isimleri, yollarına bildikleri gibi devam etmektedir. Bu alanın en önemli isimlerinden Cem Karaca, Moğollar ile sürdürdüğü işbirliğini bir başka emsalsiz plak ile taçlandırır. Sanatçının bizzat kendisinin yazdığı "Namus Belası" adlı plak, daha piyasaya verildiği anda yer yerinden oynar. Anadolu popa gönül verip, Türk popuna bu alandan giriş yapmak isteyen genç sesler de vardır. Tülay da bunlardan biridir. Tülay (Özer), 1974 yılının ilk aylarında "Niye Çattın Kaşlarını" adlı plağını çıkararak çok parlak bir giriş yapar. Güçlü sesini son derece içten bir şarkı söyleme biçimi ile birleştirerek bize ulaştıran Tülay, çok değil birkaç ay sonra başı çeken şarkıcılardan biri olacak, üstelik bu kadarla yetinmeyerek kız kardeşi Zerrin Özer'i de Türk popuna kazandıracaktır. "Kitabı satış rekorları kıran, filmi kapalı gişe oynayan Tanrıların Arabaları", Moğollar ve Ali Kocatepe'nin ortak bir projesi sayesinde müzik dünyamıza da transfer edilmiştir. Kocatepe, firması 1 Numara için, Moğollar'a "Tanrıların Arabaları"nı kaydettirmiştir. Adı herhangi bir şey olabilecek bu şarkı, günün önemine binaen böyle adlandırılmış ancak ne yazık ki "şatış rekorları" kıramamıştır. "Ne aranjman ne de Anadolu pop" diyen Erkin Koray ise, bildiği usûlde yoluna devam etmektedir. O da "Şaşkın" adlı plağını piyasaya sürer. Bu plak, sanatçının firması Doğan Plakçılık tarafından "müzik tabiatın kendisidir, sınırlamak kesinlikle yanlıştır" ilanları ile duyurulur. Erkin Koray da, firması da haklıdır. Sanatçı, "şu müzik bu müzik" demeden, doğru bildiğince şarkılarını yazıp, söylemektedir. Nitekim bu sefer de böyle olur. Piyasadaki çoğu müzisyenin duyduğunda kırk metre öteye kaçacağı bir melodiyi almış ve bambaşka bir kılığa sokarak çok farklı bir yere çekmiştir. Çoğu müzisyenin ancak on ilâ yirmi

yıl sonra önemini kavrayacağı ve müziğimiz için bir çıkış yolu olarak göreceği bir formülü, Erkin Koray 1974 yılının ilk yarısında uygulamıştır.

Tam bu sıralarda, Anadolu pop piyasasını, epeyce tartışmalara yol açacak bir haber allak bullak eder. Ersen, kaç zamandır birlikte olduğu Kardaşlar'dan ayrılmıştır. "Kardaşlar ile görüşümüz farklı idi" diyen Ersen, gruptan Fehiman Uğurdemir'i de yanına alır. Ersen'in, grup içinde en anlaşamadığı eleman olarak bilinen Seyhan Karabay ise kalan elemanlar ile birlikte yoluna devam edecektir. Hızlı davranan Ersen olur. "Dadaşlar"ını kurup, ara vermeden yoluna devam eder. Üstelik yanında Taner Öngür de vardır.

TRT'nin başına İsmail Cem'in getirilmesi de, müzik piyasamızı heyecanlandıran bir başka gelişme olur. Hem firmalar, hem de müzisyenlerimiz İsmail Cem'e oldukça umut bağlamıştır. İsmail Cem'in, firmaların temsilcileri ile yaptığı bir iki toplantı basın tarafından herkese anında duyurulur: "TRT'nin genç genel müdürü İsmail Cem, gösterdiği büyük yakınlık ile sanatçıların sorunlarını dinlemek nezaketini gösterdi". Bu toplantılardan birinden hemen sonra Şanar Yurdatapan, "TRT ile doğru ilişki dönemi şimdi başlıyor" açıklamasını yapar. Bu işbirliğinin ilk önemli sonucu da "1. Toplu İğne Yarışması" olur. Bir sonraki yıl başlayacak Eurovision elemeleri nedeniyle yalnızca bir kere yapılmakla kalacak olan bu yarışmaya ilgi çok büyük olur. Yarışmak için başvuran epey sayıda şarkı ve şarkıcı, daha önceden kaydedilmiş görüntüler ile 19 Mayıs Pazar günü, TeleSpor programının içinde iki ayrı bölüm halinde yarışır ve her bölümden dört şarkı olmak üzere toplam sekiz şarkı, finale katılma hakkını elde eder. "Unutama Beni" (Esmeray), "Hey Gidi Dünya Hey" (Ali Kocatepe), "Geli Geliver" (Erol Evgin), "Bir Bardak Aşk" (Rana Alagöz), "Al Beni Çal Beni" (Nilüfer), "Yol Ver" (Ertan Anapa), "Umut" (Muzaffer Uludağ) ve "Özlem" (Uğur Işık) finale kalan şarkılardır. Asu Maralman, Atilla Yelken, Fatoş Balkır, İskender Doğan, Modern Folk Üçlüsü, Nonna Bella, Ülkü Üst, Yurdaer Doğulu ve Özdemir Erdoğan da yarışmaya katılıp finale kadar gelemeyen isimlerdir. Final, 26 Mayıs Pazar günü İTÜ Maçka Salonu'nda yapılır. Funda Anapa ve Erdinç Üstün'ün birlikte sunduğu yarışmada, şarkıcılarımız, yarışmadan dört gün önce, bizzat şarkıcıların çektiği bir kura sonucu oluşmuş bir sıra mucibince sahneye çıkarak yarışır. "Noter huzurunda yapılan saptama ile tesbit edilen 16 - 25 yaş ilé 25 - 80 yaş arasındaki jüri üyeleri, verilen arada oylarını yazıp kutu·lara" atar, sonra da bu oylar, müzik yazarlarından oluşan bir "sayım komitesi" tarafından değerlendirilir. Oyların sayım dökümü tamamlandığında büyük bir sürpriz gerçekleşir ve epeyce tecrübeli ismin yarıştığı 1. Toplu İğne Yarışması, o güne kadar müzik piyasasında adı hiç duyulmamış olan Esmeray'ın galibiyeti ile sonuçlanır. Sonraları, başta tiyatro olmak üzere, sanatın aşağı yukarı her türü ile bağı olduğunu öğreneceğimiz Esmeray, Erol Tanır'ın (Şemi Diriker) bestesi "Unutama Beni" ile en başa kurulmuştur. Nilüfer "Al Beni Çal Beni" ile



1. Toplu İğne: *26 Mayıs 1974. TRT'nin Türk popu ile kolkola girdiği ilk önemli örnek olan Toplu İğne Yarışması sonuçlanmıştır. İlk üç dereceyi elde edenler* Hey*'in kapağı için objektife gülümsüyor.*

ikinci olurken, Ali Kocatepe ve Erol Evgin üçüncülüğü paylaşmıştır. Ertan Anapa dördüncü, Uğur Işık beşinci, Muzaffer Uludağ altıncı, Rana Alagöz yedinci olmuştur. TRT'nin Türk popuna kapılarını ardına kadar açmasına sebep olan bu yarışma büyük bir başarıyla sonuçlanmıştır. Hem genç hem de tecrübeli isimler birlikte yarışmış, epeyce sayıda yeni şarkı kazanılmış, üstelik bunların hepsi televizyon ekranlarından büyük bir çoğunluğa anında ulaşmıştır. Televizyon bir kere daha gücünü göstermiştir. Bu yarışmanın tadı herkesin damağında kalacak ve belki de bu nedenle, yılın sonlarına doğru ilan edilecek Eurovision elemelerine katılabilmek için bütün müzik piyasası harekete geçecektir.

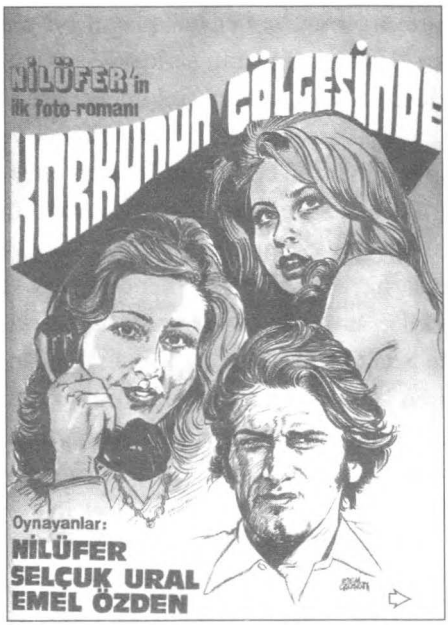
Selahattin Cesur, "Aşk Mahkumu" adlı plağının satışı 100 bini geçince, "Orhan Gencebay tükenmiş, artık inişe geçmiştir" deme hakkını kendinde bulur; Barış Manço, "gazinolarda Türk müziği assolisti saltanatını yıkacağım" dedikten birkaç hafta sonra "bizi efsane yapanlar şimdi öldürmek istiyor" deyip "gönlünde yaşattığı assolistlik saltanatını" kuramama nedenlerine açıklık getirir; Ergüder Yoldaş'ın yedi yaşındaki kızı Ayşegül Tijen Yıldız da "Goodbye Mama" kervanına katılarak bir plak doldurur ve Moğollar, konserlerinde, gitar, davul, org, yaylı tambur, bağlama ve akustik gitarın yanında daktilo da kullanır ve "daktiloyu tuşlu çalgılar sınıfına sokacaklarını" söylerken, "Kıbrıs Barış Harekatı"nın başlaması üzerine, daha önce iki tur yapmasına rağmen

yüzüne bakılmamış olan Ayten Alpman'ın "Memleketim"i yere göğe sığdırılamayacak ve "muhteşem bir şarkı" olduğu sürekli olarak dile getirilecektir.

Nilüfer'in Selçuk Ural ile birlikte oynadığı ilk fotoromanı "Korkunun Gölgesinde", *Hey* dergisinde yayınlanmaya başlar; Ayten Alpman, "Tek Başına adlı film ile Yeşilçam'a merhaba" der; Füsun Önal ve Atilla Özdemiroğlu "Büyük Tarabya otelinde yapılan muhteşem bir törenle hayatlarını" birleştirir; yıllardır yerli filmlerde jönleri konuşan Hayri Esen'in kızı Itır Esen, "baba mesleğine hayır" der ama buna rağmen bu beyanatı basında yer bulmakta zorlanmaz; "6 plak sahibi Gülden Karaböcek, ablamın gölgesi olmamak için ses tonumu değiştireceğim" der ve Semiramis Pekkan'ın son plağı "Neydi Neydi Ne"de Ajda Pekkan vokal yaparken, TRT Eurovision zilini çalacak ve başta stüdyolar olmak üzere, hemen hemen herkes yalnızca bu yarışma ile yatıp kalkmaya başlayacaktır.

Kolla Kendini Sıra Bana Geldi

1974 yılının ikinci yarısını sallayan ilk şarkı, Semiramis Pekkan'ın "Neydi Neydi Ne"si olur. Ajda Pekkan'ın da vokalleri ile katkıda bulunduğu bu plak, Fransız Pierre Groscolas'ın "Lady Lady Lai"sinin Türkçe versiyonudur ve kaç zamandır





Korkunun Gölgesinde: *1972 yılında "Kalbim Bir Pusula" adlı ilk 45'liği ile bir anda Türk popunun en önemli isimlerinden biri haline gelen Nilüfer, arka arkaya çıkardığı plakları ile bu durumunu sağlama almış, bunun sonucunda da yalnızca plakçıları değil, sinemacıları da peşinden sürükler olmuştu. Nilüfer, ısrarlı tekliflere rağmen film işine hiç girmeyecek ama fotoromana evet diyecekti.*

konfeksiyon usûlü düzenleme yapan Norayr Demirci, bu şarkının üstünde biraz fazlaca durup çok farklı bir iş çıkarmıştır. Aslında, orijinaline sadık kalınarak yapılmış bir düzenleme olsa bile, bu şarkının, Türk popunun ilk dans ağırlıklı şarkılarından biri olduğu söylenebilir. Norayr Demirci, yalnızca kıvrak olan melodiye yaslanabilecekken öyle yapmamış ve şarkının tamamının zımba gibi olmasına çalışmıştır. Diskotür firması da, piyasaya genç isimler sürmeye devam etmektedir. Yılın ilk yarısında "Olmaz Böyle Şey" ile Yeşim'i tanıtmış olan firma, ikinci yarıda da Yeliz'i sunar bize. Diskotür, "büyük ümitler vaadeden genç bir sanatçı daha" dediği Yeliz'i, "herkesin ve hepimizin seveceği güzel bir plak" olan "Sen Olsan Yeter" ile piyasaya sürmüştür. Yeşim'in aksine, Yeliz ortalığı birbirine katmaz. Plak satmasına satar ama, "Olmaz Böyle Şey"in kıyısından dahi geçmeyecek bir rakamdır bu. Buna rağmen Yeliz, "İlhan İrem ile aşk yaşıyor" söylentileri nedeni ile gazete ve dergilerin gündemindedir. Her iki tarafın da teyid etmediği bu söylentiler, bir zaman sonra yerini Yeliz'in Eurovision'da yarışacağı Selmi Andak'ın bestesi "Hayalimdeki Adam" ile ilgili haberlere bırakacak ve bundan sonra Yeliz, genellikle müziği ve şarkıları ile anılır olacaktır.

45'lik piyasası hâlâ hareketli günlerindedir ama, bunun giderek değişmekte olduğunun sinyalleri de bu sıralarda görülmeye başlanır. Arka arkaya 45'likleri piyasaya sürmekten hiç çekinmemiş olan Ali Kocatepe, tam bu sıralarda, kendince yeni bir formül uygular ve iki ayrı ismi aynı plakta bir araya getirir. Mazhar - Fuat ile Lale Akat, aynı plakta bir araya gelmiş ve her biri plağın bir yüzünü mesken tutmuştur. Mazhar - Fuat'ın "Hekimoğlu" adlı şarkısı "A" yüzüne layık görülürken, Lale Akat'ın "Elveda Mutluluğum Hoş Geldin Acılarım" adlı şarkısı "B" yüzüne yerleştirilmiştir. Aslında çok erken bir sinyaldir bu ve dikkate alınabilse, firmaları daha derli toplu olmaya itecek, daha dikkatli olmalarını sağlayacaktır. Ancak "Kıbrıs Barış Harekatı"nın başlaması, bu sinyalin gerektiği gibi algılanmasını engeller ve müzik piyasamız, kendisini "savaş ve barış" şarkılarına kaptırır. Herkes çok fazla heyecanlanmış ve kendini çarşıya atarak duygularına tercüman olacak şarkılar aramaya başlamıştır. Firmalarımız, bu türde bir toplu üretime geçmekte gecikmez ve kısa bir zaman içerisinde, piyasaya kahramanlık rüzgârları estiren sayısız plak sürülür. Bunların ilki Yasemin Kumral'dan gelir. Kumral, "ırkımın Akdeniz'de bir sevinci var, yurdumun Mersin'den öte bir devamı var, Girne'den yol bağladık Anadolu'ya, şanlı ordumun Kıbrıs'ta bir zaferi var" diyerek şarkılarını "Kıbrıs Barış Harekatı"nın emrine vermekten hiç kaçınmaz. Çoğu insan da kendisiyle aynı fikirdedir ki, "Girne'den Yol Bağladık" adlı bu plak, "Memleketim" ile birlikte en çok satan plak olur. Gözün gözü görmediği bu sıralarda, bir tuhaf plak da Halit Kıvanç'tan gelir. Halit Kıvanç, Türk popunun epeyce sayıda şarkısından, derdini anlatmasına yarayacak olan dizeleri seçmiş ve bir "kahramanlık destanı" anlatıyor havasında birbirine eklemiştir. Öyle uzun, öyle içli bir hikâyedir ki bu,

plağın bir yüzü Kıvanç'a yetmemiş ve "lütfen plağın diğer yüzünü çeviriniz" diyen ağdalı bir kadın sesi eşliğinde hikâyesine arka yüzde de devam etmiştir. Hiç şüphe yok ki, anlatılan hikâyenin tamamında "güzel dilekler"in hepsi bizim tarafa sunulmuş, küfür ve hakaretlerin hepsi ise Yunanistan'a isabet etmiştir. Halit Kıvanç, Tanju Okan'ın "koy koy koy" dizesi ile de kendince bu destanın tepe noktasına ulaşmış ve hikâyeyi sonuçlandırmıştır. Kime *konuluyor* olduğu herkesin malumudur, bu konuda kafalarda herhangi bir soru işareti belirmez. İlk plağı "Olmaz Böyle Şey" ile büyük bir çıkış yapan Yeşim, "günün anlam ve önemine binaen" şarkı söyleyen bir başka isimdir. Yeşim, "Aslan Mehmedim"de övgülerden övgü beğenmiş, bunu yaparken de, ifrata kaçmış olabileceğini düşünerek, plağın arka yüzünü (tıpkı Yasemin Kumral gibi), Şanar Yurdatapan'ın "Barış Dersi" adlı şarkısı ile dengelemiştir. Füsun Önal ise, söze doğrudan doğruya *barış* ile girmiştir: "Biz Barışçı Milletiz"... Bu koroya, Kıbrıs'ın ta içinden "sayın Rauf Denktaş'ın oğlu Raif Denktaş ve arkadaşları" da katılır. "Kıbrıs'tan dalga dalga bütün yurda" seslendiği söylenen Sıla 4 adlı grup, ön yüzünde "Kıbrısım", arka yüzünde "Kıbrıs Gelini" adlı şarkıların bulunduğu plağı çıkarmış ve "bu şarkılar Kıbrıslı mücahitlerimizin zafer parolası" olmuştur.

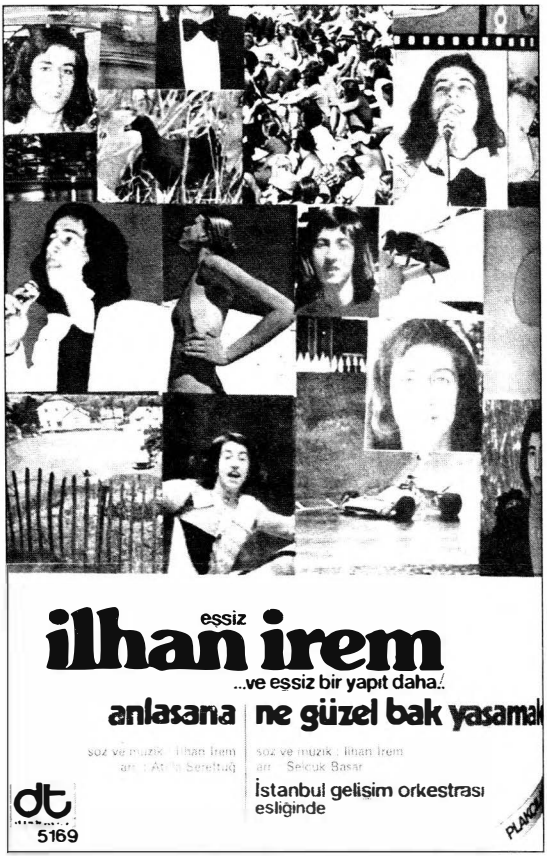
Yılın sonlarına doğru Ali Kocatepe, çok şarkıcılı plaklardan bir tane daha çıkarır. Kocatepe bu sefer, Esmeray, Ertan Anapa, Funda Anapa, Gökben, İlhan İrem ve Seyyal Taner'i bir araya getirmiştir: "Antalya'ya Koş". Ajda Pek-





Zafer parolası: *(Yazısız).*

kan ise, en büyük hitlerinden biri haline gelecek olan "Sana Neler Edeceğim" ile yarışa devam etmektedir. İstanbul Plak, verdiği tam sayfa ilanlarla "Rakipsiz Ajda" sloganını kullanarak duyurur bu plağı. Saner Plak da, çok iddialı ilanlar verme konusunda İstanbul Plak'ı yalnız bırakmaz. Bir süre sonra Meral ve Zuhal adını alacak olan İkizler'in plağı "Param Yok Pulum Yok" için verilen ilanda, ikilinin, "Türkiye'nin Avrupa çapında hakiki ikiz müzisyenleri" oldukları duyurulur. Odeon ise, söz konusu olan Ayhan Işık olmasına rağmen, ilan verirken, slogan konusunda tutumlu davranır. Verilen tam sayfa ilanlarla, Ayhan Işık'ın "Doğdum Çile Çekmek İçin" adlı plağı yalnızca "sinemanın taçsız kralı Ayhan Işık okudu" şeklinde duyurulur. Bir ilginç plak da Ayten Alpman'dan gelir. "Memleketim"in eşine zor rastlanır başarısının üzerine Fikret Şeneş, Ayten Alpman için bu türde bir başka proje geliştirmiştir. Şeneş, piyasayı bir süredir sarmış olan "kahramanlık" aranjmanlarının düştüğü hiçbir tuzağa düşmeden "O Sabah"ı yazmış ve "Memleketim"in izinden gitmek istemiştir. Ama bu hiçbir işe yaramaz. "O Sabah"ın anlatmaya çalıştığı şeyler, çoğu insana biraz bulanık gözükür ve bu şarkı, bir önceki plağın yanına yaklaşmak bir yana, orta çapta bir hit bile olamaz. Plak, daha çok, arka yüzünde yer alan "Ben Varım" ile ses getirir. Eşsiz Ayten Alpman, yine kalplere dokunacak bir aşk şarkısı söylemiştir. Bu plağın beklenen satışı gerçekleştirmeyeceği anlaşıldığında ise "Memleketim" adlı LP verilir piyasaya. 1950'lerden beri şarkı söylemekte olan koca bir sanatçının nihayet ilk albümü yayınlanmıştır. Bu al-



İlhan İrem: *İlhan İrem, Ali Kocatepe'nin bir projesi olan "Antalya'ya Koş" şarkısında, Esmeray, Ertan Anapa, Funda Anapa, Seyyal Taner ve Gökben ile bir araya geldiği sırada yeni plağı "Anlasana"yı da yayınlar. Diskotür, o sıralarda çok fazla satmakta olan sanatçısı için tam sayfa renkli ilanlar vererek duyurur bu plağın çıkışını: "Eşsiz İlhan İrem ve eşsiz bir yapıt daha..." Diskotür hiç abartmamıştır. İlhan İrem, gerçekten eşsiz bir şarkı daha yapmıştır.*

Nur Belda



"Sultan-ı Yegâh" şarkısı ve aynı adı taşıyan albümüyle Türk popunu yenileyen işlere imza atmış olan Nur Yoldaş'ı, ilk olarak 1969 yılında yapılan bir yarışmada tanıdık. "Altın Kupa Amatör Şantözler Müsabakası"na Nur Kılıç olarak katılmıştı sanatçı. Bundan üç yıl sonra ise, Altın Mikrofon yarışmasında, karşımıza Nur Belda olarak çıktı ve "Kardaş" adlı parçası ile şansını deneyip kaydadeğer bir sonuç alamadı. Bundan da tam üç yıl sonra Polydor, sanatçıya bir şans vererek, oldukça pahalı bir prodüksiyon sonrası "Aşk Bir Fantazi" adlı ilk plağını verdi piyasaya. Bu da bir işe yaramadı. Ama Nur Belda işi burada bırakacak değildi. Kendisine ve sesine güveniyor, günün birinde her şeyin değişebileceğini umuyordu. Öyle de oldu. Bir zaman sonra Ergüder Yoldaş ile tanışacak ve bu da bütün hayatını tamamen değiştirecekti. Tıpkı Tülay German'ın Erdem Buri, Ayten Alpman'ın İlham Gencer ile beraberliğinde olduğu gibi... Bu işten Türk popu kazançlı çıkacaktı.

büm, adını aldığı şarkının rüzgârı ile epeyce satacak ama alan da pişman olmayacaktır. Sanatçının, 1972 yılından beri yaptığı bütün 45'likler önlü arkalı olarak burada yer almaktadır.

1972 yılında yapılan Altın Mikrofon yarışmasında, kendisini "Kardaş" adlı parça ile bir miktar gösterebilmiş Nur Belda da nihayet ilk plağını çıkarır. Polydor'un çok güvendiği bir isim olan Nur Belda, müthiş güçlü bir kadro ile yapmıştır bu plağı. Türk popunun en umut veren genç bestecilerinden Reyman Eray'dan iki şarkı alınmış, düzenlemeleri Atilla Özdemiroğlu yapmış, Dün Bugün yarın da eşlik etmiştir. Prodüktörlüğünü Nino Varon'un yaptığı "Aşk Bir Fantazi", bu kadroya ve Nur Belda'nın güçlü sesine rağmen beklendiği gibi ortalığı sarmaz ve çok az insana ulaşır. Ama Nur Belda, bu işi burada bırakmayacaktır. Ergüder Yoldaş ile evlenip Nur Yoldaş'lığa evrildikten sonra disiplinli bir çalışmaya girecek ve "Sultan-ı Yegâh" adlı 45'lik ve ardından gelen albüm ile Türk popuna kalıcı bir damga vuracaktır. Kalıcı olacak bir başka isim olan Melike Demirağ da aynı sıralarda yayınlar ilk plağını. Yılmaz Güney'in "Arkadaş" adlı filminde rol alan, Rüçhan Çamay'ın kızı Melike Demirağ, Şanar Yurdatapan'ın film için yaptığı aynı isimli şarkıyı söyler söylemez

kalpleri fethedecektir. Plak şirketi, daha işin en başında Melike Demirağ'dan çok umutludur: "Philips plakları, Yılmaz Güney'in Arkadaş filmi ile sinemamıza kazandırdığı Melike Demirağ'ı Arkadaş plağı ile hafif müziğimize kazandırmakla onur duyar..." Bilinçli bir seçimden çok, tesadüfler sonucu kendisini "Arkadaş" projesinin içinde bulan Melike Demirağ, bu plaktan hemen sonra kanatlanacak, Şanar Yurdatapan'ın desteği ile Türk popunda aklın sesi haline gelip müziği ezdirmeden Türk popunun en eleştirel şarkılarına imza atacaktır. "Arkadaş" bir sonraki yıla damgasını vuracak olan Eurovision şarkıları ile baş etmeyi becerecek plaklardan biri olur. Eurovision şarkıları ile baş edebilecek bir başka şarkı da Tanju Okan'ın "Kadınım" şarkısıdır. "Ve aşk üzerine şahane bir şarkı" ilanları ile, 1974 yılının sonlarına doğru piyasaya sürülen bu plak, hem Tanju Okan'ın hem de Türk popunun en büyük hitlerinden biri haline gelmekle kalmayacak, şarkının sözlerini yazan Mehmet Teoman'ı da kalıcı bir şekilde bize kazandıracaktır. Başarının büyüklüğü, daha önce yazdığı şarkı sözlerine hep deneme gözüyle bakan Mehmet Teoman'ı bu işi sürekli bir hale getirmesi için ikna edecektir. Mehmet Teoman, yalnızca Türk popunun standartlarının çok üzerinde şairane sözler yazmakla kalmayacak, Cenk Taşkan ile elele verip, gelmiş geçmiş en büyük starlarımızdan birini, Nükhet Duru'yu da bize sunacaktır.

Müzik piyasamızı asıl heyecanlandıran şey ise Eurovision'dur. Türkiye, nihayet, bir yıl sonra yapılacak yarışmaya katılabilecektir. TRT işi sıkı tutmuş ve hazırlıklara epey önce başlamıştır. Ön elemelere katılma rekoru kırılmış ve bunların arasından seçilen 17 şarkının yarışmasına karar verilmiştir. İşi aceleye getirmek istemeyen TRT, bu 17 şarkıyı seslendirecek şarkıcıları dört haftaya yaydığı bir program dahilinde ekrana getirecektir. Uğur Akdora, Esin Afşar, Atilla Atasoy ve Yeşim, 17 Aralık Salı; Gökhan Abur, Şenay, Cici Kızlar ve Cahit Oben, 24 Aralık Salı; Nilüfer, İskender Doğan, Füsun Önal, Zerrin Yaşar ve Nejat Yavaşoğulları yılbaşı gecesi ekrana çıkarken; Serter Bağcan, Yeliz, Ali Rıza Binboğa ve Semiha Yankı'nın çıkışları ancak diğer yılın ilk haftasında gerçekleşecektir. Tanıtım amacıyla yapılan bu gösterileri 9 Ocak'ta yapılan bir başka program takip edecek ve bu programda 17 şarkıcının tamamı boy gösterecektir. Bu yayından hemen sonra da, isteyen seyirciler, evlere dağıtılmış olan posta çeklerini kullanarak oy verebilecektir. "PTT gişelerinden 250 kuruş karşılığında" postalanacak olan bu çeklerin en geç 12 Ocak tarihini taşıması gerekmektedir. TRT, bu tarihten sonra gönderilen oyları dikkate almayacağını açıklamıştır. Ama iş yalnızca seyircilere bırakılmamıştır. Bir de profesyonel bir jüri olacaktır. Jüri de, 9 Ocak günü Ankara televizyonunda hazır bulunacak, bütün eserleri banttan seyredecek ve değerlendirecektir. Yani, 1975 yılında katılacağımız ilk Eurovision yarışmasında bizi temsil edecek şarkı ve şarkıcı "jüri ve halk oylarının değerlendirmesi sonrası" belli olacaktır. Daha ilk yarışmada,

17 şarkı

TRT'nin onlarca müracaatından sonra, nihayet 1975 yılında yapılacak yarışmaya Türkiye'nin de katılması kabul edilmiş ve TRT hızlı bir şekilde hazırlıklara başlamıştı. Açılan yarışmaya rekor sayıda şarkı gönderildi. Bunların arasından 17 tanesi seçilecek ve ekranlardaki asıl yarış başlayacaktı.

1974 yılı Aralık ayının ilk yarısında çıkan bütün gazete ve dergilerde, aşağıdaki liste büyük bir heyecanla yayınlanır.

1- Boşver, Nilüfer (Yumlu) - Tuğrul Dağcı, Nino Varon
2- Günahsızlar, İskender Doğan - İskender Doğan
3- Canı Sıkılan Adam, Esin Afşar - Esin Afşar
4- Seninle Bir Dakika, Semiha Yankı - H. Münir Ebcioğlu, Kemal Ebcioğlu
5- Mümkün Değil, Serter Bağcan - Serter Bağcan
6- Gel Minik Kuş, Füsun Önal - Çiğdem, Atilla Özdemiroğlu
7- Bir Gün Karşılaşırsak, Gökhan (Abur) - Çiğdem, Selmi Andak
8- Özlenen Sevgi, Cahit Oben - Mehmet Teoman, Cahit Oben
9- Caniko, Nejat Yavaşoğulları - Nejat Yavaşoğulları
10- Böyle mi Başlar, Yeşim - Mehmet Teoman, Cahit Oben
11- Yarın, Ali Rıza Binboğa - Ali Rıza Binboğa
12- Delisin, Cici Kızlar - Atilla Özdemiroğlu

FİNALİST 17 BESTE

ÖZLENEN SEVGİ
Söz: Mehmet Teoman
Müzik: Cahit Oben
Solist: Cahit Oben

CANI SIKILAN ADAM
Söz: Esin Afşar
Müzik: Esin Afşar
Solist: Esin Afşar

BÖYLE Mİ BAŞLAR
Söz: Mehmet Teoman
Müzik: Cahit Oben
Solist: Yeşim

HAYALİMDEKİ ADAM
Söz: Çiğdem Talu
Müzik: Selmi Andak
Solist: Yeliz

PEMBE
Söz: Zerrin Yaşar
Müzik: Selim Atakan
Solist: Zerrin Yaşar

ÖYLE BİR AŞK HİKAYESİ
Söz: Nejat Yavaşoğulları
Müzik: Nejat Yavaşoğulları
Solistler: Nejat Yavaşoğulları-Reha Öztanyel

GEL MİNİK KUŞ
Söz: Çiğdem Talu
Müzik: Attila Özdemiroğlu
Solist: Füsun Önal

SONAD
Söz: Serter Bağcan
Müzik: Serter Bağcan
Solistler: Serter Bağcan - Elvan Aracı

GÜNAHSIZLAR
Söz: İskender Doğan
Müzik: İskender Doğan
Solist: İskender Doğan

BOŞVER
Söz: Tuğrul Dağcı
Müzik: Nino Varon
Solist: Nilüfer

YARIN
Söz: Ali Rıza Binboğa
Müzik: Ali Rıza Binboğa
Solist: Ali Rıza Binboğa

DİLENCİ
Söz: Attila Atasoy
Müzik: Attila Atasoy
Solist: Attila Atasoy

SENİNLE BİR DAKİKA
Söz: Hikmet Münir Ebcioğlu
Müzik: Kemal Ebcioğlu
Solist: Semiha Yankı

UMUT
Söz: Şenay
Müzik: Selçuk Başar
Solist: Şenay

BİRGÜN KARŞILAŞIRSAK
Söz: Çiğdem Talu
Müzik: Selmi Andak
Solist: Gökhan Abur

DELİSİN
Söz: Attila Özdemiroğlu
Müzik: Attila Özdemiroğlu
Solistler: Şebnem Aksu-Bilgen Bengü-Birnur Bilginoğlu

ANILAR
Söz: Çiğdem Talu
Müzik: Uğur Akdora
Solist: Uğur Akdora

13- Anılar, Uğur Akdora - Çiğdem, Uğur Akdora
14- Hayalimdeki Adam, Yeliz - Çiğdem, Selmi Andak
15- Dilenci, Atilla Atasoy - Atilla Atasoy
16- Umut, Şenay - Şenay, Selçuk Başar
17- Çiçekler, Zerrin Yaşar - Zerrin Yaşar, Selim Atakan

Cahit Oben ve Selmi Andak ikişer beste ile yarışmaktadır. Çiğdem (Talu) ise tam dört şarkının sözlerini yazmıştır.

ne müzisyenlerden oluşmuş bir jüriye, ne de halka güvenilmiş ve her ikisini bir araya getiren bir yöntemde karar kılınmıştır. Ama asıl baş ağrıtan da bu olacaktır. Halk bir yöne, jüri başka yöne çekecek ve işler içinden çıkılamaz bir şekilde karışacaktır.

Ekrana çıkmaya hak kazanan 17 isim arasında yer alan Şenay, fazla değil, yalnızca bir hafta sonra yarışmadan çekildiğini açıklar. Şarkıcı, TRT'nin çeşitli engellemelerle kendisini kısıtladığını söylemektedir: "Eurovision'da, TV

orkestrasının yanı sıra İstanbul Gelişim'in bana eşlik etmesini istiyordum. Elemelere girerken bu konuyu en başında not halinde yetkililere bildirmiştim. O zaman kabul etmişlerdi. Oysa şimdi böyle bir şey olamayacağını söylüyorlar. Bu durumda yarışmadan çekilmenin en doğru yol olacağı kanısındayım..." Şenay, diğer bütün meslektaşları ile aynı şartlar altında yarışmak istememiş, arkasına İstanbul Gelişim'i alarak bir adım öne geçmek istemiştir. Zaten Şenay ile başı hiçbir zaman hoş olmamış TRT de, bu sefer elinde sağlam bir gerekçe olmasına da güvenerek "hayır" demiş ve şarkıcıyı kendi kararı ile yarışma dışına itmiştir.

Yıl bitmek üzereyken, müzik piyasamız Eurovision kadar, Fikret Kızılok'un turnesini de konuşmaya başlar. Sanatçının bizzat kendisinin düzenlediği bu turne Trakya'yı kapsamaktadır. "**Dikkat: Konser değil, üçüncü Kıbrıs harekatı**" başlığının yer aldığı ilanlarda, Fikret Kızılok miğferli bir fotoğrafı ile yer almaktadır. Hem bu afiş, hem de turne sırasında yaşanan olumsuzluklar, her zaman Fikret Kızılok'u desteklemiş *Hey*'i bile şaşırtır ve dergi, "Fikret Kızılok'un düzenlediği konserlerde bile bu tür şeyler olursa, herhangi bir organizatörün düzenlediği konserde neden olmasın?" demek zorunda kalır.

Atilla Alpsakarya, "baldızı Gülden Karaböcek ile Konya'da gizlice evlendiğine dair çıkan söylentileri" yalanlar ve "sizlere söz veriyorum, evlendiğimiz zaman İstiklal Caddesi'nden davul zurna ile yürüyerek geçeceğiz" der; altında İstanbul Gelişim'in bulunduğu bir proje olan Kim Bunlar, "Dansa Çağrı" adını verdiği 45'lik dizisinin üçüncüsünü yayınlar; Nilüfer, üçüncü 45'liği ile üçüncü altın plağını da alır; "ünlü caz şarkıcısı Sevinç Tevs'in kızı Şehrazat, Kelebek adını verdiği dördüncü plağını" yapar; solistleri Sevil Özyurt'un yanına, henüz 14 yaşında olan Semra İleten'i alıp "iki kadın solistli bir hale gelen" Beyaz Kelebekler, "Abba gibi olmak istiyoruz" der; "manken Güngör Bayrak, bir buçuk milyon tirajlı Observer dergisine poz verip üç günlük çalışma için 8.400 lira" alır ve Arzu Okay, Sermet Serdengeçti ile Emel Özden'li "Venedik'te Aşk Başkadır" filminin çekimleri biter ve film, önümüzdeki yıllarda nasıl bir seks filmleri furyasına sebep olacağından habersiz gösterime girerken, Eurovision heyecanı her yanı saracak, bu konunun konuşulmadığı tek yer bile kalmayacaktır.

"Ya batarım ya çıkarım diyerek gözünü Avrupa'ya diken Nermin Candan, İngilizce, Fransızca ve piyano dersleri" almaya başlar; her plağı ile listeleri altüst eden İlhan İrem'in, iki harfin yerini değiştirmekle yetinmiş "**İlham İren**" adlı bir taklidi çıkar ve EMI, genç müzisyen Sadık Bütünley'in "Çıkmaz Yollar" adlı plağını büyük bir iddia ile piyasaya sunarken, Erkin Koray ("Fesüphanallah") ile birlikte listelerin tepesini paylaşan Ajda Pekkan ("Sana Neler Edeceğim"), "Si Tu Savais Combien Je T'aime" adlı şarkısı ile bizde fırtına gibi esen Christian Adam'la birlikte ortak konserler verecektir. *Hey* dergisinin or-

ganize ettiği bu konserlerde Ajda Pekkan, "size henüz yayınlanmamış şarkılarımdan iki tanesini söyleyeceğim, sizden gelecek tepkilere göre bunları plak yapacağım" dedikten sonra "Hoş Gör Sen" ve "Sana Ne Kime Ne"yi söyleyecek ve koca Spor ve Sergi Sarayı alkıştan inleyecektir. O kadar delicesine alkışlanacaktır ki Ajda Pekkan, kimsede, daha sonra sahneye çıkan Christian Adam'a ilgi gösterecek bir güç kalmayacaktır.

"Dikkat: Konser değil, üçüncü Kıbrıs Harekatı"

Tehlikeli Madde adlı yeni grubu ile "Aşkın Olmadığı Yerde" plağını çıkarmış olan Fikret Kızılok, bir Trakya turnesi yapmak ister ve herhalde o güne kadar organizatörlerden gerekli faydayı görmediği için de turneyi kendisi düzenler. Kadronun en başında kendisi vardır. Tehlikeli Madde, kısa bir zaman sonra "polisin karısı" ünvanını ve Neşe Alkan adını alacak olan Sevgican ile Cantekin de kadrodaki diğer isimlerdir. Turne, daha başlamadan hazırlanan afiş ve ilanlar nedeniyle müzik piyasamızda ses getirir. "Dikkat: Konser değil, üçüncü Kıbrıs harekatı" başlığı ile hazırlanan bu ilanlarda Fikret Kızılok, bir miğferli fotoğrafı ile yer almaktadır. Kızılok, bu yaptığının bir konser değil de bir "harekat" olduğuna sahiden inanmış gibidir. Özel olarak miğferli pozlar vermemiştir ama bir fotoğrafına boya ile bir miğfer oturtmuştur. Afişlerde, Sevgican, "Türk Sineması'nın en güzel yıldızı", Cantekin ise "Sanremo'nun tek Türk sanatçısı" olarak tanıtılmıştır. Abartı dizboyudur.

Turnenin kimi yerlerinde Sevgican sahneye bile çıkmaz, belki de "en güzel yıldız" olmasına binaen kapris yapmıştır. Fikret Kızılok'un Tehlikeli Maddesi'nden de haber yoktur. Kızılok, "şimdi sizlere elektronik stereo bir sistem tanıtacağım, band eşliğinde şarkı söyleyeceğim" anonsundan hemen sonra, şarkılarını playback eşliğinde söylemeye başlar.

Müzisyenlik başka, organizatörlük bambaşka olduğu için koca Kızılok bu turneden pek de kârlı çıkamamıştır.



İlham İren

Bir kere daha "korsan plakçılık hortladı" diye başlıkların atıldığı 1974 yılının son aylarında, müzik piyasası boydan boya tuhaf bir konu ile yüz yüze geldi. İlk plağından itibaren popüler bir hale gelen ve her plağı binlerce satmakta olan İlhan İrem, üzerinde çok kafa yorulmuş bir proje ile, tepeden tırnağa taklit edilmişti. İlham İren adı verilmiş bir şarkıcı, (İlhan İrem'e plaklarında eşlik eden İstanbul Gelişim'e paralel olarak adlandırılmış) İst. Gerçekler adlı bir orkestrayı da arkasına alıp "Yaralı Kalp" adlı bir plak sürmüştü piyasaya. Hiçbir nokta atlanmamıştı.

25 Eylül 1974 tarihli *Hey* dergisinden:

> *"Üstelik bu 45'likte, İlhan İrem'in bağlı olduğu plak şirketinin etiketi bile, gerek renkleri, gerekse çizgileri ile aynen taklit edilmişti..."*

Çok değil, üç beş gün sonra *Hey* dergisi, İlham İren olarak adlandırılmış Erdal Kaptanoğlu'nu bulur ve bu plağın şarkıcıdan habersiz, tamamen Işık Plak tarafından tezgâhlandığını öğrenir:

> *"... Plakta bulunan iki parça bizim kendi bestelerimizdir. Biz o zaman bunları Sayan'ın stüdyosunda kaydedip plak şirketine teslim etmiştik. Ancak daha sonra şartlarda uyuşamadığımız için vazgeçtik. Plaktaki iki parça prova banttan alınmıştır. Parçalar plağa alınırken efekt ayarı bile yoktu. Hatta davulun ton ayarını yaparken bile seslerini almışlar... Bu durumda plağı toplattırmak istiyoruz..."*

Sayan'ın stüdyolarından Işık Plak adlı firmaya... Başkasının cebine elini atmaya karar vermiş olanlar, akla gelen gelmeyen her yola başvurmaya devam etmiştir.



Bim Bam Bom

Bir önceki yılın son aylarında hep gündemde olan Eurovision konusu, yeni yılda da en çok konuşulan konu olur. Yarışmaya hak kazanmış 16 şarkı, gruplar halinde üç ayrı gece TRT tarafından televizyonda yayınlandıktan sonra, toplu olarak 9 Ocak gecesi bir daha yayınlanmış ve bunun hemen ertesinde oldukça şiddetli tartışmalar başlamıştı. Bir şarkı yarışması, daha ilk dakikalarından itibaren "milli bir mesele" haline getirilmiştir. Basının, biraz daha "milli" olanı, Viyana kapılarına dayanmaktan, oraları bu sefer müziğimizle fethetmekten söz

etmekteyken, daha aklı başında olan bir grup, işe yalnızca *müzik* açısından yaklaşmakta ve eleştirileri bu kıstasa göre sıralamaktaydı. Herkesin üzerinde birleştiği en temel nokta şuydu: Finale kalan şarkıların büyük bir bölümünün düzenlemeleri Timur Selçuk'un elinden çıkmıştı ve bu da şarkıları birbirine benzer bir çizgiye çekmişti. Yine şarkıların büyük bir bölümünün "festival şarkısı" olduğu çok aleni bir şekilde görülebiliyordu. Bestecilerimiz, Eurovision'a gidiyor olduklarını hiç akıllarından çıkarmamış ve yazdıkları her notada bunu kollamışlardı. Şarkıların ekranlardan yayınlanması sırasında yaşananlar da ayrı bir konudur: "Orkestranın sesiyle solist sesinin balansı kurulamadığı için besteleri net dinlemek mümkün olmamıştır".

Konuşulanlar, yalnız müzik ya da şarkılarla sınırlı kalmaz. Dedikodular da dizboyudur. Nilüfer ile yarışmaya katılmış Nino Varon'un "şarkımız birinci olacak, bu iş için 250 bin lira ayırdık" dediği yayılır piyasada. Varon'un, ayrılan bu para ile oy verilecek posta çeklerini toplayacağı ve Nilüfer'in hesabına geçecek bir şekilde postalayacağı söylenmektedir. TRT Eurovision sorumlusu İskender Salgırlı'nın, "toplam 4 milyon çek dağıtıldı, ayrıldığı söylenen bu parayla tam 10 bin çek bulabilmeleri gerek, ama bunu yapsalar bile ancak binde 2'ye denk gelir bu, üstelik işin jüri kısmı da var" şeklindeki açıklamalarına, Nino Varon, "bu tür mantık dışı iddialara çocuklar bile inanmaz" diye cevap verir. Ancak çocukların inanamayacağı bu iddialara büyükler inanmamazlık etmez ve Nino Varon için cadı kazanı kaynamaya başlar. Nilüfer ve şarkısı "Boşver" topun ağzındadır artık. Ününün doruğundaki Nilüfer, çoğu insan tarafından bu yarışmanın favorisi olarak gösterilmektedir. Bu nedenle de, en çok Nilüfer ve şarkısı "Boşver" üzerinde durulur ve en çok bu konu konuşulur. Ama göründüğü kadarı ile Nino Varon, Nilüfer ile girdiği bu işbirliğinde işleri çok sıkı tutmamıştır. Nino Varon'un "bu iş için 250 bin liralık bütçe ayırdık" dediği söylentilerinden hemen sonra, müzik piyasası, "Boşver"in orijinal bir beste olmadığı ve bir yabancı şarkıya çok benzediği iddiaları ile sarsılır. "Boşver" genç İspanyol şarkıcısı Lolita'nın söylediği "Busca" adlı şarkıya benzetilmektedir. Çok değil bir yıl sonra "Amor Amor" adlı şarkısı, Yeliz tarafından "Yalan Yalan" olarak Türkçeleştirilecek Lolita'nın "Busca" adlı şarkısı, "Boşver"e sahiden de benzemektedir. Her iki şarkı tamamen aynı değildir ama benzerlik de yok değildir. Söylentilerin artması üzerine Nino Varon, şarkısını yarışmadan çekmeye karar verir. Şenay'dan sonra Nilüfer de çekilmiştir ve 17 şarkı ile yola başlayan ilk Eurovision finalimiz artık 15 şarkı ile yapılacaktır. Nilüfer'in çekilmesi, bu alanda üretilen dedikoduların yine de sonunu getirmez. Bu sefer de Serter Bağcan'ın şarkısı için kazanlar kaynatılmaya başlanmıştır. "Mümkün Değil" adlı şarkının, Raffaella Cara'nın bir şarkısına benzediği iddia edilmektedir. Ancak, bu şarkı ile ilgili iddialar fazla taraftar bulmayacak ve Serter Bağcan, çekilmek durumunda kalmadan yarışmaya devam edecektir.

Finale gelene kadar söylentiler ve tahminler durmak bilmez. "Yarın" adlı şarkısı ile Ali Rıza Binboğa, halk nezdinde baştacı edilmiştir ve halkın büyük ilgisinin profesyonel jüri üzerinde de baskı yapacağı tahmin edilmektedir. Şubat ayında Ankara'da yapılan finalde, kimsenin ummadığı bir şey olur. Yarışmayı, aynı puanı alan iki şarkı birden kazanmıştır, üstelik bunlardan biri de "Yarın" değildir. Semiha Yankı ve Cici Kızlar'ın seslendirdiği şarkılar birinci seçilmiştir. İlk Eurovision maceramızda bizi, ya çok romantik ve duygusal bir şarkı olan "Seninle Bir Dakika", ya da esprili ve hareketli bir şarkı olan "Delisin" temsil edecektir. Çekilen kura sonucu şans Semiha Yankı'ya güler ve Stockholm yollarına genç şarkıcımız düşer.

Bizi temsil edecek şarkı seçildikten sonra, dedikodular ve kuyu kazmalar nispeten sona erer. Artık herkes vargücüyle Semiha Yankı'yı desteklemektedir. Yarışma sırasında giyilecek kıyafet ünlü modacılarımızdan Cemil İpekçi tarafından hazırlanmakta, şarkıcımızın firması Kervan da, şarkının İngilizce versiyonu için çaba sarfetmektedir. Yarışma gününe kadar, yurt çapında, her gün her saat yalnızca bu konu konuşulur. Nisan ayında yapılan yarışmada, Semiha Yankı, yaşına ve tecrübesizliğine rağmen çok iyi bir performans gösterir. Oylamanın başlayacağı sırada, bütün ülke çok umutludur. Ancak bu ilk yarışmada elde ettiğimiz sonuç, en kötümser tahminleri yapanları bile yaya bırakmıştır. 13. sırada yarışan şarkımız, Monaco'dan aldığı 3 puan ile yarışmayı 19. yani sonuncu sırada bitirmiştir. Bunun belli olmasından sonra, resmen kıyamet kopar. Her kafadan bir ses çıkmakta, "hakkımız yendi" cümleleri herkesin dilinde gezinmektedir. Bundan sonra yarışmaya katılmamamız gerektiği bile yüksek sesle söylenir olmuştur. Basın, bir yandan Hollandalı grup Teach In'in kazandığı yarışmanın organizasyonunu göklere çıkarırken, bir yandan da, müzisyenlerimizin görüşlerine başvurarak "biz nerede yanlış yaptık" sorusunun cevabını aramaya çalışmaktadır. Hiç kimse, ilk defa katıldığımız bir yarışmada kazanma ihtimalinin zaten zayıf olduğundan söz etmemektedir. Herkes, söz birliği etmişçesine "ilk 10 arasında olmamız gerekirdi" demektedir. TRT TV Daire Başkanı Yılmaz Dağdeviren; "konuştuğum bütün ülkelerin temsilcilerinin görüşüne göre, 7 veya 8. olmamız bekleniyordu, bu kendi düşüncem olsa duygusalım diyeceğim" dedikten hemen sonra son derece doğru bir tesbitte bulunur: "Gelecek yıl için şimdiden çalışmaya başlarsak durum daha iyi olacaktır kanısındayım..." Ancak ne yazık ki böyle olmaz. Her şeye rağmen "duygusallık" olup bitene damga vuracak ve türlü çeşitli nedenler sonucunda, Türkiye yarışmaya iki yıl ara verecektir. Eurovision defteri, 1978 yılında, Nilüfer'li Grup Nazar'ın Paris'e gittiği güne kadar kapatılacaktır.

1978 yılında bizi Paris'te temsil edecek olan Nilüfer, o sıralarda Eurovision ile değil ama başka kanallar vasıtası ile şansını yurtdışında denemektedir. "Boşver"in etrafında koparılan gürültülerden uzaklaşıp kendini işe veren genç

şarkıcı, Odeon'dan Dani Grunberg'in çizdiği bir plan dahilinde yurtdışına açılmaya çalışmaktadır. Ünlü firma RCA, genç şarkıcımızı, bütün masraflarını karşılayarak Almanya'ya davet etmiştir. RCA, Nilüfer'den çok umutludur. Genç şarkıcı, Almanya'ya birkaç kere gidip gelmiş ve İngilizce, Almanca, Fransızca ve İtalyanca olmak üzere tam altı şarkı kaydetmiştir. Bunların arasında yer alan "Bau Mirein Paradies" adlı şarkının plak olarak yayınlanması ise an meselesidir. RCA, Nilüfer'in fotoğraflarını da, dünyanın en ünlü fotoğrafçılarından biri sayılan Bockelberg'e çektirmiştir. Yurda henüz dönen Dani Grunberg, ayağının tozu ile gazetecileri bilgilendirir: "Nilüfer Avrupa'da ha patladı, ha patlayacak..."

Bunlar olup biterken, kendisini Eurovision'a uzak ama Avrupa'ya yakın kabul eden Ajda Pekkan, ünlü Fransız şarkıcı Christian Adam ile *Hey*'in organize ettiği konserlerini vermektedir. Ankara konseri, hava muhalefeti nedeniyle tam iki kere iptal edilmiştir. İzmir ve İstanbul'daki konserlerde ise seyirci rekorları kırılmıştır. Konserlerde öyle bir izdiham yaşanır ki, gelenlerin en az yarısı içeri giremeyerek kapılardan dönmek zorunda kalır. Ancak girebilenler de umduklarını bulamaz. İşin Ajda Pekkan kısmı herkesi mest eder etmesine ama, Christian Adam kısmı, yolunda gitmemiştir. Konserlerin ilk yarısında Ajda Pekkan sahne alır ve Süheyl Denizci Orkestrası eşliğinde en güzel şarkılarını söyler: "Eksiksizdi Ajda Pekkan. Yorumu, gırtlak oyunları, sahne hâkimiyetinden giysisine kadar ustaydı". Sanatçıyı kuliste dinleyen Christian Adam bile heyecanlanmış ve "Avrupa'da üne erişmesi işten bile değil" demiştir. Bunları diyeceğine, kendisine bakması ve birazdan çıkacağı konserde ne yapacağını düşünmesi daha hayrına olurmuş. Yalnızca "Si Tu Savais Combien Je T'aime" adlı şarkısı bilinen Christian Adam, herkesi hayal kırıklığına uğratmıştır. Adam, bu şarkıyı söyleyerek konserine başlar ve en büyük silahını hemen başlangıçta ateşler. Sonrası için bir şey kalmamıştır. Birbirinin eşi sıkıcı şarkılardan bunalan seyirci minderleri sahneye fırlatarak eğlenmeye çalışır ve bu da protesto anlamına geldiği için Christian Adam neye uğradığını şaşırır. Listelerinin tepesinde olduğu bir ülkeye büyük bir tantanayla getirtilmiş ancak kalplere basılmak bir yana minderlere boğulmuştur.

Eurovision ile işi olmayan diğer bütün şarkıcılar da, işe bildikleri usûlde devam etmektedirler. Herkes, yalnızca ama yalnızca bu konuyu konuşmakta olmasına rağmen, kimse planlarını değiştirmez ya da ertelemez. Plaklar arka arkaya raflardaki yerini almaktadır. "Çek Kayıkçı" ile piyasaya iyi bir giriş yapan Nilgün Atılgan, geçen yılın Eurovision birincisi Abba'nın "Waterloo"sunu "Oldu mu?"ya dönüştürmüştür. Yine geçen yıl "Girne'den Anadolu'ya" yol bağlamaya kalkışmış Yasemin Kumral, bu sefer İsrailli şarkıcı İlanit'in bir şarkısını sahiplenmiş ve "Bim Bam Bom" haline getirmiştir. Aslında şarkı zaten bu haldedir. Yani "Bim Bam Bom" bölümü orijinal şarkının içinde de aynen vardır,

bu da alınmış ve gerisi Türkçeleştirilmiştir. Barış Manço "Bir Bahar Akşamı", Cem Karaca "Tamirci Çırağı", Ömür Göksel "Içki Sigara", Hümeyra "Sessiz Gemi", Gülden Karaböcek "Şu Sazıma Bir Düzen Ver" ile listelerdedir. "A Chili Pum" adlı bir yabancı şarkıya ise üç kişi birden saldırmıştır. Kenan "Çillim Çillim", Lale Belkıs "Çilli" diyerek orijinal haline sadık kalmayı seçmişken, Kamuran Akkor şarkıyı "Şimdi Şimdi" haline getirmiştir. *Hey* dergisi, en çok bu üçüncü versiyonu ayıplar. Dergi, "Yarın olmaz şimdi, hemen şimdi şimdi" dizelerini kastederek, "sözler olumsuz yönde dikkat çekiyor" tesbitinde bulunur ve "Kamuran Akkor gibi bir sanatçıya" bu sözleri yakıştırmaz. Ama yeterince iyi şarkı vardır ve iyi şarkının önünü Eurovision bile kesemeyecektir. Başta "Tamirci Çırağı" ve "Sessiz Gemi" olmak üzere epeyce şarkı sivrilecek ve yalnızca bu yılın değil, bütün zamanların en iyi şarkıları olmaya doğru gideceklerdir.

1974 yılını 1975 yılına bağlayan gece televizyonda görünüp, güçlü sesi ile herkesi etkilemiş olan Sezen Seley de, nihayet o gece söylediği "Haydi Şansım" adlı şarkısını plak yapabilmiştir. Güçlü firmalarımızdan Melodi, şarkıcıyı piyasaya sunarken küçük bir değişiklik yapmış ve şarkıcının Seley olan soyadını Aksu'ya dönüştürmüştür. 1970 yılında yapılan ve Nilüfer'in birinciliği ile sonuçlanan Altın Ses yarışmasında ilk defa kendini göstermiş olan bu güçlü ses, ilk plağını yapmak için tam beş yıl beklemiştir. Sezen Aksu, bu ilk plağı ile eleştirmenlerden tam not alır: "Güçlü bir sese, yine öyle bir gırtlağa sahip Sezen. Haydi Şansım'da yer yer girdiği gırtlak oyunları, biraz cesaret isteyen bir iş, hele böylesine yeni bir şarkıcı için..." Eleştirmenlerin yüksek notu, her zamanki gibi satışları hiç etkileyemeyecek ve Sezen Aksu'nun bu plağı plakçı raflarında tozlanacaktır. Ancak sesinin ve yeteneklerinin çok farkında olan Sezen Aksu hiç pes etmeyecek, ortalığın biraz durulmasını bekleyip "Kusura Bakma" ile yeniden şansını deneyecektir. "Kusura Bakma" ve sonrasında, Sezen Aksu ve şarkıları her yanı saracak; sanatçı, özellikle 80'li yıllarda yaptığı şarkılarıyla Türk popuna damgasını vuracaktır. Ama bu sırada listelerin tadını çıkaran genç şarkıcı Tülay'dır. Tülay, söz ve müziği Hakkı Bulut'a ait olan "İkimiz Bir Fidanız" ile listelerde saltanat kurmuştur.

"Şimdiye kadar çok memleket gezdim, fakat hiçbir yerde Türkler kadar sempatik, canayakın insanlar tanımadım" diyen iki yıl önceki Eurovision'un galibi Anne Marie David memleketimize üçüncü kere gelir; "film çevirmek için Türkiye'ye gelen Romalı Perihan şarkıcı" olur; Zeynep Değirmencioğlu ve Serkan Acar, Fenerbahçe Sosyal Tesisleri'nde yapılan ve yüzüklerin Emin Cankurtaran tarafından takıldığı bir törenle nişanlanır; kendisine "Türk müziğinin prensi" denilen Ahmet Özhan, "prenslik halkın üstünde bir müessese" olduğu için bu ünvanı istemediğini söyler; Ayten Alpman, SanRemo plakları serisine, bu yılın birincisi "Ragazza Del Sud"un Türkçesi "Birazcık Umut" ile







Bana Bir Cennet Yarat: *1975 yılında, "başarıyı yurtdışında da yakalama" rüyasını görme sırası Nilüfer'deydi. Almanya'da "Miss Nilüfer" olarak sunulmuş şarkıcımız, önce "Bau Mirein Paradies", ardından "Ali", 1976 yılında da "Bilder In Meinem Herzen" adlı 45'likleri yaptı. RCA'in büyük yatırım yaptığı şarkıcımızın her üç plağı da ilgi gördü. Ancak beklenen başarının yanında pek fazla bir şey sayılmazdı bu. Dolayısıyla RCA'in (Miss) Nilüfer'de ısrar etmesi için bir sebep yoktu.*

devam eder; Beyaz Kelebekler, "White Butterflies" adı altında, "Sen Gidince" adlı şarkıları ile Hollanda listelerinde ilk 5 arasına girer; "mezür kaçırmayan, detone olmayan, şuh bakmasını da hiç bilmeyen Neco, ilgi çekebilmek için palyaço kılığına" girer; Seyyal Taner, 1 Numara firmasına, Ali Kocatepe - Arda Uskan ortak çalışması "Nene Hatun"u plak yapar ve Eurovision'un bu yılki birincisi Teach In'in şarkısı "Ding - a - Dong"u hem Ayla Algan hem de Füsun Önal Türkçe söylemek için seçerken, Beyaz Kelebekler'den sonra, Nilüfer de yurtdışında listelere girecektir. Sanatçının Almanca plağı "Bau Mirein Paradies" (Bana Bir Cennet Yarat), Avrupa'nın önemli radyolarından sayılan Lüksemburg Radyosu'nun listelerinde ilk 10'a yerleşecektir.

Yurdaer Doğulu, Kıbrıslı şarkıcı Tomris'i star yapabilmek için çabalar; Philips'in, Tanju Okan'ın 45'liklerini bir araya getiren "Bütün Şarkılarım" adlı longplayini piyasaya verdiği sırada, Tanju Okan da, dört yıldır birlikte olduğu Zerrin Erdoğan ile nişanlanır; "folk öldü" diyen Halit Kakınç ve Dönüşüm, "taekwon - do" adını verdikleri türde çalışmaya başladıklarını açıklar; "müzisyen

Seyhan Karabay ile yaptığı evlilikte aradığını bulamayan Arzu Okay, soyun derlerse soyunurum, giyin derlerse giyinirim" diyerek, yeni tür seks - avantür filmlerinde rol almasını yadırgayanları cevaplar; Melike Demirağ, "Arkadaş" ile yakaladığı başarıyı çok daha ileri bir noktaya taşıyacak olan "Hadi Canım Sen de" adlı plağını yayınlar; "Dervişan'ın orgcusu Uğur Dikmen'in, Yasemin Kumral ile yaşadığı aşk" grubun dağılmasına sebep olur; defalarca gittiğimiz Altın Orfe yarışmasına bu yıl da Şenay gider ve üçüncülük elde ederek döner; aynı festivalde birinci olan Alla Pugachova'nın şarkısı "Arlekino"yu, Esin Afşar "Sanatçının Kaderi" adıyla Türkçe söyler; Doğan Plakçılık, "ilginç plakların yaratıcısı Erkin Koray'ın güçlü yapıtlarını övünçle" sunmaya "Estarabim" ile devam eder ve "umut dolu gencecik bir sanatçı Parla Şenol, Babidi Bibidi Bu adlı plağını" çıkarırken TRT, toplantı üstüne toplantı yapıp, "önümüzdeki yıl Eurovision'a katılalım mı katılmayalım mı?" sorusunu cevaplandırmaya çalışacaktır.

Nerde Unuttum Kalbimi Bilmem

1975 yılının ikinci yarısına, Ali Kocatepe'nin bir başka çok isimli projesi ile girilir. Ali Kocatepe, bu sefer de Engin Evin, Ertan Anapa, İskender Doğan, Zafer Banu Hülya, Hümeyra, Kamuran Akkor ve Melike Demirağ'ı, Amcalar - Yengeler adı altında bir araya getirerek, Antalya'dan sonra Mersin'in şarkısını söyletmiştir: "Merhaba Mersin". Çıkar çıkmaz büyük ilgi toplayan bu plak, Ajda Pekkan'ın listelerin en tepesine yerleşen "Hoşgör Sen" adlı plağına en büyük rakip olur. Ama zaten listelerde göz gözü görmüyordur. Hem yerli hem de yabancı plakların birlikte yarıştığı ve müzik piyasasında en ciddiye alınan liste olan *Hey*'in "Hey Disko" adını almış 50 plaklık listesi, tamamen bizim şarkıcıların hâkimiyeti altına girmiştir. Yabancı plakların, sayıca her zaman üstün oldukları bu tür listelerde, Eurovision'un da etkisiyle, bizim şarkıcılarımız hâkimiyet kurmaya başlamıştır. Semiha Yankı, Cici Kızlar, Yeşim gibi Eurovision yıldızları, yarışmanın üzerinden aylar geçmiş olmasına rağmen hâlâ listelerdedir. Bu isimlerin yanında Füsun Önal ("Ah Nerede"), Gökben ("Eninde Sonunda"), Alpay ("Ayrılık Rüzgârı"), Selçuk Alagöz ("Deliyim Seviyorum"), Esmeray ("Soruyor musun?"), İskender Doğan ("Mahizer"), Semiramis Pekkan ("İyiler Kötüye Düşer"), Güzin İle Baha ("Gençlik Başımda Duman"), Kamuran Akkor ("Dilo Dilo Yaylalar"), Bülent ("Olmalı mı Olmamalı mı?"), Timur Selçuk ("Pireli Şarkı") ve Ayla Algan ("Dünya Tersine Dönse") da listelerdedir. 45'lik piyasası hâlâ çok aktif ve renklidir. Albüm piyasası da hâlâ eski usûldür. Bu alandaki kuruluk sürmektedir. *Hey* ve benzeri dergiler, bu alanı ateşlemek için listeler yapıp dururlar ama, listelere göstermelik de olsa konabilecek bizden iki üç ismi bile zor bulurlar. 45'lik listelerini bizden şarkıcıların bastığı bu sıralarda, albüm listelerinde yalnızca Tanju Okan ve Se-

miramis Pekkan yer almaktaydı. Bir iki ay sonra, Füsun Önal da "Alo Ben Füsun" adlı albümünü çıkarttığında, listelerdeki albüm sayımız üç olacaktı. Müzik piyasamız, bir türlü 45'lik ve LP formatlarının üretimini dengeleyememiş, bir piyasanın sağlıklı olduğunun işareti olacak bu tür bir denge üzerinde yükselmeye niyetlenmemiştir.

Longplay ve 45'lik arasında bir denge kuramamış olan müzik piyasası, en az korsan baskılar kadar baş ağrıtan bir sorun olmaya başlayan kaset kaydetme işi ile baş edebilmek için yeni çareler de aramıyor değildi. Plakların satışlarının giderek azalmasının bir önemli nedeni korsan baskılardı. Ama bir başka nedeni de, irili ufaklı bütün plakçı dükkânlarının, plakları kasetler üzerine kaydederek satmaya başlamış olmalarıdır. Müzik piyasasının içinden bir bölüm firma, bu sorunun karşısına ancak yasal baskılı kasetler ile çıkılabileceğini söylemektedir. Ancak, yasal kasetlerin, fiyat bakımından kopya kasetlerle baş edemeyeceğini savunan bir bölüm firma ise, bu sorunu, 45'lik ve LP arası bir format olan "Midi LP" ile çözmek için harekete geçmiştir bile. Tıpkı LP'ler gibi 33 devirli olan, ama boyut olarak 78 devirli eski taş plaklara benzeyen Midi LP alanındaki ilk örneği As Plak piyasaya sürmüştür. Muazzez Abacı'nın Midi LP'sinden sonra sırayla diğer sanatçıları için aynı formatta işler yapacağını söyleyen As Plak'ın bu yeniliğini, Burç, Kent, Elenor, Atlas, Hülya ve Güngördü Plak da benimsediğini açıklamıştır.

Ağustos ayına gelindiğinde, TRT'den, önümüzdeki yıl yapılacak olan Eurovision ile ilgili olarak hâlâ ses çıkmamıştır. *Hey*'in bayrağını Doğan Şener'den teslim alan Yener Süsoy, haftalık başyazılarından birini tamamen bu konuya ayırıp, TRT'nin işi ağırdan almasının sebeplerini bir bir sıralar ve TRT'yi son derece ağır bir dille eleştirir. Süsoy'a göre, "aslında bu bir *klasik* ve *pop* müzik çatışmasıdır". Elbette bu vardır. Türk popu, serpilmeye başladığı ilk günlerden itibaren, hem klasik müziğe hem de caza gönül verenler tarafından yerden yere vurulmuş, desteklenmek bir yana, her zaman küçümsenmiş, ciddiye alınmamış ve gelişimi engellenmeye çalışılmıştır. Ama asıl neden, katıldığımız ilk yarışmada elde ettiğimiz sonunculuğun TRT'nin gözünü korkutması ve kurumun, böyle bir yükün altına yeniden girmekten çekinmesidir. TV Dairesi Başkanı Yılmaz Dağdeviren'in Yener Süsoy'a söyledikleri, bu korkunun altını net bir şekilde çizer: "Yönetim Kurulu, bu yıl yaptıklarımız için bize kızmış, 1975 yarışması için hakkımızda soruşturma açmıştır. Aktif hizmet için teşekkür değil, tecziye yolları kullanılıyor..." Dağdeviren haklıdır. Büyük çabalarla, mükemmel bir Türkiye finali yapıyorsunuz, seçtiğiniz birinciyi yurtdışına göndererek "reklamla 50 milyona sağlayamayacağınız" bir tanıtım yapmış oluyorsunuz ve bunun karşılığında takdir edileceğinize soruşturmaya uğruyorsunuz. Aslında bütün bunlar beklenmeyen gelişmeler değildir. MC (Milliyetçi Cephe) adı verilen ve AP, MSP, CGP ve MHP'den oluşan koalisyon hükümetinin güve-

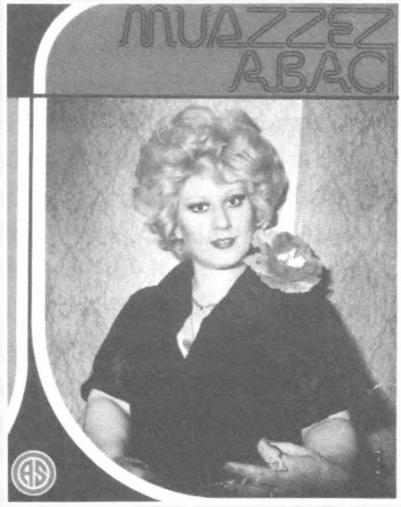
Midi LP

17 Eylül 1975 tarihli *Hey* dergisinden:

"İlk olarak Muazzez Abacı için yayınlanan Midi LP'nin en büyük özelliği normal LP'ler gibi 33 devirli olması. Plağı ilk görenler önce 78 devirlik olduğu kanısına kapılıyorlar. Plak 25 cm çapında olup 27 cm çapında bir kapağın içinde satılıyor. Bir başka özelliği de, bir yüzünde dört, diğer yüzünde dört olmak üzere 8 şarkıyı normal sürelerinde kapsaması. Toptancı plak şirketleri, perakendecilere bu Midi LP'leri 32,5 liradan veriyorlar. Plakçılardaki satış fiyatı ise 42,5 lira olarak saptanmış. Bu rakama işletme vergisi dahil değil. 30 cm çapında olup, 31 cm çapındaki kapaklar içinde satılan normal LP'lerin toptancıdan çıkış fiyatı ise 52,5 lira. Perakendecilerde ise işletme vergisi hariç 70 liradan alıcı buluyor... 17,5 cm çapındaki 45'lik plaklar ise toptancıdan 11 liraya çıkıyor ve plakçılarda 15 liradan satılıyor...

Boş bir kaseti piyasadan 17,5 ile 20 lira arasından almak mümkün. Buna karşılık dolu kasetler ise 30 ile 40 lira arasında alıcı bulabiliyor. 30 - 40 liralık dolu kasete karşılık 42,5 liralık Midi LP'nin alınacağı görüşü daha yaygın...."

Bu yeni format da, korsan kaset sorununa çare olamayacaktır. Plakçıların kaydettiği kasetlere giderek daha fazla sayıda şarkı kaydedilecek, üstelik fiyatları da her gün biraz daha ucuzlayacaktır. Midi LP de, tıpkı bir zaman önce büyük heveslerle piyasaya sürülen dört ya da altı şarkılık (45'lik boyutlarında ve çoğunlukla 45 devirli) Mini LP'ler gibi çok kısa bir zaman rafları süsleyecek, sonra da tamamen çekip gidecektir.



noyu aldıktan sonra ilk yaptığı işlerden biri, TRT genel müdürü İsmail Cem'i görevden alarak yerine Nevzat Yalçıntaş'ı atamak olmuştur. Yeni genel müdürün göreve geldiği gün olan 17 Mayıs tarihinden itibaren de, İsmail Cem'in oturtmaya çalıştığı standartların hepsi tek tek yerle bir edilmeye başlanmıştır. Eurovision'u geciktirmek, engellemek, bir süre sonra da yapılmayacağını ilan etmek de, İsmail Cem zamanında oluşturulan plan ve programların tasfiyesinin bir parçası kabul edilmiştir. Nevzat Yalçıntaş ve onu destekleyenlerin elinde "zaten sonuncu olduk" gibi bir gerekçe varken de, kimse uzun boylu bir muhalefet gösterememiştir.

Kısa bir süre sonra TRT Müzik Dairesi, bu yıl Eurovision'a katılmama kararı alındığını açıklar. Yarışmaya gidilmeyecektir ama, "Türkiye içinde büyük bir müzik yarışması düzenlemek için çalışmalar başlamıştır". Bu konuda, ilk ola-

rak 22 Eylül günü bir toplantı yapılır. Bu toplantıya, Cavidan Selanik, Nida Tüfekçi ve Ferit Sıdal gibi Türk popu ile hiç ilgisi olmayan kişilerin katılması müzik piyasamızı ayağa kaldırır. Yener Süsoy, bu toplantının yapılmasından sonra yazdığı yazıda, "yarışmaya katılmak için kaliteli şarkı ve besteci bulamayacaklar" diyerek, bu yarışmaya kimsenin ilgi göstermeyeceğini belirtir. Müzik piyasamızın da görüşleri bu yöndedir zaten. Resmî bir açıklama yapılmasa da, yayılan söylentilere göre, bu yarışmaya, "hiçbir hafif müzik sanatçısının katılmayacağı, TRT Müzik Dairesi'ne karşı büyük bir boykota girişileceği" kesin gibidir. Hem müzik piyasasının kesin tavrı, hem de bu yarışma ile ilgili olarak yapılan toplantılardan net bir sonuç alınamamış olması nedeni ile iş oluruna bırakılır ve bir daha bu konuda TRT'den hiç ses çıkmaz.

Genellikle tatsız haberler ile gündemde olan TRT'de, Türk popunun yenilenmesine büyük katkısı olacak bir gelişme de aynı sıralarda yaşanır. Radyonun başarılı yapımcılarından olan İzzet Öz, "Müzik ve Eğlence Bölümü"nün kadrolu bir elemanı olarak televizyona transfer olmuştur. Radyoda yaptığı programlar ile, dinleyicilerin müzikal beğenisini epeyce etkilemiş ve çok sıkı hayranlar edinmiş olan İzzet Öz, aynı şeyleri bu sefer televizyonda da yapacak ve o güne kadar, "kameranın karşısına bir adam koyup çekmek" şeklinde sürüp gitmiş müzik programlarına çok farklı bir bakış açısı getirecektir. İzzet Öz, programlarında, yalnızca müzikal seviyenin kıstaslarını yükseltmekle kalmayacak, aynı zamanda görüntü alanında da yapılmamışları yaparak, 90'lı yıllar ile birlikte patlayacak olan klip geleneğinin de öncüsü olacaktır. Başta Ajda Pekkan ve Nilüfer için yaptıkları olmak üzere bu alanda mükemmel örnekler sunacaktır. Denilebilir ki, İzzet Öz'ün televizyona adım atması ile birlikte çok şey değişecek ve diğer yapımcılar da, onun yaptıklarını gördükten sonra kendilerine çekidüzen vereceklerdir.

Ali Poyrazoğlu, Mine Mutlu ile birlikte "Kokla Beni Melahat" adlı bir filme başlar; Semra Özdamar, "boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?" sorusunu, "kişinin boş zamanı yoktur, okumak öğrenmek dünyasıdır bu" şeklinde cevaplar; Ankara Savcılığı, "Telespor Gençlerle" adlı televizyon programının, Ali Rıza Binboğa'nın katıldığı bir bölümü için "sol propagandası yapıldı" gerekçesi ile soruşturma açar; "uzatmalı sevgilisi Enis Berki ile evliliği yılan hikâyesine dönen Ayla Dikmen, nikah katı bir hükümlülüktür" der; "Haydarpaşa Lisesi'nin eski bando şefi Ercan Turgut, Olur Böyle Şey adlı bir plak yaparak Yeşim'e cevap vermek istediğini" söyler; Cevdet Yalçın, Numan Hekimoğlu ve Tile Varla'dan kurulu Ergenekon Destanı, ilk plakları olan "Her Şey Yalan Her Şey Bomboş"u çıkarır ve "çakı gibi iki asker" haline gelen Erol Evgin ve Ertan Anapa, "vatani görevlerine Tuzla Piyade Okulu'nda" devam ederken, genç şarkıcılarımızdan Nükhet Duru, Mehmet Teoman ve Cenk Taşkan ile çalışmaya başlayacaktır. Kısa bir süre önce "Aklımda Sen Fikrimde Sen" adlı ilk plağını

çıkarmış olan Nükhet Duru, iki yıl için anlaştığı firması As Plak'tan ayrılıp Yonca'ya geçecek ve "Beni Benimle Bırak" adlı ikinci plağını bu firmanın hesabına yapacaktır. Bu plakla birlikte Türk popu, *takım* kavramı ile tanışıp bunun önemini kavramaya başlayacaktır. Kaç zamandır piyasada kendini göstermeye çalıştığı halde dişe dokunur bir sonuç alamamış olan Nükhet Duru, Mehmet Teoman ve Cenk Taşkan'ın planlı programlı çalışmaları ile birkaç plak yapıp en büyük starlar arasında yerini alacaktır.

Fehmi Ege, "altmış yıldır Türk motiflerinden yararlanarak besteler yapmasına karşılık, bazı gençlerin, bu işi ilk yapan benim demelerine şaştığını" söyler; Taç Plak ile otuz plaklık bir sözleşmesi olan Esengül, bu sözleşmeye rağmen İstanbul Plak ile de anlaşır ve Taç Plak'ın sahibi Lütfü Sütşurup'u kızdırır; Yeliz'in aynı hafta içinde iki kere televizyonda görünmesi, diğer şarkıcıların "başka isim mi yok?" diye yakınmalarına yol açar; Nil Burak, Şanar Yurdatapan ve Atilla Özdemiroğlu'nun kurduğu Hop adlı firmaya (hem firmanın hem de şarkıcının ilk plağı olan) "Tatlı Tatlı" adlı plağı yapar; Hümeyra, Sevinç adlı bir arkadaşı ile ortak olarak, "kadın eşyaları ve aksesuvar" satacağı bir butik açar; "Tülay'ın kardeşi Zerrin, ilk plağını yapmak için stüdyoya" girer; *Hey* dergisinin "dinamik ve sempatik elemanlarından biri" olup, derginin Christian Adam'ı Türkiye'ye getirmek istediği günlerde gösterdiği beceri ile herkesin hayranlığını kazanmış olan Ahmet San, Kervansaray'da yapılan bir törenle "evliliğe doğru ilk adımını" atarken, Melike Demirağ, Türk popunun gelmiş geçmiş en eleştirel, en sert şarkısı olan "Ninni"yi yapacak ve "aranjmanla maranjmanla" uyutuluyor olduğumuzu haykırarak bizi sarsmaya çalışacaktır.

Bu Ne Dünya Kardeşim Seven Sevene

Yeni yıla arka arkaya çıkan 45'liklerle girilir. Birbirinden önemli ve Gökben'in "Rüzgâr Gibi Geçtin" ile hâkimiyet kurduğu listelerimize aday epeyce sayıda plak arka arkaya piyasaya sürülür. Çıkardığı her plak ile büyük gürültü koparan ve yüz binlerce satarak bağlı bulunduğu Kent'i ihya eden Tülay, "Deli Etme Beni Aşk" adlı şarkıyla çıkıp gelmiştir bu sefer. Basınımıza göre, "İkimiz Bir Fidanız ile tüm rekorları kırmış olan" Tülay, bu sefer Bora Ayanoğlu'nun iki şarkısını seçip söylemiştir. Bu da, basının, "Tülay arabesk tarzdan sıyrılıp Batılı bir kılığa girdi" şeklinde başlık atmasına sebep olur. Oysa Tülay'ın cephesinde değişen bir şey yoktur. Aksine, değişen Bora Ayanoğlu'dur. Ayanoğlu, bu sefer farklı bir iş çıkarmış ve Tülay'ın çizgisine uygun bir şarkı yazmıştır. Zaten bu konuda ziller herkes için çalmaktadır. Talep edilen, dinlenen, satan arabesktir ve az çok herkes böyle bir noktaya doğru kaymaya başlamıştır. Bir iki yıl içinde arabesk tınılı olmayan hiçbir şey satmayacak ve bütün müzisyenlerimizi ve şarkıcılarımızı keskin bir yol ayrımı bekliyor olacaktır. Ya istenen usûlde şarkılar yazılacak,

söylenecek, ya da piyasayı kendi haline bırakıp evlere kapanılacaktır. Çekip gidecek isimlerden bir tanesi olacak olan Ayten Alpman da, son plaklarından birini, Tülay ile aynı sırada yayınladı. Ümit Aksu'nun sözlerini yazdığı "Ben Böyleyim"; tarzını koruyan, piyasanın genel taleplerine hiçbir şekilde uymayan ve doğru bildiği yolda yürümeye devam eden Ayten Alpman'dan beklenebileceği gibi çok sağlam bir şarkıydı. Gelen arabesk dalgasının epeyce ürküttüğü müzik basını, böyle bir zamanda bunun gibi bir plağın yapılabilmiş olmasına önce şaşırır, sonra da epeyce öne çıkararak hakkını teslim eder: "Büyük Ayten Alpman'dan büyük iki parça. Ben Böyleyim, sevdiği tarafından aldatılmayı gurur meselesi yapan bir kadının iç dünyasını anlatıyor..." Basın yalnızca plağın ön yüzündeki şarkıyı değil, arka yüzünde yer alan Selmi Andak bestesi "Mutlu Olamadım"ı da övgülere boğar. "Büyük Ayten Alpman" gerçekten hem kendisinin hem de Türk popunun en önemli şarkılarından biri olacak bir plağa imza atmıştır. Geçen yıllar ile birlikte, bu şarkının ünü epeyce yayılacak ve çoğu insan için olduğu gibi, 90'lı yılların şarkıcıları için de vazgeçilmez olacaktır. Esmeray'ın "13.5", Füsun Önal'ın, Ayhan Işık'lı "Haşhaş" filminde de kullanılan "İnsancıklar", Uğur Akdora'nın "Hayırdır İnşallah", Okay Temiz'in "Denizaltı Rüzgârları", Edip Akbayram'ın "Mehmet Emmi", Engin Evin'in "Ah Dede", Ali Kocatepe'nin "Güneş de Doğar", Ayla Algan'ın "Hamsi Balığı Gibi" adlı plakları da yeni yılın ilk günlerinde çıkar. Yeni plağında da "Koca Öküz"ün yolundan giden Ayla Algan'a, "Hamsi Balığı Gibi" adlı şarkıyı Fikret Şeneş yazmıştır. Şarkının sözleri yazılmaktayken Şeneş'in hep etrafında bulunan Ajda Pekkan; "bu şarkıyı ille de ben söyleyeceğim" diye tutturmuş, ancak sözlerin ona uygun olmadığı, bu şarkıyı söylemek için biraz tiyatro becerisi gerektiği bizzat Fikret Şeneş tarafından kendisine uygun bir dille anlatılmıştır.

Yeni yılın ilk günlerinde öne çıkan bir isim de Nükhet Duru olur. Uzun bir süredir şarkı söylüyor olmasına rağmen, gazino kadrolarının alt sıralarından bir türlü kurtulamayan şarkıcı, Mehmet Teoman ile çalışmaya başladıktan sonra ses getiren işler yapmaya başlamıştır. "Nükhet Duru Show" adı verilen gösterinin Playboy gece kulübünde başlaması ile birlikte bütün müzik piyasası, bu kadar göz önünde olmuş birinin bugüne kadar nasıl olup da fark edilemediğini tartışmaya başlar. Nükhet Duru, Mehmet Teoman ve Cenk Taşkan'ın katkıları ile bambaşka biri olmuştur. Kendisi için özel olarak yazılmış şarkılarla bu showda bütün yeteneklerini göstermiş, hem bir şarkıcı hem de sıkı bir oyuncu olarak herkesin ağzını açık bırakmıştır. Üstelik bu daha bir başlangıçtır. Plaklar arka arkaya çıkmaya başladığında, Nükhet Duru - Mehmet Teoman - Cenk Taşkan üçlüsü herkesin imrendiği bir takım olacak, uyumlu çalışmaları ile bütün piyasayı kendilerine hayran bırakacaktır.

Çok fazla olmasa da, albüm piyasası da hareketlenmeye başlamıştır. Ali Kocatepe'nin, her biri çok satmış Gökben 45'liklerini bir araya getirdiği "Aşk De-

Bambaşka biri

Yıllardır sahnelerde şarkı söylüyor olmasına rağmen bir türlü kaydadeğer bir ilerleme gösteremeyen Nükhet Duru, Mehmet Teoman ve (Teoman'ın önerisi ile tanışılan) Cenk Taşkan ile çalışmaya başladıktan sonra yılların bütün açığını bir çırpıda kapatmış ve "Beni Benimle Bırak" adlı ilk plağı ile adını en büyüklerin arasına yazdırmayı becermişti. Türk popunun dört başı mamur bu ilk takım çalışması da, önce plaklardan değil sahnelerden başlamıştı.

14 Ocak 1976 tarihli *Hey* dergisinden:

"Geçtiğimiz hafta İstanbul gazetelerinde Nükhet Duru Show başlığı altında ilanlar yayınlandı. Aynı günlerde, aynı sütunlarda, genç şarkıcının bir de duyurusuna rastladık. Ben Nükhet Duru... Uzun süredir çalışmalarımı sürdürmekte olduğum showumu yalnızca Playboy kulüpte sergileyeceğimi saygıdeğer seyirci ve dinleyicilerime bildirmeyi bir görev sayarım diyordu açıklamasında Nükhet Duru.

Liza Minelli Show, Lulu Show, Tom Jones Show ve Sylvie Vartan Show hiç de yabancısı olmadığımız gösterilerdi. Öyle ki, bunlardan Lulu ve Tom Jones'unki Telespor'da yayınlanmıştı. Ülkemizde de ilk olarak hazırlanan böylesine geniş kapsamlı bir showu Hey okurları için dakikası dakikasına izledik...

Saat gece yarısını çoktan geçmiş... Sahneye gelen Erol Duygulu Orkestrası showun başladığını ilan ediyor. Arkasından orkestra, görevini disk - jokey'e bırakıyor. Avrupa'dan getirtilen hızlı ritmli plaklar eşliğinde Go Go Dans Grubu gösterilerine başlıyor. Gösterinin bitiminde, orkestra "Sen Benimsin"i çalmaya başlıyor ve Nükhet Duru elinde mikrofonuyla kulis kapısından çıkıyor. Şeffaf beyaz giysileriyle "Olsan da Olur Olmasan da"yı da söyleyen Duru Şehrazat'ı çağırıyor. Aralarında geçen kısa bir konuşmadan sonra, Şehrazat Reach Out I'll Be There'e başlıyor. Arkasından İngilizce iki şarkı daha söyleyip Nükhet'i sahneye davet ediyor. Yırtmaçlı giysileri içinde Beni Benimle Bırak ve Anılar'ı söyleyen Duru'ya daha sonra dans grubu da katılıyor. Büyük bir rock'n roll gösterisi başlıyor. Gösteri devam ederken kulise dönen Nükhet Duru, bu kez, topuz yapılmış saçları ve siyah giysileriyle sahneye geliyor. "Yalnız Kadın" ve "Kulis Kapısı"nı söyledikten sonra Okay Temiz'i sahneye çağırıyor. Okay Temiz'in 15 dakikayı bulan kişisel gösterisinin bitimine doğru orkestra yeniden showa katılıyor. Go Go Dans Grubu'na mayosuyla Duru da ekleniyor. Gösterinin bitiminde bütün sanatçılar yeniden sahneyi alıp, Biz Doğuştan Sanatçıyız deyip showu bitiriyorlar..."

Mehmet Teoman, belli ki, elinde her kalıba girebilecek komple bir sanatçı olduğunu görüp, daha sonraki yıllarda Egemen Bostancı'nın uç noktalara taşıyacağı müzikal ve showların temelini atmıştır. Nükhet Duru da, imaj ya da görünüm adına bir sürü şeyi denedikten sonra kararını verecektir. Geçen zaman ile birlikte, ağırlık "yırtmaçlı giysi"den "siyah giysi"lere kayar, saçlar, kulise dönmeye gerek kalmaksızın "topuz"da sabitlenir.



diğin Laftır" albümünü yayınlamasından kısa bir süre sonra, İstanbul Plak da, aynı şeyi Ajda Pekkan için yapar ve her biri listelerin en üst sıralarına kadar çıkmış şarkıları tek bir albümde toplar. İstanbul Plak da, tıpkı CBS'in Füsun Önal'ın ilk albümü "Alo Ben Füsun" için yaptığını yaparak paraya kıyar ve bu albümü sıra dışı bir kapakla yayınlar. Birkaç firma ya da isim dışında, genellikle herkesin üzerinde durmaya değmez bulduğu plak kapakları, muhtemelen sanatçılardan gelen baskı ile bir parça kollanmaya başlamıştır. Çanta görünümü verilmiş Ajda Pekkan'ın albümü, yalnız dış görünüşü ile değil, şarkılarıyla da herkesi mest edecektir. Ajda Pekkan'ın en parlak günlerini tek yerde toparlayan bu albüm her zaman çok satacak ve CD çağının açılacağı 90'lı yıllarda da diske aktarılan ilk albümlerden olacaktır. Bu albüm, CD formatında da çok satacak ve Ajda Pekkan, İstanbul Plak'a en uzun süreli para kazandıran isim olacaktır. Barış Manço'nun "2023", Alpay'ın "Alpay", Gökhan'ın "Bir Gün Karşılaşırsak" ve Esmeray'ın "Yayınlanmaz" albümleri de, LP piyasasını inşa etmeye çalışan diğer albümlerdir. Esmeray'ın albümü de, hem adı hem de kapağı ile dikkat çeken bir başka albümdür. Plağı yayınlayan ve Denetleme Kurulu ile arası hiçbir zaman hoş olamamış Hop, bu albümün kapağını, kurulu protesto edecek bir mecra olarak görür ve şikâyetlerini boydan boya sıralar. Albüme isim olarak da, kurulun elindeki gücü simgeleyen "Yayınlanmaz" mührü seçilmiştir. Tıpkı önceki mücadeleler gibi bu da bir işe yaramayacaktır. Denetleme Kurulu, her tepkiye kulağını tıkayıp bildiğini okumaya devam edecek, binbir emekle hazırlanıp kendisine gönderilen şarkıların büyük bir çoğunluğuna "Yayınlanmaz" mührünü basmaya devam edecektir.

Son dönem 45'likleri tek bir albümde toparlandıktan sonra İstanbul Plak'tan ayrılıp Yavuz Asöcal'ın firmalarından biri olan Burç'a geçen Ajda Pekkan, müzik yaşamının en önemli olaylarından birini de 9 Mart günü gerçekleştirdi. Ajda Pekkan, bu tarihte, Fransızların ünlü müzikholü Olympia'da Enrico Macias ile aynı sahneyi paylaştı. Ajda Pekkan ve Enrico Macias, yalnızca tek konser için değil, bir konser dizisi için bir araya gelmişlerdi. Macias ve Pekkan, önce Paris'e 80 km uzaklıktaki Lenf kentinde, bir tür genel prova sayılacak bir konser vermiş, ardından da, "konuklara, basına, TV mensuplarına ve plak şirketlerine özel bir gala" için 9 Mart günü Olympia'da sahne almışlardı. Bu konser dizisi tam bir ay sürdü ve bir ay boyu, daha önceden ayrıntılı bir şekilde tesbit edilmiş program uygulandı. Ajda Pekkan, bir çeşit *konuk sanatçı* olarak yer aldığı bu konser dizisinde dört şarkı seslendirmekteydi. Ajda Pekkan'ın, bu Olympia macerası, Fransa'da bir miktar ses getirdi. Ama asıl gürültü bizim burada koptu. Bu işbirliği, bütün basınımızda geniş yer buldu ve Ajda Pekkan'ın, tek uluslararası yıldızımız olduğu konusu, bir kere daha oybirliği ile tescil edildi. Bu konserlerin, Ajda Pekkan açısından en önemli sonucu ise, sanatçının Philips firması ile yeniden yakınlaşması oldu. 70'lerin başında, Regal sonrası geçtiği Philips ile, epeyce

Dört şarkı



Ajda Pekkan'ın, Enrico Macias'la sahneyi paylaştığı Olympia konserleri, 9 Mart 1976 tarihinde yapılan gala ile başladı ve tam bir ay sürdü. Aslında birer Enrico Macias gösterisi sayılması gereken bu konserlere, Ajda Pekkan renk katması için Philips tarafından dahil edilmişti ve şarkıcımız, bütün bir konser boyu yalnızca dört şarkı söylemekteydi. Ama Ajda Pekkan'ın içinde olduğu her konser ya da gösteri gibi, bu Olympia konserleri de, Fransa'da değil, Türkiye'de yeri yerinden oynattı. En güvendiğimiz sanatçımız, bir kere daha bizi mahcup etmemiş ve dışarda yüzümüzü ağartmıştı. Bütün basın, Enrico Macias'ın "Ajda'nın benimle konsere çıkması bir lütuftur" dediğini aktarırken, hepimizin içi ferahlıyor ve geçen yılın Eurovision mağlubiyeti bizi bir parça daha az yaralar oluyordu.

8 Mart 1976 tarihli *Hey* dergisinden:

"Ajda ile Enrico yarın Olympia'da

Ajda Pekkan, Enrico Macias ile birlikte yarından itibaren bir ay süreyle Paris'in ve dünyanın bir numaralı müzikhollerinden Olympia'da konserlere başlıyor... Macias ve Pekkan, bir ay süre ile Olympia'da şu programı uygulayacaklar:

21:30 - Perde açıldığında özel orkestrası eşliğinde sahneye önce Enrico Macias çıkar. Birinci bölümün bitimine yakın Enrico Melisa adlı parçasını söyler, parça biterken şimdi gerçek Melisa'yı dinleyeceksiniz, Türkiye'nin en popüler şarkıcısı Ajda Pekkan'ı takdim ediyorum der, Ajda sahneye Tu Pars et Tu Reviens adlı şarkıyı söyleyerek gelir. İkinci olarak Je T'Apprendrai L'Amour'u, üçüncü parçada da Türkiye'de yılın şarkısı seçilen ve aslı Enrico Macias'a ait olan Hoşgör Sen'i söyler. Şarkının sonunda Ajda Pekkan, orijinal adı On S'Embrasse et On Oublie adlı parçayı Fransızca sözlerle; Enrico Macias ise Fikret Şeneş'in yazdığı Türkçe sözlerle söyler. Programın ilk yarısı Grand Amour adlı yeni bir şarkının düet söylenmesiyle sona erer. Bu parçada Ajda Pekkan Senin hayatında bir kadın var derken, Macias da Aşkımız büyük ama senin hayatında da bir erkek var diye karşılık verir...

Tamamen Enrico Macias'a ayrılan ikinci bölümün sonunda, ünlü şarkıcı sahneye tekrar Ajda Pekkan'ı davet eder, elele tutuşarak seyirciyi selamlarlar..."



Seyirciyi selamlamak için ikinci yarı boyu kulisteki tutulan Ajda Pekkan'a, konserin sonunda bir şarkı daha söyletilebilir ya da hiç olmazsa düet yaptırılabilirmiş ama, Enrico Macias "o kadar da değil, bu benim gösterim" demiş olabilir. Meğer, yalnızca ilk yarıdaki dört şarkı için izin koparabilmiş Philips.

popüler 45'liklere imza atan Ajda Pekkan, daha sonra İstanbul Plak'a geçerek Philips ile yollarını ayırmıştı. Bu son konserler sırasında, şarkıcı henüz Burç Plak ile anlaşmış olmasına rağmen, buradan bir Türkçe ("Ne Varsa Bende Var") ve bir Fransızca ("Je T'Apprendrai l'Amour") plak çıkarttıktan hemen sonra yeniden Philips'in kollarına sığınacaktı. Philips, önce Enrico Macias'lı konser albümünü piyasaya sürecek, daha sonra da, Ajda Pekkan'a *resmen* süperstar payesini kazandıracak olan albümler serisine girişecektir.

Enrico Macias'ın bize katkısı Ajda Pekkan ile sınırlı değildir. Enrico Macias ve Ajda Pekkan'ın sahneyi paylaştıkları sıralarda, Seyyal Taner de, bir başka Enrico Macias şarkısını seçecek ve "Son Verdim Kalbimin İşine" adıyla plak yapacaktır. Norayr Demirci, orta karar bir Macias şarkısından, eleştirmenlerin deyimi ile "canlı, neşeli bir parça" yaratmıştır. Kaç zamandır sahnelerde hem dansedip hem şarkı söyleyen, Ali Kocatepe'nin katkıları ile plak da yapan, ama bütün bunlara rağmen umduğu çıkışı yapamayan Seyyal Taner, bu plak ile hep beklediği ilgiyi görecek ve hepsi çok sevilecek bir plak serisi ile bu çıkışını sürdürecektir. Aynı sıralarda Macias'a yaslanan bir başka isim de Yeliz'dir. Bir önceki yıl, Eurovision elemelerine katılan ve "Hayalimdeki Adam" ile dillere yerleşen Yeliz, bu sefer de bir Macias şarkısını alarak "Bu Ne Dünya" adıyla söyleyecek ve hem kendisinin, hem de Türk popunun en büyük hitlerinden birini yaratacaktır.

Hale Soygazi ve Ahmet Özhan, "Tarabya Oteli'nin kral dairesinde yapılan bir nikah töreni ile hayatlarını" birleştirir; Hollanda'nın Soundpush stüdyolarında bir gün geçiren Erkin Koray, "Gibson marka gitarıyla herkesi kendine hayran" bırakır; Mine Mutlu, "çalışma koşullarının kötülüğü nedeni ile" sinemayı bıraktığını açıklar; Yeni bir "kitap - plak" dizisi olan "Milliyet Yayınları'nın plaklı konuşan kuklaları" serisinde arka arkaya dört plak yayınlanır; "çiçek usareli tek krem olan Cire Aseptine" kullanılarak "çiçeklerin cildine sahip" olunmaya devam edilir ve Başar Tamer, "Etap Oteli'nin diskoteğinde disk - jokey olarak" çalışmaya başlarken, 1973 yılının Haziran ayında faaliyete geçen Ali Kocate-



Kitap - plak: *Yavrularımız, "hem okuyacaklar, hem dinleyecekler, hem de öğrenecekler..." Plağın, her derde deva olduğu günler de olmuş.*

pe'nin 1 Numara adlı plak şirketi, onlarca 45'lik ve LP yayınladıktan sonra, üçüncü yılını bitirip dördüncü yılına girecektir. 1 Numara'nın, dördüncü yıla girerken yayınladığı ilk plak da İpucu'nun "Heyecanlı" adlı 45'liği olacaktır. İpucu, Mazhar ve Fuat'ın içinde yer aldığı yeni bir projedir. Ali Kocatepe, bu iki önemli ismin yanına birkaç müzisyen daha ekleyerek İpucu'nu oluşturmuştur.

Erol Büyükburç, "seks ve mizahın birleştiği bir LP" olarak tanımladığı yeni albümünü çıkarır; Nilgün Atılgan, "Batı müziğini tamamen bırakıp Türk müziğine yöneleceğini" açıklar; 12. Altın Orfe Festivali'nde yarışan Aydın Tansel, Bora Ayanoğlu'nun bestesi "Bu Engeller Arasında" ile üçüncülük elde eder; Vakko, "James Dean Bölümü" adını verdiği yeni bir bölümle blue jean üretimine geçer ve "Inega, Jeans Machine, Fiorucci ve Levi's" gibi büyük jean markalarının yanına adını yazdıracağını açıklar; Füsun Önal, "Alo Ben Füsun" adlı ilk albümü için "Altın Telefon" ödülü kazanır, Amerika ve İran'da sahne çalışmalarını bitirip memlekete dönen Serpil Barlas, gelecek yılki Eurovision elemelerine katılmak için çalıştığını söylerken, bir yıl önce çıkardığı "Haydi Şansım" adlı plağı ile kendini hiç gösterememiş olan Sezen Aksu, "Kusura Bakma" adlı plağı ile gelecek ve bu sefer şeytanın bacağını kıracaktır. Özlediği çıkışı gerçekleştirecek bir başka isim de Erol Evgin olacaktır. Yıllardır şarkı söyleyen, onlarca plak yapmış olan Erol Evgin, ancak Melih Kibar - Çiğdem Talu ikilisi ile çalışmaya başladıktan sonra hayal ettiği günlere kavuşacaktır.

İşte Öyle Bir Şey

Yılın ikinci yarısının ilk sürprizi, bir Anne Marie David albümü olur. Geçen yıl, Mehmet Teoman'ın yazdığı sözlerle "Hayat ve Ben" adlı ilk Türkçe 45'liğini yapmış olan bu Eurovision galibi şarkıcı, kendisinin dahi beklemediği bir sıcaklık ve hasret ile bağırlara basılmış ve bu da, ülkemizi mesken tutmasına sebep olmuştu. Erkan Özerman'ın yönlendirdiği Anne Marie David, epeyce yerde sahneye çıkıp cebini doldurduktan sonra, plak işine de daha ciddi bir şekilde girmeye karar vererek önce "Neşeli Gençleriz Biz" adlı ikinci 45'liğini yapmış, ardından da kendi adını taşıyan koca bir albüm çıkarmıştı. Türk popunun gördüğü en kötü albümlerden biri olan bu albümün hazırlığı çok aceleye getirilmiş ve yeni şarkı yazmakla vakit kaybetmemek için, çoğunlukla daha önce Yeliz tarafından söylenmiş şarkılar, aynı alt yapılarla, bu sefer Anne Marie'ye söyletilmişti. *Hey* dergisi, albüme dört yıldız vermiş olmasına rağmen, bu durumun altını çizmekten geri durmaz: "Albümün olumsuz yanı yeni parçaların olmayışı..." Hem firma, hem menajer, hem de şarkıcının telaşı vardır. Eurovision kazanmış olmasına rağmen dışarda kimsenin ciddiye almadığı bir şarkıcı, burada kıyamet koparmaktadır. Ama bu durumun çok sürme-

yeceği ihtimaline karşı işi sıkı tutmak ve her şeyin dumanı üzerindeyken albümü de yayınlamak gerekmektedir.

Yılın ikinci yarısını açan 45'lik de Fransa kaynaklıdır. Enrico Macias'ın peşinden gitmeye devam eden piyasa, bu sefer de Engin Evin'e, "Melisa"yı yaptırır. Olympia konserlerinin repertuarında yer alan ve herkesin Türkçe versiyonunu Ajda Pekkan'dan beklediği "Melisa", hızlı davranan Engin Evin'e kısmet olmuştur. Telif hakkı ya da izin alma hâlâ söz konusu değildir. Bu nedenle, şarkıyı sahiplenebilmenin tek şartı hızlı davranmaktır. Ajda Pekkan, Olympia anıları ile vakit geçirmekteyken "Melisa" başkasına kaçmıştır. Türk popunun en büyük şarkılarından biri olacak bir plak da bu sıralarda çıkar. "Unutama Beni" ile çok hızlı bir giriş yapmış olmasına rağmen, sonraki plakları ile aynı başarıyı tutturamayan Esmeray, "Gel Tezkere Gel" adlı plağını, Temmuz ayının ilk günlerinde yayınlar. "Her evden birileri askere gider gelir" mantığı ile yazılmış bir şarkı olan "Gel Tezkere Gel", ne şarkıyı yazan (Esmeray'ın eşi) Erol Tanır'ı, ne de plağı yayınlayan firma Hop'u yanıltmaz ve yüz binlerce nüsha satarak, giderek satış rakamları gerileyen 45'lik piyasamıza yeni bir altın çağ yaşatır. 45'lik piyasasının son üç beş yılını şaşaa içinde geçirmesine katkıda bulunacak bir isim de Erol Evgin olur. 1965 yılında yapılan ilk Altın Mikrofon'a yarışmak için başvuran isimlerden biri olan Erol Evgin, aradan geçen bu kadar zaman içinde hep aktif olmuş, plaklar yapıp sahneye çıkmıştır ama hak ettiği başarının binde birini bile görememiştir. Şarkıcı, özlediği ve beklediği başarının birkaç kat fazlasını Melih Kibar ve Çiğdem Talu ile çalışmaya başladıktan sonra görecektir. Nükhet Duru'nun, Mehmet Teoman ve Cenk Taşkan ile yaptığı sıkı işbirliğinin bir benzerini gerçekleştiren bu üçlü, perdeyi "İşte Öyle Bir Şey" adlı plakla 1976 yılının Eylül ayında açarlar. Atilla Özdemiroğlu'nun düzenlemesini yaptığı bu plak, bu ortak çalışmanın devam edebilmesi için bütün kapıları açacak ve hepsi birbirinden başarılı olan 45'liklerin arka arkaya çıkmasına sebep olacaktır. Başarının büyüklüğü, Erol Evgin'in yalnızca 70'li yılları değil, herkesin piyasadan çekilmek zorunda kaldığı 80'li yılları da el üstünde tutularak geçirmesini sağlayacaktır. Plakların başarısı sahnelere, oradan müzikallere taşınacak ve Erol Evgin, Türk popunun 80'li yıllardaki tek erkek starı olarak, Sezen Aksu, Ajda Pekkan, Nükhet Duru, Zerrin Özer ve Nilüfer'in yanında yerini alacaktır.

Esmeray ve Erol Evgin'in önde götürdüğü 45'lik piyasasına, Lale Belkıs "Kafadar", Ajda Pekkan, ikinci Philips dönemini açan "Gözün Aydın", Gülden Karaböcek "Kır Çiçekleri", Engin Evin "Olmaz Olsam", Erdem Alkın "Ayrıldığın Günden Beri", Salim Dündar "Aynalar", Romalı Perihan "O Bendim O", İlhan İrem, Diskotür'den ayrılıp geçtiği yeni firması Yavuz'dan çıkan ilk plağı olan "Gözünü Seveyim", Asu Maralman "Kandıramazsın", Funda "Çaresizim", Hümeyra "Onu Bana Sakla", Rüçhan Çamay, Hop'un katkıları ile

"Televizyon", Mine Kürkçüoğlu "Haftaya" ve Reyman Eray'ın bir projesi olan Selma Devrim "Toprağın Kızı" ile katkıda bulunmaktadırlar. Aynı katkıyı, "7. yılda 12. kırkbeşlik" başlıklı ilanlarla duyurulan "Boştur Boş" adlı şarkılarıyla Üç Hürel de göstermek ister ama başaramaz. Zaman değişmiştir artık. Anadolu pop, parlak zamanlarını çoktan geride bırakmıştır. Türk popu, hiçbir zaman uzak olmadığı oryantal ve arabeskin kollarına doğru hızla koşmaktadır. Anadolu pop, artık yalnızca, Cem Karaca, Barış Manço ve Edip Akbayram'ın hâlâ süren popülerliği nedeni ile devam ediyor görünmektedir. Ama 12 Eylül bu kadarına bile izin vermeyecek ve bu akım 80'li yılların büyük bir kısmında göz önünde olmayacaktır.

45'lik piyasasının daralmasının getirdiği ilk sonuç, LP piyasasının genişlemesi oldu. 1976 yılının ikinci yarısı, albüm piyasası, Türk popunun o güne kadar görmediği bir ölçüde zenginleşti. Ali Rıza Binboğa "... Ve Sen Ağlarken", Melike Demirağ "Merhaba Arkadaş", Cici Kızlar "Tak Dedi Canıma", Nilüfer "Selam Söyle", Erkin Koray "Erkin Koray 2" adlı; Ayla Algan ve Moğollar ise kendi adlarını taşıyan albümleri ile bu piyasayı hareketlendiren isimler oldular. Albüm piyasasının hareketlenmesi, firmaları yine korsan konusunda tedbir almak zorunda bırakır. Firmalar, bir yandan albümleri kaset olarak da basıp bunu, "kasetlerimizi özel plastik ambalaj içinde, özel garanti pulu ile aslından dinleyin" şeklindeki ilanlarla duyururken; bir yandan da işin ambalaj ve pazarlama kısmına daha fazla itina göstermeye başlarlar. Odeon, EMI, Philips, Polydor, Balet ve CBS firmalarını aynı çatı altında toplayan Grunberg grubu, bu çabayı harcayan firmaların başında gelir. Grunberg grubu, "shrink wrapping" adını verdiği bir ambalaj metodunu, tam sayfa ilanlarla duyurur: "Artık long - play'ler, piyasaya özel bir ambalaj içinde çıkıyor: Açılır - kapanmaz ambalaj. Bu long - play'ler shrink wrapping yöntemiyle gergin plastikle kaplanıyor. Bu long - play'lerin dört tarafı da kapalı. Şimdi long - play'inizin ilk dinleyicisi sizsiniz!" Her şeyin ambalajsız satılmasının olağan sayıldığı bir memlekette, Grunberg'in gösterdiği fazladan bir hassasiyettir ve bu nedenle bir işe yaramayacaktır. Müzik dinleyicisi, henüz ilk ya da temiz nüsha kavramı ile tanışmamıştır; bu nedenle Grunberg'in yaptıkları kimsenin umurunda olmaz. Albümler, ambalajları yırtılarak binlerce kasetin kaydedilmesinde kullanılacak, daha sonra kullanılmış halleriyle satışa sunulduklarında da elde kalmayıp satılacaklardır. Müzik dinleyicisi, ne yazık ki müzikal kalite konusunda değil, fiyat ve ucuzluk konusunda titizlik göstermektedir ve zaten korsan ile baş edilememesinin en büyük sebebi de budur.

1975 yılında katıldığımız ilk Eurovision yarışmasında aldığımız sonunculuk nedeni ile işi ağırdan almaya başlayan TRT, bile isteye bu yılki yarışmaya katılma imkânımızı ortadan kaldırmıştı. Artık başında Milliyetçi Cephe'nin en has adamlarından biri sayılan Şaban Karataş'ın bulunduğu TRT, önümüzdeki yılın yarışmasına da katılmamak için elinden gelen gayreti göstermektedir. TRT, biz-

zat Eurovision'a başvurarak Türkiye'nin başvuru tarihini 1 Ekim'e kadar çekmeyi becermiştir ama, hiçbir şey yapılmadan oturulduğu için bu tarih de gelip geçmiştir. Basına göre, bu yarışmaya katılamıyor olmamızın iki sorumlusu vardır. Birincisi, "bu yarışmanın bütçesini 200 bin liraya indirerek kendi yetkisi dahiline alan" Şaban Karataş, ikincisi ise, "çok sesli müziğe direnmesi ile tanınan" Adnan Saygun'dur. Basın TRT'yi, "tembellik, ihmal, engelleme ve boş vaadler" ile suçlarken her türlü süre sona erecek ve Türkiye, 1977 yılında yapılacak Eurovision'da da yerini alamayacaktır.

Eurovision'u geciktiren TRT, tepkilerden çekindiği için, Aralık ayında, basının "fiyasko" diye başlıklar attığı bir festival organize eder. Turizm ve Tanıtma, Dışişleri, Kültür ve Ulaştırma bakanlıklarının himayesinde düzenlenen "Uluslararası 1. Müzik Festivali"nde; "Alta Gracia" adlı şarkısı bizde çok sevilmiş olan Oscar Harris, Bulgaristan'ın en ünlü şarkıcılarından olup bizde de Türkçe plak yapmış Lili Ivanova, gelecek yıl bir şarkısıyla Ajda Pekkan'ın "Haykıracak Nefesim Kalmasa Bile"sine kaynaklık edecek olan Fransız Noelle Cordier ve bizden şarkıcılar yarışır. TRT'nin Eurovision amblemini kullanarak ve Başak Doğru'ya "şu anda bütün Avrupa ülkeleri bu festivali izliyor" dedirterek naklen yayınladığı bu festivalde, neredeyse katılanların sayısında ödül dağıtılır. Büyük ödülü, "I've Got You And You Got Me" adlı şarkısı ile Oscar Harris alırken, birinciliği bizden Neco, ikinciliği Lili Ivanova, üçüncülüğü ise Noelle Cordier elde eder. Kısa bir süre içinde, "Bütün Avrupa" denilen yayın alanının yalnızca Bulgaristan ile sınırlı olduğu ortaya çıkan "Uluslararası 1. Müzik Festivali"nde, bu dereceler dışında, bir de "Halk Ödülü", "İstanbul Şehir Ödülü", "Gazeteciler Özel Şarkıcı Ödülü" ve benzeri onlarca ödül daha vardır ve bu ödüllerin hepsi de katılan diğer isimler arasında paylaştırılmıştır. Festivalin bitimini müteakiben de, kırk gün kırk gece sürecek dedikodular başlar. Müzik piyasasının tamamı, bu festivalin amacına ulaşmadığı konusunda hemfikirdir. Melike Demirağ, "baştan aşağı ayıplarla dolu bir festivaldi"; Edip Akbayram, "insan utanır Eurovision amblemini oraya koymaya" derken, asıl altının çizilmesi gerekeni Füsun Önal söyler: "22 finaliste 18 ödül verdiler. İnsan dişini sıkar birkaç ödül daha yaptırır, öteki dört finalistin gönlünü de hoş ederdi..." Dışardan alınacak bir ödüle hasret olan TRT, belki de ödülsüzlüğün ne demek olduğunu iyi bildiği için, elden geldiğince kimseyi boş göndermek istememiştir.

Füsun Önal, "deli gibi seviyorum, onsuz hayatı sürdüremem" dediği sevgilisi Tansu Polatkan ile evlenip Ankara'ya yerleşeceğini söyler; Nilüfer'in, Rıza Silahlıpoda'dan ayrıldığı ve Yeşil Giresunlu ile birlikte olduğu haberleri müzik piyasasını altüst eder; Neco, "Spot'76 festivalinde, Polonya Şarkıları dalında" ikincilik elde eder; Sevda Karaca, "bütün giysilerimi dışardan alırım" şeklinde beyanatlar verir ve İstanbul'da tanışıp Londra'da anlaşan Barış Manço ve Lale

Çağlar, gelecek yıl evleneceklerini açıklarken, "ilk plağımı öncelikle ters zamanda doldurdum, parça seçimi de isabetli değildi, hem hiç kimse gelip de beni keşfetmedi, ben kendi olanaklarımla zorladım" diyen Sezen Aksu, "Kusura Bakma"nın başarısı üzerine Şanar Yurdatapan ve Atilla Özdemiroğlu'nun firması Hop'un desteğini arkasına alacak, önce "Olmaz Olsun", arkasından da "Kaç Yıl Geçti Aradan" ile başa oynayacak, eksiği de "Kaybolan Yıllar" plağı tamamlayacaktır. Sezen Aksu, 1977 yılına büyük bir damga vuracak ve artık Türk popunun bundan sonraki her evresinde bu damga yer alacaktır.

Olmaz Olsun Cüzdanımda Milyonlar

Yeni yıla, bir önceki yılın son ayında piyasaya verilmiş olan "Olmaz Olsun" adlı Sezen Aksu plağı ile girilir. Eleştirmenlerin, "yer yer arabesk kokan" dedikleri "Olmaz Olsun", kısa bir süre içinde dillere yerleşmiştir. *Hey* dergisi, "İzmirli kızın sesi inanılmaz derecede Gökben'i andırıyor" demiş olmasına rağmen; hem "Olmaz Olsun", hem de arka yüzde yer alan "Seni Gidi Vurdumduymaz" adlı şarkı büyük bir hit haline gelecek ve Sezen Aksu'nun müzik piyasındaki hâkimiyetini hafiften başlatacaktır. Hem şarkılar, hem de bizzat Sezen Aksu'nun kendisi "son derece sevimli" bulunacak, şarkıcının kendisi de, bu özelliğinin üzerine elden geldiğince yaslanarak karşısına çıkan engelleri tek tek aşıp tepeye kurulacaktır.

Sezen Aksu'nun "Olmaz Olsun"u listelerin üst sıralarındadır ama en üstte değildir. Listelerin tepesinde Füsun Önal vardır. Füsun Önal, Erol Evgin'e yaşattıkları çok parlak günler nedeniyle giderek kıymete binmiş olan Melih Kibar - Çiğdem Talu ikilisinin bir yapıtı olan "Neden Tuttun Elimi?" ile bu noktaya varmıştır. Şarkıcı, özel nedenlerden dolayı kaybettiği Atilla Özdemiroğlu'nun desteği yerine, Kibar - Talu ikilisini koymuş ve büyük bir başarı elde etmiştir. Bu ikili, Erol Evgin'e yazdıkları şarkılardan epeyce farklı ve tamamen Füsun Önal'a uygun bir şarkı yazmışlardır. Hem çok melodik, hem de şarkıcının (başta hareketlilik olmak üzere) yıllardır bilinen özelliklerine uygun bir şarkıdır bu. Bu 45'lik ile başlayan işbirliği, kısa bir zaman sonra, boydan boya bir LP ile de sürecektir. Melih Kibar ve Çiğdem Talu, piyasanın neredeyse tamamından esirgedikleri ilgilerini, Erol Evgin ve Füsun Önal dışında, bir de Rezzan Yücel'e gösterirler. 1970 yılında yapılan ve Nilüfer'in birinciliği ile sonuçlanan "Altın Ses" yarışmasında kendini göstermiş isimlerden biri olan Rezzan Yücel, aradan geçen bunca zamana rağmen pek sivrilememiş ve sesini duyuramamıştır. 1977 yılının hemen ilk ayında Rezzan Yücel, Melih Kibar ve Çiğdem Talu damgalı "Unutma / Bir Roman Gibi" adlı plağını çıkarır. Mükemmel bir sese sahip olan tecrübeli şarkıcı, eleştirmenlerin "nefesli sazların kaldırdığı yapıt" olarak niteledikleri bu plağı ile hak ettiği ilginin, hiç olmazsa bir bölümünü elde eder. Bu

sıralarda, Nükhet Duru - Mehmet Teoman - Cenk Taşkan işbirliği de, "Bir Nefes Gibi" adı verilen bir albümle taçlanmıştır. Daha önce çıkarılmış 45'liklerin de dahil edildiği ama çoğunlukla yeni şarkılardan oluşan bu albüm, çıkar çıkmaz büyük ilgi görmüştür. Sonradan, çoğu eleştirmen tarafından Türk popunun en iyi üç beş albümünden biri olarak sınıflandırılacak bu albüm, bir takım olarak çalışmanın önemini yeniden gözler önüne sermiştir.

Melih Kibar ve Çiğdem Talu'nun, başlarını kaşıyacak vakitlerinin olmaması, müzik piyasasının önde gelen isimlerinin başlattığı yeni bir boykot hareketinin karşısında olma sonucunu da kendiliğinden doğurur. Şanar Yurdatapan, Atilla Özdemiroğlu, Özdemir Erdoğan, Hurşit Yenigün ve Timur Selçuk'un, "Fikir ve Sanat Eserleri Yasası"na karşı başlattıkları hareket, kısa bir zaman içinde diğer müzisyenlerin destek vermesi ile güçlenmişti. 5864 sayılı bu yasanın bazı maddelerinde, TRT'nin baskısı ile yapılmak istenen değişikliklere karşı başlatılmış bu hareketin saflarına, bir süre sonra Şerif Yüzbaşıoğlu, Selmi Andak ve Norayr Demirci de katılmıştı. Ancak işi başından aşkın isimler (Onno Tunç, Esin Engin, Melih Kibar ve Çiğdem Talu), bu düzenlerini bozmamak adına hareketi desteklememiş, desteklememekle de kalmayıp karşısında durmuşlardır. Hem müzik piyasasının asgari müştereklerde olsun bir araya gelemiyor olması, hem de TRT'nin sahip olduğu gücü sanatçı ve müzisyenlerin üzerinde sonuna kadar baskı unsuru olarak kullanması nedeniyle, bu hareket ses getirecek ancak bir sonuca ulaşmayacaktır. TRT, her zamanki gibi baskın çıkacak, Bakanlar Kurulu'ndan istediği türde yasalar çıkartacak ve *telif* gibi hayati bir konu yine kesin kurallara bağlanmaksızın karanlıkta bırakılacaktır. Muhtemelen TRT de, bu konunun müzik piyasası için çok hayati bir konu olduğunu fark etmektedir ama, işin siyasi tarafı, bu konuya gerekli önemin verilmesini engellemektedir. Olup biten her şeye *sağcı - solcu* çerçevesinden bakılmakta, gerisi de kimseyi ilgilendirmemektedir.

TRT, bir yandan da, Denetleme Kurulu vasıtası ile hayat karartmaya devam etmektedir. Denetleme Kurulu, son yaptığı toplantıda kendisine gönderilen 42 "hafif Batı müziği parçası"nı incelemiş ve bunların 16'sını "yayınlanabilir" kabul edip bütün kapıları açmış, 26 tanesini ise "yayınlanamaz" olarak damgalayıp kaderlerine terk etmiştir. "Yayınlanmaz" damgası yiyenlerin arasında hem tecrübeli isimler hem de genç sesler vardır. İlk plağı "Çaresizim" ile geçen yıl sesini geniş bir kesime duyuran Funda'nın ikinci plağı "Affetmem", Yeşim'in "Hani Hani" ve Amerika'dan kesin dönüş yapıp müzik dünyasına tantanalı bir giriş yapan Serpil Barlas'ın "Yandım Aşkınla Ben" adlı plaklarının yanında, Selçuk Alagöz, Modern Folk Üçlüsü ve Neco gibi tecrübeli isimlerin şarkıları da geçer not alamamıştır. Denetleme Kurulu, bu işi, Türk popunun öncü isimlerinden olup, yıllardır sayısız şarkıya imza atmış Selçuk Alagöz'den bile daha iyi bildiğini iddia etmektedir.

TRT'nin ve Denetleme Kurulu'nun her türlü engellemelerine rağmen müzik piyasası, kendi doğru bildiğince işine devam etmektedir. Ajda Pekkan, geçen yılın sonlarında Fransa'da yayınlanan "Viens Dans Ma Vie" adlı plağı ile asıl rüzgârı bizim buralarda estiriyordur. Kimsenin dili dönmüyor olmasına rağmen, herkes bu plağı satın almış, ezberlemeye, yalan yanlış mırıldanmaya başlamıştır. Bu plak, çok kısa bir süre içinde, bütün zamanların en çok satan yabancı sözlü plağı olur. Hatta bununla da kalmaz ve "Samanyolu", "Memleketim", "Kördüğüm" ve "Hoşgör Sen" gibi Türkçe plakların satış rakamlarını bile yakalar. Yabancı dilde (bu sefer İngilizce) bir şarkı söyleyerek başarıyı arayan bir başka isim de Barış Manço'dur. Manço, basının "Oduncu Nick" diye başlıklar atmasına sebep olacak "Nick The Chopper" adlı plağını çıkarmış ve beklediği başarıyı fazlasıyla bulmuştur. Anadolu popun inişe geçen grafiği, Barış Manço'yu yeni arayışlara sokmuştur, bu plak da bu arayışın ilk sonuçlarından biridir. Özel yaşamındaki çalkantılar nedeniyle, bir süredir şarkıları unutulan ve ilişkileri nedeniyle basının gözdesi haline gelen Nilüfer, yeniden müziği ile varolmak istediğini, yeni çıkardığı "Kim Arar Seni" 45'liği ile herkese gösterir. Bir yıl sonra, kısa sürecek bir Eurovision rüyası görecek olan Nilüfer'in, başından beri birlikte olduğu CBS ile son yaptığı büyük plak olur bu. Eurovision sonrası Nilüfer, başarılarla dolu bir sayfayı kapayacak ve Yavuz Asöcal'la, çok daha başarılısını açmak üzere anlaşacaktır. İkinci başarılı sayfasını Nilüfer'i beklemeden açmış olan Hümeyra da, ara vermeden çalışmaya devam etmektedir. "Sessiz Gemi" ve "Otuzbeş Yaş" plaklarının başarısından sonra Yeşil Giresunlu ile sıkı bir çalışmaya giren Hümeyra, ilk 45'liğinin yayınlanmasının üzerinden neredeyse on yıla yakın bir zaman geçtikten sonra ilk albümünü yayınlama imkânını bulur. "Anlatamıyorum" adı verilen albümde, bir yandan çok tutmuş "Sessiz Gemi" formülü tekrar edilirken, bir yandan da, tek albümde bir türlü bir araya getirilememiş ilk dönem şarkılarına yer verilir. Hem eski hem de yeni Hümeyra bir aradadır bu albümde. Yılın ilk yarısı bitmek üzereyken Ajda Pekkan, aslında beşinci ama gerçek anlamda birinci albümü olan "Süperstar"ı yayınlar. Sanatçı, bugüne kadar Regal'den üç, İstanbul Plak'tan bir albüm çıkarmış ve bu albümler, büyük çapta, daha önce çıkarılan 45'liklerin bir araya toplanması ile oluşturulmuştu. Ajda Pekkan'ın, bir süredir müzik piyasasında süperstar olarak anılmasına binaen Philips tarafından "Süperstar" olarak adlandırılan bu albüm, ilk defa hiç bilinmeyen Ajda Pekkan şarkıları ile doludur. Hem Ajda Pekkan hem de Philips, 70'lerin başında birlikte çalıştıkları sırada çıkarılmış ama bir albümde toplanamamış plaklara dönüp bakmamıştır bile. Hatta piyasayı sallayan "Viens Dans Ma Vie" bile olduğu gibi konmamış, yeni bir Türkçe versiyonu yapılarak albüme dahil edilmiştir. Bu albüm, yalnızca Ajda Pekkan'ın en başarılı albümü olup şarkıcının süperstarlığını tescil etmekle kalmaz, müzik piyasasına da, bir albümün nasıl olması gerektiği konu-

sunda fikir verir. Giderek zayıflamakta ve satışları düşmekte olan 45'liklerin verdiği hasar, ancak bu türde, alacak olana, daha önce hiç bilmediği şarkılar sunacak albümler yapılarak kapatılacaktır.

İskender Doğan, "beste üretenlerle beste tüketenler arasındaki dengesizlik ancak kurulacak sendikayla giderilebilir" der; "radyo amatör sesler birincisi Mehlika Kenter, her sanatçının plak yaptığı bu zamanda, plak yapmayan sanatçı olarak kalmak istiyorum" şeklinde bir açıklama yapar; "Dr. Renaud salatalık krem ve sütü ile, cildiniz mevsimler boyu doğanın etkilerine karşı" korunur; yılların şarkıcısı Gün Yüksel, uzun bir ara verdiği müzik dünyasına "Her Şey Dün Gibi" adlı plağı ile geri döner ve Fransız şarkıcı David Christie, Ajda Pekkan için "Superstition" adlı bir şarkı yazdığını ve Ajda Pekkan'ın stüdyoya girerek bu şarkıyı kaydettiğini *Hey*'in muhabiri Cihan Akerson'a açıklarken, yılların şarkıcısı Alpay, uzun süredir ara verdiği hit şarkı serisine "Eylül'de Gel" ile devam edecektir. 60'ların başında ülkemizde çok sevilmiş olan Marc Aryan'ın bir şarkısı, uzun bir süredir şarkı sözü yazmamış Fecri Ebcioğlu'nun elinden geçip Türkçeleştirilmiştir.

Milliyet yayınları, Faruk Yener'in, "110 besteci, 200 senfoni - konçerto - süit - senfonik şiir - senfonik üvertur, 20 bale müziği, 100 opera, 25 operet ve 300 terim" ihtiva eden kitabı *Müzik Kılavuzu*'nun "genişletilmiş 2. baskı"sını yayınlar; Şenay'ın, "altı Türk ve altı Bulgar bestesini İngilizce olarak söylediği" albümü Bulgaristan'da satışa sunulur; Ali Kocatepe'nin yeni keşfi Sibel Egemen, "Yenildim Sana" adlı son plağı ile oldukça ses getirir; "75 yaşını dolduran Udi Hırant, 60. sanat yılını", yapılan bir jübile ile kutlar; "Unutamıyorum" adlı plağı ile herkesin dikkatini toplayan Ercan Yenal, yeni 45'liği "Oyuncaklar"ı piyasaya verir ve "ünlü ozanların dizelerinden oluşan ilk LP'sini hazırlayan genç besteci - şarkıcı" Sadık Gürbüz, "Adiloş Bebem" ile adını duyururken, basın tarafından "devrimci bayrağını açtı, yeni yoluna saptı" diye nitelendirilmeye başlanan Timur Selçuk, bir bölümü AST tarafından sahnelenen "Nereye Payidar?" adlı oyun için yazılmış şarkılardan oluşan ve kendi adını taşıyan bir albüm çıkaracaktır. Farklı amaç ve niyetine rağmen pop kalıpları içinde kalabilmiş bu albüm, daha çıktığı an Türk popunun en radikal albümü payesine erişecektir.

Çıkmaz Bu Yol Bir Yere

Yılın ikinci yarısına damgasını vuran Selami Şahin olur. Yıllardır ortalıkta olup, arabesk piyasasında iyi kötü bir isim yapmış olan Selami Şahin, bir süredir Türk popunu etkisi altına alan oryantal rüzgârların daha şiddetli esmeye başlaması nedeniyle en çok aranan isimlerden biri haline gelmiştir. Selami Şahin'in, o güne kadar Türk popu ile ilgisi, 1973 yılında, Rahbani Brothers'ın bir şarkısını

("ben besteledim" diyerek) "Tanrı Misafiri" haline getirip Ajda Pekkan'a vermesiyle sınırlıydı. "Tanrı Misafiri" çok büyük bir hit haline gelmiş olmasına rağmen bunun devamı gelmemiş ve Selami Şahin, Türk popu ile sınırları çok net şekilde ayrılmış kendi alanında varolmaya devam etmişti. Ancak şartlar değişmiş ve rüzgâr ondan yana esmeye başlamıştı. Selami Şahin'in ilk destek verdiği isim Gülistan Okan oldu. Yıllardır ismi bilinen, ama gazino kadrolarının en alt kademelerinden bir türlü kurtulamamış bir isim olan Gülistan Okan, Selami Şahin'in desteğini aldığı ilk plakla birlikte kanatlanır. Yılın ilk yarısında piyasaya sunulmuş olmasına rağmen kimsenin ilgi göstermediği "Kanım Kaynadı Sana" adlı şarkı, kendisini zorla herkese kabul ettirmiş ve müzik listelerinde yukarılara doğru tırmanmaya başlamıştır. Ağustos ayına girildiğinde, şarkı 1 numaraya yerleşir ve bu da her şeyin başlangıcı olur. "Selami Şahin Ekolü" olarak adlandırılabilecek bu dalga, bu plağın başarısı üzerine her yeri kaplayacak ve Türk popunun, Donna Summer ve Gloria Gaynor'ın izinden gitmeye niyetlendiği 80'lerin başına kadar her yanı saracaktır. Gülistan Okan'ın yanında, Meral Zeren, Işıl Yücesoy, Işıl German ve Aylin Urgal gibi isimler de Selami Şahin'in kapısında kuyruğa girecek, onun yazdığı şarkılar ile başarıyı yakalayacaktır.

Giderek varlığını hissettiren bir başka eğilim de, katıksız arabesk olarak bilinen malzeme ya da şarkıların, pop kalıpları içine sokularak söylenmeye başlaması oldu. Zamanında, Ajda Pekkan'ın "Kaderimin Oyunu" ve "Dert Bende"yi, Kamuran Akkor'un "Bir Teselli Ver"i Türk popuna transfer etmiş olmasını bir tür fantezi olarak kabul eden piyasa, bu sefer şartların değiştiğine ve bunu sürekli bir eğilim haline getirmenin hiç de fena bir fikir olmayacağına karar verir. Bu alanın ilk starı da, sonraları "dişi Ferdi Tayfur" olarak nam salacak olan Gülden Karaböcek olur. 70'lerin hemen başında, Neşe Karaböcek'in kız kardeşi olarak dikkatleri üzerine toplamasını müteakiben, müzik piyasası tarafından Selda'ya rakip olarak sunulmaya çalışılmış ve onlarca plağa rağmen başarısı hep sınırlı kalmış olan Gülden Karaböcek için bu sefer her şey yolunda gidecektir. Gülden Karaböcek, Ferdi Tayfur'a ait "Çeşme" ve "Ne Bilirdim ki" adlı iki şarkıyı tek plakta bir araya getirmiştir. Eleştirmenlerin "Batı müziği kalıplarına iyi oturtulmuş" dedikleri her iki şarkı da, kısa bir zaman içinde her yana yayılır ve Gülden Karaböcek'e yıllardır hasret olduğu popülerliği getirir. Ama bu daha bir şey değildir. Asıl fırtına bu plaktan sonra piyasaya çıkacak olan "Dilek Taşı" ile birlikte kopacaktır. Sanatçının bizzat kendisi tarafından "Gülden Fırtınası" olarak adlandırılacak bu fırtına, epey de uzun sürecek ve 80'li yılların bütün bir ilk yarısına yayılacaktır.

Hem Selami Şahin hem de arabeski 70'lerin ilk yarısında aradan çıkarmış olan Ajda Pekkan ise, Paris defterini bir kere daha açmıştır. "Süperstar" albümü ile buradaki başarıyı garanti altına alan Ajda Pekkan, Philips'in öncülüğünde yeniden yurtdışına açılma rüyaları görmeye başlamıştır. Olympia ve "Viens





Japonya seferi: *Ajda Pekkan'ın, 1977 yılında, Tokyo Müzik Festivali'ne katılarak başlattığı Japonya seferi, daha sonra iki 45'lik ile devam etmişti.*

Dans Ma Vie" sonrası, işler yeniden ciddiyet kazanmış gibi gözükmektedir. Sırada "A Mes Amours" adlı plak vardır. Bu plak, her zamanki gibi, Fransa'dan çok, bizim buralarda ses getirir. Ama bu son plağın yaptığı bu kadarla kalmaz, başarı Japonya'ya kadar taşınır. Philips, Şenay'ın birkaç sefer katılması nedeni ile bize de pek yabancı olmayan Tokyo Dünya Popüler Şarkı Yarışması'na Ajda Pekkan'ı bu şarkı ile göndermiştir. Genellikle ülkelerine her giden şarkıcıyı bağırlarına basmakta hiç duraksamayan Japonlar, hem kendisi, hem şarkısı güzel Ajda Pekkan'ı da yere göğe koyamamışlardır. Şarkıcımız, Baccara ve Mia Martini gibi büyük isimlerin de yarıştığı bu festivalden iki ödül almıştır. Ajda Pekkan'ın Japonya seferi, yarışmadan sonra yayınlanan iki 45'lik ile sürecektir. Önce yarışma şarkısı "A Mes Amours", arkasından da, bizim buralarda 45'lik olarak yayınlanmamış "Hancı", plak olarak Japonya'da satışa sunulacaktır. Bu iki plağın hatırı Japonlar nezdinde epeyce sürecektir. 90'ların başında, Alter Pop firması, Ajda Pekkan'ın, "Seni Seçtim" albümünü, "Sectim" adıyla (ve sanatçının adını bir harf kaydırıp Adja Pekkan'a dönüştürerek) Japonya'da yayınlayacaktır.

Doğan Plak'a yaptığı ikinci 45'lik olan "Kusura Bakma"nın başarısı üzerine Hop'a transfer olan Sezen Aksu'nun önlenemez yükselişi de sürmektedir. Hop'tan çıkan "Olmaz Olsun", çok değil bir iki yıl sonra çıkaracağı "Serçe" adlı albümü nedeniyle adını "Minik Serçe"ye çıkaracak olan Sezen Aksu'yu günün en popüler şarkıcılarından biri haline getirmiştir. Bu plağı "Kaç Yıl Geçti Aradan" adlı bir başka plak takip eder ve bu da, şarkıcının başarısını bir basamak daha yükseltir. Artık plak şirketlerinin transfer listelerinde Sezen Aksu en üst sıralardadır. Şarkıcıya sunulan epeyce sayıda teklifin en büyüğü Kent'ten gelir: "İki yıllık mukavele karşılığında dayalı döşeli bir ev, son model bir otomobil ve 150.000 lira avans" teklif edilmiştir Sezen Aksu'ya. Şarkıcı, teklifin büyüklüğü

karşısında hiç lafı uzatmaz, imzayı atar ve Kent'e bağlanır. Sezen Aksu - Kent işbirliğinin ilk ürünü "Kaybolan Yıllar" olacak ve bunu Türk popunun ilk double albümlerinden "Serçe" takip edecektir.

Aralık ayında konuşulan tek konu, yeniden Eurovision olur. İki yıldır ara verilen bu yarışmanın yeniden yapılmasına karar verilmiş ve başvuran epeyce sayıda isimden on iki adedi seçilip finalde yarışma hakkını elde etmiştir. Finale kalan isimlerde ilk dikkat çeken şey, çoğu ismin tek başına yarışmak yerine, başka birileriyle güç birliğine gitmiş olmasıdır. Şarkıcı ve gruplarımız, iki yıldır yarışmanın yapılmaması nedeni ile oluşan boşluğu iyi değerlendirmiş ve proje üstüne proje geliştirmişlerdir. Finalistler arasında en dikkat çekici isim Nükhet Duru'dur. Nükhet Duru, Mehmet Teoman - Cenk Taşkan dönemini kapayan "Anılar" ve Ali Kocatepe dönemini açan "Dostluğa Davet" adlı şarkılar ile finale kalmıştır. Nükhet Duru'nun fırtınalar kopmakta olan özel yaşamı, bu yarışmayı da etkilemiştir. Şarkıcının, Mehmet Teoman ve Cenk Taşkan ile yolunu ayırmadan hemen önce yaptığı "Anılar" da, bu yol ayrımından sonra desteğini aldığı Ali Kocatepe ile ilk çalışmasının ürünü olan "Dostluğa Davet" de finaldedir. İlkinde şarkısını yalnız söyleyecek olan Nükhet Duru, ikincisinde "Anadolu Majör" adı altında biraraya geldiği Modern Folk Üçlüsü ile birlikte olacaktır. Nilüfer de, yalnız başına yarışmak yerine, Dağhan Baydur, Ahmet Tuğsuz ve Zeynep Tuğsuz ile "Grup Nazar" adı altında birleşmiştir. Grup, müziği Dağhan Baydur'a, sözleri ise Türk edebiyatının en kaydadeğer isimlerinden Hulki Aktunç'a ait olan "Sevince" ile yarışacaktır. Şanar Yurdatapan ve Atilla Özdemiroğlu'nun öncülük ettiği bir organizasyon ile bir araya gelen Ertan Anapa, Funda Anapa, İskender Doğan, Melike Demirağ, Kerem Yılmazer ve Esmeray "Biz" (sonradan "İnsanız Biz" halini alacaktır); başını Levent ve Behiç Altındağ'ın çektiği İkinci Baskı adlı grupla birleşmiş Serpil Barlas, "Yaşamana Bak"; Galip Boransu, Cengiz Teoman ve Özkan Uğur'dan oluşan Grup Karma, "İmkânsız" adlı şarkıları ile şanslarını deneyeceklerdir. 1975 yılında yapılan ilk elemelerden en kazançlı çıkan isim olan Ali Rıza Binboğa "Baharım Sensin"; Aydın Tansel "Hiç Şansım Yok"; Cengiz Orçun "Barış"; Rezzan Yücel "Bu Gece"; Cahit Oben "Dosta Mektup" ve yalnızca on iki yaşında olan Ayça "Küçük Kız" ile yarışacak diğer isimlerdir.

Finale kalamayan isimlerin oluşturduğu liste çok daha uzun bir listedir. On iki finalistin belli olmasından hemen sonra başlayan söylentiler, çok önemli ve büyük isimlerin bu elemelere başvurduğunu ancak finale kalamadığını herkese duyurmuştur. Özdemir Erdoğan, Ayla Algan, Asu Maralman, Bilgen Bengü, Neco, Rana ve Selçuk Alagöz, Metin Ersoy, Yıldırım Gürses, Cem Karaca, Atilla Atasoy, İskender Doğan, Erkut Taçkın, Gökben, Sibel Egemen, Füsun Önal, Yasemin Kumral, Zaliha, Esin Afşar, Sezen Aksu hatta Ayten Alpman'ın adı, elenenlerin arasında geçmektedir. Birkaç isim hariç, Türk popunu oluşturan bütün isimler bu yarışmaya başvurmuş gibidir.

Bu isimlerin arasından, bizi Paris'te temsil edecek birinciyi bulup çıkarmak her zamanki gibi çok sancılı olacaktır. On iki isim, önce TRT'nin Eurovision konusunda yayınladığı yeni şartname gereği son söz sahibi olan TRT Yönetim Kurulu tarafından beşe indirilecektir. İşin hemen başında Ertan Anapa, Funda Anapa, Melike Demirağ, İskender Doğan, Kerem Yılmazer ve Esmeray'dan oluşup, basının Grup Sekstet adını verdiği kalabalık kadro, "Biz" adlı şarkılarının sözlerinin sakıncalı bulunması nedeni ile yarışma dışında bırakılmış ve finalist sayısı dörde indirilmiştir. "İnsanız Biz, İnsanız Biz" diye başlayan ve "İşte en meşhur buluşumuz tepemizde asılı, yüz milyon megaton bomba" dedikten hemen sonra "Hayvanız Biz" diye biten "Biz" şarkısı, TRT Yönetim Kurulu'nun "insan hayvan olmaz" diye itiraz etmesi sonucu finalin dışına itilmiştir. Ancak grubun "Danıştay'a başvuracağız" diyerek TRT ile restleşmesi sonucunda bu grup da yeniden finalistlerin arasına girecek ve Nilüfer'li Grup Nazar, Nükhet Duru'lu Anadolu Majör, Serpil Barlas'lı İkinci Baskı ve Grup Karma ile birlikte Paris rüyası görmeye devam edecektir.

"Ağlatan Sanatçı Şenay Şenses'in sesinden Ali Emmi" plağı piyasaya sunulur; ayrıldıkları söylenen İlhan İrem ve Güllü Aybar, "İstanbul'un büyük gece kulüplerinden birinde yeniden birlikte" görülür; Galata Kulesi'nde sahneye çıkan Ayşe Gencer, "en büyük arzum bir plak yapmak" der; Kenan ve Serpil Orümcer, bir ikili oluşturduklarını ve "modern bir şov" hazırlığı içinde olduklarını açıklar ve "Dev Adam - Dev Ses İbo, Balonlarım Vardı" adlı plağı ile hem büyük hem de küçüklerin sevgilisi olurken, tamamen Melih Kibar ve Çiğdem Talu şarkılarından oluşan ilk albümü "İşte Öyle Bir Şey"i çıkaran Erol Evgin, elde ettiği başarı ile yetinmeyecek ve aynı ekiple, her geçen gün bir adım daha ileriye gidecektir.

Ayla Algan, Sopot Müzik Festivali'nde birinci olur; "Yeşilçam'ın Linda Blair'i Canan Perver liseye başlar ve artık yalnızca tatillerde film çevireceğini" söyler; "hasret çeken gönüllerin gurbet elçisi, Köln bülbülü Yüksel Özkasap, Almanya'ya Mecbur Ettin Beni" adlı yeni plağını çıkarır ve Nino Varon, Ayşe Mine adlı genç bir sesi "yeni Nilüfer" yapmak üzere çalışmalara başladığını açıklarken, artık Nino Varon'un desteğine ihtiyaç duymayan Nilüfer, iki yıldır ara verilen Eurovision finallerinin yeniden yapılacak olması nedeniyle harekete geçecek ve Grup Nazar adı altında katıldığı elemelerden birincilik elde ederek çıkacaktır. Türkiye, Eurovision'da şansını ikinci kere, "Sevince" adlı şarkı ile deneyecektir.

Mutluluktan Haber Ver Dilek Taşı

1978 yılına, memleketin her tarafında yeniden esmeye başlayan umut rüzgârları eşliğinde girildi. İkinci Milliyetçi Cephe hükümetinin verilen gensoru ile düşürülmesinden hemen sonra, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, çoğunluğun

kalbinde hâlâ özel bir yeri olan Ecevit'i çağırmış ve yeni hükümeti kurma görevini kendisine vermişti. Ecevit, Adalet Partisi'nden ayrılan 11 milletvekili ile görüşmüş ve her birine bir bakanlık vererek yeni hükümeti kurmuştu. Yeni havanın Türk popuna ilk yansıması, Cem Karaca'nın "1 Mayıs" adlı 45'liği ile oldu. Sarper Özsan'ın artık "halkın sesi" haline gelmeyi tercih etmiş Timur Selçuk tarafından söylenmiş bu marşı, Cem Karaca'nın sesinden çok daha geniş bir kesime ulaşmış olacaktı. Yeni Ecevit hükümeti nedeniyle apansız bir özgürleşme havasına girilmiş ve basın da bundan payını almıştı. Bir yıl evvel çıkmış olsa, kimsenin civarından geçmeye cesaret edemeyeceği bu plak, yeni şartlar gereği, müzik basını tarafından da kalplere basılır: "Devrimci gençlerin slogan türküsü haline gelen 1 Mayıs, yeni düzenlemesiyle yeni kan kazanmış... Sözlerdeki anlam, müzikteki ahenkle yıllarca dillerden düşmeyecek bir yapıt." Epey önce farklı bir niyet ile dillere yerleşmiş olan "1 Mayıs", Cem Karaca'nın sesinden Türk popuna da böylelikle aktarılmış oluyordu. Bugüne kadar bu tür bir hareketle karşılaşmamış olan müzik basını da, "slogan türküsü" şeklinde bir tanımlamaya yol açmış kafa karışıklığını, "sözlerdeki anlam, müzikteki ahenk" gibi kavramlara sarılıp atlatmaya çalışmıştı.

Ama basının asıl ilgilendiği isim Nilüfer'dir. Nilüfer'in içinde olduğu Grup Nazar, oldukça çekişmeli ve bol dedikodulu geçen elemeler sonucunda Eurovision elemelerini birinci olarak bitirmiştir. Grup Nazar, kalabalık kadrolu ve aslında isimsiz olmalarına rağmen basının Grup Sekstet adını uygun bulduğu grup ile yaşanan büyük bir çekişme sonrası birinci olmuştur. 1975 yılında yapılan ilk elemelere "Boşver" adlı parça ile katılan ve çıkan söylentiler nedeniyle çekilmek durumunda kalan Nilüfer, bu sefer işi tamamına erdirmiştir. Hemen hemen yaptığı bütün plaklar ile listeleri alt üst etmiş bu genç isimden bütün memleket çok şey beklemektedir. Nilüfer, 1975 yılında alınan kötü sonucu bize unutturacak gibi gözükmektedir. Nilüfer, Zeynep, Dağhan ve Ahmet'in, yarışma sırasında giyecekleri giysiler, "büyük bir gizlilik içinde" Cemil İpekçi tarafından hazırlanmaktadır. TRT'nin pek umursamadığı promosyon işine de tecrübeli prodüktör Yeşil Giresunlu el atmıştır. Giresunlu, grup elemanlarının kısa özgeçmişlerini, fotoğraflarını, "Sevince"nin hem Türkçe hem de İngilizce ("Darling") plağını bir dosyada toplayıp üzerine de "kurdele ile bağlanmış ama istendiğinde göğüse de takılabilecek olan büyükçe boy bir nazar boncuğu" iliştirmiştir. Bu dosya sayesinde Grup Nazar, henüz sahneye çıkmadan herkes tarafından tanınıyor ya da biliniyor olacaktır. İsrailli Izhar Cohen'in galibiyeti ile sonuçlanacak yarışma 22 Nisan tarihinde Paris'te yapılır ve sonuç bizim için bir kere daha hüsran olur. Alınan 2 puan ile sonuç yine sonunculuk olmuştur. En büyük starlarımızdan biri olan Nilüfer bile derdimize çare olamamıştır. "Bu işi ancak Ajda Pekkan halleder" görüşünü savunanlar, seslerini biraz daha gür çıkarma imkânını elde etmişlerdir.

Müzik piyasasının, Eurovision ile işi olmayan geri kalanı ise, eski usûl, bildiklerince iş çıkarmaya devam etmektedir. Hop'tan çıkardığı ilk albümü ile hâlâ albüm listelerinde yer alan Sezen Aksu, Hop sonrası geçtiği Kent'ten çıkan ilk plağı olan "Kaybolan Yıllar" ile de 45'lik listelerine dalmıştır. Ajda Pekkan "Ağlama Yarim / Sakın Sakın Ha", Mehmet Pekün "Zor Dostum Zor", Sevda Karaca "Tanımazsın Beni", Nazan Şoray ise "Merhaba Dedim" adlı plakları ile giderek daralmış 45'lik piyasasının yeni umutlarıdır. Her zaman çok fazla plak satmış olan Ajda Pekkan'ın bu son plağının da umulan işi yapacağı belli gibidir. Ama asıl umut bağlanan Nazan Şoray'dır. Türkan Şoray'ın kız kardeşi olarak epeyce yaygın bir popülerliğe sahip olan Nazan Şoray, sırtını bu üne yaslayıp oturmamış ve gazino sahnelerinde kendisine epeyce büyük bir yer edinmiştir. Başta plağı yayınlayan Öncü Plak olmak üzere hemen hemen herkes, bu ün ve şaşaanın plak şatışlarını etkileyerek patlatacağını ve piyasayı genel olarak harekete geçireceğini ummaktadır. Nazan Şoray ve ilk plağı, sırtına bindirilen bu ağır yükün altından kalkamaz. Plak, hiç de az sayılmayacak bir miktarda satar ama bu herkesin beklediği rakam değildir. Piyasayı asıl hareketlendirecek olanlar, kırk yıldır piyasada olan Selçuk Ural ve Gülden Karaböcek'tir. Sezen Cumhur Önal ile çalıştığı dönemlerde sayısız plak yapmış ama tamamına yakını ile de orta halli bir başarıdan daha fazlasını görememiş olan Selçuk Ural, Mustafa Alpagut ile çalışmaya başladıktan sonra, her biri bir öncekinden daha başarılı işlere imza atar olmuştur. Bunlardan sonuncusu olan "Dertlerimi Zincir Yaptım", Selçuk Ural'ın hep peşinde olduğu sahici popülerliği getirecektir. Bu plak, yılın ilk yarısında, Sezen Aksu, Ajda Pekkan ve Yeliz'in plakları ile birlikte en çok satan 45'lik olacaktır. Gülden Karaböcek ise, geçen yıl "Çeşme" ile soyunduğu "dişi Ferdi Tayfur" rolünü, bu sefer kendi bestesi "Dilek Taşı" ile sürdürmektedir. Bağlı olduğu Elenor Plak tarafından "plak dünyamızın genç kraliçesi" olarak sunulan Gülden Karaböcek, "Dilek Taşı" ile her türden rekoru alt üst edecektir. Çok satacak ve herkesin diline yerleşecek olan bu plak, bundan da fazlasını yapacak ve Türk popunun arabeske doğru gidişini çok hızlandıracaktır. Bu plaktan sonra her firma, kendisine bağlı olan şarkıcılardan bu türde şarkılar söylemelerini isteyecektir. Bu kapıdan da ilk geçmeye meraklı Yeliz olacaktır. "Bu Ne Dünya" ile ulaştığı noktada, kendini zaten arabeske yakın bulan Yeliz, Coşkun Sabah'ın mahcup bir pop kılığı biçilmiş şarkısı "Gönlüm Seninle" ile Gülden Karaböcek'in karşısına çıkmayı deneyecektir.

Ama herkes öyle değildir. Büyük çoğunluk hâlâ bildiği gibi çalışmakta ve tür değiştirmeyi aklına bile getirmemektedir. Çabaları bir sonuç vermeyecek olsa da, Batılı kalıplar içinde kalmaya gayret eden isim sayısı hâlâ çok fazladır. Baha Boduroğlu'nun kurduğu Bip Plak, kısa bir zaman sonra Ercan Turgut'a yapacağı albümlerle arabeske bulaşma işinde zirveye çıkacak olmasına rağmen, kuruluşunun ilk günlerinde hâlâ Batılı kalmaya gayret edenlerin başında

gelmektedir. Bu firma ilk olarak, Kervan'dan ayrılıp kendilerine gelen Semiha Yankı'ya (kaderin bir cilvesi olarak) Ercan Turgut'un "Sıcak Sımsıcaksın" adlı bestesini söyletir. Yıllardır sahnelerde olan ve çeşitli röportajlarda, en büyük eksiğini, hâlâ bir plak yapmamış olmak olarak belirten Pakize Suda da, aynı firmanın çatısı altında, Baha Boduroğlu ve Sezen Aksu'nun bestelerini bir araya getirerek nihayet ilk plağını yapmıştır. Bu plakta yer alan "Ver Aşkını", "Kaybolan Yıllar" ile listelerde bir saltanat kurmuş olan Sezen Aksu'nun, bir başkasına verdiği (Ömür Göksel'e verilen "Gittin Gideli"den sonra) ikinci bestesidir. Sezen Aksu ve Pakize Suda'nın İzmirli olmaları nedeniyle bu işbirliği, basın tarafından daha çok bir hemşehri dayanışması çerçevesinden ele alınır ve henüz ilk plaklarını yapmakta olan gencecik bir kızın, bizzat kendi rakibi olan birine beste vererek desteklemesinin üzerinde hiç durulmaz. Çok değil, yalnızca bir iki ay sonra, Sezen Aksu'nun, bu sefer Saadet Sun'a "Yeter ki" adlı şarkıyı vermesi bile, basının dikkatini bu konu üzerinde yoğunlaştırmasına yetmez.

Seyyal Taner, Hans Jurgen Seybucfch ile plak yapma niyeti ile Almanya'ya gider; Yavuz Plak, kendisine bağlı olan Edip Akbayram ("Aldırma Gönül"), İlhan İrem ("Son Selam") ve Seyyal Taner'e ("Kalbimi Affettim") altın plak verir; Ajda Pekkan, Bülent Ersoy ve Beyaz Kelebekler ile birlikte çıktığı Almanya turnesinde, "Türklerin olduğu kadar Alman seyircilerin de beğenisini" toplar; Eurovision'da sonuncu olan Nilüfer'in, yarışma sırasında giydiği ve "aşırı derecede bol" diye eleştirilen kıyafeti, "Nilüfer Eurovision'a mı gitti, yoksa Paris'teki doğum kliniklerinden birine mi?" şeklinde esprilere yol açar; 14 Mayıs'taki "Anneler Günü"nde, annelere, daha çok, "Apollo saç kurutucu" ya da "Ondüla saç maşası" hediye edilir ve "hamilelikte sekizinci ayını dolduran Yeşim, gün saymaya" başlarken, Nükhet Duru, "Melankoli" adını verdiği ikinci albümünü çıkaracak ve Mehmet Teoman - Cenk Taşkan'sız hiçbir şey yapamaz diyenleri utandıracaktır.

İşin Sırrı Dengede

Nilüfer'li Eurovision'da da umduğunu bulamayan müzik piyasası, bir sonraki yıl için neler yapılabileceğini konuşmaya başlamıştır bile. Türk popunun merkezine bu konu tamamen oturmuştur artık. 1976 ve 77 yıllarında, yarışmaya katılmıyor olmamız nedeni ile, bir parça gündem dışı kalmış gibi gözüken bu konu, yeniden ve daha etkili olarak piyasaya damgasını vurur. Piyasaya sürülen 45'lik adedinde ciddi bir azalma vardır. Sürülebilmiş olanların da satış miktarları kimseyi tatmin edecek bir rakama ulaşamaz. 45'liklerin yerine LP'lerin gelip yerleşmesini ise, korsan kaset kaydı engellemektedir. Hem 45'lik hem de albüm konusunda beklediği başarıyı tutturamayan müzik piyasası, Eurovision'a tam bir kurtarıcı gözüyle bakmaktadır. Bütün plan ve proje-

ler, bu yarışma kollanarak yapılmaktadır. Bu yarışmaya başvurmuş ama ilk elemeleri atlatamadığı için finallere gelememiş isimlerden biri olan Özdemir Erdoğan, çalıştığı firmalar ile bir türlü rahat edemediği için kendi firmasını kurmaya karar vermiştir. Erdoğan, Hap adını verdiği firmasından "Sağlık Olsun" 45'liğini çıkartmıştır bile. Levent Kırca'nın televizyon programı için yazılmış şarkılardan biri olan "Sağlık Olsun", özellikle sözleri nedeniyle neredeyse pop bile değildir. Ama Özdemir Erdoğan, belli ki bir dönüm noktasındadır ve sanatçının çeşitli yerlerde yayınlanan konuşmalarından gürüldüğü kadarı ile, bir tür *bilge* olmaya niyetlenmiştir. Özdemir Erdoğan'ın bugüne kadar yaptıklarını arkasında bırakıp, farklı bir yöne gideceğinin ilk işareti olur bu plak. Eurovision ile pek ilgilenmeyen az sayıda isimden bir tanesi de Selami Şahin'dir. Selami Şahin, daha da kuvvetli esmeye başlamış oryantal rüzgârlarının gücü ile durmadan şarkı yazmakta ve etrafında bir çember oluşturmuş birbirinden güzel kadınlara bunları söyletmektedir. Serpil Nur da bunlardan biridir. Uzun bir zamandır piyasada olup, ne uzayan ne de kısalan isimlerden yalnızca biri olan Serpil Nur, "plaklı şarkıcı" kategorisine bir giriş yapabilmek için Selami Şahin'in kapısını çalmış ve "Muhtacım" ile beklediğini elde etmiştir. Müzik basını, bu ve buna benzer plaklar için kırık notlarını hazırda tutuyor, "vasatın üzerine çıkamıyor" tesbitlerini anında boca ediyor olmasına rağmen, plaklar satmaktadır. Talep edilen, dinlenmek istenen müzik budur artık. Piyasa, *saf pop* şarkılara kapanmıştır. Başka zaman olsa dillere yerleşecek olan Meral ve Zuhal'in "Al ve Isıt Ellerimi", Pakize Suda'nın "Biz Kadınlar"ı, İlhan İrem'in "Bir Zamanlar"ı ve Tanju Okan'ın "Parkta Yatıyorum"u, ancak meraklı bir avuç insana ulaşabilir.

Aynı sıralarda, telif haklarının sağlam kıstaslar üzerine oturtulması yönündeki çabalar yeniden hızlanır. Bu konuda gösterilen gayret bir türlü ciddi bir gelişmeye yol açmamıştır ama, başını müzisyenlerin çektiği çeşitli gruplar, bu alanda mücadele etmekten hiç vazgeçmemiştir. "Fikir ve Sanat Eserleri Yasası"nda, özellikle yabancı beste ve bestecilerin haklarının korunması yönünde yapılan değişiklikler, bizim bestecilerimiz arasında "ya Türk besteleri?" sorusunun gündeme getirilmesine yol açmış ve başını Yıldırım Gürses'in çektiği bir komite, "müzik eseri sahiplerinin haklarını korumak amacıyla" yurtdışında kurulu firmalardan biri olan Gema'nın, ülkemizde de "oluşturulması" için çalışmalar başlatmıştır. Bu komite, kısa bir zaman içinde, Halil Aksoy, Necdet Varol, Ünal Emiroğlu, Nevzat Sümer, Cemil Demirsipahi, Yusuf Nalkesen, Halit Kemal Elbir, Yıldırım Gürses, Selmi Andak, Ülkü Aker ve Feridun Biliş'ten oluşan bir komisyon seçecek ve Gema'nın tüzüğünün hazırlanması işi bu komisyona havale edilecektir.

18 Ağustos gecesi, Açıkhava Tiyatrosu'nda başlayan "Ajda Pekkan Süper Show", eski usûl konserler ya da gazino çalışmalarının da sonunun geldiğinin

kabul gördüğüne dair ilk işaret olur. Playboy gece kulübünün sahnelerinde sergilenmiş "Nükhet Duru Show", bu alanda yapılabilecekler hakkında bir fikir vermiş, ama çok çalışıp emek harcamaktan her zaman uzak durmaya çalışmış menajer ya da organizatörlerin bu işe asılmaması nedeni ile devamı getirilememişti. Neyse ki herkes böyle değildir. Organizatör Egemen Bostancı, bir tür menajeri de olduğu Ajda Pekkan'ı bu işe ikna etmiş ve yanına "Amerikalı zenci şarkıcı" Linda, Neco, Kısa Dalga Vokal Grubu, İstanbul Gelişim Orkestrası ve "dans ile gösteri grubu" Brasil Tropical'ı da katarak, tam 52 kişinin yer aldığı bir gösteriyi sahnelemeye karar vermiştir. 80'li yıllarda, 12 Eylül'ün berbat günlerini unutturmaya çalışıp, bütün memlekete bir altın çağ yaşatacak olan Egemen Bostancı'nın hafif mahcup bu ilk denemesi, umulanın üzerinde ilgi görür ve gişenin önünde uzun kuyruklar oluşur. Ama başta Ajda Pekkan olmak üzere herkes, işini ciddiye almış ve üstün bir gayret harcamıştır. Ajda Pekkan, sırf bu gösteride söylemek için, Mehmet Teoman ve Cenk Taşkan'dan "Eski Dostlar" ile "Ben Bu Yollardan Geçmişim" adlı şarkıları almıştır. Nükhet Duru için yazıldıkları çok belli olan bu şarkılar showun genel gidişi içinde pek göze batmayacak ama bu özellikleri gereği plak haline de gelmeyecektir. "Show için terzi Yıldırım'a üç pastel giysi" diktiren Ajda Pekkan, asıl alkışı, eski bildik şarkılarından ve kısa bir zaman sonra hit haline gelecek "Ya Sonra" ve "Yeniden Başlasın" adlı yeni şarkılarından alacaktır.

"En kaliteli deodorant ile en değerli parfüm sizin için Olinka'da bir araya" gelir; "vatani görevini tamamlayan" Feridun Hürel, Üç Hürel'in dağıldığını, artık solo albümler yapacağını ve bunun için de Türküola ile anlaştığını açıklar; Barış Manço ve Lale Çağlar Kadıköy Evlendirme Dairesi'nde evlenir ve davetlilere "birlikte doldurdukları" bir plağı hediye eder; Şenay, Emin Fındıkoğlu ve Şerif Yüzbaşıoğlu'nun katkıları ile, müzik yaşamının ilk albümünü Türkiye yerine Bulgaristan'da yayınlar ve "mayo giymeye hazır hale gelebilmeniz için, Etnamatik Zayıflama Pedalı, bütün eczane ve parfümerilerde satışa" sunulurken, Eurovision elemeleri tamamlanacak, Maria Rita Epik "Seviyorum" ile ipi göğüsleyecek ama işin içine, müziğin kaldıramayacağı kadar *siyaset* karışacağı için Kudüs'te yapılan yarışmaya gidemeyecektir.

Ajda Pekkan, Almanya'nın en büyük televizyon dergisi *Fernseh Woche*'ye kapak olur; Suna Yıldızoğlu, "sesim kadar danslarıma ve vücuduma da güveniyorum" der; Gökben, Bülent Ersoy'un üne kavuşturduğu "Bir Tanrıyı Bir de Beni Unutma"yı "Batı müziği tarzında" söyler; Ayşe Mine, Türk popunun verdiği ilk fire olur ve "Nasıl Saçlarım Beyazlanmasın Arkadaş" adlı plak ile arabeske teslim olur; 18 Kasım 1970 tarihinde yayınlanmaya başlanan *Hey* dergisi, kesintisiz süren yayın hayatında dokuzuncu yıla girer; Sezen Aksu, Üstün Doruk ile evlenmeye karar verdiğini açıklar ve "TV'de söylediği yabancı şarkılarla bir anda dikkatleri çeken Nükhet Ruacan, gelecek için acele etmiyorum" derken

Zerrin Özer de, "Gönül" ile çıkıp gelerek "disko" yolunu açacak ve Türk popu, bir iki yılını da, bildik melodilerin altına, bütün dünyayı etkisi altına almaya başlamış disko - dans ritmlerini döşeyerek geçirecektir.

Beni Sarar Melankoli

Yeni yılın hemen ilk gününde, Eurovision'a başvurup elemeleri geçemeyen şarkılar ile ilgili bilgiler yayılır her tarafa. Yarışma için tam 173 şarkı gönderilmiş, Mithat Fenmen, Süheyl Denizci ve Günnur Perin'den oluşan Seçici Kurul, bunların hepsini yalnızca bir günde dinleyip 14 tanesini final için bir kenara ayırmış, gerisini ise elemiştir. Elenenlerin arasında, Asu Maralman, Sibel Egemen ve İbo'nun birlikte seslendirdiği bir Selmi Andak bestesi, Ayşe Mine ve Atilla Atasoy'un düet yaptığı bir şarkı ve Nükhet Duru tarafından seslendirilen bir Ali Kocatepe şarkısı da vardır. Sonuçlar açıklanmadan önce, çoğu insan, bu şarkıların finale rahat rahat ulaşacağını düşünmekteydi. Doğan Şener, *Hey*'deki köşesinde, hem Seçici Kurul'u hem de eleme yöntemini ciddi bir şekilde eleştirir: "... Zaten üç kişi olmak başlı başına bir dezavantajdır. Eğer üç kişiden biri yanlış bir yargıya varırsa buna ötekilerin de katılması zor olmaz ve hatalar çorap söküğü gibi birbirini kovalar... Seçici Kurul, eserler ortaya çıktıktan sonra, ne yapalım, işte en kuvvetlileri bunlar, dişe dokunur başka eser bulamadık şeklinde bir savunma yapmamalıdır. Aslında 173 eseri dinleyip bir günde karar vermek zor, çok zordur. İnsanın kafası şişer, nüansı bile kavrayamaz duruma gelir..." Söylentiler, eleştiriler, tartışmalar dinecek gibi değildir. Hatta ilk elemeleri geçen 14 şarkının, bir elemeden daha geçtikten sonra 6'ya indirilmesi, tartışmaları daha da alevlendirir. Nur ve Ergüder Yoldaş'ın "Iliada", Ercan Turgut'un "Al Götür Beni de", Işıl German'ın "Mutluluk Oyunu", Beyaz Kelebekler'in "Yaşa Sen de", Kuzenler'in "Bir Gün", Serpil Eroymak'ın "Senden Aşk Dilenmiyorum ki", Behiç ve Füsun Altındağ'ın "Burçlar" ve Sibel Sun'un "Evren ve Biz" adlı şarkıları, gerekli vizeyi alamayıp yarışma dışında kalmışlardır. Birincilik için savaş verecek 6 şarkı kalmıştır geriye: Saadet Sun'un "Sevgilim", Çetin Alp'in "Elveda", Cantekin'in "Ayrılmak Olmasa", İlhan İrem'in "Bir Yıldız", Maria Rita Epik ve 21. Peron'un "Seviyorum" ve Kuzenler'in "Çağrı" adlı şarkıları finale gelebilen şarkılar olmuştur. Seçici Kurul, bu sefer işin gösteri kısmını tamamen ihmal etmiş ve yalnızca müzikal açıdan güçlü şarkıları kollamış gibidir. Finale kalan şarkılar arasında en iddialı olan Selçuk Başar bestesi "Sevgilim"i seslendiren Saadet Sun ile ilgili söylentiler de ortalığı epeyce karıştırır. Bu kadar zor bir şarkının altından kalkamamakla suçlanır Saadet Sun. Genç şarkıcı, "Sevgilim'in solisti değiştirilecek" şeklinde başını alıp gitmiş söylentiler üzerine, "parçayı doldurduğum zaman 39 derece ateşim vardı, yerimde bir başkası olsaydı, o kadar da okuya-

mazdı, başarımı kıskananları utandıracağım" şeklinde bir açıklama yapar ve finale kalabilmiş olmasının sevincini, bu söylentiler nedeniyle yeterince yaşayamadığını ilave eder. Sonuçta, bir şey değişmeyecek ya da değiştirilmeyecek ve Saadet Sun, finalde şarkısını seslendirecektir. Ama bir başka isim, finale kalmış olmasına rağmen yarışmadan çekilmek zorunda kalacaktır. İlhan İrem, yarışma parçası "Bir Yıldız"ı, finalden önce "Sevgiliye" adlı albümüne dahil edip yayınladığı için, yarışmanın şartları gereği diskalifiye edilmiştir. Böylelikle, Kudüs için mücadele edecek şarkı sayısı beşe inmiştir.

Ama Seçici Kurul'un elediği şarkıların sahipleri işi burada bırakmak istemez gibidir. Bu isimlerin öncülük etmesi sonucu *Hey* dergisi, aralarında Seçici Kurul üyesi Süheyl Denizci'nin de olduğu bir jüri oluşturur ve bu jüri, elenen şarkılardan başvurmuş olanları yeniden dinlemeye başlar. Selmi Andak'ın ikisi birden elenmiş "Güzel Günlerin Şarkısı" ile "Toprak ve Ana", Nükhet Duru'nun seslendirdiği Ali Kocatepe şarkısı "Çakır", Dağhan Baydur bestesi "Hopşirinini" ve Hülya ile Handan'ın seslendirdiği "Nice Şarkılar Yazıldı", jürinin "yüzde 50 besteye, yüzde 30 şarkıcının yorumuna, yüzde 20 de aranjmana puan vererek" yaptıkları oylama sonucu ilk beşe girmişlerdir. Seçici Kurul tarafından elenen bu şarkıların sahipleri, şarkılarında bir kusur olmadığını dosta düşmana bu oyun gibi kurulmuş jüri vasıtası ile ilan etmekteyken, asıl final de Maria Rita Epik ve 21. Peron'un galibiyeti ile sonuçlanıyordu. Ses düzeninin berbat olması nedeni ile solistlerin sesinin neredeyse duyulmadığı söylenen gecenin sonunda, Eurovision'da üçüncü kere bizi temsil edecek şarkı artık belli olmuştu ve bu şarkı "Seviyorum"du. "Seviyorum", Kuzenler'in seslendirdiği "Çağrı"dan yalnızca bir puan fazla alarak birinciliğe kurulmuştu. Ama bütün bunlar hiçbir işe yaramaz. En çalkantılı günlerini yaşamakta olan Türkiye, İsrail tarafından Kudüs'te düzenlenen bu yarışmadan, çeşitli politik baskılar sonucu çekilme kararı alacaktır.

Eurovision finali ile hemen hemen aynı anda "Altın Mikrofon" da yapılmıştır. Yedi yıldır ara verilen bu yarışmayı canlandırmak için epeydir sürdürülmüş çabalardan nihayet bu yıl bir sonuç alınabilmiş ve yarışma *Saklambaç* gazetesi tarafından yapılabilmiştir. Eurovision'un gürültüsü nedeni ile beklenen etkiyi uyandıramayan bu son yarışmada ipi göğüsleyen Ünol Büyükgönenç olur. Büyükgönenç, en iyi beste ve şarkı sözü dalında iki ödül birden alır. En iyi şarkıcı ödülü de Coşkun Demir'e gitmiştir. 1965 - 1968 arası *Hürriyet* gazetesi tarafından üst üste dört defa yapılan ve Türk popunun bir çıkar yol aradığı o dönemlerde müzik piyasasını boydan boya ateşlemiş olan bu yarışma, verilen dört yıllık bir aradan sonra 1972 yılında *Günaydın* gazetesinin öncülüğünde tekrarlanmış, sonra da yedi yıllık uzun bir uykuya yatmıştı. Tam yedi yıl sonra, bu önemli yarışmayı tekrar hayata geçirmek mümkün olmuştu ama ne yazık ki devamı gelmedi ve bu son Altın Mikrofon'umuz oldu. Bu son yarışmanın Türk

popuna kazandıracağı asıl isim ise Kayahan olacaktır. Kayahan bu yarışmada dereceye girememiş bile olsa, yarışmadan hemen sonra yapacağı "İstanbul Hatırası" ile kendini gösterecek ve "genizden gelen kaliteli sese sahip olan Ankaralı şarkıcı, bu şarkı ile İstanbul'a ait özlemini dile" getirecektir.

Giderek daralmaya başlayan plak piyasası ise hepten durmuş gibidir ve bunu henüz bitmiş olan Eurovision bile harekete geçirecek gibi gözükmemektedir. Piyasaya her hafta onlarca yeni plağın verildiği günler, şimdiden çoğu insana hayal gibi görünmeye başlamıştır. Listeler, yeni plak çıkmadığı için, çoktan miadı dolan şarkılarla doldurulmaya başlanmış, herhangi bir yeni plağın çıkması, piyasada bayram havası estirir olmuştur. Yalnızca genç isimler değil, her zaman çok fazla 45'lik satmış olan Ajda Pekkan, İlhan İrem, Nilüfer, Nükhet Duru ve Sezen Aksu gibi isimler bile yeni bir plak hazırlığının içinde değildir. Geçen yıl Sezen Aksu, "Gölge Etme"yi, Ajda Pekkan "Ya Sonra"yı, Nilüfer "Sevince"yi, Nükhet Duru "Portofino"yu, İlhan İrem, "Bir Zamanlar"ı yapmış ve kenara çekilmiştir. Yılda birkaç 45'lik yapan bu isimler, hâlâ geçen yıl yaptıkları plaklar ile listelerdedir. Nükhet Duru bile, "Melankoli" ile albüm listelerinin tepesinde ve albüme adını veren şarkı herkesin dilinde olmasına rağmen, bu şarkıyı 45'lik olarak yayınlamayı aklından geçirmemiştir. Dört beş yıldır, aklı başında herkesin dikkat çekmeye çalıştığı şey, artık geri dönülemeyecek bir şekilde gerçek olmuştur: 45'lik piyasası çökmüştür ve yerine başka şey konamamıştır. Artık genç şarkıcılara daha az şans verilecek, deneysel ya da farklı işlere kapılar zor açılacaktır. Kimse, sonucundan emin olamadığı pahalı bir albüm projesine girişmeyecek, 45'lik döneminde olduğu gibi, kolaylıkla "bir deneyelim bakalım" demeyecektir. Yine de 45'likler, bıçakla kesilir gibi çekip gitmezler. Hâlâ bu formatta ısrarlı firmalar vardır. Bunlardan biri de Kent'tir. Bu firma, her zaman çok satmış Tülay'a, tam bu sıralarda, çok satacağına hemen hemen garanti gözüyle bakılan "Büklüm Büklüm"ü yapar. Bu şarkı ile, Tülay da, Sezen Aksu bestesi söyleyenlerin arasına katılmıştır. Kötü gidişi durdurabilme umudu taşıyan Kent, bu plak için, "Sezen Aksu besteledi, Tülay söyledi" başlıklı tam sayfa ilanlar bile verir. Sonuçta plak satmasına satar ama gidişat değişmez ve bu, Kent'in Tülay'a yaptığı son 45'lik olur. Erdener Koyutürk'ün yönetiminde olan ve henüz kurulmuş Tempo Plakçılık da, 45'liklerin temelli olarak çekip gidişine seyirci kalmak istemeyenlerdendir. Bu şirket, "yeni yılda Türk hafif müziğinin ilk flaş plağı" başlıklı ilanlarla Meral ve Zuhal'ın "Yeter ki Anla" adlı plağının çıkışını duyurur ama işin devamı yoktur ve "ilk" demek artık bir şey ifade etmemektedir. Bu durumdan etkilenmeyen tek grup ise Selami Şahin ve etrafıdır. Gülistan Okan, "Ayrılık Çanları" ile Selami Şahin rüzgârı estirmeye devam ederken, sinemanın orta halli şarkıcılarından olup, Nazan Şoray ile birlikte "masası olan şarkıcı" liginde tepelerde gezinen Meral Zeren, "Kalbinden Atma Beni" plağı ile bu rüzgârın gelip geçici olmadığını söylemeye çalışmaktadır. Bu

da boşunadır. Müzik piyasası çökerken, Selami Şahin kabilesi bile altında kalmaktan kurtulamayacaktır.

1979 yılının ilk yarısı bitmek üzereyken Ajda Pekkan, üzerinde çok çalışılmış "Pour Lui" adlı Fransızca albümünü yayınlar. Pekkan'ın Alec R. Constandinos ve Danielle Vezolles gibi dünya çapında isimlerle çalışarak hazırladığı bu albüm, hem Fransa'da hem de bizde eleştirmenler tarafından oldukça beğenilir ve bol yıldızlı notlara boğulur. Başta, "Thank God It's Friday" adlı filmden alınan "Combien Je T'Aime" olmak üzere çoğu şarkının iyi ve albümün "bütünüyle modern, etkileyici, çarpıcı bir disko albümü" olduğunun altı çizilir. Chic, Donna Summer ve Gloria Gaynor önderliğinde her yanı sarmış *disko* müziğine, Ajda Pekkan da çok fazla beklemeden sıkı bir giriş yapmıştır. Ama şarkıcı, bu tarz müzik ile bağını kopartmayacak ve asıl bombayı, Gloria Gaynor üzerinden "Bambaşka Biri" ile patlatacaktır. Bir başka starımız Nilüfer de yoğun bir döneme girmiştir. Bir yıl önceki Eurovision mağlubiyetinden sonra CBS ile yollarını ayırıp Yavuz Asöcal'ın Burç'una geçmiş olan şarkıcı, günün taleplerine uygun olarak hazırlanmış ve bir yüzü "Alaturka", bir yüzü "T.H.M. (Türk hafif müziği)" şeklinde adlandırılmış "Nilüfer 79" adlı albümünü piyasaya sürmüştür. O güne kadar yüz binlerce 45'lik satmış ama albüm satışında istediği rakamlara bir türlü ulaşamamış olan Nilüfer, bu albüm ile hep beklediği başarıyı yakalayacaktır. Bu da müzik piyasası için yeni bir umut ışığı olacaktır. 45'liklerin yerine albüm satılabileceği görülmüştür artık. Olağanüstü güzellikteki pop şarkıların "B" yüzünde öksüz kalıp, ön yüzdeki popüler Türk müziği parçalarının altında ezildiği bu albümün başarısı, hemen bir yıl sonra, Nilüfer'in "80" demesine sebep olacaktır. Üstelik çok ifrata kaçılmış, Ferdi Tayfur'lu bir "80"dir bu. Bir şeyler, geri dönülmez bir şekilde değişmeye başlamıştır. Hakkı Bulut'lu Tülay plaklarıydı, Selami Şahin, Coşkun Sabah'tı, "Batı tarzında işlenmiş Bir Tanrıyı Bir de Beni Sakın Unutma"ydı derken iş, "çiğ köfte"li partilere kadar gelip dayanmıştır. Türküola Plak'ın, "Ayağında Kundura" adlı albümü için İbrahim Tatlıses'e Altın Plak verdiği tören sırasında bu noktaya gelinecektir. Bu törene katılan konuklar, İbrahim Tatlıses sahnede "Sabuha"yı söylerken, dağıtılmış çiğ köfteyi afiyetle midelerine indirecektir.

Coşkun Plak, Ayla Dikmen'in çoğu 45'liğini "Göz Bebeğim" adlı bir LP'de toplar; Selami Şahin şarkıları söyleyenlerin arasına Azize Gencebay da katılır; Türk popunun öncülerinden Birsen Armağan, İskenderun'da bir otel odasında ölü bulunur ve polis, "şarkıcının kimlikleri belirsiz kişi ya da kişilerce öldürüldüğünü" açıklar; ilk şarkısı olan "Yeni Bir Aşk Arıyorum"un sözlerini 1969 yılında yazan Ülkü Aker, söz yazarlığında onuncu yılını kutlar; Ali Rıza Binboğa, "burun tıkanıklığı ve kulak rahatsızlığı nedeniyle" ameliyat olur; "Yeşilçam Filmcilik - Atıf Yılmaz, yılın en görkemli müzikal filmi Minik Serçe"de Sezen Aksu'yu iftiharla takdim eder; Ajda Pekkan ve Modern Folk Üç-

lüsü, "Tel Aviv'deki 3 bin kişilik salonda 5 gün arka arkaya konser verir ve İsrail'i" fethederken, Nükhet Duru, dördüncü albümünde karşımıza söz yazarı olarak da çıkacak ve "işlemeyi bilene verimli toprak gibi kadınım, almasını bilene yediveren gül gibi kadınım" gibi dizelerle örülü "Ben Bir Kadınım" adlı şarkıyı sunacaktır bize. Şarkıcı, böyle bir şeyi amaçlamamış bile olsa, bu dizeleriyle, Türk popunun gelecekteki istikametini işaretleyecek ve erotizmin bundan sonra bol miktarda kullanılmaması için ortada sebep olmadığını göstermiş olacaktır.

"Besteleri ile müziğimize yeni bir ekol getiren sanatçımız" Gülden Karaböcek, "Müzik ve Ben" adlı albümünü yayınlar; yıllardır müzik piyasasının içinde olan Ferdi Özbeğen, "Bu da Bizden" adlı 45'liği ile ilk defa liste başı olur; beş yıldır Avrupa'da yaşayan Ömer Zülfü Livaneli, "Nazım'ı bestelemek kolay iş değil" der; "İzmir Fuarı'nda sahneye çıkmak üzere hazırlanan Müjde Ar", sahneye çıkış sebebini, "böylelikle sinemanın dışında bir yan gelirim olacak" şeklinde açıklar; "bir 45'lik ve bir LP ile müzik dünyasına katılan" Aylin Berkay, "Türkiye'nin Amanda Lear'i ben olacağım" iddiasında bulunur; "on yıl önce Rosenbergler Ölmemeli ile tiyatroya veda eden" Ayla Algan, şimdi de, değişen şartlar nedeniyle "müziğe elveda, tiyatroya merhaba" demek zorunda kalır ve ünlü söz yazarı Mehmet Teoman, "Ayşegül adlı genç bir ses ile Hastane adlı düetin olduğu bir plak" yaparken, her yanı sarmış olan dans müziği, önce Nilüfer'in "Ohhh... Ohhh..."u, arkasından Zerrin Özer'in "Gönül"ü ile Türk popuna da sıkı bir damga vuracaktır.

Sardı Korkular, Gelecek Yıllar

Müzik piyasasındaki tepetaklak gidiş herkesi endişelendirmekte ama kimse de bir şeyler yapmak konusunda kılını kıpırdatmamaktadır. Herkesin üzerine ölü toprağı serpilmiş gibidir. Ama yine de, bu akıbeti değiştiremeyecek olduklarını bilmelerine rağmen, buna direnen ya da hiç olmazsa geciktirmek isteyenler de vardır ve Alpay bunlardan biridir. Alpay, Ayşe ve Akgün (Müjdat Akgün) ile Grup A adlı yeni bir grup oluşturmuştur ve bu yeni grubuyla "müziğe yeni bir boyut getireceğini" söylemektedir. Artık grupların da tamamen tarihe karışmak üzere olduğu böyle bir dönemde Alpay'ın çıkışı oldukça dikkat çekicidir. 60'ların başından beri içinde olunan, öncülük edilen Türk popunun göz göre göre yok olup gitmesine karşı son bir çığlık atılmaktadır. Alpay herkes güçbirliğine giderek, elinden gelen gayreti göstermelidir demeye getirmektedir ama, bu çığlığa kulak veren kimse çıkmaz.

Son yapılan Altın Mikrofon'dan iki ödül birden çıkarmış olan Ünal Büyükgönenç'in "Dışarda Kar Yağıyor", Ersan Erdura'nın "Kara Gölgen Olayım", Edip Akbayram'ın "Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz", Banu'nun "Ölsem de

Bir Kalsam da Bir" adlı 45'likleri ve Ajda Pekkan'ın "Süperstar 2", Nükhet Duru'nun "Nükhet Duru Vol. IV", Alpay'ın "Aşk", Özdemir Erdoğan'ın "Selam Sana Dünya", Yeni Türkü'nün "Buğdayın Türküsü", Selçuk Ural'ın "Dertlerimi Zincir Yaptım" ve Ali Rıza Binboğa'nın "Yaramaz Çocuk" adlı albümlerinin pop rüzgârları estirmeye çalıştığı bu sıralarda, piyasayı boydan boya "taverna" ve "oyun havaları" basmıştır. "Disco Fasıl", "Disco Folk Fasıl", "Disco Madımak", "Karışık Disko", "Disco Göbek", sözlü ya da değil "Modern Oyun Havaları" ve benzeri isimde albümlerden göz gözü görmüyordur artık. Bu albümlerin büyük bir bölümü, bir dizi haline gelip, 80 ve sonrasını bile etkisi altına alacaktır. Başta Erol Büyükburç, Ayten Alpman, Fikret Kızılok, Hümeyra, Cem Karaca ve Modern Folk Üçlüsü gibi büyük isimler olmak üzere herkes piyasadan çekilmiş ya da çekilmek zorunda kalmıştır.

45'lik halinde yayınlanmamış olmasına rağmen, Ajda Pekkan'ın "Süperstar 2" albümünde yer alan "Bambaşka Biri" adlı şarkı, bu piyasadan hâlâ umutlu olanların sarıldığı bir eser olur. Piyasa, ilk defa, başka şarkılarla birlikte bir albüm içinde toplu olarak sunulmuş bir şarkının bu çapta bir hit olabileceğini görmüştür. Türk popunun, 45'lik olarak yayınlanmamış olmasına rağmen dillere yerleşebilen ilk şarkısı olur "Bambaşka Biri". Bu da, bundan sonra, imkânlar elverdiğince, albüm basılarak işe devam edileceğini göstermiştir herkese. Albümü yayınlayan firma, albümün tamamının değil, güçlü kabul ettiği birkaç şarkısının üzerinde yoğunlaşarak tanıtımını sıkı bir şekilde yaptığında her şey kendiliğinden yoluna girecektir. "Bambaşka Biri"nin her yanı sarmasının önemli bir nedeni de, İzzet Öz tarafından bu şarkı için yapılan kayıttır. İzzet Öz, henüz klip sözcüğünün ağızlara alınmadığı bir zamanda, bu şarkı için, üzerinde düşünülmüş, başı sonu olan bir çekim yapmış ve şarkıyı TRT ekranlarına öyle getirmiştir. Demek ki firmalar, tanıtım projelerini hazırlarken, işin bu kısmını hiç unutmamalı ve bütün şartları zorlayarak, önce Denetleme Kurulu engelini aşmalı, ardından da, derli toplu görüntülerle televizyon ekranlarına kurulabilmenin yolunu bulmalıdır.

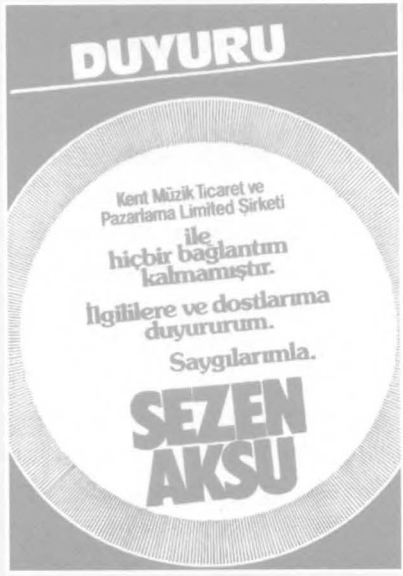
Böyle olması için biraz daha vakit vardır. O sıralarda, "Bambaşka Biri" ile birlikte bir şarkı daha ortalığı kasıp kavurmaya başlamıştır. Zerrin Özer'in "Gönül" adlı şarkısıdır bu. Tülay Özer'in kız kardeşi olarak iyi kötü bir üne sahip ve bol bilezikli kolları ile herkese bir parça sıra dışı biri olduğu hissini vermiş olan Zerrin Özer, birkaç yıl önce yayınladığı "Yalvarırım" adlı plağı ile beklenen çıkışını yapamamış ve yeni bir fırsat kollamaya başlamıştır. Orhan Gencebay'ın çok bilinen şarkılarından "Gönül", şarkıcıya bu fırsatı sunar. Dönem artık disco dönemidir ve şarkıcı hem Esin Engin, hem de İstanbul Gelişim'in katkıları ile "bir yanardağ gibi patlamış"tır. Ajda Pekkan'ın aksine, Zerrin Özer'in bu şarkısı 45'lik olarak yayınlanmıştır. "Gönül", Türk popunun son 45'liği olmaz ama, "en çok satan son 45'liklerinden biri" olur. "Gönül" de piya-

sa için bir umut olacaktır. Başta Yeliz ve Gökben olmak üzere, herkes eski şarkıların arasına dalacak ve seçtiklerini, basının "disco - sound" olarak adlandırdığı bu yeni havaya uydurmaya çalışacaktır.

Aralık ayına girildiğinde, herkesi yeniden Eurovision telaşı alır. Önümüzdeki yıl yapılacak olan yarışmaya gidecek şarkı ya da şarkıcının seçimi bu sefer bambaşka bir şekilde yapılacaktır. Bu sefer işe, gidecek şarkıcıyı belirleyerek başlanacaktır. Yani bizi temsil edecek olan bir isim belirlenecek ve daha sonra bu isme uygun şarkılar aranacak ya da seçilecektir. "Çeşitli kuruluşların temsilcileri ile basından seçilen jüri üyelerinin oluşturduğu" bir Seçici Kurul, Aralık ayının ilk haftasında toplanır ve "dört saat süren bir çalışma ve tek oylama"dan sonra, önümüzdeki yıl ülkeyi Eurovision'da temsil edecek şarkıcıyı seçer. Seçilen Ajda Pekkan'dır. Seçici Kurul'da yer alan 24 üyenin tam 18'i de böyle düşünmüş ve oylarını Süperstar'a vermiş, geri kalan 6 oy da muhtelif isimler için kullanılmıştır. Bu yarışmaya katılmaya karar verdiğimiz ilk günden beri "boşuna uğraşmayalım, Ajda Pekkan'dan başka kimse bu işin altından kalkamaz" diyen epeyce geniş bir kesimin istekleri bu sefer yerine gelmiştir. Bu yarışmada, dişe dokunur bir derece istiyorsak, bu dereceyi Ajda Pekkan gidip alacaktır bize. Gidecek olan şarkıcının belirlenmesinden hemen sonra, şarkı seçimi konusunda da gerekli adımlar atılır ve Ajda Pekkan için şarkı yaratmak üzere "5 asil ve beş yedek besteci" belirlenir. Atilla Özdemiroğlu, Cenk Taşkan, Melih Kibar, Şerif Yüzbaşıoğlu ve Turhan Yükseler "asil liste"de yer alma şerefine ererken; Selçuk Başar, Doğan Canku, Özdemir Erdoğan, Selmi Andak ve Esin Engin "yedek liste"yi boylamıştır. Bir yanda asil ve yedek listeler, bir yanda her iki listeye girememiş onlarca besteci, bir yanda en büyük pop starımız Ajda Pekkan derken, yarışma gelip çatana kadar kimsenin gözüne uyku girmeyecek, tartışmanın bini bir para olacak, hatta tantana yarışma sonrasında bile devam edecektir.

"Erkoç'tan sıyrılalı 5 yıl olan Bülent Ersoy, Zeki Müren'den sonra Türk müziği dünyasının ikinci olayı benim" der; Melih Kibar, "sekiz yıldır sürekli olarak bıraktığı sakal ve bıyıklarına veda" eder ve askere gider; "1974 yılında evlenen müzik dünyasının ünlü ikilisi Güzin ve Baha, ani bir kararla ayrılacaklarını ama iş arkadaşlıklarının süreceğini" açıklar; Sezen Aksu, Kent Plak'tan ayrılır ve bunu verdiği tam sayfa ilanlarla herkese duyurur; Mekap, "yürüyüş ve spor için yepyeni bir ayakkabı" olan "Mekap Anorak"ı piyasaya verir; "Otobüs Yolcuları Orkestrası'nın şefi Nedim Katgı, başına saç" ektirir ve Nilüfer, "hamburger satan bir yer, sonra çiçekçi dükkânı derken" kararını verir ve bir çocuk butiği açarken, Sezen Aksu, yeni firması Kervan'dan "Sevgilerimle" adlı albümünü çıkaracak ve bu albüm, şarkıcının, 80 ve 90'lı yıllarda, herkesin üzerine ölçüsüz bir şekilde saçacağı, "duyarlık", "izlek" ve "tema"ların hepsinin birden kullanıldığı ilk albümü olacaktır.

Duyuru



Hop'tan ayrıldıktan sonra Kent'e geçen Sezen Aksu, bu firma ile birbirinden başarılı 45'liklere ("Kaybolan Yıllar" ve "Gölge Etme") ve Türk popunun ilk double albümlerinden "Serçe"ye imza attıktan sonra ayrılıp Kervan'a geçmek istemiş ve plak şirketinin amansız muhalefeti ile karşılaşmıştı. Kent, Sezen Aksu'yu kolay kolay bırakmayacaktı. Arada, müzik piyasasında her zaman sözü dinlenmiş (Kervan'ın sahibi) Orhan Gencebay olmasına rağmen, Sezen Aksu ve Kent arasındaki ilişki sertleşmiş, şarkıcı ayrılma kararında diretip, bunu basına verdiği tam sayfa ilanlarla duyurmak zorunda kalmıştı. Böyle olunca da Kent, elindeki kozları bir bir kullanmış ve şarkıcının yalnızca deneme amacıyla stüdyoya girip kaydettiği ve neredeyse ham halde duran bazı şarkıları 45'lik olarak piyasaya sürmüştü. Üzerinde çalışılsa, yeterince emek verilse, en güzel Sezen Aksu şarkıları arasına katılabilecek olan "Yalancı" ve "Allah Aşkına" adlı bu plaklar, ne yazık ki, hiç dokunulmadan, oldukları gibi önümüze sürüldüğü için Sezen Aksu'nun en kötü plakları olarak akıllarda yer etti.

19 Kasım 1979 tarihli *Hey* dergisinden:

"... Sezen Aksu, fasit daire içine girmiş. Dönüp dolaşıp aynı şeyleri yapıyor... "Yalancı", Esin Engin'in düzenlemedeki tüm başarısına rağmen sıradan ve yavan. O kadar ki, insan sıkılıp plağı hemen kaldırıveriyor. Sözler monoton, müzik monoton ve öncekilerin kötü bir taklidi durumunda..."

Eleştirmenler bazen çok hain olabiliyor. Şarkıcının zaten yayınlanmasını istemediği bir plak için yapılan bu yaralayıcı yorum, Sezen Aksu'ya değil ama Kent'e yaramış olmalı.



Suna Yıldızoğlu "Do You Think I'm Sexy?" adlı bir plak yapar ve çoğunluktan "hayır" cevabını alır; "zamanı durduran adam" olarak nam salmış Adnan Pekak, "on yıl sonra sahnelere" döner; Zeki Müren, Kurban Bayramı'nın birinci günü, Lunapark'ta, "boyunlarına, üzerinde Zeki Müren yazan mavi kurdeleler bağlı 300 sarı civciv eşliğinde sahneye" çıkar; Denetleme Kurulu'na gönderdiği bazı şarkılarının "yayınlanmaz" damgası yemesi üzerine Zülfü Livaneli, Denetleme Kurulu üyelerinden Timur Selçuk'u hedef alarak "birkaç yıl önce konserlerinde bestelerimi okurdu, oda orkestrası ile bana eşlik ettiğini ne çabuk unuttu" şeklinde açıklamalar yapınca Selçuk ile Livaneli arasında şiddetli bir söz düellosu başlar; İbrahim Tatlıses, "benim için yalnız Perihan Savaş var" der ve Yeliz, "bornozu ile gazinonun girişinde oturup çekirdek yediği için" çalıştığı gazinonun patronu tarafından işten kovulurken, Ajda Pekkan, kolunun altına "Petrol"ü sıkıştırıp Hollanda'ya gidecek ve orada müzikal yaşamının en büyük hezimeti ile karşı karşıya kalacaktır. Eurovision, Ajda Pekkan'ın, bir iki yıl piyasadan uzaklaşıp Amerika'ya gitmesine sebep olacaktır. Biz geride kalanları da, iyi şeyler beklemiyordur. Memleket, çok koyu bir karanlığa saplanmak üzere gün saymaktadır.

ağlaMa gözBebeĞim
saNa kıYaMam



Artık Dizginlerim Senin Elinde Petrol

Türkiye, 80'li yıllara, ordunun hükümete verdiği uyarı mektubu ile girdi. Zaten bir süredir, "ordunun yönetime el koyması gerektiği", epeyce sayıda insan tarafından yüksek sesle söylenmeye başlanmıştı. Memleketi saran karamsarlığın giderek koyulaşması ve herkesi ağır bir şekilde etkisi altına alması nedeniyle, daha önce, kapalı kapılar ardında ve hafif mahcupça fısıldanmış bu istekler alenen dile getirilmeye başlanmış ve tahmin edileceği gibi epeyce destek de bulmuştu. Bu nedenle, ordunun hükümete verdiği bu uyarı mektubu beklenen bir hareket gibi kabul edilmiş ve kimseyi şaşırtmamıştı. Bu mektup üzerine, kendisini denize düşen insan konumunda gören Ecevit, Demirel'e AP ve CHP'nin bir işbirliğine gitmesini önerir. Ama ne yazık ki, bu öneri Demirel tarafından reddedilecek ve çoğu insan sivil bir yönetimden umutlarını tamamen kesecektir.

Ajda Pekkan'lı Eurovision maceramız, her şart altında ilgi toplayacak bir hadiseydi ama karamsarlık ve sıkıntının bunalttığı herkes, mevcut şartlar gereği, bu konuya gereğinden daha fazla sarılıp, daha fazla ilgilendi. Basının öncülüğünde, sanki memlekette kıyamet kopmuyormuş gibi, herkes yalnızca Ajda Pekkan ve Eurovision'dan söz etmekteydi. TRT'nin görev verdiği beş bestecimiz olan Atilla Özdemiroğlu, Şerif Yüzbaşıoğlu, Cenk Taşkan, Melih Kibar ve Turhan Yükseler, "asil liste"ye alınmış olmanın gururu ile işi hiç ağırdan almamış ve Süperstar için bestelerini yapmaya koyulmuşlardı bile. Ocak ayının ortasına gelindiğinde, Şerif Yüzbaşıoğlu hariç, herkes işini bitirmiş ve şarkıları TRT'ye teslim etmişti. TRT, ek süre talebinde bulunan Şerif Yüzbaşıoğlu'na da zorluk çıkarmamış ve talebini kabul etmişti. Şerif Yüzbaşıoğlu, kendisine verilen ek sürenin bitmesine yakın şarkısını teslim etti. Gönderilen beş beste, Ajda Pekkan, Süheyl Denizci, Ergüder Yoldaş, Zekai Apaydın ve Gürer Aykal'dan

19 Ocak Cumartesi

Hakan Eren'in Birzamanlar.net sitesindeki "3. Yılımız, Ajda Pekkan ve Pet'r Oil" başlıklı yazısından:

> *"... 19 Ocak Cumartesi günü, TRT Eleme Jürisi, bestecilerin tek bir enstrüman eşliğinde kaydedip gönderdiği besteleri peşpeşe dinlemeye başladı. Hasta olan Gürer Aykal, İstanbul'daki toplantılara katılamadı ve özel bir hat vasıtası ile, besteleri Ankara'dan dinledi, puanlama yöntemi ile görüşlerini bildirdi... Toplantının sonunda, TRT'nin Eurovision sorumlusu Bülent Özveren sonuçları açıkladı. "Olsam", "Bir Dünya ver Bana" ve "Petrol" finale kalan şarkılar olmuş, "Cennet" ve "Sevgi Nedir, Nasıl Sevilir?" elenmişti. Peki elenenler niye elendi, finale kalanlar neden kaldı, gelin tek tek inceleyelim.*
>
> *Olsam: Yöresel ve evrenseli en iyi biçimde birleştirmesi ve de akıcılığı ile jürinin en beğendiği beste oldu.*
>
> *Petrol: Şartnameye tamamen uygun olması nedeniyle ilk üçe girebildi. Ancak şarkının sözleri tartışma konusu oldu, Ajda Pekkan, sözler değiştirilmediği takdirde şarkıyı seslendirmeyeceğini açıkladı.*
>
> *Bir Dünya Ver Bana: Ajda'nın favorisi olan bu şarkı, jüriden ancak üçüncü olabilecek kadar oy aldı.*
>
> *Cennet: Macar ve Rumen havası taşıdığı için jüri tarafından hemen elendi. Şarkı, önce İngilizce sözlerle ve "Paradise" olarak hazırlanmıştı ama Hollanda'da İngilizce sözlü bir şarkı ile yarışamayacağımız için, Çiğdem Talu'ya Türkçe sözler yazdırılmıştı.*
>
> *Sevgi Nedir, Nasıl Sevilir?: Müzikal cümlelerin kopuk oluşu ve Yükseler'in şartnameyi yanlış anlaması sonucu dereceye giremedi. Yükseler, girişi Türk motifli, geri kalanı Batılı yapınca beste anlamsız kalmıştı..."*

oluşan ve "TRT Eleme Jürisi" olarak adlandırılan bir jüri tarafından 19 Ocak Cumartesi günü yapılan bir toplantı sırasında dinlendi ve bu toplantının sonucunda, iki beste elenerek, beste sayısı üçe düşürüldü. Sözlerini Çiğdem Talu'nun yazdığı Melih Kibar bestesi "Cennet" ve sözlerini Fikret Şeneş'in yazdığı Turhan Yükseler bestesi "Sevgi Nedir, Nasıl Sevilir?" elenen bestelerdi. Atilla Özdemiroğlu'nun "Petrol (ya da Pet'r Oil)", Cenk Taşkan'ın "Bir Dünya Ver Bana" ve Şerif Yüzbaşıoğlu'nun "Olsam" adlı şarkıları finale kalan şarkılar olmuştu. Sonuçların açıklanması, spekülasyon ve dedikodu kazanını da kendiliğinden kaynatmaya başladı. En çok konuşulan konu, Ajda Pekkan'ın, finale kalan her üç şarkıdan, en çok da "Petrol"den rahatsız olduğuydu. Şarkıcımız, ilk elde "Petrol"ün sözlerine itiraz etmekteydi: "Petrol'ün sözleri değişmediği takdirde bu şarkıyı okumayacağım. Batıda, bu tür sözlü şarkılar söylemek istemiyorum. Petrol, Mark, Frank gibi sözler bana uygun değil. Bugün bir Barbra Streisand'a imkânsız böyle şeyler söyletemezsiniz..." Ajda Pekkan'ın unuttuğu en önemli şey, Streisand'ın, Eurovision'un kıyısından geçmeyi bile aklına getirmiyor olduğuydu. Unuttuğu bir başka şey de, Türkiye adına yarışmayı, daha hemen işin başında, kendisine sunulan şartlar dahilinde kabul ettiği ve beş bestecinin kendisi için hazırladığı şarkılara itiraz hakkı olmadığıydı. Bir tür şımarıklık da sa-

yılabilirdi Ajda Pekkan'ın yaptığı, ya da fazladan hassasiyet. Ama sonuçta, itirazlar hiçbir işe yaramayacak ve şarkının sözlerini yazan Şanar Yurdatapan, bir tek harfe dokunmayı kabul etmeyecek ve Streisand'a söyletemeyeceğimiz "dolarlar marklar"ı, Ajda Pekkan söylemek durumunda kalacaktı. İlk üç şarkının seçimini, şarkıların kayıt işi takip etti. "Petrol"ün düzenlemesi Atilla Özdemiroğlu'nun bizzat kendisi tarafından yapılırken, diğer iki şarkıda bu iş Onno Tunç'a emanet edilmişti. Bu iş yapılmaktayken de, Ajda Pekkan'ın, yarı şaka yarı ciddi, "beni kızdırmasınlar, koltuğumun altına Zerrin Özer'in Gönül'ünü alır giderim" dediği konuşulmaya başlandı. Kimi müzik çevreleri, tamamen kapris kokan bu sözleri ciddiye alarak, "ama Eurovision şartnamesi, daha önce yayınlanmış şarkılara izin vermiyor ki" dedi. Düzenlemeler bitince, sıra Ajda Pekkan'a gelmişti. Süperstar, Stüdyo Hayri'ye kapanacak ve üç şarkıyı arka arkaya kaydedecekti. 24 Şubat Pazar günü, bu üç şarkı, şarkı başına bir adet olmak üzere üç ayrı kıyafet ile, TRT ekranlarından halka sunuldu. Ajda Pekkan'ın Hollanda'da yapılacak yarışmada seslendireceği şarkıyı seçmek için tam 22 kişilik bir jüri oluşturulmuştu ve birinci seçilecek şarkının, bu ilk oylamada, jüriden üçte iki oranında oy alması gerekmekteydi. Yapılan ilk oylamada; "Petrol"e 11, "Olsam"a 9 ve "Bir Dünya Ver Bana"ya 2 oy çıktı. Yani hiçbir şarkı aranan çoğunluğu elde edememişti. Ekranlarda Ajda Pekkan'ın herkesi çok etkilemiş "Bambaşka Biri"si gösterilmekteyken, jüri yeni bir oylama yapmak için kolları sıvamıştı; bu ikinci oylamada "salt çoğunluk" yeterli olacaktı. İkinci oylamada Cenk Taşkan'ın şarkısına hiç oy çıkmamış ve bu iki oy, diğer iki şarkıya kaymıştı: "Petrol" 12 oy, "Olsam" 10 oy. Hollanda'ya Atilla Özdemiroğlu ve Şanar Yurdatapan'ın şarkısı gidecekti. Tıpkı şarkıda olduğu gibi, Ajda Pekkan'ın dizginleri "Petrol"ün elindeydi artık. İş Hollanda'da yapılacak yarışma tarihini beklemeye kalıyordu.

9 Nisan tarihinde yapılan yarışmada Ajda Pekkan, ikinci sırada sahneye çıktı. Yıllardır sahnelerde olan birinden beklenmeyecek ölçüde heyecanlı gözüken şarkıcımız, kendisinden beklenen üstün performansı sergileyemeden vasat bir şekilde şarkısını tamamladı. Şarkıların hepsi seslendirilip oylamaya geçildiğinde ise bizim buralarda heyecan doruktaydı. Oy veren ilk ülke olan Avusturya'nın, oylamanın hemen başında verdiği üç puan hepimizi heyecanlandırır ama ne yazık ki bunun arkası gelmez. İtalya'nın 8 ve Fas'ın 12 puanıyla birlikte, toplam 23 puan alan Ajda Pekkan, yarışmayı 15. sırada bitirmiştir. "Bu işi ancak Ajda Pekkan becerir" inancı da dağılmıştır.

Yarışmanın bu şekilde sonuçlanması, müzik piyasamızdaki bütün dengeleri alt üst edecektir. Sonucu haklı olarak bir "hezimet" şeklinde yorumlayan basının etkisiyle Ajda Pekkan, ortalıkta görünmek yerine çekip gitmeyi seçecektir. Önce Fransa'ya, oradan da Amerika'ya geçecektir Süperstar. Ama bunu yapmadan önce, o sıralarda birlikte olduğu Erdoğan Demiröreni'in desteği ile, İstan-

bul Müzik Festivali'nin kapsamında bir "resital" verecektir. "Ben bu tür bir festivalde bile şarkı söyleyebilecek biriyim" demeye getirmektedir ama kimse bunu umursamaz. Herkesin önemsediği Eurovision'dur ve burada da bir şey elde edilememiştir. Bu nedenle olsa gerek, bu yarışmayı birinci olarak bitiren Johnny Logan, hepimizin gözüne, mucize gerçekleştirmiş biri gibi görünmektedir. Öyle ya, bizim koca Ajda Pekkan'ımızın bile ancak 15. olabildiği bir yarışmayı kazanmıştır bu adam. Tıpkı Anne Marie David gibi, Johnny Logan da, dünyanın hiçbir yerinde görmediği ilgi ve şatafatı bizim buralarda görür. Adamın ayakları altına bir kırmızı halı sermediğimiz kalır. Johnny de, bu alakadan fazlasıyla mütehassıs olacak ve "milli enişte" kod adını almaya gayret ederek, kendince hepimize teşekkür etmenin formülünü bulacaktır.

Bu yarışmanın sonucunu kazanç hanesine yazan bir tek Johnny Logan olmayacaktır. Yüklü bir kontrat ile Kervan'a geçen Sezen Aksu, Ajda Pekkan'ın çekip giderek piyasayı boş bırakmasını fırsat bilecek ve en tepeye çıkacaktır. Kent'in, şarkıcının izni olmaksızın piyasaya sürdüğü "Allah Aşkına" zaten listelerde birinci sıraya yerleşmiş durumdadır. Ajda Pekkan, yarışmanın sonucuna rağmen, son büyük 45'liklerimizden biri haline gelecek olan "Petrol" ile, "Allahaşkına"yı yerinden edecektir, ama bu Sezen Aksu'yu son alt edişi olacaktır. Sezen Aksu, işin bundan sonrasını çok iyi değerlendirecek ve Ajda Pekkan'ın piyasadan çekilmesi ile oluşan boşluğu çok iyi dolduracaktır. Yarışmanın sonucundan dolayı Ajda Pekkan'a demediğini bırakmayan müzik basını, "Petrol"ün plağı piyasaya verildiğinde aynı tutumu sürdürmez ve şarkıyı övgülere boğar: "Parçanın akıcılığı, akılda kalıcılığı ve Batı motifleriyle kaynaştırılan arabesk teması onun haftalarca listelerin zirvesinde kalmasına yetecek de artacak bile..." Müzik basını haklı çıkar. "Petrol" epeyce fazla miktarda satar ve aylarca listelerin zirvesinde kalır. Bu plak ile birlikte, "45'lik plak artık satmaz, öldü" diyenlere karşı çıkanların eline yeni bir koz geçmiş olur. Bu grup "İyi şarkı, iyi plak yaparsanız satar" demeye getirecektir: "İddia ediyoruz ki, bu plak, Türkiye'de plakçılığın böylesine krizde olduğu bir dönemde rekor kıracaktır..." Plak rekor kırmasına kırar ama, müzik piyasası, bu tür tek plaklık başarılar ile krizden çıkabilecek noktayı çoktan geçmiştir. Dibe doğru gidişi hiçbir şey durduramayacak gibi gözükmektedir. Bu plağın başarısı bile, hiçbir şarkıcı ya da firmaya yeni 45'lik yapma konusunda cesaret vermemiştir. Başta *Hey* olmak üzere, müzik listelerimizin bir çoğu, artık yeterli sayıda 45'lik olmadığı için, albümlerden seçilen şarkılarla oluşturulmaya başlanmıştır. Ellilik listeler önce otuz sonra da on beş şarkı ile hazırlanmaya başlanmış ama öyle bir nokta gelmiştir ki, bu listeye konulabilecek 15 plak bile bulunamaz olmuştur. "Petrol" plağının piyasaya verildiği sırada, listelerde; Aydın Arkun ("Ayrılık Ötesi"), Aysan ("Haykırmak Geliyor İçimden"), Claire Evren ("Elveda Sana"), Nesrin Çetinel ("Yalnızlık"), Mualla Akın ("Benim Bekleyenim Var") ve Cumhur ("Sen Aslı'dan da Güzelsin") gibi genç

Piyasadan çekilme

Büyük umutlarla katıldığı Eurovision yarışmasında ancak 15. olabilen Ajda Pekkan, basının bu sonucu gereğinden fazla abartarak bütün bir müzikal geçmişini yok saymaya niyetlendiğini görünce, eskisi gibi her gün ortalıkta gözükmek yerine, saklanmayı, bir süre kaybolup bu yenilgiyi unutturmayı tercih etmişti. Önce Fransa, ardından da Amerika'ya gidecek, birkaç ay derken, geri dönüşü iki yılı bulacaktı. Ama daha bu kararı verip, yurtdışına gitmeden önce de Ajda Pekkan artık bulunamaz olmuştu. Şarkıcıya her zaman verdiği sınırsız destekle tanınan *Ses* dergisi bile ulaşamıyordu kendisine. *Ses* dergisi, basıldığı Doğan Kardeş matbaasında, 3 Temmuz 1978 günü başlayan ve tam aylarca süren grev nedeniyle yayınına ara vermek zorunda kalmış ve ancak 1980 yılının Haziran ayında yeniden piyasaya çıkma imkânına kavuşmuştu. Yeniden çıkış heyecanını, epeydir kimsenin haber alamadığı Ajda Pekkan ile paylaşmak isteyen dergi, türlü yollar denemiş, ancak hiçbirinden sonuç alamamıştı.

7 Haziran 1980 tarihli Ses dergisinden:

"Ajda neden kaçıyor?

Eurovision'dan önce, hemen her gün bir dergide, gazetede fotoğrafını gördüğümüz, yaptığı basın toplantılarıyla, TRT'nin haber bültenlerinde bile yer alan Ajda Pekkan, yenilgiden sonra ansızın ortadan kayboldu. Eurovision dönüşü, çevresine toplanan gazetecilerle havaalanında konuştuktan sonra arabasına atlayıp evine kapandı. O gün bugündür de izini bulmak olası değil... Adetidir Ajda Pekkan'ın, sık sık telefon numarasını değiştirir. Eurovision'dan sonra da evinin telefonunu değiştirdi. Yeni telefon numarası ise dostları tarafından devlet sırrı gibi saklanıyor.

Geçtiğimiz haftalarda, arkadaşlarımız Ajda'yı olabileceği her yerden defalarca telefonla aradılar. Hiçbir sonuç alamayınca kalkıp evinin yolunu tuttular. Ajda evinde de yoktu. Çaresiz telefon numaramızı bırakıp ayrılmışlar..."

Ses'in muhabiri, evin kapısında yaşadıklarını da şöyle anlatmış:

"Kapıyı çaldım. İçerden ayak sesleri geldi ama kimsenin sesini alamadım. Birilerinin olduğuna kuşkum yoktu. Zile basmaya devam ettim. Birkaç dakika sonra ürkek bir kadın sesi duydum. Kim o? Dedi. Kim olduğumu söyledim. Hafif bir fısıldaşma oldu..."

Hafif fısıldaşma sonrası kapı açılmamış ama, muhabir dergiye döndükten sonra, Ajda Pekkan dergiyi aramış ve "Ses'in çıktığına çok sevindim, Avrupa dönüşü mutlaka sizi arayıp resim çektireceğim" demiş.

Koca bir star bile olsanız, gün gelir evinize kendinizi hapsetmek zorunda kalabilirsiniz. Üstelik bu kadarla kalmaz, bir muhabir size bunu bile çok görür ve o kapının dışında "zile basmaya" devam ederken, siz içerde, değil koca Ajda Pekkan'ın, herhangi bir insanın düşmemesi gereken durumlara düşer, korku ve gerginlikten perişan olursunuz. Ancak Avrupa ya da Amerika, izinizi kaybettirmeyi "olası" hale getirebilir. Ya da getirebilirdi. Bugün, bu da mümkün değil artık. Televizyon kameralarımız, dünyanın en ücra köşesini bile, Taksim'deymişler gibi rahat rahat adımlayabiliyorlar artık. Kaçış yok.

Ajda Pekkan, birkaç ay saklandıktan sonra, 22 Haziran Pazar günü, "8. Uluslararası İstanbul Festivali" kapsamında bir konser vermek için huzurlara çıkar.

5 Temmuz 1980 tarihli *Ses* dergisinden:

"Ajda Pekkan, bu yıl büyük ümitlerle gittiği Eurovision'dan kötü bir dereceyle döndükten sonra adeta inzivaya çekilmişti. Telefonlara cevap vermiyor, kimselere görünmüyordu. Aldığı yenilgi, sanatçının moralini ve sağlığını perişan etmişti. Doğal olarak, basın mensuplarının karşısına böyle bir vaziyette çıkmaktan çekiniyordu. Ajda'nın menajeri, sanatçıyı bu durumdan kurtarmak için bir solo konser gerektiğini anlamıştı. İşte İstanbul Festivali'ndeki konser için Ajda'yı hırslı ve enerjik bir şekilde çalışmaya iten de aynı nedenlerdi. Provada, Ajda'nın sıkıntısı ve yorgunluğu yüzünden okunuyordu. Zayıflamış, iğne ipliğe dönmüştü..."

İnşallah, kendiliğinden, rejimsiz mejimsiz gelinen "iğne - iplik" durumunun tadı çıkarılmıştır.

isimler yer almaktaydı ve herkes biliyordu ki bu isimler, sattıklarından değil, yalnızca listelere konulabilecek başka 45'lik bulunamadığı için sıralamada yer alabilmişlerdi. Ama Kayahan'ın plağı "Bekle Gülüm" böyle değildi. Bir süre önce "İstanbul Hatırası" adlı 45'liği ile piyasayı yoklamış ancak kaydadeğer bir sonuç elde edemeden Ankara'ya geri dönmüş olan şarkıcı, bu son plağı ile tamamı vasat olan diğer plakların arasından sıyrılmış ve kendini gösterebilmiştir. Hümeyra'nın "Do Do Do Do Si Re Re" ve Barış Manço'nun Nazan Şoray'dan üç beş ay sonra yaptığı "Halhal" da, Kayahan ile birlikte, eski şaşaalı günleri bir parça olsun hatırlatan diğer plaklardır.

Albüm yayınlama işi, bitti bitiyor gibi gözüken 45'liklerin yerini dolduracak hızda olmasa bile sürmektedir. Özdemir Erdoğan, üzerinde uzun bir süredir çalıştığı bilinen "İşte Forum İşte Yorum" albümünü, Eurovision mağlubiyetinin her yanda tartışıldığı bir sırada piyasaya verir. Türk sanat müziği şarkılarını alıp, kendi usûlünce yeni bir senteze ulaşmaya çalışan ve bu proje sırasında Arif Mardin'den de yeterince fikirsel destek almış olan Özdemir Erdoğan, albümün çıkışı ile kimsenin ilgilenmediğini görünce önce hayal kırıklığına uğramış, daha sonra da, iş başa düştü deyip, basında kendi albümünü bizzat kendisi tanıtmaya karar vermişti: "İşe kapağından başlayalım. Dost çevrelerinden bu hususta eleştiriler aldık. Plağın içeriğinin Türk sanat müziği olduğu belli olmuyor dediler. Bu plağın yapımındaki ilk amaç, Türk müziğinin uluslararası çağdaş sanat platformundaki yerini alması yolunda yapılan çalışmalardan örnekler vermek içindir. Forum uluslararası forumdur. Yorum da böyle bir forumda yapılabilmektedir. Bu plak sadece iç pazar için hazırlanmış değildir. Öyle olsaydı yıllarca çeşitli sanatçılar tarafından icra edilmiş bu klasikleşmiş eserler seçilmez, moda olan arabesk eserler icrasıyla daha ticari bir plak oluşturulurdu". Aslında, her zaman müzik üzerine düşünmüş isimlerin başında gelen Özdemir Erdoğan'ın, böyle bir zamanda yaptığı şey oldukça önemlidir ve herkesin ayağa kalkıp alkışlaması gerekmektedir. Ama öyle olmaz. Başta, albümünü "çağdaş - platform - yorum - forum" gibi bir laf kalabalığının altında ezdirerek izah etmeye çalışan şarkıcının bizzat kendisi olmak üzere, hemen hemen hiç kimse bu albümü ciddiye almaz, tamamen görmezden gelir. Henüz albüm çıkarmış olan bir başka isim de Asu Maralman'dır. Asu Maralman'ın, yeni albümü ile ilgili olarak anlattıkları, Türk popunu nelerin beklediği konusunda oldukça aydınlatıcıdır: "Bağrı Yanık Dostlara'yı bitirdim. Çok masraf ettim. LP'nin bütün masraflarını ben karşıladım. Çocuğum gibi seviyorum bu plağı. Parçalarımın hepsi denetimden geçti. Şimdilik TV'den bir solo program çağrısı bekliyorum. Halktan aldığımı halk için harcadım ve yine halk için yaptıklarımı TV kanalı ile sergilemek, herkesin evine girmek istiyorum..." Herkesin, kendi plağını kendi parasıyla yapabileceği günlere gelinmiştir artık. Hiçbir firma, satmayacağı gün gibi belli bir müzik türüne para yatırmak iste-

memektedir. Yüklü kontratlar, teklifler, transferler dönemi kapanmıştır. Üstelik, elinizi cebinize sokup, "halktan aldığınızı halka vererek" bir plak yapmaya karar vermeniz bile işi çözmeye yetmemektedir. Şarkılarınız denetimden geçecek, sonra da evinizde oturup, televizyondan gelecek (solo ya da değil) bir "program çağrısı" bekleyeceksiniz. "Halk için yaptıklarınızı TV kanalı ile sergileme" niyetiniz ise çoğu televizyon yapımcısının umurunda bile değildir. Evet, dönem "parayı ver klibini yayınlayalım" dönemi değildir henüz ama, bunun işaretleri de çakılmıştır ve televizyona çıkabilmek için "halk edebiyatı"ndan daha fazlasına ihtiyacınız vardır. Bütün bu olumsuz şartlara rağmen, Asu Maralman'ın Selmi Andak ağırlıklı bu ilk albümü, Özdemir Erdoğan'ın albümünün akıbetine uğramaz. Hem radyoların, hem de bir şekilde gelmiş olan "solo program çağrısı" nedeniyle televizyonun desteği ile, albümün çoğu şarkısı sevilir ve 12 Eylül'ün yaklaşmakta olduğu sıralarda, Asu Maralman'a, son birkaç ay daha, starlığın keyfini çıkartabilme imkânını verir.

Radyo - televizyon konusunda herkes Asu Maralman kadar şanslı değildir. "Nilüfer 79" adlı albümünü müteakiben "Nilüfer 80"i yapmış olan Nilüfer, bu albümünde daha arabesk bir çizgi takip ettiği için, TRT tarafından kara listeye alınır. Nilüfer, albümünü yayınladıktan hemen sonra, televizyonun en gözde programı olan "Bizden Size" dahil tam dört programa davet edilmiş, ancak bu davetlerin dördü birden "Nilüfer Hanım, siz gelmeyin, programda yer veremiyoruz" denilerek iptal edilmiştir. İşin doğrusu TRT, Nilüfer'in, Selami Şahin, Tahir Dökme ve Özer Şenay'ın kollarına sığınmasını ve "kızdım getiren beni dünyaya, anneme babama sitemkâr oldum" şeklinde çığlıklar atmasını hiç hoş karşılamamıştır. TRT'nin her gün değişen binbir çeşit kuralına çarpıp kapıdan dönenlerin sığındığı bir yer vardır. BRT (Kıbrıs Bayrak Radyo Televizyonu), başta Nilüfer olmak üzere, epeyce sayıda isme "Tövbekâr" olup olmadıklarına aldırmaksızın kapılarını açar ve şarkılarını herkese duyurma imkânını verir. Kendi adını taşıyan albümüyle Şenay, "Sevgiler" ile Zerrin Özer, "Ve Ben Yalnız" ile Ersan Erdura, "İki Elim Yakanda" ile Nil Burak, "Dalıp Dalıp Gidiyorum" ile Turgay Merih ve "Oğlum Oğlum" ile Esmeray, piyasadaki "pop" temsilcileridir. Albüm listelerinin geri kalanı ise; Cengiz Coşkuner ("Tanrıya Feryat"), Atilla Yelken ("Felekten Bir Gece"), Hurşit Yenigün ("Pop Y'Allah"), Ferdi Özbeğen ve benzerlerinden oluşmaktadır. Her türden piyanist şantör ve şürekası, piyasayı boğmakla kalmamış, tıngır mıngır çaldıkları piyanoları nedeniyle "pop" olarak da etiketlendirilmiştir.

Ama 12 Eylül sabahı gözlerini açanları karşılayan ne pop ne Türk, ne halk müziği ne de arabesktir. Muhtelif "kahramanlık türküleri" ile birlikte, Hasan Mutlucan'dır günün adamı. Beklenen olmuş ve "Genelkurmay Başkanı Kenan Evren başkanlığında; Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin, Hava Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Tahsin Şahinkaya, Deniz Kuvvetleri Ko-

mutanı Oramiral Nejat Tümer ve Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Sedat Celasun'dan oluşan Milli Güvenlik Konseyi" ülke yönetimine el koymuştur. Hükümet ve parlamento feshedilmiş, siyasi partilerin faaliyeti durdurulmuştur. Herkes ama herkes "eh, olacağı buydu zaten" havasındadır. Kimsenin kılı kıpırdamamış, "bu nasıl olabilir?" demek bir yana, her şeyin daha iyiye gideceği sanılmıştır. Ne yazık ki böyle olmayacak, millet, her geçen gün ile birlikte daha koyu bir karanlığa saplanıldığını görecek ama her an evin merdivenlerinin çizme sesleri ile inleyebileceği korkusuyla sesini çıkaramayacaktır.

Herkes, hiçbir şey olmamış, değişmemiş gibi yapmakta, kendini buna inandırmaya çalışmaktadır. 1981 yılında Eurovision'a gidecek şarkının seçimleri de bu atmosferde başlar. Eurovision'a gidecek şarkının seçim metodunda yine değişiklik yapılmıştır. Önce şarkılar seçilecek, ardından bu şarkıları seslendirecek bir şarkıcı listesi oluşturulacaktır. Yarışmaya tam 84 şarkı başvurur. Bir hafta süren çalışmalar sonucunda, bu sayı, bir ön jüri tarafından önce 15'e düşürülür. Ardından tam 43 kişiden oluşan bir başka jüri, 9 şarkıyı daha eleyerek, şarkı sayısını 6'ya indirir: "İstanbul İstanbul" (Ülkü Aker - Cenk Taşkan), "Nerede O Eski Tangolar" (Olcayto Ahmet Tuğsuz), "Miras" (Ali Kocatepe), "Bigudi" (Ayşe Manioğlu Irmak - Selçuk Başar), "Dostluk" (Leyla Seber - Aydın Esen) ve "Dönme Dolap" (Ali Kocatepe). Bu şarkıları seslendirmek için büyük jürinin seçtiği sanatçılar listesinde ise, Ajda Pekkan, Nükhet Duru, Sezen Aksu, Zerrin Özer, Neco, Şenay, Nükhet Ruacan, Modern Folk Üçlüsü, Nur Yoldaş, İbo, Bilgen Bengü, Engin Evin, Erol Evgin, Ersan Erdura, Atilla Atasoy, Füsun Önal, Özdemir Erdoğan, Esin Engin, Doğan Canku, Seyyal Taner, Coşkun Demir, Çetin Alp ve Kayahan vardır. Olmayanların içinden ilk ses veren Sibel Egemen olur ve "kendisini unuttuğu için, jüriye kırgın olduğunu" söyler. Unutulan bir tek Sibel Egemen değildir. Liste, haddinden fazla geniş tutulduğu için, bu listede yer almayanlar, niçin yer almadıkları konusuna bir anlam veremezler. Bu listede yer alan şarkıcılar, finale kalan 6 şarkıdan canının çektiğini seslendirebilecektir. Bu işlem sonucunda oluşacak 6 şarkının muhtelif versiyonları arasında bir seçim yapılacak ve finale kalan şarkı ve yorumcular tesbit edilecektir. Listede yer alan şarkıcıların önemli bir bölümü şarkılarını seçmekte gecikmez. Hem Şenay, hem de Neco "Nerede O Eski Tangolar" ve "Bigudi"yi seçerler kendilerine. "Miras"ı da, Coşkun Demir, Çetin Alp ve Nur Yoldaş seçer. Ancak bu yeni sistem çok sağlıklı yürümeyecek ve "bestecilerin bazı şarkıcıları" kolladığı söylentisi yayılacaktır piyasaya. Bu söylentiler de, en erken Şenay'ın çekilmesine sebep olur. Şarkıların bestecileri, şarkılarını birkaç şarkıcının birden seçip seslendirmesi yerine, şarkılarını seslendirecek şarkıcıları listenin içinden kendileri seçmek istemekteydi. Şartname gereği bunu yapamadılar ama, hangi şarkıcıda gönülleri olduğunu çok açık bir şekilde dile getirdiler ve sonuçlar da, aşağı yukarı onların istediği gibi oldu. 6 şarkının içinde iki şarkısı

yer alan Ali Kocatepe, bu şarkıları ön elemelere Sezen Aksu'nun sesi ile göndermişti ve bu ikinci adımda da tercihi Sezen Aksu'dan yanaydı. Ancak Sezen Aksu, şarkıcı listesinin belli olmasından hemen sonra Eurovision'dan çekildiğini açıkladı. Ali Kocatepe, iki şarkısına birden "ses" aramaya başladı ve buldu. "Dönme Dolap"ı Zerrin Özer ve Modern Folk Üçlüsü, "Miras"ı ise Coşkun Demir seslendirsin istiyordu. Artık Ali Kocatepe ile hiçbir bağı kalmamış olan Nükhet Duru, yeniden Cenk Taşkan'ın kollarına sığınmış ve "İstanbul İstanbul" için besteciden tam destek almıştır. "Dostluk" için Kayahan, "Nerede O Eski Tangolar" için İbo ve Grup Vize, "Bigudi" için de Füsun Önal öncelikle tercih edilenlerdendir. Final, gelecek yıl, 14 Şubat tarihinde yapılacaktır.

Plak piyasasının tamamen çökmesinin tek nedeni pop - arabesk çekişmesi değildir. Uzun bir süredir varlığını hissettiren "petrol krizi" de önemli nedenlerden bir tanesidir. Hem plağın ana hammadesi sayılan petroldeki fiyat artışları, hem de petrolü dağıtan Petkim'deki grevler nedeniyle içinden çıkılmaz bir noktaya gelen plak piyasası, bu sıkıntıyı atlatabilmek için kendince bir yol bulmuş, ama bulunan bu yol kısa vadede işe yarasa bile, uzun vadede plak basma işini tamamen yok etmiştir. Bulunan çare, "eski plakları eritip macun elde etmek ve elde edilen yeni macundan plak basmaktır". Ancak bu yolla basılan plaklarda ses kalitesi oldukça düşmüş ve plağın dinlenebilme imkânını büyük oranda ortadan kaldırmıştır. Zaten, hiçbir zaman dışardaki plaklar kalitesinde plak basılamamıştır. Ama gelinen bu son durum, bundan da ağırdır ve kalitesizlik, öncelikle pop müzik dinlemek için plak alan kitleyi kaçırmıştır. Arabesk dinleyen büyük çoğunluk, zaten plak değil kaset almaktadır. Eski plakların toplanarak eritilmesi, yalnızca müzik piyasasının bindiği dalı kesmesi anlamına gelmemiş, koca bir geçmişin - arşivin imha edilmesi sonucunu da doğurmuştur üstelik. Bu durum, müzik alanında, dışardakiler çapında bir ikinci el piyasasının oluşamaması sonucunu da doğuracaktır. Yüz binlerce plağın, sonraki yıllarda, el değiştirerek, dönüp durarak dinlenme imkânı ortadan kaldırılmıştır. Bazı isimler, bazı şarkılar sonsuza kadar yok edilmiştir ve yapacak hiçbir şey yoktur.

"Evlenmeden çocuk doğuran" Ayşe Mine, baskılara dayanamayıp Ergun Günaydın ile nihayet evlenir; bir hayli iri ve etli burnunu üç kez ameliyat ettiren Emel Sayın, sonunda istediği şekle" kavuşur; "geçen yıl Scott Dennison adlı bir Amerikalı pilot ile evlenen Serpil Barlas, Amerika'ya gittiği andan itibaren başladığı, bütün yayın organlarına resim gönderme" işine devam eder; Müjde Ar, "ben gerektiğinde öpüşmeyi, gerektiği planda da yatağa girmeyi halka saygının bir gereği olarak görüyorum" şeklinde bir açıklama yapar; "sesi kalınlaşan ve daha bir anlam kazanan Küçük Kız Ayça, bundan böyle arabesk türde şarkı" söyleyeceğini açıklar; "geçen yılki Merhaba Müzik programlarında büyük başarı sağlayan Nükhet Duru için, dramatik yönü kuvvetli bir müzikal" aranır; Ali

Funda adlı plak



12 Temmuz 1980 tarihli *Ses* dergisinden:

"Bundan iki yıl önce Büklüm Büklüm adlı, sözleri ve müziği kendisine ait bir şarkı yapmıştı Sezen Aksu. Ancak bu şarkısını, yakın arkadaşı Tülay'ın çok sevmesi üzerine ona verdi ve Tülay Özer okudu plağa. Sezen Aksu sadece sahnede okuyordu şarkısını. Ne söylesem ne beklesem, yaradandan ya da kaderimden sözleri ile başlayan şarkı, hemen ardından sorun yaratmıştı Sezen Aksu'ya. Söz yazarı Aysel Gürel, bu sözlerin kendisine ait olduğunu söylüyor ve suçluyordu Sezen Aksu'yu. Aksu ve Gürel olayın ardından karşı karşıya gelmediler ama söz düellosu uzaktan uzağa sürüp durdu. Ve sonuçta olayın iç yüzü ortaya çıktı. Aysel Gürel de Büklüm Büklüm adlı bir şarkı sözü yazmıştı ancak içerik farklıydı. Aysel Gürel, şarkının adının alınmasına öfkeleniyordu. Ve bu tatsızlık geçtiğimiz aylarda noktalandı. Sezen Aksu ve Aysel Gürel, büyük bir ortaklık içine girdiler, can ciğer kuzu sarması oldular. Aksu, büyük dostluklar kavgayla başlarmış diyor ve devam ediyordu sözlerine: Aysel Gürel gerçekten çok iyi bir söz yazarı. Ne var ki birbirimizden habersiz, birbirinin benzeri sözleri yazmışız. Şimdi aramızdan su sızmıyor...



Sezen Aksu ve Aysel Gürel arasındaki anlaşmazlık tatlıya bağlanmışken, bu kez, bir zamanların çocuk yıldızı Funda Gürçen çıktı Sezen'in karşısına. Funda Gürçen, Beyoğlu 9. Noterliğinden gönderdiği bir ihtarname ile Sezen Aksu'nun Sızı adlı şarkısına sahip çıkıyor ve şöyle diyordu: Çocuk yıldız bulunduğum 1970 yılında, adıma yapılan Funda isimli, müziği Metin Bükey'e, sözleri Şemsettin Güven'e ait olan Funda plağının müziğinin hemen hepsinin tarafınızdan Sızı adlı şarkınıza aktarıldığını hayretle gördüm ve çok üzüldüm. 1978 yılında yaptığınız Sızı şarkısının müzik kısmı tamamen benim plağıma aittir. Bütün mülkiyet hakları da mahfuzdur. Durumu tarafınıza önemle bildirir, selam sevgi ve saygılar sunarım... Bu ihtarname karşısında şaşkına dönen Sezen Aksu, Ses aracılığı ile Funda Gürçen'e sesleniyor, şöyle diyor: Funda Hanımın sözünü ettikleri şarkıyı hiç duymadım. Belki de yıllarca öncesinde kulağıma çalınmış olabilir. Sızı adlı şarkının doğuşu çok ilginçtir. Bu nedenle, hiçbir yerden çalınmış olamaz. Ama kendisi ile tanışır, gerekirse birlikte çalışmalar yapabiliriz. Funda Hanımın sahneye çıkacağını duymuştum. Kendisine elimden gelen yardımı yaparım. Hatta beste bile verebilirim..."

"Sızı"nın "Funda"ya benzeyip benzemediğini bulmak kolay. Plaklar bir yerlerde duruyordur, dinlenir, bakılır. Ama Sezen Aksu ve Aysel Gürel'in "birbirinden habersiz, birbirinin benzeri sözleri" yazmayı nasıl becerdiklerini hiç bilemeyeceğiz. İki yakın dost, eski bir kavga hakkında konuşmaya hiçbir zaman çok istekli olmayacaktır.



Rıza Binboğa, "cesur bir karar aldım ve başaracağım" diyerek, bundan böyle Türk halk müziği söyleyeceğini açıklar; "Hisseli Harikalar Kumpanyası", perdelerini her gün binlerce insana açar ve kapar; "eski çocuk yıldız Funda Gürçen, Sezen Aksu'nun, Sızı adlı şarkısını, kendisinin 1970 yılında yaptığı Funda adlı plaktan aktardığını" söyler; "bir süre önce kalp krizi geçiren Zeki Müren, doktorların uyarılarına rağmen, gözünde gözlük, ayağında şort, kaldığı motelin balkonunda güneşlenmekten" çekinmez ve Orhan Gencebay, sahne tekliflerine "ilk kez olumlu karşılık" verip "gecede 500 bin liraya evet diyebileceğini" açıklarken, "pop" arayan, mevlası yerine Ümit Besen'le karşılaşacak ve firması Emre'ye göre, "unutamayacağımız bu genç piyanist - şarkıcı, Selami Şahin yönetiminde hazırladığı Şikâyetim Var adlı ilk LP'si ile" piyasayı birbirine katacaktır. Kurtulabilene aşk olsun, 12 Eylül, havasına uygun müziği bulmuş ve üzerimize salmıştır.

Mazhar Alanson, "şu anda en fazla tutulan müzik tarzlarından birisi de punk ve funky müzik" der; "toplum sorunlarına eğilen şarkıları ile kısa zamanda kendisine Türk hafif müziği içinde belirli bir yer açan Zülfü Livaneli, son uzunçaları Günlerimiz ile Paris'ten sesini" duyurur; Eurovision şokunu bizden besteler söyleyerek atlatabileceğini uman Ajda Pekkan için, Özdemir Erdoğan ve Fikret Şeneş bir araya gelerek şarkı yazmaya başlar; "aslında arabesk dünyada yeri olan bir müzik türü değil ama halkımız bu tür müziği seviyor" diyen Ibo, "eğer plak yaparsam arabesk türü parçalara da yer vereceğim" diyerek plakçılardan davet beklediğini açık eder; kocası Selçuk Aslan'ı Sezen Aksu'dan kıskanan Emel Sayın, Aksu'yu İzmir Fuarı'ndaki programından kovdurur; Atıf Yılmaz ve Ömer Kavur'un birlikte kurduğu film şirketinin ilk filmi "Talihli Amele" olur ve filmin başrollerinden birinde Hümeyra oynar; "ünlü yazarlarımızdan Tomris Uyar", *Ses* dergisine, "Dallas"ın kahramanlarını yorumlar ve Ceyar'ın, "dizinin en açık sözlü, en içtenlikli kişisi" olduğunu söyler; Nazan Şoray'ın plak şirketi, şarkıcı-



12 Eylül: *"Şikâyetim var, kaderden yana"...*



Karımdır, severim de, döverim de: *"Seven insan kıskanır", size ne?*

nın son 45'liği "Hal Hal"ın, "bugünün şartlarına göre iyi sattığını ve satış rakamının 6093 adedi bulduğunu" açıklar; "bugüne kadar sinemada dikiş tutturamama nedenini senaryolardaki hafiflik" olarak gösteren Gülden Karaböcek, "kendi adına yapacağı bir müzikal - dram ile" bu durumu tersine çevireceğini söyler; "hüsranla biten üç evlilikten sonra Ömer Kavur'la mutluluğa kavuşan Hümeyra, Çöpçatan'ın Fendi adlı müzikalde önemli bir rol" alır ve Selçuk Aslan, karısı Emel Sayın'ı dövdüğü ile ilgili olarak çıkan dedikoduları "karımdır, severim de, döverim de" diye cevaplarken Yeliz, "Kahpe Felek" sonrası ikinci "süper seri dev 45'liği Kimbilir"i yaparak Ümit Besen ve benzerlerinin önlenemeyen tırmanışına kenarından da olsa tutunmaya çalışacaktır.

Ben Seni Seven Kadın

Yeni bir yıl, epeydir 45'lik plak yapmamış olan Nilüfer'in yeni plağı ile açılır. Barbra Streisand'ın "Woman In Love" şarkısı, Polydor tarafından kaçırılmayacak kadar kıymetli bulunup bir albüme konmayı beklerken "Ben Seni Seven Kadın" şeklinde Nilüfer'e okutulmuştu. Gibb kardeşlerin bu şarkısına, Fikret Şeneş yine mükemmel sözler yazmış, Nilüfer her zamanki gibi kendini tamamen kaptırıp okumuştu ama, şartlar aynı şartlar değildi ve kimse artık iki şarkılık bir plağa para vermek istemiyordu. Nilüfer'in aynı zamanda son 45'liği de olacak olan "Beni Seni Seven Kadın", satış açısından en başarısız plaklarından biri oldu belki ama, arı gibi kaset kaydeden plakçılar sayesinde her eve girdi, çok dinlendi ve sevildi. 90'lı yıllardaki patlama ile birlikte Türk popunun en ünlü besteci ve söz yazarlarından biri haline gelecek olan Şehrazat'ın "dev" (yani maxi single) 45'liği "Sevemedim Karagözlüm" de aynı akıbete uğradı. Zerrin Özer'in yolundan, "Gönül" benzeri bir proje ile yürümeye kalkan Şehrazat, ne yazık ki umduğunu bulamayacak ve şarkısı ancak "karışık kaset" üstünde insanlara ulaşabilecekti. Onlarca şarkıyı bir kaset fiyatına edinebilen

herkes, plakçıların kendileri için seçip kaydettiği şarkılara hiç itiraz etmiyor ve ne bulmuşlarsa onu dinliyordu.

45'liklerin satmıyor oluşu, albümlerin sattığı anlamına gelmiyordu. LP'lerin satışı, 45'likler gibi kökünden kesilmemişti ama, satışlar her geçen gün bir parça daha azalmaktaydı. Şaşkın durumdaki müzik piyasasının, buna karşılık tek yapabildiği de "zam" olmaktaydı. Plak firmaları, satışlar artan maliyetleri karşılamaya başladığında, zam yaparak durumu idare etme yoluna gitmekteydiler. Yıllar yılı aşağı yukarı aynı seviyelerde seyretmiş albüm fiyatları, son olarak geçen yılın Haziran ayında yüklü bir zam görmüş ve perakende satış fiyatı 600 liraya çekilmişti. Yedi sekiz ay geçmemişken, fiyatlar bu sefer de 750 liraya çıkarılıyordu. Ülkenin bundan sonraki bütün ömrünü etkisi altına alacak olan enflasyon, müzik piyasasının kendine özgü şartlarının da üzerine eklenmesi sonucu, her türlü plak satışını yerle bir etmişti.

750 lira

9 Şubat 1981 tarihli *Hey* dergisinden:

"LP'ler 750 lira oldu

Unkapanı Plakçılar Çarşısı'nda firmaların bir kısmı, bugüne kadar 600 liradan satılan LP'lere 150 lira zam yaptılar. Birtakım firmalar ise bu karara uymayarak eski fiyattan satışa devam edeceklerini bildirdiler...

Stüdyolara ve müzisyen ücretlerindeki artıştan sonra plaklara yapılan son zam, Unkapanı Plakçılar Çarşısı'nı ikiye böldü. İ. M. Ç.'de plakçıların bir bölümü LP'leri 750 liradan satmaya başlamışlardı. Öteki firmalar ise zam yapmayarak Haziran 1980'den bu yana uyguladıkları 600 liralık fiyattan satışlarını yapıyordu... 45 devirli plak yapımının giderek azaldığı, buna karşılık LP yapımının arttığı günümüzde, LP fiyatları şöyle bir gelişme göstermişti.

1979 Ocak 200 lira,
1979 Nisan 300 lira,
1979 Aralık 400 lira,
1980 Mart 500 lira,
1980 Haziran 600 lira,
1981 Şubat 750 lira.

Bu arada yapımlarına hız verilen LP boyundaki 45'liklerin fiyatı da iki ay içinde 300 liradan 400 liraya yükseldi. Zam yapan firmalar, şimdi bir LP'yi toptancıya 550 liraya satıyorlar. Toptancılar perakendecilere 600 liradan veriyorlar. Perakendeciler de müzikseverlere 750 liradan satıyorlar. 45 devirli plaklar eskiden olduğu gibi 150 liradan satılıyor."

Yankı, Emre, Elenor ve Ömer Plak zam yapan firmalar arasında yer alırken; Kent, Yavuz, Burç, Balet, Melodi, Türküola ve Amigo Plak ise, zam yapmayıp "sonuna kadar direneceklerini bildiren" firmalar olmuş. "Sonuna kadar" dedikleri şey, yalnızca birkaç gün sonrasıymış aslında. "Adının açıklanmasını istemeyen" bir İ.M.Ç. plakçısı, son olarak *Hey*'in muhabirine şunu söylemiş: "Göreceksiniz Ocak 1982'de LP'lerin fiyatı 1000 lira olacak..."

Şimdilerde CD'lerin fiyatları ortalama on milyon lira. 20 yılda binden on milyona gelmişiz. On milyonda kaç tane bin vardır?

Yalnız müzik piyasasının değil, genel olarak hepimizin perişanlığına işaret eden bir oran bu.

Albümlere yapılan zammın ilan edilmesi, epeydir hazır olduğu bilinmesine rağmen piyasaya sürülmeyip bekletilen albümlerin hepsinin birden satışa sunulmasına sebep oldu. Işin arabesk kanadında, "hasretle" beklenen iki albüm aynı anda vitrinlerde yerini almıştı. TRT'nin bu tür şarkı ve şarkıcılara ekranlarını açtığı yılbaşı gecesi kendini gösterebilmiş olan Kibariye'nin kendi adını taşıyan ilk albümü nihayet görücüye çıkmıştı. Firmanın uygun zamanı kollaması nedeniyle, hemen yılbaşı ertesi satışa sunulamamış olan bu albüm, hem firmaya hem de Kibariye'ye epey şey kaybettirmişti. Yılbaşı gecesinin hemen ertesinde, herkes bir anda "Kimbilir" adlı şarkıyı sormak için plakçılara koşturmaya başlamış ve oluşan talep bir albüm ya da 45'lik ile karşılanamayınca da, korsanlara yeniden gün doğmuştu. "Sonunda benim sesimi de ismimi de korsan plak ve kaset firmaları taklit ettiler. Bana ait olmayan, rastgele bir şarkıcıya okutulan plak ve kasetler Kibariye adı altında piyasaya sürüldü. Süper Atlas etiketini taşımayan hiçbir kaset ve plakla benim ilgim yoktur. Dinleyicilerime durumu bildirir dikkatlerini bir kere daha Süper Atlas Plak etiketine çekerim" diyordu Kibariye, verilen tam sayfa ilanlarda. Henüz 90'lı yılların her türlü ahlaki kısası ayaklar altına alan günlerinde olmadığımız için, Kibariye'nin bu çağrısı hak ettiği ilgiyi gördü ve bu ilk albüm ile birlikte Kibariye, adını en tepelere yazdırdı. Plak, Stardust adlı gece kulübündeki sahne çalışmaları ile de desteklendi ve Kibariye'nin bu ilk albümü, gelmiş geçmiş en büyük satış rakamlarından birine ulaştı. Bu kadar olmasa da, çok satan bir başka plak, Selami Şahin'in "Bağrımdaki Ateş'ten Damlalar" adlı albümü olacaktı. Hava artık dönmüş ve rüzgâr arabeskten esmeye başladığı için, Selami Şahin "hafif müzik" takıntısını bir kenara bırakmış, etrafındaki kadın çemberini kırmış ve piyasaya en "acılı" tarafından dalmıştı. Bunların üzerine, bir de Ümit Besen, Ferdi Özbeğen ve Cengiz Türksoy albümlerini eklediğinizde tablo tamamlanıyordu. Her şey bu kadardı. Yalnızca bunlar satıyordu ve pop adına ne yaparsanız yapın kimselere dinletemiyordunuz. Bu nedenle, tam bu sıralarda yayınlanan iki derli toplu albüm, hak ettiği ilginin binde birini bile bulamayacaktı. Yılların Selçuk Ural'ı, müzik yaşamının en güzel albümlerinden biri olan "Sevdalıyım"ı, Modern Folk Üçlüsü ise, değil kendilerinin, belki de bütün bir Türk popu tarihinin en önemli albümlerinden biri sayılması gereken "Pop"u yapmıştı ama, bir yaprak olsun kıpırdatamamışlardı. Böyle bir zamanda albüm yapmak, üstelik "Pop" olarak adlandırmak ancak Modern Folk Üçlüsü gibi, mekânını doğru seçmiş ve tercihini kesin bir şekilde yapmış bir grubun işi olabilirdi. Çok sağlam bestelerden kurulmuş olan bu albüm, Türk popu için atılmış son bir can simidi gibi görülmeliydi ama, kimsenin ne aklı başında ne de keyfi yerindeydi artık. Dışarda, "New Romantics" ve "New Wave" akımlarıyla pop müzik kendini yeniler ve o güne kadar hiç olmadığı biçimde her yanı sararken, biz tamamen geriye sayıyor ve pop müziğini gömme konusunda son ayrıntıları da tamamlıyorduk.

Artık, Eurovision elemeleri, pop müziğin devam ettiğine işaret eden tek nokta olarak kalmıştır. 1981 yılında bizi temsil edecek şarkının hazırlık çalışmaları bir önceki yıl başlamıştı zaten. Final Şubat ayı içinde yapılır. Demosu Sezen Aksu ve Doğan Canku tarafından kaydedilen, Sezen Aksu'nun yarışmaya katılmayacağını belirtmesi üzerine Modern Folk Üçlüsü - Zerrin Özer projesi haline getirilen ve bu sefer de Zerrin Özer'in yarışmadan çekilmesi üzerine Modern Folk Üçlüsü - Ayşegül Aldinç tarafından seslendirilen "Dönme Dolap", yarışmayı kazanan şarkı olmuştur. Eurovision elemelerine her yıl ısrarlı bir şekilde katılan, proje üstüne proje geliştirerek hep de iddialı olduğunu söyleyen Ali Kocatepe nihayet şeytanın bacağını kırmıştır. Sezen Aksu ve Zerrin Özer'den dönen şarkı, "23 yaşındaki Ayşegül Aldinç'e" kısmet olmuştur. Ersan Efrant adlı genç bir dansçı eşliğinde "Bigudi"yi seslendiren Füsun Önal ikinci olmuştur ama, şarkıcının asıl beklediği birincilik olduğu için "hayal kırıklığına uğradığını" söylemekten kendini alamamıştır. Dublin'de yapılan yarışmada kaderimiz değişmeyecek ve "Dönme Dolap" güzel bir şarkı olmasına rağmen 9 puan toplayarak ancak 18. olabilecektir. Alınan bu sonuç, basına, bu yılki şarkının adına atıfta bulunarak "Eurovision'dan hep eli boş dönüyoruz, bir dönme dolaba binmiş, durmadan dönüyoruz" deme imkânını verecektir. Yine de, bu yarışmadan tam olarak "eli boş" çıkmış sayılmazdık. Mehmet Teoman'a eşlik ettiği bir plak sonrası, Ayşegül Aldinç, bir şarkıcı olarak kendisini gösterme imkânını bu yarışma ile bulmuştur. Gerçi uzun, çok uzun bir yolu vardır Ayşegül Aldinç'in. Timur Selçuk'tan bir beste alarak 1986 yılında bir albüm hazırlığına girişecek ve bu albüm ancak 80'ler bitmek üzereyken hazır hale gelebilecektir.

Eurovision'da elde edilen 18.'lik, geçmiş yıllardaki kadar gürültü koparmamıştır. Belki artık dördüncü yılımızdı diye bir parça alışılmıştı bu tür sonuçlara, belki de, tefe konacak çapta bir şarkıcı gitmemişti bu sefer. Muhtemelen her iki sebep de geçerliydi. Ama Eurovision konusunu uzatmayı, bu konuda kendimize yanmayı engelleyen bir başka sebep daha vardı. Nur ve Ergüder Yoldaş çifti "Sultan-ı Yegâh" adlı çalışmalarını bir 45'lik olarak piyasaya sürmüşlerdi ve bu **çok farklı şarkı**, artık öldü denilen 45'lik piyasasına bir hareket getirmekle kalmamış, çok zor sözlerine rağmen herkesin diline yerleşmişti. Eurovision'un pabucu çabucak dama atılmıştı; bütün basın Yoldaş çiftinin peşindeydi. Türk popundan tamamen umut kesilen bir dönemde ortaya çıkıp, herkesi peşine takmış bu çift, çalışmalarını, şarkılarını ve denemelerini anlatıp duruyordu. "Sultan-ı Yegâh" 45'liği, belki 45'lik piyasamızı yok olmaktan kurtaramayacaktı ama, plağın bu başarısı, Yoldaş çiftinin aynı yolda yürümeye devam etmesini sağlayacak ve plaktaki olağanüstü sound (önceleri "Disko Segâh" olarak adlandırılmış) aynı adlı bir albüme de taşınacaktı. Nur Yoldaş ve Ergüder Yoldaş beraberliği, Türk popuna en iyi albümlerden birini kazandırmıştı.

Çok farklı şarkı

Artık tamamen bitti gözüyle bakılan 45'lik piyasamıza, Nisan 1981 tarihinde, "Sultan-ı Yegâh" 45'liği ile yeniden bir hareket geldi. Nur Belda, "Yoldaş" soyadını aldıktan sonra çok farklı bir şarkıcı olma yolunda ilerlemeye karar vermiş ve Ergüder Yoldaş'ın desteğini arkasına alarak sıkı bir çalışmanın içine girmişti. Bu 45'lik, kapalı kapılar ardında yürütülmekte olan çalışmaların gün yüzüne çıkan ilk örneği oldu.

30 Mayıs 1981 tarihli *Ses* dergisinden:

"Sultan-ı Yegâh nasıl doğdu?

Sözleri Atilla İlhan'a, bestesi Ergüder Yoldaş'a ait olan Sultan-ı Yegâh adlı parçayı yorumlayan Nur Yoldaş, toplumumuza yelpazesi geniş bir müzik getirmek amacındayım diyor. Son günlerde radyolardan sık sık yükselen bir ses Sultan-ı Yegâh diyor... Bir ay önce Öncü Plak etiketiyle piyasaya çıkan plağın yorumcusu Nur Yoldaş, yaz ayları için Disko Segâh adını taşıyacak bir LP hazırlayacağını söylüyor. Sonra da şöyle sürdürüyor konuşmasını: Batı müziği kalıplarına uyum sağlayabilen her türlü makamı denemekte fayda var. Türk müziğindeki çeşitli makamları tek tek Batı müziğine uyarlayarak Türk müziğinin geniş bir sentezini yapacağım..."

Yoldaş çifti dediklerini yapar. "Mihrimah", "Saki" ve "Nedir Yarabbi Derdim" adlı, sonradan hit haline gelecek olan şarkıları da kapsayan Sultan-ı Yegâh albümünü verirler piyasaya. Bu albüm, herkesin peşinde olduğu mucizevi kavram "sentez"i layıkıyla becerebilmiş tek albüm olarak geçecektir Türk pop tarihine.



1981 yılı, bir süredir ardı ardına sergilediği müzikallerle bütün dikkatleri üzerine çeken Egemen Bostancı'nın, yüksek sesle eleştirilmeye başlandığı yıl da oldu. "Merhaba Müzik", "Hisseli Harikalar Kumpanyası", "Nükhet Duru Show", "Çöpçatanın Fendi" gibi kapalı gişe oynayan müzikallerden sonra, Sezen Aksu'nun "Kerkenez" rolünde sahne alacağı "Sait Hop Sait"in hazırlıklarına başlayan Egemen Bostancı, Şan Tiyatrosu'nun önünde kuyrukların uzaması nedeniyle epeydir kıskanılan ve sürekli çekiştirilen biri haline gelmişti. "Batı'nın gelişmiş ülkelerindeki gibi zengin kadrolu, zengin dekorlu müzikaller yapmak ve Türk seyircisinin bu konudaki özlemini gidermek" niyetiyle yola çıktığını söyleyen Egemen Bostancı, 12 Eylül'ün kuş uçurtmayan yönetimi nedeniyle giderek daha sıradan, daha basit metinlere yönelmek zorunda kalmıştı. Eleştirinin en hafif, en sıradan olanı bile hem yazanı hem de oynayanı çok korkutuyor, bu da, oyunların içeriğini giderek daha boş bir hale getiriyordu. Bostancı'nın sağ kolu Haldun Dormen'in görsellik ve gösteriş dışında hiçbir takıntısının olmaması da bunun üzerine tüy dikiyor ve herkes birden Egemen Bostancı'ya yüklenmeye başlıyordu. Eleştirilerin önemli bir bölümü, bu sahnelenen oyunlara "müzikal" denemeyeceğine dairdi: "Hisseli Harikalar dahil, hiçbirisi gerçek müzikal değil... Daha çok bazı eski şarkıların

konulara monte edildiği ya da konuların ona göre değiştirildiği oyunlar çoğu. Yani hiçbirinde bir konu ve konuya uygun beste bütünlüğü yok. Eldeki bazı metin ve bazı şarkılar mümkün olan en iyi biçimde birbirine derilip çatılıyor. Ya da yabancı müzikallerden çok kötü adaptasyonlar yapılıyor..." Eleştirilerin büyük bir bölümü tiyatro sahiplerinden gelmektedir; seyircinin oraya kayması çoğunu rahatsız etmiştir. Egemen Bostancı'ya "Bostancı Tröstü" adını yakıştıran ve Türk Tiyatrosu'nun "bu büyük fabrika ve büyük sermayenin karşısında yıkılacağını" söyleyenlerin gözden kaçırdığı bir nokta vardır. Memleketin tamamı, kendisini "zararsız" sayılabilecek işlere vurmak istemektedir. Korku diz boyudur. Kimse Dostlar Tiyatrosu'nda oyun seyrederken basılmak, kimlik kontrolüne tâbi tutulmak niyetinde değildir. Herkes konforlu koltuklara kurulup, rahat bir nefes çekerek gülmek eğlenmek istemektedir. Bunu da sunan Egemen Bostancı olur. Ama o olmasaydı bile bu kapıyı başka biri açacak ve sonuç yine aynı olacaktı. Ne yazık ki, karşı çıkılması gereken Egemen Bostancı değil, Evren ve şürekasıdır; ama bunu akla dahi getirmek yeterince hayat karartıcıdır.

Tam bu sıralarda, basının büyük bir bölümünün büyük bir keyif içinde "Sahnelerde özlenen operasyon" başlığını atmasına sebep olan bir yasaklama ile karşılaşır müzik piyasamız: "İstanbul Valisi Nevzat Ayaz'ın emriyle faaliyetlerine son verilen Bülent Ersoy, Talha Özmen, Emel Aydan, Serbülent Sultan ve benzeri şarkıcılar, bundan böyle ne sahneye çıkabilecek, ne de film çevirebileceklerdir". Yasaklama "kadınsı sanatçı"ları hedef almıştır. Memleketin her alanda tozunu attırmakta olan 12 Eylül'ün kolu, müzik dünyamızdaki "solcu" şarkıcı ve müzisyenlerden sonra, bu sefer de bambaşka bir alana uzanmıştır. "Bütünlüğümüzü tehdit eden her türden solcu" sanatçı ya yurtdışına kovalanmış ya da içeri tıkılmıştır. Nihayet, "her hafta basında boy boy fotoğrafları görülen ruh hastaları"na sıra gelmiştir. Aşağı yukarı herkes, "Türk toplumuna ve Türk ahlak yapısına layık olan bu kararı yürekten alkışlamak" için sıraya girmiştir.

Bu kararı alkışlamasa bile, işin çığırından çıktığı yönünde fikir beyan eden epeyce sayıda isim vardır ve bunlardan biri de Sezen Aksu'dur. Sezen Aksu, bu konuda görüşlerini soran *Ses* dergisinin muhabirine şunları söyler: "... Eksik olmasınlar, sansasyonel haber organları bu zavallı insanların çelişkilerini ticari amaçla sonuna kadar sömürdüler. Bugün bu meselenin bu kadar vıcıklaşmasının sorumlusu büyük çapta onlardır. Yasaklama kararına gelince, onları reddetmeden önce, topluma yeniden kazandırma yolunun denenmesinden yanayım." Kafası karışık Sezen Aksu, bu açıklamayla yetinir ve "bu zavallı insanların", "topluma" nasıl kazandırılacağı konusunda bir görüş bildirmez. "Sait Hop Sait" müzikalinde "Kerkenez" rolü önerilen Sezen Aksu, Egemen Bostancı'nın projeleri değiştirmesi ve geliştirmesi sonucunda "Saz mı Caz

Özlenen operasyon

4 Temmuz 1981 tarihli *Ses* dergisinde yer alan Ahmet Olcay imzalı yazıdan:

"20 gün kadar önceki gazete sütunlarında yer alan bir haber vardı... Başta Bülent Ersoy olmak üzere beş kadınsı sanatçı bundan böyle ne gazino programlarına çıkabileceklerdi, ne de film çevirebileceklerdi... İstanbul Valisi sayın Nevzat Ayaz'ın emriyle bu beş sanatçının her türlü faaliyeti yasaklanıyordu... İlk bakışta kiminde şaşkınlık yarattı, kimilerinin ise öfkesine neden oldu bu karar...

Kim ne derse desin, kim bilmem hangi hukuk kavramlarının ardına sığınarak bu yasak kararının temyizi yolunda giderse gitsin her şeyden önce Türk toplumuna ve Türk ahlak yapısına layık olan bu kararı yürekten alkışlamak gerekirdi...

... Sözün kısası, sahnelere bir operasyon gerekiyordu ve bu özlenen operasyon da tam anlamıyla ve tüm işlerliğiyle gerçekleştirildi. Varsın birkaç gazino patronu yüksünsün, varsın bu hastaların meydancılığını yapan çevreler gocunsun..."

Bu operasyon, belli ki en çok muhabirimiz Ahmet Olcay ve benzerleri tarafından özlenmiş. Ama muhabirimiz "kim ne derse desin" diye lafa başlayarak yok yere telaş etmiş. "Bilmem hangi hukuk kuralları"nı ortaya sürecek hal kimsede yokmuş zaten. Bu bir yana, memleketin gelmiş geçmiş en güçlü seslerinden biri olan Bülent Ersoy'un hayatı karartılıyor diye, müzik piyasasında kaç kişinin kına yakacağını bir bilse, ne "meydancılık" ne başka şey, bu konulara hiç girmezmiş.



mı?" adlı müzikale kaydırılır. Üstelik yalnız değildir, yanında bir başka star (Nükhet Duru) vardır. Altan Erbulak, Halit Kıvanç, Ersan Efrant ve Coşkun Sabah'ın da yer aldığı bu müzikal, Açıkhava için düşünülmüş, ancak yağmurların erken bastırmasıyla, sinema tiyatro derken "müzikhol"e terfi eden Şan Müzikholü'ne kaydırılmıştır. Ünlü isimlerin kolay kolay bir araya gelip ortak bir iş çıkarmadığı memleketimizde, "Saz mı Caz mı?" müzikali oldukça ses getirir ve her gece tıklım tıklım dolu salona oynar. Müzikali yere göğe koyamayan basınımızın kafasını karıştıran tek konu, Sezen Aksu'nun ilerlemiş hamileliğidir. "Sansasyonel basın" dahil, hemen hemen herkes, Sezen Aksu için çok kaygılanır ve "tehlikeli gösteri" gibi başlıklar atar. Şarkıcının kendisi ise son derece rahattır ve keyfi epeyce yerindedir: "Bir gün sahnede doğurursam

müzikal tam şenlenecek doğrusu. Herkes bundan korkuyor. Ama sanatçı olmak kolay değil. Üstelik hiç rahatsız olmuyorum. Doğacak çocuğum için, daha anasının karnındayken sahneye çıktı diyecekler..." "Anne" Sezen Aksu, epeyce hareketli bu müzikali kazasız belasız bitirecektir ama birkaç aya kadar gözlerini dünyaya açacak olan MithatCan, sahne mahne işine hiç bulaşmayacağı için, basının "daha ana karnındayken..." diye başlayan başlıklar atabilmesi pek mümkün olmayacaktır. Ama basının, "Saz mı Caz mı?" ile işi bitmemiştir henüz. İstanbul turunu büyük bir başarıyla tamamlayan müzikalin, İzmir Fuarı'na gitme durumu çıktığında, basının eline yeniden "Saz mı Caz mı?" ile ilgili başlıklar atma ve tartışmalar yayınlama fırsatı geçer. Doktoru, artık 7,5 aylık hamile olan Sezen Aksu'ya İzmir'e gitme izni vermemiştir. Böyle olunca da, Egemen Bostancı'nın paçaları tutuşmuş ve Nükhet Duru'nun yanına konabilecek ünlü bir kadın şarkıcı aranmaya başlanmıştır. İlk akla gelen Nilüfer olur. Şarkıcı, teklif gelir gelmez, henüz seyretmediği müzikali görmeye gider ve "beğendim, oynayabilirim" der. Ancak çabuk verilmiş bir karardır bu ve biraz daha düşündükten sonra, Nilüfer, Bostancı'ya bu işin olmayacağını bildirir. Kendine göre gerekçeleri vardır Nilüfer'in: "Bir yıldan beri plak yapmadım. Oyun plak çalışmalarımı aksatacaktı. Ayrıca çalıştığım firmanın sahibi Yaşar Kekava da bu müzikalde oynamamı doğru bulmadı..." Nilüfer'in, 90'lı yıllar boyu, kendisine önerilen her türlü fikir ya da projenin karşısına dikeceği bir mazerettir bu: "Plakçım kabul etmiyor..." Ama Nilüfer'in, ikinci bir gerekçesi vardır ve bu daha inandırıcıdır: "Oyundaki espriler de Sezen Aksu'ya göre yazılmıştı..." Şarkıcı, en yakın rakibi üzerine kurulmuş bir oyuna yedek listeden bulaşmak istememiştir besbelli. Ama ikinci olarak teklif götürülen Zerrin Özer'in bu tür kaygıları hiç yoktur ve teklifi anında kabul ederek Nükhet Duru'nun yanına kurulur. Kadroda bir değişiklik daha vardır, Halit Kıvanç da İzmir'e gitmek istememiştir. Ama Kıvanç'ın yeri daha çabuk doldurulur. Uluslararası Sanat Gösterileri A.Ş.'nin demirbaşlarından Mehmet Ali Erbil ile anında çözülür bu sorun.

Yıl bitmek üzeredir ve geçen zaman Türk popunun daha da silikleşmesi sonucunu doğurmuştur. Hemen hemen herkes, Türk müziği ya da arabesk söylemek için sıraya girmiş, en azından böyle yapılıp yapılamayacağı konusunda düşünmeye başlamıştır. Arabeske kayma konusunda Yeliz'in hiç şüphesi kalmamıştır; Zerrin Özer ise, araya giren "Saz mı Caz mı?" nedeniyle işi bir süre için askıya almıştır. Türk müziğine geçiş konusunda daha evvel gönüllü olduğunu açıklamış olan Nükhet Duru da, Zerrin Özer'le aynı sebepten dolayı beklemededir. Bu konuda karar vermek üzere olanlardan biri de Nilüfer'dir: "Dokuz yıldan bu yana Türk hafif müziği söylüyorum ama gönlüm hep Türk müziğindedir. 1977 yılında, Bildiklerimiz Gördüklerimiz Duyduklarımız adlı televizyon programında Silemezler Gönlümden adlı Türk müziği parçasıyla

ilk kez o programda müzikseverlerin karşısına çıktım. Herkes çok beğenmişti. İki yıl sonra bu kez yine bir televizyon programı olan Maraton'da ünlü sanatçı Safiye Ayla ile birlikte Sarı Kurdelem adlı şarkıyı söyledik. Yapılan eleştirilerin hemen hepsi olumluydu. Bu durum cesaret verdi bana... Türk müziği söyleyeceğim artık. Ancak bunun için gazinoları hiç düşünmüyorum. Konserler vermek istiyorum. 1982 yılında 10 yıllık bir şarkıcı olacağım. 10'uncu yılımda Türk müziğine geçerek bundan sonraki çalışmalarımı bu yolda sürdürmek niyetindeyim." Bağlı bulunulan plak firmalarının sahipleri "pop" dendiğinde kırk metre öteye kaçmakta ve sanatçılarını "Türk müziği ya da arabesk söyle" diye zorlamaktadır. Bu nedenle de hemen hemen herkes, artık yapacak başka bir şey olmadığını görmüş ama bu işi "mecburen yapıyormuş gibi" görünmemek için de "gönlüm onda - bunda"lı gerekçeler inşa etmeye başlamıştır. Tam bu sıralarda Barış Manço, bu işten utanç duymaya gerek olmadığına dair kendince sağlam bir teori ile çıkar ortaya: "Biz ne halk ne klasik, ne de hafif müzik yapıyoruz. Bizim yaptığımız müziğin adı Ağır Türk müziğidir..." Barış Manço; "ne Batı müziğini ne de Türk müziğini taklit etmediklerini, tüm bunların bir sentezini yaptıklarını, Türkiye'deki halk geleneklerini çağdaş bir yorumla dinleyiciye sunarak unutulmasını engelledikleri" anlatır basın mensuplarına. Aslında demeye çalıştığı şudur: "Ne fark eder, hepimiz her şeyi söyleyebiliriz..." Aslında bu da olacaktır. Birbirinden çok kesin ve kalın çizgilerle ayrılmış Türk sanat ve Türk halk müziği, arabesk ve aranjman akımları, bir zaman sonra ortak bir alt yapıda buluşup birbirine karışacak, birbirinin içinden geçip yeni bir bileşime varacaktır, ama bunun için henüz çok erkendir. Bunun için 90'ların ikinci yarısı beklenecektir. Ama Barış Manço, piyasaya sunduğu yeni kavramı "Ağır Türk müziği" konusunda ısrarcı ve iddialıdır: "1982 yılının başından itibaren müziğimiz bu adla alınacak..."

Epey bir zamandır sesi soluğu çıkmayan, Paris - Londra - Amerika arasında mekik dokuyup memlekete hiç uğramayan Ajda Pekkan'dan nihayet haber alınabilmiştir. Süperstar, her zamanki şaşaalı dönüşlerinin aksine sessiz sedasız gelmiştir İstanbul'a. Çalışmalarına kaldığı yerden devam edecek ve yeni bir plak yapacaktır. Stüdyoya girilmiştir bile. Pekkan, yaptığı basın toplantısı ile "hamile olmadığını kamuoyuna" açıklar. Çünkü şarkıcımızın yokluğunda bir de böyle haberler almış yürümüştür: "Ajda Pekkan, Erdoğan Demirören ile olan beraberliğinden bebek beklemektedir" diye özetlenecek bir yaygaradır bu. Ajda Pekkan, yalnızca hamile olmadığının altını çizmekle kalmaz, Demirören'den ayrıldığını da açıklar basın mensuplarına. Bu işlerden temize çıkan şarkıcı, kendisini tamamen yeni albümünün çalışmalarına verebilecek durumdadır. Anlattıklarından, her zamankinden çok daha farklı bir albüm yapacağı anlaşılmaktadır. Muhtemelen Barış Manço öyle dedi diye değil ama, Eurovision sonrası girdiği suskunluğu farklı bir şey yaparak bozmaya çalıştığı için,

işin içine Yıldırım Gürses, Özdemir Erdoğan, Melih Kibar - Çiğdem Talu ve hatta Tahir Dökme karışmıştır. Devir arabesk ya da Türk müziğinin devriyse, Ajda Pekkan da buna uyacaktır, ama üslubunca, kendince... "Sen Mutlu Ol" adı verilmiş ve hazırlıkları Ajda Pekkan'ın yokluğunda zaten başlamış olan albüm, kısa bir stüdyo çalışmasından sonra tamamlanıp piyasaya sunulur. Oldukça "kırılgan" Ajda Pekkan fotoğrafları ile süslenmiş bu albüm gerçekten farklıdır. Bugüne kadar, "bizden" şarkılar söylememekle suçlanmış olan Ajda Pekkan, boydan boya bizim besteci ve söz yazarlarımızın şarkılarından örülü bir albüm yapmıştır. Ama albüm yine de herkesi bir parça şaşırtmıştır. Bu yeni albüm, şarkıcının uzun bir süredir birlikte çalıştığı söylenen Özdemir Erdoğan değil, Yıldırım Gürses ağırlıklıdır. Başta, sonraları tamamen dillere yerleşecek "Affetmem Seni" olmak üzere epeyce Yıldırım Gürses şarkısı vardır albümde. Şarkıcının yeni firması Yaşar'dan çıkan bu albüm, piyasaya çıkmasının üzerinden çok geçmeden, şarkıcının koyu hayranları tarafından biraz arabesk bulunmuş ve "Sen Mutlu Ol" adlı şarkı yüzünden Mustafa Sayan'ın hışmına uğramıştır. Sayan, Tahir Dökme'nin, bu şarkıyı "Ağla Gözlerim Ağla" adlı kendi şarkısından esinlenerek yaptığını söylemektedir. Aslında iki şarkının hiç alakası yoktur ama nedense Mustafa Sayan, bir elinde "Ağla Gözlerim Ağla"lı Yeliz plağı, diğer elinde "Sen Mutlu Ol" LP'si, basının karşısına geçip poz vermiştir. Bu şamata çabuk yatışacaktır. Ardından da, "Sen Mutlu Ol" adlı bu albüm, Barış Manço'nun "Sözüm Meclisten Dışarı", Zerrin Özer'in "... Ve Zerrin Özer", Erol Evgin'in "Erol Evgin Ve Renkli Dünyası", Atilla Atasoy'un "Avare" ve İlhan İrem'in "Bezgin" adlı albümleri ile birlikte popun bayrağını dalgalandırmaya devam edecektir.

Yılın son haftasında da, önümüzdeki yıl bizi Eurovision'da temsil edecek şarkının seçimi için yapılan elemeler sonuçlanır. Seçiciler Kurulu, finale kalan altı şarkıyı açıklamıştır. Eurovision ile hep inişli çıkışlı bir tecrübesi olan Şenay, Aydın Esen'in "Müzikle Yaşam"; Cantekin, Çetin Kaya'nın "Zannetme ki"; Olcayto Ahmet Tuğsuz ise kendi şarkısı "Hani" ile ilk altı içindedir. Geri kalan üç şarkıyı Neco seslendirmiştir: Selçuk Başar ("Bir Yaşam Öyküsü" ve "Rönesans) ve Selmi Andak ("Gramofon"), şarkıları için aynı ismi, yani Neco'yu tercih etmişlerdir. Seçici Kurul, "Zannetme ki" adlı şarkıyı ilk altının içine bir "itiraz notu" ekleyerek almıştır. Kurul, şarkıyı Cantekin'in değil, Erol Evgin'in seslendirmesini istemektedir. Ancak bu istek yerine getirilmeyecektir. Şarkının bestecisi, Cantekin isminde ısrar edecek ve sonuçta Cantekin'in yanına Nilgün Onatkut katılarak bu iş çözülecektir. Tek değişiklik bu olmayacaktır. Tam üç şarkıyı seslendiren Neco'nun yüzü, bu şarkılardan biri ile değil, kendi şarkısı "Hani"yi seslendirmekten vazgeçip, bu şarkıyı da Neco'ya ikram eden Olcayto Ahmet Tuğsuz'un "Hani"si ile gülecektir.

"Dokuz yıldır plak yapamamanın acısını yaşayan Berkant, belli olmaz, ya-

rınlar pek çok şeye gebedir" der; Füsun Önal ve Tunç Başaran, "2,5 yıllık beraberliklerini hem resmî hem de imam nikahı ile" tamamına erdirir; Müşerref Tezcan, "TV ekranında seslendirdiği Türkiyem adlı şarkı ile Özel Atatürk Ödülünü" kucaklar; Nil Burak, "komşusu Nesrin Topkapı'dan dans dersleri almaya" başlar ve gösterdiği beceri üzerine hocasından "kıvraklığı ve figürleriyle benim diyen dansöze taş çıkartıyor" övgülerini toplar; "uzun zamandır aldığı kilolarla başı dertte olan Zerrin Özer, istediği miktarda kilo vermesi üzerine, kendisine 400 bin liralık kıyafet satın" alır; bir süredir İngiltere'de yaşayan Feridun Hürel, memlekete döner ve bir reklam ajansı açacağını söyler; "bundan on üç yıl önce bir dost toplantısında tanışan ve bir süre sonra da nişanlanan Ayla Dikmen - Enis Berki çifti, bu yılın sonuna doğru evleneceklerini" açıklar; hâlâ Paris'te olan Nükhet Duru, "araştırmalarını tamamlar tamamlamaz yurda döneceği ve yeni projesi için hazırlıklara başlayacağı" konusunda ta oralardan haberler göndertir ve "milli gelinimiz Christine Haydar'ın kocası Yves - Jean Haydar, karım soyundukça gurur duyuyorum" derken, "çiçeği burnunda anne" Sezen Aksu, Egemen Bostancı'nın teklifi ile yeni bir müzikale hazırlanacaktır. Hakkı Çağdaş, Altan Erbulak, Adile Naşit ve Ayşen Gruda'nın kadrosunda yer alacağı bu müzikalin müzik ve sanat direktörlüğünü Atilla Özdemiroğlu yapacaktır. Atilla Özdemiroğlu, yaptığı açıklamada, sahnede, hafif müzik orkestrasının yanı sıra alaturka sazların da yer alacağını ve Sezen Aksu'nun alaturkadaki yeteneğini bir kere daha gözler önüne sereceğini söylemiştir. "Alaturka"sız kimse bir adım atmıyor gibidir.

Nilüfer ve Yeşil Giresunlu çifti, boşanmaya karar verdiklerini açıklar; "Ferdi Tayfur, yeni yaptığı iki besteyi Necla Nazır'a okuduğunda, Necla Nazır'ın gözpınarlarına saadet yaşları" dolar; "fazla kilolarından sonra gözlüğünü de atan Zerrin Özer, bir gözüne mavi, bir gözüne yeşil lens koyarak sahneye Van kedisi gibi" çıkar; "bir buçuk yıl önce evlenen Muhnise ve Mehmet Ali Erbil çifti, nihayet otelden bir eve" geçer; halen Londra'da olan Ajda Pekkan, "Greta Garbo gibi olmak istiyorum, beni herkes eski resimlerimden izlesin, öylesine yorgunum ki, ne resim çektirmek istiyorum ne de gazetecilerle konuşmak" açıklamasında bulunur; Türk müziğine geçiş yapacağı söylenen Nükhet Duru, nihayet bunu doğrular ve "Türk müziğine çağdaşlık ve çokseslilik getirmeye karar verdiğini" açıklar; "Nesrin Topkapı'nın şarkıcılığı dansını aşar ve kapandıkça" alkışlanır; Ahu Tuğba, "gözlerini yaşartan, beynini burgu gibi oyan, yüzünün her noktasını zonk zonk zonklatan bir çene ağrısı" ile doktora başvurur; "ne okul arkadaşı olan, ne de dostlukları maziye dayanan" Gülistan Okan ve Sibel Egemen arasındaki samimiyet basının ilgisini çeker ve "bu beraberliğin sırrı ne?" başlıklarının atılmasına sebep olur; "ameliyat masasına yatarken doktoruna, benim dediğim gibi değil, siz nasıl istiyorsanız öyle yapın diyen Tülay

On üç yıl önce

1968 yılında tanışıp hemen nişanlanan Ayla Dikmen ve Enis Berki çiftinin beraberliği, Türk popunun en bilinen ve en sıkı takip edilen, sonunun nereye varacağı en merak edilen ilişkilerinden biri oldu. Takip etmek için yeterince sebep vardı aslında. Ayla Dikmen - Enis Berki çifti hep nişanlı kalmakta ısrar ediyor, bir türlü "tamamına erdirmiyor", işin bu kadar sarkması da, hem müzik piyasası, hem de hayranlar nezdinde anlaşılmaz kalıyor, dudak bükmelere sebep oluyordu. 1981 yılına gelindiğinde, ufukta galiba "nikah" gözükmüş gibiydi. Haydi hayırlısı...

2 Mayıs 1981 tarihli *Ses* dergisinden:

"Olmaz olmaz demeyin... 1968'de nişan, 1981'de nikah:

Nişandan nikaha kadar geçen sürenin fazla uzamaması gerektiği yolunda yaygın bir düşünce vardır toplumda. Aradaki sürenin uzaması halinde birçok tatsız olayın çıkacağı sanılır. Ama bu düşüncenin geçerli olmadığını ispat edecek bir çift var sanat dünyamızda: Ayla Dikmen - Enis Berki çifti. Bundan on üç yıl önce tanışmışlardı. Aralarında başlayan candan arkadaşlık, güçlü bir sevgiye dönüşünce de evliliğe giden yolda ilk adımı atmışlar ve nişanlanmışlardı. Ama atılan bu adımın sonu bir türlü gelmedi ve çift yıllar boyu nikah masasına bir türlü oturmadı. Fakat nişanlılıklarını tam bir bağlılık içinde sürdürdüler... Bu başarıyı nasıl gösterdiklerini Ayla Dikmen şöyle anlatıyor: Ben sanatıma bağlı bir insanım. Enis de en az benim kadar çalışmalarıma ilgi gösterdi. Parça seçimime varıncaya kadar her şeyimle ilgilendi. Ayrıca son derece entelektüel bir insandır. Girdiği her gruba kısa sürede uyar. Sorumluluk duygusu çok gelişmiş bir kişidir. Birbirimizden uzak olduğumuz günlerde en az üç kez beni telefonla arar. Bensiz hiçbir yere gitmez ve beni yalnız bir yere göndermez. Bu tutumu dedikodulardan uzak kalmamızı sağladı... Dikmen, ardından da büyük haberi veriyor: Bu yılın sonuna doğru evlenmeyi düşünüyoruz..."

Belli ki, "dedikodulardan uzak kalmak" için, "günde üç kez telefon, gruba uyum, parça seçimi ile ilgilenmek" yetmiyor, bir de, "düğün tarihi" açıklamak gerekiyormuş. Ne tuhaf, bazı şeyler hiç değişmiyor. Hâlâ "ne zaman evleneceksiniz?" diye bunaltılan yüzlerce çift var. Evlenmeyi akıllarının ucundan geçirmemekle birlikte, mecburen "tarih" veren yüzlerce kişi...



Özer", ameliyat masasından, estetik operasyonların yeni bir mucizesi olarak kalkar; "erkeklere mahsus sinemaların süper yıldızı Zerrin Egeliler, seks nedir bilmiyorum" der ve "1980 yazının ılık ve egzotik bir Bodrum gecesinde başlayan Sezen Aksu - Sinan Özer aşkı, 8 Kasım Pazar günü, saat 10:50'de, Şişli'de Can Kliniği'nde, 3,5 kiloluk MithatCan'ın doğumu ile" doruk noktasına ulaşırken, Nilüfer ve Alpay yeni albümlerini çıkaracak, bunlara Nur Yoldaş'ın epeydir beklenen ilk LP'si eklenecek ve Türk popu rüzgârı, cılız bir şekilde de olsa esmeye devam edecektir.

Estetik

Memleketimizde, "estetik" dendi mi bir tek Ajda Pekkan gelir akla, ama işin aslı, piyasada, bu imkâna başvurmamış çok az isim olduğudur. Ajda Pekkan, bu işi bir parça abarttığı için bu listenin de en başındadır. 1981 yılının sonlarında, Tülay Özer de "böyle bir imkân varsa, neden kullanmayayım?" diyenlere katılmış ve "yeniden doğdum" röportajları vererek, basına bir kere daha "böyleydi - böyle oldu" başlıklarını atma imkânı vermişti.

31 Ekim 1981 tarihli *Ses* dergisinden:

"1 Ekim günü, Dr. Orhan İskeçeli, Tülay Özer üzerindeki geniş kapsamlı estetik operasyonunu tamamladı. Kısa süren tedaviden sonra, Tülay Özer, yüzü sargılar içerisinde evinde dinlenmeye koyuldu. Fakat saatler, günler Tülay'a asırlarmış gibi geliyordu. Yeni yüzünü görmek için sabırsızlanıyor, sargıların bir an önce açılmasını istiyordu...

... Doktoru, ses sanatçısı Tülay Özer'in sargılarını açarken, bir yandan da uyması gereken kuralları izah etmeye çalışıyordu. Fakat Tülay'ın söylenen lafların hiçbirini duymaya, anlamaya mecali kalmamıştı. Aynayı eline aldı ve yeni yüzünü tanımaya çalışırken, yok yok, bu ben değilim galiba dedi..."

Kuralları izah etmeye çalışırken pek de dinlenmeyen İskeçeli, farklı ve kendine özgü bir yüzü anonim bir yüze dönüştürmüştü.



Bir Gün Gelir Ödenir, Öde Firuze

Alagöz Kardeşler ve Banu'nun albümlerinin çıkışı ile başlar 1982 yılı. Hem ayrı ayrı hem de birlikte çalışmış, 45'likler yapmış Alagöz Kardeşler'den Selçuk ve Rana Alagöz, bu sefer tam bir güç birliğine gidip boydan boya bir albüm yapmışlardır. "Hepbirden" adlı bu albümde değişen pek bir şey yoktur. Kardeşler, Türk popu eski günlerindeymiş gibi, şen ve basit şarkılar yapmaya devam etmiştir. Pop kategorisine sokulabilecek albüm ya da şarkı azlığından dolayı, albüm ilgi görecektir ama bu sınırlı bir ilgi olacaktır. Banu'nun solo albümü "Bir Demet Müzik" ise bundan çok daha fazlasını becerecektir. Zafer - Banu - Hülya üçlüsü ile olağanüstü güzellikteki şarkılara imza atmış olan Banu, bu sefer de ilk solo albümü ile çıkmıştır karşımıza. Aralarında, 45'lik olarak da yayınlanmış "Ölsem de Bir Kalsam da Bir"in de olduğu birbirinden güzel şarkıların bir

araya getirildiği bir albümdür bu ve arabesk olmayan hiçbir şeyin satmadığı bir dönemde satar da. Bu albümün başarısı, Banu'nun moralini yükseltecek ve Banu, bir avuç başka isimle birlikte, her gün bir parça dibe vuran Türk popunu, bütün 80'ler boyu temsil etmeye devam edecektir. Böyle yapacak bir başka isim olan Nilüfer'in de, yeni albümü ile ilgili haberler, yavaş yavaş duyulmaya başlanmıştır. Son olarak 1980 yılında "Nilüfer '80"ini yapan ve o günden beri şarkılarından çok çalkantılı özel yaşamı ile gündemde olan Nilüfer, nihayet yeni bir albüm yapmak için kolları sıvamıştır. Şarkıcı, Yaşar Plak (Kekava Plakçılık) ile anlaşmış ve sözler için Ülkü Aker, düzenlemeler için de Osman İşmen ile mutabakata varmıştır. Basına yansıyan ilk haberlerde, albümün adının "Hatıralar Hayal Oldu" olacağı yazılır. Dario Moreno'nun bu meşhur şarkısını, Nilüfer yeniden söylemek için seçmekle kalmamış, bir de albümüne isim yapmıştır. Basına göre, "arabesk ve Batı müziğinin karışımı olacak" bu albümde, "Dönsen Bile", "İntizar" ve Coşkun Sabah'ın meşhur şarkısı "Aşk Kitabı" da olacaktır. Albümün adı hariç yazılan çoğu şey doğru çıkar. "Sensiz Olmaz" adlı albüm, tam da duyulduğu gibi, Batılı bir yüzle sunulmuş arabesk - oryantal şarkılardan oluşmuştur. Yıllar sonra, Seda Sayan'ın bir şarkısına ("Dönsen Bile") göz koyacağı kadar eğlenceli ve günün şartlarına uygun bir albümdür bu. Nilüfer'in bu son albümü, müzik eleştirmenleri tarafından "tümüyle Ege kokulu" bulunur ve hatta bir kısım eleştirmen hızını alamayıp, "insan kemanların yerinde, kıvrak buzukinin sesini aramadan edemiyor" tesbitini yapar. Nilüfer'in albümü ile birlikte, Alpay ("Alpay 82") ve Nur Yoldaş ("Sultan-ı Yegâh") da beklenen albümlerini çıkarmışlardır. O kadarla da kalmaz; insanda, sanki Türk popunun altın çağındaymışız duygusunu uyandıracak miktarda albüm arka arkaya piyasaya verilir. Nükhet Duru, bir tür "best of" sayılacak "En Sevilen Şarkılarıyla", Eurovision'un finalistlerinden biri olan Cantekin "Doğan Günün Ardından", Edip Akbayram "Nice Yıllara Gülüm", Selda "Türkülerimiz", Aydın Tansel "Yıllar Sonra Bugün", Erkin Koray "Benden Sana", Erol Büyükburç "Dünya Durdukça" ve Serter Bağcan "Sevmek Kolay Değildir" adlı albümleri ile bu şenlikli havayı yaratmışlardır.

Ajda Pekkan'ın geçen yılın son aylarında çıkardığı "Sen Mutlu Ol" adlı albüm, Fikret Şeneş ile arasının bozulmasına sebep olmuştur. Şarkıcının Fikret Şeneş'e hiç başvurmadan, tamamen başka isimlerle bir albüm yapmış olması, yılların söz yazarını kızdırmış ve "Ajda'ya Ana'sından uyarı" ve benzeri başlıkların atılmasına sebep olacak röportajlar verdirmiştir. "Ben şarkılarına söz yazıyordum, o da okuyup şöhretin basamaklarını ağır ağır tırmanıyordu. Yıllarca onun adı benimle, benim adım da onunla anılageldi. Ben dizelerimle, o da sesiyle şöhretin zirvesindeydi... Ama nasıl olduysa oldu bir yıl kadar önce onun isteği üzerine tüm dostluğumuz ve çalışma beraberliğimiz bozuldu. O son plağıyla yazık etti kendisine. Hangi gizli el onu Ajda Pekkan olmaktan çıkarıp sı-

radan bir şarkıcı havasına soktu bilemiyorum..." Aslında, Fikret Şeneş söylediklerinde pek haklı değildir. Söz yazarımız, yıllardır sürmekte olan "çalışma beraberliği"ne, bu albümle birlikte ara verilmiş olmasından dolayı kızgındır ve o kızgınlıkla her önüne gelene derdini açmaktadır. Ajda Pekkan, bu albümle "sıradan bir şarkıcı" havasına girmemiş, aksine, sıradan şarkılara ("Felek", "Sen Mutlu Ol"...) bambaşka bir hava verip, bunlardan da birer "Ajda Pekkan şarkısı" çıkarabilmiştir. Zaten, hiçbir şeyin unutturamayacağı sanılan Eurovision mağlubiyeti bile, bu plakla birlikte unutulmaya yüz tutmuş ve Ajda Pekkan bu şarkıları ile yeniden bağırlara basılır olmuştur. Bir süre sonra Fikret Şeneş'in de, bu söylediklerinde ısrar etmesi için bir sebep kalmayacaktır. Ajda Pekkan, Egemen Bostancı'nın desteği ile "Büyük Kabare" projesinin içinde yer alacak ve burada seslendireceği yepyeni şarkıların sözleri de yine Fikret Şeneş tarafından yazılacaktır.

Ama Egemen Bostancı müzikallerinden o sırada perdesini açabilen, "Sezen Aksu Aile Gazinosu"dur. "Sezen Aksu Aile Gazinosu, bu akşamki programını iftiharla sunar" diye başlayan müzikal; "uvertür şarkıcılardan tutun da assolistlere kadar her tipi hicveden" bir showdur ve Sezen Aksu'nun önderliğinde saatler boyu sürmektedir. Umur Bugay'ın yazdığı bu müzikal iki perdeden oluşmaktadır ve "sekiz değişik kostümle tam yedi değişik tipi canlandıran Sezen Aksu, hem şarkıcı hem de komedyen olarak büyük bir başarı" göstermektedir. Şarkıcı, "Uvertür Kız", "Türkücü Kız", (Hakkı Çağdaş ile birlikte) "Arjantinli İkili", "Sezen Aksu", "Arabeskçi", "Vamp Kadın" ve "Assolist" tiplemeleri için "ayrı ayrı çalışmış, yalnızca hareket taklidi için değil ses taklidi için de" emek harcamıştır. Şan Müzikholü'nde sunulan en keyifli, en eğlenceli müzikallerden biridir "Sezen Aksu Aile Gazinosu"... Komik olanı bulup çıkarma konusunda üstüne olmayan Umur Bugay, müthiş bir metin yazmış, Sezen Aksu da, Adile Naşit, Ayşen Gruda, Ulvi Alacakaptan ve Altan Erbulak gibi usta isimlerin arasında hiç ezilmeden bu metni layıkıyla sergileyebilmiştir. Bu müzikalin Türk popu açısından en önemli yanı ise, Sezen Aksu'nun yeni şarkılarını ilk defa burada seslendiriyor olmasıdır. Bunların arasından "Firuze" adlı şarkı, özellikle ilgi görmektedir. Her gösteride, bu şarkıda patlayan alkışlar dakikalarca sürmekte, bir türlü dinmemektedir. Sezen Aksu, "Firuze"nin, Türk popunun bundan sonraki kaderini belirleyeceğinden, bu tür "destansı" şarkıların yolunu açacağından henüz habersiz bir şekilde söylemektedir şarkısını. Ama şarkıyı her duyan, müstakbel bir albüm alıcısı haline gelmektedir ve albüm piyasaya çıktığında yer yerinden oynayacaktır. Denilebilir ki, Sezen Aksu'nun bundan sonra sırtının yere getirilememesine de bu şarkı sebep olacaktır.

Sezen Aksu, aynı sıralarda, *Ses* dergisinin öncülüğünde yapılan "Altın Beste Şarkı Yarışması"nın da şarkıcılarından biridir. Yıllardır yaptığı yarışmalar ile Türk Sineması'na onlarca önemli oyuncu kazandırmış olan bu dergi, bu sefer

Altın Beste Şarkı Yarışması



Ses dergisinin düzenlediği "Altın Beste Şarkı Yarışması"na tam 1.500 beste başvurur, bunların arasından da yalnızca 10 tanesi finale kalabilir. Yarışma, 13 Şubat 1982 tarihinde Lunapark Müzikholü'nde (gazinolar da artık "müzikhol" olmuştur) yapılır ve aşağıdaki şarkılar yarışır:

1 *Anneler (Grup Doğuş)*
Sezen Aksu

2 *Ay Karanlık (Mustafa Uysal)*
Sezen Aksu

3 *Yarın Olsa (Ayşegül Soyer)*
Sezen Aksu

4 *Gözümdeki Yaşlar (Erol Yüce)*
Neco

5 *Mutluluk Yolu (Mevlüt Ersoy)*
Neco

6 *Son Serenad (Fatih Erkul)*
Neco

7 *Sen Ve Ben (Aydın Esen)*
Nükhet Duru

8 *Yavrum (Aysel Poyraz)*
Nükhet Duru

9 *Kader (Tunç Tezer)*
Erol Evgin

10 *Seninleyim (Mehmet Şengenç)*
Erol Evgin

Şarkıcılar değil, şarkılar ve besteciler yarışmaktadır. Dört büyük şarkıcımız, *Ses*'in düzenlediği bu yarışmaya destek olmak babında yer almaktadırlar. *Ses* de, bu desteği karşılıksız bırakmamış, dört şarkıcımızı kapağına taşımıştır.

de, "tükendi - tükeniyor" denilen Türk popuna yardım elini uzatmıştır. *Ses*'in yarışmasına tam 1.500 beste başvurmuş ve bunlardan 10 tanesi final için seçilmiştir. Seçilen şarkılardan üçer tanesini Sezen Aksu ve Neco, ikişer tanesini ise Nükhet Duru ve Erol Evgin seslendirecektir. Ancak Sezen Aksu tarafından seslendirilecek şarkılar, şarkıcının yoğunluğu nedeni ile finalde asıl sahipleri tarafından seslendirilir ve böylelikle final yalnızca üç büyük şarkıcımız ile yapılır. Sonuçta, Aydın Esen ve Fatih Erkul birinciliği paylaşmıştır. Mevlüt Ersoy ikinci, Mehmet Şengenç de üçüncü olmuştur.

İşin Eurovision tarafı ise bu yıl oldukça sönük geçmektedir. Altı finalist şarkının dördünün birden Neco tarafından seslendirilmesi ve Neco'nun hemen hemen bütün basına oldukça "renksiz" gözükmesi, bu seneki yarışmanın basında pek fazla yer almamasına neden olmuştur. Bir diğer finalist olan Şenay ise, bu yarışmaya besteci Aydın Esen'in zorlaması ile girdiğini ve aslında yarışa-



Hani: *1982 yılında bizi Eurovision'da temsil edecek şarkıcı aşağı yukarı belli gibidir. Muhtemelen Neco gidecektir. Gelinen nokta şudur: Şenay'ın çekilmesi ile yarışan beş şarkı kalmıştır ve bunlardan dördü Neco tarafından seslendirilmektedir. Her şey umulduğu gibi gelişir. İlk üçe giren şarkılar Neco'nun şarkılarıdır. Birinci olan şarkı, Olcayto Ahmet Tuğsuz'a ait olan "Hani" dir. Bu sefer "Honey" sözcüğüne yaslanmayı seçmiş Tuğsuz'un, 1978 yılındaki "Sevince"den sonraki ikinci Eurovision seferi olacaktır. İngiltere'deki yarışmaya gitmeden önce, besteci ve şarkıcı, (her şeyin olabileceği / giyilebileceği 80'ler için bile biraz tuhaf kaçan) deri kıyafetlerini çekip, başarılarını kutlamışlardı.*

cak hali olmadığını söyleyip durmaktadır. Yani geçen yıllardaki tantana ve rekabet havası hiç esmemektedir. Final günü yaklaşırken Şenay'ın "Müzikle Yaşam"ı seslendirmeyeceği netleşir. Geriye beş beste ama yalnızca iki ekip kalmıştır. Bir tarafta Neco, diğer tarafta Cantekin ve Nilgün Onatkut. Zafer elbette Neco'nun olacaktır. Şarkıcı yalnızca birinciliği ("Hani") kazanmakla kalmayacak, ikincilik ("Rönesans") ve üçüncülüğü ("Gramofon") de elde edecektir. İngiltere'de yapılan yarışmada Neco, kendisinden çok fazla bir şey umulmuyor olmasına rağmen başarılı da olacaktır. Şarkıcımız, en ufak bir gürültü patırtı olmadan gittiği bu yarışmada 20 puan toplayarak 15. olacak ve Ajda Pekkan'ın yer gök inleterek ancak elde edebildiği dereceyi yakalayacaktır.

Yılın ikinci yarısında, yepyeni bir grup ön plana çıkar. Beş Yıl Önce On Yıl Sonra adlı bu grup, kendi adını verdiği ilk albümleri ile (aslında albümün kapağında "☆☆☆☆" da vardı ama, bunu böyle yazmak ya da söylemek herkese zor gelmiş ve bu albüm grubun adı ile anılır olmuştu), farklı bir şeyler arayan dinleyiciye ilaç gibi gelmiş ve piyasayı sallamaya başlamıştır. İşbilir yapımcı Yeşil Giresunlu'nun bir projesiydi bu grup. Giresunlu, piyasada epeyce eski olan, ancak yaptığı işler ile dişe dokunur bir sonuç elde edemeyen Nilgün Onatkut ile Aydın Tansel'in kız kardeşi Şebgün Tansel'i, iki sıkı müzisyen olan Mehmet Horoz ve Atakan Ünüvar'ın yanına katıp oluşturmuştu grubu. Ancak bu zamanda yeni bir grup oluşturmak hiçbir şey demek değildi. Önemli olan nasıl bir albüm yapılacağı ve hangi şarkıların söyleneceğiydi. 12 Eylül'ün yol

açtığı hasar, hemen hemen herkeste bir kaçışa yol açmış ve bu kaçış da çoğunlukla geçmişe sığınma ile sonuçlanmıştı. 1982 yılında, bir beş on yıl öncesinin nostaljisini yapmaya karar vermişti Yeşil Giresunlu. Başta Ajda Pekkan'ın şarkıları olmak üzere, 70'lerin en önemli hitleri toplanmış ve bu dörtlüye söyletilmişti. Giresunlu büyük bir kesimin, bu şarkılara, ortalığı kasıp kavurdukları sırada kulak vermediğini ya da veremediğini düşünmekteydi. Haklıydı da. 70'lerin o çok karışık, çok elektrikli günlerinde, çoğu insan bırakın popu, müziğin herhangi bir türlüsüne kulak veremeyecek kadar meşguldü ve herkes kendini tamamen "daha özgür, daha aydınlık bir yarın" için mücadele etmeye kaptırmıştı. Ama yapımcımız şartlar gereği, bu sefer bu şarkılara kulak verileceğini düşünmekteydi ve aynen de düşündüğü gibi oldu. Yeliz'in "Bu Ne Dünya Kardeşim"i ve Ajda Pekkan'ın hemen hemen her şarkısı, bilene - bilmeyene ilaç gibi gelmişti. Adalet Ağaoğlu'nun dediği gibi "intihar etmeyeceksek içecek" ya da kendimizi şarkılara vuracaktık. Beş Yıl Önce On Yıl Sonra, bütün bu şartlar nedeniyle bir pre-nostalji dönemini tek başına açmayı başarmıştı. Grup durmak bilmeyecekti. Şebgün Tansel, işleri nedeniyle ayrılınca bile bir şey fark etmeyecek ve yeni üye Esma Erdem ile her şey daha da hızlanacaktı.

Beş Yıl Önce On Yıl Sonra ile aynı sıralarda Kayahan da yeni bir albüm yayınlar. Uzun bir süredir piyasayı farklı yollar ile yoklayan bu Ankaralı şarkıcı, Alpay'a önerdiği, ancak Alpay'ın "bu şarkılar sana daha çok yakışıyor, kendin söyle" dediği şarkıları "Canım Sıkılıyor Canım" adlı bir albümde toplamıştır. Kayahan, bu sefer görmezden gelinemeyecektir. Ama yine de, Kayahan'ın umduğu, yıllardır beklediği çapta bir başarı değildir bu; bunun için de çok az vakit kalmıştır. Henüz birbirinden habersiz ayrı ayrı işlerine devam eden Nilüfer ve Kayahan'ın yolları, aynı firmanın çatısı altındayken kolaylıkla kesişecek ve bu işbirliği her iki tarafa, umduğundan fazlasını getirecektir.

"Sen Mutlu Ol" adlı albümü ile Eurovision yenilgisini bir parça olsun unutturmayı başaran Ajda Pekkan, asıl yeniden doğuşunu 1982 yılının Ağustos ayında duyurur. Yurtdışından, son iki yıl içinde yaptığı gibi gizlilik içinde değil, aksine herkesi haberdar ederek döner. Süperstar'ı, havaalanında bir gazeteci ordusu karşılamıştır ve hemen hemen bütün gazeteciler, şarkıcının "çok değiştiğini, eskisine göre çok daha alçakgönüllü olduğunu" belirtir. Bir uyumluluk, bir her denileni kabul etme huyu ile donanmıştır şarkıcı. "Artık sosyetenin değil halkın malıyım" demektedir. Gerçi bu "Batılı yüzümüz"ün şarkıları her zaman halk tarafından kalplere basılmıştı ama, böyle söylemesi gereken bir zamanda ve konumdaydı işte. Ajda Pekkan, ilk olarak, Beşiktaş'ın şampiyonluk kutlamaları için, İnönü Stadyumu'nda yapılan "şölen ve balo"ya katılıp, şarkılarını binlerce insana söyler. Halkın karşısına, halktan biri gibi, bir pantolon bir gömlekle çıkmıştır ve her şarkıdan sonra her an farklı bir se-

viye ya da tarafa kaymaya meyilli stad kalabalığı tarafından dinmek bilmez alkışlarla taltif edilmiştir. Artık barışılmıştır. "Halk, Süperstar'ı bağrına bastı" başlıkları atılabilecektir. Öyle yapılır ve işin devamı da Egemen Bostancı'nın desteği ile getirilir. Ajda Pekkan, halkın taptığı ikili olan Zeki Alasya ve Metin Akpınar'ın arasına konacak ve "Büyük Kabare" başlayacaktır. Sonradan büyük bir başarı elde ederek kapalı gişe oynayacak bu gösterinin ilk gecesi 6 Ağustos günü Açıkhava'da yapılır. Beş bine yakın seyirci vardır ve ansızın bastıran yağmura rağmen kimse kıpırdamaz yerinden. Gösteri bitince, hemen hemen herkes, gördüklerinin ıslanmalarına değdiğini düşünür. Ajda Pekkan yeniden doğmuştur. Üstelik herkesi tekrar şaşırtabilmiştir. Müzik piyasamızın çöküşü nedeniyle bizim taraflarda kendisini pek hissettirememiş, ancak korsan firmaların yarım yamalak çalışmaları nedeni ile kenarından köşesinden takip edilebilmiş "new wave" ve "punk" dalgası da, hiç olmazsa görünüşte sahnelere taşınmıştır. Kim Wildevari saçları, tuhaf kesimli - vatkalı - belden kemerli rengârenk elbiseleri ve çizmeleri ile Ajda Pekkan, sanki Human League, Thompson Twins ya da Depeche Mode sonrası sahne alan bir şarkıcı gibidir. Yeni görüntüsünü "snobize punk" olarak isimlendiren şarkıcımızın repertuarı ise birkaç İngilizce şarkıya rağmen aynen eski bildiğimiz gibidir. Fikret Şeneş, günün popüler şarkılarından birkaç tanesine söz yazmış ve bu şarkılar şarkıcımızın eski şarkıları ile harmanlanarak repertuar oluşturulmuştur. Gösterinin kadrosunda Beş Yıl Önce On Yıl Sonra da yer almaktadır. Ajda Pekkan şarkıları söyleyerek ünlenen grup, tuhaf bir durum ile karşı karşıya kalmıştır. Şarkıcının yokluğunda bu şarkıları söylerken pek de yadırganmamış olan grup, şarkıların asıl sahibi ile aynı sahneyi paylaşmaya başladığında kendisini epeyce zor bir konumda bulmuştur. Gösterinin ilk birkaç gününde, Ajda Pekkan'ı bile sollayacak miktarda alkış alan Beş Yıl Önce On Yıl Sonra, günler geçtikçe, Ajda Pekkan'ın yükselen performansı ile arka plana düşmüş ve sonrasında da durumu toparlayamamıştır. Ajda Pekkan, "Büyük Kabare"nin başarısını bir fotoroman ve bir yeni albümle de desteklemiştir. Şarkıcı, *Ses*'in ResimliRoman ilavesi için, Cengiz Tünay'ın yönettiği "24 Saatlik Masal" adlı bir fotoromanda yer almıştır. "Sevdim Seni" adı verilen albüm ise aceleyle derlenip toparlanarak piyasaya verilmiştir. "Sen Mutlu Ol" adlı albümün hazırlığı sırasında albüme giremeyip elde kalmış şarkılar, Ajda Pekkan'ın yükselen grafiği nedeniyle Yaşar Plak tarafından bir telaşla piyasaya verilmek istenmiş ve buna şarkıcının kendisi itiraz etmiştir. İki taraf arasında anlaşma sağlanınca, bir albüm doldurmaya yetmeyecek bu "artakalan" şarkıların üzerine bir evvelki albümden bir iki şarkı eklenerek albüm tamamlanmıştır. Normal şartlarda asla yapılmayacak, yapılsa bile pek fazla satmayacak olan bu albüm, Ajda Pekkan'ın yeniden gündemin en üst sıralarında yer alması nedeni ile epeyce alıcı bulacaktır.

Sonbaharın gelişi ile birlikte, plak piyasamız yeniden hareketlenir. Bu hareketliliğin içinde en dikkat çeken iki isim, Yeliz ve Zerrin Özer'dir. Epeydir arabesk ile yakın temasa geçmiş bu iki isim, nihayet işin adını koymuş ve bu türde albüm de yapmıştır. Zerrin Özer, "Gelecek misin?" adlı albümünde Bora Ayanoğlu'nu Hakkı Bulut ile harmanlamış, işin düzenleme kısmını da büyük ölçüde Hurşit Yenigün'e teslim etmiştir. Yeliz ise bu konuda daha cesurdur. Erol Sayan, Selami Şahin, Abdullah Nail Bayşu ve Suat Sayın şarkılarının yer aldığı "Kristal Kadeh" adlı albüm, Erol Sayan - Selami Şahin ve Zafer Dilek üçlüsünün eline teslim edilmiştir. Türk popunun kaybediyor göründüğü bu iki isme bir de Nükhet Duru eklenmek üzeredir. Henüz işi bir albüm yapma noktasına getirememiş bu şarkıcımız, altına İbrahim Tatlıses'i alıp, "assolist" olarak Gar Gazinosu'nda programa başlamıştır. Dünya dönecek, şartlar değişecek, Nükhet Duru ve Zerrin Özer kürkçü dükkânına dönüp, kayıp zamanı bir şekilde telafi etmeyi becereceklerdir. Ama Yeliz bunu yapamayacak ve "Kristal Kadeh", aynı zamanda Yeliz'in Türk popu ile bağlarını sonsuza kadar kopartmış olacaktır. Aynı sıralarda Sezen Aksu da nihayet beklenen "Firuze"li albümünü çıkarmıştır. Sezen Aksu, kendince hâlâ Türk popu kategorisi içinde yer almaya devam etmekte ve Yeliz ya da Zerrin Özer'in yaptığını yapmayı aklına dahi getirmemektedir. Ancak müzik eleştirmenleri hiç de öyle düşünmemekte ve şarkıcının, adını öyle koymasa bile, en az diğerleri kadar arabeske bulandığını söylemektedir: "Sezen Aksu'nun Türkiye'deki hafif müziğe olumlu katkılarını bilerek Firuze'yi pikaba koyduğumuzda, yine iyi yapıtlar dinleyeceğimizi umuyorduk. Fakat 1. yüzde arabeskin egemen olduğu, sözde güçlü olmasına karşılık, bestede oldukça zayıf parçalarla karşılaştık. Bu yüzde düzenlemeler de arabesk teması önde tutularak yapılmış... 2. yüzde ise zevkle dinlenen bir Sezen var..." "Türk popu elden gidiyor" hassasiyeti içindeki eleştirmenler haksız değildir. Şarkıcı, "örtülü arabesk" yapma yolunu seçmiştir. Ama için için beklenen formül de budur. Atilla Özdemiroğlu - Sezen Aksu - Aysel Gürel'in "Firuze" formülü, bütün kötü eleştirilere rağmen Türk popunda bir dönüm noktası olacaktır. Bu formül, Sezen Aksu - Onno Tunç beraberliği ile iyice koyultulacak ve bırakın 80'leri, "patlama" yılları olarak tabir edilecek bütün 90'ları etkisi altına alacaktır. İşin bu noktasında bir tek Sezen Aksu yetmeyecek ve benzerleri bütün piyasayı saracaktır. Neyin arabesk, neyin pop olduğunun anlaşılamayacağı noktaya gelene kadar "Firuze" ağlayacak, bedel ödeyecek ve bekleyecektir. Nil Burak'ın "Bizim Diyar", Sezer Güvenirgil'in "Mutluluğun Bedeli" ve Ali Kocatepe'nin "Geceler Sayılmaz Yaşanmadıkça" adlı albümleri de, Sezen Aksu kadar olmasa bile, günün hâkim renkleri ile donatılmış olarak sürülür önümüze. Böyle yapmayanlar da vardır. Hardal'ın "Nereden Nereye", Coşkun Demir'in "Koca Çınar" ve Fikret Kızılok'un "Zaman Zaman" adlı albümleri, en müşkülpesent eleştirmenin, dinleyicinin bile gönlüne su serper. Belki pop anlı

şanlı günlerinden çok uzaklara düşmüştür ama tamamen de yok olmamıştır. Birileri, şartlar ne olursa olsun, firmalar onları neye zorlarsa zorlasın vazgeçmeyecek ve doğru bildiğinde ısrar edecektir.

Popun bayrağını dalgalandıran bir başka şey de Eurovision elemeleridir. Önümüzdeki yıl Almanya'da yapılacak yarışmaya katılmak isteyenler için başvuru süresi 19 Kasım'da sona ermiştir. Sonuçlar açıklanmamış olmasına rağmen, piyasada, bu yarışmaya başvuranların isimleri konuşulur olmuştur. Herkesi şaşırtan şey, bugüne kadar bu yarışmadan uzak duran Barış Manço'nun tam otuz beste ile başvurmuş olmasıdır. Bir başka iddialı ekip de, güçlerini birleştiren Nilüfer ve Kayahan ikilisidir. Türk popunun en uzun ve en verimli işbirliği haline gelecek bu güçbirliğinin temeli Eurovision fırsat bilinerek atılmıştır. Selami Şahin, Beş Yıl Önce On Yıl Sonra, Cantekin, Engin Evin, Çetin Alp, Suna Yıldızoğlu, Nazan Öncel, İbo ve Ersan Erdura da, Almanya yollarına düşmeye merak sarmış diğer isimlerdir.

Nükhet Duru, "her yemeğin ardından Durodont" der; Aydın Buyar Sencan, Cahit Kukul, Sedat Avdukoğlu ve Şükrü Yüksel'den kurulu Hardal'ın TRT denetimine gönderdiği beş parçanın dördü "yayınlanır" damgasına değer bulunur; Nilüfer'in yeni fotoromanı "Evcilik", *Ses*'in ilavesi ResimliRoman'da yayınlanmaya başlar; Nükhet Duru, Melih Kibar ve Çiğdem Talu ikilisi ile birlikte "Aşıksam Ne Fark eder" adlı albümü yapar ve bu çalışma ikilinin Erol Evgin ile bozuştuğu yolunda dedikoduların çıkmasına sebep olur ve yedi yıldır birlikte çalışan Erol Evgin ve Melih Kibar, birlikte fotoğraf çektirerek "ayrıldılar" dedikodularını tekzip ederken, Eurovision elemelerini geçip finale gelebilen isimler açıklanacaktır. Ne Barış Manço, ne de Nilüfer - Kayahan bu listenin içinde değildir.



Benzer: *90'larda bütün piyasayı saracak olan "Sezen Aksu benzerleri"nin ilk örneği, erken bir tarihte, 1980'lerin hemen başında ses verir. Bu, Nazan Öncel'dir. 23 Ekim 1982 tarihli* Ses *dergisinden: "... İzmir ikinci minik serçesini de uçurdu İstanbul semalarına doğru. İkinci serçe diyoruz, çünkü bize göre Sezen Aksu ile Nazan Öncel arasında şaşılacak benzerlikler var. 24 yaşındaki şarkıcının boyu, tipi, İzmirli oluşu, beste ve sözleri kendisinin oluşturması ister istemez Sezen Aksu'yu çağrıştırıyor... Ne dersiniz, ikinci minik serçenin kariyeri birincisine benzeyecek mi acaba?.." İki şarkıcı arasında kurulan benzerlikler biraz zoraki gibi. Ama yandaki fotoğraf, Nazan Öncel'in Sezen Aksu'ya benzemeye çalışmadığını göstermekten de çok uzak.*



Tekzip: *Temmuz '82. Bu bir tekzip fotoğrafıdır. Erol Evgin ve Melih Kibar ayrılmamış meğer.*

Amerika'dan dönen Serpil Barlas, içinde, "New York New York", "Evita" ve "Rose" gibi şarkıların Türkçe versiyonlarının bulunduğu bir albüm yapacağını duyurur; hakkında açılan bir dolu dava beraat ile sonuçlanan Selda, yeniden kendini müziğe verir ve amacını "evrensel müzik yapmak" olarak açıklar; "anneannesi Nedime Dobruca'nın vefatı Ajda'nın gözyaşlarına boğulmasına ve karalar bağlamasına sebep" olur ve Hümeyra, "ne zaman plak yapacaksınız?" diye soran gazetetecileri, "1 - 1.5 milyon cepten harcayıp kendi plağımı kendim yapmam imkânsız" diye cevaplarken İlhan İrem, "Türkiye'de ilk pop - opera'yı gerçekleştireceğini" açıklayacaktır; "Bir insanın doğumundan, ölümüne kadar tüm yaşamını içeren" bir eser hazırladığını söylemektedir. İlhan İrem, Hardal, Coşkun Demir ve Fikret Kızılok'u yalnız bırakmamıştır.

Yenik Düşüyor Her Şey Zamana

Şarkı gönderdikleri söylenen Barış Manço ve Nilüfer - Kayahan gibi büyük isimlerin yer almadığı Eurovision finali ile ilgili dedikodular, yeni yılda da kaldığı yerden devam eder. Finalde sekiz şarkı yarışacaktır: "Atlantis" (Beş Yıl Önce On Yıl Sonra), "Heyecan" (Ayşegül Aldinç), "Dön Bana" (Coşkun Demir), "Opera" (Çetin Alp), "Müzisyen" (Vedat Sakman ve Grup Doğuş), "Yaşa-yamam" (Yusuf Eradam), "Boğaziçi" (Hakan Sıvacı) ve "Heyamola" (Mavi Yolcular). Mavi Yolcular; Ali Kocatepe, Sezen Aksu ve Coşkun Demir'den oluşmaktadır ve zaten son derece melodik olan "Heyamola", Sezen Aksu'nun varlığı nedeniyle de bu yılın favorisi olarak gösterilmeye başlanmıştır. Ama final sonrası açıklanan sonuçlar herkesi çok şaşırtır. Sekiz şarkının yarıştığı finalde,

kötü ve tatsız olduğu konusunda hemen hemen herkesin hemfikir olduğu "Opera" birinci olmuştur. Buğra Uğur ve Aysel Gürel'in ortak çalışması olan bu şarkıya, hiç kimse bir şans tanımamış ve elemelerde yer almasını bir tür "deneme" ya da "fantezi" olarak kabul etmişti. Ama Çetin Alp, Beş Yıl Önce On Yıl Sonra, Ayşegül Aldinç ve Mavi Yolcular gibi, hem şarkıları hem de sahne showları renkli isimleri geride bırakıp ipi göğüslemişti işte. Beş Yıl Önce On Yıl Sonra ikinci, Ayşegül Aldinç ise üçüncü olmuştu. Açıklanan sonuçların şaşkınlığı atlatıldıktan sonra bütün basın, bunun neden böyle olduğu konusunda fikir üretmeye başladı. En çok da, Mavi Yolcular'ın birinci olmak bir yana, neden hiç dereceye giremediği konusunda yazılıp çizilmekteydi: "Sezen Aksu, Ali Kocatepe ve Coşkun Demir'in bir aile toplantısında bir araya gelen üç kişiden farkı yoktu. Tipler tek tek önemli olabilir ama üçü birlikte uyum sağlayamıyorlardı..." "Opera"nın bestecisi Buğra Uğur bile, "ben olsam oyumu Atlantis'e verirdim" demektedir. İlk defa herkes, sonlarda yer alacağı şimdiden belli bir şarkı ile Eurovision'a gittiğimiz konusunda birleşmiştir. Kimse bu şarkıdan bir şey beklememektedir. Ama yarışma günü gelip, bütün ülkeler şarkılarını tek tek söyledikten sonra oylamaya geçilince, "Opera"nın başına gelenler yine de herkesi şaşırtır. Hiç ama hiç puan alamamıştır bu şarkı. Bugüne kadar bu yarışmada kaydadeğer bir sonuç alamamış olsa da, en azından üç beş ülkeden puan toplayabilen Türkiye, bu sefer sıfır puan ile sonuncu olmuştur. "Opera"dan hiç umutlu olmayanların dahi öngörebildiği bir sonuç değildir bu.

Eurovision sonrası yayınlanan bir albüm ise, Türk popunun geleceği konusunda çok karamsar olan herkese yeniden umut aşılar. Yeni Türkü'nün "Akdeniz Akdeniz" adlı albümüdür bu. Kendisini "pop mu arabesk mi?" gibi dar bir kalıba sıkışmış olarak gören herkes için yeni bir yol demektir bu albüm. "Buğdayın Türküsü" adlı ilk albümlerinden sonra, yollarını epeyce değiştirmiş olarak karşımıza çıkan bu grubun, hem dinleyicilere hem de müzik piyasamıza demek istediği şudur: "Bir de böyle bir yol vardır..." Albüme "Akdeniz Akdeniz" adının verilmesi tesadüf değildir ve bu isim grubun vardığı bileşimi layıkıyla anlatmaktadır. Bütün bunlara rağmen, türlü açılardan önemli ve Türk popunu yenileyici bu albüm, yayınlandığı yıl içinde son derece sınırlı bir ilgi görecek ancak yıllar sonra, başta "Telli Telli", "Maskeli Balo" ve "Çember" olmak üzere epeyce hit şarkı çıkaracaktır. Yeni Türkü, bu albümle yalnızca kendi ismini yaygınlaştırmakla kalmayacak, sonradan Türk edebiyatının en büyük yazarlarından biri haline gelecek olan Murathan Mungan'ın da Türk popuna söz yazarı olarak bir giriş yapmasına önayak olacaktır. Gelecek konusunda beslenen umutlar bu albümle sınırlı kalmaz. İlhan İrem'in epeydir sözü edilen "Pencere, Köprü, Ve Ötesi" albümünün ilk halkası olan "Pencere" de yayınlanmıştır artık. Albümün hazırlıkları sırasında basında yer alan kimi haberlerde, bu albümden, "viyaklamadan mezara kadar" olan hayatımızı anlatacak bir çalışma

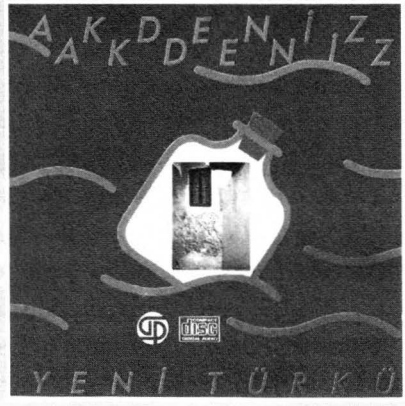
Akdeniz Akdeniz

Yeni Türkü'nün, 1983 yılının bahar aylarında yayınlanan ikinci albümü "Akdeniz Akdeniz", yalnızca dinleyicileri, müzisyenleri ve plak firmalarını değil, Türk popunun geleceği ile ilgili olarak kaygı taşıyan herkesi sevince boğar. Bir umut ışığı belirmiştir. Bunun altını, en erken olarak müzik eleştirmenleri çizer.

30 Mayıs 1983 tarihli *Hey* dergisinden:

"... Akdeniz milletlerinin karakterlerine uygun müzik yaparak değişik bir stil deneyen Yeni Türkü, pop / folk karışımı ile çıkıyor karşımıza. Yaptıkları sözlü ve enstrümantal bütün parçalarda incelik ve zerafet var. Selim Atakan, Derya Köroğlu, Murat Buket, Tuğrul Bayrak, Tuncer Tercan, Eftal Küçük, Zerrin Atakan'ın yer aldığı bu çalışma ne plağı satmak, ne de göze batmak için. Gençler kafa kafaya vermişler, düpedüz müzik yapıyorlar. Yunanlı besteci M. Lozos'tan aldıkları iki şarkıya Türkçe söz yazmışlar, iki şaheser parça çıkarmışlar ortaya. "Telli Telli" ve "Maskeli Balo" adlarını taşıyan ve buzuki ile beslenen parçalarda otantik havanın yanısıra, Akdeniz'in sıcaklığı ve hüznü ne kadar güzel işlenmiş. Hele Murathan Mungan'ın yazdığı Türkçe sözler!.. Yeni Türkü, alnından öpülmeyi hak ediyor. Binlerce kere bravo!"

Memleketin içinden geçtiği karışık hava, bu albüme ve içindeki şarkılara dikkat edilmesini güçleştirir. Ama sonunda her şey olacağına varacaktır. Çok değil, bir iki yıl sonra, "Akdeniz Akdeniz" en çok satan albümlerden biri, "Telli Telli", Türk popunun 80'li yıllarının en büyük hiti haline gelecektir. Yeni Türkü ve Murathan Mungan işbirliği de burada kalmayacak, epeyce sayıda şarkı ile devam edecektir. Bu albümle, bu işbirliği konusunda en azından şu söylenmiştir: "Bak işte yaklaşıyor fırtına..."



olarak söz edilmekte ve sanatçının ilk "pop - opera"mızı yazdığının altı çizilmekteydi. Yayınlanacak çalışmanın, her zamanki İlhan İrem albümlerinden çok farklı olacağı konusunda aşağı yukarı herkes emindi. Yine de, "Pencere"nin yayınlanması ile birlikte herkes neye uğradığını şaşırır. Dört başı mamur, eksiksiz gediksiz bir albümdür bu. Her biri kendi başlarına çok sağlam olan şarkılar, aynı zamanda birbirlerine eklenerek bir bütün oluşturmuştur. İlhan İrem yalnızca kendisine değil, hepimize yeni bir pencere açmıştır. Türk popunun geleceği konusunda duyulan kaygılar bir parça olsun azalmıştır. Listelerin tepesinde ise Yeni Türkü ya da İlhan İrem değil Ajda Pekkan vardır. Şarkıcı, "Süperstar '83" adlı albümü ile en üst sırada, "Thriller" ile bütün dünya listelerini olduğu gibi, bizim listelerimizi de şenlendiren Michael Jackson'ın

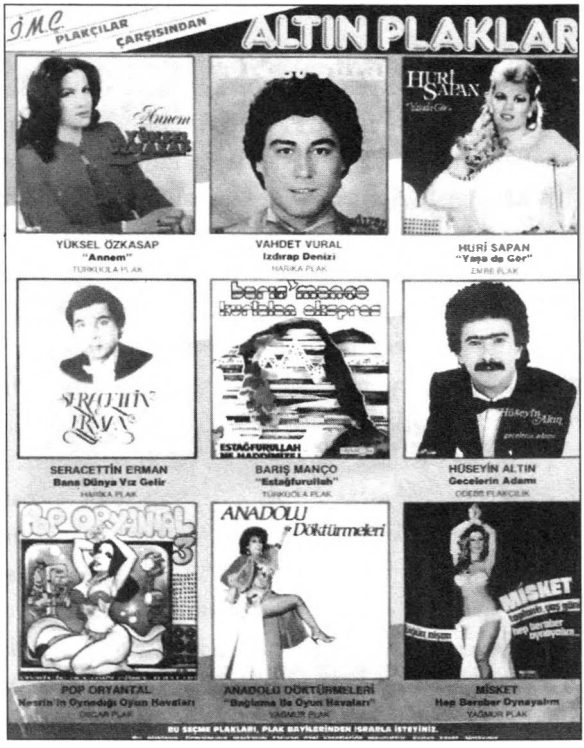
hemen yanında durmaktadır. Son iki yıl içinde, "Sen Mutlu Ol" ve "Sevdim Seni" adlı albümleri ile her zamankinden başka bir yolu deneyen ve bizden şarkıları söyleyen Ajda Pekkan, bu albümü ile eski günlere dönmüş ve Süperstar serisinin üçüncüsünü yapmıştır. Bu albümün çıkışından hemen sonra ise Yaşar Plak, geçen yıl bir telaş içinde piyasaya verdiği "Sevdim Seni" adlı Ajda Pekkan albümünü, "B" yüzünü zenginleştirerek yeniden piyasaya vermiştir. Şarkıcı, Balet'e geçmek ve oradan yeni albümünü yayınlamanın yolunu açmak için Yaşar Kekava'nın isteklerini kabul etmiş ve albümü yenileyecek şarkıları kaydetmek için stüdyonun yolunu tutmuştur. Yeni eklenen bu şarkılar altlarında Selmi Andak ve Selçuk Başar imzası olmasına rağmen, oldukça zayıftır ve zaten hem tuhaf hem de şanssız bir başlangıç yapan "Sevdim Seni" albümünü müzikal anlamda kurtarmaya yetmemiştir. Ama planlanmadan da yapılmış olsa bu albüm, "değiştirilmiş ve zenginleştirilmiş" olarak tekrar piyasaya verilen ilk albümümüz olur ve bu özelliği ile Türk pop tarihindeki yerini alır. Albümlerin, remix ya da yeni şarkılar eklenerek piyasaya sürülmesinin yaygınlaşacağı 90'lara daha çok vardır ama, Yaşar Plak, bilmeden bunun öncüsü olmuştur.

Mayıs ayının son günlerinde, Türk popu oldukça önemli bir kayıp verir. Onlarca önemli şarkıya imza atmış olan söz yazarı Çiğdem Talu, henüz 44 yaşındayken hayata veda eder. 1939 doğumlu sanatçı, 30 Mayıs günü, çoğu sanatçı arkadaşının hazır bulunduğu bir törenle son yolculuğuna uğurlanır. Basının her kesimi tarafından, çok sevilen Çiğdem Talu'nun ölümü üzerine "şarkılar sözsüz kaldı" ve benzeri başlıklar atılır. En önemli söz yazarlarından birini kaybetmiştir Türk popu ve bu boşluğun telafisi de hiç mümkün olmayacaktır. Çiğdem Talu ile sürekli olarak çalışmış olan Melih Kibar, bu açığı kapatmak için İlhan İrem ile bir işbirliğine gitmeye çalışacak, ancak yeni ikili birkaç çalışmadan sonra işin devamını getiremeyecektir.

Yazın gelişi ile birlikte tamamen durgunlaşmış olan plak piyasası, sonbaharda yayınlanan Barış Manço'nun, geçen yıl Eurovision finallerinde elenen şarkısı "Kazma"nın da yer aldığı "Estağfurullah Ne Haddimize!.." adlı albümü ile bir parça olsun hareketlenmiştir. Barış Manço, master bandı epey önce Türküola'ya teslim etmiş ve plağın çıkış tarihi taraflarca Temmuz ayı olarak kararlaştırılmıştır. Ancak plak şirketinin beklemeyi tercih etmesi nedeniyle "Estağfurullah...", birkaç aylık bir gecikme ile yayınlanabilmiştir. Piyasadaki durgunluk ve belirsizlik, Barış Manço gibi her zaman çok satmış isimlere olan güveni bile sarsmıştır. Türküola, ancak Barış Manço'nun çok ısrarlı olması sonucu bu albümü yayınlamayı göze almıştır. Albümün çıkışı ile birlikte Barış Manço, bu durumu gazetecilere açıklamaktan kaçınmamıştır: "Aslında bu plağın çıkışı Temmuz 1983 olarak saptanmıştı... Aradan geçen süre bizim aleyhimize çalıştı. Tam protestoyu çekmeye hazırlanıyorduk ki plak piyasaya çıktı, rahatladık..." Türk popunun en önemli üç beş starından biri olan Barış Manço'nun bile, an-

cak "protesto çekme" tehdidi ile albüm yayınlayabildiği bir zamandan geçilmektedir.

Barış Manço'nun plağının piyasaya verildiği sıralarda, Nilüfer'in de yeni bir plak hazırlamak üzere çalışmalara başladığı haberleri duyulur. Bir süredir, şarkılarından çok aşk yaşamı ile gündemde olan, Rıza Silahlıpoda, Yeşil Giresunlu ve Mehmet Kölük'ten sonra Onno Tunç ile birlikte olduğu yazılıp çizilen Nilüfer'in, bu sefer "arabeskten arınmış gerçek pop müzik türünde bir LP" yapacağı söylenmektedir. Tam bu sıralarda, Onno Tunç'un Nilüfer'i bıraktığı ve Sezen Aksu ile aşk yaşadığı söylentileri yayılır. Nilüfer, bütün bu karışıklığı netleştirmek için, albüm çalışmalarının yapıldığı stüdyoda, Ülkü Aker, Onno Tunç ve Nino Varon'un hazır bulunduğu bir basın toplantısı düzenler ve albüm ile sınırlı tutulmuş açıklamalar yapar: "Nilüfer olarak, bugüne kadar bu tarzda bir plak yapmadım. Plakta, Onno Tunç'un iki, Kemal Sünnetçioğlu ile Kayahan'ın birer bestesi bulunuyor. Gerisi yabancı parçaların Türkçe uyarlamaları olacak. Bunlardan biri de "Flashdance". Ötekiler henüz saptanmadı. Türkçe sözleri Ülkü Aker yazacak. Plağın yılbaşından önce piyasaya çıkması için çalışıyoruz..." Albümün prodüktörlüğünü, Nilüfer'in epeydir birlikte çalışmadığı Nino Varon yapmaktadır. Nino Varon'un da ilk aklına gelen, akıbetinin ne olacağı artık tamamen belirsiz olan pop müzik piyasasına, bir "karışık" albüm yaparak dalmak olmuştur. Bir zamandır işbirliği içinde olunan Kayahan ve birlikte yaşanan Onno Tunç'un besteleri üzerine, bütün dünyayı saran disko müziğinin en önemli örneklerinin Türkçe versiyonları eklenecek ve risk ya da belirsizlik



Belirsizlik: *Barış Manço'nun "Estağfurullah Ne Haddimize!.." adlı albümünü, sanatçının bağlı olduğu Türküola firması, ancak "protesto" tehdidi ile yayınlamayı göze alır. Aslında firma haksız değildir. Piyasa, artık "arabeskin hâkimiyeti altında" bile değildir. Her şey daha zor ve daha karışıktır. Oyun havaları, oryantal, disko... derken, herkes ne yapacağını şaşırmıştır. Tek emin olunan, bütün bunların arasında "Türk popu"na çok az yer ayrıldığıdır.*

birkaç koldan hafifletilmeye çalışılacaktır. Bu basın toplantısında, Onno Tunç ile ilgili olarak, "iş ilişkisi" dışında bir açıklama yapılmamıştır. İşin bu tarafı, her zamanki gibi, durmak bilmeyen "fısıltı"larla açıklık kazanır: Evet, Onno Tunç Sezen Aksu ile birliktedir. Dedikodu kazanı, "mişli mışlı" da olsa kaynamaktadır: "Bütün millet fuar için İzmir'e gittiğinde, İstanbul'da bir tek Sezen Aksu kalmıştı. Sonra Gar Gazinosu'nda çalışmaya başladı. Burada sazları Onno Tunç yönetmiş... İşte aralarındaki aşk, provalar sırasında başlamışmış..." Çok değil, birkaç ay sonra bu birliktelik, şüpheye yer bırakmayacak bir şekilde doğrulanacak, Sezen Aksu - Onno Tunç ikilisi, bu ilişkiyi, çok ses getirecek şarkılara, çok popüler albümlere aktarabileceklerdir. Hatta denilebilir ki, Türk popunda, 90'lı yıllarda yaşanacak patlamanın en önemli nedenlerinden biri, bu ikilinin birlikte yaptığı şarkılar ve albümler olacaktır.

Yıl bitmek üzereyken, gelecek yıl Eurovision'a gönderilecek şarkının seçimi için çalışmalar başlar. "Dört basın, altı halk temsilcisi"nin de yer aldığı 25 kişilik Seçici Kurul, yarışmaya gönderilen 88 şarkının tam 78 tanesini eler ve 10 şarkıyı finale bırakır. Selmi Andak ve Selçuk Başar ikişer şarkı ile finale kalmıştır. Arif Serdengeçti, Onno Tunç, Selahattin İçli, Selçuk Sun, Semra Öztan ve Yusuf Eradam da, ilk onun içinde yer alabilmiş diğer isimlerdir. Bu on şarkıyı, yarışma başvurusu yapıldığı sırada zaten birileri seslendirmiştir ama bu nihai bir seçim değildir ve TRT de, bu şarkıları seslendirmek için bestecilere isim önerebilmektedir. İlk on şarkıdan tam üçünü seslendiren Sezen Aksu, aynı şarkıları finalde de seslendirmesi için TRT tarafından şarkıların bestecilerine önerilmiştir. TRT, Nükhet Ruacan'ın seslendirdiği "Hayallerin Işığında" adlı şarkı için Ajda Pekkan'ı, Neco'nun tek başına seslendirdiği "Tövbeliyim" adlı şarkı için de Nükhet Duru - Neco ikilisini seçmiştir. Ancak, birkaç yıl önceki enkazı zor temizleyebilmiş olan Ajda Pekkan, "ben daha önce Türkiye'yi temsil ettim ve hakkımı kullandım, şimdi sıra diğer arkadaşlarımda" diyerek görevi kabul etmemiş ve bu işten sıyrılmayı becermiştir. Nükhet Duru'nun, görevi reddettiğinde gösterdiği gerekçe daha açıktır. "Bu öğütme çarkına yeniden dahil olmak istemiyorum" demektedir sanatçı. "Bu öğütme çarkı"na bile isteye dahil olan ama bugüne kadar kaydadeğer bir sonuç almayı da başaramayan Sezen Aksu için, bu sefer her şey bambaşka olacak gibi gözükmektedir. Seslendirdiği her üç şarkı da ("1945", "Merhaba Umut" ve "Halay") favoriler arasında gösterilmektedir.

Egemen Bostancı, Harbiye'de, Günay adını verdiği gece kulübünü, Ajda Pekkan, Emel Sayın ve Sezen Aksu'nun da aralarında olduğu geniş bir davetli grubunun eşliğinde açar; Şenay, "Almanya'da yapılan Grand - Prix yarışmasına, punk - rock tarzında bir şarkıyla katılacağını" açıklar; Yaprak Alkan, "adını değiştirip Banu Alkan olduktan sonra, film başına bir milyondan az verene kesinlikle film yapmam" demeye başlar; Uğur Dündar, TRT'de yaptığı işi "arı

kovanına çomak sokmak" olarak gördüğünü söyler; "halk müziği dünyasının genç türkücüsü Mustafa Canan, İbrahim Tatlıses'i, Oy Emine adlı türküyü kendisinden çalmakla" suçlar; memlekette tam anlamı ile bir video kaset patlaması yaşanır ve "her isteyen firma, dışardan getirdiği bir bandı hiçbir telif ödemeden çoğaltıp" dağıtır ve Turgut Akyüz'ün Stardust Gazinosu'nda "uvertür olarak yaşamını sürdüren Seda Sayan", Turgut Akyüz'ün ölümünden sonra basının gözdesi olur ve "sesimle, fiziğimle zirveye gelecek, skandallardan uzak kalacağım" derken, Sezen Aksu, Eurovision konusunda bir mağlubiyet daha yaşayacaktır. Sonraları, Türk popunun gelmiş geçmiş en güzel şarkılarından biri olarak kabul görecek "1945" ile birinci olacağına kesin gözüyle bakılan Sezen Aksu, yarışma başvurusu sırasında kendisi tarafından seslendirilmiş ama daha sonra, şarkının bestecisi Selçuk Başar tarafından Beş Yıl Önce On Yıl Sonra'ya layık görülmüş "Halay"ın üstüne çıkmayı başaramayacaktır.


ŞENAY da PUNK'çu oldu

Şenay, aldığı teklif üzerine Almanya'da Gra
Prix Yarışması'na punk-rock tarzında bir şarkıyla
liyor. Sanatçının amacı ilk 24'e girebilmek...

Punk - rock: *Ajda Pekkan'ın "snobize punk"ından hemen sonra, Şenay da, Almanya'da yapılacak bir yarışmaya "punk - rock tarzında" bir şarkı ile katılacağını açıklamış ve bunu fırsat bilerek "tuhaf bir kılıkla", o sıralarda Ses dergisinde fotoğrafçı olarak çalışan gencecik Burhan Şeşen'in karşısına geçip poz vermişti. Fotoğraflardan anlaşıldığı kadarı ile Şenay, "punk" denilen şeyi "karışık bir saç, gözlük, eldiven ve renklerden kırmızı" olarak anlamış.*

Nilüfer, uzun bir aradan sonra, "Çılgınlıklar" adlı müzikal ile sahnelere döner; Nükhet Duru'nun 1975 yılında Aydemir Akbaş ve Ahu Tuğba ile başrollerini paylaştığı "Ayıkla Beni Hüsnü" adlı film, sekiz yıl sonra "Uyanık Şoför" adıyla yeniden piyasaya sürülür; Akbank'ın "Alkart"ı ile, yüzü aşkın mağazada "% 10 indirim ile alışveriş" yapılmaya devam edilir; "Orient Ekspress'in 100. kutlama gecesi için verilen baloda", Gloria Gaynor ve Kristine Haydar sahneye çıkar; Sezen Aksu - Sinan Özer çifti boşanmalarına rağmen aynı evde oturmayı sürdürür ve basının "Sezen Aksu usûlü modern boşanma" başlıklarını atması-

na yol açar ve "Türk Ornella'sı Hülya Avşar, gözünün zirvede olduğunu" söylerken, yıllardır müzik piyasasında olmalarına rağmen hak ettikleri yere bir türlü gelememiş olan Mazhar Alanson ve Fuat Güner, Özkan Uğur'u da yanlarına alarak çıkardıkları "Ele Güne Karşı Yapayalnız" albümü ile resmen fırtına estirecek ve en tepeye kurulacaklardır. Bu albüm, yalnızca Mazhar Fuat Özkan'a şans kapılarını açmakla kalmayacak, tamamen bitti gözüyle bakılan Türk popu için de yeni bir umut kapısı olacaktır.

Çılgınlıklar

Özel yaşamında esen fırtınalar nedeniyle müziği bir kenara koymak zorunda kalan Nilüfer, 1983 yılında, Haldun Dormen'in yönettiği "Çılgınlıklar" adlı müzikal ile, sahnelere oldukça şaşaalı bir dönüş yapmıştı:

16 Nisan 1983 tarihli *Ses* dergisinden:

"Nilüfer'in büyük dönüşü

... Zaten aslında Çılgınlıklar'ı, Nilüfer gibi bir süper yeteneği müziğe döndürmesi açısından bile kutlamak yeterli. Fakat bunun yanında Huysuz Virjin'in süper oyunu, Coşkun Demir'in gerek Fransızca gerekse Türkçe parçalardaki temiz yorumu, Mine Koldaş'ın hem göze hem kulağa hitap etmesi, Engin Evin'in güçlü sesi, Uğur - Necati ikilisinin parodileri karşımıza dört dörtlük bir müzikli gösteri çıkarıyor. Nilüfer'e gelince, eski gücünden, eski sesinden hiçbir şey kaybetmemiş..."

O günden bugüne değişen de olmuş değişmeyen de. Mine Koldaş, artık ne göze ne de kulağa hitap edebiliyor. "İkili"den Necati kayıp, Uğur (Yücel) ise en tepede. Coşkun Demir hâlâ "temiz yorumu" ile anılmakta. Nilüfer ve Huysuz Virjin için bir şey söylemeye bile gerek yok. Zirvedeler.

30 Nisan 1983 tarihli *Ses* dergisinden:

"Uzun yıllar sahneye çıkmayan Nilüfer, Çılgınlıklar müzikaliyle bir kulüpte sahne almaya başlamıştı. Ama ruhsatı olmadığı için kulübün kapatılmasından sonra hayli üzüntülü günler geçirdi Nilüfer. Sahneyi çok özlemiştim ama özlemimi gideremeden yarım kaldı, galiba nazar değdi diyen sanatçı, kulübün açılmasıyla tekrar programına başladı."



Sen Ağlama Dayanamam

Yeni yıla, TRT'nin yayın saatlerini uzatma kararı ile girilir. TRT, artan talepleri bu sefer kulak arkası edememiş ve "son programla kapanış haberleri arasına bir müzik programı" da koymuştur. Pop müzik düşkünlerinin artık seyredebileceği düzenli bir program vardır. Başta Depeche Mode, Cure, Gazebo, Shakin Stevens ve Michael Jackson olmak üzere her türden şarkıcının seyredilebilmesi artık bizde de mümkün olacaktır. Sürenin az olması ve TRT'nin ağır denetim mekanizması nedeniyle, başta Boy George'lu Culture Club'ın klipleri olmak üzere çoğu şey sansürlenip yayınlandığı halde, TRT'nin bu kararı, "pop müzik" denilen kavramın artık unutulmaya yüz tutmuş olması nedeniyle, eleştirmenler tarafından epeyce önemli bulunur. Çoğu eleştirmen, TRT'nin bu kararının bir başlangıç olduğunu söylemekte ve bu tür programların zamanla yaygınlaşacağına inanmaktadır. Aslında haklıdırlar da. Pop müzik, dışarda en şaşaalı dönemlerinden birini geçirmektedir ve bu hareketin bizim buralara kadar gelmemesi, bizi de etkisi altına almaması imkânsız gibidir. 6 Ocak tarihinde Türk Parasını Koruma Kanunu'nda yapılan değişiklik de bu gelişmeyi hızlandıracak gibi gözükmektedir. Geçen yıl 6 Kasım'da yapılan seçimleri büyük çoğunluk sağlayarak kazanan ve 12 Eylül yönetimini sonlandırarak yeni hükümeti kuran ANAP iktidarı, Turgut Özal yönetiminde, oldukça "Avrupai" ve "serbest" davranmakta, çok şey değiştirecek kanun ve kararnameleri meclisten jet hızıyla çıkarmaktadır. Türk Parasını Koruma Kanunu ile ilgili olarak yapılan değişiklik de bunlardan biridir. Bu değişiklik ile birlikte, döviz konusunda serbestlik hâkim olacak, ithalat ve yurtdışına para transferi konusunda büyük bir ferahlık yaşanacaktır. Bu ferahlıktan müzik piyasasının da payını alacağı belli gibidir. Yalnızca bir türlü getirelemeyen plaklar konusunda değil; müziğin hem yapılabileceği hem de dinlenebileceği her türlü alet- edevat - enstrüman konusunda da ciddi bir zenginlik yaşanacak gibi gözükmektedir. İthalat furyasında, yalnızca çeşit çeşit sofra takımları, cins cins peynirler değil, türlü çeşitli müzik setleri, gitarlar, piyanolar, hatta daha da önemlisi, bilgisayarlar vitrinleri dolduracaktır.

Bu umutlarla yeni bir yıla başlayan piyasa, Erkin Koray'ın "Illa ki" adlı albümü ile açılışı yapar. Bu plağı, Erol Evgin'in "Erol Evgin '84" adlı albümü takip eder. Bir başka "84" armalı albüm de Edip Akbayram'dan gelir: "Edip Akbayram - 1984". Yılın hemen başlarında piyasaya sürülen bu son iki albüm, belli ki geçen yıl tamamlanmış ama "eski model" gözükmemek adına, çıkışlarını yeni yıla ertelemişlerdir. Aşağı yukarı aynı sıralarda piyasaya verilen bu üç plak arasından en ses getireni Edip Akbayram'ınki olur. Plak satışı tamamen durma noktasına gelmiş olmasına rağmen, Edip Akbayram'ın bu albümü bir miktar satılır. Eleştirmenler de şarkıcıyı yere göğe koyamamıştır: "... hele ki klavyeli

Başlangıç

Türk popu üzerine en fazla kafa yormuş, gelişmesi için elinden geleni ardına koymamış isimlerin başında gelen Doğan Şener, TRT'nin, 1984 yılının hemen başından itibaren pop müziğine bir parça daha fazla yer vereceğini açıklaması üzerine sevincini saklamamış ve *Hey* dergisindeki başyazısını bu konuya ayırmıştı:

16 Ocak 1984 tarihli *Hey* dergisinden:

"TRT'de yeni bir adım: ...Türkiye'nin hızla değişen ekonomik ölçüleri içerisinde 45'lik plakların ölmesi, TRT'nin denetim kurullarınca Türk Pop Müziği'ne indirilen darbe, köyden kente göçle birlikte arabesk müzik ve kültürünün yerleşmesi gibi olaylar, şarkıcıları da, toplulukları da yok etti... Bir ülkenin müziğine yön vermede en büyük etken plak endüstrisidir. Onu ayakta tutan yardımcı unsurlar da radyo, televizyon ve basındır. Bunlar ister istemez birbirine dayalıdır. Plak üretilecektir ki, radyo ve TV ondan yararlansın, program yapsın; şarkıcı ve topluluklar yetişecektir ki, basın onlardan söz etsin, kendine malzeme çıkarsın... Modern devirde bu yaklaşım, TV ekranlarıyla oluyor. TRT, birkaç haftadan beri - eski de olsa- pop müzik programlarına önem vererek bu konuda ileri bir adım attı. Kendilerini hararetle destekliyor ve bu adımın arkasının gelmesini diliyoruz... Yeni yayın döneminde hayli verimli çalışmaların yapıldığı TRT'de, istenirse birçok şeyin düzelebileceğini gördük..."

Gelişmeler, hem Doğan Şener hem de diğer eleştirmenlerin beklentisinin bile üzerinde olacaktır. Kimsenin aklına gelmeyen olacak, Türk Parasını Koruma Kanunu gibi bir tabuyu yerle bir eden ANAP iktidarı, bir zaman sonra özel televizyonların açılabilmesi için desteğini esirgemeyecek ve önce standart, ardından da boydan boya müzik yayını yapan kanallar devreye girecektir. Her türlü bayağılık mübah görülerek yönetilen bu tür kanallar, yalnızca ilk kuruldukları sırada Türk popunun yol alabilmesine katkıda bulunacaklar, sonrasında ise, tam tersine ayak bağı olacaklardır.


HEY

Doğan Şener

TRT'de ileri bir adım...

Yeni dönemde TV yayın saatlerinin uzatılıp uzatılmayacağı, bu en çok gençlerin işine yarardı. Son programla kapanış haberleri arasında yer alan "Müzik" programı, aslında Pop Müzik olarak gençlerin beğenebileceği, sevebileceği bir yayın.

Bu programda, Almanya'da hazırlanan "Musik Laden"den görüntüler yer alıyor. Çoğu İngiliz, Amerikan ve Hollanda gruplarının boy, gösterdiği programa eşlik hallerinin yanı sıra, başlangıç olarak buna da rahmaz diyor ve devamını dilyoruz.

Geçen haftalarda Buggles, Kiki Dee, Lime, Silver Convention, Kelly Marie, Leo Sayer, Soy derken geçen hafta da Ebony,

Müziğine indirilen darbe, köyden kente göçle birlikte Arabesk müzik ve kültürünün yerleşmesi gibi olaylar, şarkıcıları da, toplulukları da yok etti. Bundan 8 10 yıl önce MİLLİYET'in izlerinden müzik yarışmalarından şarkıcı da çıkardı. Bulmuyor da. Hatta birçok orkestra şefi konserlere elemanı bulmak için bu yarışmaları izlemiş veya bizden bilgi almıştı.

Bir ülkenin müziğine yön vermede en büyük etken, plak endüstrisidir. Onu ayakta tutan yardımcı unsurlar da radyo, televizyon ve basındır. Bunlar ister istemez birbirine dayalıdır. Plak üretilecektir ki, radyo ve TV ondan yararlansın, program yapsın; şarkıcı ve topluluklar yetişecektir ki, basın onlardan söz etsin, kendine malzeme çıkarsın... Modern devirde bu yaklaşım, TV ekranlarıyla oluyor. TRT, birkaç

sazların gövde gösterisi yaptığı geçiş bölümünde, bir an çalanlar Dostlar mı yoksa Pink Floyd mu diye sormadan edemiyoruz..." Haldun Dormen ve Egemen Bostancı'nın nikah şahidi olduğu bir tören ile Çetin Akcan ile evlenen Nilüfer de, geçen yıl çıkması beklenen albümünü, yine özel yaşamındaki hareketlilik nedeni ile bu yıla bırakmıştır. Girilen yeni yılı herkes bir dönüm noktası gibi görüyor gibidir. Nilüfer'in yeni albümü de, "1984" olarak isimlendirilmiş ve bu damgayı yiyen üçüncü (birkaç ay sonra, bu sayı, Alpay ile birlikte dörde yükselecektir) albüm olmuştur. "Beş yerli beste, beş de yabancı şarkı uyarlaması"ndan oluşan albümdeki şarkı sözlerinin büyük bir bölümü "çiçeği burnunda koca" Çetin Akcan tarafından yazılmıştır. Bir süredir Eurovision yarış-

malarında süren Nilüfer - Kayahan işbirliği de, nihayet bu albüm ile resmiyet kazanmıştır. Şarkıcı, bu albüm için Kayahan'ın "Kar Taneleri" adlı bestesini seçmiştir. Her iki taraf için de oldukça şanslı bir başlangıçtır bu. Bu şarkı, başlangıçta, Irene Cara'nın dünya çapındaki hiti "Flashdance... What a Feeling"in Türkçe versiyonu olan "Varsa Söyle"nin altında kalıp kendisini gösteremeyecek ama sonra keşfedilip kalplere basılacaktır.

Bu arada Eurovision finali de yapılmıştır. Yarışma Selçuk Başar'ın seçimi ile, finalde Beş Yıl Önce On Yıl Sonra'ya söyletilen "Halay"ın birinciliği ile sonuçlanmıştır. Neco tarafından seslendirilen iki şarkı ise ikinciliği ("Olmaz Olsun") ve üçüncülüğü ("O Şarkıyı Henüz Yazmadım") paylaşmıştır. Kesin favori gözüyle bakılan Sezen Aksu, bu yarışmadan yine istediğini elde edememiştir. "1945" adlı şarkıyı "prenses gibi giysiler içinde seslendiren Sezen Aksu'nun performansı, aranjmanın karışıklığı nedeniyle güme" gitmiştir. Geçen yıl, "Atlantis" adlı şarkılarıyla, Çetin Alp'in karşısında tutunamayan Beş Yıl Önce On Yıl Sonra ise bu yıl şeytanın bacağını kırıp istediğini elde etmiştir. Ancak şarkıyı finalde seslendirdikleri sırada uyguladıkları koreografi, halaydan çok sirtakiye benzetilecek ve bu işin bilir kişileri tarafından eleştiri yağmuruna tutulacaklardır: "... Örneğin ayakları bitiştirerek, sağa ve sola, taban ve burun ilişkisi kurarak bir figür yapılmıştır ki, bunun halayla uzaktan ve yakından bir ilişkisi yoktur. Bu sirtakiden başka bir şey değildir..." Bu arada, finalde gruba bağlaması ile eşlik eden ve şarkının birinci olmasına ciddi bir katkı sağlayan Arif Sağ, çok kısa bir süre sonra, yarışmadan çekildiğini ve grup ile yarışmaya gitmeyeceğini açıklar. Ama bizden olanın, Batılı bir formda sunulduğu sıkı bir şarkıdır "Halay". Söylenirken eksik ya da fazla yapılanlar şarkıyı etkilememiştir. Yarışmada elde edilen sonuç da fena olmaz. Grup, Lüksemburg'daki yarışmada, o güne kadar alınan en iyi sonucu (37 puan ile on ikincilik) elde ederek döner memlekete. Özlediğimiz, hasret kaldığımız derece elbette bu değildir ama sıfır puan ile sonuncu olan "Opera" sonrası yüreğimize bir parça su serpilmiştir.

Eurovision sonrası, Mazhar Fuat Özkan'ın uzun bir süredir beklenen albümü "Ele Güne Karşı Yapayalnız" da nihayet piyasaya sürülür. Grubun uzun bir süredir üzerinde çalıştığı bilinen ama "ticari" olmayabileceği kaygısıyla bekletilip durulan bu albüm nihayet gün yüzü görebilmiştir. Yıllardır müzik piyasasında olan, epeyce emek harcamış olmalarına rağmen, karşılığını göremeyip hep arka planda kalan Mazhar Fuat Özkan'ın talihi, nihayet bu plak ile dönecektir. "Ele Güne Karşı..." ile birlikte piyasaya sürülen plaklar "saf" pop plaklar değildir. Hurşit Yenigün'ün "Cafer Ortadirek" ve "Maniki Dünya", Akbaba İkilisi'nin "Gurbette", Ferdi Özbeğen'in "Piyanist", Feza Tok'un "Hayallerden Gerçeklere" adlı plakları, "Yerli Pop Müzik" listelerinde yer almalarına rağmen, hâlâ ağırlığını şiddetli bir şekilde sürdüren arabesk akımına daha fazla meyletmektedir. Nazan Şoray plağı "Dünyanın Sekizinci Harikası"nın da

durumu aşağı yukarı böyledir ama, İlhan İrem'in katkıları ile diğerlerinden ayrılıp bir adım öne çıkabilmektedir. Asıl pop bayrağını dalgalandıracak olan, Mazhar Fuat Özkan'dan birkaç ay sonra "Benim Şarkılarım" adlı albümünü yayınlayan Hümeyra'dır. Kendini sinema, tiyatro ve müzikal çalışmalarına vermiş ve müziği tamamen arka plana itmiş olan Hümeyra, yine adına layık bir çalışmayla çıkıp gelmiştir. 1984 yılının ilk yarısında yayınlanan "Ele Güne Karşı..." ve "Benim Şarkılarım", yalnızca epey bir süredir yayınlanan en derli toplu iki albüm olmakla kalmaz, Türk popu için de bir umut ışığı yakarlar. Bu iki plak, zaman içinde daha da fazlasını yapacaktır. Her iki plak da, her geçen gün daha fazla sevilecek ve Türk popunun gelmiş geçmiş en iyi albümleri arasında yerlerini alacaktır.

Türk popu adına bu olumlu gelişmeler yaşanırken, *Hey* dergisinde yaşanan nöbet değişimi herkesi şaşkına çevirir. Doğan Şener, görevi Hulusi Tunca'ya devretmiştir. "Tam 714 haftadan beri durmayan kalem" Doğan Şener; "Allahaısmarladık sevgili Hey okuyucusu, teşekkürler yıllarca eşsiz yardımlarını gördüğüm mesai arkadaşlarım..." diyerek görevini devretmiştir. Aslında bu haber çok da şaşırtıcı değildir. Bizzat Doğan Şener'in yanında yetişmiş ve her zaman "Hey okuru" olmakla övünen Hulusi Tunca da büyük bir müzik aşığıdır ve derginin onunla birlikte daha da üst noktalara ulaşması mümkün görünmektedir. Ama Hulusi Tunca'nın yönetiminde çıkan ilk sayı, durumun böyle olamayacağını, çünkü bu nöbet değişiminin, çok daha temel bir seçim, çok daha keskin bir yol ayrımı nedeniyle yaşandığını gösterir. *Hey* dergisi, Türk popuna değil, yabancı popa yaslanan bir dergi olmayı seçmiştir. Dışardaki gelişmeler ve Türk popunun artık para getirmemesi bu seçimin nedenleridir. Hulusi Tunca ve ekibi, kapağa Michael Jackson'ı oturtmuş, bir önceki dönemi sıfırlayarak "Sayı: 1" diye işe en baştan başlamıştır. *Hey*'in kesintisiz olarak tam "714 hafta" süren yayın macerası artık başka türlü yürüyecektir. Wham, Duran Duran, Madonna, Modern Talking, Paul Young, Sandra ve benzeri isimler baş köşededir artık.

Sonbahara doğru, Türk popunu derin bir şekilde etkileyecek bir albüm daha yayınlanır. Sezen Aksu'nun, Onno Tunç ile birlikte, uzun bir süredir hazırladığı bilinen albümüdür bu. Şarkıcının, "Firuze'nin pabucunu dama atacak" dediği bu albüm, işi "Firuze"nin kaldığı yerden alıp, birkaç adım daha öteye taşımaktadır. Arkasında, memleketin gelmiş geçmiş en yaratıcı müzisyenlerinden biri olan Onno Tunç olmasına rağmen bu albüm, aslında "gayriresmî arabesk" yapmanın peşindedir. Albüme adını veren "Sen Ağlama", "Geri Dön" ve "Tükeneceğiz" adlı şarkılar, askerî rejim sonrası, bolluk vaadi ile işbaşına gelmiş iktidar yüzünden kafası karışmış herkesin hislerine tercüman olmaktadır. Bütün memleketi saran belirsizlik ve kararsızlık, Onno Tunç - Sezen Aksu - Aysel Gürel tarafından son derece usta, son derece işbilir bir şekilde şarkılara transfer edilmiştir. Herkes, ihtiyacı olan sloganı artık nerede bulacağını bilmektedir.

Bu albüm piyasaya müthiş bir formül sunmaktadır. Müzik dediğiniz elbette "ağlayarak, dertlenerek, içlenerek, yakınarak" yapılacaktır ama bu işi biraz daha "örtük", biraz daha "göz çıkarmadan" yapmak gerekmektedir. Piyasanın bilmeden hep peşinde olduğu, hep aradığı formüldür bu. Artık herkes bu yola düşmeyi boynunun borcu olarak görecektir. Türk popunun, önündeki en az bir on yılı, bu şekilde yürüyeceği belli olmuştur. O sıralarda, en az Sezen Aksu kadar büyük bir star olan Nükhet Duru ise, muhtelif türlerin arasında gidip geldikten sonra, yeniden tamamen "pop" olan bir albüm yapmış ve "Her Şey Yeni" adıyla yayınlamıştır. Piyasayı çok iyi tanıyan yapımcılardan Yeşil Giresunlu'nun önderliğinde hazırlanan bu albümde, albüm adının işaret etmeye çalıştığı "yeni" bir şey aslında yoktur. Kırk yıldır bilinen yola sapılmıştır. Nükhet Duru'ya yakışacağı düşünülen yabancı şarkılar seçilmiş ve Türkçeleştirilmiştir. Albümün belki de tek yeni tarafı, şarkıcının, epeydir çalışmadığı Mehmet Teoman ile yeniden çalışmaya başlamış olmasıdır. Nükhet Duru'yu çok iyi tanıyan Mehmet Teoman, hemen hemen herkesin söyleyebileceği şarkıları, farklı sözler yazarak, Nükhet Duru'ya özgü kılmaya çalışır. Yeşil Giresunlu'nun elindeki tek iş bu değildir ama. Giresunlu, Nükhet Duru albümünü bitirir bitirmez, parlak bir projeye girişecektir. Yapımcı, akıllı bir karar ile, Ajda Pekkan şarkıları söyleyerek ünlenmiş Beş Yıl Önce On Yıl Sonra grubu ile, şarkıların asıl sahibini bir araya getirmiş ve "Ajda Pekkan - Beş Yıl Önce On Yıl Sonra" adı verilecek bir albümün hazırlığına girişmiştir. Yıl bitmek üzereyken piyasaya sürülen bu albüm de, tıpkı Nükhet Duru'nun albümü gibi tamamen yabancı şarkılara yaslanmaktadır. Ajda Pekkan'ın sesinde iyi duracağı varsayılan Fransızca ve İtalyanca şarkıların ağırlıkta olduğu bu albüm, ne yazık ki beklenen ilgiyi göremeyecektir. TRT'nin de, özellikle televizyon programları ile sıkı bir şekilde desteklediği bu albümden, hem Türk popunun, hem de Ajda Pekkan'ın kâr hanesine yazılacak tek şey "O Benim Dünyam" adlı şarkı olacaktır. Eleştirmenlerin, albüm piyasaya çıkar çıkmaz "uzun zamandır hasret kaldığımız bir canlılığın hâkim olduğu parça bize kalırsa aylarca dillerde dolaşır" dedikleri "O Benim Dünyam", eleştirmenleri haklı çıkarmakla kalmayacak, onların beklentilerini bile aşarak "aylarca değil yıllarca" dillerde dolaşacaktır. Ajda Pekkan, "Bambaşka Biri" ve "Uykusuz Her Gece"nin izinden giden bu sıkı dans şarkısı sayesinde bu albümün altında kalmaktan kurtulacaktır. Beş Yıl Önce On Yıl Sonra'yı ise kurtaran herhangi bir şey olmayacaktır. Bu albüm sonrası inişe geçen grup, bir zaman sonra tamamen piyasadan çekilecektir.

Her zamanki gibi, geçerli olanın peşinde olmayıp, şartlar ne olursa olsun doğru bildiğinin peşinden gitmeyi ısrarla sürdüren isimler de vardır. Bunların başında gelen İlhan İrem, yılın bitmesine yakın, geçen yıl yayınlanan "Pencere" adlı albümünün devamı olan "Köprü" ve "Ve Ötesi" adlı albümlerinin çalışmalarını bitirmek üzere olduğunu ve bir terslik olmazsa, her iki albümün

de gelecek yıl içinde piyasaya verileceğini açıklar. "Köprü" Şubat, "Ve Ötesi" ise Mayıs ayı içinde "plakçıların vitrinlerini süsleyecek"tir. Sanatçı, "böylece, 1983 yılında bir çocuğun doğumu ile başlayan öykü, 1985 yılında Köprü ile öteki dünyada devam edecek, Ve Ötesi ile uzay boşluğunda son bulacak" demekte ve eklemektedir: "Köprü, öteki dünyayı anlatıyor. Ama esas mesaj bu dünyaya. Kısaca yaşanan her şeyin, yaşanacak her şeye köprü olduğunu; gelecekte iyi yaşamak istiyorsak bu günden dostluklarla, sevgilerle, güzel düşüncelerle iyi ve doğru köprüler kurmalıyız temasını işliyorum..." Albümlerle birlikte, iki de kitap projesi vardır. Nuri Kurtcebe'nin kaleminden çıkacak olan bir çizgi roman ve bizzat sanatçının kendisi tarafından yazılan kitaplardır bunlar. Hatta, Sinan Çetin ile yapılacak bir işbirliği ile, "Pink Floyd'un The Wall ve Michael Jackson'ın Thriller'ine benzer kısa metrajlı filmler yapılması" bile gündemdedir. İlhan İrem, yalnızca piyasa şartlarının zorladığının çok dışında işler yapmakla kalmıyor, bunları dinleyicisine sunarken de hiç yapılmamışı yapmaya çalışıyordu.

Büyük isimlerin artık ilgi göstermeyeceği söylenen Eurovision'un ilk elemeleri atlatan on şarkısı açıklandığında ise herkes şaşırır. Barış Manço, Nükhet Duru, Sezen Aksu, Özdemir Erdoğan ve "Ele Güne Karşı..." adlı albümleri ile 1984 yılının en büyük çıkışını gerçekleştiren Mazhar Fuat Özkan, yarışacak isimlerin arasındadır. "Eurovision '85" için tam 89 şarkı başvurmuş, "79 eser elenerek, 10 eser yarı finale" bırakılmıştır. Nükhet Duru ve Neco ikilisi dört şarkı ile final yolundadır. Sezen Aksu ve Özdemir Erdoğan ikilisi "Küçük Bir Aşk Masalı", Mazhar Fuat Özkan "Aşık Oldum", Barış Manço "Dön Desem Döner misin?", Nil Burak "Güneş Bir Kere Doğdu", Pınar Seyhun "Bakışlar" ve Feza Tok "Özlem" adlı şarkıları seslendirecektir. Ocak ayı içinde yapılacak bir toplantıda, şarkı sayısı önce beşe düşürülecek, beş şarkıyla yapılacak final sonrası ise bizi Eurovision'da bu sefer kimin temsil edeceği belli olacaktır.

Yıl bitmek üzereyken müzik piyasamız, Philips'in çabaları sonucunda, epeydir sözü edilen "compact disk" formatı ile tanışır. Kaç zamandır herkesin dilinde olan ve müzik ile ilgili olan - olmayan herkesin merak ettiği bu format nihayet piyasaya giriş yapmıştır. Philips, "compact disk player adı verilen çalıcıları 300 bin, disk'lerin kendisini ise 7.500 liraya satışa" sunmuştur. Ancak, "çalıcı özel olduğu için, bu plakları yalnızca Philips bayilerinden elde edebilmek" mümkündür. İlk elde, parmakla sayılacak çeşitte albüm gelmiştir ama, herkesin çok merak ettiği "gümüş parlaklığındaki disk"ler ile nihayet tanışabilme imkânı da doğmuştur.

"Barış - Lale Manço çifti, Doğukan'a bir kardeş" getirir; "Gösteri Sanatçılarını Koruma Vakfı (GÖSAV)" adlı bir vakfın kuruluşu için bütün sanatçılar güç birliğine gider; Harika Avcı, "Meksika ihtilalleri misali, bir gecede ansızın assolist" olur; Zerrin Özer, "bir pop şarkıcısı olarak gözünü açtığı müzik dünyasın-

Compact disk

15 Ekim 1984 tarihli *Hey* dergisinden:

"Müjde! Artık plağınızı pikabınıza koyarken eyvah tozunu silmeyi unuttum diyerek hayıflanmayacaksınız. Plakçıdan aldığınız uzunçaları aman bir yere çarpıp kırmadan eve götürebilsem diye sıkı korumaya almayacaksınız. Plak dönerken müziğin en güzel yerinde, tüh iğne çok eskimiş, şu cızırtılara bak düşüncesiyle neşeniz kaçmayacak. Çünkü artık disk plaklar geliyor. Dünyada büyük bir gizlilik içerisinde 1978'den bu yana sürdürülen çalışmalar sonunda ürünlerini verdi ve disk plaklar müziğin hizmetine girdi. Şimdi de Türkiye'ye geldi ve piyasaya çıktı. Bu yeni teknolojinin merkezi ise Japonya ve İngiltere... Disk plakların çalış süreleri 45 - 60 dakika arasında değişiyor. Plakların özel çalıcıları Diskçalar, her türlü hifi sisteme monte edilebiliyor... Bilgisayar çağının konforunu ayağımıza getiren kompakt disk sistemi tümüyle dijital ve şaşılacak derecede kusursuz bir ses kaynağı. Sistemde, en düşük frekanstan en yükseğine kadar tüm sesler master kaydın aynısıdır. Kanal ayrımı ve faz linearitesi son derece kusursuz olan kompakt diskin sesi gerçekten saf ve mükemmel... Sistemde ayrıca iğne yerine lazer ışını kullanılmakta. Bu yüzden, disk yüzlerce yıl çalınsa bile ses kalitesini korur. Çünkü özel modülasyon ve hata düzeltme sistemleri ses sinyallerini uygun şekilde işleyerek izlerin etkisini gidermekte..."

Yeni bir "şey" ile karşı karşıyadır herkes. Türk Parasını Koruma Kanunu'nda yapılan değişiklik nedeni ile, bütün dünya için "yeni" olan bu gelişme, her zamanki gibi yıllar sonra değil, neredeyse anında memlekete gelebilmiştir. Bundan sonrası kolaydır. Önce "compact - kompakt" konusu netleşecek, sonra, bu yeni formata "plak" değil "CD" deme hususunda ağız birliği edilecek, arkasından da plak formatı, geri dönüşü olmayacak bir şekilde terk edilecektir.

da, koyu bir arabeskçi olur" çıkar; "genç ve güzel Çiğdem Tunç, Do - Re - Mi programında, Kim Wilde'ın Love Blond şarkısını seslendirerek, şarkıcılıkta da iddialı olduğunu" söyler; İlhan İrem, "Türkiye'de küpeyi ilk takan müzisyen ben olacağım, bu yenilik hareketimi eleştirenler mutlaka çıkacaktır ama ben korkmuyorum der" ve küpesini takarken; Nükhet Duru, Sezen Aksu ve Barış Manço, Eurovision konusunda bir hayal kırıklığına daha uğrayacaktır. Yaklaşık olarak bir yıldır herkesi, her şeyi önlerine katıp sürükleyen Mazhar Fuat Özkan, Eurovision konusunda da kimseyi yanıltmayacak ve "Niyet" rümuzu ile katıldıkları bu yarışmada ipi göğüsleyecektir.

Fahriye Abla

1985 yılına iki yeni albüm ile girildi. Zerrin Özer'in "Evcilik Oyunu" ve Atilla Özdemiroğlu'nun aynı adlı film için yaptığı müziklerden oluşan "Fahriye Abla" albümleriydi bunlar. "Fahriye Abla" albümü, Türk popu için iki nedenle oldukça önemlidir. Albüm, "ülkemizde film müziğini piyasaya sürme alışkanlığı-

nı güçlendirdiği" için, daha çıktığı anda, eleştirmenler nezdinde büyük kabul görmüştür. Albümün, sonraları farkına varılacak en önemli özelliği ise, yalnızca kaset olarak basılmış, LP'sinin hiç yayınlanmamış olmasıdır. Uzun bir süredir bütün albümler, başını almış gitmiş "kaset" formatının yanında, satıp satmayacağına bakmaksızın "LP" olarak da piyasaya sürülmekteydi. Şarkıcıların büyük bir kısmı, LP'yi bir tür "prestij formatı" gibi kabul etmekte ve bundan hiç vazgeçmeyecek gibi gözükmekteydiler. Ancak giderek yükselen baskı maliyetleri nedeniyle, firma sahiplerinin bu formatı arkalarında bırakmak istedikleri de herkesin malumuydu. "Fahriye Abla" albümünü yayınlayan art firması, film müziklerinin piyasaya sürülmesi konusunda giriştiği öncülük ile elde ettiği artı puanların tamamını, albümü yalnızca kaset olarak piyasaya sürüp LP'nin ölümünü hızlandırdığı için kaybetti. Kaybeden ya da kaybetmiş sayılması gereken firmalardan bir başkası da Kent'tir. Kent, ilk plağından itibaren kendisine bağlı olan Zerrin Özer'in "arabesk değil, bundan sonra yalnızca ve yalnızca pop söyleyeceğim" diyerek ayrılıp Fono Müzik'e geçmesi üzerine, şarkıcının izni olmaksızın "Evcilik Oyunu" adı verilen albümünü bir telaşla hazırlayıp piyasaya vermiştir. Bu, 1979 yılında, Kervan'a geçmek üzere Kent'ten ayrılan Sezen Aksu'nun başına gelenin aynısıdır. Aradan geçen beş altı yıl içinde, bu konuda değişen hiçbir şey olmamıştır. Kent, şarkıcının daha önce yaptığı albümlerden seçtiği şarkıların üzerine, bantlarda kalmış, deneme niyeti ile yapılıp beğenilmemiş ve bu nedenle hiçbir albüme dahil edilmesi düşünülmemiş şarkıları da ekleyerek "Evcilik Oyunu"nu hazırlamıştır. Zerrin Özer, bu albümü protesto etmek için elinden geleni yapar. Basının büyük bir kısmı "Zerrin'i utandıran şarkılar" başlıkları ile şarkıcının protestosunu duyurmaya gayret eder: "Arabesk yaptığım dönemlerde plağa almadığım bir takım parçaları toplayıp yeni bir kaset yapmışlar. Bunların hepsi üçüncü sınıf parçalar, çünkü onları kullanmadım zamanında. Anlaşmamın Mayıs ayına kadar sürmesini fırsat bilen şirket yetkilileri bu kaseti piyasaya çıkartmışlar, elimden bir şey gelmez...." Zerrin Özer, "elimden bir şey gelmez" demekte haklıdır. O da, çoğu şarkıcı gibi, işe başladığında, önüne uzatılan ağır sözleşmeyi güle oynaya imzalamıştır ve bu sözleşme gereği Kent'in yaptığı "yasal" sayılmaktadır. "Müebbet hapis" anlamına gelen bu tür sözleşmelere imza atılması nedeni ile, şarkıcıların - yorumcuların sömürülmesinin önünü alma konusunda yıllar yılı hiçbir ilerleme kaydedilemeyecektir. Şarkıcının Kent'ten ayrılıp geçtiği Fono da, tam 17 yıl sonra Zerrin Özer'e aynı muameleyi yapacak ve şarkıcının onayını almadan "Ben" adlı albümü yayınlayacaktır.

İyi ya da kötü, önlerine henüz herhangi bir tür kontrat uzatılmamış olan rock gruplarımızın derdi ise bambaşkadır. Rock alanında faaliyet gösteren gruplarımızın sayısında son birkaç yıldır epeyce artış olmuş ve bu artış, müzikal türde de bir çeşitliliğe yol açmıştır. Ancak türleri ya da sertlik dereceleri ne

olursa olsun, Whisky, Devil, Egzotik Band, Clips, Kramp, Typo ve benzeri grupların sorunları neredeyse ortaktır. Başta TRT ve plak firmaları olmak üzere, hemen hemen herkes bu gruplara ilgi göstermemekte, onlardan uzak durmaktadır. Grupların her biri, kendilerini gösterebilmek, müziklerini dinleyicilere ulaştırabilmek için "düzenli organizasyonlarla, kaliteli aletlerle, akustiği iyi olan salonlarda rockseverlere seslenmek" istemektedir ama bu şartları onlara sunmaya niyetli kimse yoktur. Grupların üzerinde uzlaşmaya varamadıkları en önemli mesele ise "Türkçe"dir. Bu grupların büyük bir kısmı, "rock dediğinin İngilizce yapılması gerektiği" konusunda ısrarlıdır. Devil'in başını çektiği bazı gruplar ise, Türkçe söylemeden yaygınlık kazanabilmenin mümkün olmadığının farkına varmıştır: "Öncelikle rock müziği tamamen Türkçe icra edilmeli. Seyircinin bizi anlayabilmesi, beğenmesi açısından bu çok önemli... Rock, Macaristan'da, Yugoslavya'da da icra ediliyor. Hepsi kendi dillerinde söylüyorlar da biz neden söylemeyelim?" Devil'in söyledikleri doğrudur. Ama iş Türkçe söylemeye karar vermekle bitmemektedir. Bundan sonra gelen adım daha da zordur. Önemli olan rock'u, bozmadan - bükmeden - yaymadan düzgün bir Türkçe ile yapabilmektir. Ancak bunu, kısa vadede başarabilen çıkmayacaktır. Rock, uzunca bir süre hep marjinal bir tür olarak görülecek ve ancak 90'larla birlikte (o da üzerine ayak bastığı temel felsefenin epeyce uzağına düşmek şartıyla) yaygınlık kazanabilecektir.

Bu yıl Göteborg'da yapılacak Eurovision'a kimin gideceğini belirleyecek olan final 1 Mart tarihinde yapılır. Seçici Kurul tarafından ilk on arasına alınan Barış Manço'nun bir süre önce yarışmadan çekildiğini açıklaması herkesi şaşırtmıştı. Sezen Aksu - Özdemir Erdoğan ikilisi ile birlikte yarışmanın favorilerinden biri olarak görülen Barış Manço'nun çekilmesi ile birlikte herkes yeni bir favori arayışına girmiş ve çoğunluk Mazhar Fuat Özkan adı üzerinde uzlaşmıştı. 1 Mart gecesi beklenen oldu. Mazhar Fuat Özkan üçlüsü, ilk albümleri ile elde ettikleri uçsuz bucaksız popülerliği, oldukça sevimli ve hareketli bir şarkı olan "Aşık Oldum (Diday Diday Day)" ile desteklemeyi becermiş ve birinciliğe kurulmuştu. Nükhet Duru ve Neco ikilisi "Sev" ile ikinci, "süper mini eteği ile TRT denetimini" kırdığı yazılan Nil Burak ise "Güneş Bir Kere Doğdu" ile üçüncülüğü elde etmişti. Mazhar Fuat Özkan üçlüsü, yapılacak yarışmada, bugüne kadar elde edilebilen sonuçların üzerine çıkamayacak ve 36 puan toplayarak 15. olacaktı. Ama Mazhar Fuat Özkan, bir başka önemli şey yapmayı becerir ve "Aşık Oldum (I Fall In Love)", uzun bir aradan sonra yurtdışında basılan ilk plağımız olur.

Geçen yıl "Her Şey Yeni" adlı albümünü büyük bir heves ile çıkarmasına karşın yine umduğunu bulamayan Nükhet Duru, Sezen Aksu'nun önderliğindeki örtülü arabesk türünün her yanı sarması üzerine, bu türü denemeye karar vermiştir. Duru, "Firuze"nin yaratıcısı Atilla Özdemiroğlu'nun kapısını

çalar ve çalışmalara başlar. Özdemiroğlu - Duru beraberliğinden, "Sevda" albümü çıkmıştır. Bu albüm, hemen hemen herkesi şaşırtır. Çünkü, Türk müziği alanında sahne denemeleri yaptıktan kısa bir süre sonra "benim asıl türüm hafif müzik" demiş olan Nükhet Duru, boydan boya bir Türk müziği albümü ile çıkmıştır karşımıza. Belli ki bir önceki albümün başarısızlığı, Duru'yu keskin bir karar vermeye sevketmiştir. "Firuze"den hiç de aşağı kalmayan "Sevda" şarkısına rağmen eleştirilerin ardı arkası kesilmeyince, Nükhet Duru, kendisini savunmak zorunda kalır: "Bu, kendi köklerimizden yararlanarak ortaya çıkarılmış bir hafif müzik türüdür. Ve bu tür, yıllarca Batı Müziği okumuş bir Nükhet Duru'ya ters düşmeyecek bir hafif alaturkadır..." Eleştirilerin yoğunluğu ve başarısızlık korkusu, Nükhet Duru'yu "hafif alaturka" gibi karşılığı olmayan bir tür icat etmeye zorlamıştır. Aslında gerçek şudur; "Bir Nefes Gibi" ve "Melankoli" gibi iki önemli albüm ile işe girişmiş olan Nükhet Duru, işin sonrasını gerektiği gibi getirememiş ve oradan oraya savrularak yaptığı albümlerle de, en sadık hayranlarının bile kendisine duyduğu güveni zedelemiştir. Her şey sonraları da bu minvalde sürecektir. Her deneme yeni bir başarısızlık (ya da yetersiz bir başarı) getirecek ve Nükhet Duru, ilk iki albümü kadar popüler olacak yeni bir albüme, 2000'lere gelindiğinde bile imza atamamış olacaktır.

Yine de Nükhet Duru, albüm yapabildiği için şanslı sayılmaktadır. En büyük isimler bile albüm yapamamakta, bağlı oldukları firmalara bu isteklerini ilettiklerinde "parasını koyun yapalım" cevabını almaktadırlar. Çok az isim ya da firma, bütün şartların olumsuzluğuna rağmen albüm yapmaya devam etmektedir. Bunların başında da "Sevda"yı basan art firması gelmektedir. Atilla Özdemiroğlu'nun firması, yalnızca Nükhet Duru ve Zülfü Livaneli gibi popüler isimlere albüm yapmakla kalmaz, kimsenin adını duymadığı genç isimlere de bu şansı tanır. Emel - Erdal ikilisi de bunlardan biridir. art, ikilinin "Öyle Bir Aşk" adlı ilk albümlerini piyasaya vermekten çekinmemiştir. Ancak cesaret ille de başarı demek değildir. Emel ve Erdal'ın bu albümü, beklenen başarıyı getirmeyecek, böylelikle "Türk popuna yeni isimler kazandırmak" gibi oldukça idealist bir düşünceden yola çıkılarak gerçekleştirilen bu proje, hiçbir işe yaramadan raflara kaldırılacaktır. Yılların Diskotür'ü de Grup Çağrışım'a şans vermiştir. Adnan Ergil ve Metin Özülkü adlı iki gençten oluşan Çağrışım, "Gerçekler" adını verdikleri albümlerini, "bu ülkede pop müzik adına bir şey yapılmıyor diyenlere armağan olsun" diye yapmışlardır. Bu eşsiz albüm de arada kaynayıp gidecektir. Ancak albüme olan, Adnan Ergil ve Metin Özülkü'ye olmayacaktır. Her iki isim, yıllar sonra, besteleri ile sivrilecek ve çok ünleneceklerdir. Özdemir Erdoğan "Bahar Şarkıları", Erkin Koray "Ceylan", Barış Manço "24 Ayar Manço" ve Edip Akbayram "1985" adlı albümlerini de aynı sıralarda yayınlamayı başarır. Aralarında en rahat olanı Özdemir Erdoğan'dır. Erdoğan, kendi firması olan Hap ile yoluna



Emel - Erdal: *Türk popunun önemli isimlerinin bile albüm yapamadığı bir dönemde ortaya çıktı Emel ve Erdal ikilisi. Atilla Özdemiroğlu'nun firması art, ikilinin "Öyle Bir Aşk" adlı ilk albümünü 1985 yılının Haziran ayında yayınladı. Albümün altında Atilla Özdemiroğlu gibi çok önemli bir ismin imzası olmasına ve ikili TRT yapımcıları tarafından sıkı bir şekilde desteklendikleri için her fırsatta televizyonda boy göstermelerine rağmen umulan başarıyı elde edemezler. Durma noktasındaki Türk popunu harekete geçirebilecek renk ve tılsımdan epey uzaktır bu ikili. Yine de, Erdal değil ama Emel Türk popunda kalıcı olacaktır. Erdal ile yollarını ayırıp tek başına kalan Emel, 90'ların başındaki patlamaya katkıda bulunacak ve "Faka Bastın", patlama sonrası ortaya çıkan en büyük hit şarkılardan biri olacaktır.*

devam etmekte ve her türlü deneme ya da çalışmayı da, kimseye mahkum olmadan bu firmadan yayınlayabilmektedir. Edip Akbayram'ın bağlı olduğu Sembol ve Erkin Koray ile Barış Manço'nun bağlı olduğu Emre de, muhtemelen bu üç sanatçının oldukça kemikleşmiş bir alıcı kitlesine sahip olduğunun bilinciyle yayınlamıştır albümleri. Sahiden de öyledir, bu üç sanatçının hayranları, şartlar ne olursa olsun onları yalnız bırakmamakta ve yayınladıkları her şeyi satın almaktadır. Bu öyle bir bağlılıktır ki, hiçbir zaman kesilmeyecek ve CD döneminde bile devam edecektir. 90'larla birlikte gelişmeye başlayacak disk piyasasında da en büyük işi bu üç isim yapacaktır. Her türlü şarkı ya da albümleri hızlı bir şekilde disklere aktarılacak, tükendikçe baskıları yenilenecektir.

Olaylı bir şekilde Kent'ten ayrılıp Fono'ya geçen ve "artık arabesk söylemeyeceğim" diyen Zerrin Özer, yıl sonlarına doğru, bu yeni firmadan "Kırmızı" adlı ilk albümünü çıkarır. Zerrin Özer cephesinde müzikal anlamda değişen bir şey yoktur. Şarkıcı, verdiği söze rağmen pop değil arabesk yapmıştır. Ancak kendisinde fiziksel anlamda epeyce değişiklik vardır. Yıllardır kiloları ile başının dertte olduğu bilinen şarkıcı, uzun bir diyet sonrası epeyce kilo kaybetmiş ve hayranlarının karşısına "ince" bir vücut ile çıkmıştır. "Kırmızı" adlı albüm, şarkıları ile değil, kapak fotoğrafları ile Zerrin Özer hayranlarının ilgisini çeker.

Aynı sıralarda yeni albümünü yayınlayan bir başka isim de, Çetin Akcan'dan yeni boşanmış olan Nilüfer'dir. İbrahim Tatlıses'in herkesin diline yerleşmiş şarkısı "Mavi Mavi"yi de kapsayan "Bir Selam Yeter" adlı albüm, Nilüfer'in en iyi albümlerinden değildir ama hiç olmazsa ("Mavi Mavi"ye rağmen) pop bir albümdür ve dinleyecek bir şey bulamayan pop tutkunlarına ilaç gibi gelmiştir. Her şeye rağmen, ilaç gibi gelecek bir albüm de Füsun Önal'ın "Müzik Benim Dünyam" adlı albümüdür. Tam yedi Selmi Andak bestesi bulunduran albüm "pop olsun da" diyen herkesin ilgisini çeker.

Stüdyo 54

İtalya üzerinden yayılan "Italo Disco" akımının (Tom Hooker, Den Harrow, Gazebo, Ryan Paris, Martinelli, Radiorama...) yeri göğü inletmesi ve başta Almanya (Modern Talking, C. C. Catch, Bad Boys Blue...) olmak üzere, hemen hemen her Avrupa memleketinin bu alanda kendi starlarını yaratarak bu akımı desteklemesi üzerine; bizde de, eski usûl küçük ya da orta halli (Modül, Hidromel, Rejin, 33...) diskoteklerden vazgeçilmeye ve daha devasa yerler açılmaya başlanmıştı. Bu türde ilk açılan mekân, Stüdyo 54 oldu. Stüdyo 54, Etiler'in hemen girişindeki bir binanın bodrum katında faaliyete başlamıştı. Her gece dolup boşalmaya başladığında da, bu alana başkaları da el atmış ve önce Mecidiyeköy'de (Levent Kırca'nın Hodri Meydan Kültür Merkezi'nin yerine) Airport, sonra da Esentepe'de Discorium açılmıştı.

18 Mart 1985 tarihli *Hey* dergisinden:

"Dans... Müzik... Çılgınlık...

Cumartesi sabahı erkenden kalktı... Bütün gece gözüne uyku girmemişti... Öyle heyecanlıydı ki... Okul arkadaşlarıyla birlikte yeni açılan Stüdyo 54'e gideceklerdi. Saat tam 1'de diskonun önünde buluştular. Şimdiye kadar diskoya girmekten çekinmişlerdi. Çünkü özellikle İstanbul'daki diskoların kötü bir şöhreti vardı. Gişeye 2 bin lira uzatıp biletlerini aldılar ve ürkek adımlarla içeri süzüldüler... One Night In Bangkok çalıyordu 800 kişilik salonda. Karanlığa daldılar. Gözleri siyaha alışınca müthiş bir manzara ile karşılaştılar. Bir futbol sahası büyüklüğündeki pistte, gençler bomba gibi bir müziğin eşliğinde dansediyordu. Her şeyiyle ama her şeyiyle filmlerdeki diskolara benziyordu burası. Dans vardı, müzik vardı ve de çılgınlık vardı. Ama önce gençlik vardı Stüdyo 54'de."

Sahiden büyük bir mekândı Stüdyo 54. Ama yine de dans pisti, "bir futbol sahası"nın ancak beşte biri kadardı. "Dans - müzik - çılgınlık" üçlüsü, muhabirin de başını döndürmüş muhtemelen.



Yıl bitmek üzereyken, Eurovision konusunda büyük bir sürpriz yaşanır. Zihni Dercin, Yavuz Özüstün, Nüvit Kodallı, Ulvi Yücelen ve İstemihan Kamiloğlu'dan oluşan Eurovision Eleme Kurulu, gelecek yıl Norveç'e gitmek üzere başvuran 84 bestenin tamamını elemiş ve "bu bestelerden hiçbiri ülkemizi Norveç'te temsil edemez" kararını vermiştir. Kurulun bu kararı herkesi şaşkına çevirir. Tam 84 beste arasında, kaydadeğer üç beş şarkının bile olmaması kimseye mantıklı gelmez. Dedikoduların, söylentilerin bini bir paradır artık. "TRT'nin en yetkili ağzı" Tunca Toskay "zamanımız var" derken, müzik piyasası, Norveç'e gitmesi gereken isimler konusunda uzlaşmıştır bile. Çoğu insan, Barış Manço ya da İlhan İrem'in bizi temsil etmesi gerektiğini söylemektedir.

Nilüfer ve İlhan İrem'in birlikte, Nino Varon önderliğinde bir plak yapacakları söylenir; "Türkiye'nin en büyük gençlik diskoteği Stüdyo 54 İstanbul'da" açılır; Yeşim, uzun bir aradan sonra müzik piyasasına dönüş kararı aldığını ve Fono Müzik ile bir anlaşma imzaladığını açıklar; Sezen Aksu, "Firuze" ve "Sen Ağlama"dan daha büyük bir hit haline gelecek "Gitme" adlı bir şarkı üzerinde çalıştığını duyurur; "Ergüder Yoldaş'tan ayrıldıktan sonra sessizliğe gömülen Nur Yoldaş, katıldığı Fethiye Festivali'nde, artık müzik dünyasında tek başına yürüyeceğini" söyler; Beş Yıl Önce On Yıl Sonra'nın yeni albümü "Extra" hiç beğenilmez ve eleştirmenlerin "bu Extra para bırakmaz" diye dalga geçmelerine sebep olurken İlhan İrem, "iki yıllık bir çalışma sonunda, bilgisayarlar eşliğinde muhteşem bir yapıt" olan "Köprü"yü çıkaracaktır. "Senfonik - elektronik - romantik - uzay müziği" "Köprü"yü yayınlayan Türküola, bu albüm karşısında neye uğradığını şaşıracak ve "Türk popuna serum geliyor" başlıklı ilanlar vermekten kendini alamayacaktır.

Bir Müjde Ver Şu Kalplere

Türk popu, yeni bir yıla, iki önemli albümün rüzgârı ile girer. "Ele Güne Karşı..." adlı ilk albümleri ile ortalığı birbirine katan Mazhar Fuat Özkan, bir önceki yıl yayınladıkları "Peki Peki Anladık" adlı ikinci albümleri ile de, işe kaldıkları yerden devam etmiştir. "Peki Peki Anladık"ın rüzgârı, 1986 yılının ilk yarısında da şiddetle eser. Mazhar Fuat Özkan, Türk popunun piyasadan tamamen silindiği bu günlerde, İlhan İrem ve Sezen Aksu ile birlikte, Türk popunu ayakta tutmak için bir şeyler yapmaya çabalayan az sayıda isimden bir tanesidir ve bu albümle de bunu başarmış gözükmektedir. Aynı şeyi İlhan İrem de yapmıştır. Sanatçı, "Köprü" adlı albümünü nihayet piyasaya sürer. Türk popunda, her şeyin çok iyi gittiği dönemlerde dahi hiçbir şirketin yayınlamak istemeyeceği kadar cesur ve yenilikçi olan bu albüm, bütün risklere rağmen, Türk popunun ipinin çekilmek üzere olduğu günlerde yayınlanabilmiştir. Bu albüm, Türk popunun yalnızca bir zaman daha nefes almasını sağ-

lamakla kalmayacak, 90'lı yıllarda gerçekleşecek patlamaya da zemin hazırlayacaktır. İlhan İrem'in cesur tavrı, çoğu müzisyene, örnek alabileceği yeni bir "rol" sunacaktır.

"Köprü"nün listelerde hızla yükselmesi ve yaratıcısının yeniden en popüler isimlerden biri haline gelmesi TRT dışında herkesi İlhan İrem ile ilgilenmek durumunda bırakır. Yeni Eurovision macerası nedeni ile İlhan İrem ile yolu kesişmek zorunda kalan TRT ise, bu konuda eski bildiğini okumaya devam etmektedir. Bir önceki yıl, Norveç'e gidecek şarkının seçimi için düzenlenen yarışmaya başvuran tam 84 bestenin tamamının bizi temsil edecek seviyede şarkılar olmadığına karar veren TRT, zamanın hızla uçup gitmesi nedeni ile paniğe kapılmış ve bu şarkıların arasından bir seçim yapmak zorunda kalmıştır. TRT'nin görevlendirdiği jüri, gerekli niteliklere sahip olmadığını düşündüğü bu şarkıların arasından, güç bela dört tanesini bir kenara ayırabilmiştir. Klips ve Onlar ("Halley"), Seyyal Taner ("Dünya"), Nil Burak ve İbo ("Yaşa Yaşa") ve Nilüfer ("Bu Film Bitmeli"), yarışma jürisinin 84 şarkı içinden, kerhen ayırabildiği isimler olmuştur. Türkiye finali, 15 Mart tarihinde, Ankara Arı Stüdyosu'nda yapılır. Yarışmanın favorisi, Selçuk Başar ve Fikret Şeneş'in ortak çalışmasını seslendiren Nilüfer gibi gözükmektedir. Ama sonuçlar herkesi yanıltır. Tam 16 kişiden oluşan TRT jürisi, iki şarkı arasında bölünmüştür. Jürinin yarısı, Melih Kibar ve İlhan İrem'in şarkısı olan "Halley"e, diğer yarısı ise Olcayto Ahmet Tuğsuz'un bestesi "Dünya"ya oy vermiştir. TRT, bu zor durumun içinden çıkabilmek için acil bir tedbiri devreye sokar ve jüri başkanının oyunun iki oy sayılması gerektiğini belirtir. Başkan "Halley"e oy vermiştir. TRT, bir karışıklıktan kurtulduğunu sanır ama, İlhan İrem ile de karşı karşıya gelir. İlhan İrem, son birkaç yıldır, TRT Denetleme Kurulu ile ilgili olarak sürdürülen mücadelenin en önde gelen isimlerinden biridir ve sanatçının bu mücadelesine TRT'nin verdiği cevap, eski yasak kararlarının üzerine yenilerini ilave etmek olmuştur. Bu durum "Köprü" için de değişmemiş ve bu çok önemli albüm, boydan boya "yayınlanmaz" damgası yemiştir. "Halley"in birinci olması, hemen hemen bütün müzik piyasasında TRT - İlhan İrem ilişkisinin yeni bir boyuta evrileceği beklentisini doğurmuştur. Ancak, İlhan İrem'in bu kozu kullanarak TRT'yi köşeye sıkıştıracağını sananlar yanılır. Sanatçı, herkesin bu konuda tetikte beklediği sıralarda barış mesajının dünyaya ulaşması adına "Halley"in Norveç'e gidişini engellemeyeceğini açıklar. Ancak şarkının Norveç'e gidebilmesi için bir engeli daha ortadan kaldırmak gerekmektedir. Grubun kadrosunda yer alan Seden Kutlubay (sonradan Gürel), özel nedenlerle yarışmaya gitmekten vazgeçtiğini açıklamış ve Melih Kibar'ı, kısa bir zaman içerisinde Sevingül Bahadır ile eşleştirebileceği yeni bir "kız" bulma sorunu ile başbaşa bırakmıştır. Müzik piyasasının içinden birini bulma konusunda yapılan denemeler bir sonuç vermeyince Melih Kibar, daha önce birlikte reklam cıngılı ve ben-

Barış mesajı

3 Mayıs 1986 tarihli *Hey* dergisinden:

"Çağdışı bulduğum TRT Denetleme Kurulu ve özgür sanatı engelleyici kelime yasakları nedeni ile TRT'de bugün egemen olan tutucu anlayışı sanatçı kişiliğimle bağdaştıramadığımdan, bu anlayış değişene kadar TRT ile bütün bağlarımı kesmiş bulunmaktayım.

Öte yandan bu kararımdan daha önceki bir oluşumun uzantısı olarak, müziği Melih Kibar'a sözleri bana ait olan Halley isimli şarkımız, 1986 Eurovision şarkı yarışmasında Norveç'te Türkiye'yi temsil etmeye hak kazandı. Benim TRT ile olan ilişkilerim ve Eurovision şarkı yarışması başka başka konulardır.

Ancak TRT'nin bu iki konuyu birbirine karıştırarak İlhan İrem'in kağıtları yetişmedi gibi bahanelerle, benim Norveç'e gitmemi engelleyici bir tavır takınmasını yanlış zincirine takılan yeni bir halka olarak görmekteyim. Bu aşamada bile Halley'in sözlerini yasaklamak yasal hakkım olduğu halde, yalnızca Melih Kibar'la olan dostluğum ve barış mesajımın, dünyaya ulaşması adına böyle bir eylemde bulunmayacağım..."

TRT'nin, şarkının söz yazarını Norveç kafilesine katmamak için elli takla atmasına rağmen, İlhan İrem'in olgun tavrı nedeni ile iş yarım kalmayacak ve "Halley" Norveç yolunu tutacaktır.



zeri küçük denemeler yaptığı Candan Erçetin'de karar kılar. Seden Kutlubay'ın yeri Candan Erçetin ile doldurulacaktır. Melih Kibar, bilmeden de olsa, 90'lı yılların starlarından olacak bir ismi seçmiştir. Basınımızın "kuyrukluyıldız" tefrikaları ve "Halley, uğur getir bize!" nidaları ile Norveç'e yolcu ettiği Klips ve Onlar, memleketin kaç zamandır beklediği bir sonucu elde edecektir. Şarkı, Mayıs ayında Bergen'de yapılan yarışmada 53 puan alarak dokuzuncu olur. O güne kadar elde edilen en iyi sonuçtur bu. Yıllardır uğruna perişan olduğumuz bir yarışmada, ilk defa ilk on arasına girmeyi becermişizdir. Üstelik bunu yapmayı başaran da genç isimlerden oluşan bir gruptur. Melih Kibar'ın gençlere duyduğu güven, önemli bir sonuca yol açmıştır.

Yılın ikinci yarısı, tam anlamı ile bir albüm patlamasını beraberinde getirir. Sezen Aksu, "Firuze" ile girdiği yeni çizgisinin son halkası olan "Git"i, Mazhar Fuat Özkan, bildik soundlarını ufak tefek yeniliklerle devam ettiren "Vak The Rock"u yayınlar. Bu iki albüm hem yılın geri kalan kısmına, hem de bir sonraki yıla damga vuracaktır. Ama albüm patlamasına yol açan yalnızca bu iki plak değildir. Çalışkan Edip Akbayram "Yeni Gelen Güne Türkü", Yeni Türkü "Günebakan", Nejat Yavaşoğulları "Bulutsuzluk Özlemi", Coşkun Demir "Kim O" ve Gündoğarken "Bir Yaz Daha Bitiyor" albümleri ile pop rüzgârlarını güçlendirmeye başlamıştır. Piyasanın "özgün" demeye gayret ettiği protest müzik de, Özal iktidarı ile birlikte esmeye başlayan nispi özgürlük havası nedeniyle yükselişe geçmiştir. 12 Eylül iktidarının ufalamak için özel bir gayret harcadığı bu müzik akımı ve buna bağlı şarkıcılar, esen yeni "liberal" hava ile yeniden kendilerinden söz ettirmeye başlamıştır. "Şafak Türküsü" ile Ahmet Kaya ve "Bekle Beni" ile Çağdaş Türkü, bir zamandır "Güneş Topla Benim İçin" adlı albümü ile bu alanı tamamen tekeline almış gözüken Zülfü Livaneli'yi yerinden etmeyi becerir. Ahmet Kaya, Türkçe'yi yanlış tonlaması ve kötü şarkı söylemesine rağmen, kısa bir zaman sonra, epeyce geniş bir kesimi peşine takarak bu alandaki Livaneli hâkimiyetini tamamen sona erdirecekti. Ama yine de, memleketin her köşesinde çınlayan Sezen Aksu'ydu. "Gitme"nin çok tutulacağı konusunda Sezen Aksu haklı çıkmıştır. Şarkıdaki "git - gitme - kal - kalma" kafa karışıklığı, adına da yansımış ve önceleri "Gitme" olacağı varsayılan şarkının adı "Git" olarak değiştirilmiştir. Sezen Aksu, yalnızca çok sağlam bir albüm yapmış olmaya güvenmekle yetinmemiş ve bu albümle birlikte Neslihan Yargıcı ile de çalışmaya başlamıştır. Sanatçı, bilerek ya da bilmeyerek, 90'lı yıllardaki pop patlamasının merkezine kurulacak olan "imaj" kavramının da öncüsü olmuştur. O güne kadar, yalnızca Ajda Pekkan'ın kendi kişisel gayretleri ve Nükhet Duru - Mehmet Teoman işbirliği ile pop müzik piyasasında esiyor gibi gözüken imaj konusu, ilk defa Sezen Aksu'nun istek ve çabaları ile bir resmiyet kazanmaktadır. Neslihan Yargıcı, kendisine tanınan serbestlik havası içinde Sezen Aksu'yu baştan başa değiştirmiş, yenilemiştir. Birbirleri ile çelişmeyen, aksine birbirini destekleyen bu yeni imaj ve yeni şarkılar, yeni iktidarın, herkesin önüne sürmeye çalıştığı "yeni bir hayat" kavramına da denk düşmektedir. Özal iktidarı, hepimize, bildiğimiz eski yaşam tarzlarını bir kenara bırakmayı, düşmanlıkları unutup bu dünyanın nimetlerine sarılmamızı öğütlemekte, bunun için de değişmemizin ve hayatımızda yeni bir sayfa açmamızın gerektiğini söylemektedir. Sezen Aksu, oldukça erken bir saatte, bu öğütlenenlerin yeni bir dalgaya dönüşeceğini ve herkesi önüne katıp sürüklemeye başlayacağını görmüş ve bu değişimin öncüsü olmaya niyetlenmiştir. Neslihan Yargıcı'nın öncülüğünde satenlere - kadifelere - dantellere bulanarak çıkmıştır herkesin karşısına: "İşte, model bu" demeye getirmektedir Sezen Aksu. Kısa bir zaman





Yeni bir hayat: *Özal iktidarının "yeni bir hayat" önerisi, memleketin her katmanından destek buldu ve her alandan ortaya çıkan öncüler vasıtası ile herkesin yaşamına sirayet etti. Türk popunda da, öncü rolünü Sezen Aksu üstlendi. Neslihan Yargıcı, Aksu'yu, her türlü renkten - süsten - kulakları açıkta bırakan topuzdan arındırıp siyahlara sarmakla başladı işe. Öncü şarkıcı, kısa vadede, yüz binlerce "Sezen Aksu saçlı" kadının her yanı sarmasını sağladı. Uzun vadede nelere yol açtığı ise hâlâ belirsiz.*

içerisinde, bu mesaj herkese ulaşır, söylenenleri herkes doğru olarak çözer. 90'lı yılların nasıl geçeceği konusunda bir ipucu daha elde edilmiştir.

Yılın son aylarında da, herkesi yarışma heyecanı kaplamıştır. AKSAV ve ART'nin, devlet desteği ile düzenlediği "Akdeniz Akdeniz Müzik Festivali", turistik festivallerin bir yenisi gibi gözüktüğü için başlangıçta kimsenin ilgisini çekmemiştir. Ancak TRT'nin yarışmayı yayınlaması ile birlikte dikkat çekmeye başlayan bu festival, Türkiye'yi temsil eden Nilüfer'in birinci olmasıyla birlikte herkesin konuştuğu bir konu haline gelir. Portekiz'den Fransa'ya, İtalya'dan Fas'a kadar tam on dört ülkenin yarıştığı bu festivalde Nilüfer, Kayahan'ın şarkısı "Geceler" ile birinci olmuştur. Türk popunun silkinmesine yol açacak bu önemli sonuca, basın da gerekli desteği vermekte gecikmez: "Son yıllarda besteleriyle büyük çıkış yapan Kayahan, düzenlemeleriyle sanatçıları peşinden koşturan Buğra Uğur ve yorumculuğu asla tartışılmayacak olan Nilüfer... Bu üç dev, kafa kafaya verince ortaya çıkan yapıt da elbette dev oluyor..." 90'lı yıllar ile ilgili bir başka ipucu da bu yarışmadan çıkmıştır. Bir süredir utangaç bir çizgide yol almaya çalışan Nilüfer ve Kayahan işbirliğinin üzerindeki şüpheler, her iki taraf için de bu yarışma ile kalkmıştır artık. Her zamanki gibi Eurovision'da da hazırlıklar başlamıştır. TRT, bir kere daha yöntem değiştirmiş ve tam 11 besteciye çağrıda bulunarak kendilerinden şarkı istemiştir. Atilla Şereftuğ hariç, geri kalan on besteci, "emir yüksek yerden" di-

yerek şarkılarını hazırlamış ve göndermiştir: "Hayat Pencerenin Dışında" (Seden Kutlubay ve Vedat Sakman), "Paydos" (Grup Denk), "Keloğlan" (Rüya Ersavcı, Arzu Ece ve Harun Kolçak), "Güneşli Bir Resim Çiz Bana" (Kayahan - Emel ve Erdal), "Dünya Barışı İçin" (Fatih Erkoç), "Güzel Şeyler Söyle" (Aşkın Nur Yengi ve Harun Kolçak), "No Problem" (Mazhar Fuat Özkan), "Gülümse Biraz" (Ahmet Özhan), "Bir Gün Bize yetmez" (Arzu Ece ve Cihan Okan) ve "Şarkım Sevgi Üstüne" (Seyyal Taner ve Grup Lokomotif). Bir önceki finalde "Dünya" ile birinciliği kıl payı kaçıran Seyyal Taner ve Olcayto Ahmet Tuğsuz birinci olacaktır. Bu final ile birlikte, ilk defa bu kadar çok genç insana fırsat verilmiştir. Seden Kutlubay, Arzu Ece, Aşkın Nur Yengi, Harun Kolçak ve Emel, kendilerine verilen bu şansı iyi kullanacak ve işin bundan sonrasında da söz sahibi olacaktır.

Milliyet'in düzenlediği "Liselerarası Müzik ve Halk Oyunları Yarışması"nda, Galatasaray Lisesi üç dalda birincilik elde eder; Küçük Emrah, "Boynu Bükükler", Tüdanya "Azap" ve Bergen "Acıların Kadını" adlı albümleri ile müzik piyasını allak bullak eder; TRT, açtığı ikinci televizyon kanalı için düzenlenen törene, "Self Control" ile bütün dünya listelerini sarsmış olan Laura Branigan'ı davet eder; dünyaca ünlü fast food zinciri McDonald's, Taksim'den başlayarak memleketi şenlendirir; *Hey*'in yazı işleri müdürü Hulusi Tunca ve Tülay Erdemir, "Tarabya Sevillanas Restaurant'ta yapılan muhteşem bir düğünle dünyaevine" girer; ilk plağından itibaren Ali Kocatepe ile birlikte çalışmış olan Gökben, yeni firması Sembol'den "Yaz Gülü" adlı bir albüm çıkartarak günün hâkim akımı arabesk - fanteziye göz kırpar ve "Münih Türk Gücü'nden Galatasaray'a transfer olan gurbetçi Savaş Koç, Türkiye'deki dedikodular yüzünden canından bezdiğini" açıklarken Türk popunda başlamış olan hareketlenme artarak sürecektir. Bu hareketlenmeye, Ajda Pekkan da katılacak ve "Süperstar" serisine kaldığı yerden devam ederek "Süperstar '87"yi önümüze sürecektir.

Şarkıdaki Kötülük

Yeni yılın hemen ilk gününde, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in "kızların başörtüyle okullara giremeyeceklerini" açıklaması, bu konudaki keskin ve uzlaşmaz tartışmaların yeni yılda da devam edeceğini gösterir. Bu açıklamadan tam beş gün sonra yapılan YÖK toplantısında, türban yasağının devam etmesi kararı alınır. İki gün sonra da YÖK'e, bu yasağı protesto eden elli bini aşkın telgraf gönderilir. Bu konudaki "resmî tavır" ise 10 Ocak'ta kesin olarak belirlenir ve devletin en ufak bir tavizde bulunmayacağı belli olur. Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in de katıldığı rektörler düzeyindeki toplantıda "türban kesinlikle" yasaklanmıştır. Türban konusundaki sertleşme, Türk popuna Şan Tiyatrosu'nun kaybı olarak yansıyacaktır. Tiyatro (ya da müzikhol), 9 Şubat gecesi,

Ferhan Şensoy ve ekibi, "Muzır Müzikal" adlı oyunlarını tam 76. kere sahnelediklerinden hemen sonra, "elektrik kontağı"nın sebep olduğu iddia edilen bir yangın sonrası yok olur. Şensoy'un "Muzır Müzikal"i, her türlü yayının (kitap, dergi...), müstehcen ya da değil diye sınıflandırılmasına yasal dayanak oluşturan "Muzır Yasası" ile dalga geçmektedir. Şensoy'un oyun boyu yaptıkları, söyledikleri, toplumun kimi kesimlerince hoş karşılanmamış ve başta "dinci kesim"den olmak üzere epeyce tepki toplamıştır. Bütün bu şüphelere

Şan

28 Eylül 2002 tarihli *Radikal* Cumartesi ekinden:

Ferhan Şensoy, 15 yıl sonra, o gece ve sonrasını Yeşim Kasap'a anlatıyor:

"Tarih 9 Şubat 1987. Muzır Müzikal'i oynuyorduk. Başından beri çok elektrikli bir oyundu. Özellikle dinci - gerici kesimden büyük tepki gördü. Ama yalnız bunları anlatmıyordu. O zaman çıkan bir muzır yasası vardı. Playboy dergisini poşete sokan; bu müstehcen şu müstehcen diyen bir yasaydı. Bir sürü şeye değinen, bu muzır yasası ile biraz dalga geçen bir müzikaldi. Ama dinci kesimden çok tepki gördü. Oyun sırasında da dönem dönem oyuna gruplar halinde gelerek slogan attılar. Kavgalar çıkardılar. Bundan ötürü bizim hakkımızda mahkeme açıldı. Bu mahkeme de sürmekteydi. 9 Şubat 1987 gecesi kuşkulu ve çok seri bir biçimde yandı tiyatro. Daha sonra da buna elektrik kontağı denildi. Çok da kurcalanmadı bu konu açıkçası. Bence bu bir elektrik kontağı değildi, bir sabotajdı. Ama elimde bunu kanıtlayacak hiçbir şey yok. Sadece bir his. Kimin çıkarttığını bilmiyoruz, ortaya çıkmadı ki. Bizi korumakla yükümlü bir grup polis vardı. Ciddi bir koruma altındaydık. Bu ciddi koruma altında bu kadar kolay yanması insanda şüphe uyandırıyor tabii. Mutlaka orayı birisi yaktı. Birdenbire kendi kendine elektrik kontağından yanmadığını biliyorum ben. Daha önce de zaten tehditler alıyorduk. Çok saldırılar oldu oyuna. Hem bizi hem de tiyatroyu korumak adına sıkı bir koruma vardı...

O akşam 76. kez oynadık. Biz çıktık tiyatrodan. O saatte yemek yeriz biz... Yemek yerken bir taksi şoförü geldi: Abi tiyatronuz yanıyor dedi... Hızla oraya gittik. Gittiğimde yanmaktaydı. İtfaiye gelmiş, su sıkıyordu. 20 dakikada yandı tiyatro. Bayağı da büyük bir yerdi. Yanması zordu o kadar kısa zamanda. Üstelik, dört tane de patlama duyuluyor yangın öncesinde. Şahitler var. Elektrik kontağı bomba gibi patlamaz. Açıklama çok erken yapıldı zaten. Daha itfaiye içeri girmeden, sayın vali elektrik kontağı açıklamasını yaptı... Elektrik şalteri kapalıydı. Çıkarken şalteri indirmiştik. Şalterin indirilmesi demek, elektriğin kolay kolay bir yere sirayet etmemesinin sağlanması demek. Evet olabilir, zayıf bir ihtimal de olsa çıkabilir, ama elektrik kontağından çıkan yangınla koca bina 20 dakikada kül olmaz..."



rağmen, inceleme ve soruşturmalardan bir şey elde edilemeyip ilk ileri sürülen sebep olan "elektrik kontağı"nda ısrar edilecek ve Ferhan Şensoy'un deyimiyle tiyatro, "kuşkulu ve çok seri bir biçimde" yandığıyla kalacaktır. Tiyatro'nun yok oluşundan dolayı en büyük darbeyi Türk popu almıştır. Kaç zamandır, Egemen Bostancı önderliğinde hazırlanan çeşitli gösteri ve müzikallerle bu sahneden görücüye çıkan Türk popu, buna benzer bir yere bir daha hiç sahip olamayacaktır.

Kısa bir zaman sonra, yine Eurovision konuşulmaya başlanır. Bir başka final gelip çatmıştır. TRT'nin geçen yıl bir çağrı yapıp beste ısmarladığı Fatih Erkoç, Kayahan, Mazhar Fuat Özkan, Selçuk Başar, Selahattin İçli, Melih Kibar, Onno Tunç, Atilla Özdemiroğlu, Selmi Andak ve Olcayto Ahmet Tuğsuz, 21 Şubat gecesi yapılan finalde, epey bir zamandır hazırladıkları ekiplerini sahneye sürdüler. TRT, bu yıl bir değişiklik yapmaya karar vermiş ve finalin canlı yapılacağını açıklamıştı. Her zamanki kayıtlar - bantlar yerine, bu sefer bütün ekipler, tıpkı asıl yarışmada olduğu gibi sahneye çıkıp, şarkılarını canlı olarak söyleyeceklerdi. Öyle de yapıldı. Epeyce güçlü şarkı, çok sayıda da favori vardı. Mazhar Fuat Özkan ve Kayahan'ın isimleri favori listesinin başında yer almaktaydı. Ama sonuçlar açıklandığında beklentiler gerçekleşmez ve geçen yıl birinciliği kıl payı Klips ve Onlar'a kaptıran Seyyal Taner - Olcayto Ahmet Tuğsuz ekibi, bu sefer daha da güçlü rakipleri arkada bırakıp birinci olmayı başarırlar. Ancak bu sevinçleri çok kısa sürecek ve asıl yarışmada boy gösterip memlekete döndüklerinde, belki de o birinci oldukları ana lanet edeceklerdir. Ekibin "Şarkım Sevgi Üstüne" adlı şarkısı sıfır puanla sonuncu olmuştur. Seyyal Taner de, bir başka sıfır çeken şarkıcı olan Çetin Alp gibi, birkaç yıl bu sonuç ile kavrulacak, ancak 90'larda yaşanacak olan gençleşme hareketinin bir kenarına tutunacak ve "allanıp pullanıp" karşımıza çıkabilecektir.

Yarışmanın yapıldığı sıralarda, Seyyal Taner, "Leyla" adlı son albümü ile listelerdedir. Türkiye finali sonrasında gelen birincilik sonucu, normalde pek fazla iş yapmamış olan bu albüm bir parça hareketlenmiş ve satmaya başlamıştır. Ancak dışarda elde edilen vahim sonuçtan sonra albümün satışları tamamen durur. Hiç kimse, bu kadar duyarlı olduğumuz, milli mesele haline getirdiğimiz bir yarışmada elde edilen sıfır puanı görmezden gelememektedir. Ancak aynı şey, geçen yıl yüzümüzü bir parça olsun güldürebilmiş olan Klips ve Onlar'ın da başına gelir. Grup, geçen yıl elde edilen dokuzunculuk sonrası sıkı bir çalışmaya girmiş ve bir albüm hazırlamıştır. Aslında yalnızca o yarışma için derilip çatılmış bir grup olan Klips ve Onlar, grubu idare etmekte olan akıl hocalarının tavsiyesi ile, elde ettikleri bu başarıyı satışa ve paraya dönüştürmeye niyetlenmiştir. Ancak umulan gerçekleşmez. Kısmen çok geç kalınmış (başarının üstünden bir yıla yakın bir zaman geçmiştir), kısmen de kötü bir albüm yapılmış olmasından dolayı, Klips ve Onlar'ın kendi adlarını taşıyan albümleri plak-

çı raflarında tozlanmak dışında bir işe yaramaz ve grup tamamen paydos eder. Yıllar sonra, aynı şey Şebnem Paker'in de başına gelecektir. Genç şarkıcı, "Dinle" ile elde ettiği üçüncülüğü, tamamen aynı nedenlerle (geç kalma ve yarışma parçasının civarından hiç geçemeyecek kadar kötü şarkılarla dolu bir albüm yapma) ün ve başarıya tahvil edemeyecektir.

Ama o sıralarda, herkes Klips ve Onlar kadar şanssız değildir. Piyasada bir hareketlenme olmuş ve albümler satmaya başlamıştır. Hareketlenmenin nedeni, hem arabeskin yerini almış gözüken "özgün müzik"e, hem de giderek yaygınlaşmış olan kaset formatına bağlanmaktadır. "Özgün müzik" kavramı üzerinde, aslında kimse mutabık değildir. Bu kavram, çok sık bir şekilde, kendilerini bu kapsam dahilinde görmüyor olanların "ne yani, biz özgün değil miyiz?" şeklindeki itirazlarına yol açar. Ama bir anlam ifade ediyor olsun ya da olmasın, geçen zaman ile birlikte bu kavram bu şekliyle yerleşecek ve kabaca "sosyal içerik peşinde koşan şarkıcıların arabeski" olarak özetlenebilecek bir yapıyı tanımlamak için kullanılacaktır. Hareketin lideri hiç şüphesiz Ahmet Kaya'dır. "An Gelir" adlı albüm, çıktığı an bir numaraya yerleşmiş ve hep orada kalmıştır. Tolga Çandar, Arif Kemal, Tarık Öcal, Haluk Özkan, Ferhat Tunç, Zülfü Livaneli ile kimilerinin aynı çatı altına sokmakta bir mahzur görmediği Ezginin Günlüğü, Yeni Türkü ve Çağdaş Türkü'nün albümleri de "An Gelir"i takip eden diğer albümlerdir. 12 Eylül'ün yasakçı ortamının herkeste yarattığı özlem, bu tür albümler alınarak giderilmektedir. Bunun böyle olacağını da, herkesten önce plak firmaları görmüş ve harekete geçmiştir. Kısa bir zaman içerisinde bütün piyasayı, Ahmet Kaya mukallidi onlarca isim saracaktır. Her bir şarkısını, sahici bir acıdan yola çıkarak kuran ve söyleyen Ahmet Kaya'nın aksine, taklitçilerin tek amacı bu rüzgârı arkalarına almaktır. Bu rüzgâr çok şiddetli bir şekilde esmekteyken korkmayıp, yoluna bildiği gibi devam eden sanatçı da yok değildir. Barış Manço, Fikret Kızılok, Nilüfer ve Ajda Pekkan böyle yapanların başında gelmektedir. Barış Manço, "Değmesin Yağlı Boya" adlı albümü ile, zaten bir zamandır Ahmet Kaya ile başabaş bir mücadele vermektedir. Barış Manço, popun bayrağını bir zaman sonra Nilüfer'e teslim eder. Geçen yıl, Kayahan'ın şarkısı "Geceler" ile uluslararası niteliği olan bir yarışmada birincilik elde etmiş olan Nilüfer, nihayet bu şarkının yer aldığı albümünü bitirebilmiştir. Albümün kapsamı, önceleri hemen hemen herkesi şaşırtır. Nilüfer - Kayahan işbirliğinin sonucunda hazırlanmış bir albüm bekleyenler tamamen yanılmıştır. Nilüfer, albümünü Kayahan ile açtıktan hemen sonra 60 ve 70'li yıllara dönmekte ve o yılların havalarından çalmaktadır. Kimi eleştirmenler, Nilüfer'in yaptığını "erken" bulur ve şartların "bir nostalji dalgası" için henüz oluşmadığını söyler. Ancak, geçen zaman, Nilüfer ve arkasındaki ekibi haklı çıkaracaktır. Ajda Pekkan'dan Ayten Alpman'a, Adamo'dan Nino De Murcia'ya kadar, bütün kült geçmiş, Nilüfer'in sesinden yeniden ortalığa yayılır ve bu al-

büm, rekor sayıda satış rakamlarına ulaşarak hem Nilüfer'i hem de Türk popunu 90'lı yıllara çok daha sağlam bir şekilde taşır. Önce Beş Yıl Önce On Yıl Sonra, ardından da Nilüfer'in Ajda Pekkan şarkıları ile ortalığı kırıp geçirmesi üzerine bütün gözler Ajda Pekkan'a dönmüştür. Umulan ya da beklenen, Ajda Pekkan'ın kendi şarkılarını sahipleneceği ve bunlardan oluşan bir albüm yapacağıdır. Ancak Süperstar, böyle yapmak yerine, Yeşil Giresunlu'nun önderliğinde, bilinen ve risk taşımadığı varsayılan en eski formülünü uygulayarak hazırlar son albümünü. Sanatçı, muhtelif kaynaklardan seçilip Türkçe'ye uyarlanmış yabancı şarkılarla dolu bir albüm yapmış ve adını da "Süperstar '87" koymuştur. "Süperstar" serisinin dördüncü albümüdür bu. Bu albüm, serinin diğer albümleri kadar olmasa da, yeterince iş yapacaktır. Ajda Pekkan, kendi albümü dışında, bir başka nedenle de gündemdedir. Fikret Kızılok ve Bülent Ortaçgil'in ortaklaşa sürdürdükleri Çekirdek projesinin ilk resmî ürünü olan "Pencere Önü Çiçeği"nde yer alan bir şarkı, bütün basının Ajda Pekkan'ı diline dolamasına sebep olur. "Şarkıdaki Maymun" adlı bu çalışmada, Fikret Kızılok ifrata kaçarak, kendisi gibi şarkıcı olan biri ya da birilerini bir hakaret fırtınasına maruz bırakmıştır. Kızılok'un kendisi, bu şarkıda sözü edilen kişinin Ajda Pekkan olduğu konusunda bir şey söylememiştir ama şarkının sözleri, bunun böyle olduğu konusunda kimsede şüphe bırakmaz. Basın, Ajda Pekkan'ın ve Fikret Kızılok'un tarafı olmak üzere ikiye bölünmüştür. Başta *Hey* olmak üzere, aklı başında bir kesim ise bu konuda arabulucu bir tavır takınır ve tartışmayı alevlendirmek yerine küllendirmeye uğraşır: "...Albümün en çok konuşulan şarkısı Şarkıdaki Maymun'a gelince, biz pek yorum yapmayacağız, bu şarkı; göğüs - gerdan sanatçılarının bir eleştirisi bizce..." Öyle ya da böyle, büyümesinde Erkan Oğur'un da katkısı olan "Pencere Önü Çiçeği", yersiz bir ihtiras ve kıskançlıkla karalanmış bir şarkı yüzünden kendi eliyle kendini gölgelemiştir. Yılın son günlerine doğru "Yorgun Demokrat" adlı albümünü yayınlayan Ahmet Kaya yine başını alır gider. Bu albüm de, piyasaya çıktığı hafta listelerin tepesine oturur. Mazhar Fuat Özkan'ın "No Problem", Alpay'ın "Hayalimdeki Resim", Fatih Erkoç'un "Yol Verin A Dostlar", Doğan Canku'nun "Köçekçeler" ve Özdemir Erdoğan'ın "İkinci Bahar" adlı albümleri ile Ahmet Kaya'ya karşı sürdürdükleri yarış bir işe yaramaz. Bu şarkıcıların başaramadığını, kısa bir zaman sonra İlhan İrem başaracaktır. Sanatçı, "Pencere" ve "Köprü" den sonra, üçlü çalışmasının son halkası olan "... Ve Ötesi"ni yayınlamış ve bir numaraya oturmuştur.

Özal iktidarının uyguladığı politikalar sonucu, her alanda olduğu gibi, müzik alanında da bir bolluk dönemi yaşanır ve herkes evine **kat kat** müzik setleri yığar; Casiotone'nin SK-8 marka klavyeleri ile, "rock'tan vals'e kadar 10 PCM otomatik ritm ile, çevrenizde duyduğunuz her sesi" kaydedip çalabilir; kadınlar, "Tampax ile ayın her gününü farksız" yaşamaya başlar; "tam yedi yıldır ül-

Kat kat: *Özal iktidarının uyguladığı politikalar sonucu bütün evler, bir dolu şeyin yanında, peşin ya da taksitle, garanti belgeli ya da belgesiz ama mutlaka çok katlı ve siyah müzik setleri ile dolmuştu. Bu aletler, yanlarında beş-on kaset, bir-iki plak (sonrasında birkaç CD) ile, dokunulmadan öylece durup salonları süsledi, ev sahiplerinin gelen misafirlere karşı yüzlerini ağarttı. Ödenemeyen taksitler ve borçlar yüzünden elden çıkarılana kadar, büyük kısmının işlevi yalnızca bu oldu.*



kemizden uzakta olan Cem Karaca, döner dönmez ayağının tozuyla stüdyoya girer" ve "parayı verene" satacağı bir albüm kaydetmeye başlar; İlhan İrem'in "Uzaklarda Biri Var" adlı kitabı yayınlanır; "çantada, bagajda, evde, kırda, plajda... her yerde yaşama zevki" daha rahat çıkarılsın diye Pepsi, "metal kutularda" piyasaya sunulur; Nilüfer, "Geceler"in büyük başarısı üzerine kendisine transfer teklifi yapan Tim'e önce geçme kararı alır, ancak sonradan vazgeçip yoluna Yaşar Plak ile devam eder ve müzik dünyasının genç gruplarından Oya - Bora, "birbirlerine aşık olduklarını" ilan eder, ancak "beyaz gelinliği giymek hiçbir şeyi çözümlemediği için" evlenmeyeceklerini söylerken, bütün bir yılı, bir önceki yıl çıkardığı "Git" albümünden arta kalanlar ile idare etmiş olan Sezen Aksu, "Sezen Aksu '88" ile çıkıp gelecektir. Ama asıl sürprizi Hümeyra yapar. Sanatçı, tiyatro ve müzikallerden artan zamanını yeni bir albüm yapmak için kullanmış ve "Yıllar Sonra"yı hazırlamıştır.

Yıllar Sonra

Yeni bir yıl, yeni bir Eurovision macerası ile başlar. TRT, bu yıl bizi temsil edecek şarkının seçimini, geçen yıl uyguladığı yöntem ile yapacaktır. TRT, 17 besteci seçmiş ve kendilerinden beste istemiştir. Görevi kabul etmeyen yalnızca Atilla Özdemiroğlu olmuştur. Kayahan, Grup Gündoğarken, Mazhar Fuat Özkan, Aslıgül Kırıcıoğlu, Selçuk Başar, Esin Engin, Selmi Andak, Ali Kocatepe, Erol Sayan, Turhan Yükseler, Melih Kibar, İlhan İrem, Buğra Uğur, Uğur Başar, Selahattin İçli ve Grup Piramit ise, TRT'nin davetine icabet etmiş ve şarkılarını tamamlayarak teslim etmişlerdir. Şarkıların büyük bir kısmı genç isimler tara-

fından seslendirilmektedir. Yarışmadaki bu gençleşme hareketi, basını oldukça heyecanlandırmış ve "Eurovision meşalesi yakıldı" şeklinde başlıklar atılmasına sebep olmuştur. 16 şarkının yarıştığı final 13 Şubat akşamı yapılır. Kayahan ve Üçüncü Nesil ("Sokak Kedisi"), Grup Gündoğarken ("Resimler"), Mazhar Fuat Özkan ("Sufi"), Sevingül Bahadır - Seden Kutlubay - Elif İnce ("Bulutlar"), Arzu Ece - Çiğdem Tunç ("Zik Zak"), Grup Vizyon ("Diskotek"), Grup Era 88 - Adnan Ergil ("Fazla Vaktim Yok"), Aysun Kocatepe ("Bir Dolu Yaz"), Cantekin ve Kısa Dalga Vokal Grubu ("Kim"), Grup Denk ("12'den"), Grup Efekt ("Camdan Bir Ev"), Ultraviole ("Yurtta Barış Dünyada Barış"), Zafer Olcay ("Barış ve Sevgi Dolu"), Emel - Erdal ("Aşk Yaşamaya Değer"), Fatih Erkoç ("Bitmesin Bu Sonbahar") ve Grup Piramit ("Sana Bağlanmıştım") aynı gece içinde arka arkaya sahneye çıkarak Dublin'e gitmek için savaş verirler. Genç isimlerin ağırlığı gerçekten dikkat çekicidir. Ama daha önemli olan nokta, TRT'nin şarkı istenecek bestecileri seçerken uyguladığı belirsiz metottur. TRT, Eurovision tecrübesi fazla olan Selmi Andak ve Ali Kocatepe gibi isimlerin yanına Aslıgül Kırıcıoğlu ve Grup Piramit gibi, bu listede neden yer aldıklarına kimsenin bir anlam veremediği tecrübesiz isimler de eklemiştir. Yıllardır TRT'nin ya da bu kuruma bağlı yapımcıların, kendilerine yakın olan isimleri kayırdıklarına dair dolaşan söylentiler, bu yarışma ile yeniden su yüzüne çıkmıştır. Özellikle, Grup Piramit'in önde gelen ismi Levent Çoker'in, bazı TRT yapımcılarına olan yakınlığı nedeniyle listede yer aldığı söylenmektedir. Ama (sahiden varsa bile) bu tür torpiller de, yarışmanın gençleştirilmesi için harcanan çabalar da boşa gider ve yarışmayı oldukça tecrübeli ve popüler bir grup olan Mazhar Fuat Özkan kazanır. Grubun bu ikinci birinciliğidir. 1985 yılında Göteborg'da "Aşık Oldum (Diday Diday Day)" ile 15. olan grup, bu sefer de, Dublin'de "Sufi" ile şansını deneyecek ancak üç yıl önceki derecesinin üzerine çıkamayarak, bir başka 15.lik ile yetinecektir. Ama bu grup, bugüne kadar kimsenin yapamadığı bir şeyi yapar. Almanların en büyük firmalarından biri olan ZYX, yarışmada elde edilen sonucu umursamadan grup ile ilgilenecek ve bu şarkıya özel olarak yaptırdığı mix'leri, bir 45'lik ve bir maxi single üzerinde bütün Avrupa'da satışa sunacaktır.

Bir Eurovision macerası daha bitirilmiş ve gözler yeniden, albümlere ve albüm satışlarına dönmüştür. Aslında "plak" ya da "albüm" sözcüğü rafa kalkmıştır bile. Zaten bir süredir, yabancı albümlerin kaset formatında basılması konusunda da epeyce bir hareketlenme vardır. Bunun nedeni, plağın yani LP'nin artık miadını doldurmak üzere olmasıdır. Bir zamandır, albümlerin hemen hemen büyük bir kısmı yalnızca "kaset" olarak basılmakta, çok az sayıda albüm için hem kaset hem de LP basılmaktadır. Öyle olunca da, başta İMÇ olmak üzere, piyasadaki herkes, yayınlanan her yeni albümden "yeni kaset" ya da "son kaset" olarak söz etmeye başlamıştır. Bu kavram oldukça kalıcı olacak

ve 90'ların başında CD formatının gelip yerleşmesi bile bu sözcüğü ortadan kaldıramayacaktır. İşin satış kısmı ise herkesi pop konusunda yeniden umutlandırmaya başlar. Nilüfer'in geçen yıl piyasaya çıkardığı "Geceler" albümü hâlâ satmaya devam etmektedir. Yıllardır piyasada olan Nilüfer'in en başarılı albümü olmuştur bu. Satışı milyon sınırını aşmış ve piyasadaki herkese, eski parlak günlere dönüldüğüne dair umut vermiştir. Ajda Pekkan'ın "Süperstar '87" ve Sezen Aksu'nun "Git" adlı albümlerinin satışları da bu durumun kalıcı olabileceği yönünde sinyaller vermektedir. Türk popu, geldiği sıfır noktasından sıyrılıp tırmanmaya çalışmaktadır. Tam bu sıralarda, bu tırmanma hareketine Sezen Aksu'dan bir destek daha gelir. "Sezen Aksu '88" adlı albüm çıktığı hafta piyasayı birbirine katmış ve eski parlak günlere kesin dönüşün yakın olduğunu göstermiştir. Bir başka star Nükhet Duru da yeni albümünü yayınlar. "Çek Halatı Gönlüm" adlı bu albümün en kaydadeğer özelliği, o güne kadar hep Yeni Türkü ile çalışmış olan Murathan Mungan'ın sözlerini yazdığı "Bir Tek Sevgili" adlı şarkıyı da kapsamasıdır. Bir dönem Türk müziğine doğru bir kayma hareketine girişmiş olan Nükhet Duru, artık şüphe duyulmayacak bir şekilde yeniden popun kollarına atılmıştır. Arabeske kaymış isimlerden birisi olan Zerrin Özer ise, yükselen pop dalgalarından habersiz bir şekilde işine bildiği gibi devam etmektedir. Şarkıcının, yine ağır arabesk çizgideki "Dayanamıyorum" albümü, Ajda Pekkan, Sezen Aksu, Nilüfer ve Nükhet Duru gibi başa güreşen isimlerin pop albümler ile her yanı birbirine kattıkları bir sırada yayınlanmıştır. Rahmi Saltuk'un (Kemal Burkay'ın birkaç yıl sonra Sezen Aksu'nun "Gülümse"sine de kaynaklık edecek şiirinden adını alan) "Hadi Gülümse", Esin Afşar'ın "Ruhi Su'ya Türkü" ve Özdemir Erdoğan'ın "Özgün Caz Denemeleri" de aynı sıralarda piyasaya çıkmış diğer önemli albümlerdir. Bir süredir Amerika'da olan ve



Kaset: *Baskı maliyetlerinin yükselmesi ve basılanların da alıcı bulamaması nedeniyle giderek yok olan LP formatı, yalnızca yerli değil, yabancı albümleri de ağır bir şekilde etkiledi. Yılda beş on albüme kadar düşen yeni yabancı albüm sayısı, 80 ortalarından itibaren, kaset formatının ağırlığını koymasıyla yeniden hareketlenebilmişti.*

Arif Mardin'in desteği ile "Özgün Caz Denemeleri" projesi üzerinde çalışmalarını sürdüren Özdemir Erdoğan, Arif Mardin'in albümü yayınlama konusunda isteksiz davranması üzerine yurda dönmüş ve albümü burada piyasaya sürmüştür. Hümeyra da, uzun bir aradan sonra müziğe dönmüştür. Müzikal, sinema, tiyatro derken televizyona da el atmış ve son günlerde "Jale Şelale" adlı tiplemesi ile oldukça popüler bir hale gelmiş olan sanatçı, uzun bir aradan sonra "Yıllar Sonra" adını verdiği albümünü yayınlar. Daha önce, adının "Son Yıllar" olacağı duyurulmuş olan bu albümün ismi, sözlerini Selim İleri'nin yazdığı "Yıllar Sonra" adlı şarkı nedeniyle değiştirilmiştir. Albümü Sarp adlı yeni bir firma yayınlamıştır ama, kısa bir süre sonra sanatçı ile yapılan röportajlardan, albümün tüm giderlerinin Hümeyra tarafından karşılandığı anlaşılır: "Bu yapıtın prodüksiyonu tümüyle bana ait. Ekonomik zorlukların piyasayı etkilediği bir dönemde, bence kendi kasetimi finanse etmek en iyi çıkar yoldu. Gemisini kurtaran kaptan derler ya çok doğru..." Pop piyasasında umutlar yeşermiştir yeşermesine ama henüz en tepedeki üç beş starı kurtarmaya yetmiştir bu. Bütün piyasayı kaplaması ya da etkilemesi için henüz zamana ihtiyaç vardır.

Türk popunun eski parlak günlerine dönmesi için yalnızca müzik piyasası değil, Kültür ve Turizm Bakanlığı da elinden geleni yapmaktadır. "Modern Özal", bu alanda da "bir şeyler yapılması" için gerekli emirleri vermiştir. Bakanlık, Haziran ayında (14 - 18 Haziran), Ankara'da, "1. Müzik Kongresi"ni düzenler ve bu kongrenin içinde Türk popuna da söz hakkı verir. Beş gün süren kongreye, Türk popu adına, Selmi Andak, Bora Ayanoğlu, Özdemir Erdoğan, Alpay, Cem Karaca ve MFÖ'den Fuat ile Özkan katılmışlardır: "Beş gün süresince, yüzün üzerinde kongre üyesi, konu başlıkları bakanlıkça önceden belirlenmiş şekliyle hazırladıkları bildirilerini kongreye sunar ve sıraları geldikçe onar dakikalık süreler içerisinde bu bildirilerini" okurlar. "Klasik Batı Müziği ve senfonicilerin egemen olduğu" kongreden, ne yazık ki "müzik adına" kaydadeğer bir sonuç çıkmaz. Böylelikle, "tarihimizin bu ilk müzik kongresi", yapılacağı duyurulduğu sırada yarattığı beklentilerin bir milimini olsun karşılayamadan sona erer. Kongreye katılanlar, "yüzlerce temenni" ile yetinmiş, başka bir şey elde edememiştir.

Kongre sonrası, Barış Manço'nun "Sahibinden İhtiyaçtan", İlhan İrem'in "Dünden Yarına", Erol Evgin'in "Erol Evgin '88", Tanju Okan'ın "Kime Ne", Kayahan'ın "Benim Şarkılarım", Cem Karaca'nın "Töre", Yeni Türkü'nün "Yeşilmişik" ve Mozaik'in "Çok Alametler Belirdi" adlı albümleri arka arkaya yayınlanır. Hareketlenme sürüyor gibidir. Müzik piyasası, yalnızca popüler ve tarzı bilinen isimlere değil, Mozaik gibi aykırı isimlere de şans tanımaktadır artık. Hareketlenmenin artarak süreceğinin bir başka önemli işareti de Nilüfer - Kayahan ortak çalışması olan "Esmer Günler" albümü olur. "Geceler" albümünün başarısı üzerine, Nilüfer'in bağlı olduğu firma (Yaşar Plak), bir önceki albümün başarısı-

Harcama: *İhtiyacımız olup olmadığına, ödeyip ödeyemeyeceğimize aldırmaksızın, yalnız ama yalnızca satın almak ve para harcamak krizine 80'lerin son birkaç yılında tutulduk ve ancak 2000'lerdeki kriz aklımızı başımıza toplamamızı sağladı. Bunca zaman içinde, evimiz, forma, çanta, ithal malı mutfak eşyası ve binbir çeşit "hediyelik" ıvır zıvır ile doldu taştı. Yabancı markalara duyulan hasret bir şekilde dinecek ama hepimize çok pahalıya patlayacaktı.*



nı hiç olmazsa tekrarlayacak bir albümün yapılması için kesenin ağzını açmıştır. Süpervizörlüğünü Kayahan'ın, aranjörlüğünü Buğra Uğur ve İskender Paydaş'ın yaptığı bu albüm "tam 250 saat süren stüdyo çalışması sonrası" tamamlanabilmiştir. Ama bütün bunlara değecektir. Yılın son aylarında yayınlanan bu albüm, asıl yeni yılda ortalığı ateşleyecek ve 90'ların hemen başında pop alanında yaşanacak patlamaya yol açan albümlerden biri olacaktır.

İlk Amerikan havalı alış veriş merkezimiz olan Galleria Ataköy'de açılır; "yararlı ve değerli bir armağan olan ısıya dayanıklı fırın kapları Borcam" ile, herkes eşini dostunu sevindirir; "müzik sevgisine sevgi, coşkusuna coşku, duygularına duygu katmak isteyenler, portatif orkestra Yamaha'yı Hürpa'dan cebe uygun taksitlerle" satın alabilir; *Hey* dergisinin, Yankı Plak ile ortaklaşa olarak düzenlediği "International Star Arıyoruz" yarışması Grup Ra'nın birinciliği ile sona erer; "renkli gözlü, iyi kalpli ve arı gibi çalışkan Tolga Savacı, podyumların aranılan mankeni" olur; herkes durmaksızın para harcamaya devam eder ve bu istekleri karşılamak için "dünyanın en ünlü markaları Dünya Gençlik Merkezi'nde bir araya" gelirken, Alpay, İlhan İrem'den sonra "best of" yayınlayan bir başka isim olacaktır. Yıllardır bir albüm hazırladığı bilinen Ayşegül Aldinç de, nihayet "Ve Ayşegül Aldinç" adını verdiği albümü yayınlayacak ve yükselen pop dalgalarına kendini kaptıracaktır.

Kara Sevda Dedikleri Daha Ne Olabilir ki

Türk popunda bir önceki yıl görülen hareketlenme, dergilerin ve gazetelerin eskisi gibi "yılın şarkıları - şarkıcıları" seçimleri ve listeler yapmalarına sebep olur. Arabeskin ağır etkisi nedeni ile, bu tür anketler ya da listeler epeydir yapıl-


İşte 88 EN BÜY
EN İYİ GRUP
1. GRUP GÜNDOĞARKEN
(6448 oy)
EN İYİ KADIN ŞARKICI
1. NİLÜFER
(6387 oy)
EN İYİ ŞARKI
1. ESMER GÜNLER
(3878 oy)
EN İYİ UZUNÇALAR
1. ESMER GÜNLER
(3978 oy)
EN İYİ ERKEK ŞARKICI
1. İLHAN İREM
(3860 oy)
EN İYİ VİDEO
1. HALA KIZI ZEHRA (BARIŞ MANÇO)
(2237 oy)

Yılın şarkıları - şarkıcıları: *90'lar yaklaşıyor, Türk popu patlamak üzere... Nilüfer ve Sezen Aksu'nun son albümleri, bütün beklentilerin üzerinde bir satış rakamına ulaşmış ve "pop satmaz" diyenleri utandırmıştır. Bu gelişmeler nedeni ile, 1988 bitip, 1989'a girildiğinde, yıllardır kimselerin umursamadığı "yılın şarkıları - şarkıcıları" listelerine yeniden başvurulmuş, birinciler gururla ilan edilmişti. 15 Şubat 1989 tarihli* Hey *dergisinden: "İşte 88'in En Büyükleri..."*

mıyor, yapmakta direnenlerin yayınladıkları sonuçlar da kimseye bir şey ifade etmiyordu. Ama Sezen Aksu'nun Onno Tunç, Nilüfer'in Kayahan desteği ile yaptıkları albümler, kaç zamandır satış rekorlarını kimselere kaptırmayan "pop dışı" şarkıcıları zirveden çekip alınca, herkes Türk popuna yeniden gözlerini çevirmek zorunda kalmıştı. Sezen Aksu ve Nilüfer'in albümleri, arabesk etkileri taşıyor olmasına rağmen, hem iki büyük starın varlığı, hem de alt yapının şüphe götürmeyecek kadar Batılı olması nedeniyle Türk popu hanesine büyük bir başarı olarak kaydedilmişti. Müzik piyasası, artık geleceğin "pop" damgalı olacağını hayal meyal görmeye başlamış ve bütün hazırlıklar buna göre yapılmaya başlanmıştı. Bu hareketlenme nedeni ile, 1989 yılına girildiğinde basın, geçen yılın en iyilerini seçmek için yeniden işe koyulmuş ve her yayın organı, biraz da kendi rengine ilişkilerine bağlı olarak çarşaf çarşaf liste yayınlamaya başlamıştı. Geçmiş yıllarda en güvenilir seçimleri yapmış olan *Hey* dergisi de, bu yayın organlarından biriydi. *Hey*'in, epeydir sayfalarının tamamını açtığı Modern Talking, C. C. Catch, Pet Shop Boys, Kylie Minogue ve benzerlerinden başını kaldırıp yeniden Türk popu ile ilgilenmesi herkesi sevindirmiş, umutların güçlenmesine neden olmuştu. Kadın şarkıcılar dalında Nilüfer'in, şarkılar dalında "Esmer Günler"in birinciliği, aşağı yukarı her çeşit listenin tek ortak noktasıydı. Nilüfer, arka arkaya yayınladığı iki dev albüm ile, 90'lı yıllara en büyük star olarak girmeyi garantilemişti bile. Erkek şarkıcılar arasında da artık ciddi bir yarış kalmamış gibiydi. Bazı dergilerin Barış Manço ya da Cem Karaca'dan yana yaptıkları tercihler de vardı ama *Hey*'in okur oyları ile yaptığı seçimlerde, bu dalın birincisi açık ara ile İlhan İrem'di. Sanatçı, "Pencere, Köprü, Ve Ötesi..." ile yaşadığı radikal değişimi, hayranlarına da yansıtabilmiş ve "aşk şarkısı söylemezse karşısında bir din-

leyici bile bulamaz" diyenleri utandırmıştı. Bir başka sürpriz sonuç da yılın grupları dalındaydı. Birkaç yıldır herkesi ve her şeyi önüne katıp sürüklemekte olan Mazhar Fuat Özkan, herkesin gözüne, her zaman en büyük ve en popüler grup olarak gözükmekteydi. Bu grubu zorlayacak biri çıksa bile, bunun Yeni Türkü olacağı tahmin edilmekteydi. Yeni Türkü, birkaç yıl önce yayınlandığında hak ettiği ilgiyi görememiş olan "Akdeniz Akdeniz" ile ortalığı dağıtmış ve bu albümde yer alan "Telli Telli" adlı şarkı, Türk popunun en büyük hitlerinden biri haline gelmişti. Ama *Hey* dergisinin okurları, Grup Gündoğarken'i birinciliğe layık görmüştü. "Yaz Bulutları" adlı ikinci albümleri de bağırlara basılan grup, listenin tepesindeydi. Yeni Türkü ikinci, Mazhar Fuat Özkan üçüncüydü. Mazhar Fuat Özkan'ın, bütün gösterişli Eurovision maceralarına rağmen tepe noktasını aşıp inişe geçmiş olduklarını, herkes ilk olarak bu listeden öğrendi. *Hey*'in "En İyi Video" dalı ise en zayıf bölümlerdendi. MTV'nin önlenemez yükselişi nedeniyle, bir zamandır bizim şarkıcılarımız da, şarkılarına, "başı - sonu - kurgusu" olan klipler yapmaya niyetlenmiş ve TRT yapımcı ve yönetmenlerinin desteği ile işe başlamışlardı. Bu konuda en istekli olanlardan biri Barış Manço'ydu ve bu nedenle henüz çok sayıda ürünün verilmediği bu alanın listelerine üç klibi ile girebilmişti. "Sufi" ile Mazhar Fuat Özkan, "Bir Kız Daha" ile Ayşegül Aldinç de, listenin diğer isimleriydi. Ama, henüz oldukça zayıf olan bu alanda, çok kısa bir süre içinde yaşanacak gelişmeler herkesi şaşkına çevirecekti. Çok değil, birkaç yıl sonra "En İyi Video" başlığı "En İyi Klip"e evrilecek ve listelere sığmayacak kadar çok klibimiz olacaktı.

Yeni ve genç isimlerin ortaya çıkışı için o kadar bile beklemek gerekmeyecektir. Ayşegül Aldinç, nihayet ilk albümü "Ve Ayşegül Aldinç" ile listelere kurulmuştur bile. Şarkıcı, epeyce emek verildiği belli olan bir albümle ortaya çıkmış ve işin görsel yanını da hiç ihmal etmeden TRT ekranlarını mesken tutmuştur. Her zaman çok alımlı bir kadın olarak bilinen Ayşegül Aldinç, işin görsel tarafına, o güne kadar kimsenin yapmadığı kadar kafayı takmış ve yalnızca şarkıları ile yetinmeyerek, planlı programlı bir şekilde kendisine, "deriler ve zincirler"in bol tutulduğu yeni bir "imaj" belirlemiştir. Ayşegül Aldinç, Sezen Aksu'nun, yanına Neslihan Yargıcı'yı da alarak kapısını tıklattığı "imaj" kavramına, alçak gönüllü bir katkıda bulunmuştur. Ayşegül Aldinç'in arkasından Yonca Evcimik gelecektir. Şan Tiyatrosu'na bağlı oyunculardan biri olan ve başta "Hababam Sınıfı" olmak üzere, bu tiyatroda sahnelenen her oyun ya da müzikalin alt kadrosunda yer alan bu genç kız, kısa bir zaman sonra "bu ülkenin kendi Madonna'sına ihtiyacı var" şiarı ile ortaya çıkacak ve önce yapımcı Şahin Özer'e, sonra da bütün memlekete kendini kabul ettirmeye çalışacaktır.

Bir gençleşme hareketinin gelmekte olduğunu, son iki yılın Eurovision elemeleri de göstermişti. Ancak şüphesi olan da vardı ve bu şüpheleri de, 1989 yılının ilk aylarında yapılan yeni elemeler sildi süpürdü. Bu yıl Lozan'da yapıla-

cak yarışmaya gidebilmek için tam 16 ekip çaba harcayacaktı ve bunların büyük bir bölümünü de genç isimler oluşturmaktaydı: Grup Denk ("Aşk-ı Memnu"), Kayahan ("Ve Melankoli"), Mazhar Fuat Özkan ("Adı Naim"), Serap Altın - Gür Akad ("Hasret"), Jale - Seden Kutlubay - Gür Akad ("Bir Fantastik Aşk"), Hazal Selçuk ("Bir Resimde Sen"), Arzu Ece - Sibel Tüzün - Halil Karaduman - Aydın Karabulut - Ozan Doğulu - Ayhan Sayıner ("Elifin Aldı Beni"), Rüya Ersavcı - Cem Bezeyiş - Özlem Eyüboğlu - Feyyaz Kuruş - Okan Tolga Mert ("Hep Sıfır"), Emel - Erdal ("Pardon"), Fatih Erkoç ("Bir Sevgi Ver Bana"), Grup Pan ("Bana Bana"), Rüya Ersavcı ve Arkadaşları ("Çaresi Yok Sensizliğin"), Neco ("Fora Fora"), Fatih Erkoç ("Bir Nostalji Bu"), Jean Erpi - Cihan Okan ("Hayır"), Fatih Erkoç ("Öyle Bakma"). Mazhar Fuat Özkan ve Kayahan dışında, bütün yarışmacılar genç isimlerdi. İddialı ve tecrübeli bu iki ekibin, ikisi birden umduğunu bulamayarak, gençler tarafından saf dışı edildiler. "Ve Melankoli", Kayahan'ın 90'lı yılların altını üstüne getirecek en güzel şarkılarından biri olmasına rağmen ancak ikinci olabildi. Mazhar Fuat Özkan'ın karşılaştığı durum ise oldukça kötüydü. Yanlarına Fahir Atakoğlu gibi birini almış ve Özal'ın sırtını dayadığı gündelik eğilimleri olduğu gibi alıp şarkılarına taşımış olmalarına rağmen, tam bir hezimete uğrayıp ilk beşe bile giremediler. Yarışmanın galibi, Timur Selçuk'un bestesi "Bana Bana"yı seslendiren ve Hazal Selçuk, Arzu Ece, Vedat Sakman ve Sarper Semiz'den oluşan Grup Pan'dır. Oldukça hareketli bir şarkıyı, "Osmanlı" havaları estirerek seslendiren Grup Pan'dan herkes çok umutludur, ama bu şarkı da yıllardır beklediğimiz sonucu elde edemez. Mayıs ayında, Lozan'da yapılacak yarışmada Grup Pan, 5 puan alarak ancak 21. olabilecektir. Ama bu sonuca rağmen, şarkının ünü, bütün Avrupa'da yavaş yavaş yayılacaktır. Şarkıyı oldukça parlak bulan kimi firmalar, bu şarkıyı remix ile destekleyerek pazarlayacak ve bunda kısmen de başarılı olacaklardır. "Bana Bana" şarkısı, zaman içinde, Eurovision koleksiyoncularının en değer verdiği şarkılardan biri haline gelecek ve bu şarkının kaset ve plakları, oldukça yüksek fiyatlara el değiştirir olacaktır.

Türk popundaki hareketlenme, müzik ile ilgili yayın yapan dergi ve gazeteleri de etkilemiştir. Çoktandır sayfalarını Türkçe müziğe kapalı tutan *Hey*'de bir farklılaşma başlamıştır. Günlük gazeteler de, özellikle hafta sonu eklerinde, Türk popuna daha fazla yer ayırmaya başlamıştır. Bu gelişme, yeni bir müzik dergisini de beraberinde getirir. BoomMüzik, Soner Olgun'un yönetiminde atağa kalkmıştır. O güne kadar alışılmadık ölçüde kapsamlı ve sağlam olan bu müzik dergisinde, yalnızca güncel ya da popüler haberler değil, kuramsal yazılar da yer almaktadır. *BoomMüzik*, müzikseveri bilinçlendirme ve dönüştürme konusunda da iddialıdır. Dergi, yayında olduğu süre içinde, bütün iddialarını yerine getirecektir de. Pop rüzgârları, biraz da, bu derginin varlığı ile daha hızlı ve sert esmeye başlayacaktır. Zaten dergi, ayağının tozuyla, oldukça kapsamlı

iki araştırma yapmıştır. "Bir Olay Adam Sezen Cumhur Önal" başlıklı araştırmada, dergi hem müzisyen ve sanatçılara, hem de halka, Sezen Cumhur Önal hakkında ne düşündüklerini sormuş ve oldukça çarpıcı cevapları, oldukları gibi yayınlamaktan çekinmemişti. Mazhar Alanson, "bu adam ekol mekol değil, belirli bir kişiliği filan da yok" derken, İlhan İrem, konuya daha geniş bir çerçeveden bakıp, Sezen Cumhur Önal'ın çok geniş bir kitleye seslenmesinin altında "son on yılda uygulanan ekonomik ve kültürel politikalar"ın yattığını söylüyordu. Burak Eldem, Fikret Kızılok ve Atilla Dorsay'ın söyledikleri daha da ağır şeylerdi ve bunları, halktan alınan "olumlu" görüşler bile dengeleyemi-

BoomMüzik

Ekim 1989 tarihli dergide yer alan, Soner Olgun'un "Nağme" başlıklı sütunundan:

"Müzik başladı!

Türkiye'de bir müzik dergisi. Çok mu lazımdı, diyenler olacaktır. Desinler, haklıdırlar ama biz de haklıyız: Lazımdı.

Kim ne derse desin artık Türkiye'de bir müzik endüstrisi var. Otomotiv ya da elektronik endüstrisinden de geride değil ayrıca. Hem müzik endüstrisi yıllardır ithal kolaylığıyla, korsanlamanın binbir yöntemi ile boğuşa didişe ayakta kalmayı becermiş Türkiye'de. Ve şimdi korsanlama biraz daha zor, en önemlisi de artık bilinçli bir müziksever var bu ülkede... Bu dergi müzik dergisi. Gösteriş olsun diye, caz konserlerine giden, ama hayatında bir kez paraya kıyıp caz kaseti almamış sahtekarların değil! Bu dergi müzik dergisi. Minyatür nalburiyeye dönmüş giysileriyle kendini adamdan saydırmaya çalışan, metalle ağacın farkını aklına getirmeyen yeni türeme lumpenlerin değil. Bu dergi müzik dergisi. Slogan atmak için uygun bir söz bekleyen, fanatik futbol seyircisinin politikaya transpoze edilmiş kulak fukaralarının değil. Bu dergi müzik dergisi. Müzikseverlerin. Müzik dinlemenin bir erdem, şarkı söylemenin, çalgı çalmanın en büyük hazlardan biri olduğunu bilenlerin dergisi. Bu dergi müzik dergisi. Okumayı da bilen müzikseverlerin dergisi... Müzik yazmasını bilen insan o kadar az ki ülkemizde. Müzik yazısı yazabileceğini umduğumuz bazıları da, yazmak yerine yazılanlara, üretilenlere dahi mertebesinden ukalalık etmeyi yeğliyorlar. Anlı şanlı, yüz küsur futbol yazarının türediği memleketimizde, bir düzine müzik yazarı yok! Eskiyen müzisyenleri de müzik yazarı mı yapmalı yoksa? Türkiye'nin tüm müzikseverleri! Müzik başladı. Siz de katılırsanız, seviniriz!"



yordu. Derginin diğer araştırması ise daha kapsamlıydı. "Türk hafif müziği var mı?" başlıklı bu araştırma da, *BlueJean* dergisinin Eylül sayısında "Türkiye'de müzik adına kaydadeğer bir şey olmadığı için dergide yerli müziğe yer vermiyoruz" açıklaması üzerine yapılmıştı. Görüş bildiren hemen hemen herkes, bütün engellemelere rağmen Türk popunun hâlâ ayakta olduğunu söylerken, İzzet Öz, bütün yürekleri ferahlatıyordu: "Potansiyel çok fazla..."

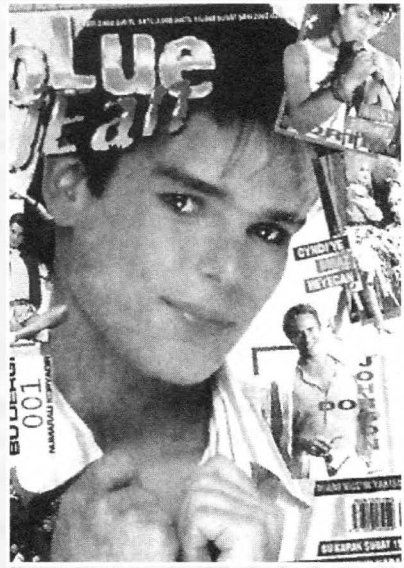
Yılın son aylarında, arka arkaya çok güçlü albümler yayınlandı. Sezen Aksu'nun "Sezen Aksu Söylüyor", Kayahan'ın "Siyah Işıklar", Barış Manço'nun

BlueJean

İlk sayısı 1987 yılının Şubat ayında yayımlanan *BlueJean*, ülkemizin en uzun süre ile yayımını sürdürebilen (*Hey*'den sonra gelmek üzere) ikinci müzik dergisi oldu. *BlueJean*'in ilk genel yayın yönetmeni, önce *Radikal*'de, şimdi ise *Milliyet*'te harikalar yaratan Mehmet Y. Yılmaz'dı. Yaptığı single ve albümlerle, başta Almanya olmak üzere Avrupa'nın dört bir yanında bir şarkıcı olarak da herkesin gözdesi haline gelen Monako Prensesi Stephanie'nin kapağa konulduğu ve uzun yıllar binlerce odanın duvarını süsleyecek dev bir posterinin verildiği ilk sayıdan bugüne kadar *BlueJean*, yayınına aralıksız olarak devam etti. Yayın yönetmenleri, editörler, yazarlar değişip durdu ama, *BlueJean* kendisini sürekli olarak yenileyerek, gençliğin vazgeçilmez dergisi olarak kalmayı becerdi. Ülkemizin en önemli müzik eleştirmenlerinden sayılmaları gereken Eralp Baydar ve Tolga Akyıldız'ın da epeyce emek verdiği bu dergi, günümüzde, Kutlu Özmakinacı'nın yönetiminde hazırlanmakta.

Dışardaki dergileri bile kıskandıracak ölçüde parlak ve yaratıcı olan, eksiksiz CD-Rom ya da VCD'leri (Metallica, U2, Nirvana, BonJovi, Ricky Martin...), ücretsiz verebilen derginin, bu tür ürünleri, koleksiyon dünyasının en namlı firmalarının kataloglarına sokabilmiş olması, bir başka göğüs kabartıcı özelliği.

Dışarda olup bitenler konusunda, okurunu etraflı bir şekilde aydınlatmakta olan *BlueJean* dergisinin, belki de tek eksiği, 90'lı yıllar ile birlikte başlayan Türkçe pop patlamasını görememiş, önemsememiş ve bu nedenle de yeterince kucaklayamamış olmasıdır. Derginin, Türk popu ile arasını daha sıcak tutması, her şeyin, bugün olduğu noktadan daha üst bir noktada olmasını sağlayabilirdi ama ne yazık ki bu yapılmadı. Şubat 2002 tarihinde 15. yılını kutlayan derginin, sayısı her zaman çok fazla olan okurlarının Türk popuna da ilgi duyabilmelerinin sağlanması her şeyi değiştirecekti ama, derginin hiçbir editörü, rotayı bu şekilde çizmedi.

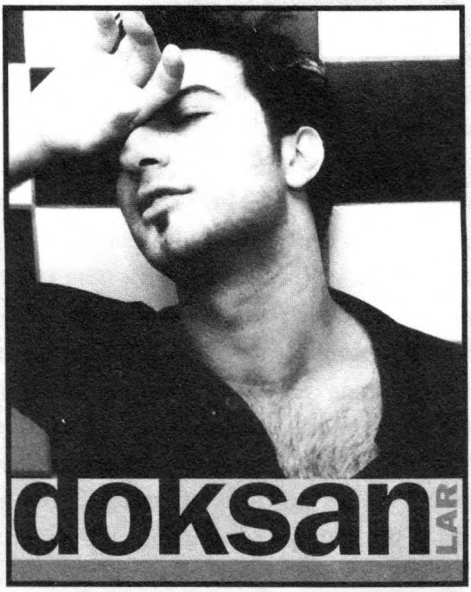


"Darısı Başınıza", Fikret Kızılok'un "Yana Yana" ve Zülfü Livaneli'nin "Gökyüzü Herkesindir" adlı albümleri, 90'ların bambaşka bir düzlemde yol alacağını gösterecek satış rakamlarına ulaştılar. Herkes hemfikirdi, artık satan "pop"tu. Yalnızca büyük isimler değil, Maria Rita Epik ve Atilla Şereftuğ gibi, daha kısa bir süre önce kimsenin albüm yaptırmaya niyetlenmediği isimler bile albüm çıkarıyor, üstelik ilgi de görüyorlardı.

Fikret Kızılok, bir röportajında, "Orhan ve Ferdi arabeskin sağ tarafında, Ahmet Kaya ise sol tarafında" der; isteyen, "yeni hijyenik ped Orkid Activa ile genç, rahat ve farklı" olur; Yapı Kredi'nin "Telecard"ı ile "gece, gündüz, tatil, bayram..." demeden para yatırılır - çekilir - bakiye öğrenilir; Türk popuna verdikleri önem ile tanınan Cumhur Atalay ve Mert Özmen, "Yarım Elma" adlı programın yanında bir tür "Türk Pop Tarihi" sayılabilecek "Gökkuşağı (Çakıltaşı)" adlı bir program da yapmaya başlar ve ülkenin ilk CD'si olma şerefine erişen Gülden Karaböcek'in "Bir Mucize Allahım" adlı albümü, yabancı disklerin "en fazla 150 tane sattığı" bir ortamda rekor kırarak baskı üzerine baskı yaparken, Türk popu, 70'li yıllardaki parlak günlerine dönmek üzereydi. Gidenler geri dönecek, geride duranlar tekrar öne çıkacaktır. Her zamanki büyük starların yanına genç isimler eklenecektir. Bu genç isimlerin en önde geleni olup, "patlama"nın baş müsebbibi sayılacak olan Aşkın Nur Yengi, "Sevgiliye" adlı ilk albümü ile, yeni albümlerini yayınlayan Ajda Pekkan, Nilüfer, Nükhet Duru ve Sezen Aksu'ya kafa bile tutacaktı. Her fırsatta arabeski bırakıp eskisi gibi pop şarkılar söyleyeceğini açıklayan Zerrin Özer de, artık arabesk popun altında kalmaya başladığı için mecburen popa bir dönüş yapacaktı. Eski tüfeklerden Selda, Cem Karaca, Edip Akbayram, Nil Burak ve Bülent Ortaçgil de dönenlerin arasındadır. Bunlara arabeske rağmen aktif olmayı sürdüren Ilhan Irem, Alpay ve Hümeyra da eklenecektir. Kaç aydır ortalıkta salınan Hakan Peker de, ancak bu hareketlenme sonrası dikkatleri çeker. "Bir Efsane" ve "Camdan Cama", Aşkın Nur Yengi'nin şarkıları ile birlikte çoluk çocuk herkesin diline yerleşir. Bu patlama ya da gençlik hareketinden hemen hemen herkes nasibini alacaktır. Şarkıcı olmak için Zülfü Livaneli'nin kızı olmayı yeterli gören Aylin Livaneli hariç hemen hemen herkes.

Bir kere daha pop oturup pop kalkacak gibiyizdir.

KIZ HEPSİ SENİN Mİ?



Seni Aldattım İçim Kan Ağlayarak

Özal iktidarının politikaları, dayattıkları ve söyledikleri, herkesin pembe hayallere dalmasına ve "zengin" bir ülkede yaşanıyor olduğuna dair bir yanılsamaya kapılmasına sebep olmuştu. Bu durum, beraberinde, başka bir sürü şey ile birlikte, pop müziğe ani bir dönüş hareketini de getirdi. Türk popunun, 12 Eylül ile birlikte aşağıya düşen eğrisi, cuntanın memleketin dört bir yanını zor tamir edilir bir şekilde dağıtması üzerine giderek daha fazla kötülemiş ve 80 ortalarına doğru, kalıcı bir yok oluşa doğru sürüklenmişti. Ancak, 12 Eylül'den sonra yapılan ilk seçimleri kazanan Özal ve partisi, "o güne kadar rastlanmamış ölçüde sivil bir yönetim" sergileyecekleri iddiası ile iktidara gelmiş ve temelde bir değişiklik yaratamasa da, hiç olmazsa, aldığı kararlar ile gündelik yaşamı farklılaştıracak işlere girişmişti. ANAP, iktidara geldiğinde, karşısında, 12 Eylül'ün bunaltıcı havasından her ne suretle olursa olsun çıkmak isteyen bir memleket buldu. Bu da, Özal'ın, memlekette yaşayan herkesi "bir Amerikan tüketicisi" haline getirme isteğini gerçekleştirmesi için yeterince uygun bir ortamdı. Her şey kendiliğinden ve çok çabuk gelişti. "Yerli Malı" haftaları süratle geride bırakılarak, her çeşit ithal mala hücum edildi ve getirilen her şey yok satmaya başlayınca, giderek daha fazla ıvır zıvır ithal edilir oldu. Daha önce adı bile duyulmamış cins ve çeşitte peynirler ve salamlar Fransız malı tabaklarda yenmeye, binbir çeşitte çay ve kahve, arka arkaya açılan "cafe"lerde içilmeye başlandı. Yıllardır, ancak "Avrupa görenlerin" tadına varabildiği markalar da, bir bir dizilmeye başlamıştı. Kimsenin hayalini bile kurmaya cesaret edemediği gelişmeler de yaşandı. 90'ların başlamasıyla birlikte, yıllardır TRT'nin tekelinde olan televizyon yayıncılığı piyasasına özel firmalar da girdi. Bu işe niyetli firmalar, yasaların boşluklarını iyi değerlendirmiş, gerisini de bu girişimlere sessiz kalacağını bir şekilde sezdiren Özal iktidarı tamamlamıştı. Bu işin öncüsü,

yayınını yurtdışından yapmaya başlayan Magic Box oldu. Sonraları Interstar (en sonunda da Star) adını alacak olan bu kanal, ülkenin en güçlü sermaye gruplarından olan Uzanlar'ın, artık Cumhurbaşkanı olmuş Turgut Özal'ın oğlu Ahmet Özal ile tesis ettikleri bir ortaklık sonucu faaliyetine başladı. Bu işin arkası da çorap söküğü gibi gelecekti. Bu kanalı yenileri takip edecek ve fazla sayılmayacak bir süre içinde çok kanallı bir ülke haline gelecektik.

Bu yeni eğilimler, kendiliğinden arabeskin dışlanmasına yol açtı. Kimse, gam - keder - tasa istemiyordu artık. Mutluluk yanıbaşımızdaydı ve bunu çekip almak da artık bize kalıyordu. Bu yeni hayat tarzı, daha hafif, daha ritmik, daha şen şakrak, daha Batılı bir müziğe ihtiyaç göstermekteydi ve bu da, "pop"tan başka bir şey olamazdı. Müzik piyasamız, ne yazık ki, bu apansız artan pop talebini hemen göremedi ve gerektiği gibi değerlendiremedi. Müzik piyasamız, ancak Sezen Aksu ve Nilüfer gibi ünlü starların son albümleri rekor seviyede satınca bu durumun farkına varabildi. Bu nedenle de, yepyeni ya da genç isimlere yatırım yapılıp piyasaya sürülmelerinde birkaç yıl geç kalındı. Normalde, 80 ortasında başlaması gereken hareket ancak 90'lı yılların başında gerçekleşebildi. Hafif bir rüzgârla başlayan bu yeni dönem, geç başlamış olmasına rağmen, aranın kapatılması ve talepten - paradan alacakları payı elden geldiğince yükseltmek isteyen firmaların faaliyetleri sonucu, kısa bir zaman içerisinde bir patlamaya dönüştü. Herkes, yeni keşif, yeni şarkıcı peşindeydi artık.

Piyasa taleplerini ilk karşılamaya başlayan firmalardan biri Göksoy oldu. 80'lerin ikinci yarısını Yeni Türkü sayesinde oldukça başarılı geçirmiş olan Göksoy Plak, hazırlıkları geçen yıl başlayan, Zuhal Olcay'ın "Küçük Bir Öykü Bu..." adlı albümünü, yılın ilk aylarında piyasaya sundu. Sinema ve tiyatronun son yıllardaki en büyülü ismi Zuhal Olcay, şarkıcılık konusunda da iddialıydı. Olcay, bu iddiasının büyüklüğünü kanıtlamak istercesine, sıra dışı isimlerle çalışmış ve farklı bir albüm yaratmıştı. Tamamı Mehmet Teoman - Vedat Sakman şarkılarından oluşan albümde, başı sonu olan bir hikâye şarkılarla kuruluyordu. Zuhal Olcay'ın popülerliği ve yükselen pop dalgası nedeniyle, bu albüm yaratıcılarını utandırmadı ve epeyce ilgi gördü. Göksoy, yıllardır birlikte çalışmakta ısrarlı bir ikiliye de kapılarını açar. Emel ve Erdal ikilisi, bu sefer de "Alaturka Benim Canım" adlı albüm ile şansını denemektedir. Bir zaman sonra "bir gecede" şöhret olacak olan Mirkelam'ın da destek verdiği bu albüm, ikiliye beklenen çıkışı getirmeyecektir. Bu albüm, aynı zamanda Emel Müftüoğlu'nun Erdal Çelik'e tanıdığı son şans olacak ve bu albümden sonra Müftüoğlu, solo olarak şansını deneyip özlediği noktayı nihayet bulacaktır.

24 Şubat'ta yapılan Eurovision elemelerinde, yine genç yarışmacıların miktarı dikkatleri çeker. Kayahan hariç ünlü isimler bu yarışmadan elini eteğini çekmiş gibidir. Sonat ve Seda Bağcan ("Bir Perdelik Aşk"), İzel Çeliköz ("Selam Yabancı"), Sibel Tüzün ("Kime Ne"), Sevingül Bahadır ("Her Şey Müzik"), Ser-

tab Erener ("Sen Benimlesin"), Oya Küçümen ("Serseri Aşık"), Tülay Saygın ("Zamanda Gezinti"), Kurtalan Express ("Sensiz Olamam"), Kayahan ("Gözlerinin Hapsindeyim"), Grup Piramit ("Bilinmeyen Bir Yerlerde"), Ultraviole ("Komedi"), Cenk Sökmen ("Yıldız Beyazı"), Rüya Ersavcı - Gülçin Yıldız - Can Uğurluer ("Hep O Şarkıları Söyle"), Candan Erçetin ve Cihan Okan ("Daha Kolay") ve Fatih Erkoç ("Özledim"), Zagreb'te yapılacak yarışmaya gidiş vizesi almak için savaşan isimlerdir. Yarışmanın sonuçları açıklandığında ise kimse şaşırmaz. Kayahan, hem tecrübesinin, hem de güzel şarkısının katkısı ile birinci olmuştur. Gençler, bu yarışmada, yine profesyonel isimlere karşı verdikleri mücadeleyi kaybetmişlerdir. Kısa vadede kazanan Kayahan gibi gözükse de, uzun vadede asıl kazançlı çıkacak olan genç isimlerdir. İzel, Sibel Tüzün, Sertab Erener, Asya (Tülay Saygın) ve Candan Erçetin, bu yarışma sonrası Türk popuna aktif bir giriş yapacak ve içine girilen yükselme hareketine epeyce katkıda bulunarak Türk popunu 2000'lere taşıma konusunda söz sahibi olacaklardır. Zagrep'e giden Kayahan'ın ise, bize oradan getirdikleri her zamankinden farklı olmayacaktır: 21 puan ile on yedincilik...

Hem Eurovision elemeleri, hem de sonrasında, birbirinden önemli albümler arka arkaya piyasaya verildi. Ajda Pekkan'ın 1987 yılından beri yaptığı ilk albüm olan "Ajda '90"; İlhan İrem'in "Pencere, Köprü Ve Ötesi..." öncesine bir dönüş albümü sayılabilecek "Uçun Kuşlar Uçun"; Alpay'ın "Gitme"; Banu'nun "Kırık Hava"; Yeni Türkü'nün, yine Akdeniz havalı bir albüm olan "Vira Vira"; Nil Burak'ın, Uğur Dikmen destekli "Oldu Olacak"; Özdemir Erdoğan'ın "Yorumcu"; Selda Bağcan'ın, bir tür best of sayılabilecek "Müzikte Yirmi Yılım"; Bülent Ortaçgil'in uzun bir aradan sonra çıkardığı ilk albümü olan "2. Perde"; Fikret Kızılok'un "Zaman Zaman"ın benzersiz başarısından aldığı şevkle çıkardığı "Yana Yana"; Mazhar Fuat Özkan'ın "Ali Desidero"lu "Geldiler"; Melike Demirağ'ın büyük çapta Almanya dönemini kapsayan "İstanbul'da Olmak - Anadolu"; Nükhet Duru'nun "Benim Yolum" ve Zerrin Özer'in, "arabeskten popa, hafif ve kazasız belasız bir dönüş yapayım" niyeti ile yaptığı "Dünya Tatlısı" adlı albümleri, piyasaya, neredeyse bir on yıldır görülmeyen bir şenlik havası getirdi. Ajda Pekkan'ın albümü, bunların arasından sıyrılıp tepeye tırmanabilen ilk albüm oldu. Süperstar'ın hem üç yıldır yeni bir albüm yapmamış olması, hem de bu yeni albümdeki şarkıların epeyce sıkı olması nedeniyle, "Ajda '90", yalnızca kırk yıllık hayranları değil, yeni bir pop şarkı için tetikte bekleyen herkesi memnun etti. Pekkan, her zamanki "ya yabancı şarkı ya da yerli şarkı" formüllü albüm yapma fikrini bir kenara bırakmış ve bu sefer hem bizden hem de dışardan şarkıları seçerek bir araya getirmişti. Bizden olan isimlerin içinde de en dikkat çeken Şehrazat'tı. Efsanevi Sevinç Tevs'in kızı Şehrazat, şarkıcı kimliğinin dışında, bu sefer de bir şarkı yazarı olarak çıkmıştı karşımıza. Üstelik albümü açan şarkı olan "Yaz Yaz Yaz" da onundu. Ajda Pekkan,

Şehrazat'a çok güvenmişti ve bu duyduğu güvenin boşuna olmadığı da kısa bir zaman içinde ortaya çıkacaktı.

Kendilerini, genel gidişatın dışında gören isimlerin faaliyeti de her zamankine göre daha hızlanmıştı. Mozaik'in "Plastik Aşk"; Grup Ekin'in "Kavgayı Seçtim"; Pentagram'ın kendi adını taşıyan "Pentagram"; Objektif'in "Tımarlı Hastane"; Ünal Büyükgönenç'in "Güzel Günler Göreceğiz"; Serdar Ateşer'in "Mütareke Yılları"; Grup Yorum'un "Gün Gelir / Cemo"; Ali Asker'in "Sürgün"; Ahmet Kaya'nın "İyimser Bir Gül"; Bulutsuzluk Özlemi'nin "Uçtu Uçtu" ve Kızılırmak'ın "Ölüme de Tilili" adlı albümleri, piyasadaki bayram havasını destekleyen bir başka kanat oluşturdular.

Ama yine de asıl gürültüyü genç isimler koparır. Hakan Peker'in, bir zamandır piyasada olan "Bir Efsane" adlı albümü, ancak piyasanın yeni albümlerle şenlenmesinden sonra hareketlenip her yanı sarmaya başladı. Peker, bu albümü hâlâ satmaktayken "Camdan Cama"yı yayınladı. Her iki albümün desteği ile Hakan Peker, yeni ve genç bir yüz arayan herkesin kendini kaptırdığı isim oldu. Ardından da Aşkın Nur Yengi geldi. Sezen Aksu'nun vokalisti olup, Aksu'nun "Aşkım" adı altında bir süredir Eurovision ve diğer yarışmalarda hem tek başına hem de Harun Kolçak ile birlikte "ikili" olarak denediği Yengi, akıl hocası tarafından bir aranjman antolojisi gibi kurulmuş "Sevgiliye" adlı ilk albümü ile, daha çıktığı an piyasayı birbirine kattı. Sezen Aksu, asıl özlenenin ne olduğunu çok iyi tahmin etmişti. Son derece eski usûl ama bir o kadar da renkli ve şenlikli bir albüm tasarlanmıştı. Eski boğuntulu havayı mümkün olan en kısa süre içerisinde ardında bırakmaya meraklı herkes, bir anda "Sevgiliye"nin üzerine saldırmış, Aşkın Nur Yengi'yi, kendisine, yeni bir dönemin simgesi olarak seçmişti. Yengi, büyük bir sürpriz yapmış ve kapsamlı bir değişim yaşanacağına dair ortada hiç şüphe bırakmamıştı. Aşkın Nur Yengi'nin açtığı "gençlik kotası"ndan yararlanmak için, kısa bir zaman içerisinde epeyce insan sıraya dizilecekti. Zülfü Livaneli'nin kızı Aylin Livaneli de bunlardan biridir. Aylin Livaneli, babasının bağlı olduğu Göksoy'dan "Don't Go" isimli bir albüm çıkarmıştır. Zülfü ve Ferhat Livaneli'den sonra "Livaneli ailesinden çıkan



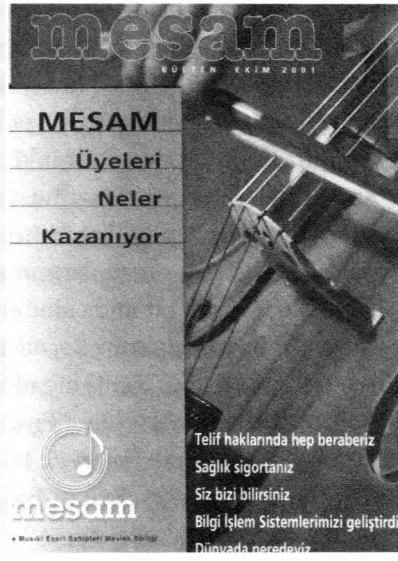
Sürpriz: *90'lı yılların hemen başı. Aşkın Nur Yengi, Sezen Aksu destekli ilk albümünü yayınlıyor. Bir işaret fişeği vazifesi görüyor bu albüm. Türk popu, bir kez daha patlamak üzere...*

üçüncü müzisyen" sloganı ile piyasaya sürülen Aylin Livaneli, piyasa her türlü genç isme açık olduğu halde, kendisinin, ailesinin ve firmasının öngördüğü başarının binde birini bile yakalayamayacaktır. Aylin Livaneli, genç olmasına gençtir ama, şarkıcı olduğuna kimseyi inandıramamıştır.

Popun yükselişi, yeni albüm ve şarkıcılar ile renklenmesi ve çeşitlenmesi, başta "benim albümüm sattı - seninki satmadı" olmak üzere, çeşitli söz düellosu ve sürtüşmelere de yol açar. Bu sürtüşmeler, asıl olarak, arabesk ve pop dünyasının, ayrı ayrı "en iyi benim" demesinden kaynaklanmaktadır. Bir diğer sürtüşme çeşidi de pop sanatçılarının arasında sürüp gitmektedir. Yıllar sonra, ilk defa bu kadar insan bir anda albüm yayınlamıştır ve her biri, en iyi kendisinin sattığını iddia etmektedir. *BoomMüzik*'in, MESAM'dan aldığı kayıtları yayınlaması ile birlikte, bu konu, hiç olmazsa genel hatlarıyla aydınlığa kavuşur. Devir Sezen Aksu'nun devridir. "Firuze"den beri görülen ya da tahmin edilen bu durum, MESAM'ın rakamları ile bir şekilde resmîleşmiştir. Sezen Aksu; Zeki Müren, İbrahim Tatlıses, Bülent Ersoy, Orhan Gencebay ve Barış Manço gibi starları bile ardında bırakmıştır.

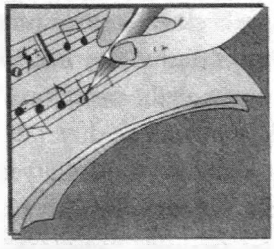
Sonbahara doğru, piyasanın harareti daha da yükseldi. Yılın ilk altı ayındaki hızlanmaya hâlâ bir kulp takmaya ve herkesi, bunun geçici bir durum olduğuna inandırmaya çabalayanlar bile pes etmek zorunda kaldı. Her biri çok sıkı olan albümler, arka arkaya veriliyordu piyasaya. Arabeskten kopuşunu anlı şanlı bir şekilde kutlamak isteyen Zerrin Özer, "Dünya Tatlısı"nın üzerinden fazla bir zaman geçmeden "İşte Ben" adlı albümünü yayınladı. Sanatçının "12 yıllık kaset ve plak çalışmalarımın içinde en severek, inanarak ve duyarak seçtiğim şarkılardan oluşan bir yapıt" diye nitelediği bu albüm, Garo Mafyan ile birlikte çalışarak hazırlanmıştı. Nilüfer de, yine müzik yaşamının en üst noktalarından biri haline gelecek olan "Sen Mühimsin"i bu sıralarda yayınladı. Şarkıcının Kayahan ile olan işbirliği, bu albüm ile tavana vurmuştu artık. Yalnız adını albüme veren "Sen Mühimsin" değil, bir başka Kayahan şarkısı olan "Yemin Ettim" de kısa bir zaman içerisinde herkesin diline yerleşecekti. Düzenlemelerin büyük bir bölümüne İskender Paydaş'ın imza attığı bu albüm, bir zaman sonra bir başka büyük hit çıkardı. Adnan Ergil'in "Böyle Ayrılık Olmaz"ıydı bu ve bir kere daha, Nilüfer'in albümlerine şarkı seçerken çok isabetli kararlar aldığını gösterdi. Nilüfer ve Zerrin Özer'i takip eden bir başka star da Hümeyra'ydı. Yeni firması Sarp'tan bir süre önce "Yıllar Sonra"yı çıkarmış olan sanatçı, şimdi de "Tutkulardan İntihar" adlı albümünü yayınlamıştı. Albüme adını veren şarkı olan "Tutkulardan İntihar", Mazhar Fuat Özkan'ın "Ali Desidero"su ile birlikte, dünyanın dört bir yanını etkisi altına almış rap rüzgârlarını bizim buralarda estiren bir şarkıydı ve hem bu yenilikçi yanı, hem de hüzünlü sözleri ile oldukça fazla ses getirdi. Hümeyra'nın daha önceki çalışmalarına göre daha elektronik olarak kabul edilen bu albüm, bazı eleştirmenler tarafından

MESAM



MESAM, 5846 sayılı Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yapılan değişikliklere istinaden 1987 yılında kuruldu. "Müzik eseri sahiplerinin, eserlerinin ticari amaçla kullanılmasından doğan telif haklarının takip, tahsil ve dağıtımı amacıyla" kurulan MESAM'ın kuruluş çalışmalarına önderlik eden Nevzat Sümer, ilk dönem Yönetim Kurulu Başkanlığını da üstlendi. İlk Yönetim Kurulu, Nevzat Sümer'le birlikte, Alaeddin Yavaşça, Adem Şahin, Yıldırım Gürses, Vahit Özaydın, Sadettin Öktenay ve Gültekin Kaynak'tan oluşmaktaydı.

1 Eylül 1987 tarihinde üye kabülüne başlayan MESAM'ın, günümüzde üç bini aşkın üyesi bulunmakta. 1988 yılında, merkezi Paris'te bulunan CISAC'a (Uluslararası Eser Sahipleri Konfedarasyonu) "tam üye" olan MESAM, bugüne kadar, Küba'dan Polonya'ya, Norveç'ten Brezilya'ya kadar tam 58 meslek birliği ile "karşılıklı temsilcilik anlaşması" imzaladı.



Telif Hırsızının Uzmanlık Alanları

Uzmanlaşma, odaklanma Bilgi Çağı'nın kavramlarıdır. Ve, her profesyonel hırsız çağın gereğine uygun olarak uzmanlaşmalıdır.

Her şeyi yapan, hiçbir şeyi iyi yapamaz.

Bir şeyi yapmak, ama iyi yapmak gerekir.

MESAM'ın son dönem Yönetim Kurulu, Atilla Özdemiroğlu (başkan), Fuat Güner, Ali Rıza Binboğa, Murat Hasarı, Turhan Taşan, Orhan Gencebay, Uğur Bayar, Süavi, Burhan Bayar, Selami Şahin ve Hasan Saltık'tan oluşmakta. Son dönem Yönetim Kurulu da, tıpkı öncekiler gibi, asıl çabayı "telif" konusunun iyileştirilmesi ve bu alandaki standartların oluşturulması yönünde harcamakta. MESAM, "telif hırsızlığı" olarak adlandırdığı her türlü "korsan" eğilime karşı, bugüne kadar, her üç cephede ("mekanik alan: plak, kaset, CD", "radyo - tv alanı" ve "temsili alan: konser salonu, gazino, bar, diskotek...") oldukça önemli bir yol aldı ve yapılan sözleşmeler ile, üyelerinin haklarını büyük ölçüde sağlam kurallara bağladı.

Devir Sezen Aksu'nun devri: *Haziran '90 tarihli* BoomMüzik *dergisinden: "Dedikodu dönemi bitti. Bugüne kadar kaset satışlarıyla ilgili kaynaklar, Unkapanı'nda dolaşan dedikodular olmuştur hep... MESAM'ın* BoomMüzik *dergisine açtığı resmî liste bu dedikoduları bitiriyor... İşte gerçek rakamlar!"*

İŞTE "RESMİ" LİSTE

1. SEZEN AKSU/Sezen Aksu Söylüyor	845 000
2. İBRAHİM TATLISES/İnsanlar	800 000
3. ZEKİ MÜREN/Zirvedeki Şarkılar	650 000
4. BÜLENT ERSOY/İstiyorum	575 000
5. ORHAN GENCEBAY/Ya Evde Yoksan	530 000
6. BARIŞ MANÇO/Dans Başımıza	450 000
7. NİLÜFER/Esmer Günler	410 000
8. AHMET KAYA/İyimser Bir Gül	400 000
9. EMRAH/Sevdim	400 000
10. ZERRİN ÖZER/Dünya Tatlısı	375 000
11. KAYAHAN/Siyah Işıklar	336 000
12. AŞKIN NUR YENGİ/Sevgiliye	330 000
13. ZÜLFÜ LİVANELİ/ Gökyüzü Herkesindir	285 000
14. EMEL SAYIN/Kanımca Kıvılcım	244 000
15. AJDA PEKKAN/Ajda 1990	255 000
16. FATİH KISAPARMAK/Kilim	190 000
17. MADONNA/Like A Prayer	151 000
18. İZZET ALTINMEŞE/ AVARE	145 000
19. YENİ TÜRKÜ/ Yeşilmişik	133 000
20. FATİH KISAPARMAK/Yarına Kaç Var	120 000
21. SEMİHA YANKI /Adını Yollara Yazdım	117 000
22. ÖZDEMİR ERDOĞAN/Yorumcu	100 000
23. FERHAT TUNÇ/Vuruldu	100 000
24. SELDA/Anadolu Konserleri	91 000
25. ZUHAL OLCAY/Küçük Bir Öykü Bu	91 000
26. PHIL COLLINS/ But Seriously	85 000
27. ATİLLA ATASOY/Rüyalar ve Anılar	73 000
28. EDİP AKBAYRAM/Şahdamar	70 000
29. NÜKHET DURU/ Benim Yolum	50 000
30. HASAN HÜSEYİN DEMİREL/Halepçe	50 000
31. NİL BURAK/Oldu Olacak	35 000
32. SINEAD O'CONNOR/I Don't Want	32 000
33. TANITA TIKARAM/Sweet Keeper	30 000
34. TRACY CHAPMAN/Crossroads	23.000
35. SEVİNGÜL BAHADİR/Kilim	22 000

"yoğun bir duygusallığın, koyu bir hüznün iyi armonilerle bezendiği bir yapıt" olarak nitelenerek yere göğe konulamadı. Hümeyra, yine yapacağını yapmış ve herkesi can evinden vuracak bir iş çıkarmıştı. Albüm fırtınası, Gökben'in "İşine Gelirse", Rüya Ersavcı'nın "Hep Sıfır"; Gül Erda'nın "Bir Sevda Yeli", Selda'nın "Hasret Türküsü" ile sürer. Piyasaya ne çıkarsa çıksın artık alıcı bulabilmektedir.

"Telli Telli"yi söyleyenler kervanına Kamuran Akkor da katılır ve üstelik şarkıcı, besteci olarak Murathan Mungan'ı gösterir; daha hızlı tüketebilmemiz için Ataköy'deki Galleria'dan sonra, Şişli'de "Nova Baran Plaza" adlı bir alışveriş merkezi açılır; Zülfü Livaneli, "bundan böyle büyük koro ve orkestra için senfonik eserler yazacağım" şeklinde bir açıklama yapar; Nadir Göktürk, bazı elemanların gruptan ayrılmasından hemen sonra yaptığı açıklamada, Ezginin Günlüğü'nü kendisinin sürdüreceğini söyler ve Selim İleri, *BoomMüzik*'in "size göre son zamanlarda müzikteki en önemli olay nedir?" sorusunu, "özgün müzik adı altında inanılmaz bir terimin herhalde yalnızca Türkiye'de müzik tarihine geçmesi" olarak cevaplarken, pop hanesine artıların işaretlenip durulduğu bir yıl bitecek, çok daha fazlasının beceri leceği yeni bir yıla girilecektir. Yüzlerce albüm yayınlanacak, bunların arasından Kayahan'ın "Yemin Ettim" ve Sezen Aksu'nun "Gülümse"si sıyrılıp satış rekorları kıracaktır. Bu iki albüm, Kayahan ve Sezen Aksu'ya, bütün 90'ları huzur ve bolluk içinde geçirecek bir nam ve prestij getirecektir.

Artı

BoomMüzik'in Ocak '91 sayısından:

"... BoomMüzik dergisinin 4. sayısında 1990 yılını MÜZİK YILI ilan etmiştik. Ayrıca 1990 yılının müziğimize çağdaş, yeni boyutlar getirecek genç sanatçıların seslerini duyurabileceği bir yıl olması, müzik ırmağının yatağındaki bütün pisliklerin temizlenmesi de dileklerimizin arasındaydı yeni yılda. Geriye dönüp baktığımızda bazen koca bir yıl, bazen 365 güncük olarak nitelediğimiz bu zaman süresinde umutların çoğunun gerçekleştiğini görmek bizi mutlu kılıyor... Ne plağı, ne kaseti, ne de CD'yi icat etmedik. Kayıt teknolojisine korkunç katkılarda bulunmadık ama 1990 yılında müzik her türüyle Türkiye gündemindeki yerini almış, amaçlarına küçük küçük adımlarla da olsa yönelmiştir..."

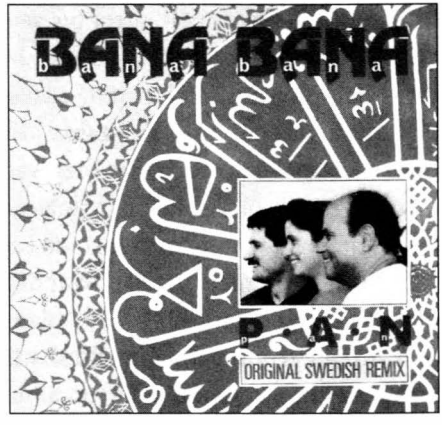
Beni Yak, Kendini Yak, Her Şeyi Yak

Geçmiş yıl için yapılan değerlendirmelerde, herkes "1990 yılının hem nitelik hem de nicelik açısından umulduğundan iyi gittiği" konusunda birleşmekteydi. Şarkıcılar, müzisyenler, yazarlar, yapımcılar ve firma sahipleri, ilk defa bir konu üzerinde tam bir mutabakata varmışlardı: "Pop, geçen yıl patladı..." MÜYAP başkanı Yaşar Kekava bile, her zamanki kötümser tavrını bir kenara bırakmış ve herkesin söylediklerine katılır olmuştu: "Müzikal açıdan Türkiye'de bu yıl pop müzik yılı olarak geçti denebilir. Bir dönem arabeske çok yönelindi, herkes o yöne gitti. Ancak pop müzikte yaşanan yoğun beste ve söz üretimi patlamayı getirdi. Arabesk kendini tekrarlamaya başlarken, üç sene önce filizlenmeye başlayan pop müzik ürünlerini vermeye başladı. Türk sanat müziği ve Türk halk müziğinin de eski popülerliğinde olmadığını görüyoruz...." Pop, bütün müzik türlerini ve akımlarını önüne katıp sürüklemeye başlamıştır. Çok değil, beş altı yıl sonra pop dışında bir şey de kalmayacaktır zaten. Bütün müzik türleri, sıraya girerek, bir bir popun içinde eriyip gidecektir...

Yeni yılın ilk önemli konusu yine Eurovision olur. Pop patlamasına patlamış ve artık Eurovision elemelerine mahkûm kimliğinden sıyrılmaya başlamıştır ama, bu elemeleri tamamen kafamızdan silip atmak için henüz vakit çok erkendir. Bunun olmasına bir iki yıl daha vardır. Bu yılki elemelerde genç yarışmacılar nihayet bir başlarına kalabilmişlerdir. 9 Mart'ta yapılan elemelerde hiçbir popüler isim yer almamıştır. İzel Çeliköz - Reyhan Karaca - Can Uğurluer ("İki Dakika"), Cenk Sökmen ("Öyle Bir Dünya" ve "Belki Bir Gün"), Şebnem Özsaran ("Yalnızlığım"), Grup 1x1 ("Hey Sen"), Fatih Erkoç ("Üzüleceksin" ve "Gülbeyaz Sokağı"), Arzu Ece ve Gür Akad ("Sessiz Geceler"), Melis Sökmen ve Ercüment Vural ("Son Defa"), Melis Sökmen ("Festival"), Rüya Ersavcı







Dışarda plak: *90 öncesi, Tülay German, Barış Manço, Timur Selçuk, Ajda Pekkan, Ayla Algan, Nilüfer, Şenay ve benzeri isimler ile sınırlı kalan yurtdışında plak yayınlayabilme imkânı ya da başarısı, 90'lar ile birlikte, önce Eurovision, sonra da başka nedenlerle epeyce yaygınlık kazandı. 60 ve 70'li yılların yıldızlarının elde ettiği orta halli başarı sonrası, 80'lerde yalnızca Mazhar Fuat Özkan bu konuda dişe dokunur bir sonuç alabildi. Grubun her iki Eurovision şarkısı da ("Diday Diday Day" ve "Sufi") yurtdışında yayınlandı. 80'lerin sonunda Grup Pan, 90'ların başında İzel Çeliköz - Reyhan Karaca - Can Uğurluer, Aylin Vatankoş ve Burak Aydos da bu zinciri uzatacak halkaları eklemeyi başardılar. Sonrası daha sıkı ve kimsenin ummadığı kadar hızlı geldi. Önce Sezen Aksu, ardından da Tarkan, Mustafa Sandal, Sertab Erener, Metin Arolat... yurtdışında albüm ya da single yayınlayabilme şerefine erişti. Elbette Tarkan'ın yaptıklarını, diğerlerinin yaptıklarından birkaç adım öne çıkarmak gerekiyor. Tarkan, 1999 yılı ve sonrasında bir dünya starı haline geldi ve Türk popunun bugüne kadar dışarda elde edebildiği en büyük başarıya imza attı.*

("Turkish Delight"), Sonat Bağcan ("Dün Gibi"), Cemil Sağyaşar ("Gel") ve Adnan Göyken'in ("Hamburger") Roma'ya gidebilmek için sürdürdüğü yarıştan İzel ve arkadaşları galip çıkar. Şevket Uğurluer ve Aysel Gürel'in ortak çalışması olan "İki Dakika", hiç de fena olmayan bir sonuçla döner İtalya'dan. Genç üçlü, 44 puan toplayarak 12. olmuş ve daha evvel ünlü isimlerin aldığı derecelerden daha iyi bir derece tutturmuştur. "İki Dakika"nın 45'liği Avrupa'da da yayınlanır. Grup Pan'dan sonra, bir başka genç ekip daha, dışarda plak yayınlama başarısına erişmiştir.

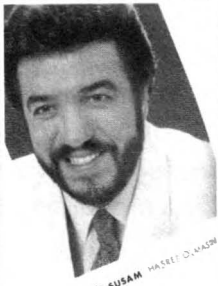
Popun başını alıp gittiği konusu netleştikten sonra, çoğu şarkıcı, kendine bu şemsiyenin altında bir yer edinmek için çaba harcamaya başlamıştır. Bunlardan

biri de Leman Sam'dır. Leman Sam, "Livaneli Şarkıları"ndan sonra, ağırlıklı olarak Garo Mafyan'ın ter döktüğü "Çağrı" adlı albümünü çıkarır. Sam, bu albümde yaptıklarını adlandırma konusunda epeyce kararsızdır: "Ben kendi yaptığım müziğe bir isim bulabilmiş değilim..." Sam, piyasanın içinde bulunduğu tür karmaşasını değerlendirirken daha da belirsiz bir tablo çizer: "... Çok çeşitli denemeler ve esinlenmeler var. Bugün Türkiye'de; rock, pop, arabesk, özgün müzik, halk müziği, sanat müziği adları altında anılan birçok tür var. Ben hepsine ortak bir isim bulamıyorum... Kimsenin bu konudaki tavrı tam belirlenmiş değil, herkes deneme yanılma yöntemiyle arayışlarını sürdürüyor. Popüler müzik hiç diyemiyorum. Çünkü popüler müzik günceldir kalıcı değildir..." Leman Sam, tıpkı dediği gibi yapmış ve "deneme yanılma" yöntemiyle "Çağrı"yı oluşturmuştur: "Garo Mafyan, son derece titiz bir çalışma gerçekleştirdi ve altyapı çok güzel çalındı. Bilgisayarla yapılan bir ana tema üzerine otantik sazlar da eklenince ortaya çok güzel bir şey çıktı. Bir Batılı'ya dinlettiğiniz zaman bu çokseslilik onu çekecektir..." Sam, bilerek ya da bilmeyerek, önümüzdeki on yıl içinde olup bitecekleri tarif etmiş, bunun reçetesini vermiştir: Bilgisayarın kullanımı giderek artan miktarda altyapılara sızacak; bu elektronik altyapılar, "otantik sazlar" ile desteklenecek ve "Batılı'nın" karşısına, kolay burun bükemeyeceği bir "çokseslilik" ile çıkılacaktır.

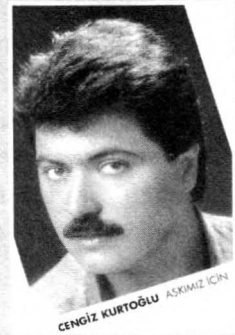
O güne kadar yaptığının dışında bir şeyler yapmak, bir parça farklılaşmak isteğini duyan yalnızca Leman Sam değildir. Ahmet Kaya'nın milyonlarca albüm satması üzerine yerleşip kalmış olan "özgün müzik" çatısı altında yer alanlar da aynı isteği duymaktadır. Bunlardan biri de Fatih Kısaparmak'tır. Kısaparmak, "Cemre Düşünce" adlı son albümünde, o güne kadar yaptıklarının üzerine, biraz da pop katmıştır. Bunun da etkisiyle olsa gerek, albüm piyasaya çıktığı an başa oynar. Kendilerine İMÇ patronlarının uygun bulduğu "Arabesk - Fantezi" etiketine hiç itiraz etmemiş olan piyanist şantörlerimiz ve her türden alt türevleri de, piyasayı o kadar da çabuk terk etmeyeceklerini söylemeye çalışmaktadırlar. Başta Ümit Besen, Arif Susam ve Cengiz Kurtoğlu olmak üzere, bu tür isimler, yeni albümlerini, sanki her şey yolundaymış gibi büyük tantanalarla sunarlar dinleyicilere. Bu albümler, satmasına yine satacaktır ama, artık son demlerdir ve büyük ihtimalle bir sonraki albümün satmamasıyla, altın çağın onlar için kapandığı ortaya çıkacaktır. Fono'dan ayrılıp Coşkun Plak'a geçen Sezen Aksu'nun aldığı transfer ücretinin büyüklüğü de, bu konudaki bütün şüpheleri silecektir. Artık pop para etmektedir ve bu uğurda firmalar kesenin ağzını açmıştır. Coşkun Plak, "Sezen Aksu Söylüyor" adlı albümün satışının bir milyonu geçmesi üzerine heyecanlanmış ve Sezen Aksu'yu transfer ederek, epeydir durma noktasına gelmiş firmayı harekete geçirmek istemiştir. Coşkun'un kurmayları yanılmayacak ve öngördüklerini, hatta daha da fazlasını elde edeceklerdir. Birkaç ay sonra piyasaya verilecek "Gülümse", Sezen Ak-

Piyanist şantör

"Hoş geldiniz bilmem nerenin kıymetli sayın müdürü falanca", "sayın bilmem kim ve kıymetli eşini piste davet ediyorum" ve benzeri cümlelerle, piyanoların başında,


ARİF SUSAM HASRET OLMASIN

oturdukları yerden, hemen hemen tüm 80'li yılların eğlence yaşamına hükmeden piyanist şantörlerimiz; 90'ların gelmesiyle iktidar kaybına uğradılar. Zaman değişmiş ve artık onlara kimsenin ihtiyacı kalmamıştı. Taverna yerine, bar ve diskoteklere gidilecek, yarım yamalak söyledikleri salya - sümük şarkılar yerine pop dinlenecekti. Bunu kolay kabul etmediler elbette. 90'ların başında, eski hükümleri sürmekteymiş gibi, süslenip püslenip piyanolarının başına oturmaya devam ettiler. Gün boyu kendilerine ağır bir bakım uyguluyor, manükür pedikür derken, saçlar ve bıyıklar fönleniyor ve birazdan herkesi dansa davet etmek üzere çalıştıkları tavernaların kapısından içeri süzülüyorlardı. Ama boşuna, yalnızca zaman geçmemiş, herkes bir parça da yaşamını değiştirmeye karar vermişti. Bu yeni yaşamda, çok azımız bir "piyanist şantör"e ihtiyaç duyacaktık.


CENGİZ KURTOĞLU AŞKIMIZ İÇİN

su'nun bir önceki albümünü de geride bırakacak ve yıllar yılı kırılamayacak bir rekorun sahibi olacak miktarda satacaktır.

Piyasa, "Coşkun, Sezen Aksu'ya 1,5 milyar verdi" haberleri ile çalkalanmaktayken, Zuhal Olcay'ın ikinci albümü "İki Çift Laf" piyasaya verilir. Sanatçı, tıpkı bir önceki albümünde olduğu gibi Vedat Sakman ile birlikte çalışmıştır. Albümde, bir de, Onno Tunç bestesi vardır. "Dünden Sonra Yarından Önce" filminin ana teması olan bu şarkı, Zuhal Olcay - Onno Tunç arasındaki bağlantıyı kurma vazifesi görecek ve bir zaman sonra bu ikili, bütün bir albüme yayılacak bir şekilde birlikte çalışacaklardır. Yeni Türkü'nün konser kayıtlarından oluşan "Rumeli Konseri"; Oya - Bora'lı Grup Denk'in "Tiryaki", Özdemir Erdoğan'ın "Düşünceli Şarkılar", Metin Özülkü'nün "Al Yazmalım - Kar Çiçeğim", Emel - Erdal'ı dağıtıp tek başına kalmış Emel'in "Karlar Düşer", Gülay Eralp'ın "Beni Unutma", Aylin Livaneli'nin "Sevda Değil", Nükhet Duru'nun "Aç Gözünü Adamım" ve Ayşegül Aldünç'in "Benden Söylemesi" adlı albümleri de, kısa bir zaman sonra piyasayı resmen birbirine katacak olan, Kayahan'ın "Yemin Ettim" ve Sezen Aksu'nun "Gülümse" adlı albümlerini bekleyenleri sıkıntıdan kurtarıp, boşluğun pop ile doldurulmasına gayret ederler. Kayahan ve Sezen Aksu'nun albümleri, geleceğin yalnızca "pop" olacağı konusundaki bütün

şüpheleri silip süpürür. Piyasayı, önce Kayahan'ın "Yemin Ettim"i şenlendirir. Aslında bu albüm, yeni bir albümden çok, bir "best of" görünümündedir. Nilüfer'in seslendirdiği "Sen Mühimsin" ve "Yemin Ettim"in yanına, şarkıcının Eurovision şarkısı "Gözlerinin Hapsindeyim" ve yıllar önce söylendiğinde pek ilgi çekmemiş olan "Neden Olmasın" ile "İstanbul Hatırası" adlı şarkılar eklenmiştir. Ümit Eroğlu ve İskender Paydaş'ın Kayahan ile birlikte altyapısını kurduğu bu albümün estirdiği fırtına henüz dinmemişken, Sezen Aksu'nun "Gülümse"si yayınlanır. Bu iki albüm ile birlikte piyasa mahşer yerine dönmüştür. Herkes, ama herkes evinde, işyerinde, arabasında bu iki albümü dinlemektedir. Kısa bir zaman içerisinde, bu iki albümün girmediği bir ev kalmaz. Her ikisinin satışı kolaylıkla bir milyonu geçer. Olağanüstü rakamlardır bunlar. Gerçi Sezen Aksu'nun bir önceki albümü de bu rakamları tutturmuştur ama, bu sefer durum başkadır; bu sefer aynı rakama çok kısa bir zaman içerisinde ulaşılmıştır. "Gülümse", rekor üstüne rekor kırmaya devam edecektir. Bir süre sonra, yalnızca "en çok satan albüm" olmakla kalmayacak, "en hızlı satan" ve "CD olarak en fazla satılan" albüm de olacaktır. Albümün bu başarısından yurtdışındaki firmalar da etkilenecektir. Bu albüm, yurtdışında dört başı mamur bir şekilde pazarlanan ilk albümümüz olacak ve ayrıca "Hadi Bakalım" single'ı ile de desteklenecektir.

Aşkın Nur Yengi'nin geçen yıl yayınlanan ilk albümü ile artan satışlar, Kayahan ve Sezen Aksu albümleri ile sürmüş ve bu da, müzik piyasamızı pop eksenli albümler yapmaya mecbur etmiştir. O güne kadar, bir şarkıcıdan çok bir tiyatro oyuncusu olarak sınırlı bir üne sahip olan Yonca Evcimik de, bu yeni eğilim nedeniyle pop piyasasına dalmıştır. "Hem şarkı söyleyip hem de dansedebilen" Yonca Evcimik, Garo Mafyan ve Aysel Gürel'in desteğini arkasına alarak "Abone (Dansçı)" adlı ilk albümünü yayınlamıştır. 80'li yıllar bir



Hadi Bakalım: *Sezen Aksu'nun, bütün ülkeyi birbirine katan albümü "Gülümse"nin başarısı Polydor'un da iştahını kabartmış ve sanatçımızın bu albümü, yurtdışında layıkıyla pazarlanmıştı. Polydor, "Gülümse"yi, yapısı ve ritmi ile Türk popunu da derin bir şekilde etkileyecek olan "Hadi Bakalım" adlı şarkının single'ı ile desteklemiş ve bu single'ı, ancak çok büyük isimlere layık görülen bir şekilde tam üç formatta (CD single, maxi single ve 45'lik) basıp dağıtmıştı.*

Sınırlı bir ün

Yoncaevcimik.com adlı siteden:

"... 1979'da Şan Tiyatrosu'na girdi. 1984'e kadar burada birçok oyun ve müzikallerde yer aldı. Yedi Kocalı Hürmüz, Hisseli Harikalar Kumpanyası, Şen Sazın Bülbülleri, Nükhet Duru ve On Yıl Geçti, Ajda Pekkan Süperstar, Hababam Sınıfı ve Carmen rol aldığı çalışmalardır. Bu dönemde ayrıca Hababam Sınıfı Güle Güle ve Kızlar Sınıfı adlı filmlerde de oynadı. 1985-1988 yılları arasında, Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nda Yasaklar, Aşkolsun, Geceler, Reklamlar ve Deliler adlı oyunlarda rol aldı. 1989-1990 yılları arası Gülhane Etkinlikleri'nde sunucu ve Show Girl olarak çalıştı..."

30 Ağustos 1998 tarihli *GazetePazar*'dan:

Yonca Evcimik, pop albüm projesini Şahin Özer'e nasıl kabul ettirdiğini anlatıyor:

"... Her tarafta arabesk vardı. Ama ben kafaya koydum, bir albüm yapacağım ve bu arabesk değil pop olacak. Şahin Özer'e başvurdum. Adam şaşırdı, pop bir albüm nasıl yapılacak, kime satılacak diye. Ben anlatıp duruyorum; işte pop söyleyeceğim, dansedeceğim filan. Kafamda her şey tamam çünkü. Bakarız ederiz dedi. Oturdum, haber beklemeye başladım. Haber çıkmıyordu bir türlü. Telefon ediyordum, gidiyordum, habire bir sonuç almaya çalışıyordum ama sonuç yok! Sonunda bir gün canıma tak etti, İMÇ'ye gittim ve bu albümü yapacak mısınız, yapmayacak mısınız diye sinirli sinirli sordum Şahin Özer'e. Adam bu inadım karşısında şaşırdı kaldı ve peki dedi. Yıllardır sahnelerde olduğum için Garo Mafyan'ı ve Aysel Gürel'i tanıyordum. Onlara gittim. Ben pop bir albüm yapacağım, destek verir misiniz diye. Kabul ettiler. Hatta Aysel Gürel Abone'nin sözlerini yazarken bizzat yanındaydım. Oturdum bekledim. Sonunda da çıktı albüm ve çok sattı... Albümün satışı 2.5 milyonu geçti. Bu rakam dünyanın herhangi bir ülkesi için de büyük bir rakam... TRT'de yayınlanan Yarım Elma programının çok etkisi oldu. Zaten biz albümü piyasaya verdikten birkaç hafta sonra iadeler gelmeye başlamış. Şahin Özer, ben üzülmeyeyim diye anlatmamış bana. Sonra Yarım Elma için teklif geldi... Büyük bir heyecanla çıktım. Şarkı söylüyorum, dansediyorum. Kendimi, yapmak istediklerimi tam olarak aktarabildim herkese o programda. Bundan sonra albümün gidişatı değişti. Herkes albümü arayıp sormaya başlamış. Sonra da Bir Başka Gece programına çıktım, onun da büyük etkisi oldu..."

Meğer herkes bizden bir Madonna'ya epeyce hasretmiş. 2,5 milyon kişi, Yonca Evcimik'e abone olma konusunda hiç duraksamamış.

yana, her türlü denemenin kabul görebileceği 60 ve 70'li yıllarda bile yayınlansa kimsenin dönüp bakmayacağı bu albüm, piyasanın artan pop talebini tam zamanında karşılamaya niyetlendiği için yere göğe konulamaz. Özellikle albüme adını veren şarkı, daha çok çocukların olmak üzere, herkesin diline yerleşmiştir. Aşkın Nur Yengi'nin albümünden sonra bir başka genç ismin albümünün çok satması, yalnızca bir pop patlaması ile değil, bir genç şarkıcı patlaması ile de karşı karşıya bulunduğumuzu gösterir bize. Zaten piyasa böyle dönmeye başlamıştır. Aynı yıl, Reyhan Karaca ve Can Uğurluer ile birlikte bizi Eurovision'da temsil etmiş olan İzel Çeliköz, Yonca Evcimik'ten

sonra sahneye sürülen bir başka isim olur. İzel Çeliköz, Ercan Saatçi ve Çelik Erişçi ile birlikte İzel - Çelik - Ercan üçlüsü ve "Özledim" adlı bir albüm ile, şiddeti giderek artan pop patlamasına katkıda bulunmak üzere piyasadaki yerini almıştır.

Yıl bitmek üzereyken, Emre Plak iki büyük sürpriz yapar. Emre, Ajda Pekkan ve Aşkın Nur Yengi'nin yeni albümlerini verir piyasaya. Her iki şarkıcı da, daha geçen yıl birer albüm yayınlamıştır. Bu oldukça şaşırtıcı bir gelişmedir. 80'ler boyu, iki albüm arasında geçmesi gereken süre uzadıkça uzamış ve en ünlü isimler bile ancak iki yıllık aralarla albüm yayınlar olmuştu. 90'lı yıllar, bu kuralı da değiştirecek gibidir. Yengi'nin ikinci albümü olan "Hesap Ver"in satış rakamları, ilk albümü bile gölgede bırakır. İkinci albümün satışları, çok kısa bir zaman içerisinde milyon sınırını aşar. Bunun böyle olması, pop müziğindeki gelişmeleri hâlâ dudak bükerek izleyen bütün firmaları harekete geçirir. Herkes birden, genç şarkıcı avına çıkacaktır. Süperstar'ımızın da keyfi oldukça yerindedir. Ajda Pekkan, zor geçecek gibi görünen 90'lı yıllar virajını büyük bir başarı ile dönmüştür. Yeni bir döneme, geçen yıl "Ajda '90" ile parlak bir giriş yapan sanatçı, geldiği bu noktayı, bu sefer de "Seni Seçtim" ile daha ileriye taşıyacak gibidir. Bu albümün, Türk popu için önemli sayılması gereken bir özelliği daha vardır. Ajda Pekkan, bu albümünde, ağırlıklı olarak bizden şarkılara yer vermiş, üstelik genç isimler ile çalışmaktan da imtina etmemiştir. Bu genç isimlerden biri de Mustafa Sandal'dır. Pekkan, Sandal'ın, Bülent Tezcan ile birlikte yazdığı "Vazgeçme"yi almıştır albümüne. Ajda Pekkan, tıpkı 60, 70 ve 80'li yıllarda olduğu gibi, 90'lı yıllarda da bizimle olacak, hayatımıza eşlik etmeyi sürdürecektir.

CD'lerin giderek yaygınlık kazanması, başta Ajda Pekkan, Erkin Koray ve Barış Manço olmak üzere, çoğu sanatçının eski şarkılarının yeniden yayınlanmasına sebep olur; kaç zamandır ANAP'ın tekelinde olan iktidar, DYP - SHP tarafından kurulan bir koalisyona geçer; Türk popunun temel taşlarından Alpay, "Senin İçin" adlı yeni bir albüm yayınlar ve "Türk-Sat haberleşme uydusunun ihalesi hakkında yolsuzluk şikâyetleri üzerine, PTT genel müdürü Emin Başer'e görevinden el" çektirilirken, firmalar, anlaştıkları genç isimlerin albümlerini arka arkaya piyasaya verecektir. Bir yandan, başta Sibel Tüzün olmak üzere kendilerini Eurovision Türkiye elemelerinde göstermiş olan genç isimler, bir yandan da Sertab Erener ve Levent Yüksel gibi Sezen Aksu Okulu mezunları, yeni albümlerini yayınlayacak ve bir sonraki yılı da tamamen pop ile ateşe vereceklerdir. Eksik kalanı da, başta "Bir Hadise Var" albümü ile Nazan Öncel olmak üzere, bambaşka kanallardan akıp durmuş olan isimler tamamlayacaktır.

Hey Corç Versene Borç

Piyasada yaşanan gelişmeler üzerine, kaç yıldır kendilerini Eurovision elemelerinde göstermeye çalışan genç isimlerin hemen hemen hepsi bir anda kıymete biner. Firmaların hepsi, piyasaya sürüp "patlatacakları" genç ve ismi duyulmamış birilerinin peşine düşmüştür. Plak şirketlerinin, "genç isim" avına çıkmalarının bir nedeni, Türk popundaki gençleşme sinyalleridir. Ama bunun bir başka nedeni daha vardır ve belki de asıl belirleyici olan budur: Firmalar, bu tür şarkıcıları, albümlerini yapacak olma fikri ile gaza getirmekte ve önlerine, birkaç yıl sonra kendilerini "esir konumunda" bulacakları kontratlar sürmektedir.

Ama genç şarkıcılarımız, kapılarının çalınmasını beklerken de zamanlarını boşa harcamamakta ve yeni Eurovision elemelerinde bir kere daha boy göstermektedirler. Başta Melis Sökmen, Ercüment Vural, Candan Erçetin, Sinan Erkoç, Aylin Vatankoş ve Cihan Okan olmak üzere, epeyce sayıda genç yetenek, bıkmadan usanmadan bir başka Eurovision hengamesinin içinde bulmuştur kendisini. Kırk yıllık "büyük" isimler ise, Eurovision sayfasını tamamen kapatmıştır artık. 21 Mart'ta yapılan elemeler, Aylin Vatankoş'un galibiyeti ile sonuçlanır. Vatankoş, "Yaz Bitti" adlı şarkıyı Malmö'de seslendirecek ve klasik sonuçlarımızdan (17 puan ile 19.'luk) biri ile dönecektir. Bu sonuç nedeni ile, olağanüstü yetenekli Aylin Vatankoş'a, şartların uygunluğuna rağmen pop kapıları açılmayacak ve Vatankoş, birilerinin iteklemesi sonucu bir Türk müziği albümü yapma yoluna gidecektir. Bu albüm de, şarkıcının geleceğini sonsuza kadar bağlayan şey olacaktır.

Eurovision sonrasının en önemli gelişmesi, "ilk özel radyo" olan Kent FM'in yayına başlaması olur. Kent FM, 4 Haziran 1992 tarihinde (49 W güç ile 101 MHZ üzerinden) sekiz haftalık bir deneme yayınına başlar. Radyo, bu sekiz hafta boyu "07:00 - 21:00 saatleri arasında" yayın yapacak, sonrasında da 24 saatlik normal yayına geçecektir. Özel televizyon kanallarından sonra, özel radyolar da girmiştir hayatımıza. Özel radyolar, çok kısa bir süre içerisinde artıp, bütün memlekete yayılacaktır. Televizyon kanalları ile karşılaştırılmayacak kadar düşük bütçeler ile kurulabilen ve geniş bir organizasyon olmaksızın da faaliyete geçebilen radyoların yaygınlık kazanması, kısa vadede, plak firmalarını telaşlandıracak ve "radyolar şarkıları çalarsa, biz ne satacağız?" sorusu ile karşı karşıya bırakacaktır. Ancak uzun vadede işler düzene girecek ve radyoların, müzik piyasamız için ayak bağı olmayıp aksine piyasayı desteklediklerini anlaşılacaktır.

Eurovision'da boy göstermeye artık tenezzül etmeyen kırk yıllık isimler, piyasanın açılması üzerine, kendilerini tamamen albüm yapmaya kaptırmıştır artık. Yılın ilk ses getiren albümü Zerrin Özer'den gelir. Bir önceki yıl piyasaya verilmesine rağmen, asıl gürültüyü yeni yıl ile birlikte koparan "Sevildiğini Bil" adlı

bu albüm, Zerrin Özer'in yıllardan beri süren arabesk tutkusunu da sona erdirir. Mustafa Sandal'ın "Böyle de Bir Huyu Var" adlı şarkısının da yer aldığı bu albüm ile Zerrin Özer, dinleyicilerinin karşısına "% 100 pop" kılığında çıkmıştır. "Alladı Pulladı" ile Seyyal Taner, "Bir Hadise Var" ile Nazan Öncel, "İlhan-ı Aşk" ile İlhan İrem, "Odalarda Işıksızım" ile Kayahan, "Yine Yeni Yeniden" ile Nilüfer ve "Mega Manço" ile Barış Manço, tecrübelerini konuşturarak, gençleşme hareketinden pay almaya gayret eden diğer isimler olur. Büyük bir kısmı bunu başarır da. Zaten Kayahan, Nilüfer, Zerrin Özer, İlhan İrem ve Barış Manço, 80'lerin belalı birkaç yılı hariç, her zaman çok satmış isimlerdir ve bu eğilimi, yeni dönemde de sürdürürler. Ama sürpriz yapan isimler Seyyal Taner ve Nazan Öncel'dir. Taner, türlü başarısızlıklarla geçmiş 80'li yılları nihayet "Alladı Pulladı" ile aşabilmiş ve şaşaalı 70'li yıllarına bir dönüş yapabilmiş; Nazan Öncel ise, 80'li yıllar boyu tadamadığı başarıyı nihayet kapısında görmüştür.

"Bir Umut" ile Soner Arıca, "Bir Yudum Sevgi" ile Seden Gürel, "Ah Biz Kızlar" ile Sibel Tüzün, "Dağ Çiçeği" ile Akrep Nalan, "Faka Bastın" ile Emel, "Hey Corç" ile Hakan Peker, "Beni Affet" ile Harun Kolçak ve "Sakin Ol" ile Sertab Erener de, gençlerin bayrağını dalgalandıran isimler olurlar. Bir pop albüm yapma cesaretini, Aşkın Nur Yengi'den bile önce göstermiş olan Hakan Peker, bu yeni albümüyle, herkesin umduğundan çok daha hızlı yayılmakta olan gençleşme hareketinin, Türk popunu ileriye değil, geriye götüreceğinin de ilk habercisi olmuştur. Albümdeki şarkıların büyük bir kısmı rastgele yazılmış gibidir. Şarkı sözlerinin niteliğindeki düşüş ise elle tutulacak kadar nettir. "Hey Corç, Versene Borç, Olmaz Maykıl Bende de Yok" dizeleri, işin bundan sonrasının, tekerlemeler, atasözleri, deyişler, deyimler ve darbımeseller ile sürdürüleceğini söylemektedir. Bu minvalde yazılmış şarkılarla doldurulmuş albümler sattıkça herkes cesaret ile donanacak ve iş, mahalle ağzına, küfre ve laf atmalara kadar gelecektir. Okey masalarında oturanlar, yalnızca yer aldıkları kare üzerinde değil, Türk popu üzerinde de tahakküm kuracaklardır. Daha buna biraz zaman vardır ama "Corç" da işareti çakmıştır artık. İşin bundan sonrası, "en süratli bayağılaşma rekorlarını kırma" üzerine inşa edilecektir. Gençler arasında sayılmasına rağmen daha kıdemli olan Emel, Hakan Peker'in aksine, bir önceki albümünden daha ileri bir noktaya varmak üzere çok çabalamış ve bunu becermiştir. "Faka Bastın" adlı albüm, şarkı sözleri nedeni ile sıradan gözükse bile, müzikal alt yapısının gücü ve sürati ile dikkat çeker. Özellikle albüme adını veren şarkı, "Hadi Bakalım" ile yeni bir dönemece girmiş gibi gözüken Türk popunun devrini daha da hızlandıracak gibidir. Dışarda sırasını savmış olan "Euro - disco" akımı, geç de olsa nihayet bize uğramıştır. Bu albüm, arka arkaya açılmakta olan bar ve cafe'lere de ilaç gibi gelir. Türk popu, "Faka Bastın" ile bu tür mekânlara mahcup bir giriş yapacak ve sonrasında da onu kimse tutamayacaktır. Tamamen yeni olan isimlerin içinde, en dikkat çekici gi-

rişi yapan Seden Gürel olur. O güne kadar Seden Kutlubay olarak müzik piyasasında oldukça iyi bir isim yapmış olan bu hem güzel hem de çok güçlü bir sese sahip genç şarkıcımız, piyasaya Neslihan Yargıcı'nın katkıları ile, bir şarkıcıdan çok bir proje şeklinde sunulmuştur. Her zamanki "bir albüm yaparsak bu iş tamamdır" anlayışı, birkaç adım ileriye taşınmıştır. Bu da, piyasanın, 90'lı yıllarda, her zamankinden daha farklı döneceğinin bir başka işareti olur. Türk popu, çok süratli bir şekilde, müzik ya da şarkıların tek başına yeterli olmadığı bir noktaya gelip dayanacaktır. Hatta bunlarsız bile olunabilen bir noktaya gelinecek, ama asla "imaj"sız olunamayacaktır. İmaj acemisi sayılabileceğimiz 90'lı yılların başları, bu piyasanın o güne kadar çıkarabildiği tek isim olan Neslihan Yargıcı'nın el çabukluğu marifet eksenli (şapka, abajur...) tuhaflıkları ile aşılacak, ardından "gençlik - güzellik - seks" üçgeni üzerine kurulu bir seri imalata girişilecektir.

Bülent Ersoy'un "Ablan Kurban Olsun Sana" ile 12 Eylül'e "nanik" yapması ve Hurşit Yenigün'ün son bir gayret ile "Unutulmayan Sezen Aksu Şarkıları" terennüm ederek "Gülümse"nin başarısından sebeplenmek istemesi, "patlama"nın, beklenenden çok daha kısa bir süre içerisinde yüze göze bulaştırılacağı konusunda kimsede şüphe bırakmaz. Ama her zamanki gibi, umudun tamamen kesilmemesi için ortada sebep vardır. Mavi Sakal ("Çektir Git") ve Kesmeşeker ("Dipten Ve Derinden"), Türk popunun geleceğinden şüpheli gözüken herkesin kalplerine su serper. Kesmeşeker, bir önceki yılın sonlarında piyasaya çıkardıkları "Dipten Ve Derinden" albümünün sefasını ancak 1992 yılında sürmeye başlar. Bir kısım dinleyici, artık dört bir yanda çınlamaya başlayan aynı şarkılardan sıyrılabilmek için Kesmeşeker'e tutunmuştur. Mavi Sakal da aynı konumda bulur kendisini. Boğaziçi Üniversitesi stüdyolarında kaydedilmiş olan "Çektir Git", üç beş ay içinde, epeyce sayıda insanı Mavi Sakal hayranı yapacak ve grup, bunun üzerine, bir telaşla stüdyoya girip ikinci albümünü de kaydedecektir.

Ferhan Şensoy, "Ferhangi Şeyler"in 750.'sini sahneler; "muhterem hacı adayları, Esin Turizm'in başarılı Hac organizasyonları ile kutsal görevlerini ifa" edebilir; "900 900 306 Alo Emrah telefon hattı ile kalbinizin sesine kulak verir, özledikçe Emrah'ı" arar; merak edenler, bir başka hattan, Sibel Gökçe'yi arayarak "bir kadının ne kadar seksi olabileceğini" öğrenir; isteyen, "fiks menü 225 bin liraya, Caddebostan Maksim'de, Muazzez Ersoy, Alev Sayın, Osman Yağmurdereli, Oryantal Belinda ve İbrahim Tatlıses'i" seyredebilir; Memduh Paşa Yalısı'nda Nükhet Duru, Sait Halim Paşa Yalısı'nda Zerrin Özer sahneye çıkar; WOM adlı yabancı bir dergi, "Gülümse"nin yurtdışında yayınlanması üzerine, Sezen Aksu'yu "geleceğin Ofra Haza'sı" olarak gösterir; bunun da gazı ile olsa gerek, Sezen Aksu, yeni kanalımız Kanal 6 ile "tam üç milyar liraya talk-show yapmak üzere" sözleşme imzalar; "müzik dünyasının önemli firmalarından Ya-

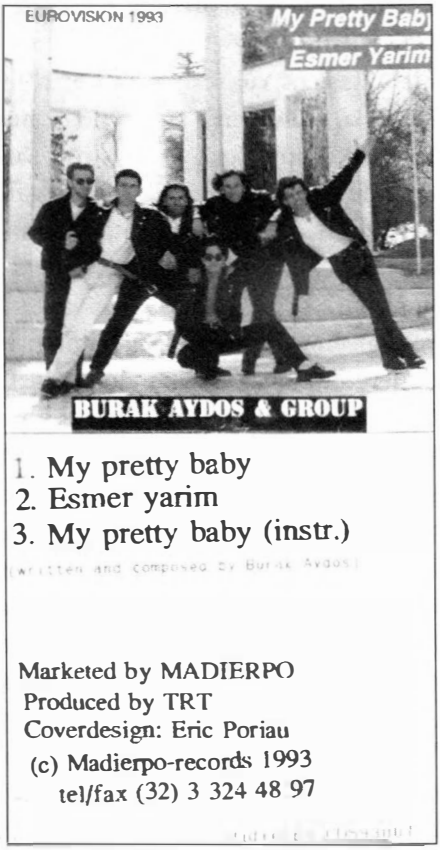
şar Plak'ın sahibi Yaşar Kekava hakkın rahmetine" kavuşur; Banu Alkan, Cem Özer'in "Laf Lafı Açıyor" programında, "ben megaloman değilim ama starım. zaten üç ay sonra Paris'e gideceğim, kültürüm de artacak" der ve *Playmen* dergisi, dergi ile birlikte "hem VHS hem de Beta bedava video kaset" vermeye başlarken, Sezen Aksu Okulu bir mezun daha verecek ve bu sefer Levent Yüksel, piyasaya anlı şanlı bir giriş yapacaktır. Yeni gelen yıl, piyasayı coşturma konusunda, bir önceki yıldan bile başarılı olacaktır. Birinci albümünü yapmakta olanlar (Bendeniz, Levent Yüksel...), ikinci ya da üçüncü tura geçenler (Yonca Evcimik, Harun Kolçak, Mavi Sakal...) ve her zamankiler (Kayahan, Zerrin Özer, Ajda Pekkan...) derken Türk popunun harareti iyice yükselecektir.

Ya Sen Ya Hiç

Genç yeteneklerin büyük bir kısmının kendi albümleri için stüdyonun yolunu tutmaları, Eurovision elemelerine katılımı azalttı ve elemeler giderek sönükleşmeye başladı. Bu durumun ilk belirtileri de 1993 yılında yapılan elemelerde kendini gösterdi. Tamamı gençlerden oluşan üç beş isim yarışmaktaydı bu yıl. Deniz Şafak, Şebnem Özsaran, Erdal Çelik, Sonat ve Seda Bağcan, Sinan Erkoç ve Burak Aydos, 13 Mart gecesi, her zamanki gibi Ankara'da, TRT stüdyolarında değil, İstanbul'da, Andromeda adlı diskotekte sahneye çıkıp yarıştılar. TRT de, Türk popunda başlamış olan gençleşme hareketine uymayı seçmiş ve yarışma mekânını, suratı asık stüdyolardan, kanlı canlı diskoteklere kaydırmıştı. Oylama biçimi de değişmişti. İrlanda'ya gidecek şarkıyı, profesyonel bir jüri değil, Andromeda'da bulunan kalabalık seçecekti. Final, Burak Aydos'un "Esmer Yarim" adlı şarkısının birinciliği ile sona erer. Şarkının seçilme biçimi, yarışmadan sonra epeyce dedikodunun çıkmasına yol açar. Burak Aydos'un, arkadaş ve tanıdıklarını Andromeda'ya doldurduğu ve birinciliği bu yolla elde ettiği konuşulmaya başlanır. Ama aslında, gerçek olan şudur: Burak Aydos'un "Esmer Yarim"i, birbirine benzeyen diğer şarkıların arasında, farklı ritm ve yapısı ile daha ilk dinleyişte bile öne çıkabilmiştir. Şarkı, Irlanda'da yapılan yarışmada, her zamanki sonuçlardan birini (10 puan ile 21.'cilik) elde edecektir ama bu sonuç, yurtdışında pazarlanan bir başka şarkımız olmasını da engellemeyecektir. Avrupa'nın önemli firmalarından Madierpo, şarkıyı "My Pretty Baby" adıyla pazarlayacak ve ona 45'lik değil, CD single formatını uygun görecektir. Böylelikle Burak Aydos, Sezen Aksu'dan sonra ("Hadi Bakalım"), şarkısı yurtdışında CD single formatında satışa sunulan ikinci şarkıcımız olur.

Piyasadaki genel hareketlilik de artarak yükselmektedir. Eskisiyle yenisiyle, firmasıyla şarkıcısıyla, hemen hemen herkes durmadan çalışmakta ve bu hareketliliğin tadını çıkarmaktadır. Çok çalışanların başında da her zamanki gibi Zerrin Özer gelmektedir. Şarkıcı, "Sevildiğini Bil"in üzerinden çok fazla bir za-

man geçmeden "Olay Olay" adlı albümünü sürer piyasaya. Artık herkesi sarmış ve her şarkıya sızmaya başlamış "özlü söz" ya da "slogan"larla kurulmaya çalışılan bu albümün en dikkat çekici yanı, söz yazarı Leyla Tuna'nın yazdığı şarkılardır. Tuna, müzik piyasamızın epeydir rastlamadığı ölçüde sağlam ve esprili sözleriyle, "Olay Olay"ı, onlarca albümden herhangi biri olmaktan kurtarmıştır. Ama Leyla Tuna'nın yazdığı şarkıların tadına, asıl Zuhal Olcay'ın "Oyuncu" albümünde varılır. Zuhal Olcay, bu sefer, her zaman yaptıklarına benzemez bir albüm yapmak istemiş ve daha "popüler" çizgideki bu albümde de, Onno Tunç ve Leyla Tuna ile çalışmıştır. Piyasanın en hızlı şarkı çıkarabilen isimlerinden biri olup, altın bir çağ sürmeye başlayan Kayahan "Son Şarkılarım", Ajda Pekkan "Ajda '93", "Gülümse"nin başarısından sonra ne yapacağı merakla beklenen Sezen Aksu "Deli Kızın Türküsü", "Alladı Pulladı" ile müzik piyasasından yeni bir kredi almış gözüken Seyyal Taner "Geliyorum" ve bir başka büyük isim Selda "Ziller Ve İpler" adlı çalışmalarıyla 70 ve 80'li yılların sesini piyasada çınlatan isimler olur. 70 ve 80'li yılların sesleri, kendilerini yalnızca yeni albümlerle değil, eski çalışmalarıyla da gösterirler. Artık daha fazla aranıp sorulmaya başlamış olan CD formatı nedeniyle, eski şarkılar ve albümler, bu format üzerinde basılmaya başlanmıştır. Bu alandaki ilk örneklerden birini, (Istanbul Plak'ın bastığı ve Ajda Pekkan "Best of"u olarak da kabul edilebilecek "Hoşgör Sen" adlı albüm ile birlikte) Yeşil Giresunlu'nun önderliğindeki Balet Plak vermiştir. Bu firma, Mazhar Fuat Özkan'ın, daha önce yayınlanmış albümlerinden bir seçme yapıp "The Best Of..." adıyla yayınlamıştır. Bu işin arkasını da Ali Kocatepe getirir. Kocatepe, Nükhet Duru'nun en güzel çağını "Nükhet Duru Klasikleri" adıyla tek al-



Esmer Yarim: *Bir zamandır, Eurovision şarkılarımızla ilgilenen Madierpo firması, 1993 yılındaki Eurovision şarkı yarışmasından hemen sonra, Burak Aydos'un şarkısını da satışa sunmuştu. Single'ın üzerinde tam üç versiyon yer almaktaydı: "My Pretty Baby", "Esmer Yarim" ve "My Pretty Baby (instr.)... Aynı şarkının farklı versiyon ya da remix'ini yapma konusu da kapımıza gelip dayanmış gibidir. İMÇ, bu konuyu başlangıçta görmezden gelecek ama sonrasında, bu işe bir kurtuluş gözüyle bakacaktır.*

bümde toplamıştır. Firmalar, bu tür albümlerin yıllar yılı satmaya devam edeceğinin ve uzun vadede, dünyanın parasına mal edilmiş yeni bir albümden daha fazla kazanç getireceğinin belki henüz bilincinde değildir ama, geçen zaman bunun böyle olduğunu gösterecektir.

Henüz ilk albümlerini çıkaran isimlere göre kendilerini bir parça daha kıdemli kabul eden Mavi Sakal ("Mavi Sakal 2"), Aşkın Nur Yengi ("Sıramı Bekliyorum"), Yonca Evcimik ("Kendine Gel"), Harun Kolçak ("En Büyük Aşk"), Hakan Peker ("Amma Velakin"), İzel ve Ercan ("İşte Yeniden"), Oya - Bora ("Seni Bana Yazmışlar"), Fatih Erkoç ("Penceremden Gökyüzüne") ve Erdal ("Ya Hep Ya Hiç") da, aşağı yukarı aynı sıralarda yeni albümlerini çıkarırlar. Yonca Evcimik, Mustafa Sandal destekli ikinci albümü ile, ilk albümünden daha makul bir iş çıkarmıştır. Aşkın Nur Yengi ise, "ne yapsak satıyor" düşüncesinden yola çıkılarak yapılmış bir albüm sürmüştür herkesin önüne. Politikacılarının "listeme bir odun koysam seçtiririm" diye övündüğü bir memleketin müzik yapımcılarından da beklendiği gibidir herşey. Musluklar akmaktayken, hiçbir şeyin üstünde kafa yormaya gerek görmeden albümler çatılmakta ve satışa sunulmaktadır.

Yeni isimlerdeki artış da sürmektedir. Suat Suna ("Ansızın Çektin Gittin"), Eda ("Parolayı Söyle"), Kenan Doğulu ("Yaparım Bilirsin"), Deniz ("Bendeniz"), Levent Yüksel ("Med Cezir") ve Tarkan ("Yine Sensiz") adlı genç şarkıcılarla, albümlerin yüz binlerce nüsha satmaya başladığı 1993 yılında tanışır Türk popu. Suat Suna, artık şarkıcıdan yalnızca şarkı değil hareket ve renk de bekleyen yeni dinleyici tarafından pek de sıcak karşılanmaz. Bir başka "renk ve hareket yoksunu" isim sayılabilecek olan Levent Yüksel ise, Sezen Aksu'nun verdiği destek nedeni ile kalplere basılır. Genç şarkıcı, günün modasına uygun sarılı yeşilli ceketlere bürünür ve televizyon kanallarının verdiği tam destek ile programları bir bir gezerek albümünün satışını tesadüflere bırakmaz. İsviçre doğumlu Deniz de "Bendeniz" adını verdiği ilk albümüyle piyasaya girmiştir. Türk popuna yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın girişini hızlandıracak bir şeydir bu. "Deniz" adı, herkese çok sıradan gelmiş olmalı ki, şarkıcı, albümünden hemen sonra herkes tarafından "Bendeniz" olarak anılmaya başlar ve bu ısrar sonucu, bu isimle yola devam etmeye karar verir. Albümün adı, şarkıcının adı olmuştur artık. Neslihan Yargıcı'nın fırça darbeleri ile yola çıkmış olan Bendeniz, bu ilk albümünde, Sezen Aksu benzerlerinin bir başkası olarak görünür herkese. Gerçekten de saçı başı, giyimi kuşamı dahil, her yönüyle dört dörtlük bir Sezen Aksu taklididir. Ama bu görünüş aldatıcıdır ve yalnızca ilk albüme özgü bir şeydir. "Ya Sen Ya Hiç" adlı klibiyle MTV'nin düzenlediği bir yarışmada ülkemizi temsil eden Bendeniz, ikinci albümüyle birlikte kendi yolunu seçecek ve 90'lı yıllar ile Türk popuna giriş yapan isimlerin en kalıcılarından biri olacaktır. Ama

Yine Sensiz

Tarkan, "Kıl Oldum Abi" adlı ilk şarkısı ile boy gösterdiği ilk gün, diğerlerinden farklı olduğunu düşündürdü herkese. Çok özenilmiş ve fazlasıyla tasarlanmış bir "ürün" gibi duruyordu Tarkan. Kısa bir zaman içinde de, bu projenin arkasında işbilir bir yapımcının, Alpay Aydın'ın parmağı olduğu anlaşıldı zaten. Alpay Aydın, piyasanın bu aralar nasıl bir "tip" istediğini gözden kaçırmadan dört dörtlük bir pop star yaratmak için kolları sıvamıştı.

Mert Özmen anlatıyor:

"... O zamanlar Yarım Elma programını yapmaktaydım. Alpay Aydın, Tarkan adlı bir genci piyasaya sürmek istediğini söyleyerek fikrimi sordu. Üzerinde konuşmaya başladık. Henüz hiçbir şey belli değildi, ne şarkılar ne de düzenlemeleri kimin yapacağı. Ama sonra da her şey yolunda gitti. Alpay Aydın, bir gün Taksim - Bostancı dolmuşundayken, arka tarafta oturan gitarlı bir gence rastlar ve ona düzenleme yapıp yapamayacağını sorar. Genç adam da, hiç yapmadığını ama deneyebileceğini söyler. Ozan Çolakoğlu'dur bu. Denemeler başlar, sonuçlar beğenilir ve rekor sayılacak bir zaman içerisinde albüm hazırlanır. Kapıları çalınan bir iki firma albümü basmayı reddeder ama sonunda İstanbul Plak kabul eder ve her şey yoluna girer. Tarkan bizimledir artık..."

Tuttuğunu koparan bir yapımcı görünümündeki Alpay Aydın'ın çabası, Türk popuna yıllardır hasretini çektiği bir star kazandırmıştır. Üstelik Aydın, dolmuşlarda tatlı hayaller kuran bir genç adamın da hayallerini gerçek yapmış ve ona "Ozinga"lığa kadar gidecek bir yolun kapılarını açmıştır.



hiç şüphesiz, 90'lı yılların bundan sonrasına asıl damgasını vuran Tarkan olacaktır. Yapımcı Alpay Aydın'ın bir projesi gibi piyasaya sunulan bu genç şarkıcı, albümü "Yine Sensiz"in zayıflığına rağmen, sahip olduğu kişisel özelliklerin katkısı ile herkesin arasından sıyrılıp en tepeye oturur. Üstelik bu yalnızca bir başlangıçtır. Tarkan daha çok yol alacaktır. Önce, memleketin Ajda Pekkan'dan sonra görüp göreceği en şaşaalı star olacak, arkasından da bu şöhretini yurtdışına taşıyarak, ilk büyük uluslararası starımız olacaktır. Tarkan, 1993 yılında, çoktandır durma noktasına gelmiş İstanbul Plak'ın kanatları altında, müzik dünyamıza çok alçak gönüllü bir giriş yapmıştır. Gerisi için yalnızca beklemek gerekecektir.

Özel radyoların sayısının çığ gibi artması sonucu dinleyiciler, TRT'nin ağır

denetiminin olmadığı bir yayınla şarkılara kulak vermeye başlar; Türk basını, "İkitelli"nin yolunu tutup, "Hi - Tec" binalara yerleşir ve "kimilerine göre bir moda, kimilerine göreyse ilginç bir değişiklik kabul edilen" eğilim sonucu, Fatih Ürek ve Aydın adlı şarkıcılar giderek ünlenirken sıra Serdar Ortaç'a da gelmiştir. Şarkıcı "Karabiberim" diye diye milleti oryantalin kollarına yeniden salarken "bir kadının göbeği üzerine yerleştirilmiş zeytin tanesini" yeme konusundaki becerilerini de sergileyecektir. Genç hareket, yalnızca Serdar Ortaç ile sınırlı kalmayacaktır. Çelik ve Burak Kut da sıradadır.

Ah Yanar Döner A-Acayipsin

Türk popundaki değişim ve gelişme, bu alanda yapılan yayınların da artmasına sebep olur. İşin başında, gündelik gazeteler bu konuya daha çok yer vermeye başlar. Ama olup bitenleri toplu olarak takip edebilmek için, yalnızca bu konuda yayın yapan bir dergiye ihtiyaç duyulduğu da bellidir. Bu konuda epeyce çalışma yapılmış ve piyasaya arka arkaya Türk popunu kucaklamaya çalışan dergiler verilmeye başlanmıştır. Yayınına epeydir ara vermiş olan kıdemli *Hey* dergisi, işe yeniden başlayarak diğerlerinin arasından sıyrılır. Başında yine Hulusi Tunca vardır ve Tunca bu sefer Türk popunu kollamak gerektiğinin bilincindedir. Dergi, 14 Nisan 1994 tarihinde ilk sayısını yayınlar. Derginin boyutları değişmiş, baskı kalitesi yükselmiştir. Çelik ve Bendeniz gibi son bir iki yılın starlarını kapağa oturtan derginin baş yazısında Hulusi Tunca, diğer yayınlardan çok farklı olduklarının altını çizer: "... Yayın yaşamına 18 Kasım 1970 Çarşamba günü başlayan, altı yıl kadar bir ara verdikten sonra bugün yine huzurlarınızda olan Hey dergisi!.. Türk pop müziğinin tarihi yazıldığında kesinlikle ilk sayfalarda adından altın harflerle söz edilmesi gereken *Hey* dergisi..." Tunca, her şeyin yenilendiği bir alana giriliyor olmasına rağmen, geçmişten söz ederek, oldukça genç kadrolarla bir telaşla hazırlanıp piyasaya sürülen dergilerle *Hey*'in arasına bir mesafe koymak istemiştir. Haklıdır da. *Hey*, işe kaldığı yerden devam edecek ve yazıları, haberleri ve listeleri ile, her şeyi diğerlerinden daha fazla ciddiye alarak yapacaktır. Üstelik işin "promosyon" kısmı da unutulmamıştır. Dergi, hemen ilk sayısında, artık piyasanın en popüler isimlerinden biri haline gelen Tarkan'ın "bir oduncu gömleği"ni ve "on imzalı kaseti"ni okurlarına hediye etmek istemiştir.

Hey doğru yapmıştır. Tarkan, ilk albümü olan "Yine Sensiz"i yayınladığından beri akıl almaz bir hızda yükselmiş ve herkesin en çok beğendiği "genç popçu" olmuştur. Özellikle genç kızlar Tarkan için delirmektedir. Dergiler, gazeteler Tarkan posteri ya da fotoğrafı vermeye yetişememekte, şarkıcının sevenleri her basılan şeyi almaya doyamamaktadır. Üstelik Tarkan açısından, bu yalnızca minik bir başlangıçtır. Şarkıcının ikinci albümü için hazırlıkların başladığı da

duyulmuştur. Tarkan, ikinci albümü için, piyasanın artık en güçlü ismi kabul edilen Sezen Aksu'nun kapısını çalmıştır. Tarkan'ın ikinci albümü yılın ortalarına doğru yayınlanacaktır. Ancak daha hemen yılın ilk aylarında piyasa bir yeni albüm - genç şarkıcı taarruzuna uğrar. İlk olarak, daha geçen yıl "Hadi Yine İyisin" tekerlemesi ile adını duyurmuş olan Tayfun "Tayfun 94" adlı ikinci albümünü, kaç zamandır kendisini Eurovision elemelerinde göstermiş olan Grup Piramit'in solisti Hakan Girit de "Değişik Bir Duygu" adlı solo albümünü yayınlamıştır. Garo Mafyan'ın yapımcılığını üstlendiği "Tayfun 94", eleştirmenlerin bir kısmı tarafından "Tayfun'un balon olduğunu iddia edenlere ithaf" edilmesine rağmen bir önceki yıl elde edilen başarıyı tekrarlayamayacak ve şarkıcının yavaş yavaş piyasadan çekilmesine sebep olacaktır. Tayfun örneği, 90'lı yılların bir başka önemli özelliğini de böylece herkese göstermiş olur. Artık bu piyasada, "bir gecede şöhret" olunabildiği gibi, bir gecede unutulabilinmektedir de. Geçmiş yılların "ağır hayran" tavrının yerini, "bu olmazsa diğerini dinlerim" havası almıştır. Bu havanın giderek yerleşmesi ile de müzik piyasamız, kısa bir zaman içerisinde "bir zamanlar şarkıcı ama şimdi hiç" olan isimler ile dolup taşacaktır. Tayfun, böyle bir listeyi, birinci sırasına yerleşerek kullanıma açmıştır. Yeşim Vatan, Kenan ve Ozan Doğulu'nun vokal, Berç Yenal ve Gür Akad'ın gitar desteği verdiği Hakan Girit ise Tayfun kadar olsun bir sonuç elde edemez. Şarkıcı, piyasanın artık gereğinden fazla dolmuş ve renklenmiş olması nedeni ile kendini gösteremez ve aynı listenin ikinci sırasına yerleşir. Piyasa, sahiden de gereğinden fazla renklenmiştir. Çelik ("Ateşteyim"), Ayşegül Aldinç ("Alev Alev"), Atilla Atasoy ("Atilla Atasoy 94"), İlhan İrem ("Koridor"), Yeşim Salkım ("Hiç Keyfim Yok"), Kadir Tapucu ("Muhteşem Olacak"), Kramp ("Püf Püf"), Gökhan Kırdar ("Serseri Mayın"), Serpil Barlas ("Serpil'in Dünyası"), Murat Çekem ve Mercury ("Sen Neyin Peşindesin"), Cem - Tevfik - Mertol ("İpek Oteli"), Hakan ("Söylüyorum İşte"), Meltem ve Eser ("Bir Aşk"), Yeliz ("Haklıydın"), Can Tufan ("Sevgilim Ölü Asker"), Rüya Çağla ("Hodri Meydan"), Burak Kut ("Benimle Oynama / Çılgınım"), Suat Suna ("Sözüne Kanmam"), Murat ("Yangın Var"), Asya ("Asya"), Aydın Tansel ("Dansım Geldi") ve Seden Gürel ("Aklımı Çelme"), arka arkaya albümlerini yayınlayan isimler olmuştur. Müzik piyasası resmen çalkalanmakta, dinleyiciler hangi albümü alacakları konusunda büyük şaşkınlık yaşamaktadırlar. Bu yıl Eurovision'a gidemiyor olmamız bile, bu albüm bolluğundan dolayı kimsenin umurunda değildir. Piyasadaki herkes, sıkı bir şekilde, durmadan çalışmaktadır. Müzisyenler kayıt stüdyolarının arasında mekik dokumakta, düzenleme yapanlar kapanın elinde kalmaktadır. 70'lerde bile rastlanmayan bir bolluk rüzgârı esmektedir. Tuhaf bir şekilde, her piyasaya sürülen albüm ya da her yeni çıkan şarkıcı bir alıcı bulmaktadır. Pop hasreti, delicesine albüm satın alınarak dindirilmeye çalışılmaktadır. Yine de, bu kalabalığın arasından, birkaç adım daha öne çıka-

bilen isimler vardır ve bunların hepsi de genç isimlerdir. Çelik, Asya ve Burak Kut, bu bolluğu lehlerine çevirebilen en önemli isimler olur. Ancak bu üç ismin hükümranlığı, Tarkan'ın "A Acayipsin" adlı ikinci albümünü yayınlayacağı Mayıs ayına kadar sürer. Tarkan'ın, Sezen Aksu'nun desteğini alarak "bomba gibi" bir albüm hazırlamakta olduğu piyasada epeydir konuşulmaktaydı. Herkesin çok merak ettiği bu albüm nihayet 17 Mayıs Salı günü plakçı raflarında yerini alır. Albümün sağlam yapısı herkesi şaşırtmıştır. İlk albümü "Yine Sensiz"in gevşek müzikal yapısından oldukça farklıdır bu albüm. Yıllardır durma noktasında olan İstanbul Plak, birinci albümü ile kendisine yeni yollar açan bu genç şarkıcıyı sonuna kadar desteklemiş ve bütün muslukları açmıştır. Albümün her yanından büyük bir özen ve iddia dökülmektedir. Sezen Aksu'nun. "slogan şarkı sözü" yazımında yeni bir uç nokta olan "Kız hepsi senin mi?" dizesi bile, bu şaşaa içinde fazla dikkat çekmez. Destek veren müzisyenler arasında İsmail Soyberk, Levent Yüksel, Gür Akad, Erdinç Şenyaylar, Ercan Irmak, Levent Altındağ gibi isimlerin bulunduğu albümün vokal kadrosu da inanılmazdır. Her biri kendi başına önemli bir isim sayılan Özkan Uğur, Sertab Erener ve Deniz Arcak, Tarkan'ın arkasına geçerek gövde gösterisine katılmışlardır. Bu albüm, yalnızca Tarkan için değil Türk popu için de yeni bir başlangıç olacaktır. George Michael'ın "Faith"i gibi başlıyor olmasına rağmen, sonradan açılıp hem bizden hem de Batılı bir şarkıya dönüşebilen "Hepsi Senin mi?", işin bundan sonrasında herkes tarafından bir "formül" olarak kabul edilecek ve şarkılar çoğunlukla artık böyle kurulacaktır. Alpay Aydın'ın, birinci albümden sonra geliştirdiği bir fikir olan "Faith türünde bir şeyler yapmak", Sezen Aksu - Ozan Çolakoğlu ve Tarkan tarafından layıkıyla becerilmiş ve bütün piyasa bu şarkı ile ateşe verilmiştir.

Tarkan'ın bu akıl almaz çıkışını destekleyen bir gelişme de Ağustos ayı içinde yaşanır. Sürekli olarak müzik yayını yapacağını söyleyen Kral TV, 16 Ağustos 1994 tarihinde yayınına başlamıştır. Zaten bir süredir, Uzan grubunun aklına estiği saatlerde yayına soktuğu MTV'yi seyreden herkes "bizim de yalnızca müzik yayınlayan bir kanalımız olsa" demeye başlamıştır. Uzan grubunun en büyük meziyeti, günün eğilimlerini, mümkün olduğu kadar çabuk paraya havale etmektir zaten. Bu nedenle, kimsenin ummadığı kadar hızlı bir şekilde örgütlenip Kral TV'yi devreye sokarlar. Kanalın açılışı ile müzik piyasasındaki herkes havalara uçmuştur. Bizim de, nihayet dışardaki gibi "klip ağırlıklı" bir piyasamız olacak; genç isimler, şarkılarının yanında, görsel özelliklerini de dilediklerince sergileyebileceklerdir. Bu durumdan en çabuk yararlanabilen de Tarkan olur. Tarkan, önü tamamen açık beyaz gömleğini savura savura Kral TV'de dönüp durdukça "A Acayipsin"in satışları katlanır ve milyon sınırını kolaylıkla geçer. Kral TV'nin yayına girmiş olması, uzun vadede Türk popunun önüne çok ağır iki fatura çıkaracaktır. Bu ağır faturalardan birincisi, artık

genç ve güzel ya da yakışıklı olmayanlara, bu piyasada kolay kolay hayat hakkı tanınmayacak oluşudur. Zaman içinde, işin "görsel" yanı müziğin önüne geçecek ve olmaz sanılan şey olacaktır. Artık "ses" olmadan şarkıcı olunabilecek ama "gençlik - güzellik" olmadan asla kapılardan içeri girilemeyecektir. İkinci fatura da en az bunun kadar ağırdır. Kral TV'nin varlığı nedeniyle, müzik piyasamız "klip" tuzağına mecburen düşecek ve kendini kilitleyecektir. İşin başında, her şey oldukça keyifli ve güzeldir. Şarkılara klipler çekilmekte, bu klipler televizyonda dönmekte ve klipler döndükçe de albümler satılmaktadır. Ancak her şey bu kadar basit devam edemeyecektir. Bir süre sonra bu kanal, kliplerini televizyon vasıtası ile herkese göstermek isteyenlerin önüne bir "tarife" ile çıkacak ve tarifeye uymayanların gönderdiği klipler çöp sepetini boylayacaktır. Akıl almaz bir israf yaşanmaya başlanacaktır. Kimi zaman albüm maliyetlerini bile aşan bütçelerle klipler çekilecek ama bu klipler kimselere ulaştırılamadan firmaların dolaplarına kaldırılacaktır. Bu durum da, kendiliğinden müzik piyasamızın sonunu hazırlayacaktır. Piyasada, bu kadar ağır yüke dayanacak kadar çok firma yoktur.

Ancak henüz hiç kimse bu kadar karamsar değildir. Bu nedenle herkes işine son sürat devam etmekte ve bitirilen albümler piyasaya verilmektedir. Tarkan sonrası, yıllardır unutulan bir format olan 45'liğe yeniden bir dönüş yaşanır. Önce Yonca Evcimik ("8:15 Vapuru") ardından da Harun Kolçak ve Bendeniz ("Biz") birer single çıkarır. Bu kısa süreli format genç dinleyiciye biraz garip gelmiştir ama her iki single da, şarkıcıların ünü nedeniyle raflarda tozlanmaz ve satar. Single'larla birlikte albüm bombardımanı da sürmektedir. Alpay ("Bu Kaçıncı Sevda"), Nazan Şoray ("Deli Rüya"), Eda Özülkü ("Dalgacı"), Nalan ("Of Aman Nalan"), Aydın ("Gözünüz Aydın"), China Band ("Bir Hayal Bu"), Ahmet Kaya ("Şarkılarım Dağlara"), Muzaffer Uludağ ("Ağlıyorum"), Burak ("Senin İçin"), Emel ("Emelce"), Marşandiz ("İşte Biz"), Moğollar ("Anadolu Pop Vol. 1"), Soner Arıca ("En Güzel Serüven"), Aysun Kocatepe ("Hadi Gari"), Bora Ayanoğlu ("Aklım Sende"), Üç Hürel ("Vol. 1" ve "Vol. 2"), Yıldız Tilbe ("Delikanlım"), Leman Sam ("Eski Fotoğraflar"), Banu ("Sevdalardayım"), Melike Demirağ ("Melike Demirağ 94 Yılında"), Haluk Levent ("Yollarda"), Murat Özyüksel ("Bir Çiçek Yılı Sonra"), Nazan Öncel ("Ben Böyle Aşk Görmedim"), Hümeyra ("Sessiz Gemi"), Yonca Evcimik ("Yonca Evcimik 94"), Cem Karaca ("Safinaz"), Ayşegül ("Güzelleme"), Gülden Karaböcek ("Sevenlerin Duası"), Serdar Ortaç ("Aşk İçin"), Cenk Sökmen ("Muhakkak"), Yeni Türkü ("Külhani Şarkılar"), Demet ("Kınalı Bebek"), Ahmet ("Ah Canım Vah Canım"), Mustafa Sandal ("Suç Bende"), Sertab Erener ("La'l") ve Nilüfer ("Ne Masal ne Rüya"), Tarkan sonrası albüm yayınlayan isimler olur. Eskisi yenisi, genci yaşlısı, kendini çalışmaya ve üretmeye vermiş gibidir. Herkes vardır bu kalabalığın içinde: Birinci, ikinci ya da üçüncü albümünü yapan da vardır, yıl-

ların eskitemediği sanatçılar da. İlk defa görücüye çıkanların arasından, Mustafa Sandal, Nalan, Yıldız Tilbe ve eski bir DJ olan Serdar Ortaç, kolaylıkla sıyrılıp başa oynar. Nalan ve Ahmet'in başına ise, Bendeniz'e olanlar gelir. Dinleyici Nalan ve Ahmet isimlerini çok sıradan bulmuş ve onları "Of Aman Nalan" ve "Ah Canım Ahmet" olarak anmaya başlamıştır. Nilüfer'in albümü ise, özellikle Onno Tunç'un verdiği destek ile adından söz ettirir. Onno Tunç, yıllardır birlikte çalıştığı Sezen Aksu'ya sırtını dönmüş ve yeniden Nilüfer'in yanında yerini almıştır. Sesini henüz duyuran genç isimlerden olan Ayşegül ve Haluk Levent ise, muhtemelen kendilerinin bile öngöremediği epeyce geniş dalgalanmalara yol açarlar. Ayşegül, o güne kadar, "bu işin erbabı" tarafından kimsenin dokunmasına izin verilmemiş türkülerimizi almış ve çok farklı bir formda yeniden üretip söylemiştir. Ayşegül'ün sunduğu bu yeni form herkese çok cazip gelecek ve piyasayı kısa bir zaman içerisinde "elden geçirilmiş türkü" albümleri saracaktır. Haluk Levent de, aynı şeyi rock dünyamızda yapacaktır. Yıllardır epeyce denemenin yapıldığı bu alanda, bir türlü istenen yaygınlaşma sağlanamamıştır. Haluk Levent, eski günlere bağlı, son derece klasik bir rock yaparak çıkmıştır sahneye. Aslında, şarkıcının çıkışı iki yıl öncesine dayanmaktadır. Ancak, iki yıl önce Nokta Müzik tarafından yayınlanan "Yollarda" adlı albüm, firmanın içerisinde bulunduğu zor dönem nedeniyle dağıtılamamış ve ulaşması gereken çevrelere ulaştırılamamıştır. Ancak Nokta Müzik, Hilmi Topaloğlu'nun önderliğinde yeni bir harekete girişip Prestij'e dönüşmüş ve bu albümü yeniden yayınlamıştır. Bu ikinci baskı sonrası Haluk Levent, umduğunu bulacak ve rock dendiğinde yüz metre öteye kaçan herkese şarkılarını dinletecektir. Bu albümden sonra, müzik piyasamız "rock" ağırlıklı albümler yayınlamaya cesaret edecek ve başta ("Yollarda" ile aynı sıralarda yayınlanan Murat Özyüksel'in "Bir Çiçek Yılı Sonra" adlı albümünde konuk vokalist de olan) Teoman olmak üzere, bu alanda da epeyce star yaratacaktır.

Albüm sayısının giderek artması, Türk popunda, her zaman sıkıntısı çekilmiş bir başka gelişmeye de yol açar: Bir "beste" patlaması yaşanmaktadır. Herkes, apansız bir "besteci" olduğunun farkına varmıştır. Şarkılar, artık rekor sayılacak bir süre içinde yazılmakta ve adam edilmeleri için müzisyenlere emanet edilmektedir. Düzenleme işinden sorumlu emanetçiler de, gecelerini gündüzlerine katarak, bu birbirine benzeyen besteleri, birbirinden "farklı" kılmaya çabalamaktadır. Ancak müzisyenlerin gösterdiği kaydadeğer bir başka çaba daha vardır. O da, o güne kadar popun kıyısından geçmeyen isimlere çağdaş bir alt yapı hazırlamak ve onların değişim isteklerini karşılamaktır. Bu değişimin öncüsü de Emrah'tır. Müzik basını, Emrah'ın "Haydi Şimdi Gel" adlı albümünde "pop müzikle ilginç bir flört" yaşadığının altını zaten çizmiştir. Ama Emrah'ın son albümü "Sevdim mi Tam Severim", işin "flört" noktasını da aşmıştır. Emrah, "resmen pop yapma" yolunu seçmiştir. Bu albüme Aykut Gürel ve Ercan

Eski bir DJ: *31 Ağustos 1994 tarihli Hey dergisinden: "Bir sonbahar gecesi dudaklarına bir melodi takıldı. Bu onun ilk bestesiydi. İşte o günden bugüne tam 137 söz ve besteye imza attı. Serdar Ortaç şimdi de yorumcu kimliği ile karşımızda. Aslında Serdar'ı çoğunuz tanıyorsunuz. Uzun süre radyolarımızdan hazırladığı programları dinledik. İşte şimdi de sıra sesini dinlemeye geldi. Serdar, DJ'likten müziğe geçme kararını, uzunca bir dönem içinde bulunduğum DJ'lik mesleğinde, insanları müzik çalarak eğlendirmenin benim için en güzel yaşam tarzı olduğunu anladım diyerek açıklıyor... Gençleri ve her yaşta genç olmasını bilenleri, farklı tarzı ve yorumuyla ayrı bir dünyaya götürmek Serdar'ın en büyük amacı." "En güzel yaşam tarzı"nın seçimi, insanı nerelerden nereye götürebiliyor: DJ'likten şarkıcılığa... "Bir sonbahar gecesi dudaklarına bir melodi" takılabilenler, dinletecek "ses"leri olmasa bile böyle bir seçim yapabiliyor demek ki.*



Saatçi'nin de katkıda bulunmuş olması, eleştirmenlere, bu sefer de, Emrah'ın, "pop - arabesk" olarak adlandırılabilecek yeni bir türe doğru yol aldığını söyleme imkânını verir. Gidiş, gerçekten bu yöndedir. Emrah, bu gidişatı erken kavrayıp kendini uyarlayanlardan biridir yalnızca. Zamanla müzik türleri arasındaki keskin ayrımlar törpülenecek ve her tür müzik birbirinin içinden geçip yeni bir türe doğru yol alacaktır. "Pop" ağırlıklı olup, her türden bir şeyler almış, değişmiş ve farklılaşmış yeni bir türdür bu. Önce Emrah, arkasından da Ebru Gündeş, Sibel Can, Seda Sayan ve benzerlerinin çabaları ile bu noktaya doğru hızla yol alınmaktadır.

Aşkın Nur Yengi, TRT1'de yayınlanan "Kurtuluş" dizisindeki "Fikriye rolü ile dikkatleri üzerine" toplar; "yapımcı Hilmi Topaloğlu'nun keşfettiği genç şarkıcı Özcan Deniz, Hadi Hadi Meleğim adlı şarkısı ile gönüllere taht" kurar; "eşi Kemal Ilıcak'ın vefatından sonra zor günler geçiren Nazlı Ilıcak, ağabeyi Ömer Çavuşoğlu'nun iş ortağı Emin Şirin'le nikah masasına oturmaya" hazırlanır; Hülya Avşar, bazı basın organları tarafından sık sık gündeme getirilen "Hülya, kız kardeşi diye tanıttığı Helin'in aslında annesidir" iddialarından çok sıkıldığını söyler ve "Helin'in kızı değil kız kardeşi" olduğunu bir kere daha tekrarlar; herkes, "900'lü süper hatları, Türkiye'nin her yerinden dakikası 32.500 liraya kullan-



Süper hat: *Her derde devaydı süper hatlar. Arkadaş bulunabiliyor, cinsel sorunlar yok edilebiliyordu. Temel sorunlar halledildikten sonra da, şarkıcıların, oyuncuların peşine düşülüyor, sesleri dinlenebiliyor ve hediyeler kazanılabiliyordu. Bu durum, telefon faturalarının ödenemez bir noktaya gelmesine kadar da sürmüştü.*

maya" devam eder ve Yonca Evcimik'in "I'm Hot For You" adlı şarkısı yurtdışında büyük ilgi görür ve İngiliz *Music Week* dergisi tarafından beş üzerinden dört yıldız ile değerlendirilirken, Türk popunun önlemez tırmanışı sürecektir. Piyasaya, başta Mirkelam, Candan Erçetin ve Rafet El Roman olmak üzere yeni isimler girmeye devam edecektir. Barış Manço, Tanju Okan ve Mazhar Fuat Özkan gibi isimler de çalışmayı sürdürecek, yeni albümlerini yayınlayacaklardır. Ama en çok Sezen Aksu'nun "Işık Doğudan Yükselir" adlı albümü ses getirecektir. Bu albümün tanıtımı, atv'de, Ali Kırca'nın sunduğu ana haber bülteninde yapılacaktır. Bu tanıtım Türk popunun gördüğü ilginin bir başka işaretidir. Ali Kırca'nın yaptıkları, aynı zamanda, ana haber bültenlerinde bir "tavır" değişikliğine yol açacaktır. Bu yeni tavır, "durma" noktasını bilmeyen müdürler ve sunucular tarafından olabildiğince çekiştirilecek ve haber bültenleri, süratli bir şekilde "haber vermeyen" bültenlere dönüşecektir.

Macera Dolu Amerika

Türk popunun her yanı sarması ve bu türde yapılmış her albümün iyi kötü satması, İMÇ'deki dengeleri de alt üst eder. Pazarın büyüklüğünü gören yabancı firmalar da, daha önce pek umursamıyor göründükleri Türkiye pazarını ciddiye alıp, çalışmalarına hız verir. İMÇ'nin geleneksel firmalarının yanında, PolyGram (sonra Universal), BMG, EMI ve Sony gibi firmalar da bu alana el atmış ve sıkı bir şekilde "yeni star" arayışına girmiştir. Firmalar da, star olma gayreti içindeki gençler de büyük bir heyecan içindedir. Böyle olduğu için de, şarkıcı olmak isteyen epeyce geniş bir kesim, plak şirketlerinin kapısında kuyruğa girmeye ve kendilerini göstermeye gayret eder. Para, şöhret ve neon ışıkları, daha önce hiç olmadığı kadar herkesin aklını başından almaya başlamıştır. Kuyrukta bekleyen herkesi umutlandıran bir başka şey de Tarkan ve Serdar

Ortaç'ın durumlarıdır. Bu iki isim, benzer bir macera ile en tepeye çıkmış ve rüyalarını gerçeğe dönüştürmüştür.

Şans, şirket kapılarında kuyruğa giren herkese değil ama hiç olmazsa bir bölümüne güler. Tarkan ve Serdar Ortaç'ın durumu, firmaları da çok etkilemiş ve onlara, asıl kazancın yeni ve genç isimler keşfederek elde edileceğini göstermiştir. Yeni ve genç isim arayışları, 1995 yılında da sürer. Candan Erçetin, Mirkelam, CemAli, Rafet El Roman, Sibel Alaş, Metin Arolat ve Ege gibi isimler, ilk albümlerini aynı yıl içinde yayınlayarak dalarlar piyasaya. Bunların arasında herkese tanıdık gelen sadece Candan Erçetin'dir. Erçetin, kaç zamandır Eurovision finallerindeki performansı ile zaten herkesin dikkatini çekmiş bulunmaktaydı. Şarkıcı, ilk albümü ile girdiği piyasada, diğer genç isimlerin aksine, kendisini hazır bekleyen bir dinleyici kitlesi bulur. "Hazırım" adlı albüm, yayınlanır yayınlanmaz büyük bir ilgi görür. Bu albüm, yalnız Candan Erçetin'i değil, albüme büyük emek vermiş Mete Özgencil'i de Türk popunun sayılı isimlerinden biri haline getirecektir. Özgencil, albümün çıkışından sonra da çalışmaya devam etmiş ve Kral TV'nin yayına başlamasıyla birlikte çok hareketlenmiş klip piyasasına, oldukça düşük bütçeli ama son derece gösterişli ve dikkat çekici klipler yaparak yeni bir kapı aralamıştır. Denilebilir ki, "Hazırım" albümü, yalnızca çok özen gösterilmiş şarkı sözleri ve sağlam alt yapısı nedeniyle değil, Özgencil'in klipleri nedeni ile de piyasayı birbirine katmış ve Candan Erçetin'in sonraki projeleri için muslukların açılmasını sağlamıştır. Piyasayı birbirine katan yalnızca Erçetin değildir. "1992 yılında, Almanya'da, Rundfunk Radio tarafından yılın en iyi yeteneği" seçilmiş olan Rafet El Roman da memleket topraklarına ayak basmış ve "Gençliğin Gözyaşı" adlı albümüyle "acı vatan" rüzgârları estirmeye başlamıştır. Rafet El Roman ve şarkıları, normal şartlarda, kimsenin dönüp de yüzüne bakmayacağı kadar basit ve kötüdür. Üstelik şarkıcının bir "dil" sorunu vardır ve bu da şarkı söyleme biçimini etkilemektedir. Ancak piyasa şartları "normal" değildir. Bolluk yanılsaması sürmekte ve dinleyici önüne sürülen her şeyi satın almaya devam etmektedir. Rafet El Roman'ın kötü Türkçesi bile kimsenin kulaklarını rahatsız etmemiştir. Eleştirmenlerin bir bölümü, Rafet El Roman'ı, geçmişte Türkçe şarkı söylemeye çalışan yabancı şarkıcılar kategorisinde görür ve çoğu kere "sevimli" kabul edilmiş bu akıma da her zaman yer olduğunu söyler. Hakları da var gibidir ki, Rafet El Roman, hiçbirisi bir şarkı formuna girememiş olan şarkıları ile ortalığı kırar geçer. Yeni Türkü'nün "Akdeniz" rüzgârını alıp, çok daha basit bir biçime evirmeye çalışan Ege ("Senden Uzak"), bir sabah uyandığında, apansız kendisini besteci olarak görmüş isimlerden Sibel Alaş ("Adam"), bir Tarkan ve Serdar Ortaç ortalaması gibi gözüken Metin Arolat ("Ayrılık Olmaz") ve daha ilk albümleri ile bu piyasa için üç beş numara büyük oldukları duygusunu herkese veren CemAli ("Duymak İstiyorum") de, piyasanın genel kalabalığın-

dan sıyrılıp kendilerini göstermeyi becerirler. Ama asıl fırtına estirecek olan Mirkelam'dır. Mirkelam, aslında müzik piyasası için hiç bilinmedik bir isim değildir. Serdar Ortaç gibi, DJ'likten şarkıcılığa terfi etmiştir. En güçlü özel radyolardan sayılan Best, İstanbul ve Balins FM radyolarında çalışmış, bu arada da yaptığı besteleri Emel - Erdal ve Burak Kut gibi şarkıcılara vermiştir. Kısa bir zaman için Nazan Öncel'e de vokal yapmış olan Mirkelam, artık sıranın ona geldiğini düşünmüş ve Tarkan'ın albümleri ile yeniden güçlü bir mali yapıya kavuşan İstanbul Plak'ın desteğini alarak kendi adını verdiği ilk albümünü piyasaya sürmüştür. Mirkelam, daha bir albümünün olduğu bile duyulmamışken, "Her Gece" adlı şarkısına çekilen klibin televizyon kanallarında gösterilmesiyle birlikte şöhret kapılarını aralar. Candan Erçetin'in "sandalye"li klibinden sonra bir başka "klip" vakasıydı bu ve arkasından biri kovalıyormuşçasına durmaksızın "yürüyen adam" fikri herkese çok ilginç gelmişti. Bu ilk albümle birlikte İskender Paydaş da, hak ettiği ilgiyi görecektir. Özgencil'in Erçetin'e verdiği desteğin bir benzerini de Paydaş, Mirkelam'a vermiştir ve albümün her yanı kasıp kavurması da, bu dört dörtlük müzisyene nihayet hak ettiği ilgi ve şöhreti getirecektir.

Piyasaya durmadan yeni isimlerin girmesi ve üstelik de büyük bir kısmının ilgi görüyor olması, ne eski tüfekleri ne de bu pop dalgasını bir fırtınaya çevirmesini bilmiş öncüleri etkilemez. Herkes bildiği yoldan gitmeye devam etmektedir. Eski tüfeklerden Tanju Okan ("Tanju Okan '95"), Kayahan ("Benim Penceremden"), Barış Manço ("Müsaadenizle Çocuklar"), İlhan Şeşen ("Aşk Haklı"), Mazhar Fuat Özkan ("M. V. A. B.") ve Sezen Aksu ("Işık Doğudan Yükselir") genç dalgayı arkalarına almaya çalışmıştır. Sanatçıların koyu hayranları hiçbirini yalnız bırakmaz ama bu albümler arasında, en gürültü koparacak olanı, farklı niteliğinden dolayı "Işık Doğudan Yükselir"dir. Bu albüm pek fazla satmaz ama üzerinde çok konuşulur. Sezen Aksu, yepyeni bir arayışa girmiş ve yüzünü "doğu"ya çevirmiştir. Bu yeni sentez arayışı, kimilerine sahici gelir ve bu çevreler, Aksu'nun bu denemeden alnının akıyla çıktığını söylerler. Kimileri ise, bunun bir arayış olmadığının ve kırk yıldır bilinen şeyleri, sanatçının Avrupa pazarı için yeniden ısıttığının altını çizerler. Ama albüme, başta televizyon kanalları olmak üzere, destek verenler çoğunluktadır ve Sezen Aksu, bu zor denemeyi de, güçlü imgesine fazla bir zarar vermeden atlatır. Ama Aksu, hiç zarar görmemiş değildir. Son on yıldır, müzik piyasamızın "tanrıça"sı olarak kabul edilen Sezen Aksu, bu albüm sonrası, yavaş yavaş bu özelliğini kaybedecek ve 2000'li yıllara gelindiğinde de, eski havasından epeyce uzak bir yere savrulmuş olacaktır.

Gençleşme dalgasının öncüleri ve onlardan hemen sonra bir giriş yapanlar da oldukça aktiftir. Artık başka türlü işler yapıp diğerlerinden birkaç adım öne geçmek gerektiğini düşünmeye başlayan Yonca Evcimik ("I'm Hot For You"),

Çelik ve Ercanlı dönemine bir son vermiş olan İzel ("Adak"), "Ateşteyim" ile rekor sayıda albüm satmış olan Çelik ("Benimle Kal"), dinleyicilerin zorla uygun buldukları ismi artık benimsemiş olan Bendeniz ("Bendeniz II"), özellikle çocuk yaşta sayılacak bir kesimden bir tür "lahana bebek" muamelesi görüp bağırlara basılan Harun Kolçak ("Yanımda Kal"), Sezen Aksu mamullerinden biri olan Levent Yüksel ("Levent Yüksel'in 2. Kaseti"), genç ve güzel Sibel Tüzün ("Nefes Kesen Aşklar"), sessiz sedasız büyük satış rakamlarına ulaşan Soner Arıca ("Yaşıyorum"), dinleyicinin bütün ilgisizliğine rağmen hâlâ albüm yapmakta ısrar eden Oya - Bora ("Saraylı"), sonraları Banu Alkan'a vereceği şarkılar ile gündemi işgal edecek olan Kadir Tapucu ("Doya Doya"), herkesten farklı şeyler yapmaya çalışanlardan olan Gökhan Kırdar ("Tutunamadım"), albüm öncesi "Hovarda" adlı single ile kendisini hatırlatmaya çalışmış Emel ("Ruhun Duymaz"), Ajlan ve Mine dönemini sona erdirmiş Mine ("Oyun Bitti"), hâlâ gücünden bir şey kaybetmemişe benzeyen Hakan Peker ("Hakan Peker"), her yeni yapacağı şey artık merakla beklenmeye başlamış olan Nazan Öncel ("Göç") ve asıl öncü Aşkın Nur Yengi ("Kara Çiçeğim"), 1995 yılının da Türk popunun bir başka altın yılına çevrilmesi konusunda destek veren diğer isimler olur. Onlarca albüm, yüzlerce şarkı, herkese bir de şunu göstermiştir: Bu kadar albüm çıkarma imkânı bulunduğunda, hep aynı albümler yayınlanmayacak, aradan farklı ve ayrıksı şeyler de sızabilecektir. Bunların sayısı, belki çoğunluğun içinde pek bir şey ifade etmeyecektir ama yine de, genel havanın dışında bir şeyler dinlemek isteyenlerin eli boş kalmayacaktır.

Bu ayrıksı tavrın ilk önemli örneklerinden biri de, yıl bitmek üzereyken sunulur dinleyiciye. Volvox'un elemanlarından biri olan Özlem Tekin, Hakan Peker'in firması Peker Müzik'in ona verdiği şansı iyi kullanmış ve "Kime Ne" adlı albümü ile oldukça sert rock rüzgârları estirmeye başlamıştır. Özlem Tekin, yalnızca soundu ile değil, (sonraları herkes gibi yazacak olsa bile) farklı bir tarafta durarak yazdığı şarkı sözleri ile de epeyce dikkat çekecektir.

Dublin'de yapılan Eurovision şarkı yarışmasında bizi Arzu Ece temsil eder ve 16. olur; Tansu Çiller, artık varlığı herkes tarafından bilinen "Amerika'daki malvarlığı" ile ilgili olarak verdiği "satacağını" sözünü henüz tutma fırsatı bulmaz; İstanbul'da hava kirliliği ölümcül boyutlara ulaşır ve bu kirlilik hava ve deniz trafiğini de engellemeye başlar ve 24 Aralık'ta yapılan seçimlerden Refah Partisi birinci olarak çıkarken, müzik piyasası yine bildiğini okuyacak ve her zamanki gibi ne Çiller ne de Erbakan'a kafayı takmayacaktır. Çarkın dönüşü epeyce hızlanmıştır ve bu havayı kaçırmamak için herkes stüdyolara kapanır. Birinci turunu tamamlayanlar ikinciye, ikinci turunu tamamlayanlar üçüncüye geçmek için çaba harcamaktadır. İlk turunu yapacaklar arasında ise bir başka Volvoxlu olan Şebnem Ferah ve piyasanın o güne kadar görebildiği en güçlü seslerden biri olan Niran Ünsal vardır.

Kime Ne

Yosef Eli'nin, Boğaziçi Üniversitesi'nde yaptığı "The New Messages In Turkish Pop Music 1989 - 2002" adlı master tezinden (Gökhan Pamuk'un çevirisi ile):

"... Volvox günlerinde, kendisine bir hayran grubu edinmiş olan Özlem Tekin, Hakan Peker'in kendisine önerdiği bir rock albümü yapma teklifi üzerine Kime Ne'yi hazırlamaya başlar. Sesini oldukça farklı kullanmaya gayret eden bu ağır makyajlı müzisyen, gitar ağırlıklı klasik bir rock albümü yerine daha farklı bir şey yapmaya çalışır... Yeni imajı ile de bu yeni müziğini destekler. Dövmeler, gümüş takılar, göbeği açıkta bırakan tişörtler ile Özlem Tekin, Türk popu için yalnızca yeni bir şarkıcı değil, yeni bir figürdür de... Özlem Tekin, müziği ve imajı yanında, alternatif ruhun saygın isimlerinden Ümit Kuzer ile de işbirliğine girdi ve Taksim civarının aykırı yaşam biçimine dikkatleri çekmeye çalıştı... Özlem Tekin bir dışavurumcuydu. Sırlarını ifşa ediyor, hayal gücüne mahal vermiyordu. Bu ilk albümünde, toplum kurallarına ve onun insan ruhunu sınırlayan yapısına karşı öfkesini dile getiriyordu..."



Onun Arabası Var

Geçen yılın son günlerinde yapılan seçimlerden Refah Partisi'nin, oyların % 21.1'ini alıp birinci parti olarak çıkması, herkesi çok şaşırtmış ve telaşa düşürmüştür. Düşüncelerine önem verilen yazarların büyük bir kısmı, vakit kaybetmeden kaos teorileri geliştirmeye başlamış, bir kısım yazar ve düşünür ise, her başları sıkıştığında başvurdukları bir yol olan "ordu" merkezli çözümler üretmiştir. Artık Cumhurbaşkan olan Süleyman Demirel'in, hükümeti kurma görevini Necmettin Erbakan'a vermesinden hemen sonra, Sabancı Holding'in yönetim kurulu üyesi Özdemir Sabancı'nın, hem de holdingin akıllı binası Sabancı Center'da öldürülmesi, darbe merakı ile koca bir ömür geçirebilmiş kişilerin işi daha da alevlendirmesine sebep olur: Memleket, bir kere daha elden gitmek üzeredir. Ama bu gelişmeler ülkedeki her türlü politik gelişmeye çoktan boşvermiş olan müzik piyasamızın pek de umurunda değildir. Onlar işlerine güçlerine bakmakta, albümleri üst üste destelemeye çalışmaktadır.

Ama müzik piyasası, 18 Ocak günü, feci bir kaza haberi ile sarsılır. Türk popuna büyük emekler vermiş olan Onno Tunç, bizzat kendisinin kullandığı uçağın düşmesi sonucu hayatını kaybetmiştir. Haberi duyan herkes derin bir yasa

boğulur. Bu ölümün, 1994 yılında, bir trafik kazası sonucu kaybettiğimiz Uzay Heparı'nın ölümünden fazla bir zaman geçmemişken gelmesi, herkesi daha da fazla etkilemiştir. Yaşamın her alanında olduğu gibi, Türk popunda da yaprak dökümü beklenmeyen bir şey değildir ama, bu önemli isimlerin, henüz yapacaklarının büyük bir bölümünü yapmadan, üstelik bir kaza sonucu aramızdan ayrılmış olmaları, herkesin acısını fazlasıyla artırmıştır. Piyasadaki herkes "bu son olsun" dileklerini sunar birbirine ama ne yazık ki Onno Tunç'un beklenmeyen bir şekilde gidişi son olmayacaktır. Kısa aralıklarla, Vitamin grubunun üyelerinden Gökhan Semiz, gazeteci Anuş Bakış, genç seslerimizden Kerim Tekin ve Ajlan ve Mine ikilisi ile adını duyurmuş Ajlan (Büyükburç) da, trafik kazaları sonucu bu dünyaya çok erken veda edecektir. Türk popu, arka arkaya gelecek olan bu kazalar sonucu, epey bir zaman yas içinde olacaktır.

Ancak herkes için hayat devam etmektedir. Plak firmaları, büyük başarılarla geçirilen scn yılların verdiği şevkle işlerine dört elle sarılmış, delicesine çalışmaktadırlar. En büyük faaliyet, piyasaya yeni isim sürme alanında yaşanır. Hiçbir firma, genç isimlere yatırım yapmaktan vazgeçmiş değildir. Henüz bir kriz kokusu alınmamakta, nasıl yapılmış olursa olsun albümler hâlâ satmaktadır. Niraıı Ünsal ("Haktan"), Kubat ("Kubat"), Gülşen ("Be Adam"), Yaşar ("Divane"), Şebnem Ferah ("Kadın") ve Teoman ("Teoman"), 1996 yılı ile birlikte piyasaya sunulan en önemli yeni isimler olurlar. Kubat, Ayşegül'ün "Güzelleme" albümü ile birlikte artık ilgi görmeye başlayan türkü alanında söz sahibi olmak üzere yollara düşmüştür. Yaşar ise, geçen yıldan itibaren Akdeniz rüzgârları estirmeye başlayan Ege'nin pastasından pay kapmaya çalışan bir başka Akdeniz müdavimidir. Benzersiz bir sese sahip Niran Ünsal ve kendi şarkılarını, aklı erdiğince kendisi toparlamaya çalışan Gülşen ise, bağlı bulundukları firmalar tarafından yeni bir Aşkın Nur Yengi ya da Bendeniz olarak piyasaya sürülmüşlerdir. Şebnem Ferah ve Teoman ise, müzikseverlerin hiç olmazsa bir bölümüne tanıdık görünmektedir. Şebnem Ferah, Özlem Tekin'den sonra Volvox ekibinden çıkıp gelmiş bir başka isimdir. Ancak rock yapma, dolayısıyla muhalif olma iddiasındaki Ferah, grup arkadaşı Tekin'in aksine, ağır derecede geleneksel hatta gerici şarkı sözleri ile herkesi şaşırtacaktır. Ferah, yaptığı müziğin niteliğine ve köklerine aldırmaksızın şarkılarını söylemekte ve bir "gelinlik" hayalinin peşinden koşmaktadır. Murat Özyüksel'in albümüne yaptığı katkılar ile adından söz ettiren Teoman ise Şebnem Ferah'tan epeyce farklıdır. Teoman, kendi adını verdiği ilk albümünde, hem yaptığı müziğin iddiasına uygun hem de oldukça şairane şarkı sözleri ile çıkmıştır herkesin karşısına. Özellikle "Papatya" şarkısında yer alan "Oh Papatya, yüzümün haline bak (son bir defa bana bak), seninle kim kalacak, ışıklar kapanınca, benden çok uzakta (buradan çok uzakta)" dizeleri herkesi etkilemiştir. Özlem Tekin'in "Aşk Her Şeyi Affeder mi?" şarkısında yer alan "Çok üzgünüm istemeden, seni dün gece aldat-

tım, kim olduğu mühim değil, sana bağlanmaktan korktum" dizelerinden hemen sonra söylenmiş bu sözler, artık piyasayı tamamen kaplamış cinsellik ("yatağıma gel", "seni yerler"...) konusunun, bayağılığa düşülmeden ve oldukça insani bir şekilde dile getirilebileceği konusunda herkese umut verir.

Ilk ya da ikinci albümlerini daha önce yayınlamış isimler arasında da kıyasıya bir çekişme vardır. "Ben tek albümlük biri değilim" cümlesi piyasadaki her genç şarkıcının ağzına sakız olmuştur ve bu nedenle de, her genç şarkıcının en büyük dileği, olabildiğince hızlı bir şekilde "bir albüm daha" yapmaktır. Üç albümü olanlar, iki albümü olanların; iki albümü olanlar da henüz tek albüm yapabilmişlerin karşısında kendilerini bir basamak yukarda görmektedir. Albüm sayısı, tuhaf bir "iktidar" yapısına işaret etmektedir artık. Durum böyle olunca, iki albüm arasında geçmesi gereken süreler kısaldıkça kısalmış ve neredeyse beş altı aya kadar inmiştir. Serdar Ortaç ("Yaz Yağmuru"), Çelik ("Yaman Sevda"), Bendeniz ("Bendeniz III"), Ahmet ("Dayanamam"), Seden Gürel ("Muhtemelen"), Ege ("Delice Bir Sevda"), Mustafa Sandal ("Gölgede Aynı"), Yıldız Tilbe ("Aşkperest"), Ferda Anıl Yarkın ("Sonuna Kadar") ve Kargo ("Sevmek Zor") gibi isimler, bu telaşın bir sonucu olarak albümlerini neredeyse hep birlikte piyasaya sürerler. Ancak bu albüm bolluğu, bereberinde bir beste enflasyonunu da getirir. Şarkıların bizzat kendileri tarafından yazılmasında ısrar eden genç şarkıcılar, yeterli bir zamana sahip olmadıkları için, birbirinin aynı şarkılar yazıp söylemeye başlamışlardır. Hem her bir şarkıcının bir albüme doldurduğu şarkılar birbirine benzemektedir, hem de her bir şarkıcının albümü, bir diğerininkini andırmaktadır. Şarkılar demlenmediği, üzerinde kafa yorulmadığı ve neredeyse "mırıldanıldıkları ya da ıslıkla çalınıp bestelendikleri an" kayda geçirildikleri için piyasadaki nitelik giderek düşmeye başlamıştır.

CemAli'nin, burada yayınladığı ilk albüm üzerine kurulu "Whirl"ü Amerika'da yayınlaması, Türk popunun dışarı açılma umutlarını yeniden yeşertir. Bu albümün çıkışı ile birlikte, herkes yeniden bu iş üzerinde düşünmeye ve proje geliştirmeye başlayacaktır. Bir iki yıla kalmadan, Tarkan'ın dışa açılmasının mimarlarından biri haline gelecek olan Sezen Aksu ise, geçen yılın cesur ama şanssız denemesi "Işık Doğudan Yükselir"den daha kolay, daha bildik bir yola başvurmuş ve başkaları tarafından söylenmiş şarkılarını, kendi sesinden bir araya toplamıştır. "Düş Bahçeleri" adlı bu albüm, "büyük satış rakamlarına ulaşacak" diye düşünenleri yanıltır. Levent Yüksel, Sibel Tüzün ve diğerleri tarafından söylenmiş şarkıları, şarkıların asıl yaratıcısının sesinden duyan herkes yadırgamıştır. Yıllardır, çoğu insan, "bu şarkıları bir de Sezen Aksu okusa" diye beklemektedir. Şarkıları, asıl sahibi okumuş ve hiçbir şey olmamıştır. Türk popunun "şarkıcı" temelli bir yapıdan, "şarkı" temelli bir yapıya doğru gittiğinin altını çizen bir gelişmedir bu. Kaç zamandır yüksek sesle dile getirilen bu eğilim, Sezen Aksu gibi bir isimle de sınanmıştır artık. Sezen Aksu'nun varlığı bi-

le, daha evvel dinlenmiş ve tüketilmiş şarkılara yeniden hayat verememekte, piyasada bir tur daha yaptıramamaktadır. "Şarkıcıdan şarkıya" geçildiği eğilimini destekleyen bir başka gelişme de, Kayahan'ın "Canımın Yaprakları" adlı albümünün, beklenen patlamayı gerçekleştirmemiş olmasıdır. Erdal Kızılçay ve Iskender Paydaş'ın sıra dışı düzenlemelerine rağmen bu albüm, Kayahan'ın her zaman biraz daha yükseğe çıkmış genel grafiğinde bir inişe işaret eder. Satış konusunda, yıllardır piyasanın elinde bulundurduğu Kayahan ve Sezen Aksu gibi en büyük kozların bile işe yaramadığı bir noktaya gelinmiştir artık. Dinleyiciler, nasıl olursa olsun ama yeter ki genç isim olsun saplantısına kapılıp gitmişlerdir. Üstelik bu genç isimler de, şarkıları kadar sevilmektedir artık. Hit bir şarkısı nedeniyle bugün bir numarada olan bir ismin, yarın bir başka şarkısı sevilmediğinde nerede olacağı belli değildir. Dinleyicilerin, müzikseverlerin şarkıcı saplantısı epeyce zayıflamıştır ve artık hiç kimse, "şarkısı nasıl olursa olsun fark etmez" diyerek birilerinin peşinden koşma mecburiyeti duymamaktadır.

Oslo'da yapılan Eurovision yarışmasında, bizi Şebnem Paker temsil eder ve "Beşinci Mevsim" adlı şarkı ile 12. olur; fiyatların düşmesiyle birlikte, herkeste "mucize bir alet" etkisi yaratan cep telefonları giderek yaygınlaşır; "Emperyal gazinolarının sahibi Ömer Lütfi Topal, arabayla evine giderken açılan çapraz ateş sonucu" öldürülür; gazetelerin, "promosyon faaliyetlerine sınırlama getiren yasa", TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilir; ilk kez düzenlenen "Dünya Erkek Güzellik Yarışması"nda, ülkemiz temsilcisi Karahan Çantay üçüncü olur; Prestij'in önlenemeyen yükselişi müzik piyasasının bütün dengelerini altüst eder ve bilen bilmeyen herkes "internet" sözcüğünü ağzına dolamaya başlarken, genç şarkıcı akını sürecek, sıra Göksel, Yaşar Gaga ve Doğuş gibi isimlere gelecektir. Genç isimlerin yaptıklarının yanına Nilüfer, Sezen Aksu ve Kayahan gibi isimlerin yeni albümleri de eklenecektir. Asıl sürprizi Hümeyra yapacak ve "Beyhude" ile, yıllar sonra tekrar bizimle olacaktır.

Sabır Sabır Ya Sabır

1997 yılı, çoktandır kulak arkası ettiğimiz Eurovision'un, kimsenin ummadığı bir şekilde yeniden gündemin merkezine gelip oturduğu bir yıl olur. Bir yıl önce, Şebnem Paker ve arkadaşlarının sessiz sedasız elde ettiği (57 puan ile) 12.'lik, bazı yayın organlarının gayreti ile gündeme getirilmek istenmiş fakat bir işe yaramamıştır. Ancak aynı ekibin, bu yıl Dublin'de elde ettiği (121 puan ile) 3.'lük, kimsenin kayıtsız kalamayacağı kadar büyük bir başarıdır. Bu yarışma ile ilgili, yıllardır kurulmuş olan hayaller, bir miktar olsun gerçekleşmiş gibidir. "Dinle" adlı şarkımız, hemen hemen her ülkeden puan almış ve ilk üçe kurulmuştur. Elemeler yapılırken ve Şebnem Paker ile arkadaşları Dublin'e

gönderilirken esirgenmiş olan bütün ilgi, ekibin dönüşü ile birlikte fazlasıyla gösterilmeye başlanır. Bütün gazete ve televizyon kanalları, Şebnem Paker'i konuk etmek, ondan söz etmek için bir yarışa girmiştir. Bu yarış, özellikle televizyon kanalları arasında oldukça ağır bir çekişmeye sahne olur. Bu mücadeleyi kaybetmiş ve Şebnem Paker ile akıl hocası Levent Çoker'i diğer kanallara kaptırmış bazı kanallar, hiçbir şey yapmamak yerine, hiç olmazsa ekibin arka planda kalmış isimlerini canlı yayına çıkartıp başarının hikâyesini anlattırmaya çalışırlar. Bir bayram yerine dönmüştür her taraf. İşte, biz de bu yarışmada, çoktandır hak ettiğimiz bir başarıyı nihayet elde edebilmişizdir.

Dinle

Sözleri Mehtap Alnıtemiz, müziği ise Levent Çoker'e ait "Dinle"nin elde ettiği üçüncülük, bir anda, bütün gözlerin bu ekip üzerine çevrilmesine sebep olmuştu. Ancak bu ilgi sonrası, Şebnem Paker'in, Levent Çoker desteğinde, bu başarı için uzun bir süredir çalıştığı öğrenilecekti. Şebnem Paker, bir yıl önce de, Oslo'da yapılmış yarışmada "Beşinci Mevsim" (Söz: Selma Çuhacı, Müzik: Levent Çoker) adlı şarkıyla, hiç de yabana atılmayacak bir 12.'lik elde etmiş ve bu sene de bu başarıyı çok daha üst bir noktaya taşımayı becermişti.

Şebnem Paker ve ekibinin başarısı üzerine epeyce değerlendirme yapıldı. Bu başarının en büyük sebebi olarak, artık bu yarışmada telefon ile de oy verilebiliyor olması gösterildi. Yurtdışında yaşayan Türkler, telefonun başına çökmüş ve şarkımızı desteklemişti. Ancak, bu iddianın söylendiği kadar önemli olmadığı, sonraki yıllarda yarışan şarkılarımıza verilen düşük puanlarla anlaşıldı. Bir başka sebep de "world music"in giderek yükselmesiydi. Avrupa, bu tür müziği artık seviyordu ve kulakları alışmıştı. Ama bunun yanında, TRT'nin bu yarışmaya artık daha sıkı asılması da etkiliydi. 90'larla birlikte patlayan pop müzik nedeniyle halkın Eurovision'dan esirgediği ilginin tamamını TRT kendi başına karşılamaya çalışmaktaydı. Promosyon çalışmaları daha dikkatli yapılıyor, bu işler için daha ciddi bütçeler ayrılıyordu. Bunun sonucunda da TRT, bir süredir şarkılarımızı CD üzerinde ilgili yerlere dağıtıyor, üstelik bunu son derece derli toplu oluşturulmuş dosyalar eşliğinde yapıyordu. Böylelikle, oy verecek olanlar, Türkiye'den gelecek şarkı ve şarkıcı hakkında bilgi sahibi oluyor, tek dinleyişte karar verme durumunda kalmıyorlardı. TRT, "Dinle" için yaptığı promosyon çalışmasında da, her zamankinden bir adım fazla atmış ve CD'ye (bir CD - Rom track olmak üzere) şarkının klibini de koymuştu. Böylelikle, "Dinle", Türk popunun CD - Rom formatı ile yayınlanan ilk şarkısı ünvanını almaktaydı. Bir zaman sonra yayınlanan Sertab Erener'in "Sertab Gibi" albümünde, bu durum bilmezden gelinip "ilk CD - Rom şarkı bizde" denecekti ama TRT'nin yaptıklarından haberli müzik piyasası buna yalnızca gülüp geçecekti.





Bu başarıdan sarhoş bir halde stüdyoya kapanıp bir albüm hazırlama ve başarıyı albüm satışına transfer etme isteği ile dolan Şebnem Paker'in aksine, Eurovision'u çoktan beridir bir çıkış kapısı olarak görmekten vazgeçmiş isimlerin albümleri hazırdır. Bu yarışma ile piyasa bir süre dalgalanmıştır ama, kısa bir süre sonra her şey eski haline dönmüş ve albümler bir bir piyasaya sürülmeye başlanmıştır. Göksel ("Yollar"), Nadide Sultan ("Vuslata Beş Kala"), Yaşar Gaga ("Yaşar Gaga"), Şahsenem ("Seyyah"), Ümit Sayın ("Ümit Sayın"), Sibel Bilgiç ("Alışamadım"), Doğuş ("Doğuş"), Feridun Düzağaç ("Beni Rahatta Dinleyin") ve Murat Göğebakan ("Ben Sana Aşık Oldum"), 1997 yılında piyasaya sürülen yeni isimler olurlar. Firmalar, yeni isimler üzerine yatırım yapmaya devam etmektedir; üstelik bunu tesadüflere bırakarak değil, bir plan dahilinde yaparlar. Yeni bir Cem Karaca, olmadı yeni bir Haluk Levent (Murat Göğebakan) ya da Fellini filmlerinden fırlamış seks sembolü (Nadide Sultan) olsun şeklinde çeşitli fikirler cirit atmaktadır artık. Uzun bir süredir piyasaya yeni isim sürme konusunda bir rehavete kapılmış olan Sezen Aksu da, bir tam (Yaşar Gaga) ve bir yarım (Göksel) destek verdiği iki kişi daha çıkarır karşımıza. Ancak, Sezen Aksu'nun desteği ile de sürülse, başkaları tarafından bir plan program dahilinde de pazarlansa, piyasadaki daralma gözle görülür bir hale gelmiştir artık. Yeni isimler eskisi gibi çok kolay ilgi görmemekte, bunun için epeyce ciddi para harcamak ve yatırım yapmak gerekmektedir. Bundan da önemlisi, eski yeni fark etmez, albüm satışlarında ciddi bir düşüş görülmeye başlanmıştır. Fiyatlara yapılan zamlar nedeniyle, henüz kârlarda bir düşüş yoktur ama, albümlerin satış adedi epeyce aşağılara kaymıştır. Müzik piyasası, bu durumu bir işaret olarak kabul edip toparlanacağı, yeni tedbirler alacağı, ayağını frene basacağı yerde, tam gaz yola devam etmeyi tercih edecektir. Bu da krizin daha derinleşmesine ve tedbir medbir ile çözülemeyeceği bir boyuta ulaşmasına sebep olacaktır. Üç beş yıl sonra, ülkeyi saracak olan ekonomik kriz ile birlikte, müzik piyasası yerle bir olacak ve 90'ların satış rakamları herkese bir hayal gibi gözükecektir.

Ama henüz her şey yolunda gibi davranılmaktadır. Yeni bir albüm hazırlamaya fırsat bulamayanlar bir single, zamanı olanlar ise bir albüm ile yarışı sürdürmekte, kimse pes etmiş bir görünüm sergilemek istememektedir. "8:15 Vapuru" ile, uzun bir aradan sonra single formatı ile herkesi tanıştıran Yonca Evcimik ("Yaşasın Kötülük"), Güney Amerika piyasası için bir çalışma yaptığını söyleyen Serdar Ortaç ("Loco Para Amar"), piyasada yeniden oryantal rüzgârlar estirmeye niyetli Levent Yüksel ("Bi Daha") ve Mavi Sakal ("Iki Yol"), single ile yetinen isimlerden olmuştur. Bu isimlerin arasında, en büyük başarıyı Levent Yüksel gösterir. "Bi Daha", umulmadık bir şekilde Levent Yüksel'in, üzerinde uzun uzun düşünülmüş iki albümünden daha fazla satar. Ancak Levent Yüksel'in göreceği son başarı da bu olacaktır. Şarkıcı, giderek zorlaşan şartlar

nedeniyle, ne yaparsa yapsın ilgi görmeyecek ve "iyi ama şanssız" şarkıcılar sınıfına mecburen girerek yoluna devam edecektir. 90 dalgasının getirdiği en parlak isimlerden biri olan CemAli ("Yuh Yuh"), ilk albümünden farklı olarak, Mustafa Sandal'ın desteği ile yeni bir yol tercih eden İzel ("Emanet"), "Akdeniz"i Yaşar ile paylaşmak zorunda kalmış Ege ("Sevildiğini Bil Yeter"), Türkçe'yi öğrenmemek konusunda özel bir çaba harcayan Rafet El Roman ("En Güzel Günler Senin Olsun"), kısa bir zaman içinde epeyce fanatik hayran edinmiş ender isimlerden Soner Arıca ("Her Şey Yolunda"), bir tür erken dönem "Men In Black" sayılabilecek Ayna ("Gittiğin Yağmurla Gel"), derli toplu işler yapmasına rağmen, piyasanın "güzel kadın" kategorisine fazla yüklenmesinden dolayı boşta kalmışa benzeyen Sibel Alaş ("Fem"), şarkıcılığın hiçbir şartını yerine getirememe konusunda ısrarlı Pınar Aylin ("Güneşten"), kendisini, Tarkan'dan sonra en iyi erkek şarkıcı olarak görme yanılsaması içindeki Çelik ("Sevdan Gözümün Bebeği"), albüme adını veren şarkı yüzünden Sezen Cumhur Önal ile başı sonu olmayan bir kavgaya girişecek olan Haluk Levent ("Mektup"), "arabesk pop" kategorisini resmîleştirmeye çalışan isimlerin başında gelen Nalan ("Usul Usul") ve patlamanın öncülerinden Hakan Peker ("Salına Salına") ile Aşkın Nur Yengi ("Haberci"), daralmaya başlayan piyasayı hep birlikte harekete geçirmeye çalışan isimler olur. Hümeyra da, Vedat Sakman ile yapılmış bir işbirliği sonrasında hazırlanmış "Beyhude" ile epeyce heyecan yaratır. Bu albüm, belki çok satıp listeleri birbirine katmaz ama, yıllar yılıdır hiç azalmamış koyu Hümeyra hayranlarının ilgisine mazhar olur ve albümün satışı azımsanmayacak bir rakama ulaşır. Ancak asıl hareketi getirecek olan, ikinci albümü "Çapkın"ı piyasaya süren Candan Erçetin'dir. Mete Özgencil'in desteğini arkasına alan Erçetin, elektronik ağırlıklı bir albüm ile herkesi şaşırtmıştır. Sezen Aksu'nun Goran Bregovic ile işbirliği yaparak çıkardığı "Düğün ve Cenaze", Kayahan'ın stadyum kalabalığının diline yeni sloganlar yerleştirme amacıyla yola çıkıp bunun için varını yoğunu ortaya koyduğu "Emrin Olur" ve Zerrin Özer'in "Prestij"li yeni sayfası "Zerrin Özer '97", Candan Erçetin fırtınasından payını alacak ve umulan başarıyı gösteremeyecektir. Ancak Kayahan desteği ile yapılmış "Nilüfer'le" (Nilüfer) ve Sezen Aksu desteği ile toparlanmış "Ölürüm Sana" (Tarkan) adlı albümler bu akıbete uğramayacak ve sahipleri için yeni bir doruk noktası olacaklardır. Özellikle Tarkan, bu albümle birlikte, kendisine epeydir layık görülen "Türk popunun Ajda Pekkan sonrası gördüğü en güçlü star" payesini fazlasıyla hak ettiğini kanıtlayacaktır. Ancak Tarkan ve Candan Erçetin'in bu albümlerinin gösterdiği başarı, müzik piyasasındaki daralmanın gizlenmesine de sebep olacaktır. Bu iki sanatçının, milyonu aşan satışlar elde etmesi, her şeyin yolunda olduğu izlenimini verecek ve kimsenin kafasında, bu başarının, piyasadan bağımsız olarak Tarkan ve Candan Erçetin'e ait olduğu konusunda zil çaldırmayacaktır.

Hürriyet, GazetePazar adını verdiği çok sayfalı bir hafta sonu gazetesi yayınlamaya başlar; "bir zamanlar Tarkan'ı Karamürsel'den alıp İstanbul'a getiren ve şöhret yapan Alpay Aydın, şimdi de Rober Hatemo adlı genç bir şarkıcıyı star yapacağını" söyler; ünlü besteci Arif Sami Toker vefat eder; Kanal D, internet üzerinden yayın yapan ilk televizyon kanalımız olur; "8 yıllık kesintisiz eğitim" tasarısı, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilir ve İstanbul Devlet ve Opera Balesi'nin solistlerinden Zehra Yıldız bu dünyaya çok erken bir şekilde veda ederken, son albümü ile büyük bir başarısızlığa uğrayan Ajda Pekkan, nihayet eski şarkılarından bir albüm yapmayı akıl edecek ve "Best Of Volume 1" ile her yanı birbirine katacaktır. Bir best of da, "Mest Of" şeklinde Gündoğarken'den gelecektir. Bu iki albümün başarısı, piyasada kısa bir zamanda büyük bir furyaya sebep olacak ve herkes eskilerin peşine düşerek bu tür albümler hazırlama yoluna girecektir.

Yine Bir Başıma Daralır Yüreğim

Tarkan fırtınası, yeni yılda da, bir önceki yılda kaldığı yerden devam eder. Şarkıcının "Ölürüm Sana" adlı albümünün satışları iki milyon sınırını da geçmiştir. Bu albüm, bir başka rekorun da sahibidir artık. Daha önce, Sezen Aksu'nun "Gülümse" adlı albümüne ait olan "CD olarak en çok satılan albüm" rekoru, tam 250.000 adetlik bir satış sonrası "Ölürüm Sana"ya geçmiştir. Bu gelişmeler, dışardaki firmaların gözlerini yeniden bizim piyasaya ve bizim şarkıcılara çevirmelerine neden olacaktır. Piyasanın giderek daraldığı bir zamanda iki milyon sınırını aşmak büyük bir iştir ve dışarda bile bu rakamlara kolay ulaşılamamaktadır. Bu, daha öncekilere benzememektedir. Yabancı firmalar, bu sefer, samimi olarak bizimkilerle ilgilenmekte ve onlara yatırım yapmayı düşünmektedirler. Türlü çeşitli önerilerden sonra Tarkan, Türkiye'de yeni bir yapılanmaya giden PolyGram'ı seçecek ve bu firmanın desteği ile yurtdışı çalışmalarına başlayacaktır. Zaten PolyGram, Raks grubuna ait Marş, S Müzik, Neşe ve Plaza şirketlerinin hisselerinin bir bölümünü satın almış ve piyasanın önemli bir bölümünü etkisi altına almak için çalışmalara başlamıştır. Raks'a ait firmaların önce % 25'ini alan PolyGram, kısa bir süre sonra bu şirketlerdeki payını % 51'e çıkaracak ve Şevket Gözalan'ın önderliğinde, hem içerde hem dışarda büyük çapta işlere imza atacaktır. İçerde, İzel, Çelik, Kargo, Bendeniz ve Mavi Sakal gibi epeyce sayıda ismi bünyesinde bulundurmakla kendiliğinden piyasanın en güçlü firması haline gelecek; dışarda ise, Sezen Aksu ve Tarkan ile elele verip Türk popunun o güne kadar yurtdışında elde edebildiği en büyük başarılara imza atacaktır.

Tarkan'ın getirdiği bereket, firmaları cesur davranma konusunda yeniden teşvik etmiştir. Bu nedenle, hemen hemen firmaların tamamı, piyasaya yeni

isim sunma konusunda bir çekingenlik yaşamaz. Ayşen ("Uzaktan Geldim"), Kıraç ("Deli Düş"), Athena ("Athena"), Ali Güven ("Yolcu"), Hazal ("Aşka Dair"), Mansur Ark ("Mansur Ark"), Deniz Seki ("Hiç Kimse Değilim"), Ebru Aydın ("Son Verdim"), Reyhan Karaca ("Sevdik Sevdalandık"), Zeynep Dizdar ("Yolun Açık Ola"), Burcu Güneş ("Aşk Yarası"), Atilla Taş ("Kırmızılım"), Kapsül - Aylin Aslım ("80060"), Extra ("Rüzgâr Gibi"), Aslı ("Deli Yarim") ve Rober Hatemo ("Sen Farklısın / Esmer"), yeni yıl ile birlikte şanslarını deneyen isimler olur. Geçen yılın Eurovision üçüncüsü Şebnem Paker de, "Dinle" adını verdiği albümünü nihayet bitirip piyasaya sürmüştür. Eurovision'da, ülke adına o güne kadar alınabilen en iyi sonucu almış olan "Dinle" adlı şarkının hatırına albümü satın almak isteyenler büyük bir sürprizle karşılaşırlar. Şarkının sözleri değiştirilmiştir. Söz yazarı Mehtap Alnıtemiz ile yaşanan telif sorunları nedeni ile, besteci Levent Çoker, sözleri baştan yazmaya karar vermiş ve Şebnem Paker'in en büyük kozunu elinden almıştır. Herkesin büyük iş yapacak dediği bu albüm, yılın en büyük sürprizini yaparak hiç satmaz ve Şebnem Paker'e açılan bütün kapıların derhal kapanmasına sebep olur. Genç, güzel ve yetenekli Şebnem Paker, yapımcısının ve firmasının yanlış yönlendirmeleri sonucu piyasadan çekilmek zorunda kalmıştır.

Yeni yıl bir yenilik de getirmiştir. Eskisi yenisi, piyasadaki herkes "best of"tan söz etmeye başlamıştır. Muazzez Ersoy'un "Nostalji" serisinin ulaştığı satış rakamları, daha önce dönüp de yüzüne bakılmayan müzik geçmişimize tam anlamı ile nur yağdırmıştır. Gazetelerin magazin muhabirleri, girip çıktıkları firmalardan aldıkları bilgileri büyük bir heyecanla yayınlamaya, herkese ulaştırmaya başlamışlardır. Bu haberlere göre, aşağı yukarı herkes bir "best of" projesinin peşindedir. Bu alanın öncüsü, aslında İlhan İrem'dir. İrem, yıllar önce "Dünden Yarına" adlı albümü ile kendi geçmişine herkesten önce el atmıştır. "Dünden Yarına" adlı bu albümde eski şarkılarına yeni bir kılık biçen İlhan İrem, sonra da, bu şarkıları oldukları gibi yayınlamaya karar vermiş ve gecikmeden "Volume 1" ve "Volume 2" adları altında bunu yapmıştır. İlhan İrem'i, "Türkülerimiz" serisi ile Selda takip eder. Bu iki şarkıcımızın, bütün bir geçmişlerini, bir sıra dahilinde yayınlamaya başlamaları herkesin ilgisini çeker. Edip Akbayram ("Dün ve Bugün"), Nükhet Duru ("Bir Nefes Gibiler '98"), Nilüfer ("Yeniden Yetmişe"), Özdemir Erdoğan ("Nostaljik Şarkılar"), Atilla Atasoy ("Dünden Bugüne"), Yeni Türkü ("Her Dem Yeni Türkü"), Gündoğarken ("Mest of Gündoğarken") ve Cem Karaca ("Best of Cem Karaca Vol. 1") gibi çok sayıda isim, Selda ve İlhan İrem'i takip etmekte gecikmez. Nükhet Duru, uzun bir aradan sonra geçen yıl bir araya gelip "Mühür" adlı albümü birlikte hazırladığı Mehmet Teoman ve Cenk Taşkan ile birlikte en eski günlere dönmüş ve kendisini Nükhet Duru yapan şarkıların büyük bir kısmını yeni baştan söylemiştir. Gündoğarken'in de yaptığı budur. Şarkılar baştan çalınıp söylen-

miştir. Bu albümlerle birlikte, "bir best of'un nasıl olması gerektiği" konusunda epeyce tartışma çıkar ortaya. Şarkıların eski ve orijinal halleri ile yayınlanması gerektiğini söyleyenler bir tarafta, böyle yapılmayıp, aynı şarkıların günün renklerine bulanarak baştan kaydedilmesi gerektiğini söyleyenler diğer taraftadır. Bu tür albümlerin, tıpkı dışarda olduğu gibi "orijinal versiyonlar" ile yapılması gerektiğini söyleyenler, haklı olmalarına rağmen sözlerini çok az insana dinletebilirler. Bu görüşleri dikkate alanlardan biri de Yavuz Asöcal'dır. Asöcal, Cem Karaca'nın albümünü, şarkıların ilk halleri ile toparlayıp piyasaya vermiştir. Ancak bu albümün böyle yapılmasının sebebi "telif" haklarıdır. Yavuz Plak, başta Cem Karaca olmak üzere, şarkıların üzerinde hakkı olan hiç kimseye danışmadan böyle bir albüm yapmıştır. Bu gelişme Ajda Pekkan'ı da harekete geçirir. Ajda Pekkan şarkıları ile kendilerine bir müzikal yaşam kurabilenlerin sayısındaki artış üzerine, şarkıcıya epeydir kendi şarkılarını yeniden söyleme telkinleri yapılmaktaydı zaten. Süperstar, nihayet bu söylenenlerdeki haklılık payını görmüş ve hem "remix" hem de "best of" modalarının ikisini birden bünyesinde barındıran bir albüm yapmıştır. "The Best of Ajda Vol. 1" adlı albüm ilk yayınlandığında, Ajda Pekkan şarkılarının eski hallerine alışmış herkese tuhaf görünür. Ama hız çağına girilmiştir artık ve böyle bir zamanda da bu şarkılar ancak böyle dinlenebilmektedir. Ajda Pekkan'ın bu albümünde yer alan şarkıların, kırk yıldır dillerde gezen şarkılarla pek alakası kalmamıştır ama, yeni şarkılar olarak kulak verildiğinde bir sorun yoktur. Zaten, yeni kuşakların bu albüme ilgisi epeyce fazla olmuş ve bir gönül bağı ile bağlı olmadıkları Süperstar'ı, yeni bir şarkıcı olarak görüp bağırlarına basmışlardır. Bunun gazı ile olsa gerek ki, Ajda Pekkan bu işin arkasını getirecek ve sonraları "Diva" adı altında ikili bir albüm yapacaktır. "The Best of Ajda" ile best of fırtınasının, işin remix tarafını gölgelemesi engellenmiş olur. Sezen Aksu, "Düğün ve Cenaze" albümünü hareketlendirecek olan "Erkekler", Nükhet Duru, başta "Anılar" olmak üzere eski şarkılarının remix versiyonlarının yer aldığı "Remix 1" ve ardından "Remix 2", Yaşar, "Divane - Remix" ve Soner Arıca "Sen Mutlu Ol" single'ları ile bu rüzgârı güçlü bir şekilde estirmeye devam etmektedir. Remix, hiçbir şekilde hız yitirmeyecek ve 2000'lerle birlikte merkeze kurulacaktır. Bu alanda, birbiri ardına parlak isimler çıkacak ve müzik piyasamızdaki DJ ağırlığı giderek artacaktır.

Genç kuşaktan Çelik ve Hakan Peker de, kısa bir süre sonra best of akımının takipçisi olan ilk 90'lı isimler olur. Çelik "Sevgilerimle", Hakan Peker ise "Dünden Bugüne" adını verdikleri albümleriyle, 90'lı yılların diğer şarkıcılarından bir adım daha öne geçmişlerdir. Piyasanın geri kalanı da bildiği gibi yoluna devam etmektedir. Bir iki yıl sonra Çelik'i bu tür bir albümle takip edecek olan Bendeniz ("Bendeniz'den"), Yonca Evcimik ("Günaha Davet"), Serdar Ortaç ("Gecelerin Adamı"), Kargo ("Yalnızlık Mevsimi"), Harun Kolçak ("Teslim Ol-

dum"), Feridun Düzağaç ("Köprüden Önce Son Çıkış"), Levent Yüksel ("Adı Menekşe"), Mavi Sakal ("Kan Kokusu"), Sibel Tüzün ("Hayat Buysa Ben Yokum Bu Yolda"), Özlem Tekin ("Öz"), Doğuş ("Doğuş ve Şarkıları"), Ayna ("Dön Bak Aynaya"), Metin Arolat ("Yine Bir Başıma"), Pınar Aylin ("Ay Işığında"), Yaşar ("Esirinim") ve Mustafa Sandal ("Detay"), kısmen bir best of yapmak için zamanın erken olduğunu düşündüklerinden, kısmen de, zaten böyle bir projeye girişmek için yeterli malzemeye sahip olmadıklarından, yeni bir albüm yaparak şanslarını denemeye devam etmişlerdir. "Düğün Ve Cenaze" ile umduğunu bulamayan Sezen Aksu da, şansını deneyen bir başka isimdir. Aksu, "Adı Bende Saklı" adlı albümü ile, eski şaşaalı günlerine bir dönüş yapma

Müzik Vizyon

28 Şubat 1998 tarihli *Müzik Vizyon* dergisinin ilk sayısından:

"1957 - 1998... Dile kolay... Gazetecilikte geçen tam 41 yıl... Bunun bir kısmı sporla, bir kısmı da müzik ve magazinle iç içe...

1965'te, unutulmayacak gazeteci büyüğüm ve Genel Yayın Müdürüm Abdi İpekçi'nin teşvikiyle Milliyet'in Pazar İlavesi'nde başladığım "Müzik Kulübü"... Önce yarım sayfa, derken bir sayfa, daha sonra iki sayfaya yayılan müzik haberleri, listeler, röportajlar... "Müzik Kulübü" devam ederken 1970'de en büyük hayalim olan haftalık gençlik ve müzik dergisi Hey'in, o zamanki patronum Ercüment Karacan'ın eşsiz desteği ile çıkışı...

Zaman zaman yüz bine ulaşan tirajıyla Hey'in bugünkü kuşaklara miras kalan onurlu gazeteciliği, saygın adı ve Hey'den yetişip gazetelerde, dergilerde en üst kademelerde yer alan değerli arkadaşlarım... Hepsi hepsi şu 25 - 30 yıla sığdı...

Bugün, ömrünü Unkapanı Plakçılar Çarşısı'na vermiş tecrübeli, bilgili ve vefakar arkadaşım Nazmi Şenel ile yepyeni bir ideali gerçekleştiriyoruz. Dünyaca ünlü Billboard gibi listelere ve müzik haberlerine yer veren haftalık bir yayın... Hiçbir müzik türünü diğerinden ayırmadan doğru, gerçekçi habercilik; dürüst ve ciddi listeler... Tıpkı Hey'de olduğu gibi..."

Müzik yayıncılığına bir ömür adamış olan Doğan Şener, sağlam listeler olmadan bir müzik piyasasının ayakta kalamayacağının bilinciyle ve büyük bir heyecanla kolları sıvamıştır. Ama unuttuğu bir şey vardır. Bu piyasa, bu kadar da sağlam, bu kadar da dürüst listeleri hiç istememektedir. Bu nedenle, en az *Billboard* kadar şık ve sağlam *Müzik Vizyon*, yalnızca 5 sayı çıkıp, yayınına son vermek zorunda kalacaktır.


MÜZİK DÜNYASININ HAFTALIK REHBERİ

MÜZİK VİZYON

Müzik endüstrisinden sanatçılardan haberler, Türkiye kaset, CD ve radyo listeleri

Günde 650 bin kaset satarak olay yarattı

Fatlıses fırtınası

Muazzez Ersoy'un binlerce plaktan oluşan arşivi var

Tarkan 1 Numara

"Remix"ler

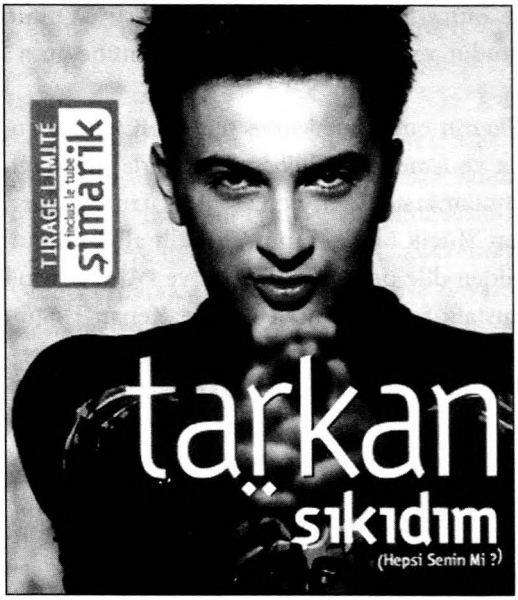
niyeti ile yola çıkar ve kısmen de bunu başarır. "Adı Bende Saklı", Onno Tunç'lu günlerin havasında bir albümdür ve sanatçının son iki albümüne oranla epeyce fazla ses getirecektir

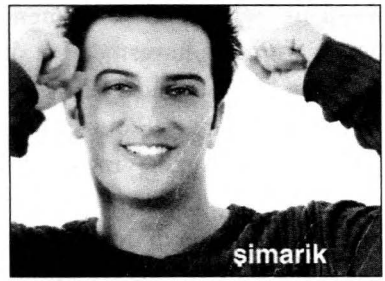
Müzik yayıncılığı konusunda ülkenin en yetenekli ve tecrübeli ismi olan Doğan Şener, Müzik Vizyon adında ve Amerikan *Billboard* tarzında bir dergi çıkarmaya başlar; Eurovision'a, "Unutamazsın" adlı parçası ile Tüzmen gider ve 14. olur; Ankaralı Turgut'un "Pop Müzik Moda Turgut'ça" adlı albümünün sessiz sedasız yüz binlerce sattığı dilden dile dolaşmaya başlar ve "Ahmet San, menajerliklerini yaptığı Tarkan, Mustafa Sandal, Burak Kut ve Kenan Doğulu'yu nankörlükle" suçlarken 1900'lü yılların son basamağına gelinecek ve herkesi "millenium" heyecanı saracaktır. Nazan Öncel, hem kendisinin hem de Türk popunun en radikal albümlerinden biri olarak kabul edilecek "Demir Leblebi", Bülent Ortaçgil ise "Eski Defterler" ile en naif ve en samimi şekilde dinleyicilerin huzuruna çıkacaklardır. Şarkıcıların bir bölümü, "eski tas eski hamam" ayarında işler yaparken, bir başka bölümü, kendilerine "2000" başlıklı albümler yapma telaşına girecektir.

Şarkılara Tutundum

Yeni yılın, hemen ilk günlerinde, müzik piyasamız, acı bir ölüm haberi ile sarsılır. *Hafta Sonu* gazetesinin müzik yazarı olarak adını duyuran, bunun yanında hem yapımcı hem de menajer olarak müzik dünyasında saygın bir isim edinmiş olan Anuş Bakış; 4 Ocak günü, otomobiliyle bir trafik kazası geçirmiş ve yaşama veda etmiştir. Profesyonelce sürdürdüğü meslek yaşamında, müziğe tutkun amatör ruhunu bir an için bile arka plana atmamış olan Anuş Bakış'ın ölümü, müzik dünyasını yasa boğar. Başta, Bakış'ın yakın dostları Ajda Pekkan, Ayşegül Aldinç ve Zerrin Özer olmak üzere, herkes derin bir üzüntü içindedir. Müzik dünyamızı yasa boğan kayıplar bitecek gibi değildir. Türk popu, Şubat ayının başında Barış Manço'yu da kaybedecektir. Bundan da, beş altı ay sonra, bir başka trafik kazası sonrası Ajlan Büyükburç, Türk popunun, erken ve ağır kayıplar hanesine eklenecektir.

Ancak 1999 yılı, yalnızca kaza ve ölüm getirmez. İyi, hem de çok iyi şeyler de olmaktadır. Türk popu, 1999 yılında, Tarkan vasıtasıyla kırk yıllık bir hayali gerçek yapmıştır. Yıllardır herkesin peşinde olduğu bir şey olan "yurtdışına açılma", Tarkan'ın eliyle hayata geçmiştir. Hatta, başarının büyüklüğü, hayallerin bile ötesindedir. Aslında, yurtdışındaki firmaların Tarkan ile ilgilenmesi, 1997 yılına dayanmaktadır. "Ölürüm Sana" albümünün memleket içinde gösterdiği üstün performans, yabancıların da gözünden kaçmamış ve onları bir şekilde Tarkan'a el atmak zorunda bırakmıştır. Dünya müziğine verdiği önem ile ünlenen Atoll firması, 1997 yılında, alçakgönüllü bir giriş ile Tar-





Welcome To Orientales Sensations: *1999 yılı, her yönüyle Tarkan yılıdır. PolyGram, önce "Şıkıdım", ardından "Şımarık", sonra da "Bu Gece" single'larını yayınlayacaktır. Onlarca mix ile desteklenmiş her bir single'dan sonra bir de albüm yayınlanacaktır. Hemen hemen her ülkede gerçekleşen satış ve liste başarısından sonra Tarkan, Türk popunun, layıkıyla yurtdışına açılabilmiş ilk ismi olur.*

kan'ı Avrupa piyasasına sunar. Firma, "Welcome To Orientales Sensations" adlı yeni serisinin ilk albümüne, Tarkan'ı "Hepsi Senin mi?" adlı şarkısıyla dahil etmiştir. Geçen zaman ile birlikte bu şarkı, özellikle Fransa'da dillere düşer ve ağırlıklı olarak "rai" çalınan bar ve kulüplerde en çok istenen şarkı haline gelir. Bu gelişme, yabancı firmaların Tarkan ile ilgili olarak kafasını kurcalayan son şüpheleri de siler ve onunla daha ciddi boyutlarda ilgilenmeye başlarlar. Sürdürülen görüşmeler sonrası Tarkan, PolyGram'ı tercih etmiştir. Bundan sonrasında PolyGram, büyük bir bütçe ayırarak, Tarkan'ı dört başı mamur bir proje ile piyasaya sunacaktır. Her şey adabıyla yapılacak, muhtelif versiyonlar ile desteklenmiş single'lar piyasaya verilecek, bunu da, Tarkan'ın ikinci ve üçüncü albümlerinden seçilmiş şarkılardan oluşan bir albüm takip edecektir. Tarkan'ın, üstelik Türkçe şarkılarla elde ettiği bu başarı, kendisine hiçbir zaman güvenmemiş olan müzik piyasamızda şüphe ile karşılanır. Kimi bu başarının ardında başka nedenler arar, kimisi de, olup bitenin abartılarak bize yansıtıldığından dem vurur. Oysa durum tam tersidir. Başarı haberlerinin ancak çok az bir bölümü bize ulaşmaktadır. Dışarda olup biten, tahayyül edilemeyecek kadar büyük ve çeşitlidir: Tarkan, çok kısa bir zaman içerisinde, başta Fransa, Almanya, Belçika ve Hollanda olmak üzere bütün Avrupa listelerinde başa güreşmiş (bir kısmında bütün yolu alarak 1 numaraya yerleşmiş), ardından da Afrika, Güney Amerika ve Japonya'yı kasıp kavurmaya başlamıştır. Bu arada, kısıtlı zekâların ürettiği "şarkılarına, yurtdışındaki Türkler para veriyor" görüşü de, açılan bu yeni yoldan geçmeye niyetlenmiş Mustafa San-

dal ve Sertab Erener'in fiyasko ile sonuçlanan girişimlerinden sonra bir kenara bırakılır. Hem yabancılar, hem "oradaki" Türkler, Sandal ve Erener'in şarkılarına para vermemiş ve her iki şarkıcı sözü edilmeye değmez satış ve liste rakamlarıyla Avrupa defterini kapatıp memlekete dönmüşlerdir. Tarkan ise durdurulamaz gibidir. "Şımarık", "Şıkıdım" ve "Bu Gece (Kır Zincirlerini)" şarkılarının girmediği karışık albüm ya da derleme kalmamıştır. Her firma bu şarkıların peşindedir ve bu şarkıların girebildiği her karışık albüm milyon sınırına ulaşan (Bravo serilerinde bunu da geçen) miktarlarda satılır. Ancak bu altın çağ, sanıldığı kadar uzun sürmez. Tarkan'ın, yakaladığı bu çıkışı, "Karma" adlı albümü ile sürdüreceğini düşünenler yanılır. İstanbul Plak - Tarkan - Universal üçgeninde yaşanan çekişmeler ve tartışmalar, "Karma"nın yurtdışında yayınlanma işini geciktirecek ve Tarkan'ın yurtdışındaki süperstar payesi, zaman içinde küllenecektir.

Yurtdışında işler iyi gitmesine karşın, içerde durum hiç iç açıcı değildir. Yeni yılla birlikte, kaç zamandır kendini gösteren "Prestij" sorunu da iyice ağırlaşmaya başlar. Hilmi Topaloğlu'nun, yanına Mahsun Kırmızıgül ve Özcan Deniz'i alarak kurduğu Prestij firması, giderek büyümüş ve kendisi dışında kalan herkesin elini ayağını bağlayabilir duruma gelmiştir. Firmanın bu üç önde gelen ismi, yanlarına bir alt kuşaktan Alişan ve Küçük Onur'u da alarak kanal kanal gezmekte, "tatlı sert" bir görüntüyle "artık yalnızca biz varız" demeye getirmektedirler. Uzan grubuna ait Kral TV ile girilen işbirliği, firmaya, bütün piyasa üzerinde ağır bir tahakküm kurma imkânı da vermiştir. Tamamen müzik yayını yapan bu kanalda, hep Prestij'e bağlı klipler dönmekte, şarkı aralarındaki reklamlarda da, hep bu firmaya bağlı şarkıcıların albümleri tanıtılmaktadır. Tahakküm kurma gayretinin boyutları, aslında kimsenin itiraz edemeyeceği bu "ticari anlaşma" ile sınırlı kalmaz. Kral TV'nin bir gövde gösterisine dönüştürdüğü müzik ödülleri, gizlenmeye gayret edilmeyen bir taraf-girlikle dağıtılmakta, bu ödüllerin verileceği isimler, Prestij'in onayından geçmektedir. Bu da, bu firmaya yakın olmayan isimlerin, ağızlarıyla kuş tutsalar bile ödül alamayacakları anlamına gelmektedir. "Çoban Yıldızı" ile Özcan Deniz'in, "Yıkılmadım" ile Mahsun Kırmızıgül'ün ulaştığı satış rakamları, bu firmanın başındakilere, istedikleri kadar şımarma hakkını da vermiş gibidir. Albümler satmakta, paralar akmakta ve buna bağlı olarak da müzik piyasası istenildiği gibi yönlendirilmektedir.

Bu gelişmenin doğurduğu ilk sonuçlardan biri, Prestij dışında kalan firmaların, yeni isimlere yatırım yapmaktan vazgeçmesi olur. Piyasaya yeni isim girişinde ciddi bir azalma olmuştur. Taner ("Affetmedim Kendimi"), Destan ("Destan"), Tuba Önal ("Onun Adı Aşk") ve Emre Altuğ ("İbret - i Alem") sayısı giderek azalmakta olan yeni projelerden öne çıkabilenler olur. Her şeye rağmen ve binbir gayret sonucu bitirilip piyasaya sürülmüş diğer projeler ise,

dişe dokunur bir miktarda kimsenin ilgisini çekmemiştir. Zaten, genel olarak satışlardaki azalma da sürmektedir. Bu nedenle, yalnızca piyasaya henüz girmekte olan yeni isimlerin değil, kaç zamandır piyasada olan isimlerin bile keyfi kaçmıştır artık. Henüz piyasaya yeni albüm sürülmesi konusunda ciddi bir azalma yoktur ama, sürülen albümlerle ilgili beklentiler de, artık eskisi kadar uçuk değildir. Bendeniz ("Kurtulamıyorum"), Şebnem Ferah ("Artık Kısa Cümleler Kuruyorum"), Ege ("Sevdanın Denizinde"), Soner Arıca ("Şarkılar Var"), Gökhan Tepe ("Can Özüm"), Niran Ünsal ("Şarkılara Tutundum"), Ayna ("Şarkılar Türküler"), Nadide Sultan ("Tutuldum"), Kenan Doğulu ("Ben Senin Her Şeyinim") ve Rafet El Roman ("Hayat Hüzünlü"), bu daralmaya rağmen, hâlâ merak edilen ve bunun sonucunda da, belli bir miktarda satabilen isimlerin başında gelmektedir. Aıma genç kesimin, olumsuz şartlara rağmen başını alıp gidebilen iki önemli ismi vardır. Bunlar da Aşkın Nur Yengi ("Aşk Kazası") ve İzel'dir ("Bir Küçük Aşk"). Bu iki genç şarkıcının albümleri, eski parlak günlerin sürdüğü ve daha da süreceği yanılsamasını yaşatır herkese. İzel'in "Bir Küçük Aşk" adlı albümü, çok satmanın dışında bir başka gelişmeye de yol açar. Albümde yer alan şarkılardan "Yok Yere", 90'lı yılların en büyük hitlerinden biri haline gelince, bu şarkının altında imzası olan Altan Çetin de, yaygın bir üne erişip herkesin peşinde koştuğu bir isim olur. Çetin, kabaca, kırk yıllık oryantal ezgilerin, elektronik bir alt yapıya eklemlenip hızlı bir tempo ile dinlenebilir ve dansedilebilir şarkılara dönüştürülmesi şeklinde özetlenebilecek bir akımın da mimarı olacaktır. Altan Çetin, epeyce bir süre, bu yeni tarzın tek tabancası olarak kalacaktır. Ancak daha sonra, bu alana, vasat bir seyir gösteren Çetin'in aksine, Murat Yeter, Alper Erinç, Ümit Kuzer, Volga Tamöz ve Tansel Doğanay gibi çok yetenekli isimlerin girmesiyle birlikte, bu gelişme bir tarz olmaktan çıkacak ve kimilerinin "tekno oryantal" olarak isimlendirmeyi seçeceği bir tür haline gelerek 2000'li yılları ağır bir şekilde etkisi altına alacaktır.

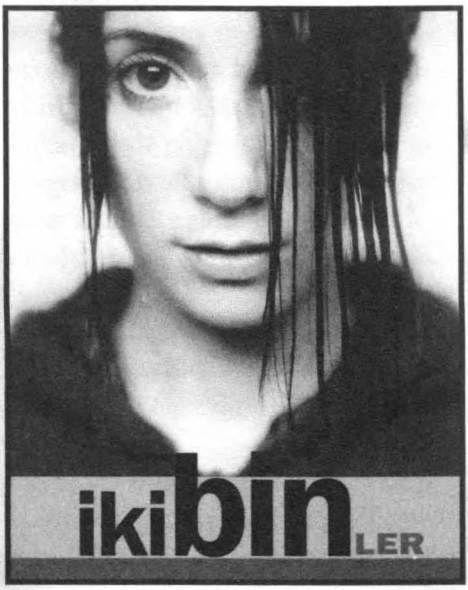
"Mest Of..."tan sonra yeniden kendisine gelmiş gibi görünen Gündoğarken ("Gündoğarken 99"), şarkılarındaki hâkim arabesk tınıyı iyice koyultmayı seçmiş olan Kayahan ("Beni Azad Et"), kadrosundaki değişiklik sonrası, yoluna Derya Köroğlu önderliğinde devam eden Yeni Türkü ("Yeni"), Türk popunun gelmiş geçmiş en ayrıksı ve radikal (kimilerine göre en "sivri") albümüne imza atmayı başarmış olan Nazan Öncel ("Demir Leblebi") ve "Benimle Oynar mısın?" günlerine gösterişsiz bir dönüş yapmaya niyetlenmiş Bülent Ortaçgil ("Eski Defterler") de, gençlerin yanında saf tutan isimlerdir. Barış Manço'nun, yaşama gözlerini yumduğu sırada üzerinde çalıştığı ve çok satarak piyasayı birbirine katacağına kesin gözüyle bakılan "Mançoloji" adlı albüm de, 1900'lü yılların bitmek üzere olduğu günlerde yayınlanır. Ancak albümün, sanatçının kaybı sonrası aceleye getirilerek tamamlanması ve kayıt - mix konu-

sunda gerekli özen gösterilmeden piyasaya sunulması, beklentilerin küçük bir bölümünü olsun karşılamasını engeller. Barış Manço'nun, yüklü geçmişini özetleyecek olan bu albüm, bütün şartlar hazır olmasına rağmen ticari bir başarıya dönüşemez. Yılı kapatan albümler ise Serdar Ortaç ("Bilsem ki - 2000") ve Deniz Seki'den ("Anlattım") gelir. Bir "millenium" heyecanı ile piyasaya sürülen bu iki albüm, Türk popunu, son parlak günleri sayılacak 2000 yılına taşıyan albümler olur.

Eurovision'a Tuba Önal gider ve bir önceki yıl Tüzmen'in yaptığı gibi, Erdinç ve Canan Tunç'a ait bir şarkı seslendirir; MSG'nin (Müzik Eserleri Sahipleri Grubu) kurulmasıyla birlikte, bu alandaki kurum sayısı ikiye çıkarken, Türk popu da, kırk yılı devirecek ve 2000'li yıllara bunun verdiği güven ile adım atacaktır. Büyük bir umutla girilen bu yeni dönemin başında, her şey çok iyi gidecek, internetteki patlamanın yardımı ile pembe hayaller kurulup durulacak ancak 2001 ile birlikte ülkenin kendisini içinde bulacağı ağır ekonomik kriz, her şeyle birlikte müzik piyasasını da yerle bir edecektir.

90'lı yıllar ile birlikte başlayan patlama, 90'lı yılların bitimi ile birlikte sona erecektir. Değişen şartlar ve farklılaşan yaşam biçimleri nedeni ile Türk popu, bir daha 80'li yıllarda yaşanan bir toptan yok oluşa doğru hiç sürüklenmeyecektir ama, 2000'li yılların, son on yılda olduğu gibi güle oynaya geçirelemeyeceği de belli gibidir.

üzerimde sevdiğin mavi elbisem



ziklerin giderek birbirine benzemesi, ülkeler arasında yadırganmadan dönüp durması da buna sebep olmuştu. Türkiye, İsrail, Mısır, Irak, Lübnan, Fas, Tunus, Cezayir, İran ve Yunanistan gibi ülkeler hep aynı şarkıyı söylemeye başlamıştı sanki. Ortak sayılabilecek melodiler, Batılı bir sound üzerine oturtuluyor ve herkes aynı şarkıyı kendi dilince söylüyordu. Günün hâkim akım ve ritimleri belliydi ve şarkılar bunun üzerine kuruluyordu. Böyle olunca da, bestelerinin kökleri Lübnanlı Marcel Khalife ya da Cezayirli Idır'a kadar uzanan Serdar Ortaç'ın herhangi bir şarkısını Lübnanlı Elissa alıyor ve Arapça söyleyebiliyordu. Aynı Elissa, Tarkan'ın "Kuzu Kuzu"sunu, Yulduz Usmanova'nın (daha önce Nükhet Duru'nun Türkçe söylediği) "Maida"sını da söyleyebilmekteydi. Mustafa Sandal'ın "anonim" kalkanının arkasına sığınarak "Güncel Zalim" haline getirdiği "Dal'Oona" adlı şarkıyı söyleyen (bir başka Lübnanlı) Nawal Zoughbi de, son albümüne, Reyhan Karaca'nın "Sevdik Sevdalandık" adlı şarkısını koyuyor ve bu şarkıdan kendisine yeni bir hit çıkarabiliyordu. Mısırlı Amr Diab, Yunanlı Angela Dimitriou ile düet yapıyor, Tarkan'ın "Şımarık" ve "Şıkıdım"ı her dilde dünyayı geziyordu. Yunanlı diva Haris Alexiou Türkiye'ye geliyor, Sezen Aksu ile aynı sahneyi paylaşıyor, "Tutuklu"yu Türkçe söylüyordu. Biz de, "bilmukabele" babında kendi divamız Ajda Pekkan'ı Atina'ya gönderiyor, Lefteris Pantazis ile aynı sahneyi paylaştırıyorduk. Khaled, Cheb Mami, Faudel, Rachid Taha gibi isimler, ülke ülke geziyor, bize de uğramayı ihmal etmiyorlardı. İsrailli Zehava Ben, kendisine, Orhan Gencebay, İbrahim Tatlıses ve Kibariye şarkılarından koca bir kariyer oluşturabiliyordu. Fransız Claude Challe, derleme albümlerine Ajda Pekkan, Metin Arolat gibi isimleri alıyor, bu albümlerin katkıları ile, Ajda Pekkan'ın "Bir Günah Gibi"si, "O Clone" adlı Brezilya malı televizyon dizisine jenerik müziği oluyor, Metin Arolat'ın "Elveda"sı single olarak bütün Avrupa'yı dolaşıyordu.

Geçen zaman ile birlikte, İngilizce konuşulan ülkeler bile bu eğilime uzak kalamadı. Bir süredir "Latin" şarkı ve şarkıcıların etkisinde olan bu tür ülkeleri, İspanyol Loona'nın "Hadi Bakalım", Avustralya kökenli Holly Valance'ın "Şıkıdım (Hepsi Senin mi?)" ile birbirine katması, bu nedenle kimsede bir şaşkınlık yaratmadı. Artık bütün dünya, aynı telden çalmaktaydı. Önceleri bir tür "world music" tırmanışı olarak kabul edilen bu eğilim, zaman geçtikçe zayıflayacağı yerde güçlenmeye devam edince her şeyin sırrı çözülmüştü. Yerel aletlerle çalınıp söylendiğinde çoğu insanın yadırgayacağı şarkılar, ortak bir alt yapı üzerine yükseldiklerinde her ülkedeki her kulağa "hoş" ve "tanıdık" geliyor, duyulanları kimsenin kulağı yadırgamıyordu. Hiç şüphesiz, bütün dünyayı etkisi altına alan DJ'lerin varlığı da bunun sebeplerinden biriydi. Artık DJ'lere, dünyanın dört bir yanında, bu işin erbabı olan müzisyenler kadar önem veriliyor, her projeye mutlaka dahil edilmeleri konusunda planlar yapılıyordu.

Bu eğilim bizde, şarkılarımızın dünyanın dört bir yanını gezmesi ile gurur duyulmasının yanında başka gelişmelere de yol açtı. DJ'ler bizde de kıymete binmişti. Kimilerinin "tekno oryantal" adını verdiği akımın en büyük müsebbibi DJ'lerdi zaten. DJ'ler, orta halli, hatta sıradan bir şarkıyı alıyor ve aynı dışardaki meslektaşlarının yaptıklarını yaparak, bu şarkıları havalandırıyordu. Hatta, sayıları giderek artan genç müzisyenler, herhangi bir DJ'e gerek kalmaksızın şarkıları kuruyor, yaptıkları alt yapılarla, en yerde sürünen şarkıyı bile ayağa kaldırıyorlardı. Zaten en büyük iş de onlara düşmekteydi. Aynılaşan müzik, ancak onların çabaları ile farklılaşabiliyor, ancak onların yaptıkları ile şarkılar birbirinden ayırt edilebilir bir hale geliyordu. Şarkıcılarımız yerinde sayarken, müzisyenlerimiz başlarını almış gitmişti.

Bu gelişmeler, daha önce çeşitli adlar altında sınıflandırılan farklı müzik türlerini de etkiledi. Başta arabesk olmak üzere, her türden müzik akımı ya da türü "pop" başlığı altında erimeye başladı. Ama popa katılım, popu da etkilemekte ve değiştirmekteydi. 2000'lerle birlikte, her şeyi içine dahil edebileceğimiz geniş bir pop kategorimiz vardı artık. Ebru Gündeş ve Emrah buradaydı, Sezen Aksu, Kayahan ve Teoman da. Popun üzerinde, artık Yıldız Tilbe, Nalan ve Nadide Sultan kadar, Özcan Deniz, Mahsun Kırmızıgül, Seda Sayan ve Cey-

Kategori

3 Ekim 2002 tarihli *Aktüel* dergisinden:

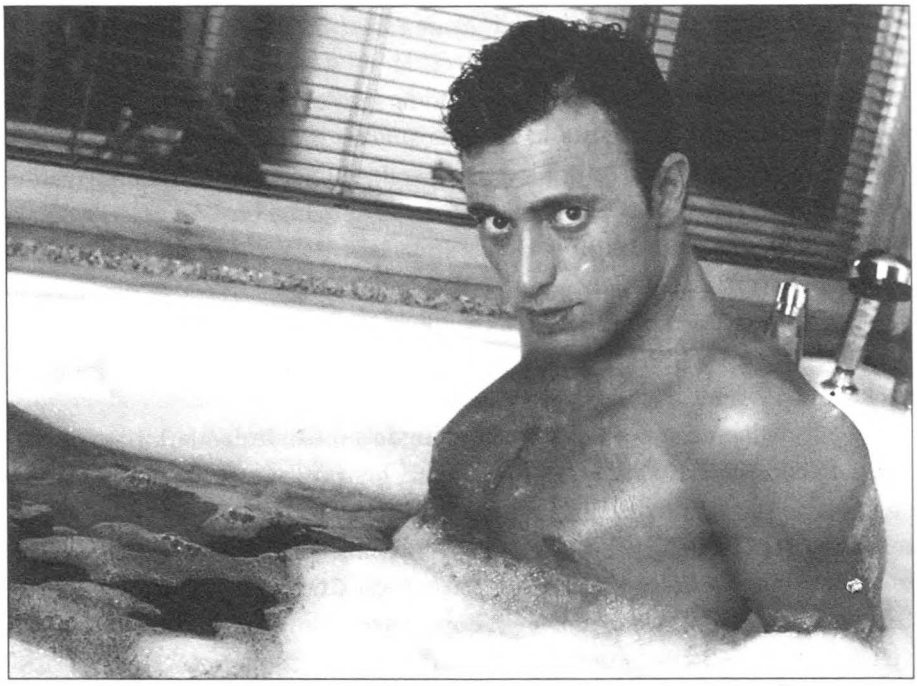
"Arabeskin babası" Burhan Bayar konuşuyor:

"... Hayat şartları değişiyor, insanlar değişiyor, teknoloji değişiyor. 60'lı yılların Türkiyesi'nde değiliz. Söz yazarları, besteciler, yapımcılar da ona göre değişimi yaşıyor. Ürettiklerine de bu yansıyor... Müzisyen olarak baktığım zaman arabeskçilerle Kayahan, Teoman ya da Nilüfer arasında ayrım göremiyorum. Paramparça, birçok arabesk şarkıdan daha isyankar. Kayahan'ın Bir Yemin Ettim ki Dönemem arabeskten daha isyankar ama adı pop... Acaba popçular mı arabesk parçaları ilk baştan bozmaya başlayıp bu hale getirdi; yoksa arabeskçiler mi pop okuyor ya da hangisi pop hangisi arabesk ayırmak mümkün değil. Teoman okuyunca rock oluyor, Müslüm Gürses okuyunca arabesk oluyor. Popçunun, rock söyleyenin, arabeskçinin, Türk sanat müzikçisinin soundları aynı şimdi. Şu anda değişik bir sounda rastlamak imkânsız. Hepsi aynı.... Artık gençler uzay çağında, ruh halleri ağlak sesleri kaldırmıyor..."

5 Ekim 2002 tarihli *Hürriyet* Cumartesi'den:

Bir başka "baba" Orhan Gencebay da şunları söylüyor:

"...Arabeskin anlamı Arap etkinliği demek. Siz şimdi bir yaşam tarzına Arap etkinliği diyebilir misiniz? Ama toplumumuzda dramatik gördüğümüz her şeye arabesk diyoruz. Ben Türk müziğinin 60'lı yıllardan beri en ciddi araştırmasını yapmış insanım. Türk müziğini özgün yorumluyorum. Benim yaptığım Serbest Türk Müziği..."



İşin cinsel kısmı: *Albüm satmak giderek zorlaşıp en umulmadık isimlerin bile albümleri raflarda tozlanır olunca, erkek ya da kadın, genç ya da orta yaşlı herkes, albüm satabilmek için her türlü silaha başvurur hale geldi. Cinsellik, piyasadaki hemen hemen herkesin elindeki birinci kozdu. Milli duygular, kahramanlık, yiğitlik ve futbol da, bel bağlanılabilen diğer alanlardı. Mustafa Sandal ise, "Kop" albümü ile birlikte, her türden silahı bir seferde ateşledi. Bu uğurda Çağdaş Ertuna'nın* Aktüel *dergisinde yayınlanan yazısına, "Banu Alkan geleneği"nin izinden giden fotoğraflarla eşlik etmekten bile çekinmedi.*

lan da hak iddia edebiliyordu. Her şey "alt yapı"ydı artık. Hatta şarkı ve şarkıcı olmadan albüm bile yapılabilirdi. Müzisyenlerimiz, sıkıntılar içinde kavrularak her şeyi yapacak, "ses"i olmayan birileri de albümün kapağına kurularak görücüye çıkabilecek, bu işin sefasını sürebilecekti. Her şey bu kadar değildi. Bir sonraki adım "tamamen müziksiz de olur" mantığıyla hazırlanmış projelerin piyasaya sürülmesi idi. BBG evinde gözetlenip durulmuşlar da, bu tür projeler için en ideal isimlerdi. İlk olarak nispeten dinlenebilir Tarık'ı piyasaya süren bu televizyon programı, daha sonra, Demircan, Melih, Hatice ve Azizcan gibi, nepsi anonim, hepsi tek isimli şarkıcıları kazandırdı bize. Popülerliğin yanında işin cinsel kısmını da unutmak istemeyenler ise Nez, Venus ve Q Girls gibi projeleri iftiharla sundu. Albüm yapmak için müziğe ihtiyaç duyulmadığı artık yüksek sesle söylenebiliyordu. İşe "ses olmadan da olur" denilen bir noktadan başlanmış ve "şarkı ve şarkıcısız da olur" deme cesaretinin gösterilebileceği bir dip noktaya ulaşılmıştı.

Müzik piyasamızın başında bulunan en büyük belalardan biri olan "korsan"

kayıt ve baskıların da hem çeşit miktarı hem de ciro tutarı 2000'lerle birlikte arttı. Ülkede genel olarak yaşanan ekonomik kriz, her alanı ve herkesi derin bir şekilde etkilemiş, krizin olağan sonuçlarından biri de korsanın yaygınlaşması olmuştu. Bilgisayar kullanımının yaygınlaşması da, bir başka önemli sebepti. Artık, piyasaya korsan albüm sunmak için, çok büyük bir sermaye ya da yapılanmaya gerek kalmamıştı. Daha orta halli organizasyonlarla da bu iş yapılabiliyordu. Hatta her canı çeken, evinde kopyaladığı albümleri eline alıp sokağa çıkıyor ve bunları satabiliyordu. Kanunlarda öngörülen cezalar, gündelik uygulamalarda korsanlara gerektiği ölçüde uygulanmıyordu. Hem bu cezaları uygulaması gerekenlerin pasifliği, hem de giderek artan korsan satıcı sayısı nedeniyle iş çığırından çıkmış ve satıcılar kendi aralarında cadde ve sokakları parsellemişti. Adımı başı onlardan birine rastlayabiliyor, resmî baskıya vereceğiniz paranın dörtte birini vererek istediğiniz albümü satın alabiliyordunuz. Müzik piyasamızın, çeşitli meslek kuruluşları vasıtası ile engellemeye çalıştığı korsan kayıt alanında, firmaların son derece radikal bir kararla CD fiyatlarını aşağı çekmesi ile yeni bir gelişme yaşandı. Artık kayıt kalitesi konusunda, korsan baskılar ile karşılaştırılamayacak kadar önde olan resmî baskılar da, neredeyse korsan baskı fiyatına alınabiliyordu. İMÇ'nin işbilir yapımcısı Erol Köse'nin önderliğinde başlayan bu girişim, diğer firmalardan da destek gördü ve kısa bir zaman içerisinde piyasayı etkisine aldı. Hande Yener'den Serdar Ortaç'a, Funda Arar'dan Nez'e kadar, her türlü albüm, eskiden alınan fiyatın yarısına alınabiliyordu artık. Bu gelişme, bir parça da kafaları karıştırdı. Herkes, şimdi bu fiyatlara alınabilen disklere, yıllarca neden bu kadar yüksek fiyat ödediğini merak etmeye başlamıştı. Demek ki firmalar, yıllar yılı, CD alan kesimi ağır bir şekilde sömürmüş ve her albümü iki albüm fiyatına satmıştı. İşler iyi iken cepler doldurulmuş, ancak müzikseverler albüm almaktan vazgeçip kenara çekilince ya da bu ihtiyaçlarını korsan kayıtlar ile karşılamaya başlayınca "size iyi bir fiyat yapalım" denerek esnaflık meziyetleri sergilenmişti.

Ancak, kârlarından vazgeçerek daha ucuza albüm satmaya başlayan ve bu tedbir ile korsan konusunda epeyce yol alan firmaların, müzik kanalları konusunda ne yazık ki elleri kolları hâlâ bağlıydı. Klip ağırlıklı yayın yapan televizyon kanallarının hemen hemen hepsi, bu işi layıkıyla yapmıyor ve "iyi şarkı" ya da "iyi klip" ile yayın akışını kurmak yerine, "serbestçe" belirledikleri tarifelerine uyan firmaların kliplerini yayınlayıp duruyorlardı. Bu tür kanallar, hep aynı isimleri ya da klipleri yayınladıkları için, uzun vadede kendi seyircisini bıktıracağını ve bunun da bindikleri dalı kesme anlamına geleceğini görmüyor ya da bu kadar uzun vadelerle ilgilenmiyordu.

Universal Türkiye, 7 Kasım'da büyük bir yönetim değişikliğine uğrar; ülkemizde, ikinci el plak piyasasının gelişmesi için büyük çaba harcayan Adnan Mamati, Ephemera Derneği'nin katkılarıyla 2. Plak Mübadelesi'ni de gerçek-

Universal

8 Kasım 2002 tarihli *Milliyet* gazetesinde Ali Eyüboğlu'nun haberi:

"Ebru'dan sonra işini de kaybetti...

Müzik dünyasında Universal Müzik depremi... Ebru Gündeş, Petek Dinçöz, Gülben Ergen, Çelik, İzel, Athena, Gökhan Özen, Serdar Ortaç, Nalan ve Şebnem Ferah gibi şarkıcıları bünyesinde bulunduran Universal Müzik'te ihtilal gibi yönetim değişimi yaşandı. Sevgilisi Ebru Gündeş'ten ayrılan şirketin genel müdürü Süha Yavuz, ilginç bir operasyonla işini de kaybetti... Şirketin Gümüşsuyu'ndaki merkezine iki hukukçu ve beş bodyguardla giden Universal Müzik Avrupa'nın Finans Başkan Yardımcısı'yla İnsan Kaynakları Müdürü, % 51 hissesi Universal, % 49'u ise Raks'a ait Universal Türkiye'nin Genel Müdürlüğü'nü yapan Yavuz ve yardımcılarının bilgisayarlarını dahi kapatmadan şirketten ayrılmalarını istedi... Yavuz'la birlikte, sekreter ve tüm yöneticilerin işine son verildi. Universal Avrupa'nın yetkilileri, aynı operasyonu şirketin Unkapanı'ndaki şubesi ve dağıtım merkezinde de yaptı. Şirketin hesapları, bir usûlsüzlük olup olmadığının belirlenmesi için incelemeye alındı..."

"Bilgisayarlarını dahi kapatmadan", yıllardır hizmet verilen mekânları işyerlerini terke zorlanmak, son yaşanan ekonomik kriz sırasında hayatımıza girmiş yeni bir kavramdı. Universal Avrupa'nın Finans Müdürü'nün aynı davranış biçimini Süha Yavuz ve şürekasına uygun görmüş olması, muhtemelen bir Batılı'nın bizim modaya uyma isteğinden çok, bir daha açılamayacak şekilde kapanma ihtimali olan bilgisayarda bulunan altın kıymetindeki bilgiler olmalı.

Kaç zamandır, "iktidar, ün, şaşaa, magazin..." eksenli bir yönetime sahip ülkenin en büyük müzik firması Universal, yeni bir dönemece girmiştir.

11 Kasım 2002 tarihli *Hürriyet* gazetesinden:

Universal'deki değişim ile ilgili olarak fikri sorulan Serdar Ortaç anlatıyor:

"... Şişli Belediye çadırında iftar yemeği veren Serdar Ortaç, bağlı bulunduğu Universal müzik şirketi, Ebru Gündeş ve Süha Yavuz'la ilgili şok açıklamalar yaptı. Ortaç, 'bir şirket müdürüyle sanatçının aynı çatı altındayken aşk yaşaması çok yanlış. Şu ana kadar sustum, neyse ki ayrıldılar ama olan Süha Bey'e oldu. Ebru'ya bir şey olmaz, o dağ gibidir yıkılmaz' dedi. Süha Yavuz'un Ebru Gündeş'e diğer sanatçılardan daha fazla ayrıcalık gösterdiğini belirten Ortaç, Ebru'ya koskoca bilboard'lar hazırlanırken bize doğru düzgün promosyon yapılmadı... Süha Yavuz'un Ebru'ya bizden yüz katı fazla şey yaptığını, kıyak geçtiğini biliyoruz de...i..."

Aslında, şirketlerin, kendilerine bağlı bazı sanatçıları kayırdığı ve diğerlerinden daha fazla öne çıkarmaya çabaladığı her zaman bilinen ve söylenen bir şey olmuştur. Özbek star Yulduz Usmanova da, 1999'un son aylarında, Sony'den çıkan "Dünya" adlı albümünün tanıtımı için Türkiye'ye gelmiş; bağlı bulunduğu firmanın, Sertab Erener dışında kimseyle uğraşmak istemediğini söylemiş ve yalnız bırakılmaktan yakınmıştı... Ama Usmanova, bu açıklamaları, bu tür konuları konuşmanın çok anlamsız kaçacağı bir "iftar yemeği"nde değil, bir röportaj sırasında *Radikal İki*'nin muhabirine söylemişti.


Gündeş'ten ayrılış yaramadı

Ebru'dan sonra işini de kaybetti

MÜZİK dünyasında Universal Müzik depremi. Ebru Gündeş, Petek Dinçöz, Gülben Ergen, Çe... Athena, Gökhan Özen, Serdar Ortaç, Nalan ve Şebnem Ferah gibi şarkıcıları bünyesinde bulunduran Universal Müzik'te ihtilal gibi yönetim değişimi yaşandı. Sevgilisi Ebru Gündeş'ten ayrılan şirketin Genel Müdürü Süha Yavuz, ilginç bir operasyonla işini de kaybetti

Bodyguardlı baskın

ŞİRKETİN Gümüşsuyu'ndaki merkezine iki hukukçu ve beş bodyguardla giden Universal Müzik Avrupa'nın Finans Başkan Yardımcısı'yla İnsan Kaynakları Müdürü, yüzde 51 hissesi Universal, yüzde 49'u ise Raks'a ait Universal'in Türkiye'nin Genel Müdürlüğü'nü yapan Yavuz ve yardımcılarının bilgi-

leştirir; kendisini "Emrah'ın hayranı Neslihan" olarak tanıtıp, Emrah hakkında kötü yazı yazan yazar ya da muhabirleri arayarak azarlayan kişinin, aslında "Emrah'ın annesi Ayten İpek olduğu" söylenir; "Avrupa Ritmik Jimnastik Şampiyonası"nda, İtalya adına yarışan Laura Zachilli, gösterisini, Metin Arolat'ın "Elveda" şarkısı eşliğinde yapar; DMC, Sezen Aksu'nun "Türkiye Şarkıları" konser serisinin, sanatçının son albümü olan "Şarkı Söylemek Lazım"ın satışlarını patlattığını ve bu konserler sonrası, albümün "satış rakamlarının 513 bine ulaştığını" açıklar; Fenerbahçe, Galatasaray'ı 6 - 0 gibi mucizevi bir sonuçla hezimete uğratır; TRT, yeni bir hamleye kalkışır ve "Sezen bestelesin Sertab söylesin" sloganı ile Eurovision'u yeniden mecburi bir ters haline getirmeye çalışır; Fazıl Say, "500 sayfalık bir romanın karşılığı bir senfoni olmalı, 5 dakikalık bir pop şarkısı değil" şeklinde buyurur ancak on ya da yirmi dizelik bir Edip Cansever ya da Turgut Uyar şiirinin "müzik" karşılığının ne olacağı konusunda görüş beyan etmez; Yıldırım Türker, Fazıl Say'ı kastederek, "bir banka reklamında popüler bir şarkıcıyla birlikte Mozart'ı kapıdan giren Mehtere uyarlayıvermek, bir başka reklamda müzik aletleri satan mağazada bir gitarla bağlama söyleştirmek kadar sevimli olmuyorsa, ne reklamların dünyasına, ne farklı seslerin kaynaşmasına, ne de inatla sence doğru olanı görmeyen halkımıza kızmalı; popüler olan geniştir, orada Fazıl Say'a da Orhan Gencebay'a da yer var" der; müzik piyasamızda VCD formatının kullanımı çok az bir seviyede seyreder, SACD ve DVD formatının kullanımı ise sıfır noktasında kalırken, Türk popunun, 2000'li virajı, 90'lardaki kadar rahat alamayacağı tamamen netleşmiştir artık. 90'lı yılların "zenginlik ve bolluk" yanılsaması kaybolmuş, herkes derin uykusundan uyanmış ve etrafını saran borç çemberi ile boğuşmaya başlamıştır. Evler, arabalar, yurt içi ve dışı tatiller, brunch'lar, geniş ekranlı televizyonlar, ses ve sinema sistemleri, DVD player'lar, bilgisayarlar, internet bağlantıları, cep telefonları derken rüya bitmiş ve hesapsız tüketimin faturası ağır faizli borçlar ya da kredi kartı extre'leri şeklinde herkesin önüne dikilmiştir. Şarkılar, albümler hatta genel olarak müzik, açlık sınırında gezinmeye başlamış büyük çoğunluğa hiçbir şey ifade etmez olmuştur.

Bu çok zor koşulları, aklı erdiğince yenmek isteyen İMÇ ve İMÇ kökenli kadrolar nedeniyle, Türk popunu çok zor günler beklemektedir. Her türlü ayrıksı projenin önüne konan "esnaf" tavrı, işleri daha da güçleştirecektir. Ancak Türk popunun, 80'li yıllardakine benzer bir duruma düşmeyeceği de çok bellidir. 90'lardaki patlama, yalnızca kötü şarkı ve şarkıcıları piyasaya sürmemiş, aynı zamanda pek çok nitelikli şarkıcı ve müzisyenin de piyasaya girmesine sebep olmuştur. Gençleşme hareketi, iyi, akıllı, müziğe tutkun, genel gidişatın dışına çıkmaya hevesli ve ayrıksı kadroyu da beraberinde getirmiştir.

Zor günler

8 Aralık 2002 tarihli *Hürriyet* gazetesinden:

"... Müzik Yapımcıları Meslek Birliği MÜ - YAP'ın, Ocak - Ekim 2002 bandrol raporuna göre yerli CD ve kaset satışlarında Doğan Müzik Company (DMC), Pazar birincisi oldu. Yerli kaset ve CD satışında tüm rakiplerine açık ara fark atarak 1 milyon 527 bin 451 adet satış yapan DMC'nin yerlideki Pazar payı yüzde 13'e yükseldi. DMC, toplam satışlarda da (yabancılar dahil) Universal Müzik Yapım Organizasyon Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ardından ikinci sırayı aldı. Toplamda Universal 1 milyon 637 bin adet satış yaparken DMC 1 milyon 624 bin adet satışa ulaştı..."

Gazetenin "bir başarı öyküsü" olarak vermeye çalıştığı bu haber, aslında müzik piyasamızın vurduğu dip noktayı işaret ediyor. 90 ortalarında 50 milyona kadar tırmanmış olan satış adedi, 2002 yılının ilk on ayında (kalan iki ayı ve ilk 10'a girememiş diğer firmaları da hesaba katarak) 10 milyona kadar düşmüş. Kayahan, Sezen Aksu ve Aşkın Nur Yengi'nin yalnızca üç albüm ile bu rakamı tutturabildikleri o parlak günler epeyce geride kalmış. CD'lerin fiyatları düşürülmese, muhtemelen durum daha da vahim olacakmış.



İlhan İrem, Alpay, Ajda Pekkan, Edip Akbayram, Bülent Ortaçgil, Gündoğarken, Erkin Koray, Mazhar Fuat Özkan, Sezen Aksu, Nilüfer, Nükhet Duru, Erol Evgin, Zerrin Özer, Özdemir Erdoğan hâlâ bu sahnede... Ayten Alpman, Mavi Işıklar, Erol Büyükburç, Ömür Göksel, Asu Maralman, Ali Rıza Binboğa, Timur Selçuk, Cem Karaca, Hümeyra, Moğollar, Banu ve Nur Yoldaş da yeniden aramızda... Bu isimlerin yaptıklarına, Ada, Kalan, Mega, Doublemoon, TMC, Etno ve diğer bağımsız firmaların; Zuhal Olcay, Ayşegül Aldinç, Aylin Aslım, Umay Umay, Mor ve Ötesi, Rashit, Rojin, Funda Arar, Şükriye Tutkun, CemAli, Mete Özgencil, Mirkelam, Laço Tayfa, Kazım Koyuncu, Göksel, Burcu Güneş, Yıldız Tilbe, Tarkan, Asya ve benzeri şarkıcı ve grupların; Murat Hasarı, Baki Duyarlar, Gürol Ağırbaş, Mercan Dede, Ümit Kuzer, Febyo Taşel, Kıvanç K, Tansel Doğanay, Volga Tamöz, Can Erdoğan, Murat Uncuoğlu, Murat Yeter, Alper Erinç, Özhan Unakıtan, Ozan Çolakoğlu, Özgür Buldum,

Hüsnü Şenlendirici, Can Hatipoğlu, Murat Tunalı ve onlarca başka sıkı müzisyenin yaptıkları eklendiğinde, Türk popunun bu zor günleri atlatacağı ve eskisinden çok daha güçlü bir noktaya ulaşacağı belli gibidir.

Türk popunun temeli sağlam atılmış, harcı çok sıkı karılmıştır. "Ses"siz şarkıcılar, "X Large" şarkılar, "müzik"siz albümler, gözlerini para hırsı bürümüş müzik kanalları, babadan kalma usûllerle yönetilen yerli firmalar ve kendi standartlarını getirip piyasayı düzlüğe çıkaracağı yerde bize uymayı tercih etmiş yabancı şirketler, ne yaparlarsa yapsınlar, öncülerin tırnakları ile kazıyarak oluşturduğu ve genç neslin hiç olmazsa bir bölümünün inşasını sürdürdüğü bir yapıyı yıkamayacaklardır.

Türk popu, ceplerini doldurmak dışında bir şey düşünmeyen grupların faaliyetleri nedeniyle belki zarar görecek, yolundan alıkonacak, dönmesi gereken köşeleri umulan hızda dönemeyecektir ama kendisine sıkı sıkıya bağlı kadroların desteği ile darbeleri atlatacak ve yoluna devam edecektir.

Yolu açık olsun.

Kaynakça

Kitap

America On Record: A History of Recorded Sound, Andre Millard, Cambdridge, 1995.

Repeated Tapes: A Short History of Recording And Its Effects On Music, Michael Chanan, Verso, 1995.

An International History of The Recording Industry, Pekka Gronow ve İlpo Saunio, Cassell, 1999.

Old Gramophones, Ben Bergonzi, Shire, 2000.

Mechanical Music, Kevin McElhone, Shire, 1997.

Müziğin ABC'si, Nicholas Cook, Kabalcı, 1999.

Atatürk Türkiyesi'nde Müzik Reformu Yılları, Filarmoni Derneği, 1982.

Müzik Tarihi, İlhan Mimaroğlu, Varlık, 1999.

Osmanlı'da Klasik Batı Müziği, Vedat Kosal, Eko Basım, 2001.

Kent Orkestrası ve Belediye Bandosu, Karabey Aydoğan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2001.

Türk Musiki Kültürünün Anlamları, Eugenia Popescu-Judetz, çev: Bülent Aksoy, Pan, 1998.

Yıllar Boyunca Tango (1865 - 1993), Fehmi Akgün, Pan, 1993.

İstanbul Geceleri ve Kantolar, Ergun Hiçyılmaz, Sabah, 1999.

Cumhuriyet'in Sesleri, Türkiye İş Bankası, 1999.

Müzik ve Yabancılaşma, Ünsal Oskay, DER Yayınları, 2001.

Erdemli Yıllar, Tülay German, Bilgi, 1996.

Düşmemiş Bir Uçağın Kara Kutusu, Tülay German, Çınar, 2001.

Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni, Cavidan Selanik, Doruk, 1996.

Müzik Tarihi, Mehmet Kaygısız, Kaynak, 1999.

Türklerde Müzik, Mehmet Kaygısız, Kaynak, 2000.

Müzikte Ses Sistemleri, Ayhan Zeren, Pan, 1998.

Cazın İçinden, Cüneyt Sermet, Pan, 1990.

Türkiye'de Pop Müzik, Metin Solmaz, Pan, 1996.

Bir Cem Karaca Kitabı, Gökhan Aya ve Münir Tireli, Ada, 1998.

Bir Erkin Koray Kitabı, Gökhan Aya ve Münir Tireli, Ada, 1998.

Bülent Ortaçgil: Ayrı Düşmüşüz Yanyana, Orhan Kahyaoğlu, Chiviyazıları, 2002.

Türkiye Müzisyenler Antolojisi, Selim Yeniçeri, Deniz Danışmanlık Yayın Dağıtım, 2001.
Türk Rock 2000, Deniz Durukan ve Güven Erkin Erkal, Stüdyo İmge, 2001.
Türk Rock 2001, Deniz Durukan, Stüdyo İmge, 2002.
İnleyen Nağmeler, Arzu Çağlan, Everest, 2002.
Hatıralar Hayal Oldu, H. Kaya Erel, Etüd, 2002.
TRT Hafif Müzik Repertuarı (1966 - 1990), TRT Müzik Dairesi Yayınları (Yayın No: 49), 1966 - 1990.
Cumhuriyetin 75 Yılı (1923 -1997), YKY, 1998.
Türkiye'nin 75 Yılı: 1923 - 1998, Gün Gün Cumhuriyet Tarihi, Tempo, 1998.
Günlük, Çetin Yavuzdoğan (Mavi Işıklar), yayınlanmamış özel günlük, 1964 - 1966.

CD

1900'den 2000'e Yüzyıllık Ses Kayıt Tarihimize Müzikle Yolculuk, Cemal Ünlü ve Melih Duygulu, Kalan.
Osmanlı Sarayı'ndan Avrupa Müziği, Emre Aracı, Kalan.
Osmanlı Marşları, Cemal Ünlü, Kalan.
Burçak Tarlası '62-'87 / Tülay German, Murat Meriç, Kalan.

Gazete
Cumhuriyet
Hürriyet
Milliyet
ABC
Akşam
Son Havadis
Son
Saklambaç
Günaydın
Yeni Ortam
Demokrat İzmir
Doğru Hakimiyet
Ayrıntılı Haber
Radikal
GazetePazar
Hafta Sonu

Dergi
Radyo Haftası
Radyo Dünyası
Yelpaze
Caz Ekspres
Melodi
Popüler Melodi
Hayat
Ses
SporSineMüzik
Diskotek
Hey
Pop Müzik
Milliyet Sanat
BlueJean
BoomMüzik
Roll
Müzik Vizyon
Zip İstanbul
Aktüel
Tempo
Salsa
Kral Müzik
CD - ROM Data

İnternet Sitesi
www.birzamanlar.net
www.showtvnet.com
www.gufte.net
www.adamusic.net
www.universalmuzik.com
www.dmc.com.tr
www.kalan.com
www.rolldergi.com
www.etimuzik.com.tr
www.emreplak.com.tr
www.sonymusic.com.tr
www.ideefixe.com

Dizin

1 Numara (firma) 201, 208, 210, 227, 238
1. Müzik Kongresi 332
"2. Perde" 345
3+3 Kiper Orkestrası 50
"3 Veliaht" 82
6 Elçi 193
"7 Dilde Alpay Söylüyor" 202
"8:15 Vapuru" 367, 379
12 Eylül 107, 254, 273, 277, 282, 283, 294, 322, 327, 343, 359
"13.5" 233
21. Peron 255, 256
"24 Ayar Manço" 316
"24 Saatlik Masal" 296
"1984" 308
"1985" 316
"2023" 235
"80060" 382

"A Acayipsin" 366
"A Mes Amours" 247
A. Kutsi Tecer 177
Abba 220, 225
ABC 106, 113
Abdi İpekçi 88, 384
Abdullah Nail Bayşu 297
Abidik Gubidik Gazinosu 51
"Ablan Kurban Olsun Sana" 359
"Abone (Dansçı)" 354
"Acıların Kadını" 324
"Aç Gözünü Adamım" 353
Açık Radyo 104
Açıkhava Tiyatrosu 32, 160, 253
Ada Müzik 400
"Adak" 373
Adalet Ağaoğlu 295
"Adaletin Bu mu Dünya?" 182, 183
"Adam" 371
Adamo 49, 70, 71, 73, 75, 78, 95, 327
Adem Şahin 348
"Adı Bende Saklı" 384, 385
"Adı Menekşe" 384
Adil Tunç 175
Adile Naşit 288, 292
Adnan Ergil 316, 330, 347
Adnan Göyken 140, 351
Adnan Mamati 397
Adnan Pekak 26, 263
Adnan Saygun 241
Adnan Türközü 156
AEG 24
"Affetmedim Kendimi" 387
"Affetmem" 243
Agop Çekmen 12
"Ağla ki" 103
"Ağlama Değmez Hayat" 139, 147, 148
"Ağlama Yarim / Sakın Sakın Ha" 251
"Ağlarım" 84
"Ağlıyormuşsun" 191
"Ağlıyorum" 367
Ağrı Dağı Efsanesi 192, 203
"Ah Biz Kızlar" 358
"Ah Canım Vah Canım" 367
"Ah Dede" 233
Ahit Oben 139
Ahmet (Ah Canım) 367, 368, 376
Ahmet Ediz 130
Ahmet Insel 12
Ahmet Kaya 322, 327, 328, 339, 346, 352, 367
Ahmet Kurtaran 134, 147
Ahmet Mekin 61, 94
Ahmet Olcay 284
Ahmet Özal 344
Ahmet Özhan 226, 237, 324
Ahmet San 232, 385
Ahmet Sezgin 101, 151, 152
Ahmet Tuzcuoğlu 98
Ahmet Üstün 30, 131
Ahmet Yatman 32
Ahu Tuğba 33, 288, 305
Airport (diskotek) 318
"Ajda '90" 345, 356
"Ajda '93" 361
"Ajda Pekkan - Beş Yıl Önce On Yıl Sonra" 311
Ajda Pekkan 12, 33, 44, 48, 49, 56, 61, 62, 71, 73, 80, 81, 85, 86, 87, 91-93, 96, 98-103, 106, 107, 109, 115, 118, 119, 121-128, 130, 132, 134, 140, 141, 149, 151, 152, 154, 156, 157, 160, 161, 165, 169, 170, 172, 178, 187, 189, 190, 193, 198, 200, 209, 213, 215, 220, 221, 225, 228, 231, 233, 235-237, 239, 241, 242, 245-247, 250-252, 254, 257, 258, 260, 261, 263, 267-271, 274, 277, 286-288, 290-292, 294-296, 299, 301, 302, 304, 311, 322, 324, 327, 328, 331, 339, 345, 351, 356, 360, 361, 363, 380, 381, 383, 385, 394, 400

"Ajda Pekkan Süper Show" 253
"Ajda Pekkan Süperstar" 355
Ajlan Büyükburç 373, 375, 385
Akbaba Ikilisi 309
"Akça Kızlar" 168
"Akdeniz Akdeniz" 300, 301, 335
Akdeniz Akdeniz Müzik Festivali 323
"Akdeniz Çocukları" 201, 203
Akile Artun 94
Akis 50
"Aklım Sende" 367
"Aklımda Sen Fikrimde Sen" 231
"Aklımı Çelme" 365
Akrep Nalan 358
AKSAV 323
Akşam 106
Aktüel 395, 396
"Al Beni de" 140
Al Martino 52
"Al Yazmalım" 353
Alaeddin Yavaşça 348
Alagöz Kardeşler 153, 200, 290
"Alaturka Benim Canım" 344
"Aldırma Gönül" 252
Alec R. Constandinos 258
Aleksandr Zamboğlu 46
"Alev Alev" 365
Alev Sayın 359
Alexandre Comendinger 21
Alfon (firma) 184
"Alışamadım" 379
"Ali" 227
Ali Alagöz 153
Ali Asker 346
Ali Atasagun 72, 98, 109
Ali Atasagun Dörtlüsü 84
Ali Çetin 209
Ali Ekber Çiçek 156
Ali Emmi 249
Ali Eyüboğlu 398
Ali Güven 382
Ali Kocatepe 131, 140, 168, 187, 190, 201-203, 208-212, 214-216, 227, 228, 233, 237, 238, 245, 248, 255, 256, 274, 275, 281, 297, 299, 300, 324, 329, 330, 361
Ali Kırca 370
Ali Poyrazoğlu 231
Ali Rıza Binboğa 184, 218, 219, 224, 231, 240, 248, 258, 260, 275, 348, 400
"Ali'yi Gördüm Ali'yi" 97
Alice Cooper 206
Aliki Vuyuklaki 52
Alin Taşçıyan 12
Alişan 387
Alla Pugachova 228
"Alladı Pulladı" 358, 361
"Allah Aşkına" 262, 270
"Almanya'ya Mecbur Ettin Beni" 249
"Alo Ben Füsun" 229, 235, 238
Alpay 43, 54, 55, 67, 71, 73, 80, 82, 84, 86, 93, 95-97, 107, 116, 151, 156, 157, 159, 160, 168, 174, 184, 185, 192, 193, 202, 228, 235, 245, 259, 260, 289, 291, 295, 308, 328, 332, 333, 339, 345, 356, 367, 400
"Alpay 82" 291
Alpay Aydın 363, 366, 381
Alpay ve Arkadaşları 55, 87
Alper Akyüz 12
Alper Erinç 388, 400
Alper Feyman 59, 76, 88
Altan Çetin 388
Altan Eke 145
Altan Erbulak 284, 288, 292
Altan Severcan 72
Alter Pop (firma) 247
Altın Beste Şarkı Yarışması 292, 293
Altın Çocuklar 103
"Altın Hisar" 72
"Altın Kafes / Gesi Bağları" 203
Altın Kupa Amatör Şantözler Müsabakası 129, 217
Altın Mikrofon Yarışması 64-67, 69, 70, 76, 83, 87, 90, 93, 95-98, 102, 111-113, 116, 127, 179-181, 183, 193, 217, 239, 256, 259
Altın Orfe Festivali 200, 201, 228, 238
Altın Plak 153, 196, 252, 258
Altın Ses Yarışması 100, 103, 107, 135, 159, 160, 178, 191, 226, 242
Altın Telefon ödülü 238
"Altın Yüzük" 85
Amanda Lear 259
Amatör Topluluklar Yarışması 113
Amcalar - Yengeler 228
Amerika'nın Sesi Radyosu 30
Amerikan Kulüp 41, 45
Amigo Babi 206
Amigo Plak 279
"Amma Velakin" 362
Amr Diab 394
"An Gelir" 327
"Ana Beni Eversene" 73
Anadolu Klübü 73
Anadolu Majör 248, 249
"Anadolu Pop Vol. 1" 367
Andromeda (diskotek) 360
Angela Dimitriou 394
"Anılar" 383
Ankara Arı Stüdyosu 320
"Ankara Ekspresi" 178
Ankara Meydan Sahnesi 126
Ankara Müzik - Iş 146
Ankara Müzik Festivali 87
Ankara Radyosu 29, 31, 44
Ankara Sanat Tiyatrosu 80
Ankaralı Turgut 385
"Anlamsız / Yüzünü Dökme Küçük Kız" 149, 150
"Anlasana" 216
"Anlatamıyorum" 244
"Anlattım" 389
Anne Marie David 123, 200, 203, 206, 208, 226, 238, 270
"Annem / Bu Son Olsun" 109
Annie Berrier 94
"Ansızın Çektin Gittin" 362
"Antalya'ya Koş" 215
Antuan Şoriz 113
Anuş Bakış 375, 385
Apaşlar 98, 106, 115-117, 122, 138-140, 170
Apollonia Festivali 118-120, 122, 123, 126, 130, 132, 133, 149, 151-153, 158, 159, 170, 172, 173, 187, 200, 201
Ar -Iş Sendikası 141, 145
"Arabamın Atları" 85
Aranik Hanım 23
Aras Plak 106, 107, 109, 152
Arda Kardeş 178, 180, 181
Arda Uskan 86, 113, 117, 164, 169, 227
Aret 155
Aretha Franklin 105
Arhan Tekvar 45
Arif Kemal 327
Arif Mardin 28, 272, 332
Arif Sağ 200, 309
Arif Sami Toker 381
Arif Serdengeçti 304
Arif Susam 352
"Arkadaş" 217, 218, 228
"Arkadaşımın Aşkısın" 101
Armağan Baki 163

Arman 163
ART 323
art plak 317
"Artık Kısa Cümleler Kuruyorum" 388
"Artık Sevmiyeceğim" 168
Arto Haçaduryan 28
Arto Tunç 193
Artun Yeres 169
Arzu Arkan 180, 181
Arzu Ece 324, 330, 336, 350, 373
Arzu Okay 206, 220, 228
As Klüp 94, 100
As Plak 229, 232
Asena Günal 12
Asım Ekren 112, 146, 158, 162, 163, 178
"Askaros Deresi" 191
"Askerliğim Bitince" 164
Aslı 382
Aslı Onat 12
Aslıgül Kırıcıoğlu 329, 330
AST 87, 245
Asu Maralman 93, 104, 154, 177, 185, 187, 189, 209, 211, 239, 248, 255, 272, 273, 400
Asu Maro 12
Asuman Bentaş 129
"Asya" 365
Asya (Tülay Saygın) 345, 365, 366, 400
Aşık Ali İzzet 100
Aşık Veysel 156, 200
"Aşıksam Ne Fark Eder" 298
"Aşk" 140, 260
"Aşk Bir Fantazi" 217
"Aşk Çiçeği" 140
"Aşk Dediğin Laftır" 233
"Aşk Eski Bir Yalan" 108
"Aşk Haklı" 372
"Aşk Hikâyesi" 169
"Aşk İçin" 367
"Aşk Kazası" 388
"Aşk Mahkumu" 212
"Aşk Oyunu / Toi" 101
"Aşk Yarası" 382
"Aşka Dair" 382
"Aşka Özlem" 140
"Aşkımız Bitecek" 156, 158
"Aşkımız Bitti" 85
Aşkın Nur Yengi 324, 339, 346, 354, 355, 356, 358, 362, 369, 373, 375, 380, 388, 400
"Aşkın Olmadığı Yerde" 221
"Aşkolsun" (oyun) 355
"Aşkperest" 376
Atakan Ünüvar 294
"Ateşteyim" 365, 373
"Athena" 382
Athena 382, 398
Atıf Yılmaz 80, 258, 277
Atınç 140
Atilla Alpsakarya 220
"Atilla Atasoy 94" 365
Atilla Atasoy 218, 219, 248, 255, 274, 287, 365, 382
Atilla Berkan 48
Atilla Cilambol 173
Atilla Dorsay 337
Atilla Ilhan 282
Atilla Kurtbaş 206
Atilla Özdemiroğlu 113, 139, 146, 158, 162, 163, 177, 178, 181, 186, 187, 193-196, 201, 202, 213, 217, 219, 232, 239, 242, 243, 248, 261, 267, 268, 269, 288, 297, 313, 315-317, 326, 329, 348
Atilla Şereftuğ 323, 339
Atilla Taş 382
Atilla Yelken 211, 273
Atlas Plak 229
Atoll (firma) 385
Atv 370
Aura D'Angelo 188
"Avare" 287
Avrupa Yayın Birliği 208
"Ay Altında" 97
"Ay Beyaz Deniz Mavi" 97
"Ay Çiçeği" 183
"Ay Işığında" 384
"Ay Osman" 97
Ay-Feri 47, 53, 57, 94, 96, 105, 109, 113, 117, 121, 126, 141, 149, 151, 187
"Ayağında Kundura" 258
Ayça 248
Aydemir Akbaş 305
Aydemir Mete 94
Aydın 364, 367
Aydın Arkun 270
Aydın Buyar Sencan 298
Aydın Erdener 47
Aydın Esen 274, 287, 293
Aydın Karabulut 336
Aydın Tansel 155, 238, 248, 291, 294, 365
Ayfer Feray 87
Ayhan Işık 216, 233
Ayhan Sayıner 336
Ayhan Yıldızoğlu 139
Ayhan Yünkuş 39, 91, 185
"Ayıkla Beni Hüsnü" 305
Aykan Karataş 45
Aykut Gürel 368
Aykut Sporel 62
Ayla Algan 56, 104, 169, 200, 201, 227, 228, 233, 240, 248, 249, 259, 351
Ayla Büyükataman 168
Ayla Dikmen 53, 56, 57, 68, 71, 76-78, 82, 84, 88, 101, 168-170, 200, 231, 258, 288, 289
Ayla Oranlı 193
Ayla Tayman 131
Aylin Aslım 382, 400
Aylin Berkay 259
Aylin Livaneli 339, 346, 347, 353
Aylin Urgal 246
Aylin Vatankoş 351, 357
Ayna 380, 384, 388
"Aynalar" 239
"Ayrılanlar İçin" 97, 103
"Ayrıldığın Günden Beri" 239
"Ayrılık Mektupları" 140
"Ayrılık Olmaz" 371
"Ayrılık Ötesi" 270
Aysan 270
Aysel Gilda 52
Aysel Gürel 276, 297, 300, 310, 351, 354, 355
Aysel Poyraz 293
Aysun Kocatepe 330, 367
Ayşe ve Akgün (Grup A) 259
Ayşe Gencer 249
Ayşe Manioğlu Irmak 274
Ayşe Mine 249, 254, 255, 275
Ayşegül 259, 367, 368, 375
Ayşegül Aldinç 281, 299, 300, 333, 335, 353, 365, 385, 400
Ayşegül Paydaş 130
Ayşegül Soyer 293
Ayşegül Tijen Yıldız 212
Ayşen 382
Ayşen Erdoğan 188
Ayşen Gruda 288, 292
Ayşen Gür 12
Ayten Alpman 31, 38, 40, 41, 43, 45, 48, 53, 71, 74, 91, 96, 97, 99, 101, 105, 109, 185, 198, 199, 200, 204, 213, 216, 217, 226, 233, 248, 260, 327, 400
Ayten Kaçmaz (Gökçer) 52
Ayzer Danga 140
"Azap" 324
Aziz Azmet 51, 116, 159, 164,

179, 192, 202
Aziz Basmacı 32
Aziz Özen 177
Azizcan 396
Azize Gencebay 258

"Babidi Bibidi Bu" 228
Baccara 247
Bad Boys Blue 318
"Bağrı Yanık Dostlara" 272
"Bağrımdaki Ateş'ten Damlalar" 280
Baha Boduroğlu 251, 252
Bahar sinemaları 176
"Bahar Şarkıları" 316
"Bahçıvan" 52
"Bak Bir Varmış Bir Yokmuş" 38, 42, 44
Baki Duyarlar 400
Balet Plak 136, 171, 240, 279, 302, 361
Balin Oteli 54
Balins FM 372
Balkan Melodileri Festivali 57, 59, 61, 62-64, 68, 74-77, 82, 84, 87-90, 93, 95, 118, 158
"Balla Balla" 93
"Balonlarım Vardı" 249
"Bana Bir Cennet Yarat" 227
Banu 182, 259, 291, 345, 367
Banu Alkan 304, 360, 373, 396
Banu Tuna 12
Banu Yoldaş 400
Barbaros Altuğ 12
Barbra Streisand 268, 269, 278
Barcelona Müzik Festivali 122
Barclay (firma) 97, 103, 135
Barıkan Oteli 44
Barış Manço 40, 71, 73, 86, 93, 94, 100, 103, 107, 108, 139, 147, 148, 156-159, 164-167, 169, 172, 174-177, 187, 190, 191, 193, 196, 200, 203, 212, 226, 235, 240, 241, 244, 254, 272, 286, 287, 298, 299, 302, 303, 312, 313, 315-317, 319, 327, 332, 334, 335, 338, 347, 351, 356, 358, 370, 372, 385, 388, 389
Başak Doğru 241
Başar Tamer 45, 46, 57, 64, 70, 76, 78, 123, 155, 237
Batman Orkestrası 84, 98, 111, 112
"Bau Mirein Paradies" 227
Bayreuth opera binası 22
"Be Adam" 375
Beach Boys 52
Beatles 56, 104, 110
Bebek Belediye Gazinosu 157
Bebek Galeri Kulüp 156
Bebek Yıldız Gazinosu 154
Bedriye Tüzün 24
Bee Gees 110
Behiç Altındağ 248, 255
Behiye Aksoy 26, 30, 82, 171, 193
Behzat Kutlubağ 145
"Bekle Beni" 322
"Bekle Gülüm" 272
"Bekleyiş" 140
"Ben" 314
Ben Bergonzi 20
"Ben Böyle Aşk Görmedim" 367
"Ben Sana Aşık Oldum" 379
"Ben Senin Her Şeyinim" 388
"Ben Serseriyim" 141
"Ben Sevdim de Ne Oldu" 187
"Benden Sana" 291
"Benden Söylemesi" 353
Bendeniz 360, 362, 364, 367, 373, 375, 376, 381, 383, 388
"Bendeniz" 362
"Bendeniz II" 373
"Bendeniz III" 376
"Bendeniz'den" 383
"Beni Affet" 358
"Beni Azad Et" 388
"Beni Benimle Bırak" 232, 234
"Beni Rahatta Dinleyin" 379
"Ben Seni Seven Kadın" 278
"Beni Unutma" 353
"Benim Bekleyenim Var" 270
"Benim Çiçeğim" 97
"Benim Dünyam" 210
"Benim Olursan" 183
"Benim Penceremden" 372
"Benim Şarkılarım" 310, 332
"Benim Yolum" 345
"Benimle Kal" 373
"Benimle Oynama / Çılgınım" 365
"Benimle Oynar mısın?" 150, 388
Berç Yenal 365
"Bergama Zeybeği" 168
Bergen 324
"Beri Gel Yarim" 136
Berkant 74, 85, 95, 97, 103, 104, 108, 115, 117, 121, 126, 131, 136, 140, 158, 178, 206, 287
Berna Doyuran 162, 163
Berna Egeli 164
Berna Pak 136
Berran Tözer 12
Berta 42, 45, 46
Best FM 372
"Best Of Volume 1" (Ajda Pekkan) 381
"Best of Cem Karaca Vol. 1" 382
Beş Yıl Önce On Yıl Sonra 128, 294, 295, 296, 298-300, 305, 309, 311, 319, 328
Betül Işıl 131
"Beyaz Güller" 157
Beyaz Kelebekler 58, 145, 200, 220, 227, 252, 255
"Beyhude" 377, 380
Beymen 178, 179
"Bezgin" 287
"Bi Daha" 379
Bibop 28
Bibop Sextet 28
Bican Tuğberk 112
Bilal Dede 12
Billboard 384, 385
"Bilder In Meinem Herzen" 227
"Bildiklerimiz Gördüklerimiz Duyduklarımız" (TV programı) 285
Bilgen Bengü 248, 274
Bilim ve Sanat Ödülleri Yarışması 170
"Bilmem ki Bilemem ki" 140
"Bilsem ki - 2000" 389
Binali Selman 188
"Binboğa'nın Kızı" 176
Bing Crosby 25
Bip Plak 251
"Bir Aşk" 365
"Bir Başka Gece" (TV programı) 355
"Bir Çiçek Yılı Sonra" 367, 368
"Bir Demet Müzik" 290
"Bir Efsane" 346
"Bir Eylül Akşamı" 93
"Bir Gün Karşılaşırsak" 235
"Bir Gün Sana Döneceğim" 93
"Bir Hadise Var" 356, 358
"Bir Hayal Bu" 367
"Bir Küçük Aşk" 388
"Bir Mucize Allahım" 339
"Bir Nefes Gibi" 243, 316
"Bir Nefes Gibiler '98" 382
"Bir Selam Yeter" 318
"Bir Sevda Yeli" 349
"Bir Sevenin Şarkısı" 107
"Bir Tek Sevgili" 331

"Bir Umut" 358
"Bir Yaz Daha Bitiyor" 322
"Bir Yudum Sevgi" 358
"Bir Zamanlar" 257
Biraderler 113
Biricik Tunç 193
"Birleşsin Bütün Eller" 199
Birsen Armağan 77, 110, 130, 139, 258
"Biz" 367
"Bizden Size" 273
"Bize Sevdalı Densin" 209
"Bizim Gibi" 107
Bizim Köy 29
"Bizim Diyar" 297
Blood Sweat And Tears 202
Blue Boys 84, 86
BlueJean 338
BMG 370
Bob Azzam 41
Bockelberg (fotoğrafçı) 225
Boğaziçi Gazinosu 73
Boğaziçi Müzik Festivali 50-53, 55, 57, 59, 71-73, 76, 77, 95
Bonjovi 338
BoomMüzik 12, 336, 337, 347, 349, 350
Bora Ayanoğlu 157, 164, 165, 169, 174, 178, 185, 187, 189, 190, 232, 238, 297, 332, 367
Bora Çakır 151
"Boş Yuva" 42
"Boşluktan Gelen Kadın" 169, 170
Boy George 307
"Boynu Bükükler" 324
Bozkurt Kuruç 52
Brasil Tropical 254
Braşov Festivali 170
Brenda Lee 52
BRT (Kıbrıs Bayrak Radyo Televizyonu) 273
"Bu da Bizden" 259
"Bu Gece" 386
"Bu Kaçıncı Sevda" 367
"Bugün Yarın Daima" 190
"Buğdayın Türküsü" 260, 300
Buğra Uğur 300, 323, 329, 333
"Bulutsuzluk Özlemi" 322
Bulutsuzluk Özlemi 346
"Bunalım / Başak Saçlım" 149
Bunalımlar 146, 149, 185
Bunaltı 151
Burak 367
Burak Aydos 351, 360, 361
Burak Eldem 337
Burak Kut 364-366, 372, 385
Burhan Bayar 348, 395
Burcu Güneş 382, 400
Burç Plak 229, 235, 258, 279
"Burçak Tarlası" 44, 75, 88
Burhan Damcıoğlu 160
Burhan Tonguç 185, 193
Burjuvalar 141
"Büklüm Büklüm" 257
Bülent Ecevit 75, 87, 250, 267
Bülent Ersoy 252, 254, 261, 283, 284, 347, 359
Bülent Evci 163
Bülent Ortaçgil 149, 150, 228, 328, 339, 345, 385, 388, 400
Bülent Özveren 268
Bülent Pozam 169
Bülent Tarcan 72
Bülent Tezcan 356
Bülent ve Korhan 185
"Bütün Şarkılarım" 227
"Büyük Kabare" 292, 296
Büyük Plak Ödülü 203
Büyük Tarabya Oteli 155, 213

C. C. Catch 318, 334
Caddebostan Budak 160
Caddebostan Gazinosu 73
"Cadillac" 93
"Cafer Ortadirek" 309
Cahit Berkay 98, 116, 167, 176, 191, 192, 203, 206
Cahit Kukul 298
Cahit Oben 68, 82, 84, 130, 139, 154, 218, 219, 248
Cahit Oben Dörtlüsü 70
"Camdan Cama" 346
Can Erdoğan 400
Can Hatipoğlu 401
"Can Karagözlüm" 193
"Can Özüm" 388
Can Tufan 365
Can Uğurluer 345, 350, 351, 355
Canan 157, 182, 183
Canan Perver 249
Canan Tunç 389
Candan Erçetin 321, 345, 357, 370, 371, 372, 380
Candan Isen 164
"Canım Sıkılıyor Canım" 295
"Canımın Yaprakları" 377
Cantekin 221, 255, 287, 291, 294, 298
Cantekin ve Kısa Dalga Vokal Grubu 330
Capitol 38, 45
Carmela Corren 52
"Carmen" 355
Cavidan Selanik 231
Caz Sextet 28
Cazino di Liban 91
Cazseverler Klübü 86
CBS şirketi 199, 235, 240, 258
Celal Bayar 28, 49
Celal Ince 24, 30, 47
Cem Bezeyiş 336
Cem Deniz 130
Cem Karaca 68, 86, 96, 98, 100-103, 106, 113, 116, 117, 121, 122, 126, 130, 135, 138-140, 146, 156, 158, 159, 165, 168-170, 174-177, 180, 184, 188, 191, 192, 196, 203, 210, 226, 240, 248, 250, 260, 329, 332, 334, 339, 367, 379, 382, 383, 400
Cem Özer 360
Cem-Tevfik-Mertol 365
Cemal Gürsel 67
Cemal Reşit Rey 72
CemAli 371, 376, 380, 400
Cemil Demirsipahi 253
Cemil Ipekçi 224, 250
Cemil Sağyaşar 351
"Cemo" 200
"Cemre Düşünce" 352
Cenan Akın 184
Cengiz Coşkuner 273
Cengiz Kurtoğlu 352
Cengiz Orçun 248
Cengiz Teoman 248
Cengiz Tünay 117, 169, 296
Cengiz Türksoy 280
Cenk Sökmen 345, 350, 367
Cenk Taşkan 134, 218, 231-234, 239, 243, 248, 252, 254, 261, 267-269, 274, 275, 382
Cevat Sedef 136
Cevdet Yalçın 231
Ceyda Karahan 193
Ceyda Sadıkoğlu 115
"Ceylan" 316
Ceylan 395
Ceylan Ece 157
Cezmi Başeğmez 146
"Chanson Orientale" 79
"Chanson Sans Frontiere" 100
Charles Aznavour 50
Cheb Mami 394
Cher 92
Chic 258
Chicago 202

China Band 367
Chopin 155
Christian Adam 220, 221, 225, 232
Christine Haydar 288
Cici Kızlar 218, 219, 224, 228, 240
Cihan Akerson 103, 245
Cihan Okan 324, 336, 345, 357
Cihan Şensoy 160
Cihat Aşkın 100
Cihat Günaydın 193
CISAC (Uluslararası Eser Sahipleri Konfedarasyonu) 348
Claire Evren 270
Claude Challe 394
Cliff Richard 38, 105
Clips 315
Clodogh Rogers 119
Club 12 39
Columbia Plak 18, 19, 25, 26, 38, 45, 54, 141, 166, 177
Connie Francis 51
Corinne Hermes 123
Coşkun Demir 256, 274, 275, 297, 299, 300, 306, 322
Coşkun Plak 93, 104, 148, 193, 196, 258, 352, 353
Coşkun Sabah 251, 258, 284
Cömert Baykent 152
Cream 129
Culture Club 307
Cumhur 270
Cumhur Atalay 339
Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası 130
Cumhuriyet 12, 74
Cure 307
Cüneyt Arkın 131
Cüneyt Gökçer 52
Cüneyt Orhon 65, 158
Cüneyt Sermet 26, 28, 55, 72
Cüneyt Türel 209
Cüret Işıközlü 53

Çağdaş Ertuna 396
Çağdaş Türkü 322, 327
"Çağrı" 352
"Çakmağı Çak" 203
Çayhane (kulüp) 38, 41, 42
"Çapkın" 380
"Çaresizim" 239, 243
Çatı (kulüp) 38, 42, 44, 48, 49
Çehov 164
"Çek Halatı Gönlüm" 331
"Çek Kayıkçı" 225
Çekirdek 328
"Çektir Git" 359
Çelik 356, 364-366, 373, 376, 380, 381, 383, 398
"Çemberimde Gül Oya" 182
Çetin Akcan 308, 318
Çetin Alp 163, 255, 274, 298, 299, 300, 309, 326
Çetin İnöntepe Orkestrası 51, 55
Çetin Kaya 287
"Çıkmaz Yollar" 220
"Çılgınlıklar" 305, 306
Çınar Oteli 73
Çiftesaraylar Bahçesi 32
Çiğdem 168, 219
Çiğdem Talu 183, 199, 238, 239, 242, 243, 249, 268, 287, 298, 302
Çiğdem Tunç 313, 330
"Çilli Horozum" 84
"Çoban Yıldızı" 387
"Çok Alametler Belirdi" 332
"Çöpçatan" 201
"Çöpçatan'ın Fendi" (müzikal) 278, 282

"Dadaloğlu" 165, 168
"Dadaşlar" 211
"Dağ Çiçeği" 358
"Dağ ve Çocuk" 151
Dağhan Baydur 248, 250, 256
"Dağlar Dağlar" 156-158, 169, 173, 176
"Dağların Gözyaşları" 184
Dalbay Plak 149
"Dalgacı" 367
"Dalıp Dalıp Gidiyorum" 273
Dalida 106
"Dallas" 277
"Dan Dan / Pardon Aşkım" 97
Dana 153
Dani Grunberg 225
Danielle Vezolles 258
"Dansa Çağrı" 220
"Dansım Geldi" 365
"Dargınım" 151
"Darıldın mı Cicim Bana" 73
"Darısı Başınıza" 339
Dario Moreno 39, 45, 64, 85, 124, 135, 291
"Darling" 250
Darvaş 80, 94, 97
David Alexandre Winter 141
David Bowie 206
David Christie 245
"Dayanamam" 376
"Dayanamıyorum" 331
Deep Purple 205
"Değişik Bir Duygu" 365
Değişim ve Barbarlar Orkestrası 176
"Değmesin Yağlı Boya" 327
"Deli Düş" 382
"Deli Kalbim" 97
"Deli Kızın Türküsü" 361
"Deli Rüya" 367
"Deli Yarim" 382
"Delice Bir Sevda" 376
"Delikanlım" 367
Deliler 355
"Demedim mi?" 174
Demet 367
"Demir Leblebi" 385, 388
Demircan 396
Demis Roussos 205, 206, 209
Demokrat Parti 37
Den Harrow 318
Deniz (Türkali) 164
Deniz Arcak 366
Deniz Durukan 12
Deniz Harp Okulu Orkestrası 31
Deniz Seki 382, 389
Deniz Şafak 360
"Denizaltı Rüzgârları" 233
Depeche Mode 296, 307
"Derdim Var Dağlar Gibi" 209
"Deriko / Ali Paşa Ağıdı" 147
"Dert Bende" 190
"Dertlerimi Zincir Yaptım" 260
"Dertli Gönül" 168
Dervişan 228
Derya Köroğlu 301, 388
"Destan" 387
Destan 387
"Detay" 384
Deutsche Grammophon 19
Devekuşu Kabare Tiyatrosu 355
Devil 315
Devlet Tiyatrosu 134
"Dışarda Kar Yağıyor" 259
Didier Marouani 188
Dikran Haçaduryan 28
"Dilber" 157
"Dilek Taşı" 251
Dimitri Covanidis 54
Dinamitler 105
Dinçer Erdoğan 98
"Dinle" 382
"Dipten Ve Derinden" 359
"Disco Fasıl" 260
"Disco Folk Fasıl" 260

"Disco Göbek" 260
"Disco Madımak" 260
Discorium (diskotek) 318
Disko (firma) 148, 149, 151, 157
"Disko Segâh" 281, 282
Diskofon (firma) 27
Diskotek 40, 106, 110, 113, 114, 116, 137, 138, 140, 151-153, 154, 161
Diskotür (firma) 113, 148, 149, 199, 202, 209, 214, 216, 239, 316
"Diva" 383
"Divane - Remix" 383
"Divane" 375
Djian ve Faure 160
DMC 399, 400
Do - Re - Mi 313
"Do Do Do Do Si Re Re" 272
"Do You Think I'm Sexy?" 263
Doğan Canku 134, 147, 171, 178, 261, 274, 281, 328
"Doğan Günün Ardından" 291
Doğan Kardeş matbaası 271
Doğan Müzik Company 400
Doğan Plakçılık 210, 228, 247
Doğan Şener 79, 82, 86, 95, 99, 102, 113, 161, 162, 204, 229, 255, 308, 310, 384, 385
"Doğdum Çile Çekmek İçin" 216
Doğuş 377, 379, 384
"Doğuş" 379
"Doğuş ve Şarkıları" 384
Domenico Modugno 45
"Don't Go" 346
Donald Moss 163
Donna Hightower 208
Donna Summer 246, 258
Dormen Tiyatrosu 187
Doruk Onatkut 43, 46, 50, 51, 59, 106, 107, 113, 116
Doruk Onatkut Dörtlüsü 73
Dostlar 308
Dostlar Tiyatrosu 283
Doublemoon 400
"Doya Doya" 373
"Dön Bak Aynaya" 384
"Dön Bana" 97
"Dönmem Sana" 92
Dönüşüm 157, 158, 183, 185, 200, 227
Duran Duran 310
Durul Gence 5 87, 106, 109, 110, 139
Durul Gence 9 139
Durul Gence 10 139, 146
Durul Gence 31, 55, 87, 92, 94, 105, 113, 126, 127, 146, 160, 169, 170, 178
"Duyduk Duymadık Demeyin" 140, 158
"Duymak İstiyorum" 371
"Düğün Alayı" 158
"Düğün ve Cenaze" 380, 383, 384
Dün Bugün Yarın 177, 181, 195, 196, 206, 217
"Dün ve Bugün" 382
Dündar Özpay 41
"Dünden Bugüne" 382, 383
"Dünden Sonra Yarından Önce" 353
"Dünden Yarına" 332, 382
Dünüşüm 168
Dünya Sineması 87
"Dünya" 398
"Dünya Dönüyor" 104, 193, 199
"Dünya Durdukça" 291
"Dünya Tatlısı" 345, 347
"Dünyanın Sekizinci Harikası" 309
"Düş Bahçeleri" 376
"Düşünceli Şarkılar" 353

"Eastern Love" 116, 110
Ebru Aydın 382
Ebru Gündeş 369, 395, 398
Eda Özülkü 362, 367
"Edip Akbayram - 1984" 307
Edip Akbayram 180, 181, 185, 233, 240, 241, 252, 259, 291, 316, 317, 322, 339, 382, 400
Edison 18, 20
Ediz Onay 130, 154
"Efem / Gelin Ayşem" 73
Eftal Küçük 301
Ege 371, 375, 376, 380, 388
Egemen Bostancı 160, 163, 234, 254, 282, 283, 285, 288, 292, 296, 304, 308, 326
Egzotik Band 315
Ekolar 51
"Ele Güne Karşı Yapayalnız" 306, 309, 310, 312, 319
Elenor Plak 229, 251, 279
Elif Ince 330
"Elveda Capri" 85
"Elveda Meyhaneci" 197
"Elveda Sana" 270
"Emanet" 380
Emek Sineması 179
Emel (Müftüoğlu) 316, 317, 324, 330, 336, 344, 353, 358, 367, 372, 373
Emel Aydan 283
Emel Özden 220
Emel Sayın 44, 171, 275, 277, 278, 304
"Emelce" 367
EMI 124, 220, 240, 370
Emil Galip Sandalcı 50
Emile Berliner 17-19
Emin Aydın 91
Emin Fındıkoğlu 139, 166, 185, 254
"Emmo / Vurulmuşum" 174
Emperyal gazinoları 377
Empire State Observatory 18
"Emrah" 99, 100
Emrah 359, 368, 369, 395, 399
Emrah Orhun 112
Emre 277, 279, 317
Emre Altuğ 387
Emre Korkmaz 160
Emre Plak 356
"Emrin Olur" 380
"En Büyük Aşk" 362
"En Güzel Günler Senin Olsun" 380
"En Güzel Serüven" 367
"En Sevilen Şarkılarıyla" 291
Ender Arol 105
Engin Arman 100, 102, 113
Engin Cezzar 165
Engin Erge 100, 162, 163
Engin Evin 228, 233, 239, 274, 298, 306
Engin Yörükoğlu 98, 116, 167, 176
Enis Berki 231, 288, 289
Enrico Macias 50, 108, 199, 235, 236, 237, 239
Ephemera Derneği 397
Eralp Baydar 338
Ercan Irmak 366
Ercan Saatçi 356, 362, 368, 369, 373
Ercan Turgut 231, 251, 252, 255
Ercan Yenal 245
Ercüment Karacan 384
Ercüment Vural 350, 357
Erdal (Çelik) 316, 317, 324, 330, 336, 344, 353, 360, 362, 372
Erdal Kaptanoğlu 222
Erdal Kızılçay 377

Erdem Alkın 239
Erdem Buri 38, 43, 44, 53, 60, 62, 63, 75, 76, 83, 217
Erden Ener 148
Erden Güvenç 99
Erdener Koyutürk 257
Erdinç Şenyaylar 366
Erdinç Tunç 389
Erdinç Üstün 211
Erdoğan Demirören 269, 286
Ergenekon Destanı 231
Ergin Bener 197
Ergin Yorulmaz 139
Ergun Günaydın 275
Ergun Özer 54, 55, 146, 147
Ergun Özer ve Arkadaşları 54, 55
Ergun Pekakçan 150
Ergüder Yoldaş 43, 51, 57, 72, 129-132, 180, 185, 186, 188, 200, 201, 212, 217, 255, 267, 281, 282, 319
Erhan Akyıldız 170
Erkan Oğur 328
Erkan Özerman 135, 175, 238
Erkan Yolaç 55, 82
"Erkekler" 383
"Erkin Koray 2" 240
Erkin Koray 32, 37, 39, 43, 86, 93, 112, 117, 140, 154, 156, 158, 178, 184, 187, 191, 192, 210, 211, 220, 228, 237, 291, 307, 316, 317, 356, 400
Erkin Koray Dörtlüsü 111, 112
Erkin Koray ve Ritmcileri 37, 39
Erkoç Plak 261
Erkut Taçkın 86, 87, 89, 90, 93, 96, 99, 104-106, 115, 200, 248
Erol Büyükburç 12, 32, 38, 39, 41, 43, 50-53, 56, 58-60, 64, 67, 73, 76-78, 80, 82, 84, 85, 88-90, 92, 93, 95-97, 100, 103, 105, 107, 116, 117, 123, 126, 131, 151, 163, 168, 185, 191, 193, 197, 198, 208, 238, 260, 291, 400
Erol Büyükburç Orkestrası 45, 46, 57, 72, 74
Erol Duygulu Orkestrası 234
Erol Erginer 59, 76, 77, 88
"Erol Evgin '84" 307
"Erol Evgin '88" 332
Erol Evgin 68, 183, 184, 211, 212, 231, 238, 239, 242, 274, 287, 293, 298, 299, 307, 332, 400
"Erol Evgin Ve Renkli Dünyası" 287
Erol Köse 397
Erol Pekcan 5 168
Erol Sayan 297, 329
Erol Tanır 211, 239
Erol Taş 52
Erol Ulaştır 70
Erol Yüce 293
Ersan Efrant 281, 284
Ersan Erdura 103, 107, 136, 259, 273, 274, 298
Ersen 130, 140, 185, 191, 192, 197, 202, 203, 211
Ersin Ünlüsoy 51, 55, 77
Ertaç 130
Ertan Anapa 49, 106, 117, 140, 149, 201, 211, 212, 215, 216, 228, 231, 248, 249
Ertan Anapa Orkestrası 72
Ertan Durmaz 160
Ertan Özerdem 72
Esengül 232
Esin Afşar 115, 132, 134, 135, 147, 149, 157, 170, 185, 218, 219, 228, 248, 331
Esin Afşar ve Arkadaşları 134
Esin Engin 91, 147, 185, 190, 197, 201, 243, 260, 261, 262, 274, 329
"Esirinim" 384
"Eski Defterler" 385, 388
"Eski Fotoğraflar" 367
Esma Erdem 295
"Esmer Günler" 332, 334
Esmeray 206, 211, 215, 216, 228, 233, 235, 248, 249
"Esmerim" 85
"Estağfurullah Ne Haddimize!.." 302, 303
"Estarabim" 228
"Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz" 259
Eşref Kolçak 56
Etap Oteli 237
Etienne Roda Gil 198
Etno (firma) 400
Eugenie 23
Euro Chanson 45
Eurovision Seçici Kurulu 255, 261, 287, 304, 315
Eurovision Şarkı Yarışması 45, 69, 81, 121, 123, 134, 153, 184, 200, 203, 206-208, 210-214, 218-220, 222-230, 236-238, 240, 241, 244, 248-250, 251-258, 261, 263, 267-272, 274, 275, 277, 281, 286, 287, 291-295, 298-300, 302, 304, 305, 308, 309, 312, 313, 315, 319-321, 323, 326, 329, 330, 335, 336, 344-346, 350, 351, 357, 360, 361, 365, 371, 373, 377-379, 382, 385, 389, 399
"Evcilik" 298
"Evcilik Oyunu" 313, 314
"Evlerinin Önü Zeytin Ağacı" 168
Evrim 5 199, 206
"Evvel Zaman Içinde" 104
"Extra" 319
Extra 382
Ezgi Plak 62, 75, 106
Ezginin Günlüğü 327, 349

"Fabrika Kızı" 156
Fahir Atakoğlu 336
Fahrettin Aslan 90, 92
Fahri Korutürk 249
"Fahriye Abla" 313, 314
Faik Bereket 24
"Faka Bastın" 358
Faruk Akel 28, 57, 58, 59, 68, 185
Faruk Akel Orkestrası 50, 57, 155
Faruk Eken 130
Faruk Şentürk 180, 181
Faruk Yener 245
Fatih Erkoç 324, 326, 328, 336, 345, 350, 362
Fatih Erkul 293
Fatih Kısaparmak 352
Fatih Özgüven 12
Fatih Ürek 364
Fatma Karanfil 164
Fatoş Balkır 131, 211
Fatoş Güman 187
Faudel 394
Fazıl Say 399
Febyo Taşel 400
Fecri Ebcioğlu 38, 39, 41-43, 48, 49, 64, 70, 71, 78, 80, 84, 86, 91, 92, 94, 97, 99, 101, 103, 108-111, 113, 126, 127, 137, 152, 160, 184, 185, 187, 204, 206, 245
Fehiman Uğurdemir 211
Fehmi Ege 23, 45, 232
"Felekten Bir Gece" 273
Fellini 379
"Fem" 380

Fenerbahçe Klübü 158
Feraye 115, 141
Ferda Anıl Yarkın 376
Ferdi Daryal 24
Ferdi Özbeğen 68, 91, 259, 273, 280, 309
Ferdi Özbeğen Orkestrası 91
Ferdi Tayfur 246, 251, 258, 288, 339
Ferdy Klein Orkestrası 122
Ferhan Onat 131
Ferhan Şensoy 325, 326, 359
"Ferhangi Şeyler" 359
Ferhat Livaneli 346
Ferhat Tunç 327
Feridun Biliş 253
Feridun Düzağaç 379, 384
Feridun Hürel 113, 159, 254, 288
Ferit Sıdal 231
Fernseh Woche 254
"Fesüphanallah" 220
Fethiye Festivali 319
Feyman Orkestrası 94
Feyruz 209
Feyyaz Kuruş 336
Feza Tok 309, 312
Figen Han 206
Figen Say 140
Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu 178, 243, 253, 348
Fikret Hakan 178, 200
Fikret Kızılok 68, 70, 82, 86, 97, 116, 141, 148, 156-159, 164, 165, 169, 170, 174, 176, 183, 184, 187, 189-194, 196, 200, 209, 220, 221, 260, 297, 299, 327, 328, 337, 339, 345
Fikret Öncel 25
Fikret Şeneş 33, 92, 126-128, 151, 160, 161, 169, 190, 198, 216, 233, 268, 277, 278, 291, 292, 296, 320
Filiz Akın 57, 73, 153, 178
Filiz Aygündüz 12
"Filler ve Kurbağalar" 187
"Firuze" 297
Fitaş Sineması 84, 87, 113, 129, 148
"Flört" 185
Foliberjer 163
Fonit (firma) 38
Fono 317, 352
Fono Müzik 314, 319
Francis Barraud 24
Franck Pourcel 171
Frank Sinatra 92, 130
Franz Liszt 21
Fred Bongusto 132, 133
Frida Boccara 78, 79
Fritz Bayer 180
Fritz Bayer Orkestrası 179
Fuat Güner 104, 139, 306, 332, 348, 330
Funda 239, 243, 276
Funda Anapa 211, 215, 216, 248, 249
Funda Arar 397, 400
Funda Gürçen 276, 277
Füsun Altındağ 255
Füsun Önal 54, 70, 93, 154, 155, 165-166, 185, 187, 191, 193, 201, 203, 205, 213, 215, 218, 219, 227-229, 233, 235, 238, 241, 242, 248, 274, 275, 281, 288, 318
Füsun Önal'ı Sevenler Servisi 155
Füsun Öztaş 178

Galata Kulesi 249
Galatasaray Vokal Grubu 51
Galip Boransu 248
Gamze 141
Gar Gazinosu 156, 200, 297, 304
"Gardiyan" 78
"Garip Çoban" 158
Garo Mafyan 162, 178, 347, 352, 354, 355, 365
Gary Glitter 206
Gaskonyalı Toma 124, 153
Gazebo 307, 318
Gazeteciler Sendikası 98
GazetePazar 12, 381
"Geceler" 331, 332
"Geceler" (oyun) 355
"Geceler Sayılmaz Yaşanmadıkça" 297
"Gecelerin Adamı" 383
"Gel de Çiz Kaderimi" 183
"Gel Gel" 203
"Gel Kaçma / Kayadan İndir Beni" 64
"Gel Tezkere Gel" 239
"Geldiler" 345
"Gelecek misin?" 297
"Geliyorum" 361
Gema 253
Genco Erkal 56
Genç Aslanlar 72
Genç Gitarlar 86
Genç Türkler Orkestrası 178
"Gençliğin Gözyaşı" 371
Gençlik Klübü 170, 171
Gençlik Türküsü (film) 103-104
George Michael 366
Gerome Ragni 166
Giani Penzo 51
Gianni Morandi 106
Gibb kardeşler 278
Gimmi Gibertini 149
"Girne'den Yol Bağladık" 214
"Git" 322, 331
"Gitme" 345
"Gittiğin Yağmurla Gel" 180
Giuseppe Donizetti 21
Gloria Gaynor 246, 258, 305
Go Go Dans Grubu 234
Goldfinger (kulüp) 80, 82, 164
Goran Bregoviç 190, 380
"Göç" 373
Gökben 130, 131, 139, 164, 200, 201, 209, 215, 216, 228, 232, 233, 242, 248, 254, 261, 324, 349
Gökçen Akgürgen 131
Gökçen Kaynatan 55
Gökçen Taşkan 192
Gökhan 235
Gökhan Abur 103, 218, 219
Gökhan Kırdar 365, 373
Gökhan Özen 398
Gökhan Pamuk 12
Gökhan Semiz 375
Gökhan Tepe 388
"Gökkuşağı (Çakıltaşı)" 339
Göksel 377, 379, 400
Göksel Arsoy 50, 87, 100
Göksel Dönmez 163
Göksoy Plak 344, 346
"Gökyüzü Herkesindir" 339
"Gölge Etme" 257, 262
"Gölgede Aynı" 376
Gölgeler 86, 117
"Gönül" 260
Gönül Akdikmen 136
Gönül Akkor 101, 103, 108, 152, 178, 185, 197
"Gönül Dağı" 183, 203
Gönül Turgut 41, 42, 45, 50, 53, 64, 70, 94, 96, 100, 103, 126
Gönül Yazar 45, 101, 131, 152, 169
Gösteri Sanatçılarını Koruma Vakfı (GÖSAV) 312
"Göz Bebeğim" 258
"Göz Göz Değdi Bana" 86
"Gözün Aydın" 239

"Gözünü Seveyim" 239
"Gözünüz Aydın" 367
Grafofon (firma) 27
Grafson (firma) 26, 27, 38, 183, 189, 206
Gramofon (firma) 27, 106, 127, 131
Gramophone Company 18
"Granada" 94
Grand-Prix yarışması 304
Grand Prix Du Disque 203
Greta Garbo 288
Grunberg grubu 240
Grup 1x1 350
Grup A 259
Grup Çağrışım 316
Grup Denk 324, 330, 336, 353
Grup Doğuş 293
Grup Efekt 330
Grup Ekin 346
Grup Era 88 330
Grup Gündoğarken 329, 330, 335
Grup Karma 248, 249
Grup Lokomotif 324
Grup Nazar 224, 248, 249, 250
Grup Pan 336, 351
Grup Piramit 329, 330, 345, 365
Grup Ra 333
Grup Sekstet 249, 250
Grup Senkop 113
Grup Sonya Dores 68
Grup Vize 275
Grup Vizyon 330
Grup Yorum 346
"Gurbet Türküsü" 168
"Gurbet Yorganı" 157
"Gurbette" 309
Guy Marchand 85
Gül Erda 349
Gülay Eralp 353
Gülben Ergen 398
Gülbin Eray 71
Gülçin Yıldız 345
Gülden Karaböcek 183, 213, 220, 226, 239, 246, 251, 259, 278, 339, 367
Gülfidan 23
Gülistan Okan 246, 257, 288
"Gülle Bülbül" 94
Güllü Agop Tiyatrosu 23
Güllü Aybar 249
Gülriz Sururi 57, 165
Gülsün Kamu 97
Gülşen 375
Gültekin Kaynak 348
Gülten Döken 163
"Gülümse" 349, 352-354, 359, 361, 381
"Gümüş Hoparlör" 72
"Gümüş Martı" 72
"Gümüş Saz" 72
Gün 103
"Gün Gelir / Cemo" 346
"Gün Ola Devran Döne" 184
Gün Yüksel 185, 245
"Günaha Davet" 383
Günay (gece kulübü) 304
Günaydın 112, 179, 181, 256
"Gündoğarken 99" 388
Gündoğarken 322, 381, 382, 388, 400
"Günebakan" 322
Güner Özcan 178
Güneri Tecer 70, 101, 110, 124
"Güneş de Doğar" 233
"Güneş Topla Benim İçin" 322
"Güneşten" 380
Güngör Bayrak 220
Güngördü Plak 229
Günnur Perin 39, 91, 113, 114, 255
Gür Akad 336, 350, 365, 366
Gürer Aykal 267, 268
Gürol Ağırbaş 400
"Güzel Günler Göreceğiz" 346
"Güzelleme" 367, 375
Güzin Gürman 160
Güzin ile Baha 168, 202, 203, 228, 261

H. Münir Ebcioğlu 219
Hababam Sınıfı 335
Hababam Sınıfı Güle Güle 355
"Haberci" 380
Hacer Buluş 31
"Hadi Bakalım" 354
"Hadi Canım Sen de" 228
"Hadi Gari" 367
"Hadi Gülümse" 331
Hafta Sonu 82, 100, 103, 107, 135, 136, 159, 178, 191, 385
"Haftanın Plakları" 94
"Haftaya" 240
"Hair" 165, 166
Hakan 365
Hakan Eren 12, 268
Hakan Girit 365
Hakan Peker 339, 346, 358, 362, 373, 374, 380, 383
"Hakan Peker" 373
Hakan Sıvacı 299
Hakan Tok 12
Hakkı Bulut 226, 258, 297
Hakkı Çağdaş 288, 292
Hakkı Derman 48
"Haklıydın" 365
"Haktan" 375
"Hal Hal" 278
"Halay" 305
Haldun Dormen 282, 306, 308
Haldun Hürel 113, 159
Haldun Özdenizmen 50, 51, 106, 124
Haldun Taner 60
Hale Soygazi 237
"Halhal" 272
Halikarnas 6 / 8 132
Halikarnas 6 72, 73
Halikarnas Beşlisi 51, 57
Halil Aksoy 146, 253
Halil Karaduman 336
Halit Bedii Akçay 23
Halit Kemal Elbir 253
Halit Kıvanç 163, 214, 215, 227, 284, 285
Halit Refiğ 94
"Halk Ödülü" 241
Haluk Kalafat 12
Haluk Levent 367, 368, 379, 380
Haluk Özkan 327
Hamiyet Yüceses 30
"Hamsi Balığı Gibi" 233
"Hancı" 247
Handan Kara 101, 161
Handan Öztürk 11, 12
Hande Yener 397
"Hang On Sloopy" 86
Hanımeli gazetesi 33
"Hani Hani" 243
Hans Jurger Seybucfch 252
Hap (firma) 253, 316
Haramiler 98, 99, 111, 112
Hardal 297-299
Harika Avcı 312
Haris Alexiou 394
Harmoniler 40
Harry Harlich Orkestrası 25
Harun Kolçak 324, 346, 358, 360, 362, 367, 373, 383
Hasan Gür 70
Hasan Mutlucan 273
Hasan Saltık 348
Hasan Sel 115
"Hasret" 156, 157
"Hasret Türküsü" 349
"Haşhaş" 233

"Hatıralar Hayal Oldu" 291
"Hatırla Beni" 85
Hatice 396
"Hayal Olan Bir Aşk" 107
"Hayalimdeki Resim" 328
"Hayallerden Gerçeklere" 309
Hayat dergisi 56
"Hayat Bayram Olsa" 193, 196
"Hayat Buysa Ben Yokum Bu Yolda" 384
"Hayat Hüzünlü" 388
"Hayat mı Bu?" 131, 148
"Hayat ve Ben" 238
Hayati Kafe 31, 39, 48, 57
"Haydi Sil Gözlerini / Yazık Oldu Yarınlara" 206
"Haydi Şansım" 238
"Haydi Şimdi Gel" 368
"Hayırdır İnşallah" 233
"Haykırmak Geliyor İçimden" 270
Hayrettin Çalkılıç 207
Hayrettin Tükel 130
Hayri Esen 213
Hayri Küçük 178
Hazal 382
Hazal Selçuk 336
"Hazırım" 371
"Hekimoğlu" 200
"Hem Okudum Hem de Yazdım" 184
"Hep Meleklere Sordum" 140
"Hep Sıfır" 349
"Hepbirden" 290
"Her Dem Yeni Türkü" 382
"Her Gün Her Gece" 209
"Her Şey Bitmiştir Artık" 177
"Her Şey Dün Gibi" 245
"Her Şey Yalan Her Şey Boşboş" 231
"Her Şey Yeni" 311, 315
"Her Şey Yolunda" 380
"Her Yerde Kar Var" 78, 79
Herve Vilard 100
"Hesap Ver" 356
Hey 12, 81, 95, 140, 150, 161, 162, 167, 169-171, 175, 182, 187, 193, 204, 207, 209, 212, 213, 220, 222, 225, 226, 228, 229, 230, 234, 236, 238, 242, 245, 254-256, 262, 270, 279, 301, 310, 313, 318, 321, 324, 328, 333-336, 338, 364, 369, 384
"Hey Corç" 358
"Hey Disko" 228
"Heyecanlı" 238
Hıncal Uluç 208
Hırant Lusikyan 51, 55, 87
"Hiç Keyfim Yok" 365
"Hiç Kimse Değilim" 382
Hidromel (diskotek) 318
Hilmi Topaloğlu 368, 369, 387
Hilton Müzik Festivali 41
Hilton Oteli 53, 154
His Master's Voice 24
Hisseli Harikalar Kumpanyası 277, 282, 355
"Hitchin" 177
Hodri Meydan Kültür Merkezi 318
"Hodri Meydan" 365
Holly Valance 394
Hop (firma) 232, 235, 239, 242, 247, 251, 262
"Hor Görme Garibi" 191
"Hoşgör Sen" 228, 244, 361
Hotel Georgian Ball Room" 178
"Hovarda" 373
Hulki Aktunç 248
Hulki Saner 168
Hulusi Tunca 310, 324, 364
Human League 296
Hurşit Yenigün 128, 243, 273, 297, 309, 359
Huysuz Virjin 306
Hülya Avşar 306, 369
Hülya Demir 154
Hülya ile Handan 256
Hülya Kırbağ 176, 182
Hülya Koçyiğit 48, 61, 178
Hülya Plak 229
Hümeyra 40, 86, 126, 134, 141, 148, 157, 160, 161, 178, 182, 187, 190, 193, 200, 226, 228, 232, 239, 244, 260, 272, 277, 278, 299, 310, 329, 332, 339, 347, 349, 367, 377, 380, 400
Hürriyet 12, 63, 64, 67-70, 83, 84, 87, 103, 106, 111, 115, 163, 179, 256, 381, 395, 400
Hürses (firma) 136, 137, 173
Hüseyin Güleryüz 180, 181
Hüseyin Sultanoğlu 146
Hüsnü Şenlendirici 401

"I'll Always Love You / O Mio Signore" 84
"I'm Hot For You" 372
Idır 394
Interstar 344
Ireen Sheer 209
Irene Cara 309
Isabelle Aubret 45
"Işık Doğudan Yükselir" 370, 372, 376
Işık Plak 222
Işıl (firma) 173
Işıl German 246, 255
Işıl Yücesoy 246
Itır Esen 213
Iva Zanicchi 187
Izhar Cohen 250

Ibo 255, 274, 275, 277, 320
Ibo Erdura 298
Ibrahim Aynacı 160
Ibrahim Özgür 24, 30
Ibrahim Solmaz 24, 32, 47, 48, 57
Ibrahim Solmaz Orkestrası 73
Ibrahim Tatlıses 258, 263, 297, 305, 318, 347, 359, 394
"Ibret-i Alem" 387
Idil Biret 56
Ihsan Kayral 130, 158
"Iki Çift Laf" 353
"Iki Elim Yakanda" 273
"Iki Yabancı" 96
"Iki Yol" 379
"Ikinci Bahar" 328
Ikinci Baskı 248, 249
Ikizler 216
Ilanit 172, 225
Iletişim Yayınevi 12
Ilgın Sönmez 12
Ilham Gencer 26, 31-33, 38-40, 42-45, 48, 49, 54-56, 68, 113, 114, 180, 181, 217
Ilham Gencer Dörtlüsü 72
Ilham Gencer Orkestrası 31
Ilham Iren 220, 222
Ilhan Feyman 32, 68
Ilhan Irem 193, 198, 199, 206, 214-216, 220, 222, 239, 249, 252, 253, 255-257, 287, 300-302, 310-313, 319-321, 328, 329, 332-334, 337, 339, 345, 358, 365, 382, 400
Ilhan Iskender 56
Ilhan Şeşen 372
Ilhan Telli 112, 187
"Ilhan-ı Aşk" 358
"Ilkokulda Tanışmıştık" 86
"Illa ki" 307
Ilter Yenisey 114
IMÇ 279, 330, 352, 355, 361, 370, 397, 399

"İn misin Cin misin?" 200
"İncancıklar" 233
İnci Çayırlı 168, 185
İntim (kulüp) 38
"İpek Oteli" 365
İpucu 238
İshak Reyna 12
İskender Doğan 180, 181, 211, 218, 219, 228, 245, 248, 249
İskender Paydaş 333, 347, 354, 372, 377
İskender Salgırlı 223
İsmail Cem 211, 230
İsmail Dümbüllü 23
İsmail Soyberk 366
İsmet Ay 187
İsmet İnönü 43, 156
İsmet Nedim 44
İsmet Sıral 28, 31, 32, 39, 40, 48, 57, 61, 91, 146, 147, 185
İsmet Sıral Orkestrası 32, 100, 113, 114
"İsmini Haykırıyorum" 78
"İspanyol Kadını" 85
İstanbul FM 372
İstanbul Gelişim Orkestrası 139, 158, 162, 163, 165, 177, 183, 195, 196, 202, 203, 206, 220, 222, 254, 260
"İstanbul Hatırası" 257, 272
İstanbul Konser Bürosu 178
İstanbul Konservatuarı 26
İstanbul Müzik Festivali 269-271
İstanbul Orkestrası 61
İstanbul Plak 173, 177, 187, 190, 206, 216, 232, 235, 237, 244, 361, 363, 366, 372, 387
İstanbul Radyosu 24, 25, 29, 31, 38, 47, 50, 56, 61, 101, 102, 110, 156
"İstanbul Şehir Ödülü" 241
"İstanbul'da Olmak-Anadolu" 345
İstemihan Kamiloğlu 319
"İşine Gelirse" 349
"İşte Ben" 347
"İşte Biz" 367
"İşte Forum İşte Yorum" 272
"İşte Hendek İşte Deve" 165, 169, 172, 174, 176
"İşte Öyle Bir Şey" 239, 249
"İşte Yeniden" 362
"İyi Düşün Taşın" 121
"İyimser Bir Gül" 346
İzel 345, 356, 344, 350, 351, 355, 362, 373, 380, 381, 388, 398
İzel ve Ercan 362
İzmir Fuarı 277, 285
İzzet Öz 231, 260, 338

Jacques Brel 94
Jaguarlar 68
Jale 336
Jale Alpay 130
James Last 171
James Rado 166
"Je T'Apprendrai L'Amour" 237
Jean - Yves Grant 93
Jean Erpi 336
Jennifer 97
Jethro Tull 196
Jimi Hendrix 129
Jimm Soul 52
Jimmy Fontana 119
Joe Dolan 165
Joel Dayde 181
John Kruesi 17
"Johnny Be Goode" 84
Johnny Hallyday 85
Johnny Hallyday ve Sylvie Vartan'ı Sevenler Klübü 81
Johnny Logan 123, 270
Johnny Mathis 51
Jori Andoniadis 47
Jori Stil 47
Jose Feliciano 151, 208
Joseph Berliner 19
Juanito 78, 85, 97, 101, 124
Julie Arel 201
Julien Clerk 209
June Christy 31
Jüpiterler 77

"Kaç Yıl Geçti Aradan" 242, 247
"Kaderimin Oyunu" 178, 198
"Kadın" 375
Kadir İnanır 115, 178
Kadir Tapucu 365, 373
Kadri Cerrahoğlu 23
Kadri Ünalan 45, 46, 68, 100, 114
Kadri Ünalan Orkestrası 64, 70, 113
Kadri Ünalan Üçlüsü 45
Kadri Ünalan ve Arkadaşları 73
Kadriye Hanım 23
"Kafadar" 239
"Kağızman" 139
"Kahpe Felek" 278
Kalan Müzik 400
"Kalbim Bir Pusula" 191, 199, 213
"Kalbimi Affettim" 252
"Kalbinden Atma Beni" 257
"Kalk Gidelim Küheylan" 193, 196
Kamelia 23
Kamil Şükun 98
Kammerer & Reinhardt 18, 19
Kamuran Akkor 103, 108, 126, 135-137, 151, 160, 173, 174, 185, 226, 228, 246, 349
Kamuran Kızılboğa 139
"Kan Kokusu" 384
Kanal 6 359
Kanal D 381
Kanat Gür 55, 68, 76, 77, 113, 115, 139
Kanat Gür Orkestrası 55, 73
"Kandıramazsın" 239
Kapsül 382
"Kar Çiçeğim" 353
"Kara Çiçeğim" 373
"Kara Gölgen Olayım" 259
"Kara Tren" 73
Karacaoğlan 156, 160
"Karacaoğlan Der ki" 183
"Karagözlüm" 157
Karakediler 45
Kardaşlar 139, 146, 184, 211
Kargo 376, 381, 383
"Karışık Disko" 260
"Karlar Düşer" 353
"Karma" 387
Kartal Kaan 180, 181
"Katip Arzuhalim Yaz Yare Böyle" 174, 175
"Kavgayı Seçtim" 346
Kayahan 257, 272, 274, 275, 295, 298, 299, 303, 309, 323, 324, 326, 327, 329, 332-334, 336, 338, 345, 347, 349, 353, 354, 358, 360, 361, 373, 377, 380, 388, 395, 400
Kayahan ve Üçüncü Nesil 330
"Kaybolan Yıllar" 242, 248, 251, 262
Kaygısızlar 72, 105, 139, 147, 148, 167, 192
Kayhan Türkçü 163
Kaynatanlar 55
Kazım Koyuncu 400
Kekava Plakçılık 291
"Kelebek" 220
Kelebek Ülkü 200
Kemal Boral 163

Kemal Burkay 331
Kemal Ebcioğlu 98, 219
Kemal Inci 141
Kemal Sünnetçioğlu 128, 303
Kenan 130, 164, 176, 226, 249
Kenan Doğulu 362, 365, 385, 388
Kenan Evren 273, 324
"Kendim Ettim Kendim Buldum" 158
"Kendine Gel" 362
Kent FM 357
Kent Plak 229, 232, 247, 248, 251, 257, 261, 262, 270, 279, 314, 317
Kent Yedilisi 84, 93
Kentet Dogo 46
Kerem Güney 152
Kerem Yılmazer 248, 249
Kerim Tekin 375
Kervan Plak 112, 201, 224, 252, 261, 262, 270, 314
Kervansaray 67, 73, 232
Kesmeşeker 359
"Kezban Romada" 178
Khaled 394
Kıbrıs Barış Harekatı 212, 214
"Kınalı Bebek" 367
"Kır Çiçekleri" 239
Kıraç 382
"Kırık Hava" 345
"Kırık Kalp" 103
"Kırmızı" 317
"Kırmızılım" 382
Kısa Dalga Vokal Grubu 254
"Kıskanırım Seni Ben" 168
"Kıskanmak Kabahat mi?" 101
Kıvanç K 400
"Kız Sen Geldin Çerkeşten" 101
"Kızılcıklar Oldu mu?" 93, 100, 103
"Kızılırmak" 168
Kızılırmak 346
Kızlar Sınıfı 355
Kibariye 280, 394
"Kim Arar Seni" 244
Kim Bunlar 195, 220
"Kim O" 322
"Kimbilir" 278
"Kimdir Bu Sevgili / Onu Bana Bırak" 121
"Kime Derler Sana Derler" 49
"Kime Ne" 332, 373, 374
"Kimler Geldi Kimler Geçti" 193
Kitar Kuarteti 46
"Kiziroğlu Mustafa Bey" 157
Klips ve Onlar 320, 321, 326, 327
Klüb Batı 95, 100
Klüb Mini 73
Klüb Mustafa 45
Klüb X 73
Klüp 12 38, 42, 45
Klüp Goldfinger 180
Klüp Reşat 38
"Koca Çınar" 297
Koço Karalis 47
"Kokla Beni Melahat" 231
Kontraslar 104, 116, 139
"Kop" 396
Koray Oktay 70, 99, 112
Kordon Blu 39
"Koridor" 365
"Korkunun Gölgesinde" (fotoroman) 213
"Kozan Dağı" 191
"Köçekçeler" 328
"Kölen Olayım" 151
"Köprü" 300, 311, 312, 319, 320, 328, 334
"Köprü ve Ötesi" 345
"Köprüden Önce Son Çıkış" 384
"Kördüğüm" 134, 141, 148, 244
"Köroğlu Dağları" 193, 196
"Köyümüz" 101
Kral TV 95, 366, 371, 387
Kramp 315, 365
Karavan (kulüp) 38
"Kristal Kadeh" 297
Kristine Haydar 305
Kubat 375
"Kubat" 375
Kudret Şandra 100, 141
Kul Himmet 180
Kulüp Reşat 45
Kulüp Suat 153
"Kumbaya" 108
Kurtalan Ekspress 206, 345
"Kurtulamıyorum" 388
"Kurtuluş" 369
"Kusura Bakma" 238, 242, 247
Kutlu Özmakinacı 338
Kuyruklu Yıldızlar 39, 45
Kuzenler 255, 256
"Küçük Bir Öykü Bu..." 344
Küçük Emrah 324
Küçük Kız Ayça 275
Küçük Onur 387
"Külhani Şarkılar" 367
Kylie Minogue 334

La Revue Orientale 20
"La'l" 367
Laço Tayfa 400
"Laf Lafı Açıyor" 360
Laila 58
Lale Akat 45, 208, 209, 214
Lale Belkıs 131, 174, 226, 239
Lale Çağlar 241, 254
Lale Manço 312
Lale Sineması 176
Lalezar Restoran (gece kulübü) 153, 160, 163
Lamia (Doyran) 91, 100, 106, 113, 185
"Largo" 103
Laura Branigan 324
LCC Kültür ve Lisan Dershanesi 179
"Leblebi" 157
Lefteris Pantazis 394
Leman Sam 352, 367
Leon Habip 138
Les Mistigris 94, 107
Levent Altındağ 248, 366
Levent Çelik 12
Levent Çoker 121, 330, 378, 382
Levent Kırca 253, 318, 356, 360, 362, 366, 373, 376, 379, 384
"Levent Yüksel'in 2. Kaseti" 373
"Leyla" 326
Leyla Gencer 45
Leyla Sayar 50, 61, 73, 87, 115
Leyla Seber 274
Leyla Sunar 129, 130
Leyla Tuna 361
"Leylim Leylim / Gözlerinden Bellidir" 187, 189
Lido (kulüp) 73
Lili Ivanova 123, 241
Linda 254
Linda Blair 249
Little Tony 78
"Livaneli Şarkıları" 352
Liza Minelli Show 234
Ljupka Dimitrousko 159
"Loco Para Amar" 379
Lokman Yazıcı 163
Lolita 223
LondraBar 31
Loona 394
Los Alcarson 78
Los Çatikos 48
Los Esperanza 51
Los Guantes Rojos 73
Los Iracundos 151
Lou Christie 52

Lozan Klübü 48
Luigi 78, 85
Luigi Tenco 100
Luis Ferrer 123
Luis Neefs 119
Luis Recatero 79
Lulu Show 234
"Luna de Benidorm" 73
Lunapark Müzikholü 263, 293
Lütfi Güneri 30
Lütfü Sütşurup 173, 205, 232

Manos Loizos 301
M. Nurettin Selçuk 65
M. Samson François 131
"M.V.A.B." 372
Madam Pepron 23
"Madımak / Lorke" 168
Madierpo (firma) 360, 361
Madonna 310, 335, 355
Magic Box 344
Mahir Özerdem 50
Mahmure Hanım 24
Mahmut Makal 29
Mahmut Tezcan 141
Mahsun Kırmızıgül 387, 395
Maksim 82, 92, 100
Mama Cass 115
"Mamy Blue" 178, 181, 182
"Mançoloji" 388
MançoMangol 167, 166, 176, 177, 192
"Maniki Dünya" 309
Mansur Ark 382
"Mansur Ark" 382
"Maraton" (TV programı) 286
Marc Aryan 79, 85, 86, 109, 110, 245
Marc Bolan 206
Marcel Khalife 394
"Marguerita" 80
Maria Rita Epik 255, 256, 339
Marie Claude 148
Mario Zelinotti 97
Marş (firma) 381
Marşandiz 367
Martinelli 318
Mary Hopkin 126
Mavi Çocuklar 86, 98, 101, 106
Mavi Işıklar 58, 65, 66, 68, 69, 83, 84, 90, 95, 97, 101, 106, 107, 113, 114, 115, 121, 122, 124, 139, 140, 149, 152, 154, 187, 192, 193, 400
Mavi Radyo 11
"Mavi Sakal 2" 362
Mavi Sakal 359, 360, 362, 379, 381, 384
Mavi Yolcular 299, 300
Maya Casabianca 85
Mazhar Alanson 104, 139, 277, 306, 337
Mazhar Fuat Özkan 306, 309, 310, 313, 315, 319, 322, 324, 326, 328, 329, 335, 336, 345, 347, 351, 361, 370, 372, 400
Mazhar ve Fuat 202, 206, 214, 238
MC (Milliyetçi Cephe) 229, 240, 249
"Med Cezir" 362
Mefharet Yıldırım 32
Mega (firma) 400
"Mega Manço" 358
Mehlika Kenter 245
Mehmet Ali Erbil 285, 288
"Mehmet Emmi" 233
Mehmet Fildişi 98
Mehmet Horoz 94, 294
Mehmet Karatosun 166
Mehmet Kölük 303
Mehmet Pekün 251
Mehmet Soyarslan 98, 138, 139, 168, 170
Mehmet Şengenç 293
Mehmet Şenyaylar 193
Mehmet Taneri 99, 105, 115, 126, 187
Mehmet Teoman 51, 218, 219, 231, 232, 233, 234, 238, 239, 243, 248, 252, 254, 259, 281, 311, 322, 344, 382
Mehmet Y. Yılmaz 338
"Mehmet'e Ağıt" 184
Mehtap Alnıtemiz 121, 378, 382
"Mektup" 111, 380
"Melankoli" 252, 257, 316
"Melankoli Ne Güzelsin" 78
Melih 396
Melih Cevdet Anday 44
Melih Çetiner 139
Melih Faruk Hülya Folk Üçlüsü 176, 182
Melih Kibar 183, 238, 239, 242, 243, 249, 261, 267, 268, 287, 298, 299, 302, 320, 321, 326, 329
Meliha Şoray 141
Melike Demirağ 75, 217, 218, 228, 232, 240, 241, 248, 249, 345, 367
"Melike Demirağ 94 Yılında" 367
Melis Sökmen 350, 357
Melodi (firma) 27, 63, 64, 84, 106, 134, 226, 279
Meltem ve Eser 365
"Memleketim" 214, 216, 244
Menşure Tunay 32
Meral Altundal 13
Meral Kaptan 160
Meral Taral 164
Meral ve Zuhal (ikizler) 216, 253, 257,
Meral Zeren 246, 257
Mercan Dede 400
Mercedes 124
Mercury 365
"Merhaba Arkadaş" 240
"Merhaba Dedim" 251
"Merhaba Mersin" 228
"Merhaba Müzik" (müzikal) 275, 282
Meriç Başaran 135
Mert Özmen 12, 339, 363
MESAM 347, 348, 349
"Mest of Gündoğarken" 381, 382, 388
Mesut Aytunca 69, 90, 105
"Mesut Ol Sen" 85
Metallica 338
Mete Özgencil 371, 372, 380, 400
Mete Yesügey 163
Meteorlar 51, 116
Metin Akpınar 296
Metin Alatlı ve Arkadaşları 72
Metin Alkanlı 68
Metin Altın 56
Metin Arolat 351, 371, 384, 394
Metin Bükey 117, 276
Metin Eloğlu 149
Metin Erksan 61, 87, 141
Metin Ersoy 42, 45, 94, 126, 248
Metin Özülkü 316, 353
Metin Toker 50
Metronom 193
Mevlüt Ersoy 293
"Mevsim Bahar" 97
MFÖ 332
Mia Martini 247
Michael Jackson 301, 307, 310, 312
Miguel Amador 85
Mihal Filipidis 47
Milli Birlik Komitesi 37
Milli Güvenlik Konseyi 274
Milli Nizam Partisi 145
Milli Orkestra 76-78, 88-90

Milliyet 12, 74, 78, 80, 82, 95, 96, 98, 103, 106, 111-113, 127, 129, 161-163, 200, 324, 338, 398
Milliyet Hafta Sonu İlavesi 93
Milliyet Liselerarası HafifBatı Müziği Yarışması 98, 105, 111, 127, 129
Milliyet Liselerarası Müzik ve Halk Oyunları Yarışması 200, 324
Milliyet Yayınları 237
Milliyet'in Pazar İlavesi 384
Milva 45, 200
Mina 81, 97
Mine 373, 375
Mine Koldaş 306
Mine Koşan 178, 193
Mine Kürkçüoğlu 240
Mine Mutlu 231, 237
Minik Serçe 258
"Minik Serçe" (film) 247
Mireille Mathieu 106
Mirkelam 344, 370, 371, 372, 400
Mişel Behar 105
Mithat Bigat 193
Mithat Fenmen 255
MithatCan 285, 289
Moda Deniz Klubü 41
Moda Klübü 73
"Moda Yolunda" 85, 86
Modern Folk Üçlüsü 134, 147, 156, 157, 171, 176, 178, 185, 199, 211, 243, 248, 258, 260, 274, 275, 280, 281,
"Modern Oyun Havaları" 260
Modern Talking 310, 218, 334
Modül (diskotek) 318
Moğollar 51, 86, 105, 111, 112, 115, 116, 151, 158, 164, 166, 168, 177, 179, 185, 187, 191, 192, 203, 206, 210, 212, 240, 367, 400
Monako Prensesi Stephanie 338
Monte Carlo 45
Mor ve Ötesi 400
Mort Shuman 198
"Moskova Geceleri" 80
Mozaik 332, 346
Mozart 174, 175
MSG (Müzik Eserleri Sahipleri Grubu) 389
MTV 335, 362, 366
Mualla Akın 270
Mualla Gökçay 32
Mualla Mukadder 30
Muammer Yeşil 59, 60, 76, 89, 113, 146, 151, 153, 156, 160, 170, 188
Muazzez Abacı 206, 229, 230, 359, 382
Muhabbet Korkar 146
"Muhakkak" 367
Muhittin Paydaş 54, 56, 70, 130
Muhnise Erbil 288
"Muhtacım" 253
Muhtar Turan 128, 183
"Muhtemelen" 376
Muhterem Nur 87, 100
"Muhteşem Olacak" 365
Murat 365
Murat Buket 301
Murat Çekem 365
Murat Çelikkan 12
Murat Göğebakan 379
Murat Hasarı 348, 400
Murat Özyüksel 367, 368, 375
Murat Ses 51, 116, 167, 176, 192, 203
Murat Somer 12
Murat Tunalı 401
Murat Uncuoğlu 400
Murat Yeter 388, 400
Murathan Mungan 12, 187, 300, 301, 331, 349
Music Week 370
Music For Xaba 200
Mustafa Alpagut 185, 168, 208, 251
Mustafa Canan 305
Mustafa Çağlar 30
Mustafa Çingitaş 187
Mustafa Özkent 91
Mustafa Sağyaşar 193
Mustafa Sandal 180, 351, 356, 358, 362, 367, 368, 376, 384, 385, 386, 394, 396
Mustafa Sayan 193, 287
Mustafa Şükrü Alpar 23-24
Mustafa Uysal 293
"Mutluluğun Bedeli" 297
Muvaffak Falay 200
Muzaffer Akgün 26
Muzaffer Nebioğlu 87
Muzaffer Uludağ 180, 181, 193, 211, 212, 367
"Muzır Müzikal" 325
Muzır Yasası 325
Muzika-yı Humayun 21, 22
Müfit Kiper 28, 32, 130
Müfit Kiper Orkestrası 42, 47, 50
"Mühür" 382
"Mühür Gözlüm" 101, 168
Müjdat Akgün 259
Müjde Ar 259, 275
Münir Nurettin Selçuk 30
"Müsaadenizle Çocuklar" 372
Müslüm Gürses 395
Müşerref Tezcan 288
Müşfik Kenter 42
"Mütareke Yılları" 346
Müzeyyen Senar 26, 28, 30, 115, 141
"Müzik Benim Dünyam" 318
Müzik Kılavuzu 245
Müzik Kulübü 40, 74, 79, 80, 82, 95, 102, 113, 384
"Müzik ve Ben" 259
Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi 54
Müzik Vizyon 384, 385
Müzik Yapımcıları Meslek Birliği MÜ - YAP 400
"Müzikte Yirmi Yılım" 345

Nadide Sultan 379, 388, 395
Nadir Göktürk 349
Nadir Nadi 65
"Nağme" 337
Nalan (Of Aman) 367, 368, 380, 395, 398
Namıka Özkaran 158, 159
"Namus Belası" 210
Nana Mouskouri 52, 205
Nancy Sinatra 105
Nassip 23
Nawal Zoughbi 394
Nazan Kiper 130
Nazan Öncel 298, 356, 358, 367, 372, 273, 385, 388
Nazan Özcan 12
Nazan Şoray 124, 251, 257, 272, 277, 309, 367
Nazmi Şenel 384
"Ne Masal ne Rüya" 367
"Ne Reviens Plus / Kirpiklerin Ok Ok Eyle" 84
"Ne Varsa Bende Var" 237
Nebahat Çehre 148
Nebile Teker 87
Necdet Koyutürk 23, 30
Necdet Koyutürk Orkestrası 30
Necdet Varol 253
Necdet Yazar 50
Necip Celal 23, 38
Necla Iz 45, 48
Necla Nazır 288

Necla Öke 56
Necmettin Erbakan 145, 373, 374
Neco (Nejat Özyılmaz) 158, 160, 162, 163, 165, 166, 178, 227, 241, 243, 248, 254, 274, 287, 293, 294, 304, 312, 215, 336
Nedim Demirel 170
Nedim Katgı 261
Nedime Dobruca 299
"Nefes Kesen Aşklar" 373
Nejat Alpay 51
Nejat Cendeli 28, 32, 94
Nejat Çetinok 56
Nejat Toksoy 192
Nejat Tümer 274
Nejat Yavaşoğulları 218, 219, 322
"Nene Hatun" 227
"Nereden Nereye" 297
"Nereye Payidar?" 245
Neriman Altındağ Tüfekçi 156
Neriman Köksal 119
Nermin Candan 130-132, 148, 153, 178, 220
Neslihan Yargıcı 322, 323, 335, 359, 362
Nesrin Çetinel 270
Nesrin Demircioğlu 129
Nesrin Sipahi 70, 72, 101, 152, 168, 174, 185, 206
Nesrin Topkapı 288
"Nessuno Credera" 42
Neşe Alkan 221
Neşe Karaböcek 101, 156, 161, 168, 171, 183, 193, 246
Neşe (firma) 381
Neşeli Çocuklar 113
"Neşeli Gençleriz Biz" 238
Neşet Can Orkestrası 73, 82
Nevin Pere 131
Nevzat Ayaz 283, 284
Nevzat Sümer 253, 348
Nevzat Yalaz 42, 54
Nevzat Yalçıntaş 230
"New Romantics" 280
"New Wave" 280, 296
"Neydi Neydi Ne" 213
Neyyire Özkan 12
Nez 396, 397
Nezih Cihanoğlu 129
"Nice Yıllara Gülüm" 291
"Nick The Chopper" 244
Nicoletta 181
Nida Tüfekçi 156, 231
"Nihayet" 202, 203
"Niksarın Fidanları" 168
Nil Burak 232, 273, 288, 297, 312, 315, 320, 339, 345
Nil Demirhan 87
Nilgün Arkun (Onatkut) 103, 107, 136, 287, 294
Nilgün Atılgan 225, 238
Nilgün Toptaş 12
"Nilüfer 79" 258, 273
"Nilüfer 80" 273, 291
Nilüfer 103, 160, 178, 191, 193, 199, 201, 203, 208, 209, 211, 213, 218, 219, 223-227, 231, 239-242, 244, 249, 250, 252, 257-259, 261, 273, 278, 285, 288, 289, 291, 295, 298, 299, 303, 305, 306, 308, 309, 318, 319, 320, 323, 327-329, 331, 332, 334, 339, 344, 347, 351, 354, 358, 367, 368, 377, 380, 382, 395, 400
Nilüfer Aydan 94
Nilüfer Koçyiğit 124
"Nilüfer'le" 380
Nino De Murcia 97, 327
Nino Varon 160, 178, 191, 208, 217, 219, 223, 249, 303, 319
Niran Ünsal 373, 375, 388
Nirvana 338
"Niye Çattın Kaşlarını" 210
"No Problem" 328
Noelle Cordier 241
Nokta Müzik 368
Nonna Bella 93, 103, 104, 154, 211
Norayr Demirci 151, 187, 214, 243
Norayr Taşçı 155
"Nostalji" 382
"Nostaljik Şarkılar" 382
"Now I'm Alone" 80
Numan Hekimoğlu 231
Nur Azak 129
Nur Moray 128, 129
Nur Okan 125
Nur Yoldaş (Belda-Kılıç) 43, 129, 131, 179-181, 217, 255, 274, 281, 282, 289, 291, 319, 400
Nuran Aksoy 99
Nuran Hanım 18
Nurettin Ersin 273
Nurhan Nur 115
Nuri Kurtcebe 312
Nurtaç 129
Nurten Süer 205
Nusret Rıfkı 23
Nüceim Fener 70
Nükhet Duru 218, 231-234, 239, 243, 248, 249, 252, 255-257, 259, 260, 274, 275, 284, 285, 288, 291, 293, 297, 298, 304, 305, 311-313, 315, 316, 322, 331, 339, 345, 353, 355, 359, 361, 382, 383, 394, 400
"Nükhet Duru Klasikleri" 361
"Nükhet Duru Show" 233, 234, 254, 282
"Nükhet Duru ve On Yıl Geçti" (müzikal) 355
"Nükhet Duru Vol. IV" 260
Nükhet Ruacan 254, 274, 304
Nüvit Kodallı 319

"O Bendim O" 239
"O Yazdan Bir Hatıra" 97
Objektif 346
Observer 220
"Obur Dünya" 192
"Odalarda Işıksızım" 358
Odeon (firma) 32, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 62, 84, 86, 92, 101, 216, 225, 240
Offenbach 22
Ofra Haza 359
"Oğlum Oğlum" 273
Oğuz Durukan 112
"Oh! Calcutta" 178
Okan Dinçer 104, 106, 116, 139
Okan Tolga Mert 336
Okay Temiz 91, 200, 233, 234
Oksijenler 131
Oktay Yurdatapan 50, 199
Okumura Chiyo 169
Okyay 164
"Olanlar Oldu Bana" 190
"Olay Olay" 361
Olcayto Ahmet Tuğsuz 248, 250, 274, 287, 294, 320, 324, 326
Old Gramophones 20
"Oldu Olacak" 345
"Olmalı mı Olmamalı mı?" 150
"Olmaz Böyle Şey" 209, 214, 215
"Olmaz Olsam" 239
"Olmaz Olsun" 242
Olympia konserleri 235, 236, 239, 246
"On Altı Yaşındayım" 103
"On Yedi Yaşında / Her Yerde Kar Var" 86

Onno & Company 197
Onno Tunç 146, 150, 197, 243, 269, 297, 303, 304, 310, 326, 334, 353, 361, 368, 374, 385
"Onu Bana Sakla" 239
"Onun Adı Aşk" 387
Onur Hürel 113, 159
Optikler 98
Orhan Avşar 41, 72
Orhan Boran 50, 72, 111
Orhan Gencebay 126, 173, 178, 183, 187, 197, 198, 206, 212, 260, 262, 277, 339, 347, 348, 394, 395
Orhan Günşiray 56
Orhan Iskeçeli 290
Orhan Sezener 32
Orhan Sezener Orkestrası 42
Orhan Şener 70, 101, 151, 152,
Orhan Şevki 154, 155, 177
Orhan Topçuoğlu 128
Oriental 67, 73
Orkestra 6 61
Orkestra Hisar 54
Oscar Harris 241
Osman İşmen 113, 128, 291
Osman Yağmurdereli 359
Otobüs Yolcuları Orkestrası 261
"Otuzbeş Yaş" 244
Oya Küçümen 345
Oya Peri 164
Oya-Bora 329, 353, 362, 373
"Oyun Bitti" 373
"Oyuncaklar" 245
"Oyuncu" 361
Ozan Çolakoğlu 363, 366, 400
Ozan Doğulu 336, 365

"Ölsem de Bir Kalsam da Bir" 259
"Ölüm / Olmasa" 134
"Ölüm Allahın Emri" 190
"Ölüme de Tilili" 346
"Ölürüm Sana" 380, 381, 385
Ömer Aysan 180, 181
Ömer Kavur 277, 278
Ömer Lütfi Topal 377
Ömer Plak 279
Ömer Tarınan 106, 154
"Ömre Bedel Kız" 104
Ömür Çocukları 115
Ömür Göksel 97, 100, 106, 117, 154, 168, 185, 191, 226, 400
Öncü Plak 251, 282
Önder Bali 4, 51, 88, 168
"Öp Beni Kate" 52
"Öyle Bir Aşk" 316, 317
"Öyle Sarhoş Olsam ki" 191
"Öz" 384
Özcan Deniz 369, 387, 395
Özdemir Erdoğan 61, 91, 96, 97, 109, 113, 114, 118, 139, 140, 158, 160, 187, 188, 197, 206, 211, 243, 248, 253, 260, 261, 272, 273, 274, 277, 287, 312, 315, 316, 328, 331, 332, 345, 353, 382, 400
Özdemir Erdoğan Orkestrası 130, 153
Özden Çelik 50
Özel Atatürk Ödülü 288
Özen Film 98
Özer Çehreli 100
Özer Şenay 273
"Özgün Caz Denemeleri" 331, 332
Özgür Buldum 400
Özhan Unakıtan 400
Özkan Kaymak 41, 54, 55, 193
Özkan Uğur 248, 306, 332, 366
Özlem Eyüboğlu 336
Özlem Tekin 373, 374, 375, 384
"Özlerim Istanbul'u" 85
Öztürk Serengil 51, 80, 97, 157

Pakize Suda 129, 252, 253
Palladium 193
Pamir Pınar 156, 163
Paprika Plak 163
"Param Yok Pulum Yok" 216
Parizyen 73
Park Sineması 176
Parla Şenol 228
"Parolayı Söyle" 362
Pasifik 4 163
Pathe - Marconi 131
Pathe Plak 38, 45, 79, 82, 84, 85, 97, 151, 154, 172,
Patricia Carli 49, 85, 86, 93, 126
Paul Anka 39, 42, 52, 64
Paul Young 310
Pavlonya Radyo Istek Grubu 193, 194
Peker Müzik 373
"Peki Peki Anladık" 319
"Pencere" 300, 301, 311, 328, 334, 345
"Pencere Önü Çiçeği" 328
"Penceremden Gökyüzüne" 362
Penguen markası 73, 80
Pentagram 346
Peppino Di Capri 78, 79
Peppino Gagliardi 97
Perihan Altındağ Sözeri 30, 32
Perihan Savaş 263
Pervin Par 50
Pet Shop Boys 334
Petek Dinçöz 398
"Petrol" 270
Petula Clark 86, 105
Philips 151, 157, 160, 161, 165, 170, 177, 189, 190, 198, 199, 204, 218, 227, 235, 236, 237, 239, 240, 244, 246, 247, 312
Pınar Aylin 380, 384
Pınar Seyhun 312
Pierre Groscolas 213
Pink Floyd 308, 312
Pir Sultan Abdal 156
Piraye Uzun 155
"Piyanist" 309
Plak Mübadelesi 397
"Plastik Aşk" 346
Playboy 325
Playboy gece kulübü 113, 233, 234, 254
Playmen 360
Plaza (firma) 381
Polydor (firma) 199, 217, 240, 278, 354
PolyGram 370, 381, 386
Pop Müzik 155
Pop Tops 181
"Pop Y'Allah" 273
Popüler Melodi 39, 40, 42, 74, 106
"Portofino" 257
"Postacı" 94
"Pour Lui" 258
Prestij (firma) 368, 380, 387
"Puerto Mont" 151
"Punk" 296
"Püf Püf" 365

Q Girls 396

Rachid Taha 394
Radife Erten 30
Radikal 338
Radikal Cumartesi 325
Radikal İki 12, 318
Radiorama 318
Radyo Haftası 25, 29
Rafet El Roman 370, 371, 380, 388
Raffaella Cara 223
Rahbani Brothers 245
Rahmi Saltuk 331

Raif Denktaş 215
Raks 381, 398
Ramiz Arbak 112
Rana Alagöz 98, 101, 106, 113, 153, 155, 158, 159, 177, 211, 212, 248, 290
"Rana Alagöz" 114
Rashit 400
Rauf Denktaş 215
Ray Charles 52
RCA 225, 227
RCA Victor 19, 24, 25, 26
Refik Fersan 65
Regal (firma) 92, 93, 101, 118, 121, 124, 151, 189, 190, 235, 244
Rejin (disko) 318
"Reklamlar" (oyun) 355
Reks sinemaları 176
"Remix 1" (Nükhet Duru) 383
"Remix 2" (Nükhet Duru) 383
Renata Bein 47, 50, 51
"Resimdeki Gözyaşları" 121, 122, 138
ResimliRoman 296, 298
"Reyhan" 136, 137
Reyhan Karaca 350, 351, 355, 382, 394
Reyman Eray 217, 240
Rezzan Yücel 160, 242, 248
Rıfat Eke 145
Rıfat Öncel 170, 200
Rıfat Öncel ve Apaşlar 170
Rıza Silahlıpoda 105, 241, 303
Richard Harris 187
Richard Wagner 22
Ricky Martin 338
Rikkat Uyanık 32
Rio Festivali 124
Rita Pavone 47
Rober Hatemo 381, 382
Rober 162, 163, 165
Roberto Lorano 41
Rojin 400
Rolling Stones 104
Romalı Perihan 226, 239
Ruhi Su 44
"Ruhi Su'ya Türkü" 331
"Ruhun Duymaz" 373
"Rumeli Konseri" 353
Rundfunk Radio 371
Rüçhan Adlı 52
Rüçhan Çamay 31, 40, 45, 53, 83, 95, 115, 151, 217, 239
Rüya Çağla 365
Rüya Ersavcı 324, 336, 345, 349, 350
"Rüzgâr Gibi" 382
"Rüzgâr Gibi Geçtin" 232
Ryan Paris 318

S Müzik 381
Saadet Sun 252, 255, 256
Sabite Tur Gülerman 30
SACEM 203
Sacha Distel 11, 49, 50, 56, 75, 79, 80
Sadettin Öktenay 348
Sadık Bütünley 220
Sadık Gürbüz 245
Sadık Kıyas 129
Sadi Atay 112
"Safinaz" 367
Safiye Ayla 30, 32, 65, 132, 286
"Sağlık Olsun" 253
"Sahibinden İhtiyaçtan" 332
Sahibinin Sesi (firma) 26, 38, 45, 64, 71, 84, 117, 136, 137, 151, 158, 173, 183
Sahil sinemaları 176
Saime Sinan 30, 31
Saime Şengil 24
"Sait Hop Sait" 282, 283
"Sakın Basma" 109
"Sakin Ol" 358
Saklambaç 112, 256
"Salına Salına" 380
Salim Ağırbaş 141, 47, 55, 88
Salim Dündar 70, 95, 131, 180, 181, 239
Salle Franchini 21
Salut Les Copains 206
"Samanyolu" 117, 121, 122, 136, 158, 244
"Sana Bir Şeyler Olmuş" 140
"Sana Neler Edeceğim" 220
"Sandığımı Açamadım" 168
Sandra 310
Saner Film 103
Saner Plak 151, 168, 216
Saner Plak Stüdyo Orkestrası 206
Saniye Can 156
SanRemo Festivali 45, 56, 100, 131, 200, 221, 226
Sarah Vaughan 28
Saray Sineması 45132
"Saraylı" 373
Sarı Kanaryalar 206
"Sarmaşık Gülleri" 140
Sarp 332, 347
Sarper Özsan 250
Sarper Semiz 336
Sayan Plak 84, 87, 97, 106, 110, 122, 151, 172, 174, 177, 183, 187, 192, 193, 196, 200, 222
"Saz mı Caz mı?" 283, 284, 285
Scott Dennison 275
"Seçtim" 247
Seda Bağcan 344, 360
Seda Sayan 291, 305, 369, 395
Sedat Aloğlu 113
Sedat Avdukoğlu 298
Sedat Celasun 274
Sedef Ecer 178
Seden Gürel (Kutlubay) 320, 321, 324, 330, 336, 358, 359, 365, 376
"Segretamente" 39
"Seher Vakti" 103
Sekstet SSS grubu 45
Sel Plak 175, 182
Selahattin Cesur 212
Selahattin İçli 304, 326, 329
"Selam Sana Dünya" 260
"Selam Söyle" 240
Selami Karaibrahimgil 134, 147
Selami Şahin 173, 208, 245, 246, 253, 257, 258, 273, 277, 280, 297, 298, 348
Selçuk Alagöz 68, 72, 84, 98, 114, 115, 135, 153, 159, 228, 243, 248, 290
Selçuk Alagöz Orkestrası 113, 114, 116
Selçuk Aslan 277, 278
Selçuk Başar 88, 105, 118-122, 124, 139, 146, 158, 162, 163, 177, 178, 195, 196, 202, 219, 255, 261, 274, 287, 302, 304, 305, 309, 320, 326, 329
Selçuk Sun 304
Selçuk Ural 96, 99, 106, 109, 113, 124, 135, 213, 251, 260, 280
Selda (Bağcan) 86, 174, 175, 182-184, 187, 196, 200, 203, 246, 291, 299, 339, 345, 349, 361, 382
Selda Alkor 104, 141
Selda Aşkım 130
Selim Atakan 105, 111, 112, 128, 219, 301
Selim Devrim 25
Selim İleri 12, 349, 332
Selim Özer 59, 60
Selim Özer Orkestrası 73, 99, 105

Selim Sam 103
Selma Çuhacı 378
Selma Devrim 240
Selma Güneri 97
Selma Kaya 193
Selma Sayar 100
Selmi Andak 65, 118, 120, 126, 130, 149, 154, 157, 160, 186, 187, 189, 214, 219, 233, 243, 253, 255, 256, 261, 273, 287, 302, 304, 318, 326, 329, 330, 332
Sema Aslan 12
Sema Özcan 100
Sembol Plak 317, 324
Semih Aksoy 104
Semih Argeşo 72
Semih Bey 18
Semiha Yankı 210, 218, 219, 224, 228, 252
Semiramis Orkestrası 30
Semiramis Pekkan 119, 126, 177, 185, 201, 213, 228, 229
Semra Erkiletlioğlu 170
Semra Ileten 220
Semra Özdamar 231
Semra Öztan 304
"Sen Ağlama" 310
"Sen Aslı'dan da Güzelsin" 270
"Sen Farklısın / Esmer" 382
"Sen Mutlu Ol" 287, 291, 295, 296, 302, 383
"Sen Mühimsin" 347
"Sen Nerdesin" 103
"Sen Neyin Peşindesin" 365
"Sen Olsan Yeter" 214
"Sen Sevme Beni" 78
"Senden Başka" 191, 203
"Senden Emin Olsam" 85
"Senden Kalan Şarkı" 168
"Senden Uzak" 371
"Seni Bana Yazmışlar" 362
"Seni Beklerim Öptüğüm Yerde" 97
"Seni Seçtim" 247, 356
"Seni Seni Seni" 140
"Senin İçin" 356, 367
"Seninle Bir Sonbahar" 93
"Seninleyim / Palavra Palavra" 209
"Sensiz" 85
"Sensiz Olamam" 101
"Sensiz Olmaz" 291
"Sensiz Yıllarda" 151, 157
Serap Altın 336
Serbülent Sultan 283
"Serçe" 247, 248, 262
Serdar Ateşer 346
Serdar Oksay 160
Serdar Ortaç 364, 367-372, 376, 379, 382. 389, 394, 397, 398
Serdar Öztürk 155
Serengil Plak 86, 92
Sergio Mendes 202
Serhat Atuk 187
Serkan Acar 226
Serkan Seymen 12
Sermet Çağan 80
Sermet Serdengeçti 220
Serpil Barlas (Durmaz) 160, 176, 238, 243, 248, 249, 275, 299, 365
Serpil Eroymak 255
Serpil Gence 146
Serpil Nur 253
Serpil Orümcer 33, 178, 206, 249
"Serpil'in Dünyası" 365
"Serseri Mayın" 365
Sertab Erener 344-345, 351, 356, 358, 366, 367, 378, 387, 398, 399
"Sertab Gibi" 378
Serter Bağcan 203, 218, 219, 223, 291
Ses 27, 48, 61, 62, 80, 87, 94, 95, 96, 99, 104, 106, 107, 115, 117, 119, 125, 204, 271, 276, 277, 282-284, 289, 290, 292, 293, 296, 298, 306
"Sessiz Gemi" 244, 367
"Sev Kardeşim" 193
Sevda 200
"Sevda" 316
Sevda Aydan 52, 131
"Sevda Değil" 353
Sevda Ferdağ 61, 73, 140, 178
Sevda Karaca 241, 251
"Sevdalardayım" 367
"Sevdalıyım" 280
"Sevdan Gözümün Bebeği" 380
"Sevdanın Denizinde" 388
"Sevdiğim Adam" 101
"Sevdik Sevdalandık" 382
"Sevdim Kardeşim" 192
"Sevdim mi Tam Severim" 368
"Sevdim Seni" 296, 302
"Sevemedim Karagözlüm" 278
"Sevemem Artık" 191
"Sevenlerin Duası" 367
Sevgican 221
"Sevgiler" 273
"Sevgilerimle" 261, 383
"Sevgili Gitarım" 85
"Sevgilim Ölü Asker" 365
"Sevgiliye" 256, 339, 346
Sevil Özyurt 220
Sevil ve Vural 179, 180, 181, 193
"Sevildiğini Bil" 357, 360
"Sevildiğini Bil Yeter" 380
Sevim Deran 206
Sevim Emre 45, 50
"Sevince" 257
Sevinç 232
Sevinç Pekin 99
Sevinç Tevs 28, 31, 41, 43, 53, 118, 119, 130, 149, 220, 345
Sevingül Bahadır 320, 330, 344
"Sevmek Kolay Değildir" 291
"Sevmek Zamanı" 87
"Sevmek Zor" 376
Sevtap Çetinkale 141
Seyhan Karabay 138, 206, 211, 228
Seyran sinemaları 176
"Seyyah" 379
Seyyal Taner 115, 215, 216, 227, 237, 252, 274, 320, 324, 326, 358, 361
Seyyan Hanım 23, 24
Seyyide Poroy 24
"Sezen Aksu '88" 329, 331
Sezen Aksu 129, 160, 238, 239, 242, 247, 248, 251, 252, 254, 257, 258, 261, 262, 270, 274-277, 281-285, 288, 289, 292, 293, 297, 299, 300, 303-305, 309-315, 319, 322, 323, 331, 334, 335, 338, 339, 344, 346, 347, 349, 351-354, 356, 359-361, 365, 366, 368, 370, 372, 376, 377, 379-381, 383, 384, 394, 395, 399, 400
"Sezen Aksu Aile Gazinosu" 292
"Sezen Aksu Söylüyor" 338, 352
Sezen Cumhur Önal 39, 50, 70, 78, 91, 97, 101, 108, 110, 117, 136, 137, 140, 160, 187, 188, 191, 251, 337, 380
Sezen Seley 160, 226
Sezer Bağcan 103
Sezer Güvenirgil 99, 297
Sezer Sezin 82
Shadows 84
Shakin Stevens 307
Shirley Bassey 169, 171, 201, 205

Shocking Blue 149
Sıla 4 215
"Sıla Güneşi" 196
"Sıralardaki Heyecanlar" 52
"Sıramı Bekliyorum" 362
Sibel Alaş 371, 380
Sibel Bilgiç 379
Sibel Can 369
Sibel Egemen 245, 248, 255, 274, 288
Sibel Gökçe 359
Sibel Sun 255
Sibel Tüzün 336, 344, 345, 356, 358, 373, 376, 384
Silüetler 68, 69, 84, 90, 91, 95, 105, 130
Silvana Plak 173
Silvie 154, 177
Sinan Çetin 312
Sinan Doyan 12
Sinan Erkoç 357, 360
Sinan Özer 289, 305
Sis Beşlisi 111-114, 130
"Sivastopol Önünde" 168
"Sivrisinek Saz ve Caz Topluluğu Solist: Özdemir Erdoğan" 197
"Siyah Gözler" 80
"Siyah Işıklar" 338
Small Faces 106
"Sokak Adamı" 85
Sol Raye 198
Somer Soyata 45, 151
Somer Soyata ve Arkadaşları 32, 39, 41
Son Havadis 106
"Son Selam" 252
"Son Şarkılarım" 361
"Son Tren" 94
"Son Verdim" 382
"Son Verdim Kalbimin İşine" 237
"Son Yıllar" 332
Sonat Bağcan 344, 351, 360
"Sonbahar Yaprakları" 42, 93
Soner Arıca 358, 367, 373, 380, 383, 388
Soner Olgun 336, 337
"Sonuna Kadar" 376
Sony 370, 398
Sopot Müzik Festivali 249
Sosi Dolanoğlu 12
Soundpush stüdyoları 237
"Söyle Sazım" 156, 157, 158
"Söylüyorum İşte" 365
"Sözüm Meclisten Dışarı" 287
"Sözüne Kanmam" 365
SporSineMüzik 40
Sporting 141
Spot '76 Festivali 241
Star (firma) 64, 80, 82, 85
Star TV 344
Stardust Gazinosu 280, 305
Stüdyo 54 318, 319
Stüdyo Hayri 207, 269
Suat Sayın 297, 362, 365
"Suç Bende" 367
Sultan Abdülaziz 22
Sultan Abdülmecid 21
Sultan II. Abdülhamid 20
Sultan II. Mahmud 21
"Sultan-ı Yegâh" 129, 131, 217, 281, 282, 291
Suna Artun 94, 135
Suna Yıldızoğlu 254, 263, 298
Suzan Avcı 71
Suzan Güven 32
Süavi 348
Süha Yavuz 398
Süheyl Denizci 76, 151, 152, 185, 204, 255, 256, 267
Süheyl Denizci Orkestrası 105, 225
Süheyl Denizci Stüdyo Orkestrası 146
Sükan Tangüner 162, 163
Süleyman Demirel 76, 267, 374
Süper Atlas 280
"Süperstar '83" 301
"Süperstar '87" 331, 324, 328
"Süperstar 2" 260
"Süperstar" 244, 246, 324
Süperstar (Ajda Pekkan) 261, 267, 269, 286, 295, 296, 302, 328, 345, 356, 383
"Sürgün" 346
"Sürme Gözlüm" 151
Sylvie Vartan 47, 56, 70, 81, 105, 151, 234

Şaban Karataş 240, 241
Şadan (Bibop) 28
Şadırvan (kulüp) 157
"Şafak Türküsü" 322
Şafak Yüzbaşıgil 100, 130
Şah Plak 183
Şahin Özer 335, 355
Şahin Söğütoğlu 206
Şahsenem 379
Şan 32, 111, 282, 284, 292, 324, 335, 355
Şanar Yurdatapan 46, 55, 162, 163, 175, 178, 181, 186, 187, 189, 194-196, 199, 202, 205, 211, 215, 217, 218, 232, 242, 243, 248, 269
"Şarkı Söylemek Lazım" 399
"Şarkılar Türküler" 388
"Şarkılar Var" 388
"Şarkılara Tutundum" 388
"Şarkılarım Dağlara" 367
"Şaşkın" 210
Şat (firma) 194-196, 202, 203, 205
Şebgün Tansel 128, 294, 295
Şebnem Ferah 373, 375, 388, 398
Şebnem Özsaran 350, 360
Şebnem Paker 121, 327, 377-379, 382
Şecaattin Tanyerli 24, 30, 31, 85
Şehir Tiyatroları 178
Şehrazat 130, 220, 234, 278, 345, 346
Şemi Diriker 211
Şemsettin Güven 276
Şen Sazın Bülbülleri 355
Şenay (Yüzbaşıoğlu) 75, 104, 158, 162, 163, 170, 172, 173, 181, 183, 184, 192, 193, 196, 204, 206, 218-220, 223, 228, 245, 247, 254, 273, 274, 287, 293, 294, 304, 351
Şenay Şenses 249
Şençalar (firma) 27
Şengün Kılıç 12
Şerif Yüzbaşıoğlu 50, 52, 53, 55, 56, 88, 90, 104, 119, 120, 123, 132-134, 146, 151, 160, 170, 172, 178, 183, 186, 192, 243, 254, 261, 267, 268
Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası 41, 51, 52, 57, 59, 68, 70, 73, 76, 105, 130, 139, 158
Şevket Gözalan 381
Şevket Uğurluer 41, 45, 63, 64, 73, 87, 131, 351
Şevket Uğurluer Orkestrası 47, 50, 51, 55-57, 78
Şevkidil 23
"Şıkıdım" 386
"Şımarık" 386
"Şikâyetim Var" 277
"Şiribim Şiribom" 209
Şükriye Tutkun 400
Şükrü Yüksel 298

Taç Plak 205, 232

Tahir Dökme 273, 287
Tahsin Şahinkaya 273
"Tak Dedi Canıma" 240
Takis Cambas 151, 153, 188
Taksim Belediye Gazinosu 28, 73
Taksim Belediye Pavyonu 28
Taksim Sineması 32
Talat Halman 178
Talha Özmen 283
"Talihli Amele" 277
Tamburi Cemil Bey 20
Tamer Soyata 56
Tamer Yiğit 52, 178
Taner 387
Taner Öngür 116, 167, 176, 203, 211
"Tanımazsın Beni" 251
Tanju Gürsu 104
"Tanju Okan '95" 372
Tanju Okan 42, 54, 59, 60, 64, 85, 88, 89, 92, 95, 124. 125, 128, 156, 157, 191, 199, 209, 215, 218, 227, 228, 253, 332, 370, 372
"Tanrıların Arabaları" 210
"Tanrıya Feryat" 273
Tansel Doğanay 388, 400
Tansu 182, 183
Tansu Çiller 373
Tansu Polatkan 241
Tantix (firma) 23
Tarabya Oteli 153, 154
Tarık 396
Tarık Öcal 327
Tarkan 12, 176, 351, 362-367, 370-372, 376, 380, 381, 385-387, 394, 400
"Taş Var Köpek Yok" 149
"Tatlı Dillim" 174, 175
"Tatlı Tatlı" 232
"Tatlı Yalan" 93
"Tayfun 94" 365
Tayfun 115, 127, 130-133, 365
Tayfun Sağesen 187
Taylan Kök 131
Teach In 224, 227
Tehlikeli Madde 221
"Tek Başına" 204
"Tek Yaşanır mı? / Yağmur" 151
Tekin Işık Orkestrası 73
TeleSpor 211
"Televizyon" 240
Televizyon Plak 117
Temkin Işıközlü 72
Tempo Plakçılık 257
Teoman 368, 375, 395
"Teoman" 375
Teoman Alpay 117, 168
Tepebaşı Bahçesi 32
Teri Krisos 132
"Teslim Oldum" 383
Tevhid Bilge 32
Tezelli (firma) 73
"The Best of Ajda Vol. 1" 383
"The Best Of Mazhar Fuat Özkan" 361
The E. E. Orchestra 197
The New Inspiration 169
"The New Messages In Turkish Pop Music 1989 - 2002" 374
The Wall 312
Theo Sarapo 85
Thomas Edison 17
Thompson Twins 296
"Thriller" 301, 312
"Tımarlı Hastane" 346
Tile Varla 231
Tim Plak 329
Timur Selçuk 51, 97, 100, 103, 107, 108, 160, 178, 185, 190, 196, 197, 198, 223, 228, 243, 245, 250, 263, 281, 336, 351, 400
"Tiryaki" 353
TMC 400
Tokyo Müzik Festivali 206, 247
Tolga Akyıldız 338
Tolga Çandar 327
Tolga Han 187
Tolga Savacı 333
Tom Hooker 318
Tom Jones 105, 106, 117, 130, 234
"Tommy" 193
Tomris 227
Tomris Uyar 277
Tony Cucchiara 93
Tony Dallara 119
Topkapı Müzik Festivali 113, 114, 118
Toplu İğne Yarışması 199, 206, 211, 212
"Toprağın Kızı" 240
"Töre" 332
"Tren" 151
Trevor Williams 19
TRT 102, 155, 170, 184, 197, 206-208, 211-213, 218-220, 222-224, 228-231, 240, 241, 243, 244, 249, 250, 260, 267-269, 271, 273, 280, 298, 304, 307, 308, 311, 315, 317, 319, 320, 323, 324, 326, 329, 330, 335, 343, 355, 360, 363, 369, 378, 399
TRT Merkez Denetleme Kurulu 103, 155, 186, 187, 195, 197, 235, 243, 244, 260, 263, 320, 321
TRT Müzik Dairesi 206, 230, 231
TRT Yönetim Kurulu 249
Tuba Önal 33, 387, 389
Tufan 130
Tuğrul Bayrak 301
Tuğrul Dağcı 199, 205, 219
Tuğrul Eryılmaz 12
Tuna Ötenel 74
Tunca Toskay 319
Tuncer Tercan 301
Tunç Başaran 288
Tunç Plak 175
Tunç Tezer 293
Turgay Merih 273
Turgut Akyüz 305
Turgut Dalar 54, 137
Turgut Demirağ 31
Turgut Oksay 103, 111-113
Turgut Özal 37, 307, 322, 323, 328, 332, 336, 343, 344, 393
Turhan Eteke 26, 39, 91
Turhan Oğuzbaş 115
Turhan Taşan 348
Turhan Yükseler 261, 267, 268, 329
"Tutkulardan İntihar" 347
"Tutuldum" 388
"Tutunamadım" 373
Tüdanya 324
Tükel Konser Bürosu 129
Tülay 226, 232, 233, 257, 258, 276
Tülay Erdemir 324
Tülay German 31, 38, 42-44, 53, 59-63, 67, 75, 80, 82, 83, 100, 108, 116, 132, 153, 160, 198, 217, 351
Tülay Özer 210, 260, 276, 288, 290
Tülin Dardağan 129
Tülin Elgin 99
Tülin Öz 149
Tünay Akdeniz 117
Türk Parasını Koruma Kanunu 307, 308, 313
"Türk Pop Müziği'nden Seçmeler" 202

Türkan Şoray 52, 80, 251
Türker Inanoğlu 57, 73
Türkiye İşçi Partisi 67, 76
Türkiye Müzisyenler Sendikası 39, 55, 57, 59, 76, 88, 90, 104
"Türkiye Şarkıları" 399
Türkiye'de Caz Tarihi 106
Türkofon (firma) 122, 149
"Türkülerimiz" 291, 382
Türkūola Plak 181, 182, 258, 279, 302, 303, 319
"Türküz Türkü Çağırırız" 202
Tüzmen 385, 389
"Twinkle Twinkle Little Star" 18
Typo 315

U2 338
"Uçtu Uçtu" 346
"Uçun Kuşlar Uçun" 345
Udi Hırant 245
Uğur-Necati ikilisi 306
Uğur Akdora 218, 219, 233
Uğur Başar 105, 158, 162, 163, 329
Uğur Bayar 348
Uğur Dikmen 112, 139, 228, 345
Uğur Dündar 304
Uğur Inal 147, 155
Uğur Işık 211, 212
Uğur Plak 173
Ultraviole 330, 345
Uluslararası 1. Müzik Festivali 241
Uluslararası Sanat Gösterileri A.Ş. 285
Ulvi Alacakaptan 292
Ulvi Kırımlı 187
Ulvi Yücelen 319
Umay Umay 400
Umur Bugay 292
"Une Fille" 93
Universal 370, 387, 397, 398, 400
Unkapanı Plakçılar Çarşısı 279, 384
"Unut Sevme Beni" 191
"Unutama Beni" 239
"Unutamıyorum" 245
"Unutma / Bir Roman Gibi" 242
"Unutulmayan Sezen Aksu Şarkıları" 359
Urfalı Babi 168
"Usul Usul" 380
"Uyanık Şoför" 305
"Uzaklarda Biri Var" 329
"Uzaktan Geldim" 382
Uzan grubu 344, 366, 387
"Uzat Artık Elini" 103
Uzay Heparı 375

Üç Hürel 113, 159, 168, 190, 193, 240, 254, 367
Ülkü Aker 114, 253, 258, 274, 291, 303
Ülkü Özen 129
Ülkü Üst 200, 211
Ümit Aksu 147, 204, 205, 233, 277, 278, 280, 352
Ümit Eroğlu 354
Ümit Kuzer 374, 388, 400
Ümit Sayın 379
"Ümit Sayın" 379
Ümit Tambil 170
"Ümit Tarlaları" 103
Ünal Büyükgönenç 256, 259, 346
Ünal Emiroğlu 253
Üstün Doruk 254
Üstün Poyraz 127, 139, 146
Üstün Poyrazoğlu Orkestrası 45, 73

"Vagabundo" 80
Vahit Özaydın 348
Vahşi Kediler 86
Vasfi Uçaroğlu 47, 54, 59, 60, 76, 108, 126, 135, 160
Vasfi Uçaroğlu Orkestrası 73, 77, 103
"Ve Ayşegül Aldinç" 333
"Ve Ben Yalnız" 273
"Ve Ölüm" 159
"...Ve Ötesi" 300, 311, 312, 328, 334
"... Ve Sen Ağlarken" 240
"... Ve Zerrin Özer" 287
Vedat Kosal 21, 22
Vedat Sakman 324, 336, 344, 353, 380
Vedat Sakman ve Grup Doğuş 299
Vedat Yıldırımbora 178, 193
"Vefasız" 182
"Venedik'te Aşk Başkadır" 220
Venus 396
Verda Sümer 130, 140
Verdi 22
Veronika 164
Victoria 23
Vienese Lantern 48
"Viens Dans Ma Vie" 244, 246
"Viens Regarder Le Soleil" 178
"Vira Vira" 345
Virgin 23
Viski A GoGo 127
Vitamin 375
"Vokal 73" 202
Volga Tamöz 388, 400
Volkan Özboz 12
Volvox 373, 375
Vural Sözer 54
"Vurulmuşum / Emmo" 164
"Vuslata Beş Kala" 379

Wagner 22
Waldo de Los Rios 175
Welcome To Orientales Sensations 386
Werner Dies 122
Werner Muller Orkestrası 122
Wham 310
"Whirl" 376
Whisky 315
"White Butterflies" 227
Who 193
William Bary Owen 19
Wilson Pickett 112
"World Teenprincess '72" 193

"Ya Hep Ya Hiç" 362
"Ya Sonra" 257
Yabancılar 98
"Yağmur" 184
"Yalan Dünya" 187
"Yalancı" 262
Yalçın Ateş 127, 139
Yalçın Ateş Orkestrası 113, 114
Yalçın Tura 44, 60, 170
Yalçınkaya Tümay 98, 170
"Yalnızlık" 270
"Yalnızlık Mevsimi" 383
"Yalnızlıktan Bezdim" 156
"Yalvarırım" 260
"Yaman Sevda" 376
"Yana Yana" 339, 345
"Yanan Mum / Alyanaklım" 168
"Yandım Aşkınla Ben" 243
"Yangın Var" 365
"Yanımda Kal" 373
Yankı Plak 164, 209, 279, 333
"Yaparım Bilirsin" 362
"Yaramaz Çocuk" 260
"Yarım Elma" (TV programı) 339, 355, 363
"Yarının Şarkısı" 75
"Yasaklar" (oyun) 355

Yasemin Bay 12
Yasemin Kumral 187, 214, 225, 228, 248
"Yaşa Fenerbahçe" 206
"Yaşamak Diye Bir Oyun" 169
Yaşar 287, 375, 380, 383, 384
Yaşar Gaga 377, 379
"Yaşar Gaga" 379
Yaşar Güvenir 31, 81, 87, 130, 209
Yaşar Kekava 285, 302, 350, 360
Yaşar Özel 171
Yaşar Plak 291, 296, 302, 329, 332, 359, 360
"Yaşasın Kötülük" 379
"Yaşıyorum" 373
Yavuz Asöcal 175, 235, 244, 258, 383
Yavuz Örten 152
Yavuz Özüstün 319
Yavuz Plak 203, 239, 252, 279
"Yayınlanmaz" 235
"Yayınlanmaz" damgası 235, 243, 263, 320
"Yaz Bulutları" 335
"Yaz Gülü" 324
"Yaz Yağmuru" 376
Yedi Kocalı Hürmüz 355
Yeliz 206, 214, 218, 219, 223, 232, 237, 238, 251, 261, 263, 278, 285, 287, 295, 297, 365
"Yemin Ettim" 349, 353, 354
Yener Süsoy 170, 171, 229, 231
"Yeni" 388
"Yeni Gelen Güne Türkü" 322
Yeni Istanbul 89
Yeni Türkü 260, 300, 301, 322, 327, 332, 335, 344, 345, 353, 367, 371, 382, 388
"Yeniden Yetmişe" 382
"Yenildim Sana" 245
Yesari Asım Ersoy 87
Yeşil Giresunlu 241, 244, 250, 288, 294, 295, 303, 311, 328, 361
Yeşil Horoz 38, 45
Yeşilçam 48
Yeşilçam Filmcilik 258
Yeşilköy Çınar Oteli 206
Yeşilköy Reks 160
"Yeşilmişik" 332
Yeşim 206, 209, 214, 215, 218, 219, 228, 231, 243, 252, 319
Yeşim Kasap 325
Yeşim Salkım 365
Yeşim Vatan 365
"Yeter ki Anla" 257
"Yıkılmadım" 387
Yıldıray Çınar 156
Yıldırım Gürses 68, 69, 83, 170, 248, 253, 287, 348
Yıldırım Türker 399
Yıldız Kenter 164
Yıldız Tezcan 126, 141
Yıldız Tilbe 367, 368, 376, 395, 400
"Yıllar Sonra" 329, 332, 347
"Yıllar Sonra Bugün" 291
Yılmaz Dağdeviren 224, 229
Yılmaz Güney 217, 218
"Yine Bir Başıma" 384
"Yine Sensiz" 362-364, 366
"Yine Yeni Yeniden" 358
"Yine Yeşillendi Fındık Dalları" 101
"Yoh Yoh" 135
"Yol Verin A Dostlar" 328
"Yolcu" 382
"Yollar" 379
"Yollarda" 367, 368
"Yolun Açık Ola" 382
"Yonca Evcimik 94" 367
Yonca Evcimik 335, 354, 355, 360, 362, 367, 370, 372, 379, 383
Yonca Plak 182, 190, 197, 202, 203, 232
Yonca Üçlüsü 185
"Yorgun Demokrat" 328
"Yorumcu" 345
Yosef Eli 374
"You Don't Have To Say You Love Me" 93
"Yuh Yuh" 380
Yulduz Usmanova 394, 398
"Yumma Gözün Kör Gibi" 141, 148
Yurdaer Doğulu 57, 59, 60, 72, 74, 76, 77, 88, 139, 190, 191, 197, 203, 211, 227
Yurdaer Doğulu Orkestrası 105, 109, 130, 131
Yusuf Eradam 299, 304
Yusuf Günseli Orkestrası 55
Yusuf Nalkesen 253
Yusuf Tunç 175
Yüksel Kolcu 47, 166
Yüksel Özkasap 249
Yves - Jean Haydar 288

Zafer-Banu-Hülya üçlüsü 228, 290
Zafer Çotal 103
Zafer Dilek 202, 203, 297
Zafer Olcay 330
Zaliha 105, 248
"Zaman Zaman" 297, 345
Zehava Ben 394
Zehra Bilir 30
Zehra Yıldız 381
Zekai Apaydın 28, 47, 130, 267
Zeki Alasya 296
Zeki Çetin 136
Zeki Müren 26, 45, 46, 49, 52, 71, 83, 92, 94, 101, 104, 152, 171, 187, 193, 206, 261, 263, 277, 347
Zeki Tükel 25
Zeki Uluruh 120, 121, 122
Zeki Yılmazcan 56
Zennur Anbarcıoğlu 112
Zerrin Arbaş 80
Zerrin Egeliler 289
Zerrin Erdoğan 227
"Zerrin Özer '97" 380
Zerrin Özer 210, 232, 239, 255, 259, 260, 269, 273-275, 278, 281, 285, 287, 288, 297, 312-314, 317, 331, 339, 345, 347, 357-360, 380, 385, 400
Zerrin Yaşar (Atakan) 218, 219, 301
"Zeynebim" 200
Zeynep Aksoy 12
Zeynep Değirmencioğlu 226
Zeynep Dizdar 382
Zeynep Tuğsuz 248, 250
"Zeyno" 140
Zihni Dercin 319
"Ziller Ve Ipler" 361
Ziya Taşkent 206
Ziyaettin Sarıkartal 23
"Zor Dostum Zor" 251
Zuhal Olcay 344, 353, 361, 400
"Züleyha" 191
Zülfü Livaneli 259, 263, 277, 316, 322, 327, 339, 346, 349
Zümrüt 97, 103, 107, 115, 175
ZYX 330



Plaklar, kasetler, CD'ler... Şarkılar, aranjmanlar...
Şarkıcılar, besteciler, söz yazarları...
Aşklar, ayrılıklar...
Yarışmalar, festivaller... Kulüpler, gazinolar, müzikaller...
Firmalar, dergiler, listeler... İmajlar ve dedikodular...
Kısacası, Türk popunun yarım asırlık öyküsüne dair her şey
– eğlenceli ve öznel!
Tutkulu bir müzik eleştirmeni, özenli bir arşiv çalışması ve bir ilk!..
Naim Dilmener'den...

SKB 301149 UMD

İLETİŞİM 905

ISBN 975-05-0149-7